

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ «ΕΣΤΙΑΣ»
Ι.Δ. ΚΟΛΛΑΡΟΥ & ΣΙΑΣ Α.Ε.

Πρώτη μονοτονική έκδοση: 1992
Έβδομη μονοτονική έκδοση: Σεπτέμβριος 2006

Μακέτα εξωφύλλου: Δημήτρης Καλοκύρης
Στοιχειοθεσία: Ν. Γεωργακοπούλου-Π. Πιεροπούλου Ο.Ε.
Διόρθωση: Ερρίκος Σοφράς
Φωτογράφιση, μοντάζ: Αφοί Πίνα
Εκτύπωση: Γραφικές Τέχνες «Corfu»
Βιβλιοδεσία: Παναγιώτης Σαλτοριάδης

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ «ΕΣΤΙΑΣ»
Ι.Δ. ΚΟΛΛΑΡΟΥ & ΣΙΑΣ Α.Ε.
Ευριπίδου 84 - 105 53 Αθήνα
info@hestia.gr · www.hestia.gr

ISBN 960-05-0386-9

ΒΙΒΛΙΑ ΤΗΣ Π. Σ. ΔΕΛΤΑ ΓΙΑ ΠΑΙΔΙΑ

ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΑΤΡΙΔΑ
ΠΑΡΑΜΥΘΙ ΧΩΡΙΣ ΟΝΟΜΑ
ΤΟΝ ΚΑΙΡΟ ΤΟΤ ΒΟΤΑΓΑΡΟΚΤΟΝΟΥ
ΠΑΡΑΜΥΘΙΑ ΚΑΙ ΑΛΛΑ
Η ΖΩΗ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ
ΜΑΓΚΑΣ
ΣΤΑ ΜΥΣΤΙΚΑ ΤΟΥ ΒΑΛΤΟΥ
ΤΡΕΛΑΝΤΩΝΗΣ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΣΕ ΠΟΛΥΤΟΝΙΚΟ

Πρώτη έκδοση.....	1925
Δεύτερη έκδοση.....	1947
Τρίτη έκδοση.....	1959
Τέταρτη έκδοση	1965
Πέμπτη έκδοση.....	1969
Έκτη έκδοση.....	1972
Έβδομη έκδοση.....	1975
Ογδοη έκδοση.....	1976
Ένατη έκδοση.....	1979
Δέκατη έκδοση	1981
Ενδέκατη έκδοση.....	1982
Δωδέκατη έκδοση.....	1984
Δέκατη τρίτη έκδοση....	1986
Δέκατη τέταρτη έκδοση	1988
Δέκατη πέμπτη έκδοση	2001

Π.Σ. ΔΕΛΤΑ

Η ΖΩΗ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ «ΕΣΤΙΑ»

Στη μητέρα μου

Α'. Βηθλεέμ

Τα μέρη της Γαλιλαίας που σήμερα είναι ρημαγμένα από την τουρκική αφροντισιά, σαν καμένα, έρημα και άχαρα, ήταν μια φορά ολοπράσινα, ανθισμένα, χαρά Θεού.

Δάση ολόκληρα από καστανιές σκέπαζαν τις πεδιάδες και τα βουνά· αμέτρητες μηλιές, ροδιές, συκιές και αμπέλια, πορτοκαλιές, αμυγδαλιές και πλατάνια γέμιζαν τα περιβόλια, σκορπούσαν σκιά και δροσιά στα χωριά και στις χώρες που ολοένα φύτρωναν, και άπλωναν τα σπιτάκια τους σαν τετράγωνα πετράδια άσπρα, πλάγι στα ποταμάκια. Παντού νερά κυλούσαν χαρούμενα ανάμεσα στα χαμόδεντρα και κάτω από το σκιερό φύλλωμα των πλατάνων κάπου - κάπου, ένα κυπαρίσσι σήκωνε το μαυροπράσινο κορμί του, στήνοντας μια σκιά σκοτεινή και σοβαρή, ανάμεσα σ' όλο αυτό το πράσινο χαμόγελο. Και την άνοιξη, μυριάδες παρδαλά αγριολούλουδα σκέπαζαν ως πέρα τους κάμπους, σαν πολύχρωμο μυρωδάτο ανατολίτικο χαλί.

Οι άνθρωποι, που κάθονταν στα ευλογημένα εκείνα μέρη της Γαλιλαίας, ήταν χωρικοί απλοί, γενναίοι και φιλόπονοι. Η ζωή τους ήταν γλυκιά και εύκολη, ο χαρακτήρας τους έμοιαζε με τη φύση του τόπου τους· ήταν ευγενικοί, φιλόξενοι, ήρεμοι, χαρούμενοι. Τέχνη και γράμματα δεν ήξευραν, μα εμπρός στις απαλές γραμμές των βουνών και στην πρασινάδα που χύνονταν στον κάμπο, η ψυχή τους μονάχη της ανυψώνονταν σε ποιητική λατρεία του Θεού, που είχε χαρίσει στην πατρίδα τους τα καλά του Παραδείσου.

Κι έτσι, όταν ανάμεσά τους σηκώθηκε ένας ξεχωριστός απ' όλους τους άλλους, και τους μίλησε για την καλοσύνη του Θεού, που όλα τα καταλαβαίνει και όλα τα συγχωρεί, και που και τους αμαρτωλούς ακόμα αγαπά σα δυστυχισμένα του παιδιά, οι αγαθοί Γαλιλαίοι μαζεύτηκαν γύρω του και τον πίστεψαν και τον αγάπησαν και τον λάτρεψαν.

Από μακριά σαν τον έβλεπαν, τα παιδάκια έτρεχαν και πιάνονταν στα χέρια του και στα ρούχα του· οι μανάδες τού χαμογελούσαν και του πρόσφεραν τα μικρά τους, για να βάλει απάνω τους τα χέρια του και να τα ευλογήσει. Και όταν κανένας τ' απομάκρυνε για να μην τον σκοτίζουν, πάλι τα καλούσε εκείνος κοντά του, και τα

εδέχονταν με το μειλίχιο χαμόγελο του, κι έλεγε: «Αφήσετε τα παιδιά να έρχονται κοντά μου, γιατί σ' όσους είναι σαν αυτά», αγνοί και αθώοι, «ανήκει η βασιλεία των Ουρανών».

Και η γαλήνη του, ο γλυκασμός, η ακούραστη καλοσύνη του, η ομορφιά του, που δεν ήταν ανθρώπινη, αλλά φωτισμένη από τη θεϊκή δύναμη που είχε μέσα του, μάγευε τους Γαλιλαίους, τους ημέρευε, τους έκαμνε καλύτερους, και παντού, όπου περνούσε, άφηνε στη ζωή εκείνων που τον άκουαν, σαν ένα χαμόγελο, χαρά και ειρήνη που δεν ήταν της γης.

Τον έλεγαν Ιησού και ήταν μαραγκός.

Έλεγαν για κείνον πολλά πράματα περίεργα και πρωτάκουστα, και οι ήμεροι κάτοικοι της Γαλιλαίας τα μετάλεγαν αναμεταξύ τους και απορούσαν και θαύμαζαν.

Γεννήθηκε στη Βηθλεέμ της Ιουδαίας και είχε μητέρα την παρθένα Μαρία.

Ήταν λεύτερη ακόμα, αρραβωνιασμένη με ένα φτωχό μαραγκό στη Ναζαρέτ της Γαλιλαίας, τον Ιωσήφ, όταν μια μέρα που προσεύχονταν στο ναό, ο άγγελος Γαβριήλ παρουσιάστηκε μπροστά της και της είπε, πως ο Κύριος διάλεξε αυτήν, την Παρθένα, την πιο όμορφη και την αγνότερη ανάμεσα σ' όλα τα κορίτσια της Γαλιλαίας, για να γίνει μητέρα του Υιού του.

Τον καιρό εκείνο, οι Εβραίοι είχαν χάσει πια την πολιτική τους ανεξαρτησία· την Παλαιστίνη όλη, την κυβερνούσαν οι Ρωμαίοι. Την είχε κυριεύσει ο Πομπήιος, 63 χρόνια πριν γεννηθεί ο Ιησούς, και βασιλέα της είχαν διορίσει τότε τον Ηρώδη το Μεγάλο, που ήταν εβραϊκής καταγωγής. Ήταν ο Ηρώδης ικανός, αλλά σκληρόκαρδος, δεσπότης αιμοβόρος και ολότελα υποταγμένος στο Ρωμαίο Αυτοκράτορα Αύγουστο και σε όλες εν γένει τις ρωμαϊκές αρχές, που τον είχαν βοηθήσει να σφετερισθεί το θρόνο καμιά τριανταριά χρόνια πρωύτερα.

Εκείνες τις μέρες ο Αυτοκράτορας Αύγουστος είχε βγάλει διαταγή να γίνει απογραφή όλων των κατοίκων, σε όλες τις χώρες του Ρωμαϊκού Κράτους.

Κατά τη συνήθεια των Εβραίων, έπρεπε κάθε Ισραηλίτης να καταγραφεί στην πόλη από την οποία κατάγονταν, ενώ το Ρωμαϊκό σύστημα ήταν, απεναντίας, ν' απογράφεται κάθε κάτοικος στη χώρα

της διαμονής του. Για ν' αποφύγουν όμως οι Ρωμαίοι δυσαρέσκεις, που εύκολα έσπρωχναν τους ευερέθιστους Εβραίους σε ταραχές και στάσεις, παραδέχθηκαν τη συνήθεια του τόπου, ν' απογράφεται ο καθένας στη χώρα απ' όπου κατάγονταν η οικογένειά του.

Ο Ιωσήφ κατάγονταν από την οικογένεια του Δαυίδ. Κι επειδή η πατρίδα του Δαυίδ και της οικογένειάς του ήταν η Βηθλεέμ, πήγε με την αρραβωνιαστική του ν' απογραφεί στην ιδιαίτερή του πατρίδα.

Μα τόσοσ κόσμος είχε μαζευθεί στη Βηθλεέμ για την απογραφή αυτή, ώστε πουθενά δε βρήκαν μέρος να μείνουν. Αναγκάστηκαν λοιπόν να πάνε να περάσουν τη νύχτα μέσα σ' ένα στάβλο.

Εκεί γεννήθηκε ο Ιησούς.

Επειδή ούτε κρεβάτι βρίσκονταν στο στάβλο ούτε καν στρώμα, η Μαρία φάσκιωσε το βρέφος της και το έβαλε σ' ένα παχνί.

Ήταν χειμωνιάτικη και κρύα η νύχτα.

Έξω στον κάμπο, βοσκοί φύλαγαν τα πρόβατά τους και δεν έπεφταν να κοιμηθούν, μην έλθει ο λύκος και τους τα φάγει.

Έξαφνα, φως μεγάλο έλαμψε, κι ένας άγγελος παρουσιάστηκε μπροστά τους.

Οι ποιμένες τρόμαξαν πολύ. Μα ο άγγελος τους είπε:

— Μη φοβάστε, γιατί σας φέρνω μια καλήν είδηση που σ' όλο τον κόσμο θα δώσει χαρά. Σήμερα, στην πόλη του Δαυίδ, γεννήθηκε ο Σωτήρ, που είναι ο Χριστός ο Κύριος. Και το σημείο που θα σας οδηγήσει, θα είναι τούτο: θα βρείτε βρέφος φασκιωμένο και ξαπλωμένο σε παχνί.

Κι εκεί που μιλούσε ακόμα ο άγγελος, έξαφνα άνοιξαν τα ουράνια, και στρατός αγγέλων ενώθηκε μαζί του και δοξολογούσε κι έλεγε: «Δόξα εν υψίστοις Θεώ και επί γης ειρήνη, εν ανθρώποις ευδοκία», που σημαίνει: «Δόξα στο Θεό, που βρίσκεται στα επουράνια· με τη γέννησή του ήλθε στη γη σωτηρία και στους ανθρώπους φανερώθηκε όλη η καλή διάθεση και η αγάπη που, έχει ο Θεός γι' αυτούς.»

Χάθηκαν οι άγγελοι, και σηκώθηκαν τότε οι βοσκοί και πήγαν στη Βηθλεέμ, βρήκαν το στάβλο όπως τους το είχε πει ο άγγελος, και, μπαίνοντας, είδαν το βρέφος που κοιμούνταν στο παχνί, και τη

μητέρα που κάθονταν πλάγι του, και τον Ιωσήφ.

Ο στάβλος ήταν σκοτεινός, μα τόσο φως χύνονταν από το βρέφος, ώστε τους φάνηκε παλάτι.

Με συγκίνηση γονάτισαν εμπρός στο παχνί και προσκύνησαν.

Εκείνες τις μέρες έφθασαν στην Ιερουσαλήμ μάγοι, σοφοί και αστρολόγοι από την Ανατολή κι έλεγαν:

— Πού είναι ο νεογέννητος βασιλέας των Ιουδαίων; Γιατί είδαμε το άστρο του στην ανατολή και ήλθαμε να τον προσκυνήσομε.

Τ' άκουσε ο Ηρώδης και ταραχθηκε πολύ, και μαζί του όλη η Ιερουσαλήμ.

Εκάλεσε όλους τους αρχιερείς και γραμματείς, που ερμήνευαν τη Γραφή και το Νόμο, και τους ρώτησε πού επρόκειτο κατά τις προφητείες να γεννηθεί ο Χριστός, ο Μεσσίας τους, που απ αυτόν περίμεναν τη σωτηρία του Ισραήλ.

Του αποκρίθηκαν:

— Στη Βηθλεέμ της Ιουδαίας. Γιατί η Γραφή λέγει: «Από σένα, Βηθλεέμ, θα βγει ο αρχηγός που θα ποιμάνει το λαό μου τον Ισραήλ.»

Η απάντηση αυτή τρόμαξε τον Ηρώδη ακόμα περισσότερο, γιατί νόμισε πως έτσι παρουσιάζονταν δεύτερος βασιλέας.

Κάλεσε κρυφά τους μάγους, και, αφού έμαθε απ' αυτούς πότε ακριβώς φάνηκε το άστρο, τους έστειλε στη Βηθλεέμ με την παραγγελία να βρουν το παιδί, και να έλθουν να του το πουν για να πάγει τάχα κι εκείνος να προσκυνήσει.

Έκαναν οι μάγοι όπως τους είπε ο Ηρώδης, και ξεκίνησαν για τη Βηθλεέμ. Κι εκεί μπροστά τους, ήταν το άστρο που είχαν δει στην ανατολή, και τους οδήγησε ως τον τόπο, όπου ήταν το βρέφος. Κι εκεί στάθηκε.

Εκείνοι, καθώς το είδαν, χάρηκαν χαρά μεγάλη, και, φθάνοντας στο σπίτι, είδαν το παιδί με τη Μαρία, τη μητέρα του, κι έπεσαν χάμω και το προσκύνησαν. Κι άνοιξαν τους θησαυρούς τους, και του πρόσφεραν δώρα, χρυσό και λίβανο και σμύρνα.

Και όταν ήλθε η ώρα να φύγουν, παρουσιάστηκε στ' όνειρο τους ο Θεός, και τους διέταξε να μην ξαναγυρίσουν στον Ηρώδη· ώστε πήραν άλλο δρόμο κι επέστρεψαν στον τόπο τους.

Μόλις έφυγαν οι Μάγοι, ένας άγγελος Κυρίου φανερώθηκε στ'

όνειρο του Ιωσήφ, και του είπε:

— Σήκω, πάρε το παιδί και τη μητέρα του, φύγε στην Αίγυπτο, και μείνε κει ώσπου, να σου δώσω άλλη διαταγή, γιατί έχει σκοπό ο Ηρώδης να ζητήσει το παιδί και να το σκοτώσει.

Σηκώθηκε αμέσως ο Ιωσήφ, πήρε το παιδί και τη μητέρα, και νύχτα έφυγε στην Αίγυπτο, όπου έμεινε ώσπου πέθανε ο Ηρώδης.

Ο Ηρώδης, όταν είδε πως τον γέλασαν οι Μάγοι, θύμωσε πολύ, και, για να μην τύχει και αληθέσουν όσα του είπαν και γίνει άλλος βασιλέας των Ιουδαίων, έδωσε διαταγή να σφάξουν όλα τα αγοράκια από δύο χρονών και κάτω, που βρίσκονταν στη Βηθλεέμ και στα περιχώρα.

Μεγάλος σπαραγμός έγινε σ' όλη την Ιουδαία, με την άγρια διαταγή του σκληρόκαρδου Ηρώδη όλα τα αγοράκια τα έσφαξαν, και όλες οι μάνες έκλαψαν και αναθεμάτισαν τον τύραννο, που έχυσε τόσο αθώο αίμα.

Πνιγμένος στο αίμα τελείωνε τη ζωή του ο Ηρώδης ο Μεγάλος· το άγριο αυτό έγκλημα δεν ήταν το τελευταίο· άρρωστος από μια φοβερή αρρώστια, όπου σάπιζε ζωντανός, ο Ηρώδης, πέντε μέρες πριν ξεψυχήσει, προσπάθησε ν' αυτοκτονήσει, αφού πρώτα καταδίκασε κι εθανάτωσε το μεγάλο του γιο, τον Αντίπατρο. Περιτριγυρισμένος από εχθρούς και από γιους που συνωμοτούσαν να τον σκοτώσουν, γνωρίζοντας πως ο θάνατος του θα ήταν χαρά για όλους, θέλησε να λαμπρύνει την κηδεία του με ένα τελευταίο κακούργημα. Διέταξε από όλα τα μέρη του βασιλείου να μαζευθούν όλοι οι προεστοί στην Ιεριχώ, και, αφού ήλθαν, τους έκλεισε στο ιπποδρόμιο και μυστικά διέταξε την αδελφή του, τη Σαλώμη, να τους σφάξει όλους την ώρα του θανάτου του.

Μισητός σε όλους, ξεψύχησε με βάσανα κολασμένου· και, όπως το είχε μαντέψει, ο θάνατος του έγινε χαρά για όλο του το βασίλειο. Τίποτε από όσα διέταξε δεν έγινε, τη διαθήκη του δεν τη σεβάστηκαν, ούτε εκτέλεσε η αδελφή του το φρικτό του παράγγελμα. Και το βασίλειο του διαμελίστηκε.

Μετά το θάνατο του, οι Ρωμαίοι παραδέχτηκαν να μοιρασθεί το βασίλειο του σε τρεις από τους γιους του, τον Αρχέλαο, τον Ηρώδη τον Αντίπα και τον Φίλιππο. Ο Αρχέλαος έλαβε τη μέση και νότια Παλαιστίνη, δηλ. τη Σαμάρεια και την Ιουδαία με την Ιδουμαία. Ο

Ηρώδης ο Αντίπας τη βόρεια Παλαιστίνη και την Ανατολική, δηλ. τη Γαλιλαία και την Περαιία. Και ο Φίλιππος έλαβε τις επαρχίες που ήταν ανατολικά της λίμνης Γενησαρέτ. Λέγονταν και αυτοί βασιλείς ή τετράρχαι.¹

Τόσο σκληρά όμως κυβέρνησε ο Αρχέλαος, ώστε, ύστερα από δέκα χρόνια, οι Ρωμαίοι τον εξόρισαν και έβαλαν στη θέση του Ρωμαίο διοικητή.

Η ενότης της Παλαιστίνης είχε διασπασθεί. Ύστερα από τον Ηρώδη το Μεγάλο, άλλος βασιλέας των Ιουδαίων δεν υπήρξε πια.

---

¹ *Τετράρχης: Ηγεμόνας μιας τετραρχίας, δηλ. του τετάρτου μιας επικρατείας, που διαιρείται σε τέσσερις επαρχίες.*

Β'. Γαλιλαία και Ναζαρέτ

Θρύλος λέγει πως τον καιρό που έχτιζε ο Σολομών το Ναό της Ιερουσαλήμ, ο Χιράμ, βασιλέας της Τύρου, του έστειλε ξυλεία κέδρου και πεύκου και χρυσό και ό,τι άλλο προϊόν έβγαζε ο τόπος του, που μπορούσε να του χρησιμεύσει. Για να τον ευχαριστήσει, ο Σολομών του χάρισε είκοσι χώρες της Γαλιλαίας.

«Γαλιλ», εβραϊκά, θα πει «κύκλος», και οι είκοσι αυτές χώρες σχημάτιζαν κύκλο. Μα σα βγήκε ο Χιράμ και γύρισε τη χώρα, δεν τη βρήκε της αρεσκείας του, και, περιφρονώντας τη δωρεά, προσκόλλησε στ' όνομα της χώρας το επίθετο «Καμπούλ», που θα πει, «αηδία».

Η αλήθεια εν τούτοις είναι πως η Γαλιλαία ήταν χώρα πλούσια και εύφορη, και γι' αυτό ακριβώς τραβούσε πολλούς ξένους «εθνικούς», δηλαδή ειδωλολάτρες, Έλληνες και κυρίως Φοίνικες. Στην εποχή μάλιστα των Μακκαβαίων, ενάμιση αιώνα περίπου π.Χ., οι εθνικοί που κατοικούσαν στη Γαλιλαία, ήταν περισσότεροι από τους Εβραίους κατοίκους, και γι' αυτό λέγονταν η χώρα, «Γαλιλαία των Εθνών».

Κι επειδή οι Εβραίοι περιφρονούσαν τους εθνικούς, η Γαλιλαία ήταν πάντα περιφρονημένη από όλους τους άλλους κατοίκους της Παλαιστίνης.

Εν τούτοις οι Γαλιλαίοι ήταν άνθρωποι καλοί και ήμεροι· η φυλή τους είχε ανακατωθεί με άλλες φυλές, και είχε επηρεαστεί πολύ στο φρόνημα και στην ηθική από τους Έλληνες του τόπου. Το πνεύμα τους ήταν φιλελεύθερο και φιλόξενο.

Και γι' αυτό ίσα-ίσα τους περιφρονούσαν και τους μισούσαν οι Ιουδαίοι, που ήταν ακριβώς το αντίθετο: στενόμυαλοι, στενόψυχοι, αντιδραστικοί σε κάθε νέα σκέψη, σε κάθε νέο πολιτισμό και με υπεροψία ονόμαζαν τη χώρα αυτή οι Ιουδαίοι, «Γαλιλαία των Εθνών» ή «των Εθνικών».

Και όμως τα βουνά της, η πρασινάδα της, έχουν ιδιαίτερη ομορφιά. Οι ωραιότερες Εβραίες ήταν οι γυναίκες της Γαλιλαίας. Οι άντρες και τ' αγόρια ήταν πιο ανοιχτόκαρδοι, πιο ζωηροί και τολμηροί από τους Ιουδαίους τους μικρόψυχους.

Στο χωριό του της Γαλιλαίας, στη Ναζαρέτ, κατέφυγε ο Ιωσήφ,

σαν πέθανε ο Ηρώδης ο Μεγάλος. Είχε παρουσιαστεί πάλι ο άγγελος στον ύπνο του, καί του είπε να πάγει πίσω στη γη του Ισραήλ, γιατί πέθαναν εκείνοι που ζητούσαν να θανατώσουν το παιδί. Μα σαν έμαθε ο Ιωσήφ πως στην Ιουδαία βασίλευε ο γιος του Ηρώδη, φοβήθηκε να πάγει εκεί, και τράβηξε βόρεια, για την πατρίδα του τη Ναζαρέτ της Γαλιλαίας, όπου και έμεινε.

Τα σπιτάκια της Ναζαρέτ, «σα φούχτα μαργαριτάρια σε σμαραγδένιο χωνί σκορπισμένα», έφεγγαν κάτασπρα στις πλαγιές του βουνού, ανάμεσα σε φουντωτά περιβόλια όλο συκιές, πορτοκαλιές, δράνες και ροδιές. Οι Εβραίοι την έλεγαν «Λαμπάν», το ασπροχώρι, και, άλλοι, «Λουλούδι της Γαλιλαίας».

Εκεί μεγάλωσε ο Ιησούς.

Η ζωή του ήταν σαν τη ζωή όλων των παιδιών της Γαλιλαίας.

Γράμματα πολλά δε μάθαιναν. Ο ραββίνος (δάσκαλος) του χωριού τούς μάθαινε να διαβάζουν τη Γραφή και το Νόμο του Μωυσή, και το πολύ πολύ να γράφουν.

Αναθρεμμένος σαν όλα τα παιδιά της Γαλιλαίας, μαθαίνοντας τα ίδια μαθήματα και παίζοντας τα ίδια παιχνίδια, ο Ιησούς έμενε διαφορετικός από όλα τα άλλα.

Οι γονείς του ήταν άνθρωποι εργατικοί, που ζούσαν από την εργασία τους. Ο Ιησούς δούλευε και αυτός στο εργαστήρι του Ιωσήφ, με τ' αδέρφια του, παιδιά του Ιωσήφ από την πρώτη του γυναίκα, έπαιζε με τους συντρόφους του, πήγαινε στο ναό μαζί με τους γονείς του, μάθαινε ό,τι μάθαιναν όλα τα παιδιά.

Και όμως, ξεχώριζε απ' όλα τα άλλα, και η μητέρα του το έβλεπε, και μάζευε μέσα της τα λόγια του ένα ένα, και τα φύλαγε σαν ανεκτίμητα μαργαριτάρια.

Και μεγάλωνε ο Ιησούς, και δυνάμωνε το πνεύμα του και γέμιζε σοφία, και η χάρη του Θεού ήταν απάνω του.

Κάθε χρόνο, κατά το έθιμο των Εβραίων, ο Ιωσήφ επήγαινε με τη Μαρία στην Ιερουσαλήμ, για τις εορτές του Πάσχα.

Το Πάσχα ήταν η μεγάλη θρησκευτική εορτή των Εβραίων, που εόρταζαν εκείνη τη μέρα την απελευθέρωση τους από τη δουλεία της Αιγύπτου. Την εόρταζαν με μεγάλη επισημότητα στην Ιερουσαλήμ, στο ναό του Σολομώντος, και οι Εβραίοι όλης της Παλαιστίνης το θεωρούσαν καθήκον να πάγουν εκεί να εκτελέσουν τα θρησκευ-

τικά τους χρέη, και να φάγουν το πασχαλινό αρνί.

Όταν έγινε ο Ιησούς δώδεκα χρονών, όταν έφθασε δηλαδή στην ηλικία, όπου τα παιδιά των Εβραίων άρχιζαν να διδάσκονται το νόμο του Θεού και να γυμνάζονται στα θρησκευτικά τους καθήκοντα, τον πήραν οι γονείς του κι εκείνον στην Ιερουσαλήμ μαζί τους.

Αφού λοιπόν τελείωσαν οι εορτές, και οι προσκυνητές όλοι γύριζαν στα σπίτια τους, στο δρόμο, έξαφνα, ο Ιωσήφ και η Μαρία αντιλήφθηκαν πως ο Ιησούς δεν ήταν πια μαζί τους. Με την ιδέα όμως πως ίσως βρίσκεται με άλλους ταξιδιώτες, φίλους ή συγγενείς, εξακολούθησαν το δρόμο τους ολόκληρη τη μέρα. Μα όταν το βράδυ τον ζήτησαν παντού και δεν τον βρήκαν, τρόμαξαν και γύρισαν πίσω στην Ιερουσαλήμ, όπου τρεις μέρες τον γύρευαν. Τέλος, την τετάρτη μέρα, πήγαν και στο ναό, κι εκεί τον βρήκαν.

Καθισμένος ανάμεσα στους δασκάλους, το πρόσωπο φωτισμένο από το φως της ψυχής του, ο Ιησούς άκουε τους δασκάλους, συζητούσε μαζί τους, και τους εξηγούσε όσα αυτοί δεν καταλάβαιναν. Και αυτοί οι σοφοί με άσπρα μαλλιά, που είχαν γεράσει στη μελέτη της Γραφής, είχαν μαζευθεί γύρω του, και με απορία ρωτούσαν και άκουαν και θαύμαζαν πως να βρίσκεται τόση σοφία σε κεφάλι παιδιού δώδεκα χρονών.

Καθως τον είδε η Μαρία, έτρεξε κοντά του και του είπε:

— Παιδί μου, γιατί μας το έκανες αυτό; Κοίταξε, ο πατέρας σου κι εγώ καταθλιμμένοι σε γυρεύομε.

Απόρησε ο Ιησούς και αποκρίθηκε:

— Και γιατί με γυρεύατε; Δεν ξέρατε ότι πρέπει να μένω εγώ στο σπίτι του πατέρα μου;

Δεν κατάλαβαν οι γονείς τα λόγια του παιδιού τους, δεν ήξεραν ποιος ήταν Εκείνος, που ο Ιησούς ονόμαζε Πατέρα, ούτε πως ο ναός του Θεού ήταν το σπίτι του. Η μητέρα του όμως μάζευε πάλι μέσα στην καρδιά της τα λόγια του αυτά, και τα φύλαγε όλα σαν ανεκτίμητα μαργαριτάρια.

Σηκώθηκε ο Ιησούς και ακολούθησε τους γονείς του, και μαζί γύρισε στη Ναζαρέτ, γλυκός και ευάγωγος σαν πάντα, υποταγμένος σε ό,τι του έλεγαν εκείνοι.

Η συζήτηση αυτή στο ναό ήταν η πρώτη που έκανε ο Ιησούς με τους σοφούς και διαβασμένους Ιουδαίους. Ίσως από τότε να ένιωσε

τη στενοκαρδιά τους, που τόσο την κατεπολέμησε αργότερα, την άχαρη ξερή διδαχή τους, που βάραινε στη λαϊκή συνείδηση και την έπνιγε σα χέρι σιδερένιο. Ίσως από τότε ν' αναστατώθηκε εναντίον της ανήθικης αυθαιρεσίας των αρχηγών της θρησκείας, που έβαζαν εκατό και δύο νόμους στο λαό, και άφηναν ακόλαστη ελευθερία στον εαυτό τους, που διερμήνευαν το νόμο σύμφωνα με το συμφέρον, το κέφι και τις ορέξεις τους.

Περνούσαν τα χρόνια, και επρόκοπτε ο Ιησούς στην ηλικία και στη γνώση.

Ο Ιωσήφ είχε πεθάνει, και ο Ιησούς έμεινε με τη μητέρα του.

Σ' εκείνα τα μέρη τα ευλογημένα, όπου η γη χαρίζει στον άνθρωπο ό,τι του χρειάζεται για να ζει απλά και καλά, η πολυτέλεια είναι άγνωστη και περιττή. Ένα στρώμα χάρμω αρκεί για κρεβάτι· το ξύλινο σεντούκι, που είναι σχεδόν το μόνο έπιπλο του χωρικού, αρκεί να φυλάγει τα λιγοστά λινά του σπιτιού και κανένα γιορτιάτικο φόρεμα ένα σκαμνί, όπου στέκεται ο λύχνος ή ο δίσκος με τη γαβάθα του οικογενειακού δείπνου, είναι το μόνο τραπέζι, και, την ώρα του φαγητού, μαζεύεται γύρω η οικογένεια, και ο καθένας βουτά το ψωμί του στην κοινή γαβάθα, και τρώγει με τα δάχτυλα.

Ο Ιησούς και η μητέρα του ζούσαν σαν όλους τους ανθρώπους της τάξης τους, απλά και λιτά.

Εκείνος εργάζονταν στο μαραγκούδικο του Ιωσήφ· εκείνη έγνεθε, νοικοκύρευε το σπίτι της και, όταν βράδιαζε, έπαιρνε τη στάμνα της και κατέβαινε, σαν τις άλλες γυναίκες του χωριού, στη νερομάνα, που από τότε λέγεται «Πηγή της Παρθένας».

Σαν όλους δούλευε, κουβέντιαζε, έτρωγε ο Ιησούς, ζούσε την ίδια ζωή, ίδιος σαν όλους και όμως ολότελα διαφορετικός.

Η ομιλία του, το πνεύμα του, η ηθική του ξεχώριζαν. Τους μιλούσε για το Θεό, και τον άκουαν οι τριγυρινοί του με λαχτάρα. Γιατί ο δικός του Θεός δεν ήταν ο Θεός των Εβραίων, ο σκληρός, ο αδυσώπητος Θεός, που τιμωρεί και εκδικείται, αλλά ο Θεός που συγχωρεί. Και, κάποτε, τα λόγια του τους ξάφνιζαν και τους έριχναν σε συλλογή, γιατί τους έλεγε πως όλοι οι άνθρωποι έχουν έναν Πατέρα στο ουρανό, και πως ο Πατέρας αυτός είναι ο Θεός, που αγαπά όλους τους ανθρώπους σαν παιδιά του, προπάντων τους πιο δυστυχισμένους, τους φτωχούς και τα ορφανά.

Και όσο μεγάλωνε ο Ιησούς, τόσο πιο γλυκιά γίνονταν η όψη του, τόσο πιο ήρεμη η φωνή του, τόσο πιο εξαίσια η ομιλία του. Δεν είχε ακόμα μαθητές, δε δίδασκε ακόμα μα ανάμεσα στους απλοϊκούς και αγαθούς αυτούς ανθρώπους, ολοένα απλώνονταν η γοητεία του και τους έφερνε γύρω του· και όταν τους μιλούσε για του Θεού την άπειρη καλοσύνη, αυτοί, διψασμένοι από αγάπη, έπι-
ναν τα λόγια του, τα μάτια τους γέμιζαν δάκρυα χαράς, και με ευ-
λάβεια ύψωναν την ψυχή τους κατά τον Πλάστη τους.

Και έτσι έγινε ο Ιησούς τριάντα χρονών.

Γ'. Φωνή στην Έρημο

Εκείνο τον καιρό βόιζε η Ιουδαία όλη με το κήρυγμα του Ιωάννη του Βαπτιστή. Γιος του Ζαχαρία, του ιερέα κάποιου βουνίσσιου χωριού στα νότια μέρη της Ιερουσαλήμ, και της Ελισάβετ, που συγγένευε με τη Μαρία, τη μητέρα του Ιησού, ο Ιωάννης είχε αποτραβηχθεί από τους ανθρώπους και ζούσε μονάχος, πότε στην έρημο της Ιουδαίας, και πότε στις κατάφυτες όχθες του Ιορδάνη.

Ο Ιορδάνης, που εβραϊκά θα πει γοργοπόταμος, κατεβαίνει ορμητικά από τρεις πηγές, μια από το όρος Ερμών, άλλη από το βουνό βόρεια της πόλεως Δαν, και τρίτη από το ύψωμα βόρεια της Καισάρειας του Φιλίππου· περνά τη λίμνη Μερών, διασχίζει τη λίμνη της Τιβεριάδος, ποτίζει όλη την Παλαιστίνη παρασέρνοντας πέτρες και χώματα στο ορμητικό του διάβα, και χύνεται στη Νεκρή Θάλασσα.

Στις πράσινές του όχθες, ζούσε ασκητικά ο Ιωάννης, ανάμεσα στις ανθισμένες ροδοδάφνες, στις μυρικιές και στους παπύρους, ή αποτραβιούνταν στην έρημο μέσα στις πέτρες και στ' αγρίμια.

Περιφρονώντας την καλοζωία και κάθε ανθρώπινη φροντίδα, φορούσε ένδυμα από καμηλότριχα και ζώνη πέτσινη στη μέση, και τροφή του ήταν ακρίδες και μέλι άγριο.

Ήταν νέος τότε, ως τριάντα χρονών, λίγους μήνες μεγαλύτερος από τον Ιησού.

Η κακία των ανθρώπων τον έθλιβε, τον αναστάτωνε. Από μέσα από τους βράχους της ερήμου ή πλάγι στα ορμητικά νερά του Ιορδάνη, βροντοφωνούσε την οργή του, την αγανάκτησή του. Η φωνή του αναστάτωνε τα πλήθη, και η φήμη της αγιοσύνης του απλώνονταν σ' όλη την Ιουδαία. Κι έτσι, όσο αυτός αποτραβιούνταν από τους ανθρώπους και τις πολιτείες τους, τόσο περισσότερο έτρεχε ο κόσμος να τον δει και ν' ακούσει τη διδαχή του. Η φωνή του βοούσε στην ερημιά και στην αγριάδα.

— Μετανιώνετε και βαπτίζεσθε για να συγχωρεθούν οι αμαρτίες σας, βροντοφωνούσε ο ερημίτης, γιατί πλησιάζει η Βασιλεία των Ουρανών.

Ο λαός τον σέβουνταν σα μεγάλο προφήτη, και πολλοί έτρεχαν κοντά του να ξεμολογηθούν. Κι εκείνος τους βάπτιζε στα νερά του

Ιορδάνη για να τους ξεπλύνει από τις αμαρτίες τους, και όσοι έφευγαν από κοντά του αισθάνονταν λυτρωμένοι κι εξαγνισμένοι, και διαλαλούσαν την αγιοσύνη του.

Η ηθική του ήταν αλύγιστη, και το κήρυγμά του σκληρό, τα λόγια του τραχιά, ορμητικά σαν το ρεύμα του Ιορδάνη.

Βλέποντας πολλούς από τους Φαρισαίους και Σαδδουκαίους που έρχονταν να βαπτισθούν, τους φώναζε:

— Γεννήματα οχιών, ποιος σας οδήγησε να ξεφύγετε από τη μέλλουσα οργή;

Προφήτευε μεγάλες καταστροφές, τιμωρίες ουράνιες για τις αμαρτίες του Ισραήλ.

— Η αξίνη, έλεγε, βρίσκεται κιόλα στη ρίζα των δέντρων κάθε δέντρο που δεν κάνει καλό καρπό κόβεται και ρίχνεται στη φωτιά.

Παρίστανε το Μεσσία, το Σωτήρα, που κατάφθανε με λιχνιστήρι στο χέρι, για να συνάξει το σιτάρι και να ρίξει το άχυρο στη φωτιά.

— Εγώ, έλεγε, σας βαπτίζω με νερό. Έρχεται όμως ο δυνατότερος μου, που δεν είμαι άξιος ούτε τα λουριά των σανταλιών του να λύσω. Αυτός θα σας βαπτίσει με Πνεύμα άγιο, και φωτιά, που καθαρίζει και καίει κι εξαγνίζει τις αμαρτίες. Στο χέρι βαστά φτυάρι, για να καθарίσει το αλώνι του και να συνάξει το σιτάρι στην αποθήκη, ενώ το άχυρο θα το κάψει σε άσβεστη φωτιά.

Με τις αλληγορίες αυτές εκήρυττε τη μετάνοια. Μέσα, για να εξαγοράσουν οι άνθρωποι τις αμαρτίες τους και να συγχωρεθούν, ήταν τα καλά έργα, προπάντων η ελεημοσύνη και η ηθική.

— Μετανιώνετε κάνετε έργα άξια της μετάνοιάς σας, φώναζε.

Κι επειδή οι Εβραίοι νόμιζαν πως, ως παιδιά του Αβραάμ και λαός διαλεκτός του Θεού, δεν είχαν να φοβηθούν τίποτε, τους έλεγε:

— Μη λέτε μέσα σας, «Πατέρα έχουμε τον Αβραάμ». Γιατί σας λέγω πως ο Θεός μπορεί και από τούτες τις πέτρες, τις σκορπισμένες χάρω, να κάνει παιδιά του Αβραάμ.

Αυτοί λοιπόν ρωτούσαν:

— Τι πρέπει, να κάνομε;

Κι εκείνος αποκρίνονταν:

— Όποιος έχει δύο φορέματα, να δίνει το ένα σ' εκείνον που δεν έχει και όποιος έχει τροφές να φάγει, το ίδιο να κάνει.

Πήγαιναν και οι τελώνες στον Ιωάννη να βαπτισθούν και τον ρωτούσαν τι να κάνουν για να ξεπλύνουν τις αμαρτίες τους κι εκείνος τους απαντούσε:

— Να μην παίρνετε τίποτε περισσότερο από κείνο που σας είναι ορισμένο.

Γιατί οι τελώνες, που ήταν υπάλληλοι του Ρωμαϊκού Κράτους, και σύναζαν τους φόρους, με την αφορμή των φόρων, συχνά πίεζαν αυθαίρετα το λαό και θησαύριζαν. Οι Εβραίοι τους μισούσαν, πρώτον γιατί ήταν υπάλληλοι του κατακτητού, και αυτοί δεν παραδέχονταν άλλον αρχηγό από το δικό τους βασιλέα και δεύτερον γιατί τους θεωρούσαν όλους εκβιαστές και κλέφτες, ακόμα και όταν δεν έκλεβαν, απλώς και μόνο επειδή, κατά τη γνώμη τους, οι φόροι αυτοί ήταν θεσμός αυθαίρετος και πιεστικός.

Πήγαιναν και στρατιώτες, και ρωτούσαν τον Ιωάννη:

— Και εμείς τι να κάνομε;

Κι εκείνος τους αποκρίνονταν:

— Κανέναν μη διαβάλετε, ούτε να καταχρασθείτε, και να αρκείσθε με το μισθό σας.

Η φήμη του άγιου είχε φθάσει ως τη Ναζαρέτ, ο κόσμος άκουε τα λόγια του και θαύμαζε και απορούσε και τρόμαζε.

Τα λόγια αυτά θα έφθασαν βέβαια και στο φτωχικό μαραγκούδικο όπου εργάζονταν ο Ιησούς. Και το βράδυ, όταν τελείωνε η δουλειά και οι γυναίκες έβγαιναν στο κατώφλι και τα παιδιά έτρεχαν και έπαιζαν στις αυλές, ίσως ν' άφηνε και ο Ιησούς τους σκονισμένους δρόμους του χωριού και στη χλόη της ήρεμης εξοχής, καθισμένος κάτω από καμιά συκιά, βυθισμένος στη σκέψη, απέναντι από τα βουνά με τις απαλές γραμμές, να συλλογίζονταν τα λόγια του Βαπτιστή, που ήταν το προάγγελμα της δικής του διδαχής.

Και, μια μέρα, άφησε τη Γαλιλαία και πήγε στην Ιουδαία, στην έρημο, όπου βοούσε η φωνή του Ιωάννη.

Ήταν τόσο μεγάλη η φήμη του Βαπτιστή, που οι Ιουδαίοι από την Ιερουσαλήμ του έστειλαν ιερείς και Λευίτες να τον ρωτήσουν ποιος είναι, με την ιδέα πως ίσως ήταν εκείνος ο Χριστός που περίμεναν. Μα εκείνος τους αποκρίθηκε πως δεν ήταν ο Χριστός, ούτε ο Ηλίας, όπως νόμιζαν, ούτε ο προφήτης.

— Ποιος είσαι; τον ρώτησαν τότε. Γιατί πρέπει να δώσομε

απάντηση σ' εκείνους που μας έστειλαν. Τι λες για τον εαυτό σου;

Κι εκείνος τους είπε:

— Είμαι η φωνή εκείνου που βοά στην έρημο. Ισιάσετε το δρόμο που πάγει στον Κύριο — καθώς είπε ο Ησαΐας ο προφήτης.

Και τον ρώτησαν οι Φαρισαίοι αποσταλμένοι:

— Γιατί λοιπόν βαπτίζεις, αν δεν είσαι ο Χριστός ούτε ο Ηλίας ούτε ο προφήτης;

Τους αποκρίθηκε ο Ιωάννης και τους είπε:

— Εγώ βαπτίζω με νερό· ανάμεσά σας όμως στέκεται εκείνος που δεν τον γνωρίζετε αυτός θα βαπτίσει με Πνεύμα άγιο.

Και όταν την επαύριο ήλθε ο Ιησούς στον Ιορδάνη, τον είδε ο Ιωάννης που πλησίαζε και, γυρνώντας σ' εκείνους που ήταν κοντά του, είπε:

— Αυτός είναι ο αμνός του Θεού, που φορτώθηκε την αμαρτία του κόσμου. Αυτός είναι για τον οποίο είπα, πως πίσω μου έρχεται άνθρωπος που υπήρχε πριν από μένα.

Κατέβηκε ο Ιησούς στον Ιορδάνη για να τον βαπτίσει ο Ιωάννης. Κι εκείνος τον σταμάτησε λέγοντας:

— Εγώ έχω ανάγκη να βαπτισθώ από σένα, και συ έρχεσαι σε μένα;

Μα ο Ιησούς του αποκρίθηκε:

— Άφησε τώρα είναι ανάγκη να κάνουμε κάθε χρέος μας, κάθε τι που είναι δίκαιο και σύμφωνο με το θέλημα του Θεού.

Τότε τον βάπτισε ο Ιωάννης μέσα στον Ιορδάνη, και, έξαφνα, άνοιξε ο ουρανός, και το Πνεύμα το άγιο κατέβηκε σαν περιστέρι πάνω στον Ιησού και τον περιέλουσε με φως, και φωνή ακούστηκε μεγάλη από τον ουρανό λέγοντας:

— Αυτός είναι ο υιός μου ο αγαπητός, που σ' αυτόν έδωσα όλη μου την αγάπη.

Αφού βαπτίσθηκε ο Ιησούς, τραβήχθηκε στην έρημο για να προετοιμασθεί με προσευχή και νηστεία, για το μεγάλο έργο που είχε έλθει στον κόσμο να εκτελέσει. Εκεί έμεινε σαράντα μέρες νηστεύοντας και προσευχόμενος.

Μα ο πειρασμός ζήτησε να τον κλονίσει τότε στη μεγάλη του απόφαση.

Αφού νήστεψε σαράντα μέρες και σαράντα νύχτες, ο Ιησούς

πεινάσε τότε ήλθε ο διάβολος και τον πείραζε λέγοντας:

— Αν είσαι υιός του Θεού, πες στις πέτρες τούτες να γίνουν ψωμιά.

Μα ο Ιησούς του αποκρίθηκε και είπε:

— Είναι γραμμένο: «Με ψωμί μονάχα δε θα ζήσει ο άνθρωπος, αλλά με τα θεία λόγια που βγαίνουν από το στόμα του Θεού.»

Τον παρέλαβε και τον έφερε τότε ο διάβολος στην αγία πόλη της Ιερουσαλήμ, και τον έβαλε να σταθεί στην άκρη της στέγης του Ναού.

— Αν είσαι υιός του Θεού, του είπε, ρίξου κάτω· γιατί είναι γραμμένο: «Τους αγγέλους του για σένα θα προστάξει, και στα χέρια θα σε σηκώσουν, μήπως σκοντάψει σε πέτρα το πόδι σου.»

Του αποκρίθηκε ο Ιησούς:

— Πάλι είναι γραμμένο: «Δε θα πειράξεις Κύριον τον Θεόν σου.»

Τρίτη φορά τον παρέλαβε και τον έφερε ο διάβολος σ' ένα βουνό ψηλό πολύ, και του έδειξε γύρω όλα τα βασίλεια του κόσμου με τη δόξα τους, και του είπε:

— Όλα αυτά θα σου τα δώσω, αν πέσεις και με προσκυνήσεις.

Τότε του λέγει ο Ιησούς:

— Πήγαινε πίσω μου, Σατανά, γιατί είναι γραμμένο: «Κύριον τον Θεόν σου θα προσκυνήσεις και μόνο εκείνον θα λατρέψεις.»

Τότε πια τον άφησε κι έφυγε ο διάβολος, και οι άγγελοι κατέβηκαν και τον παραστέκουνταν.

Δ'. Οι Πρώτοι Μαθητές

Από την έρημο έφυγε ο Ιησούς, και γύρισε στον Ιορδάνη, εκεί που βάπτιζε ο Ιωάννης. Τον είδε ο Ιωάννης που περπατούσε και, καρφώνοντας επάνω του τα μάτια, είπε με αγάπη:

— Να ο αμνός του Θεού.

Δύο νέοι Γαλιλαίοι, μαθητές του Βαπτιστή, που στέκουνταν κοντά, άκουσαν τα λόγια του, και κοίταξαν κι εκείνοι.

Η όψη του Ιησού είχε κάτι ασυνήθιστο και μαγευτικό, που συνέπαιρνε όσους τον έβλεπαν, φίλους και αδιάφορους, παιδιά και γέρους, δυστυχισμένους και θλιμμένους, ακόμα και εχθρούς. Στη μορφή του αντανakλούσε η ψυχή του, και πριν ακόμα τον γνωρίσουν, οι άνθρωποι ασύνειδα ένιωθαν πως είχε μέσα του κάτι ανώτερο και ξεχωριστό.

Οι δύο νέοι Γαλιλαίοι αισθάνθηκαν κι αυτοί βαθιά την ίδια συγκίνηση, και μαγεμένοι τον ακολούθησαν.

Άκουσε τα βήματά τους ο Ιησούς, και γύρισε.

— Τι ζητάτε; τους ρώτησε ήμερα.

Εκείνοι του είπαν, δίνοντάς του αμέσως τον τιμητικό τίτλο του δασκάλου:

— Ραββί, πού μένεις;

— Ελάτε να δείτε, τους αποκρίθηκε ο Ιησούς.

Τον ακολούθησαν κι έμειναν μαζί του όλη τη μέρα, ακούοντας την ομιλία του, συνεπαρμένοι με τη γλύκα της διδαχής του.

Αυτοί ήταν οι πρώτοι μαθητές, ο ένας, ο Ιωάννης ο γιός του Ζεβεδάιου, και ο άλλος, ο Ανδρέας γιος του Ιωνά.

Την άλλη μέρα, πάγει ο Ανδρέας και βρίσκει τον αδελφό του τον Σίμωνα και του λέγει:

— Βρήκαμε τον Μεσσία.

Ο Μεσσίας ήταν για τους Εβραίους ο λυτρωτής της φυλής, ο προαγγελμένος από τους προφήτες, ο ιδανικός πολεμιστής βασιλέας της γενιάς του Δαυίδ, ο προσδιορισμένος κι εμπνευσμένος από το Θεό να σώσει τον αγαπημένο του λαό του Ισραήλ από κάθε ξένη τυραννία, και να κατακτήσει τον κόσμο. Τον Μεσσία θα τον έστελνε ο Θεός, σε ώρα όπου ο εκλεκτός του λαός, βασανισμένος και δυστυχής, θα στέναζε κάτω από ξένη τυραννία.

Ο Μεσσίας θα έφερνε στους Εβραίους, μαζί με την ελευθερία, την ουράνια βασιλεία, δηλαδή ευημερία, αγάπη, δικαιοσύνη, αρετή, ευτυχία, που θα βασιλεύε σ' όλη τη γη.

Επειδή την εποχή του Ηρώδη Αντίπα και του Ρωμαίου Αυτοκράτορα Τιβερίου, οι Εβραίοι αισθάνονταν πιο ανυπόφορα παρά ποτέ το βάρος της ξένης κυριαρχίας των Ρωμαίων στον τόπο τους, έστρεφαν περισσότερο παρά ποτέ στον ιδανικό τους Μεσσία, από τον οποίον περίμεναν το λυτρωμό. Και όσο μεγάλωνε η δυστυχία τους, τόσο αύξαναν και οι ελπίδες τους πως θα έφθανε ο Μεσσίας, που θα τους ξελύτρωνε από το μισητό ζυγό, πως θα υπότασσε όλη τη γη στην κυριαρχία του Ισραήλ, και θ' ακολουθούσαν αιώνες υλικής ευπορίας και ηθικής ευτυχίας για τον εκλεκτό λαό του Ισραήλ.

Σαν άκουσε λοιπόν ο Σίμων πως ο αδελφός του βρήκε τον Μεσσία, θέλησε κι εκείνος να πάγει να τον δει. Τον πήρε ο Ανδρέας και τον πήγε στον Ιησού.

Τον κοίταξε ο Ιησούς, και με την πρώτη ματιά γνώρισε την καρδιά του μελλούμενου αποστόλου του. Και του είπε:

— Εσύ είσαι ο Σίμων, ο γιος του Ιωνά· εσύ θα ονομαστείς Κηφάς· δηλαδή Πέτρος.

Την άλλη μέρα ξεκίνησε ο Ιησούς για τη Γαλιλαία με τους τρεις μαθητές του, που ήταν και οι τρεις από εκείνα τα μέρη.

Στο δρόμο απάντησαν ένα νέον ψαρά, και του λέγει ο Ιησούς:

— Ακολουθήσέ με.

Δεύτερος λόγος δε χρειάστηκε συνεπαρμένος και αυτός από την εξαίσια χάρη του Ιησού, ευθύς τον αγάπησε και τον ακολούθησε.

Ήταν και αυτός Γαλιλαίος, από τη Βηθσαι'δά σαν τον Πέτρο και τον Ανδρέα, και λέγονταν Φίλιππος. Στη χώρα του βρίσκονταν πολλοί Έλληνες εθνικοί, που ζούσαν αδελφωμένοι με τους εκεί φιλήσυχους Εβραίους, και αυτό εξηγεί το ελληνικό του όνομα, το μόνο μέσα σ' όλους τους γνωστούς μαθητές του Ιησού.

Ο Φίλιππος είχε ένα φίλο, τον Ναθαναήλ, που τον έλεγαν και Βαρθολομαίο, νέο θεοσεβούμενο και ευσεβή.

Στην Παλαιστίνη όπου η συκιά φθάνει σε ύψος μεγάλο, και το πυκνό της φύλλωμα ρίχνει ίσκιο πλατύ και βαθύ, οι Ραββίνοι και οι ευσεβείς Εβραίοι συνήθιζαν να μελετούν το νόμο του Μωυσή καθισμένοι στη δροσερή της σκιά. Τη συνήθεια αυτή την παραδέχου-

νταν και το Ταλμούδ.²

Ένα πρωί, ο Ναθαναήλ διάβαζε και μελετούσε το νόμο κάτω από το φύλλωμα μιας συκιάς.

Είναι στη ζωή ώρες σκέψεως και σιωπής, όπου η ψυχή ανυψώνεται σε ακράτητη λαχτάρα για κάτι ανώτερο, όπου ξεκολλά από τις ανθρώπινες μικρότητες, και ανεβαίνει καθαρή και εξαγνισμένη προς τον Πλάστη.

Σε κάποια τέτοια ώρα βρίσκονταν ο Ναθαναήλ, και, σιωπηλός και μόνος, κάθονταν κάτω από τη συκιά παραδομένος στη μελέτη και στην προσευχή όταν πέρασε ο Ιησούς.

Τον σίμωσε ο Φίλιππος και του είπε:

— Εβρήκαμε εκείνον, που γι' αυτόν έγραψε ο Μωυσής στο Νόμο και ύστερα οι Προφήτες. Είναι ο Ιησούς ο γιός του Ιωσήφ από τη Ναζαρέτ.

Ο Ναθαναήλ δυσπίστησε. Από όλη την περιφρονημένη Γαλιλαία, πιο περιφρονημένη και ασήμαντη χώρα ήταν η Ναζαρέτ.

— Από τη Ναζαρέτ μπορεί τίποτε καλό να προέλθει; είπε.

— Έλα να δεις, του αποκρίθηκε ο Φίλιππος.

Μαζί πήγαν στον Ιησού.

Τους είδε ο Ιησούς που ήρχονταν, και, κοιτάζοντας τον Ναθαναήλ, είπε στους άλλους:

— Να αληθινός Ισραηλίτης, που δεν έχει δόλο μέσα του.

Τον άκουσε ο Ναθαναήλ και απόρησε.

— Από πού με γνωρίζεις; ρώτησε.

Και ο Ιησούς αποκρίθηκε και του είπε:

— Πριν σε φωνάξει ο Φίλιππος, ενώ ήσουν κάτω από τη συκιά, σε είδα.

Ο Ναθαναήλ συνταράχθηκε:

— Ραββί! αναφώνησε. Εσύ είσαι ο υιός του Θεού, εσύ είσαι ο βασιλέας του Ισραήλ!

Τwόντι, ανθρώπινο μάτι δεν μπορούσε να ξεχωρίσει τι γίνονταν στην καρδιά του εκείνη τη στιγμή. Μα ο Ιησούς, που διάβαζε στις ψυχές, το είδε και το εγνώρισε πριν τον φωνάξει ο Φίλιππος.

² Ταλμούδ είναι η συλλογή των «προφορικών» νόμων των Εβραίων, δηλ. τα πατροπαράδοτα που συμπληρώνουν το «γραπτό» τους νόμο, το Νόμο που τους άφησε ο Μωυσής.

Η αποκάλυψη της ιδιότητος του Ιησού, να γνωρίζει τα κρυφότερα της ανθρώπινης καρδιάς, αναστάτωσε τον Ναθαναήλ, τον έπεισε, τον έριξε στα πόδια του νέου προφήτη.

Ήρεμα του αποκρίθηκε ο Ιησούς:

— Επειδή σου είπα πως σε είδα κάτω από τη συκιά πιστεύεις; Μεγαλύτερα απ' αυτά θα δεις.

Και πρόσθεσε:

— Αλήθεια, αλήθεια σας λέγω, από τώρα και εις το εξής θα δείτε τον ουρανό ανοιχτό και τους αγγέλους του Θεού να ανεβοκατεβαίνουν απάνω στον υιό του ανθρώπου.

Και τον ακολούθησε ο Ναθαναήλ, και αυτός ένας από τους πρώτους μαθητές του.

Ε'. Γάμος στην Κανά

Τρεις μέρες αργότερα, γίνονταν γάμος στην Κανά της Γαλιλαίας, μικρή χώρα που απέχει μια ως μιάμιση ώρα από τη Ναζαρέτ.

Ο γάμος γίνονταν σε συγγενικό ή σε πολύ φιλικό σπίτι, και η Μαρία βρίσκονταν εκεί, όταν κάλεσαν τον Ιησού με τους νέους μαθητές του.

Ο γάμος σ' εκείνα τα μέρη γίνονταν με μεγάλη πομπή, και οι εορτές διαρκούσαν δυο, τρεις, ως επτά μέρες, αναλόγως με την οικονομική θέση του οικοδεσπότη.

Η τελετή άρχιζε το βράδυ. Ο γαμπρός, στεφανωμένος με το στεφάνι του γάμου, που του είχε φορέσει η μητέρα του, πήγαινε στο πατρικό της νύφης, να την πάρει και να τη φέρει στο σπίτι του ή στο σπίτι του πατέρα του. Προχωρούσε αργά, τριγυρισμένος από τους φίλους του, που με όπλα και μουσικές τον εσυνόδευαν, χορεύοντας το χορό του γάμου, ως το σπίτι της νύφης.

Οι παράφυες τότε παρελάμβαναν τη νύφη, στεφανωμένη με λουλούδια, με τα μαλλιά ξέπλεκα, σκεπασμένη με μακρύ λεπτό πέπλο, και τη συνόδευαν στο σπίτι του γαμπρού. Εμπρός, προπορεύονταν τότε οι φίλοι του γαμπρού και οι φίλες της νύφης, με μουσικές και χορούς και με αναμμένους δαυλούς ή λύχνους. Πηγαίνοντας, μοίραζαν κρασί και λάδι στο λαό, αμύγδαλα και καρύδια στα παιδιά. Η νύφη, ντροπαλή και σκεπασμένη, προχωρούσε ανάμεσα στις παράφυες της, που βαστούσαν κλαδιά μυρτιάς και πλεγμένα λουλούδια, και πήγαιναν τραγουδώντας τα καλά της, την ομορφιά και τα προτερήματά της.

Στο σπίτι του γαμπρού γίνονταν η τελετή του γάμου, τα στεφανώματα με στέφανα από χλωρά λουλούδια, επίσης και το γεύμα του γάμου, που εξαιρετικά μόνο γίνονταν κάποτε στο πατρικό της νύφης.

Όλα στο σπίτι του γαμπρού ήταν εορτάσιμα, το τραπέζι στρωμένο για όλους τους καλεσμένους, λουλούδια παντού, και, έξω από την αίθουσα του γάμου, στημένα στη σειρά, είχαν πήλινα πιθάρια, γεμάτα νερό, που χρησίμευε για πλύσιμο των χεριών πριν και μετά το γεύμα, σύμφωνα με τα έθιμα των Εβραίων.

Έτσι είχαν γίνει όλα τακτικά και στο γάμο της Κανά, όταν, έξαφ-

να στο φαγί απάνω έλειψε το κρασί.

Γιατί στα μέρη εκείνα, όπου το κρασί είναι άφθονο και λαμπρό, όπου η φιλοξενία σχεδόν επιβάλλεται από τη θρησκεία και είναι εγκάρδια όσο και απλή, όπου ο νοικοκύρης προσφέρει ό,τι καλύτερο έχει στους καλεσμένους του, η έλλειψη του κρασιού στη μέση του γεύματος ήταν μεγάλη προσβολή για το σπίτι.

Η Μαρία το έμαθε και, κατασυγχισμένη, πήγε στο γιο της ζητώντας βοήθεια.

— Δεν έχουν κρασί, του είπε.

Ο Ιησούς εννόησε τι του ζητούσε, αλλά δε θέλησε εκείνη την ώρα να το κάνει. Της αποκρίθηκε:

— Τι θέλεις από μένα, μητέρα; Δεν ήλθε ακόμα η ώρα μου.

Η Μαρία όμως δε στενοχωρέθηκε με τα λόγια αυτά του γιου της. Το ήξερε πως εκείνο που του ζητούσε θα το έκαμνε, και η καρδιά της ήταν όλο πίστη σ' εκείνον.

Και είπε στους υπηρέτες:

— Ό,τι και αν σας πει κάνετε το.

Ήταν εκεί έξι μεγάλα πιθάρια πέτρινα, με νερό που χρησίμευε στο πλύσιμο των Εβραίων, πριν και μετά το φαγητό.

Ο Ιησούς είπε στους υπηρέτες:

— Γεμίσετε τα δοχεία με νερό.

Και τα γέμισαν οι υπηρέτες ως απάνω.

Και τους λέγει ο Ιησούς:

— Αντλήσετε τώρα και φέρετέ το στον αρχιτρίκλινο.

Αρχιτρίκλιнос ονομάζονταν ο επιστάτης, που, κατά το έθιμο των Ρωμαίων, επιστατούσε στα επίσημα γεύματα, κι εφρόντιζε να έρχονται με τακτική σειρά τα φαγητά και τα ποτά.

Οι Εβραίοι, που άλλοτε εκάθονταν χάμω για να φάγουν, γύρω σ' ένα σκαμνί όπου ήταν ακουμπισμένος ένας δίσκος, είχαν πάρει από καιρό τη συνήθεια των αρχαίων Ελλήνων και των Ρωμαίων να τρώγουν ξαπλωμένοι· γύρω σ' ένα χαμηλό τραπέζι ήταν αραδιασμένοι «τρίκλινοι», δηλ. χαμηλοί σοφάδες ή φαρδιά μαξιλάρια σα στρώματα, το καθένα για τρία πρόσωπα. Έτρωγαν ξαπλωμένοι στον αριστερό άγκωνα, για να έχουν ελεύθερο το δεξί χέρι, και βουτούσαν όλοι στο κοινό πιάτο, πιάνοντας το φαγί με το ψωμί ή με τα δάχτυλα, αναλόγως που ήταν στερεό ή νερουλό.

Ο μεσαίος τρίκλινος ήταν η πρώτη θέση. Την έδιναν στο γεροντότερο καλεσμένο ή στον αρχηγό της οικογένειας ή στο πρόσωπο που ήθελαν το περισσότερο να τιμήσουν. Την ώρα του φαγητού, αυτός ευλογούσε το ψωμί, το έκοβε και το μοίραζε σ' όλους που συνέτρωγαν, ύστερα ευλογούσε και μοίραζε το κρασί, και έδινε το σημείο ν' αρχίσουν να τρώγουν, βουτώντας πρώτος το ψωμί του στο γενικό πιάτο.

Στον αρχιτρίκλινο πήγαν οι υπηρέτες το νερό που έβγαλαν από τα πιθάρια και που είχε γίνει κρασί, και, καθώς το γεύθηκε αυτός, φώναξε το γαμπρό και του είπε:

— Όλος ο κόσμος δίνει πρώτα το καλό κρασί, και όταν μεθύσουν, τότε βγάζει το χειρότερο. Εσύ εκράτησες το καλό κρασί ως τώρα.

Ο αρχιτρίκλινος δεν ήξερε πού είχε βρεθεί το κρασί· οι μαθητές όμως το ήξεραν και, βλέποντας το πρώτο αυτό θαύμα που φανέρωνε τη δόξα του Ιησού, πίστεψαν σ' αυτόν.

Από την Κανά πήγε ο Ιησούς με τη μητέρα του και τ' αδέρφια του στην Καπερναούμ, που βρίσκονταν μια μέρα μακριά, βόρεια της λίμνης Γενησαρέτ ή της Τιβεριάδος.

Η λίμνη αυτή, γεμάτη ψάρια, έχει σχήμα άρπας, και είναι τόσο όμορφη με τα γαλάζια της νερά και την πλούσια πρασινάδα ολόγυρα, που την ονόμαζαν οι κάτοικοι «Γενησαρέτ», δηλαδή «Πριγκίπων περιβόλι».

Η πιο όμορφη χώρα, γύρω στην ωραιότατη αυτή λίμνη, ήταν η Καπερναούμ, χτισμένη χαμηλά στις μαλακές κατωφέρειες του βουνού, πλάγι στα διάφανα νερά της λίμνης, που αντανakλούσε τους μαρμαρένιους της ναούς και τ' άσπρα της σπιτάκια. Ο ταξιδιώτης τα έβλεπε από μακριά σα βότσαλα γυαλιστερά σκορπισμένα στη χνουδωτή πρασινάδα.

Τα περιβόλια της ήταν τα ωραιότερα της Παλαιστίνης, τα λουλούδια της τα πιο μυρωδάτα, οι καρποί της μεγαλύτεροι και πλουσιότεροι από τους καρπούς όλης της περιφέρειας.

Αυτή τη γωνίτσα, μια από τις πιο όμορφες της γης, διάλεξε ο Ιησούς για διαμονή, την έκανε φωλιά του, όπου ξαναγύριζε για ξεκούραση και παρηγοριά ύστερα από κάθε ταξίδι ανάμεσα στους ανθρώπους, όπου συγκρούονταν με την υποκρισία τους, την κακία

τους και την έχθρα τους.

Στην Καπερναούμ κάθονταν ο Σίμων ο Πέτρος, που ήταν παντρεμένος και κατοικούσε με την πεθερά του. Στο σπίτι του πήγαινε ο Ιησούς, κάθε φορά που γύριζε στην όμορφη μικρή χώρα της ακρολιμνιάς.

Αυτή τη φορά όμως έμεινε λίγες μόνο μέρες. Πλησίαζαν οι εορτές του Πάσχα των Εβραίων, όταν απ' όλα τα μέρη της Παλαιστίνης μαζεύουνταν οι Εβραίοι στην Ιερουσαλήμ, για να τις εορτάσουν στον περιβόητο ναό του Σολομώντος.

ΣΤ'. Ιερουσαλήμ

Η Ιερουσαλήμ ήταν το κέντρο του Ιουδαϊσμού ο ναός της, το φρούριο της θρησκείας.

Κτισμένη σε έδαφος ξερό και όλο πέτρα, όπου η έλλειψη του νερού αφήνει άγονες και άχαρες τις κοιλάδες, στολισμένη με τα λαμπρά και μεγαλόπρεπα κτίρια, που σπάταλα είχε σπείρει ο Ηρώδης ο Μεγάλος σε όλα τα μεγάλα κέντρα και προπάντων στην Ιερή Χώρα, η Ιερουσαλήμ ήταν η φωλιά της υποκρισίας, της στενομουαλιάς, της αλαζονείας, της σχολαστικότητας και της κακίας.

Ξερή στο πνεύμα όσο και στη φύση, η Ιερουσαλήμ χωρίζονταν σε διάφορες τάξεις και αιρέσεις, όπου κυριαρχούσαν τον καιρό εκείνο οι Φαρισαίοι και οι Σαδδουκαίοι.

Οι Φαρισαίοι ήταν οι ασυμβίβαστοι πατριώτες, που, ακολουθώντας κατά γράμμα το νόμο, κανόνιζαν τη ζωή από το πρωί ως το βράδυ, από την πρώτη μέρα της γεννήσεως ως την τελευταία του θανάτου, πίεζαν τη συνείδηση του λαού με χίλιους μύριους τυραννικούς κανόνες, αλλά και παρέβαιναν το πνεύμα του νόμου με άλλες τόσες σοφιστικές εξηγήσεις, που άφηναν ακόλαστη ελευθερία στις δικές τους ορέξεις.

Οι Σαδδουκαίοι, αριστοκράτες της Ιουδαίας, εξηγούσαν απλούστερα το νόμο, κατέκριναν τη στενομουαλιά των Φαρισαίων, αλλά ήταν παραλυμένοι, παραδόπιστοι, στενόψυχοι και σκληροί. Οι αρχιερείς ήταν σχεδόν όλοι βγαλμένοι από την τάξη των Σαδδουκαίων αρπακτικοί και φιλάργυροι, εκμεταλλεύονταν τη θρησκεία και τους πιστούς για ν' αργυρολογούν αυτοί.

Όχι μόνο μίσος μεγάλο χώριζε τις δυο αυτές τάξεις, αλλά και η πίστη τους ακόμα είχε διαφορές. Οι Σαδδουκαίοι αρνούσαν όλες τις παραδόσεις των Φαρισαίων, τη δεύτερη ζωή, την ύπαρξη αγγέλων και πνευμάτων, την ανάσταση, ακόμα και την αθανασία της ψυχής. Ενώ οι Φαρισαίοι πίστευαν πως η ανθρώπινη θέληση έχει πολύ μικρή σημασία και πως το θέλημα του Θεού διευθύνει τη ζωή των ανθρώπων και τις πράξεις τους, οι Σαδδουκαίοι απεναντίας αρνούσαν την ανώτερη θέληση στις ανθρώπινες πράξεις, και υποστήριζαν πως από την ανθρώπινη θέληση μονάχα εξαρτάται το καλό και το κακό, και κατά συνέπεια η ευτυχία και η δυστυχία.

Κοντά σ' αυτές τις δυο τάξεις ήταν και μια τρίτη, νεότερη, αλλά και λιγότερο σημαντική, οι Εσσαίοι, που άρχιζαν να γίνονται γνωστοί μόλις στα 100 π.Χ., αιρετικοί Εβραίοι που φύλαγαν κρυφή την πίστη τους και ορκίζονταν με όρκους τρομερούς να μην τη γνωστοποιήσουν.

Έξω από την Ιερουσαλήμ, ιερείς καθ' εαυτό δεν είχε· στις διάφορες χώρες της Παλαιστίνης οι Ραββίνοι εξηγούσαν το νόμο στις συναγωγές, και λίγο λίγο οι ιερείς είχαν χάσει την υπεροχή τους. Άλλωστε και στην Ιερουσαλήμ ακόμα, όπου ο κλήρος ήταν παντοδύναμος, η υπηρεσία των ιερέων ήταν αποκλειστικά τελετουργική. Όλος αυτός ο κόσμος ζούσε μέσα και γύρω στο ναό, διατηρούνταν από το ναό, δηλ. από τους πιστούς, που από παντού έτρεχαν να προσκυνήσουν στις μεγάλες εορτές και στα πανηγύρια.

Ο ναός αυτός, που τον είχε χτίσει ο Σολομών χίλια χρόνια π.Χ., που τον είχαν καταστρέψει οι Χαλδαίοι τέσσερις αιώνες αργότερα, που τον είχαν ξαναχτίσει οι Εβραίοι και που τον είχε μεγαλώσει ο Ηρώδης ο Μεγάλος, χωρίς ποτέ να τον αποτελειώσει ολότελα, ο ναός που καταστράφηκε στα 70 μ.Χ., όταν οι Ρωμαίοι με τον Τίτο ρήμαξαν την Ιερουσαλήμ, και δεν άφησαν πέτρα απάνω σε πέτρα, ο Ιερός Ναός της Ιερουσαλήμ ήταν κολοσσός στο μέγεθος, στο μεγαλείο, στον πλούτο και στην ομορφιά.

Τα χτίρια, όλα μαρμαρένια, πλουτισμένα με ό,τι πολυτιμότερο υπήρχε από ξυλεία, ελεφαντόδοντο και χρυσάφι, ήταν περιτριγυρισμένα από έναν αυλόγυρο που κάθε πλευρά του είχε 225 μέτρα μήκος. Οκτώ πελώριες πύλες ανοίγονταν σε μίαν εσωτερική αυλή περιτριγυρισμένη από στοά· τέσσερις σειρές κολόνες, όλες μαρμαρένιες άσπρες, μονολιθικές, υποστήριζαν την κέδρινη στέγη της στοάς. Στη μεγάλη αυτή αυλή συνάζονταν οι Εβραίοι και οι Εβραίες όλου του κόσμου, καθώς και οι αλλόφυλοι και αλλόθρησκοι που ήρχονταν να κατηχηθούν ή και μονάχα να δουν το μεγάλο πανηγύρι.

Δεύτερος φράχτης εσωτερικός περιγύριζε τα ιερά χτίρια και ξεχώριζε τους εθνικούς από τους Ισραηλίτες· μόνο Εβραίοι μπορούσαν να πατήσουν εκεί μέσα, και όποιος ξένος παρέβαινε το νόμο αυτό, το πλήρωνε με τη ζωή του.

Εκεί μέσα υψώνονταν, σαν το χιόνι άσπρο, αστραφτερό από το χρυσάφι, το Ιερό.

Δεν ήταν ένα χτίριο μονάχο ο ναός αυτός· στοές, προαύλια, αυλές εσωτερικές και άστεγες, σκάλες μαρμαρένιες, σάλες μεγαλόπρεπες, σχημάτιζαν σύνθεση μοναδική, που ήταν το καμάρι των Ιουδαίων και που το θαύμασε η ιστορία.

Τελευταίο απ' όλα και ψηλότερο, δεσπόζοντας όλα τα άλλα χτίρια, ήταν το Ιερό, η κατοικία του Ιεχωβά, του Θεού των Εβραίων. Πάνω από τη χρυσοστόλιστη πύλη που το έκλειε, κρέμουνταν μια κληματαριά μαλαματένια, κολοσσαία, που κάθε της τσαμπί ήταν μεγάλο ίσα μ' ένα ανάστημα αντρός. Το Ιερό χωρίζονταν σε δύο διαμερίσματα. Στο πρώτο, όπου κρέμουνταν η «επτάφωτος λυχνία», ο μεγάλος μαλαματένιος πολυέλαιος με τις επτά λαμπάδες που έκαιαν συγχρόνως, γίνονταν οι θυσίες. Εκεί φύλαγαν τους «άρτους της προθέσεως», το άλας, το λιβάνι για το θυμίαμα.

Εκεί μέσα μόνο ιερείς έμπαιναν.

Χωρισμένο από το Ιερό μ' ένα μεγάλο βαρύ και παχύ καταπέτασμα, σκεπασμένο όλο από κεντημένους αγγέλους και πουλιά, ήταν το δεύτερο μικρό διαμέρισμα, όπου φύλαγαν άλλοτε, σε μια χρυσή κιβωτό μέσα, τις πέτρινες πλάκες του Μωυσή με τις δέκα εντολές. Αφότου όμως είχαν χαθεί οι πλάκες αυτές, ίσως στην επιδρομή των Χαλδαίων, το διαμέρισμα αυτό έμνε άδειο.

Εκείνο ήταν το Άγιο των Αγίων, και μόνος ο αρχιερέας πατούσε μέσα, και αυτό μόνο μια φορά το χρόνο.

Βορειοανατολικά του Ναού, στέκουνταν, τον καιρό εκείνο, ένας πύργος, κάστρο τρανό που δέσποζε το ναό και που συγκοινωνούσε εσωτερικά με το Ιερό. Τον πύργο αυτό τον είχαν χτίσει οι Ρωμαίοι τον καιρό του Ηρώδη του Μεγάλου, για να εμποδίσουν κάθε εθνική εξέγερση, που σχεδόν πάντα άρχιζε από το ναό· και από αγάπη για το φίλο του, τον Μάρκο Αντώνιο, ο Ηρώδης τον είχε ονομάσει Αντώνιο Πύργο.³

Ο Ναός ήταν για τους Εβραίους το κέντρο της θρησκείας, το δικαστήριο, το πανεπιστήμιο· εκεί δίδασκαν οι Ραββίνοι τους, εκεί συνεδρίαζε το Σανχεδρίν, δηλ. το Συνέδριο, η γερουσία που αποτελούνταν από ό,τι ανώτερο είχε η φυλή τους, και δίκαιζε και έβγαζε τις αποφάσεις της.

Και όμως, στο μεγάλο τους πανηγύρι του Πάσχα, ο ναός αυτός

3 Αντώνιος Πύργος ή «Αντωνία Βάρις», δηλ. φρούριο.

έχανε όλη του την ιερότητα, και γίνονταν καθαυτό αγορά.

Επειδή κάθε Εβραίος χρεωστούσε να θυσιάσει στο βωμό του Ιερού από ένα σφαχτό, τουλάχιστον αρνί ή περιστέρι, για πιο ευκολία, και προπάντων για αργυρολογία, οι ιερείς επέτρεπαν να μπαίνουν αρνιά, βόδια και ό,τι άλλο χρησίμευε για θυσία, μέσα στο ναό, στο περιστύλιο, στις αυλές, όπου χωρούσαν. Κοντά στους ζωέμπορους, λίγο - λίγο χώθηκαν και άλλοι έμποροι, κοντά σ' αυτούς και οι σαράφηδες· ώστε η μεγάλη στοά με τις τέσσερις σειρές κολόνες γίνονταν αγορά, όπου φύρδην - μίγδην συσσωρεύονταν έμποροι καιπραματευτάδες, κοπάδια αρνιά και βόδια, στοίβες καφάσια με περιστέρια, και σειρά ολόκληρη από τραπέζια σαράφηδων, όπου αραδιάζονταν όλα τα νομίσματα της οικουμένης.

Κατά το νόμο, ό,τι αγοράζονταν στο ναό μέσα, έπρεπε να πληρώνεται με νομίσματα εβραϊκά· οι σαράφηδες λοιπόν άλλαζαν τα ξένα χρήματα που έφερναν οι προσκυνητές, και κρατούσαν πέντε τα εκατό από κάθε νόμισμα.

Όστε ο ιερός ναός, αντί ν' αντηχεί με ψαλμούς και προσευχές, γίνονταν εκείνες τις μέρες καθαυτό παζάρι, όπου οι φωνές τωνπραματευτάδων ανακατώνουνταν με τα βελάσματα των αρνιών, το γουργούρισμα των περιστεριών, το κροτάλισμα των νομισμάτων, τα παζαρέματα και τους καβγάδες αγοραστών και πουλητών, όπου άνθρωποι και ζώα μπαινόβγαιναν, ποδοπατούσαν τις λάσπες, τις σκόνες, τις ακαθαρσίες, και γέμιζαν το ναό αηδία και προστυχιά.

Πλησίαζαν οι εορτές του Πάσχα ανέβηκε ο Ιησούς στην Ιερουσαλήμ και πήγε στο ναό.

Μα σαν μπήκε στο Ιερό και είδε τα βόδια και τ' αρνιά, τους εμπόρους και τους τοκογλύφους, αγανάκτησε και εξεγέρθηκε.

Πήρε κι έπλεξε μερικά σκοινιά, τα έκανε βούρδουλα, και, χτυπώντας δεξιά κι αριστερά στο πλήθος, πέταξε έξω από το ναό ζώα και ανθρώπους, αναποδογύρισε τα τραπέζια των σαράφηδων, σκόρπισε τα νομίσματα στο πάτωμα, και, γυρνώντας σε κείνους που πουλούσαν τα περιστέρια, τους είπε οργισμένος:

— Πάρετέ τα αυτά από δω! Μην τον κάνετε εμπορική αγορά τον οίκο του πατέρα μου!

Σαστισμένοι τον κοίταζαν όλοι, μα κανένας δεν τόλμησε να του εναντιωθεί.

Η αγορά αυτή, στον περίβολο του Οίκου του Θεού, ήταν πολύ αντιδημοτική· ο λαός με αντιπάθεια έβλεπε την ιεροσυλία· και το ένιωθαν οι ένοχοι, και δεν είχαν το θάρρος να εναντιωθούν στον Ιησού.

Οι ιερείς όμως, που ζούσαν και χρηματίζονταν από το εμπόριο αυτό και, προπάντων, από το σαραφλίκι, που ήταν καθαρό κέρδος του αρχιερέα, ανησύχησαν και θύμωσαν.

Κρύβοντας την αγανάκτησή τους από φόβο του όχλου, πήγαν στον Ιησού και του είπαν:

— Τι ιδιαίτερο σημείο μας δίνεις, για να μας δείξεις πως έχεις το δικαίωμα να τα κάνεις αυτά;

Την απάντηση όμως που τους έδωσε ο Ιησούς κανένας τότε δεν την κατάλαβε:

— Γκρεμίσετε τούτο το ναό, τους είπε, και σε τρεις μέρες θα τον ξανασηκώσω.

Αυτοί είπαν:

— Σαράντα έξι χρόνια έκανε να κτιστεί ο ναός αυτός, και συ σε τρεις μέρες θα τον ξανασηκώσεις;

Αλλ' ο Ιησούς δεν τους αποκρίθηκε, ούτε θέλησε τότε να τους εξηγήσει πως δε μιλούσε για το πέτρινο χτίριο, αλλά για το σώμα του, το ναό της ψυχής του, που έμελλαν αυτοί να το καταστρέψουν και που σε τρεις μέρες θ' αναστήνονταν.

Και αργότερα μόνο, μετά το θάνατο και την ανάστασή του, οι μαθητές του θυμήθηκαν τα λόγια του αυτά.

Ζ'. Νικόδημος

Η πράξη του Ιησού, που καθάρισε το ναό από τους εμπόρους, επίσης και διάφορα θαύματά του στην Ιερουσαλήμ, και η διδαχή του τις μέρες εκείνες των εορτών του Πάσχα, έκαναν πολλήν εντύπωση στο λαό, και πολλοί πίστεψαν.

Μεταξύ τους ήταν και ένας άρχοντας Φαρισαίος, μέλος του Σανχεδρίν⁴, άνθρωπος πλούσιος, με μεγάλη υπόληψη, που λέγονταν Νικόδημος.

Αυτός άκουσε τη διδαχή του Ιησού και θαύμασε τη σοφία του, αλλά δεν τόλμησε να πάγει ανοιχτά να τον δει.

Ο Νικόδημος ήταν από κείνους τους ανθρώπους που βλέπουν το όμορφο και το σωστό, αλλά που είναι πάρα πολύ χωμένοι στο περιβάλλον τους και δεν έχουν το θάρρος να πουν και να υποστηρίξουν τη γνώμη τους, όταν συγκρούεται αυτή με τη γνώμη των πολλών. Έβλεπε την υπεροχή του Ιησού, αναγνώριζε πως δεν ήταν σαν τους άλλους ανθρώπους, τα λόγια του τον τάραζαν, ξυπνούσαν μέσα του ό,τι καλό είχε, τον έριχναν σε κόσμους καινούριους ιδεών και ηθικής.

Μα ήταν αυτός από άλλη κοινωνική τάξη, άρχοντας, νομοδιαβασμένος, μέλος του Συνεδρίου· οι σύντροφοι του, οι συνάδελφοι του κατεδίκάζαν τη διδαχή του Ιησού, που αναποδογύριζε και κατέλυε τη δική τους, και οι ιερείς τον μίσησαν για το ξεκαθάρισμα του ναού, που τους άγγιζε στα χρηματικά τους συμφέροντα. Έπειτα, ο Νικόδημος, πλούσιος, από τους προύχοντες του λαού, ντρέπονταν να πει πως σέβονταν και θαύμαζε τον φτωχό Ιησού, το μαραγκό της Ναζαρέτ, τον σανδαλωμένο οδοιπόρο, που πεζή πήγαινε διδάσκοντας από χώρα σε χώρα, και δεν είχε μια σπιθαμή γης δική του, ούτε μια στέγη που να τον σκεπάζει.

Στην ψυχή του Νικοδήμου γίνονταν η αιώνια εκείνη πάλη, όπου η κρίση και η συνείδηση αγωνίζονται εναντίον της κοινωνικής τυραννίας, ψυχολογία του ανθρώπου της προνομιούχου τάξεως, που βλέπει την αλήθεια και όμως δεν έχει το θάρρος να σπάσει τις στενές προλήψεις του κύκλου του, και ν' ακολουθήσει το πέταγμα της ψυχής του.

---

4 Συνέδριο

Νύχτα, κρυφά πήγε και είδε τον Ιησού.

— Ραββί, του είπε, δίνοντάς του αυθόρμητα την ονομασία αυτή, που έδειχνε το μεγαλύτερο σεβασμό. Ραββί, ξέρομε πως από το Θεό ήλθες δάσκαλος· γιατί κανένας δεν μπορεί να κάνει αυτά τα σημεία που κάνεις εσύ, αν ο Θεός δεν είναι μαζί του.

Ο Ιησούς διάβασε στην καρδιά του, και κατευθείαν αποκρίθηκε στο ρώτημα που δεν τολμούσε να ξεστομίσει, και που απασχολούσε όλους τους ευσεβείς Εβραίους της εποχής, δηλ. τι ήταν η Βασιλεία του Θεού.

— Αλήθεια, αλήθεια σου λέγω, του είπε, αν κανείς δεν ξαναγεννηθεί, δεν μπορεί να δει τη Βασιλεία του Θεού.

Η απάντηση ξάφνισε τον Νικόδημο.

— Πως μπορεί γέρος άνθρωπος να ξαναγεννηθεί πάλι; ρώτησε.

Και πάλι αποκρίθηκε ο Ιησούς:

— Αλήθεια, αλήθεια σου λέγω, όποιος δε γεννηθεί από νερό και Πνεύμα, δεν μπορεί να μπει στη Βασιλεία του Θεού.

Ξαναγέννηση για τον Ιησού είναι η ψυχική, είναι το πλύσιμο των αμαρτιών, με το βάπτισμα και τη χάρη του αγίου Πνεύματος, όπως το δίδασκε ο Ιωάννης ο Βαπτιστής.

Και εξήγησε ο Ιησούς, πως δε μιλούσε για σαρκική γέννηση, αλλά για πνευματική αναγέννηση του είπε να μην απορήσει με τα λόγια του αυτά ότι όπως ακούς τον άνεμο που φυσά, και δεν ξέρεις από πού έρχεται και πού πηγαίνει, έτσι αόρατη και μυστηριώδης είναι η ενέργεια του αγίου Πνεύματος, για κείνον που αναγεννιέται με το Πνεύμα του Θεού, που και αυτό δεν ξέρεις από πού έρχεται και πού πηγαίνει.

Συλλογισμένος άκουε ο Νικόδημος τα βαθιά αυτά λόγια, και είπε:

— Πως είναι δυνατό να γίνουν αυτά;

Του αποκρίθηκε ο Ιησούς:

— Εσύ είσαι δάσκαλος του Ισραήλ, και αυτά δεν τα ξέρεις;

Και πρόσθεσε:

— Αλήθεια, αλήθεια σου λέγω, εκείνο που ξέρομε λέμε, κι εκείνο που είδαμε μαρτυρούμε, και τη μαρτυρία μας —τη δική του δηλ. και του Βαπτιστή— δεν τη δέχεστε. Αν λοιπόν τα γήινα που σας είπα δεν πιστεύετε —δηλ. τον τρόπο που θα κερδίσει ο άνθρωπος

τη Βασιλεία του Ουρανού— πως θα πιστέψετε αν σας πω τα ουράνια; Τα μυστήρια, δηλ. των ουρανών;

Ο Νικόδημος τώρα σιωπούσε. Και, βλέποντάς τον συλλογισμένο, έτοιμο να νιώσει βαθύτερη διδαχή, του είπε ο Ιησούς πως «ο Τίος του ανθρώπου»,⁵ δηλ. αυτός ο ίδιος, ήλθε στον κόσμο για να βασανιστεί και να πεθάνει, και με το θάνατο του να εξαγοράσει τις αμαρτίες των ανθρώπων και να τους σώσει· πως, από μεγάλη αγάπη για τους ανθρώπους, ο Θεός έστειλε τον μονογέννητο υιό του να σώσει όποιον πιστέψει σ' εκείνον.

— Επειδή δεν έστειλε ο Θεός τον υιό του στον κόσμο για να καταδικάσει τον κόσμο, αλλά για να τον σώσει, του είπε.

Θεϊκός λόγος, σπλαγχνικός, βαθύς και ωραίος, που είναι η αρχή και το τέλος όλης της διδαχής του Ιησού.

Και του είπε πως η σωτηρία των ανθρώπων είναι η πίστη σ' αυτόν η απιστία τους θα είναι η καταδίκη τους, γιατί ήλθε να διδάξει την αλήθεια στον κόσμο, και αυτοί δε θέλησαν να πιστέψουν.

Το φως της αλήθειας ήλθε στον κόσμο αν οι άνθρωποι προτιμούν το σκοτάδι, θα πει πως τα έργα τους είναι κακά, γιατί τα καλά έργα δε φοβούνται το φως.

Να ένιωσε άραγε ο Νικόδημος στα λόγια αυτά μιαν επίκριση για τη δειλία του, που με το φως της μέρας δεν τόλμησε να έλθει σ' εκείνον, ενώ τον αναγνώριζε δάσκαλο και κύριό του; Να τα θυμήθηκε άραγε αργότερα, όταν, άφοβα πια απέναντι όλου του ερεθισμένου κλήρου και λαού, ήλθε στ' ανοιχτά, κι έφερε τα πολύτιμα μύρα για την ταφή του Ιησού;

Συλλογισμένος και συγκινημένος αποχωρίστηκε ο Νικόδημος από τον Ιησού αργά εκείνη τη νύχτα.

Ο σπόρος της διδαχής είχε πέσει σε γόνιμη γη και έμελλε να καρποφορήσει.

Ύστερα από τις εορτές του Πάσχα, έφυγε ο Ιησούς πάλι για τις όχθες του Ιορδάνη, με τους μαθητές του, κι εκεί έμειναν. Και οι μαθητές του βάπτιζαν όπως το είχε κάμει ο Ιωάννης. Ο Ιωάννης όμως δεν ήταν πια στον Ιορδάνη, είχε πάγει σε άλλο μέρος της Ιουδαίας,

5 Ο τίτλος «Υίος του ανθρώπου» ήταν ένας από κείνους με τους οποίους υπονοούσαν οι Εβραίοι προφήτες τον Μεσσία, τον αποσταλμένο του Θεού, που ήταν να έλθει στον κόσμο με μορφή και υπόσταση ανθρώπινη.

που λέγονταν Αινών, δηλαδή Πηγές, γνωστό για τα πολλά νερά του.

Κόσμος πολὺς ἔτρεχε στον Ἰησοῦ, ν' ἀκούσει τα λόγια του και να βαπτισθεῖ ἀπὸ τους μαθητὲς του· ἀκόμα και ἀκόλουθοι του Ἰωάννη ἀφήναν το δάσκαλο τους να παν ν' ἀκούσουν το νέον προφήτη.

Μερικοὶ μαθητὲς του Βαπτιστὴ το πήραν βαριά, και, ὕστερα ἀπὸ μια συζήτηση που εἶχαν με κάποιον Ἰουδαῖο Φαρισαῖο περὶ καθαρισμοῦ, πήγαν με παράπονο στον Ἰωάννη και του εἶπαν:

— Ραββί, ἐκεῖνος που ἦταν μαζί σου πέρα ἀπὸ τον Ἰορδάνη και που εσύ ἔχεις κάμει γι' αὐτόν τη μαρτυρία ἐκείνη, κοίταξε, και αὐτὸς βαπτίζει, και ὅλοι παν σ' ἐκείνον.

Μα η μεγάλη ψυχὴ του Ἰωάννη ἦταν πάνω ἀπὸ τις ἀνθρώπινες μικροζήλιες. Τον Ἰησοῦ τον γνώριζε ἀνώτερο του, ἀφοῦ ως πρόδρομος του εἶχε ἔλθει στον κόσμο να τον κηρύξει.

Τους ἀποκρίθηκε:

— Δεν μπορεῖ ο ἀνθρώπος να λάβει τίποτε, αν δεν του εἶναι δοσμένο ἀπὸ τον ουρανὸ. Εσεῖς οἱ ἴδιοι εἰστε μάρτυρες μου, πως σας εἶπα ὅτι δεν εἶμαι ἐγὼ ο Χριστὸς, ἀλλὰ ο πρόδρομος ο σταλμένος πριν ἀπὸ κείνον.

Ο νυμφίος, τους εἶπε, δηλαδή ο γαμπρός, το κύριο πρόσωπο της τελετῆς του γάμου, εἶναι κείνος που ἔχει τη νύφη· και ο φίλος του γαμπροῦ, που τον παραστέκεται, χαίρεται σαν ἀκούει τη φωνὴ του νυμφίου.

Κι ἐπειδὴ νυμφίος, σ' αὐτὴ την περίπτωση, εἶναι ο Ἰησοῦς, και φίλος του νυμφίου ο Πρόδρομος, λέγει ο Ἰωάννης:

— Αὐτὴ λοιπὸν εἶναι η χαρὰ που μου δόθηκε ἐμένα. Αὐτὸς πρέπει να υψώνεται κι ἐγὼ να μικραίνω.

Τους εἶπε πως ο σταλμένος ἀπὸ τον ουρανὸ εἶναι ἀνώτερος ὅλων, πως ο Θεὸς ἔδωσε στον υἱὸ του ὅλη τη δύναμη, και πως οἱ ἀνθρώποι σώζονται μόνο αν πιστεύουν στον υἱὸ του.

Τα τελευταία αὐτὰ λόγια ἦταν το κήρυγμα και η διαθήκη που ἀφήνε ο μέγας αὐτὸς προφήτης στους μαθητὲς του, να πιστεύουν στον Ἰησοῦ, τον υἱὸ του Θεοῦ, που ἦταν ο Μεσσίας, ο προαγγελμένος ἀπὸ τους προφῆτες.

Ὅταν ὁμως ἔμαθε ο Ἰησοῦς πως οἱ Φαρισαῖοι ἔλεγαν και σχολία-

ζαν ότι έκαμνε περισσότερους μαθητές και βάπτιζε περισσότερους από τον Ιωάννη —αν και ο ίδιος δε βάπτιζε, αλλά οι μαθητές του βάπτιζαν— αποφάσισε να φύγει από την Ιουδαία, για ν' αποφύγει συζητήσεις και παρεξηγήσεις.

Στο μεταξύ, του έφθασε το λυπηρό μήνυμα πως ο Ηρώδης Αντίπας έπιασε τον Ιωάννη και τον εφυλάκισε.

Τότε έφυγε ο Ιησούς και τράβηξε για τη Γαλιλαία.

Η'. Η Σαμαρείτισσα

Ο κατευθείαν δρόμος μεταξύ Ιουδαίας και Γαλιλαίας περνούσε μέσα στη Σαμάρεια, βόρεια της Ιουδαίας. Και όμως κανένας Ιουδαίος ή Γαλιλαίος δεν έπαιρνε ποτέ το δρόμο αυτό.

Οι Σαμαρείτες δεν ήταν γνήσιοι Ισραηλίτες, αλλά λαός μεικτός από Εβραίους και ξένους. Μετά τις καταστροφές του βασιλείου του Ισραήλ—πρώτα στα 722 και αργότερα πάλι στα 587 π.Χ.— και την αιχμαλωσία των Εβραίων στη Βαβυλώνα, οι βασιλείς της Ασσυρίας, για να συνοικίσουν πάλι την ερημωμένη χώρα της Σαμάρειας, επέτρεψαν σε πολλούς Εβραίους να επιστρέψουν στον τόπο τους, κατά τα 536 π.Χ., κι έστειλαν από τη Μεσοποταμία μετοίκους, ιδίως Χουθαίους, που ανακατώθηκαν με τα λείψανα των Εβραίων που είχαν μείνει στη Σαμάρεια.

Από το ανακάτωμα αυτό των διαφόρων φυλών, όσο και από τη μακρινή τους διαμονή στη Βαβυλώνα, οι Σαμαρείτες είχαν χάσει πολλή από την αποκλειστικότητα των άλλων Εβραίων, και είχαν φέρει στον τόπο τους συνήθειες ξένες, που ερέθιζαν και εξόργιζαν τους ομόθρησκούς των. Όλες οι άλλες φυλές της Παλαιστίνης τους περιφρονούσαν και τους μισούσαν τόσο, ώστε Ιουδαίοι και Γαλιλαίοι, πηγαίνοντας οι μεν στους δε, προτιμούσαν να κάνουν μεγάλο αλλόγουρο και να περάσουν από την Περαιά, πέρα από τον Ιορδάνη, παρά να διαβούν από τη Σαμάρεια.

Άλλωστε, το μίσος αυτό κρατούσε από μακρύτερα ακόμα, από το σχίσμα που, κατά το 975 π.Χ., χώρισε τις δέκα φυλές του Ισραήλ και χάλασε την ενότητα του βασιλείου του Δαυίδ.

Και όμως, με όλες τις ξένες επιδρομές, η αρχική θρησκεία του Μωυσή, η καθαρή Ιουδαϊκή μονοθεΐα, είχε επικρατήσει αγνή στους Σαμαρείτες, οι οποίοι όμως εκτός από τα βιβλία του Μωυσή (την Πεντάτευχο) δεν εδέχονταν άλλα ιερά βιβλία της Παλαιάς Διαθήκης. Γι' αυτό οι άλλοι Εβραίοι δεν τους αναγνώριζαν για δικούς τους, δεν τους δέχονταν ως ομόφυλους και ομόθρησκους· με αποστροφή τους έλεγαν Σαμαρείτες και Χουθαίους, και τους περιφρονούσαν τόσο, που ούτε νερό δεν καταδέχονταν να πάρουν από Σαμαρείτη, ούτε να του μιλήσουν, ακόμα λιγότερο να του ζητήσουν τίποτε.

— Ψωμί παρμένο από Σαμαρείτη γίνεται χοίρος, έλεγαν οι Ιου-

δαίοι, στους οποίους η θρησκεία απαγόρευε το χοιρινό κρέας.

Η μεγαλύτερη βρισιά για ένα Ιουδαίο ήταν να τον πεις Σαμαρείτη. Ιουδαίος ή Γαλιλαίος που είχε σχετισθεί με Σαμαρείτη θεωρούνταν μολυσμένος, και έπρεπε να καθαριστεί με νηστείες και προσευχές πριν επιστρέψει στους συντοπίτες του. Η περιφρόνηση των Φαρισαίων για τους Σαμαρείτες πήγαινε ως πέρα από το θάνατο· ενώ αυτοί πίστευαν στην ανάσταση, την αρνούσαν για τους Σαμαρείτες, τόσο τους θεωρούσαν καταραμένους από το Θεό.

Όταν στα 516 π.Χ. ξαναχτίστηκε ο ναός της Ιερουσαλήμ, που τον είχαν καταστρέψει οι Βαβυλώνιοι στα 887, οι Σαμαρείτες θέλησαν και αυτοί να συνδράμουν αλλά οι Ιουδαίοι με φθόνο και περιφρόνηση τους αρνήθηκαν το δικαίωμα αυτό. Οι Σαμαρείτες δεν το ξέχασαν, και, δυο αιώνες αργότερα, με την άδεια του Αλεξάνδρου του Μεγάλου, έχτισαν και αυτοί έναν ιερό ναό απάνω στο βουνό Γαριζίν.

Αυτό θεωρήθηκε ιεροσυλία από τους Ιουδαίους, που εννοούσαν να υπάρχει ένας και μόνον ιερός ναός, ο ναός του Σολομώντος στην Ιερουσαλήμ, και το μίσος τους αύξησε ακόμα περισσότερο.

Στα 128 π.Χ. καταστράφηκε ο ναός του Γαριζίν από το βασιλέα των Ιουδαίων, τον Ιωάννη τον Τρκανό, από το γένος των Μακκαβαίων. Αλλά οι Σαμαρείτες εξακολουθούσαν να θεωρούν τα ερείπια του βωμό της θρησκείας τους, και το Γαριζίν έμεινε ιερό βουνό.

Ο Ιησούς, που δε συμμαριζούνταν καθόλου το αδικαιολόγητο μίσος των συντοπιτών του για τους Σαμαρείτες, από τη βόρεια Ιουδαία όπου βρίσκονταν, τράβηξε κατά τη Γαλιλαία, περνώντας από τη Σαμάρεια.

Ήταν περίπου μεσημέρι σαν έφθασε στη Σιχάρ, πόλη της Σαμάρειας, άλλοτε μεγάλη και πλούσια πρωτεύουσα, αλλά ξεπεσμένη πια εκείνο τον καιρό. Περπατούσε από το πρωί, και ο ανοιξιιάτικος ήλιος έκαιγε δυνατά εκείνη την ώρα. Πλάγι στο μεγάλο δρόμο ήταν το πηγάδι του Ιακώβ ως μισή ώρα μακριά από τη χώρα.

Κουρασμένος από το δρόμο, ζεσταμένος και σκονισμένος, κάθισε ο Ιησούς στο πεζούλι του πηγαδιού, και περίμενε τους μαθητές του που είχαν τραβήξει για τη χώρα να ψουνίσουν τροφές.

Αντίκρυ του το Γαριζίν ύψωνε την απαλή και ολοπράσινη ράχη του με τα ερείπια του ναού του, τις ασημένιες φουντωτές ελιές, τ'

ανθισμένα οπωροφόρα δένδρα και τα μυριόχρωμα αγριολούλουδα. Η Σαμάρεια τότε, όπως και η Γαλιλαία, ήταν κατάφυτη, είχε δάση πολλά, πηγές άφθονες, καλλιέργεια εκτεταμένη, ήταν η αντίθεση της αυστηρής, ξερής και άχαρης Ιουδαίας.

Μονάχος στην όμορφη αυτή φύση κάθονταν ο Ιησούς και διαλογίζονταν, όταν μια γυναίκα με τη στάμνα στον ώμο κατέφθασε να πάρει νερό. Την είδε ο Ιησούς που σίμωσε, που έδεσε το άντλημά της και το έριξε στο πηγάδι. Και σαν το τράβηξε απάνω και γέμισε τη στάμνα της, της είπε ο Ιησούς:

— Δώσ' μου να πιω.

Η ομιλία του όσο και τα ρούχα του μαρτυρούσαν πως δεν ήταν Σαμαρείτης.

Με απορία του είπε η γυναίκα:

— Πως, εσύ Ιουδαίος, ζητάς από μένα τη Σαμαρείτισσα να σου δώσω να πεις; Οι Ιουδαίοι δε συντροφιάζουν με τους Σαμαρείτες.

Της είπε ο Ιησούς:

— Αν ήξερες το δώρο του Θεού, και ποιος είναι εκείνος που σου είπε «Δώσ' μου να πιω», εσύ θα του ζητούσες, και θα σου έδινε νερό ζωντανό — που θα έδινε ζωή ψυχική.

Τα αινιγματικά αυτά λόγια του Ιησού την έριξαν σε απορία, ίσως και να τη διασκέδασαν.

— Κύριε, του είπε, ούτε άντλημα έχεις, και το πηγάδι είναι βαθύ· πού θα βρεις το νερό το ζωντανό;

Και με κάποια ειρωνεία τον ρώτησε:

— Ή μήπως είσαι μεγαλύτερος και από τον πατέρα μας τον Ιακώβ, που μας έδωσε το πηγάδι αυτό, και ήπιε ο ίδιος και ήπιαν οι γιοι του και τα θρέμματά του;

Ο Ιακώβ ήταν το καύχημα των Σαμαρειτών, που λέγονταν παιδιά του.

Αποκρίθηκε ο Ιησούς και της είπε:

— Όποιος πει από το νερό αυτό, θα ξαναδιψάσει· μα όποιος πει από το νερό που δίνω εγώ, δε θα διψάσει πια ποτέ γιατί το νερό που δίνω εγώ θα γίνει μέσα του πηγή που ν' αναβρύζει ζωή αιωνία.

— Κύριε, ανεφώνησε η γυναίκα, δώσ' μου αυτό το νερό, να μη διψώ, ούτε να έρχομαι εδώ ν' αντλώ.

Την είδε ο Ιησούς πως μιλούσε με περισσότερη περιέργεια παρά

πίστη.

— Πήγαινε, της είπε, φώναξε τον άντρα σου κι έλα εδώ.

Του αποκρίθηκε εκείνη:

— Δεν έχω άντρα.

— Καλά το λες πως δεν έχεις άντρα, της είπε ο Ιησούς. Γιατί πέντε άντρες πήρες, κι εκείνος που έχεις τώρα δεν είναι νόμιμος άντρας σου. Αυτό που είπες είναι αλήθεια.

Η Σαμαρείτισσα ταραχθηκε.

— Κύριε, ανεφώνησε, το βλέπω πως είσαι προφήτης.

Και ανεβαίνοντας σε άλλες σκέψεις, πιο αφηρημένες, του μίλησε για το μεγάλο ζήτημα που χώριζε τις δυο αιρέσεις και άναβε τέτοιο μίσος μεταξύ στις δυο φυλές.

— Οι πατέρες μας σε τούτο το βουνό προσκύνησαν, είπε, δείχνοντας το Γαριζίν, μα εσείς λέτε πως στην Ιερουσαλήμ είναι ο τόπος όπου πρέπει να προσκυνούμε.

— Γυναίκα, είπε ο Ιησούς, πίστεψέ με· έρχεται η ώρα που ούτε σε τούτο το βουνό, ούτε στην Ιερουσαλήμ δε θα προσκυνήσετε τον πατέρα.

Λόγος μεγάλος, όπου στηρίζεται η τέλεια θρησκεία της ανθρωπότητας, η αγνή λατρεία, χωρίς εποχή και χωρίς τοπικές διακρίσεις. Η θρησκεία του αγκαλιάζει ολόκληρη την ανθρωπότητα, και την αφήνει ελεύθερη παντού και πάντα, να λατρεύει το Θεό.

Και της είπε:

— Μα έρχεται η ώρα, και ήλθε μάλιστα, που οι αληθινοί πιστοί θα προσκυνήσουν τον πατέρα —όχι με άψυχους εξωτερικούς τύπους και με το ψέμα— αλλά με το πνεύμα και με την αλήθεια. Και ο πατέρας έτσι θέλει να τον προσκυνούν. Γιατί ο θεός είναι πνεύμα, και, όσοι τον προσκυνούν, πρέπει με το πνεύμα και την αλήθεια να τον προσκυνούν.

Συλλογισμένη είπε η Σαμαρείτισσα:

— Το ξέρω πως έρχεται ο Μεσσίας, εκείνος που τον ονομάζουν Χριστό.

Το μόνο σημείο, όπου συμφωνούσαν Σαμαρείτες και Ιουδαίοι, ήταν ο ερχομός του Μεσσία· οι Σαμαρείτες όμως δεν είχαν επηρεαστεί καθόλου από θεωρίες που είχαν οι Φαρισαίοι για τον επίγειο βασιλέα. Οι ελπίδες τους ήταν αποκλειστικά θρησκευτικές και άυλες,

καμιά υλιστική ελπίδα βασιλείας δεν ασχήμιζε το όνειρο τους.

Και πρόσθεσε η Σαμαρείτισσα:

— Όταν έλθει εκείνος, θα μας αναγγείλει τα πάντα.

Και της είπε ο Ιησούς:

— Εκείνος είμαι εγώ που σου μιλώ.

Εκείνη την ώρα έφθασαν οι μαθητές, γυρίζοντας από τη χώρα και η ομιλία διακόπηκε. Με απορία είδαν τον Κύριό τους να μιλά με γυναίκα. Γιατί οι Εβραίοι θεωρούσαν τη γυναίκα τόσο κατώτερο πλάσμα, που δεν καταδέχονταν να της μιλούν δημόσια, ακόμα και δική τους αν ήταν. Οι Ραββίνοι, ακόμα πιο ακατάδεκτοι και πιο σκληροί, δεν παραδέχονταν ούτε να διδάξουν γυναίκα· τους ήταν απαγορευμένο να της μιλήσουν ή να τη χαιρετήσουν εμπρός σε άλλους.

Αν και απόρησαν οι μαθητές, σαν είδαν το δάσκαλο τους να μιλά με τη Σαμαρείτισσα, δεν τον ρώτησαν «τι της ζητάς» ή «τι μιλάς μ' αυτήν». Αυτή όμως, καθώς τους είδε, παράτησε τη στάμνα της κι έτρεξε στη χώρα, λέγοντας σ' όποιον απαντούσε:

— Ελάτε να δείτε άνθρωπο που μου είπε όλα όσα έκανα· μήπως αυτός είναι ο Χριστός;

Οι Σαμαρείτες, σαν άκουσαν τα λόγια της γυναίκας, βγήκαν ευθύς να δουν τον προφήτη.

Τους είδαν οι μαθητές που ήρχονταν, και βίαζαν τον Ιησού να φάγει, γιατί η ώρα ήταν κερασμένη. Μα ο Ιησούς είχε δει τους Σαμαρείτες που κατάφθαναν.

— Εγώ έχω φαγητό να φάγω, που εσείς δεν το γνωρίζετε, τους είπε.

Κλειστοί ακόμα στην έννοια των λόγων του, οι μαθητές δεν κατάλαβαν και ο ένας ρωτούσε τον άλλο:

— Μήπως του έφερε κανείς φαγί;

Τους άκουσε ο Ιησούς, και τους εξήγησε τα λόγια του:

— Τροφή δική μου είναι, να κάνω το θέλημα εκείνου που μ' έστειλε, και να τελειώσω το έργο του.

Βιαστικοί προχωρούσαν οι Σαμαρείτες, να δουν εκείνον που είχε πει της γυναίκας τα μυστικά της. Γυρνώντας στους μαθητές του, τους έδειξε ο Ιησούς λέγοντας:

— Εσείς δε λέτε πως σε τέσσερις μήνες μόνο θα είναι το θέρι-

σμα; Εγώ σας λέγω, σηκώσετε τα μάτια σας και δείτε τα χωράφια που ασπρίζουν, έτοιμα πια για θέρισμα.

Χαρούμενος κοίταξε τους κατοίκους της Σιχάρ, του κατάφθαναν τα λόγια που είχε πει της γυναίκας είχαν καρποφορήσει κιόλα, το έδαφος ήταν κατάλληλο να δεχτεί την ανώτερη διδασκαλία του. Πρόσχαρα, είπε στους μαθητές του, δείχνοντας πάλι τα πλήθη, που γοργά κατάφθαναν ν' ακούσουν το κήρυγμά του:

— Και ο θεριστής λαβαίνει κιόλα το μισθό του, και συνάζει καρπούς στην αιώνια ζωή κι έτσι, μαζί θα χαρεί κι εκείνος που σπέρνει κι εκείνος που θερίζει.

Και αναφέροντας τη γνωστή στους Εβραίους παροιμία, πως άλλος είναι εκείνος που σπέρνει, και άλλος που θερίζει, δηλ. πως εκείνος που σπέρνει κάνει τον κόπο, και ο θεριστής απολαμβάνει τους καρπούς, είπε:

— Σας έστειλα εσάς να θερίσετε εκείνα που δεν εκοπιάσατε να σπείρετε· άλλοι κοπίασαν, πρόσθεσε προφητεύοντας τη ζωή του την κατατρεγμένη, τη γεμάτη δουλειά και κόπους, και τον μαρτυρικό θάνατο του. Και σεις θ' απολαύσετε τ' αποτελέσματα του κόπου τους.

Και μίλησε ο Ιησούς στους Σαμαρείτες που μαζεύθηκαν γύρω του, και άκουσαν αυτοί τα λόγια του, που πήγαζαν από την αγάπη του την απέραντη για την ανθρωπότητα, τα λόγια του, που ήταν τόσο διαφορετικά από τα στενόψυχα κηρύγματα των διαβασμένων της Ιουδαίας, και πολλοί πίστεψαν και τον προσκύνησαν. Μαγεμένοι από τη διδαχή του, κατακτημένοι, τον παρακάλεσαν να μείνει ολίγο στη χώρα τους, ανάμεσά τους.

Ο Ιησούς δέχθηκε το κάλεσμά τους, και πήγε μαζί τους στη Σιχάρ, όπου έμεινε δυο μέρες διδάσκοντας, και πολλοί τον αναγνώρισαν πως ήταν ο Μεσσίας που περίμεναν.

— Τώρα, δεν πιστεύομε πια επειδή μας τα είπες, έλεγαν της γυναίκας που πρώτη είχε αναγγείλει πως είδε τον Χριστό, αλλά γιατί εμείς οι ίδιοι τον ακούσαμε, και ξέρομε πως αυτός είναι αλήθεια ο Σωτήρας του κόσμου, ο Χριστός.

Θ'. Ιησούς και Ναζαρηνοί

Από τη Σαμάρεια, έφυγε ο Ιησούς και τράβηξε για τη Ναζαρέτ. Στο δρόμο, δίδασκε όπου περνούσε, και κήρυττε λέγοντας:

— Μετανιώνετε, γιατί κοντεύει η Βασιλεία των Ουρανών.

Η φήμη του απλώνονταν σ' όλα τα μέρη, και όσοι τον άκουαν δόξαζαν τ' όνομά του.

Έφθασε στη Ναζαρέτ Σάββατο, και, κατά τη συνήθειά του, μπήκε στη Συναγωγή.

Η Συναγωγή των Εβραίων δεν ήταν ναός· ναό είχαν ένα, του Σολομώντος, στην Ιερουσαλήμ· γι' αυτό και στην Ιερουσαλήμ μόνο υπήρχε κλήρος.

Συναγωγή θα πει συνάθροιση· ήταν το χτίριο όπου μαζεύουνταν οι Εβραίοι για ν' ακούσουν το δάσκαλο, το Ραββίνο, που τους διάβαζε και τους εξηγούσε τη Γραφή. Φυσικό ήταν, κοντά στην εξήγηση αυτή, να προστεθούν μερικές προσευχές, λίγο λίγο όμως οι προσευχές αυτές μεταβλήθηκαν σε ιερουργίες. Στην αρχή, περιορίζονταν στις ιερουργίες του Σαββάτου, της μεγάλης αργίας των Εβραίων έπειτα, επεκτάθηκαν στις εορτές και στις νηστείες· και με τον καιρό, επεκράτησε οι ιεροπραξίες αυτές να γίνονται τις ίδιες μέρες και τις ίδιες ώρες, όπως και στον ιερό Ναό της Ιερουσαλήμ.

Η Συναγωγή ήταν και δικαστήριο· εκεί μαζεύουνταν η τοπική Γερουσία, το Σανχεδρίν, δηλ. το Συνέδριο, και έκρινε και δίκαιζε τις υποθέσεις των πιστών.

Η Συναγωγή ήταν χτισμένη πάντα κατά τη δύση, με τρόπο που οι πιστοί να προσεύχονται στραμμένοι προς το βασίλειμα. Στα πρώτα καθίσματα, κάθονταν δέκα ή περισσότεροι πρεσβύτεροι ή προεστοί, διαλεγμένοι ανάμεσα στους πιο σοφούς και νομοδιαβασμένους· αυτοί σχημάτιζαν το Συνέδριο. Ο σημαντικότερος αναμεταξύ των ήταν ο αρχισυνάγωγος. Οι γυναίκες, τυλιγμένες στα μακριά πέπλα τους, κάθονταν πίσω από καφάσια, χωριστά.

Στο βάθος της συναγωγής, πίσω από το καταπέτασμα»,⁶ στημένη μερικά σκαλοπάτια ψηλότερα από το πάτωμα του Ναού, υψώνονταν η «Κιβωτός», χρωματισμένο ξύλινο κουτί, όπου φύλαγαν τα ιερά βιβλία και, στο ένα πλάγι της Συναγωγής, στέκονταν

6 Καταπέτασμα ήταν μεγάλη βαριά κουρτίνα που έκλειε το ιερό.

το βήμα, όπου διαβάζουνταν η Γραφή.

Τα χαράματα του Σαββάτου, οι πιστοί πήγαιναν τρεχάτα στη Συναγωγή· γιατί ο ραββινικός κανόνας, που καθόριζε όχι μόνο τις πράξεις, αλλ ακόμα και τις σκέψεις και τα αισθήματα των πιστών, πρόσταζε να πηγαίνουν βιαστικά, τάχα με λαχτάρα, στο ναό, ενώ στην επιστροφή, απεναντίας, να γυρίζουν με μετρημένο αργό βήμα, δείχνοντας έτσι τη θρησκευτική τους κατάνυξη, απαραίτητη μετά την ακολουθία.

Στην αρχή της ιεροτελεστίας, κάθε Σάββατο, λέγονταν πρώτα οι προσευχές, και ύστερα, από το βήμα, διαβάζουνταν ένα μάθημα από το Νόμο, και άλλο ένα από τους Προφήτες.

Επειδή ιερείς δεν υπήρχαν, το βήμα ήταν ελεύθερο για κάθε νομομαθημένο, και, μιας και είχε την έγκριση του αρχισυνάγωγου, όχι μόνο μπορούσε να διαβάσει το μάθημα της ημέρας εκείνης, αλλά και να το σχολιάσει κατά τη δική του κρίση.

Η φήμη του Ιησού είχε φθάσει ως την πατρίδα του.

Καθώς λοιπόν μπήκε στη Συναγωγή το Σάββατο εκείνο, του επέτρεψαν, ή και τον παρακάλεσαν ίσως, να διαβάσει και να ερμηνεύσει το Νόμο.

Του έδωσαν το ιερό βιβλίο του προφήτη Ησαΐα, έναν πάπυρο τυλιγμένο, και τον ξετύλιξε ο Ιησούς και διάλεξε το ακόλουθο μέρος:

— «Το Πνεύμα του Κυρίου είναι απάνω μου, και γι' αυτό μ' έχρισε και μ' έστειλε να φέρω εγώ το καλό μήνυμα στους φτωχούς, να παρηγορήσω τις συντριμμένες καρδιές, να κηρύξω ελευθερία στους αιχμαλώτους και ανάβλεψη στους τυφλούς, να ελευθερώσω εκείνους που τους συντρίβουν τα δεσμά, και να κηρύξω τον σωτήριο χρόνο που έρχεται ο Κύριος και που περιμένει ο κόσμος.»

Σταμάτησε εκεί ο Ιησούς, ξανατύλιξε το βιβλίο, τον πάπυρο, και δίνοντάς τον στον υπηρέτη της Συναγωγής, εκάθισε.

Όλα τα μάτια ήταν γυρισμένα απάνω του. Σιωπηλοί και περίεργοι περίμεναν οι συντοπίτες του, ν' ακούσουν την πρώτη διδαχή του στην πατρίδα του.

Και είπε ο Ιησούς:

— Σήμερα εκπληρώθηκε η γραφή αυτή που ακούσατε.

Τους ανέπτυξε το θέμα, τους ανήγγειλε το χαρούμενο μήνυμα

του ερχομού της Βασιλείας του Θεού στον κόσμο, τους είπε πως ο Μεσσίας, που από 700 χρόνια τους τον είχε αναγγείλει ο μεγάλος προφήτης Ησαΐας, είχε φθάσει, ήταν αναμεταξύ τους, τους έφερνε παρηγοριά ουράνια, συγχώρεση, αγάπη.

Καμιά από τις εθνικές τους ελπίδες δεν ανέφερε, ούτε λέξη δεν ξεστόμισε για τα υλιστικά τους όνειρα, για στρατιωτικές κατακτήσεις και βασιλείες· τα λόγια του ήταν ζωντανή αντίθεση με ό,τι είχαν διδάξει και εξηγήσει οι σοφότεροι Ραββίνοι, ήταν η διάψευση των πιο αγαπημένων εβραϊκών ονείρων.

Και όμως όλοι άκουαν συνεπαρμένοι, όλοι απορούσαν με τη χάρη των λόγων που έβγαιναν από το στόμα του. Κρεμασμένοι στα χείλη του θαύμαζαν τη γλύκα, και συνάμα το μεγαλείο της διδαχής του.

Μα όσο προχωρούσε ο Ιησούς, και καταλάβαιναν πως τον εαυτό του εδήλωνε χρισμένο από το Πνεύμα το άγιο, και πως παρουσιάζονταν ως Μεσσίας σταλμένος από το Θεό, λίγο λίγο η εντύπωση των ακροατών άρχιζε ν' αλλάζει.

Θυμήθηκαν την ταπεινή του καταγωγή, τη φτώχεια του, και άρχισαν ν' απορούν, πως αυτός ο γιος του μαραγκού, που τους έφτιανε τους ζυγούς και τ' αλέτρια τους, μιλούσε με τόση δύναμη.

— Από πού τόση σοφία σ' αυτόν; έλεγαν αναμεταξύ τους. Δεν είναι τούτος ο γιος του Ιωσήφ;

Με τι τόλμη έρχονταν στον τόπο, όπου από παιδί όλοι τον ήξεραν, και παρουσιάζονταν ως Μεσσίας, ενώ οι παραδόσεις τους και οι θρύλοι τους παρίσταναν πάντα τον Μεσσία σα δεύτερο Δαυίδ, μεγαλύτερο και από τον Δαυίδ, και πλουτισμένο με πνεύμα θεϊκό;

Κι έλεγαν:

— Από πού τα έμαθε αυτά; Τούτος δεν είναι ο μαραγκός, ο γιος της Μαρίας, ο αδελφός του Ιακώβου και του Ιωσή, του Ιούδα και του Σίμωνα; Δεν κάθονται οι αδελφές του εδώ με μας;

Ο Ιησούς είδε στα μάτια τους τη δυσαρέσκεια, κατάλαβε τους λογισμούς των. Ένιωσε την απορία τους, πως αυτός, που γιάτρευε άλλους και έκαμνε μεγάλα θαύματα αλλού, δεν άρχιζε από τον εαυτό του, δεν κοίταζε να βγει από τη φτώχεια και την καταφρόνια που του έδειχναν οι πρόκριτοι τους, δεν καλυτέρευε την κοινωνική του θέση πρώτα πρώτα;

Και τους είπε:

— Το ξέρω, θα μου πείτε αυτή την παραβολή: «Γιατρέ, γιάτρεψε τον εαυτό σου. Όσα ακούσαμε πως έγιναν στην Καπερναούμ, κάνε τα κι εδώ, στην πατρίδα σου.»

Και με λύπη πρόσθεσε:

— Αλήθεια σας λέγω, κανένας προφήτης δεν είναι δεκτός, ούτε βρίσκει υπόληψη στην πατρίδα του και μεταξύ στους συγγενείς του και στο σπίτι του.

Το σημείο που ήθελαν, το θαύμα που θα τους έκαμνε ίσως να τρομάξουν και να πιστέψουν, ο Ιησούς τους το αρνείται. Όπως σε όλη του τη ζωή, έτσι και στην περίπτωση αυτή, τους λιγόπιστους δε θέλει να τους κερδίσει με σημεία της θεϊκής του δυνάμεως: τα θαύματά του είναι για κείνους που τ' αξίζουν, για τους πιστούς.

Την απαίτησή τους, να θαυματουργήσει πρώτα στην πατρίδα του, την αποκρούει η αγάπη του Θεού δεν ανήκει σ' αυτούς μόνο, αλλά στον κόσμο όλο, η δύναμή του δε φανερώνεται σε περιορισμένο και διαλεγμένο απ' αυτούς μέρος, αλλά σε όλη την ανθρωπότητα, για όλα τα παιδιά του Θεού, όπου υπάρχει πίστη και αγνή ψυχή.

— Αλήθεια σας λέγω, τις μέρες που ζούσε ο Ηλίας, πολλές ήταν οι χήρες ανάμεσα στο λαό του Ισραήλ όταν κλείστηκε ο ουρανός, και, για τρία χρόνια και έξι μήνες, δεν έβρεχε, και έπεσε πείνα σε όλη τη γη, τους είπε. Και όμως σε καμιά απ' αυτές δεν στάλθηκε ο Ηλίας, παρά τον έστειλε ο Θεός στα Σάρεπτα της Σιδωνίας, σε μια χήρα γυναίκα⁷ — για να πληθύνει με θαύμα το λάδι και το αλεύρι της, και ν' ανταμείψει έτσι την ευσέβεια και τη φιλανθρωπία της. Και όταν ζούσε ο Ελισσαίος ο προφήτης, πολλοί λεπροί ήταν ανάμεσα στο λαό του Ισραήλ, και κανένας δεν καθαρίστηκε, παρά μόνο ο Νεεμάν ο Σύριος⁸.

Οι Ναζαρηνοί αγρίεψαν με τα λόγια αυτά. Τι, δεν άξιζαν αυτοί

7 Βασιλειών Γ', Κεφ. ΙΖ', 7 και 10.

8 Νεεμάν ο Σύριος, ήταν αρχιστράτηγος του βασιλέα της Συρίας. Έπασχε από λέπρα και τον διέταξε ο προφήτης Ελισσαίος να πάγει να λουστεί επτά φορές στον Ιορδάνη, για να γιατρευθεί. Ο Νεεμάν γιατρεύθηκε, και, για να δείξει την ευγνωμοσύνη του, θέλησε να στείλει πολύτιμα δώρα του Ελισσαίου, ο οποίος τ' αρνήθηκε. Ο υπηρέτης όμως του προφήτη, ο Γιεζί, κατόρθωσε, με απάτη, να πάρει μερικά, και όταν το έμαθε ο Ελισσαίος, τον καταράστηκε να πάρει μαζί και τη λέπρα του Νεεμάν, κι ευθύς ο Γιεζί «έγινε από τη λέπρα άσπρος σαν το χιόνι». Δ' Βασιλειών, 5ο κεφάλαιο.

περισσότερο από τους Σιδωνίτες τους ειδωλολάτρες ή τους λεπρούς, που σε όλο το Ισραήλ θεωρούνταν καταραμένοι από το Θεό;

Οργισμένοι σηκώθηκαν όλοι μέσα στη Συναγωγή, και, με φωνές και φοβέρες, άρπαξαν τον Ιησού, τον έβγαλαν έξω, τον έσυραν πέρα από την πόλη τους, σε μια προεξοχή του βουνού όπου ήταν χτισμένη η χώρα τους, με απόφαση να τον γκρεμίσουν στο βάραθρο.

Μα δεν είχε έλθει η ώρα του.

Πέρασε ο Ιησούς από μέσα τους, κι έφυγε χωρίς να τον βλάψει κανένας.

Γ'. Καπερναούμ

Ἐφυγε ο Ἰησοῦς, και τράβηξε πάλι για την Κανά.

Λυπημένος ήταν βέβαια για τη σκληρότητα των συντοπιτών του, μα η ψυχή του ήταν ήρεμη, και πήγαινε κηρύττοντας τη Βασιλεία των Ουρανών.

Τ' όνομά του ωστόσο είχε ακουστεί, η φήμη του απλώνουνταν σε όλη την περιφέρεια.

Στη δυτική όχθη της λίμνης, ήταν μια χώρα μεγάλη και πλούσια, η Τιβεριάδα. Την είχε χτίσει Ηρώδης Αντίπας, με σκοπό να την κάνει πρωτεύουσα της Γαλιλαίας, και της είχε δώσει το όνομα του Τιβερίου, του τότε Αυτοκράτορα της Ρώμης. Τα παλάτια της ήταν λαμπρά, και η θέση ωραία, αλλά οι Εβραίοι τη θεωρούσαν μολυσμένη, επειδή ήταν χτισμένη απάνω σ' ένα παλιό νεκροταφείο, όπου ο Ηρώδης αναγκάστηκε να χαλάσει πολλούς τάφους. Οι ορθόδοξοι Εβραίοι δεν εννοούταν να κατοικήσουν εκεί μέσα, και όποτεν έμπαιναν κατ' ανάγκη, υποβάλλουνταν ύστερα σε θρησκευτικούς καθαρισμούς.

Εκεί, στα ολόχρυσα παλάτια όπου έμενε ο Αντίπας με την αυλή του, είχε φθάσει η φήμη του Ιησού, και είχε κινήσει την περιέργεια του ηγεμόνα όσο και των αυλικών του.

Κάποιος άρχοντας, υπάλληλος του Ηρώδη, που είχε κείνες τις μέρες το παιδί του βαριά άρρωστο στην Καπερναούμ, άκουσε τα θαύματα και τα έργα του Ιησού, και συγκινήθηκε.

Καθώς έμαθε πως ο Ιησοῦς έφθασε στην Κανά, έτρεξε να τον βρει, και, με παρακάλια πολλά, του ζήτησε να κατέβει ως την Καπερναούμ, και να σώσει το παιδί του που ήταν να πεθάνει.

Με την αντιπάθεια που έδειχνε πάντα ο Ιησοῦς για το θόρυβο που προκαλούσαν τα θαύματά του, αποκρίθηκε του άρχοντα:

— Αν δε δείτε σημεία και τέρατα, δεν πιστεύετε.

Από πονοψυχιά και αγάπη της ανθρωπότητας, ο Ιησοῦς γιάτρευε την αρρώστια όταν την απαντούσε στο δρόμο του, μα η αποστολή του ήταν άλλη· δεν είχε έλθει στον κόσμο για να γιάτρει σωματικά παθήματα, αλλά για να σώσει την ψυχή της ανθρωπότητας. Γι' αυτό τον βλέπομε πάντα, τα τρία χρόνια της δράσεως του, ν' αποκρούει, στην αρχή, εκείνους που του γυρεύουν

γιατριά, σα να ήταν απλός «χακίμ», δηλ. γιατρός ή θαυματοποιός ψευτοπροφήτης, από κείνους που περιδιάβαζαν, τον καιρό εκείνο, αμέτρητοι, σε όλη την Παλαιστίνη, και εκμεταλλεύονταν την ευπιστία του λαού, με τα μάγια και τις πλάνες τους.

Ο άρχοντας όμως είχε τόσο πολύ στο νου του το άρρωστο παιδί, που δεν αποκρίθηκε στα λόγια του Ιησού, μόνο τον παρακαλούσε λέγοντας:

— Κύριε, κατέβα πριν πεθάνει το παιδί μου!

Λυπήθηκε ο Ιησούς την αγωνία του δυστυχισμένου πατέρα. Πονόψυχα του είπε:

— Πήγαινε, ο γιος σου ζει.

Και πίστεψε ο άνθρωπος το λόγο που του είπε ο Ιησούς, κι έφυγε.

Καθώς έφθανε στο σπίτι του, τον συνάντησαν οι δούλοι, που έβγαιναν να τον προαπαντήσουν, και του είπαν χαρούμενοι:

— Ο γιος σου ζει.

Ο άρχοντας θυμήθηκε τα λόγια αυτά, τα ίδια του που είχε πει ο Ιησούς, και ρώτησε από πότε άρχισε η καλύτερευση του άρρωστου παιδιού.

Του αποκρίθηκαν:

— Χθες, την έβδομη ώρα τον άφησε ο πυρετός.

Η ώρα λογαριάζουνταν μετά την ανατολή του ηλίου, ώστε αν ο ήλιος είχε σηκωθεί στις έξι, η έβδομη ώρα ήταν μία μετά το μεσημέρι. Ήταν ακριβώς η ώρα, όταν ο Ιησούς είχε πει στον άρχοντα: «Πήγαινε, ο γιος σου ζει».

Θαύμασε ο άρχοντας και πίστεψε, και όλοι του σπιτιού του πίστεψαν και αυτοί στον Ιησού και στη θεία του αποστολή.

Στην Κανά, δεν έμεινε πολύ ο Ιησούς, και πάλι έφυγε για την Καπερναούμ, που την είχε κάνει πια έδρα του.

Το θαύμα της Καπερναούμ ακούστηκε και διαλαλήθηκε κι επειδή ο πατέρας του παιδιού ήταν άρχοντας πλούσιος, και είχε θέση σημαντική στην αυλή του Ηρώδη, το πράμα έκαμε περισσότερο κρότο σ' όλη την περιφέρεια.

Όπου περνούσε ο Ιησούς, ο κόσμος έτρεχε να τον υποδεχθεί, και με το χαμόγελο περνούσε εκείνος, σκορπώντας αγάπη ολόγυρα· και στην Καπερναούμ, με λαχτάρα πήγαιναν από τα περίχωρα ν'

ακούσουν τη διδαχή του, και τη χαρμόσυνη είδηση που τους έφερνε για τη σωτηρία του κόσμου.

Αυτή ήταν η όμορφη και χαρούμενη περίοδος της ζωής του, «η άνοιξη της Γαλιλαίας», όπως τόσο όμορφα την ονόμασαν.

Το Σάββατο πήγε ο Ιησούς στο ναό, και άρχισε να διδάσκει όπως και στη Ναζαρέτ.

Προσηλωμένοι στα λόγια του, κρεμασμένοι στα χείλη του, στέκουνταν και τον άκουαν οι κάτοικοι της Καπερναούμ. Ήταν άνθρωποι απλοί και τίμιοι, πολεμικοί και γενναίοι, χωρίς πονηριά ή φθόνο, με αγαθή παιδιάτικη καρδιά. Μαγεμένοι τον άκουαν, και απορούσαν πως, τόσο νέος άνθρωπος, μιλούσε με τόση σοφία και συγχρόνως με τόση χάρη.

Γιατί τα λόγια του Ιησού δεν έμοιαζαν καθόλου με την ξερή στεγνή διδαχή των διαβασμένων τους. Τους δίδασκε με κύρος δικό του, έξω από τις συνηθισμένες θεωρίες των διαβασμένων, που είχαν διδαχθεί στις δυο μεγάλες σχολές του Ισραήλ, τη σχολή του Χιλέλ και τη σχολή του Σαμμάι, που ήταν δυο σοφοί Ραββίνοι, και ζούσαν λίγο πριν του Ιησού. Κάθε λόγος του είχε δύναμη και συνάμα γλύκα και τρυφερότητα, και όλο για συγχώρεση τους μιλούσε, και για επιείκεια και αγάπη.

Έξαφνα, από το πλήθος μέσα πετάχθηκε ένας τρελός ξεμαλλιασμένος, τα μάτια κόκκινα και αγριεμένα, και φώναξε:

— Άφησε! Τι γυρεύεις από μας, Ιησού Ναζαρηνέ; Ήλθες να μας καταστρέψεις; Σε ξέρω ποιος είσαι! Είσαι ο άγιος του Θεού.

Όλοι αποτραβήχθηκαν τρομαγμένοι.

Εκείνη την εποχή, οι περισσότεροι λαοί, μαζί και οι Εβραίοι, πίστευαν πως οι τρελοί είχαν μέσα τους πνεύματα ακάθαρτα, και πως η παρουσία τους εμόλυνε όποιον τους πλησίαζε· ώστε τους έδιωχναν από τις χώρες, ακόμα και οι συγγενείς τους απαρνιούνταν, τους απόριχναν, τους μεταχειρίζονταν σαν καταραμένα θηρία. Η απομόνωση και η έχθρα αυτή αγρίευε ακόμα περισσότερο τους δυστυχισμένους τρελούς, που αναγκάζονταν να παίρνουν τα βουνά και να ζουν σαν κτήνη.

Έτσι και τώρα στη συναγωγή, με τρόμο και αηδία έφευγαν όλοι, εμπρός από τον τρελό που ξεφώνιζε.

Μα ο Ιησούς είπε στο ακάθαρτο πνεύμα:

— Σώπα, και έβγα απ αυτόν.

Και, με φωνή μεγάλη, έπεσε ο τρελός χάμω σπαράζοντας, και ύστερα έμεινε ήσυχος στα πόδια του Ιησού.

Πολύ τρόμαξαν και θαύμασαν όσοι είδαν το θαύμα αυτό, και, αναμεταξύ τους, απορώντας, έλεγαν:

— Τι είναι τούτο; Έχει εξουσία και δύναμη να προστάζει τα ακάθαρτα πνεύματα να βγαίνουν, και αυτά να υπακούουν; Τι είναι η διδαχή αυτή η καινούρια;

Κι ένας ένας, θαυμάζοντας, έβγαιναν από τη συναγωγή, και πήγαιναν και μετάλεγαν πως ο Ιησούς ο Ναζαρηνός έβγαλε από δαιμονισμένους το ακάθαρτο πνεύμα, με μονάχα ένα του λόγο.

Και η είδηση ακούστηκε και απλώθηκε και μαθεύτηκε σε κάθε γωνιά της Γαλιλαίας.

Βγαίνοντας από τη Συναγωγή, ο Ιησούς πήγε με τον Πέτρο και τον Ανδρέα, τον Ιάκωβο και τον Ιωάννη, στο σπίτι του Πέτρου.

Φθάνοντας εκεί, βρήκαν την πεθερά του Πέτρου στο κρεβάτι, με δυνατό πυρετό. Και μόνο που της πήρε το χέρι ο Ιησούς, ευθύς την άφησε ο πυρετός, και σηκώθηκε και τους περιποιήθηκε.

Ακούστηκε το πράγμα στη γειτονιά, και το άκουσαν και οι άρρωστοι, όσοι ήταν στην περιφέρεια· μα ήταν Σάββατο, κι επειδή τη μέρα εκείνη κάθε είδους εργασία απαγορεύουνταν, περίμεναν να βασιλέψει ο ήλιος, να τελειώσει η εορτή του Σαββάτου, και τότε έτρεξαν όλοι στον Ιησού να τους γιατρέψει.

Έτσι όταν θέλησε ο Ιησούς να βγει από το σπίτι, βρήκε πλήθος πολύ μαζεμένο εμπρός στην πόρτα, που τον περίμενε.

Ο Ιησούς δεν αγαπούσε αυτές τις συναθροίσεις, δεν του άρεσε να κάνει θαύματα, με επίδειξη εμπρός σε τόσον κόσμο.

Μα λυπήθηκε τους αρρώστους που είχαν συρθεί ως εκεί, και που η πίστη τους έριχνε στα πόδια του, κι έναν έναν άπλωνε απάνω τους τα χέρια του και τους γιάτρευε.

Μεταξύ τους ήταν και πολλοί τρελοί, και τους έβγαλε και αυτών τα δαιμόνια· μα όταν εφώναξαν αυτοί: «Εσύ είσαι ο Χριστός, ο υιός του Θεού!» εκείνος τους μάλωσε και τους πρόσταξε να σωπάσουν.

Την επαύριο, πρωί πρωί, πριν ακόμα ξημερώσει, βγήκε ο Ιησούς μόνος, και πήγε μακριά, σ' ένα αέρος ερημικό. Εκεί, στη μοναξιά,

του άρεσε ν' αποτραβιέται, μακριά από τους ανθρώπους. Μονάχος του στην εξοχή, στην ομορφιά της πλάσης, επικοινωνούσε με τον Πατέρα του τον Ουράνιο, και βυθίζονταν στην προσευχή, κι ετοιμάζονταν για καινούρια αντικρίσματα με τους ανθρώπους, που γι' αυτούς είχε έλθει σαν άνθρωπος στη γη, για να τους φωτίσει, να τους μορφώσει, διδάσκοντάς τους την καλοσύνη, τη συγχώρεση, την ομόνοια, και γέρνοντας την ειρήνη και την αγάπη ανάμεσά τους.

Εκεί τον ζήτησαν και τον βρήκαν ο Πέτρος και οι άλλοι μαθητές, και του είπαν να γυρίσει πίσω, γιατί «όλοι σε ζητούν».

Μα ο Ιησούς δε θέλησε να επιστρέψει.

Ήλθαν και άλλοι και τον παρακαλούσαν, και τον βαστούσαν μην τους αφήσει και φύγει. Μα εκείνος τους χαμογέλασε, και γλυκά τους είπε πως έπρεπε και αλλού να πάγει την παρηγοριά της καλής ειδήσεως, που είναι η σωτηρία της ανθρωπότητας.

— Και σε άλλες χώρες πρέπει να κηρύξω το καλό μήνυμα της Βασιλείας του Θεού, αφού γι' αυτό βγήκα.

Και τότε δεν τον βάσταξαν πια, παρά με ευλογίες τον άφησαν να φύγει και κηρύττοντας στις Συναγωγές, και ξυπνώντας την αγάπη, όπου περνούσε, από χωριό σε χωριό και από χώρα σε χώρα, πήγε ο Ιησούς και γύρισε όλη τη Γαλιλαία.

Ήταν, αλήθεια, η όμορφη λουλουδισμένη άνοιξη της ζωής του, όλο χαρά και γλύκα και αγάπη και ενθουσιασμό. Η Γαλιλαία τον αναγνώριζε για Μεσσία, ο λόγος του, γλυκός και ήρεμος, έπεφτε σε χώμα πλούσιο, καρποφορούσε, μεγάλωνε, απλώνονταν. Η γη λες και ανατρίχιαζε από χαρά όπου πατούσε το πόδι του.

Και πήγαινε ο νέος προφήτης, χαρούμενος, γλυκομίλητος και ειρηνικός· και ο κόσμος, ο τυραννισμένος από την ιουδαϊκή στενομυαλιά, συγκινούνταν βαθιά με τη γοητεία της διδαχής του, χαίρουνταν με το λόγο του, αναγνώριζε την αποστολή του, υποκλίνονταν νικημένος, μαγεμένος με την εξαίσια προσήνειά του, έβρισκε παρηγοριά και ανακούφιση στην ειρήνη που απλώνονταν όπου περνούσε.

Ήταν, αλήθεια, η άνοιξη της ζωής του.

ΙΑ'. Πέτρος και Ματθαίος

Εδίδασκε ο Ιησούς μέσα στις Συναγωγές, όπου περνούσε, και όταν συσσωρεύονταν πολύς ο κόσμος, τόσοσ που δε χωρούσε πια σε χτίριο, τότε έβγαιναν έξω και, είτε έμπαινε σε καμιά βάρκα της λίμνης και μιλούσε στα πλήθη που μαζεύονταν για να τον ακούσουν στην αμμουδιά, είτε κάθιζε κάτω από κανένα δέντρο, ή ανέβαινε σε κανένα λόφο, και από κει τους δίδασκε.

Μια μέρα, στέκουνταν ο Ιησούς στην ακρολιμνιά και δίδασκε. Ήταν εκεί δυο καράβια, αραγμένα στην αμμουδιά κοντά, κι οι ψαράδες έπλεναν και στέγνωναν τα δίχτυα τους, τ' άπλωναν στα βότσαλα, τα μπάλωναν, και συνάμα άκουαν τη διδαχή του Ιησού, που αποτεινούνταν σε πλήθος πολύ, μαζεμένο εκεί να τον ακούσει.

Το ψάρεμα ήταν στη Γαλιλαία, ένα από τα κυριότερα και τα πιο προσοδοφόρα έργα. Από τη λίμνη της Γενησαρέτ, το ψάρι πήγαινε παστό ή καπνιστό στην Ιερουσαλήμ, σε μεγάλες ποσότητες, και πουλιούνταν εκεί. Το εμπόριο αυτό έφερνε κέρδη μεγάλα, και συχνά οι ψαράδες ήταν άνθρωποι εύποροι με αρκετή περιουσία.

Από τα δυο καράβια, δεμένα εκείνο το πρωί στην ξηρά, το ένα ήταν του Πέτρου.

Επειδή το πλήθος αύξανε και πήγαινε και ολοένα μαζεύονταν πιο κοντά και τον στενοχωρούσε, ο Ιησούς μπήκε στο καράβι του Πέτρου, και τον παρακάλεσε να το σπρώξει λίγο πέρα από την ξηρά. Και καθισμένος στο καράβι edίδασκε το λαό.

Σαν τελείωσε την ομιλία του, είπε του Πέτρου:

— Ανοίξου στα βαθιά, και ρίξτε τα δίχτυα σας να ψαρέψετε.

Αποκρίθηκε ο Πέτρος και είπε:

— Κύριε, όλη νύχτα παιδευτήκαμε, και τίποτα δεν πιάσαμε μα πιστεύω το λόγο σου και ρίχνω πάλι τα δίχτυα. Πήγαν στα βαθιά, και έκαναν όπως τους πρόσταξε ο Ιησούς, και αμέσως γέμισαν τα δίχτυα τους τόσο, που σχίζονταν.

Με νοήματα φώναξαν τους γιους του Ζεβεδαίου, τον Ιάκωβο και τον Ιωάννη, που ήταν βοηθοί του Πέτρου, ψαράδες και αυτοί, να καταφθάσουν με το άλλο καράβι να τους βοηθήσουν. Και ήλθαν και τράβηξαν τα δίχτυα, και τόσο ψάρι μάζεψαν, που βούλιαζαν σχεδόν τα δυο καράβια.

Τότε ο Πέτρος ρίχθηκε στα πόδια του Ιησού λέγοντας:

— Έβγα από το πλοίο μου, γιατί είμαι άνθρωπος αμαρτωλός, Κύριε.

Όλη η ορμητική φύση του Πέτρου είναι στα λόγια αυτά. Έβλεπε τη θεότητα του Ιησού, και ένιωθε πως δεν ήταν άξιος να βρίσκεται κοντά του. Φόβος τον έπιασε, κι εκείνον και τους συντρόφους του, σαν είδαν το πλήθος των ψαριών που έπιασαν, μ' ένα μόνο λόγο.

Μα ο Ιησούς τον σήκωσε και του είπε:

— Μη φοβάσαι· από δω και πέρα, ανθρώπους θα ψαρεύεις και θα πιάνεις.

Και, από τότε, όλα τα παράτησε ο Πέτρος, για ν' ακολουθήσει τον Ιησού. Άφησε στους φτωχούς πλοία, δίχτυα και ψαρική, και προσκολλήθηκε στον Ιησού, μαθητής του και απόστολος, ως το θάνατο πιστός.

Το ίδιο και ο Ιάκωβος και ο Ιωάννης, οι υιοί της βροντής, όπως τους έλεγαν για τον ενθουσιασμό και την ορμητικότητά τους, άφησαν ό,τι είχαν για να ακολουθήσουν τον Ιησού.

Και δεν ήταν αυτοί οι μόνοι μαθητές του Ιησού.

Μια μέρα, περνώντας, είδε ο Ιησούς έναν τελώνη, τον Λευή, γιο του Αλφαίου, καθισμένο στο τελωνείο του.

Αν οι Εβραίοι περιφρονούσαν τους τελώνες όταν ήταν εθνικοί, πολύ περισσότερο ακόμα τους μισούσαν όταν τύχαινε να είναι ομόθρησκοι τους. Επειδή όμως η δουλειά αυτή, που σήκωνε πολλές αυθαιρεσίες, έφερνε σημαντικά κέρδη, ο πειρασμός ήταν μεγάλος, και συχνά τύχαινε κανένας Εβραίος να καταπνίξει τη φυσική και φυλετική του αντιπάθεια για το έργο αυτό, και να το εξασκήσει ο ίδιος εναντίον των ομοφύλων του, έγκλημα που δεν του συγχωρούσαν ποτέ οι πατριώτες του.

Ο Λευής λοιπόν αυτός τύχαινε να είναι και Εβραίος και τελώνης.

Είχε ακούσει κάποτε τη διδαχή του Ιησού και ο λόγος του τον συντάρραξε βαθιά.

Περνώντας μια μέρα με τη συνοδεία του, ο Ιησούς τον είδε που κάθονταν στο τελωνείο του.

Τον κοίταξε και του είπε:

— Ακολούθα με.

Και σηκώθηκε ο Λευής και τον ακολούθησε.

Και δεν ξαναγύρισε πια στο τελωνείο.

Όλα τα παράτησε μ' ένα λόγο του Ιησού, πλούτη, καλοπέραση, φιλοδοξία, ησυχία. Το χαμόγελο του νέου προφήτη του άνοιξε καινούριους κόσμους, η αγάπη και η πίστη πήραν τη θέση της πλεονεξίας· στην ψυχή του μέσα είχε γίνει το θαύμα.

Και, από τότε, ο Λευής μετονομάσθηκε Ματθαίος, που θα πει «Δώρο του Θεού».

Αυτός είναι ο Ματθαίος ο Ευαγγελιστής.

ΙΒ'. Διδαχή Απάνω στο Βουνό

Πήγαινε ο Ιησούς χαρούμενος, διδάσκοντας παντού, και, όπου περνούσε, ο λόγος του αναστάτωνε τα πλήθη που έτρεχαν πίσω του, διψασμένα για αγάπη και παρηγοριά. Σε λίγες εβδομάδες, η χώρα όλη βούιζε με τ' όνομά του· σε κάθε καράβι, σε κάθε καλύβα, στα χωράφια ή στην ακρολιμνιά, άλλη ομιλία δεν ήταν παρά για τον Ιησού, άλλη συζήτηση δε γίνονταν παρά για τα λόγια του, που ξυπνούσαν τόση αγάπη γύρω του, και τάραζαν και συγκινούσαν κάθε ανθρώπου ψυχή, ως το βάθος.

Όλοι ήθελαν να τον δουν και να τον ακούσουν όπου παρουσιάζονταν, τα πλήθη έτρεχαν και συναθροίζονταν γύρω του· εκείνος ακούραστα τους έλεγε, και τα λόγια του, απλά, ήρεμα, γεμάτα παρηγοριά και αγάπη, τους συνέπαιρναν και τους καταγοήτευαν.

Τους αγαπούσε και τους δίδασκε ο Ιησούς· μα η ψυχή του συχνά λαχταρούσε τη μοναξιά, τη σιωπή και τη σκέψη· ύστερα από μια μακρινή διδαχή, και αφού ξαπέστελνε τα πλήθη στα σπίτια τους, ήθελε βγαίνει από τους ανθρώπους και τ' ανθρώπινα, ν' αποτραβιέται μόνος, να περιμαζεύει το πνεύμα του, και να παραδίνεται ολόκληρος στη συλλογή. Ένα βράδυ ανέβηκε στο βουνό να προσευχηθεί.

Ήταν μόνος στην ερημιά, όπου, μιας και σκοτεινίαζε, άνθρωπος πια δεν πατούσε, και μόνο τ' αγρίμια περιδιάβαζαν στην αστροφεγγιά, και μόνο το ούρλιασμα του τσακαλιού διέσχιζε κάπου κάπου την ήρεμη ατμόσφαιρα.

Όλη νύχτα έμεινε βυθισμένος στη σκέψη. Η ψυχή του δουλεύουνταν στο σκοτάδι, στη νυχτιάτικη σιωπή, στην ερημιά. Βρίσκονταν σε βαθιά επικοινωνία με τον Πατέρα του και Θεό του, και ετοιμάζονταν για το αληθινό του έργο, που ήταν να καλλιεργεί και ν' ανυψώνει ψυχές, να τις πλησιάζει στο Θεό, να τις ομορφαίνει, τόσο που να τις κάνει να επικοινωνούν κι εκείνες μαζί Του.

Όλη νύχτα προσεύχονταν και συλλογίζονταν.

Και την άλλη μέρα, έκαμε την πιο όμορφη διδαχή της ζωής του, τη διδαχή που κρύβει μέσα της όλο το βάθος, όλο το μεγαλείο και την ποίηση της θρησκείας που άφησε στους ανθρώπους.

Ξημέρωσε, και οι μαθητές του βγήκαν να τον ζητήσουν.

Από πάνω από το ολόφυτο βουνό που δέσποζε τη λίμνη, ο Ιησούς κοίταζε τη φύση που ξυπνούσε στο ηλιοχάραμα, και άκουε μέσα του το πανέμορφο τραγούδι που ολοένα πήγαζε από τη θεϊκή του ψυχή, και ανάβρυζε έτοιμο να χυθεί στο αθάνατο του κήρυγμα.

Ένας ένας έφθαναν οι μαθητές του, και πίσω ακολουθούσαν άλλοι, που ήθελαν να τον δουν, να τον αγγίξουν, ν' ακούσουν τα λόγια του, που έδιναν παρηγοριά και δύναμη.

Φώναξε τότε ο Ιησούς τους μαθητές του, και μεταξύ τους διάλεξε δώδεκα, που θα έμεναν για πάντα μαζί του, που θα προσκολλούνταν ολότελα σ' εκείνον, και που θα τους έστελνε αργότερα, σαν έλθει η ώρα, να παν να κηρύξουν παντού το λόγο του Θεού.

Αυτούς τους δώδεκα διαλεγμένους του τους ονόμασε Αποστόλους: ήταν ο Σίμωνας ή Πέτρος και ο αδελφός του ο Ανδρέας, οι δυο γιοι του Ζεβεδαίου ο Ιάκωβος και ο Ιωάννης οι «υιοί της Βροντής», που, με τον Πέτρο, ήταν οι πιο αγαπημένοι του: ο Ιάκωβος αυτός και ο Ιωάννης ήταν εξάδελφια του Ιησού, από τη μητέρα τους τη Σαλώμη, που ήταν αδελφή της Μαρίας. Οι άλλοι ήταν, ο Φίλιππος, ο Βαρθολομαίος, ο Ματθαίος ο τελώνης ο γιος του Αλφαίου, και ο αδελφός του ο Ιάκωβος, ο Θωμάς που τον επονόμαζαν ο Δίδυμος, ο Σίμων ο Ζηλωτής, ο Ιούδας ο γιος του Ιακώβου, και ο Ιούδας ο Ισκαριώτης.

Στο μεταξύ, κόσμος πολὺς είχε μαζευθεί. Ο Ιησούς κάθουνταν με τα μάτια σκυμμένα, βυθισμένος στη συλλογή και ολοένα κατέφθαναν τα πλήθη, και περίμεναν συγκινημένα ν' ακούσουν το λόγο του νέου προφήτη και όσοι είχαν κανένα πάθημα, ήθελαν να τον αγγίξουν, πιστεύοντας πως αυτό θ' αρκούσε να τους γιατρέψει.

Κι εκείνος σήκωσε τα μάτια του και είπε:

— Ευτυχισμένοι οι φτωχοί, γιατί δική τους είναι η Βασιλεία των Ουρανών. Ευτυχισμένοι όσοι πεινούν, γιατί αυτοί θα χορτάσουν. Ευτυχισμένοι όσοι κλαίουν, γιατί αυτοί θα γελάσουν.

Αντίθετα με όλες τις διδαχές των νομοδιαβασμένων, επίσης και με τις παραδόσεις, που υπόσχουνταν στους Εβραίους εθνικές κατακτήσεις και κοσμικά πλούτη, ο Ιησούς δεν αποτελείται παρά στην ψυχή, την ανεβάζει σε άλλους κόσμους, της δείχνει άλλα ιδανικά, καινούρια ηθική. Αντίθετα με όσα περίμεναν ν' ακούσουν οι Εβραίοι,

δηλ. με τι τρόπο ν' αποκτήσουν χαρές και απολαύσεις στη γη, ο Ιησούς τους δείχνει το μεγαλείο της αρετής, του αγώνος προς το καλό, της καρτερίας, της υποταγής στις αναπόφευκτες δυστυχίες της ζωής.

Δεν πειράζει, λέγει ο Ιησούς, αν υποφέρεις στη γη, αν σε κατατρέχουν οι άνθρωποι, αν πεινάσεις, αν λυπηθείς, αν κλάψεις και πενθήσεις γυρεύοντας το καλό. Η δυστυχία δεν εξαρτάται από το τι θα υποφέρεις, αλλά από το πως θα το υποφέρεις. Η λύπη θα σε εξαγνίσει, θα σε πλησιάσει στον ουρανό, φθάνει να βαστάξεις την ψυχή σου αγνή και ακλόνητη, και θα έλθει η ώρα που θα παρηγορηθείς.

Και, ρυθμική σαν τραγούδι, εξακολουθεί η διδαχή του βαθιά, απλή, ήμερη, και παρηγορητική· και ανεβαίνει σ' εκτάσεις άλλες, και μαζί του σηκώνει τον άνθρωπο σε σφαίρες αιθέριες, πάνω και από την πνευματική ακόμα κακομοιριά και δυστυχία, που είναι πιο βαριά από την άλλη.

— Ευτυχισμένοι εκείνοι που έχουν απλή την ψυχή, γιατί δική τους είναι η Βασιλεία των Ουρανών.

«Ευτυχισμένοι οι λυπημένοι, γιατί αυτοί θα παρηγορηθούν.

«Ευτυχισμένοι οι ήρεμοι, γιατί αυτοί θα κληρονομήσουν τη γη.

«Ευτυχισμένοι όσοι πεινούν και διψούν δικαιοσύνη, γιατί αυτοί θα χορτάσουν.

«Ευτυχισμένοι οι σπλαχνικοί, γιατί αυτοί θα δουν έλεος.

«Ευτυχισμένοι όσοι έχουν καθαρή την καρδιά, γιατί αυτοί θα δουν το Θεό.

«Ευτυχισμένοι οι ειρηνικοί, γιατί αυτοί υιοί του Θεού θα ονομασθούν.

«Ευτυχισμένοι όσοι καταδιωχθούν για την αρετή τους, γιατί δική τους είναι η Βασιλεία των ουρανών.

«Ευτυχισμένοι είστε όταν σας βρίσουν και σας κατατρέξουν και ψέματα σας κακολογήσουν εξαιτίας μου. Χαίρεστε και αγαλλιάζετε, γιατί η αμοιβή σας είναι μεγάλη στον ουρανό. Έτσι κατέτρεχαν και τους προφήτες πριν από σας.

Στους μαθητές του τονίζει πόσο μεγάλη είναι η αποστολή τους, πόσο σημαντική η δράση τους.

— Εσείς είστε το άλας της γης, λέγει.

Και τους παρακινεί να μη χαλαρώσουν και να μην κουρασθούν.

— Αν το άλας χάσει την ουσία του, με τι θα ξαναλατιστεί; Δε χρησιμεύει πια σε τίποτα, παρά θα πεταχθεί έξω, και θα καταπατιέται από τους ανθρώπους. Εσείς είστε το φως του κόσμου· χώρα που είναι χτισμένη σε βουνό επάνω δεν μπορεί να κρυφθεί.

«Όπως δεσπόζει αυτή τους κάμπους, έτσι και οι Απόστολοι του θα δεσπόζουν τα πλήθη των ανθρώπων.

«Ούτε πρέπει να κρυφθούν και να κρύψουν τις αρχές τους και την πίστη τους από τους ανθρώπους.

— Δεν ανάβει κανείς το λύχνο, για να τον σκεπάσει κάτω από τον μώδιο⁹, παρά τον βάζει στο λυχνοστάτη και φέγγει όλους που είναι στο σπίτι.

Και με δυο λόγια τους εξήγησε όλες αυτές τις παραβολές.

— Έτσι να λάμψει το φως σας εμπρός στους ανθρώπους, για να δουν τα καλά σας έργα και να δοξάσουν τον Πατέρα σας, που είναι στον ουρανό.

Και λέγει:

— Ακούσατε πως ο νόμος του Μωυσή είπε στους πατέρες σας: «Ν' αγαπάς το φίλο σου και να μισήσεις τον εχθρό σου». Αλλ' εγώ σας λέγω:

«Αγαπάτε τους εχθρούς σας, κάνετε καλό σ' όσους σας μισούν, ευλογείτε όσους σας καταριούνται, προσεύχεστε για όσους σας έβλαψαν. Θα είναι η αμοιβή σας μεγάλη, γιατί θα είστε υιοί του Υψίστου, που τον ήλιο του για κακούς όσο και για καλούς τον ανατέλλει, και βρέχει για δικαίους όσο και για αδίκους.

»Σ' όποιον σου ζητήσει δίνε, και απ' όποιον σου παίρνει τα υπάρχοντά σου, μην τα ζητάς πίσω.

»Κι εκείνο που θέλετε να σας κάνουν οι άνθρωποι, το ίδιο κάνετε το και σεις σ' αυτούς.

»Και αν αγαπάτε μόνο εκείνους που σας αγαπούν, και αν ευλογείτε εκείνους που σας ευεργέτησαν, και αν δανείτε σε όσους ξέρετε πως θα σας το αποδώσουν, ποια είναι η χάρη σας; Δηλαδή τι περισσότερο κάνετε από τους αμαρτωλούς;

»Και οι αμαρτωλοί το ίδιο κάνουν.

⁹ Μώδιος ή μώδιον, μέτρο ρωμαϊκό, για να μετρούν τα γεννήματα, σαν το δικό μας το κιλό.

«Γίνετε σπλαχνικοί καθώς και ο πατέρας σας σπλαχνικός είναι.

«Μην κρίνετε, και δε θα κριθείτε.

«Μην καταδικάζετε, και δε θα καταδικασθείτε.

«Συγχωρείτε, και θα συγχωρεθείτε.

«Δίνετε και θα σας δοθεί. Με το μέτρο που μετράτε θα σας αντιμετωπηθεί.

Όλη η ομορφιά της διδαχής του Ιησού, και όλη διαφορά με τ' άλλα κηρύγματα, είναι μέσα σ' αυτά τα λόγια. Μην κρίνεις, μη δικάζεις τις πράξεις του άλλου· και συγχώρνα. Ποιος από μας δεν έχει ώρες αδυναμίας και δε χρειάζεται την επιείκεια των άλλων; Σπλαχνικός να είσαι για όλους, και αυστηρός μονάχα για τον εαυτό σου. Κρίνε τις δικές σου πράξεις, γιατί αυτές τις ορίζεις και ξέρεις γιατί τις έκανες· μα το γείτονά σου μην τον κρίνεις, γιατί δεν γνωρίζεις την καρδιά του ούτε τις αιτίες των πράξεών του, ώστε να μην καταδικάζεις. Και αν ξέρεις γιατί τις έκανε αυτές τις πράξεις, ακόμα πως τις έκανε για κακό, πάλι συγχώρησέ τον, όπως σε συγχωρεί εσένα ο Θεός.

Το κήρυγμα του Ιησού γκρεμίζει τις στενόμυαλες και στενόψυχες παραδόσεις των Φαρισαίων, όχι όμως και το νόμο των προφητών. Και το τονίζει δυνατά, και λέγει ο Ιησούς:

— Μη νομίζετε πως ήλθα να καταλύσω το νόμο και τους προφήτες. Δεν ήλθα να καταλύσω, αλλά να τα συμπληρώσω.

»Και σας λέγω, αν η αρετή σας δεν είναι περισσότερη από των γραμματέων και των Φαρισαίων, δε θα μπειτε στη Βασιλεία των Ουρανών.

— Ακούσατε πως ελέχθηκε στους αρχαίους: «Μη σκοτώσεις» και «Όποιος σκοτώσει πρέπει να καταδικαστεί». Εγώ όμως σας λέγω πως όποιος θυμώσει άδικα με τον αδελφό του, του χρειάζεται καταδίκη, και όποιος τον βρίσει του πρέπει η Γέεννα του πυρός¹⁰. Εγώ σας λέγω και τούτο: Αν την ώρα που πας να προσφέρεις θυσία, θυ-

10 Γέεννα, «Γκι Χινόμ», δηλ. η κοιλάδα του Χινόμ, έξω από την Ιερουσαλήμ. Οι Ισραηλίτες είχαν ατιμάσει πρώτη φορά την κοιλάδα αυτή, όταν έκαψαν ζωντανά τα παιδιά τους, αγόρια και κορίτσια, ως θυσία στον Μολόχ το θεό των Φοινίκων. Ύστερα, τη μόλυναν πτώματα, που τα είχαν ρίξει και σάπιζαν εκεί. Για να την καθαρίσουν από το μόλυσμα και τη δυσωδία, οι Εβραίοι της έβαλαν φωτιά· και όλα κάηκαν, πτώματα, δένδρα, χαμόδενδρα, η κοιλάδα έγινε ένας απέραντος λάκκος από φωτιά. Από τότε, το Γκι Χινόμ αντιπροσώπευε για τους Εβραίους την κόλαση, δηλ. ό,τι τρομερό, φρικτό, βρωμερό και απαίσιο ήθελαν να περιγράψουν.

μηθείς πως ο αδελφός σου έχει παράπονο μαζί σου, παράτα τη θυσία, και τρέχα πρώτα ν' αγαπήσεις με τον αδελφό σου, και ύστερα έλα να κάνεις τη θυσία.

«Πάλι ακούσατε πως ελέχθηκε στους αρχαίους: «Μην πατήσεις τον όρκο σου, αλλά να τον κρατήσεις απέναντι του Κυρίου». Εγώ σας λέγω, μην ορκίζεσαι καθόλου ο λόγος σας να είναι ένας: ναι ναι, όχι όχι το παραπάνω είναι περιττό και κακό.

«Ακούσατε ότι ελέχθηκε: «Οφθαλμόν αντί οφθαλμού και οδόντα αντί οδόντος», — δηλ. όποιος σου κάνει κακό να του ανταποδώσεις τα ίδια. Εγώ όμως σας λέγω, μην αντιστέκεις σ' εκείνον που σου κάνει κακό παρά αν σε χτυπήσει κανείς στο ένα μάγουλο, γύρισέ του το άλλο, και σ' όποιον θέλει να σου κάνει δίκη —και να σου πάρει και το φόρεμα ακόμα,— άφησέ του και το επανωφόρι σου.

»Η αντίσταση στο κακό ξυπνά την αγριότητα και το μίσος· η συγχώρηση και η ηρεμία, απεναντίας, ημερεύουν την έχθρα, φέρνουν ειρήνη και ομόνοια. Η κακία δε χαμηλώνει εκείνον εναντίον του οποίου στρέφεται, αλλά εκείνον που την κάνει· καρτερία όμως και η συγχώρηση και η μακροθυμία σε ανυψώνει, και, κατ' αντίθεση, ντροπιάζει ακόμα περισσότερο εκείνον που άδικα σε πρόσβαλε και συχνά τον διορθώνει.

Μη ρίχνονται όμως και τα δώρα του Θεού σ' εκείνους που είναι ανεπίδεκτοι να τα δουν και να τα αγνοήσουν.

— Μη δώσετε τα άγια¹¹ στους σκύλους, λέγει ο Ιησούς, και μη ρίχνετε τα μαργαριτάρια σας εμπρός στους χοίρους, μήπως και τα καταπατήσουν με τα πόδια τους και γυρνώντας σας σχίσουν.

Και χτυπώντας κατακέφαλα την υποκρισία που, σχίζοντας από τους Φαρισαίους και τους διαβασμένους, φαρμάκωνε το λαό του Ισραήλ, ο Ιησούς είπε:

— Προσέχετε την ελεημοσύνη σας, να μην την «κάνετε εμπρός στους ανθρώπους, για να φαίνεστε, ειδημή αξία δεν έχετε για τον Πατέρα σας στον ουρανό. Όταν λοιπόν ελεήσεις, μην το κάνεις μ' επίδειξη, σαν που το κάνουν οι υποκριτές στις συναγωγές και στους δρόμους, για να επαινεθούν από τους ανθρώπους. Αλήθεια σας λέγω, αυτοί έλαβαν κιόλα την αμοιβή τους. Εσύ όμως, σαν κάνεις

11 Άγια: τα αγιασμένα εις το ναό δώρα, δηλ. άρτοι της προθέσεως κτλ.

ελεημοσύνη, να μη μάθει το αριστερό σου χέρι τι κάνει το δεξί, για να είναι κρυφή η ελεημοσύνη σου. Ο Πατέρας σου όμως που βλέπει και τα κρυφά, θα σου το ανταποδώσει φανερά.

»Και όταν προσεύχεσαι, μην κάνεις σαν τους υποκριτές, που αγαπούν να στέκουν όρθιοι στις συναγωγές και στις γωνιές των μεγάλων δρόμων, και να προσεύχονται με τρόπο που να φανούν στους ανθρώπους κι έτσι να τιμηθούν. Αλήθεια σας λέγω, αυτοί — με τις τιμές που τους κάνουν οι άνθρωποι για την επιδεικτική τους ευσέβεια— έλαβαν ήδη την αμοιβή τους. Εσύ όμως, όταν θέλεις να προσευχηθείς, τραβήξου στο κελί σου, και αφού κλείσεις την πόρτα, προσευχήσου στο Θεό που σε βλέπει στο κρυφό, και θα σου δώσει στα φανερά.

Ούτε θέλει ο Ιησούς τις πολύλογες κατά παραγγελία προσευχές, όπου τα χείλια μόνο σαλεύουν και η καρδιά μένει ξερή. Και λέγει:

— Στην προσευχή σας μην περιπτολογείτε σαν τους Εθνικούς, που νομίζουν πως με τα πολλά λόγια θα εισακουστούν. Ξέρει ο Πατέρας σας τι σας χρειάζεται, πριν το ζητήσετε. Εσείς, να προσεύχεστε έτσι:

Πάτερ ημών, ο εν τοις ουρανοίς·
 αγιασθήτω το όνομά σου·
 ελθέτω η βασιλεία σου·
 γεννηθήτω το θέλημά σου·
 ως εν ουρανῶ, και επί της γης·
 τον άρτον ημών τον επιούσιον
 δος ημίν σήμερον
 και άφες ημίν τα οφειλήματα ημών,
 ως και ημείς αφήμεν τοις οφειλέταις ημών
 και μη εισενέγκης ημάς εις πειρασμόν,
 αλλά ρύσαι ημάς από του πονηρού.

Ότι σου εστίν η βασιλεία και η δύναμις και η δόξα εις τους αιώνας αμήν.

Πατέρα μας που είσαι στον ουρανό,
 άγιο να είναι τ' όνομά σου,
 να έλθει η βασιλεία σου,
 να γίνει το θέλημά σου,
 όπως στον ουρανό έτσι και στη γη.

Το φωμί της ημέρας δώσε μας σήμερα,
 και συγχώρεσέ μας τις αμαρτίες μας,
 όπως κι εμείς συγχωρούμε εκείνους που μας έβλαψαν.
 Και μη μας βάλεις σε πειρασμό,
 παρά σώσε ημάς από το κακό.
 Γιατί δική σου είναι η βασιλεία, η δύναμη και η δόξα στους
 αιώνες.

Αμήν.

Ωραιότερη, απλούστερη, σεμνότερη προσευχή και συνάμα
 πλουσιότερη σε έννοια δεν έγινε.

Και εξακολουθεί ο Ιησούς, στιγματίζοντας την υποκρισία:

— Όταν νηστεύετε, λέγει, μη γίνεστε σαν τους υποκριτές σκυ-
 θρωποί, γιατί αυτοί αφανίζουν τα πρόσωπά τους, για να δειχθούν
 στους ανθρώπους πως νηστεύουν.

Με τα λόγια αυτά, υπονοούσε ο Ιησούς τους Φαρισαίους που,
 για να δείξουν την ευσέβειά τους, όταν νήστευαν δεν επλένουνταν,
 ούτε άλειφαν λάδι τα μαλλιά τους, παρά έβαζαν στάχτη στο μέτωπο
 και στο κεφάλι, σ' ένδειξη μετάνοιας, έπαιρναν ύφος θλιμμένο και
 αυστηρό, και μ' επίδειξη έδειχναν κουρασμένη όψη, τάχα πως οι
 πολλές στερήσεις τους είχαν εξασθενήσει.

Ο Ιησούς απεχθάνουνταν τις υποκρισίες αυτές και στους μαθη-
 τές του έλεγε:

— Αλήθεια σας λέγω, ότι αυτοί έλαβαν την αμοιβή τους. Εσύ
 όμως όταν νηστεύεις άλειψε το κεφάλι σου και πλύνε το πρόσωπο
 σου, για να μη φανείς στους ανθρώπους πως νηστεύεις ο πατέρας
 σου που βλέπει τα κρυφά θα σου το ανταποδώσει φανερά.

»Μη μαζεύτετε θησαυρούς στη γη, όπου σάρακας και σαπίλα κα-
 ταστρέφουν κάθε τι, και όπου κλέφτες τρυπούν και κλέβουν μαζεύ-
 ετε πλούτη ουράνια, που ούτε σκουλήκι ούτε σαπίλα τα αφανίζει,
 και όπου κλέφτες δεν τρυπούν ούτε κλέβουν γιατί όπου είναι ο θη-
 σαυρός σας, εκεί θα είναι και η καρδιά σας.

«Δεν μπορείτε να δουλεύετε δυο κυρίους, γιατί ή τον ένα θ'
 αγαπήσετε και τον άλλο θα μισήσετε, ή στον ένα θα προσκολληθεί-
 τε και τον άλλο θα περιφρονήσετε. Δεν μπορείτε και Θεό να δου-
 λεύετε και Μαμωνά¹². Γι' αυτό σας λέγω, μη φροντίζετε για τη ζωή

12 Μαμωνάς, συροχαλδαϊκή λέξη, που σημαίνει πλούτος, κέρδος.

σας, τι θα φάτε και τι θα πιείτε, μήτε το σώμα σας πως θα το ντύσετε.

«Σκοπός της ζωής δεν είναι πως να τραφεί το σώμα και πως να θησαυρίσει και ν' απολαύσει υλικά καλά και δόξες, αλλά πως να καλλιεργηθεί η ψυχή και να πλησιάσει στον Πλάστη.

«Κοιτάξετε τα πουλιά τ' ουρανού που ούτε σπέρνουν ούτε θερίζουν, ούτε συνάζουν σε αποθήκες, και όμως ο ουράνιος σας Πατέρας τα τρέφει, δεν αξίζετε σεις περισσότερο από αυτά; Και ποιος από σας, όσο και αν φροντίζει, μπορεί να προσθέσει μια πήχη στο ανάστημά του; Αν λοιπόν το ελάχιστον δεν μπορείτε, τι φροντίζετε για τ' άλλα;

»Και για φορέματα τι σκοτίζεστε; Κοιτάξετε τους κρίνους του κάμπου πως μεγαλώνουν· δε δουλεύουν ούτε γνέθουν· σας λέγω όμως, ούτε ο Σολομών σε όλη του τη δόξα, σαν κανένα από τούτα δε φόρεσε στολή. Αν λοιπόν το χόρτο του αγρού, που σήμερα είναι και αύριο το ρίχνουν στη φωτιά, το στολίζει έτσι ο θεός, πόσο περισσότερο εσάς, ολιγόπιστοι;

»Ωστε σεις μη ζητείτε τι θα φάτε και τι θα πιείτε, και μη θαλασσοδέρνεστε για τέτοια πράματα που τα ζητούν οι ειδωλολάτρες· ο πατέρας σας ξέρει τι σας χρειάζεται. Ζητείτε σεις τη Βασιλεία του Θεού και τ' άλλα θα σας δοθούν.

Η διδαχή του Ιησού είναι γλυκιά και ήρεμη σαν την όμορφη φύση της Γαλιλαίας, προπάντων αυτό τον πρώτο καιρό, όπου δεν είχε αρχίσει ακόμα ο πικρός και κακόπιστος κατατρεγμός. Αγαπούσε τα λουλούδια, τα πουλιά, τα παιδάκια, τη λίμνη, τα πράσινα λιβάδια· και τα διδάγματά του εικονίζονται, κάθε λίγο, παρμένα από τη φύση, για να τα τυπώνει καλύτερα στα απλοϊκά και άκακα πλήθη, συναγμένα γύρω του.

Ήταν ο λόγος του Ιησού δροσερός, σαν το ανοιξιάτικο μυρωδάτο λουλούδι του αγρού.

Και ήρεμα τους λέγει:

— Μη σκοτίζεστε για την αύριο· η αυριανή μέρα θα φροντίσει για τον εαυτό της· αρκεί της κάθε μέρας το δικό της βάσανο.

Ήταν γλυκό και ειρηνικό το κήρυγμα του Ιησού, και ολότελα διαφορετικό απ' τα κηρύγματα των Ραββίνων και ιερέων της εποχής.

Εκείνο τον καιρό, τα πνεύματα των Εβραίων ήταν ιδιαίτερος ανήσυχος και εξημμένος. Η εθνική τους υπερηφάνεια επαναστατούσε εναντίον της ρωμαϊκής κυριαρχίας, και, για να τους παρηγορούν, οι διαβασμένοι και οι αρχιερείς τους εξηγούσαν τις γραφές, λέγοντας πως έπρεπε και αυτήν τη δοκιμασία να την περάσουν, αλλά πως τελείωναν πια τα βάσανά τους και κόντευε ο Μεσσίας, ο υιός του Δαυίδ, που με τη δύναμη του Θεού θα έδιωχνε τους εθνικούς και θα ελευθέρωνε τον Ισραήλ.

Έτσι, περιμένοντας κάθε μέρα το Μεσσία, τα πνεύματά τους ολοένα εξαπτουνταν και, από ανάμεσά τους, κάθε τόσο σηκώνονταν κανένας καινούριος τυχοδιώκτης ή θερμοκέφαλος, δήθεν θεοφώτιστος, που παρουσιάζονταν ως Μεσσίας, και, βρίσκοντας έδαφος ευνοϊκό, σχημάτιζε κόμμα πολιτικό ή θρησκευτικό, και αναστάτωνε τη χώρα. Όσο το κίνημα περιοριζούνταν στα θρησκευτικά, οι Ρωμαίοι δεν τους πείραζαν, τους άφηναν κάθε ελευθερία· αλλά μόλις ένιωθαν σκοπό πολιτικό, χτυπούσαν αλύπητα· και, κοντά στον ψευδοπροφήτη, σκότωναν και καμπόσους Εβραίους.

Στη διδαχή του Ιησού, απεναντίας, καμιά φιλοδοξία ανθρώπινη, κανένα σχέδιο εθνικιστικό ή πολιτικό δεν εισχωρεί, καμιά σχέση δεν έχει η αποστολή του με τις εθνικές επιθυμίες των Εβραίων, η βασιλεία που αναγγέλλει είναι η Βασιλεία των ουρανών, η σωτηρία, η ελευθερία της ψυχής των ανθρώπων. Του είναι ολότελα ξένη η πολιτική του Ισραήλ και τα κηρύγματα και οι προφητείες των ψευδοπροφητών, που διέτρεχαν την Ιουδαία ανάβοντας τα μυαλά και αναστατώνοντας συνειδήσεις.

Ο Ιησούς προειδοποιεί τους μαθητές του να φυλάγονται από τέτοιους ψευτόχριστούς, που, με εξωτερικό προβάτων και καρδιά λύκων αρπακτικών, παραπλανούν και γελούν τους ανθρώπους, και τους ειδοποιεί πως δυσκολοεύρετος είναι ο δρόμος του πηγαίνει στον ουρανό.

Και λέγει:

— Μη νομίζετε πως θα μπει στον ουρανό όποιος μου πει «Κύριε, Κύριε», αλλά εκείνος που κάνει το θέλημα του Πατέρα μου που είναι στους ουραμούς. Πολλοί θα μου πουν εκείνη τη μέρα: «Κύριε, Κύριε, με τ' όνομά σου δεν προφητέψαμε; Και με τ' όνομά σου δε βγάλαμε δαιμόνια; Και με τ' όνομά σου δεν εκάναμε θαύματα;» Και

τότε θα τους ομολογήσω πως «Ποτέ δε σας εγνώρισα. Φύγετε από μένα οι εργάτες της ανομίας».

»Γιατί δεν είναι τα λόγια που κάνουν τον άνθρωπο άξιο της Βασιλείας των Ουρανών, αλλά οι πράξεις του και η αγνή ψυχή. Εκείνη βλέπει ο Πατέρας ο ουράνιος και από κείνη κρίνει ποιος είναι άξιος να περάσει τη στενή πύλη που πάγει στον ουρανό.

— Και είναι στενή η πύλη και στριμωχτός ο δρόμος που πάγει στον ουρανό, και λίγοι είναι εκείνοι που την βρίσκουν —και που αυτή διαλέγουν— ενώ είναι απλόχωρος ο δρόμος και πλατιά η πύλη που φέρνει στο χαμό, και πολλοί είναι εκείνοι που μπαίνουν απ' αυτήν, γιατί τη βρίσκουν ευκολότερα.

Και τους είπε ο Ιησούς, εικονίζοντας την ιδέα του, όπως το συνήθιζε, με μια παραβολή:

— Όποιος λοιπόν ακούει τα λόγια μου αυτά και τ' ακολουθεί, τον παρομοιάζω με άνθρωπο φρόνιμο που έχτισε το σπίτι του στην πέτρα και κατέβηκε η βροχή και ήλθαν τα ποτάμια και φύσηξαν οι άνεμοι και έπεσαν στο σπίτι αυτό, κι εκείνο δεν εγκρέμισε, γιατί ήταν θεμελιωμένο στην πέτρα. Και όποιος ακούει τα λόγια μου αυτά και δεν τ' ακολουθεί, μοιάζει με τον ασυλλόγιστο που έχτισε το σπίτι του στην άμμο, και κατέβηκε η βροχή και ήλθαν τα ποτάμια και φύσηξαν οι άνεμοι και πλάκωσαν το σπίτι εκείνο, και έπεσε και ήταν το γκρέμισμά του μεγάλο.

Αυτά τους είπε ο Ιησούς ο γλυκομίλητος, και τον άκουαν συνεπαρμένοι από τη δύναμη και την ομορφιά της διδαχής του. Γιατί τους δίδασκε σα να είχε εξουσία απάνω τους, και όχι όπως οι διαβασμένοι.

Και όταν τελείωσε και σηκώθηκε να φύγει, το πλήθος σιωπηλά τον ακολούθησε, τα μάτια καρφωμένα στον νέο προφήτη, που τους είχε δείξει ζωή άλλη, πλατιά, μεγάλη, ανώτερη, όμορφη όσο ποτέ δεν την είχαν ονειρευθεί οι απλοί και αγράμματοι αυτοί άνθρωποι, μαθημένοι μονάχα στους στενούς και σκληρούς νόμους του κλήρου και των διαβασμένων τους.

ΙΓ'. «Προφήτης Μεγάλος Σηκώθηκε...»

Κατέβαινε ο Ιησούς το βουνό, με τα πλήθη που τον ακολουθούσαν, όταν, έξαφνα, μπροστά του πρόβαλε ένας λεπριασμένος, και, πέφτοντας στα πόδια του Ιησού, προσκύνησε και φώναξε:

— Κύριε, αν θέλεις, μπορείς να με καθαρίσεις. Οι Εβραίοι θεωρούσαν τη λέπρα κατάρα του Θεού και τιμωρία πολύ αμαρτωλής ζωής. Συνάφεια με λεπριασμένο δεν μπορούσαν να έχουν, ο νόμος τους το απαγόρευε. Αν τύχαινε ένας ν' αγγίξει λεπρό, αναγκάζονταν να περάσει από ολόκληρη τελετουργία για να ξεμολυνθεί.

Ο λεπρός που ήθελε να γιατρευθεί έπρεπε να περάσει από πολλές και παράξενες θρησκευτικές τελετές, έξω από τους τοίχους της πόλης, τελετές όπου μεσολαβούσαν ιερείς, σπουργίτια σφαγμένα, νερά αιματωμένα, κόκκινο μαλλί, μέρες και νύχτες στο ύπαιθρο, λουτρά κι εξορκισμοί, και προπάντων δώρα στον ιερέα, πρόβατα και αρνιά αν ήταν πλούσιος, περιστέρια αν ήταν φτωχός· τη δωρεά αυτή την είχε προστάξει ο Μωυσής.

Η ζωή του λεπριασμένου ήταν φρικτή· οι συντοπίτες του και οι συγγενείς τον απέφευγαν με αηδία, οι Ραββίνοι του έριχναν πέτρες για να τον απομακρύνουν. Όλοι τον περιφρονούσαν σαν καταραμένο από Θεό και ανθρώπους.

Εμπρός στο ελεεινό ανθρώπινο κουρέλι, σωριασμένο στο χώμα, με τα φαγωμένα του χέρια απλωμένα παρακλητικά, το σώμα παραμορφωμένο από την απείσια αρρώστια, ο Ιησούς σταμάτησε. Η καρδιά του σπλαχνίστηκε τόσο δυστυχία, και, χωρίς δισταγμό απλώνοντας το χέρι τον άγγιξε, λέγοντας:

— Θέλω! Καθαρίσου!

Και ευθύς, από τον άνθρωπο σβήστηκε η λέπρα, και το σώμα του καθαρίστηκε.

Θαύμασε ο κόσμος και απόρησε.

Αλλά με τη συνηθισμένη του αντιπάθεια για το θόρυβο και τη δόξα που γεννιούνταν γύρω στα θαύματά του, όσο και για την περιέργεια των ανθρώπων, ο Ιησούς ξαπέστειλε το γιατρεμένο, απαγορεύοντάς του αυστηρά να διαδώσει τι έγινε.

— Κοίταξε, σε κανέναν τίποτα να μην πεις, του πρόσταξε. Μόνο πήγαινε και παρουσιάσου στον ιερέα, και πρόσφερε για τον καθαρι-

σμό σου όσα πρόσταξε ο Μωυσής, για να μαρτυρήσει εκείνος πως καθαρίστηκες.

Η μαρτυρία αυτή του ιερέα ήταν απαραίτητη, π.χ να μπορέσει πάλι ο καθαρισμένος λεπρός να επικοινωνήσει με τους άλλους ανθρώπους.

Από τη χαρά του όμως, ο γιατρεμένος βγήκε και διαλάλησε παντού το θαύμα, τόσο που δεν μπορούσε πια ο Ιησούς να μπει φανερά σε χώρα ή σε χωριό, χωρίς να τρέχει ο λαός πίσω του. Έμεινε λοιπόν έξω, σε έρημα μέρη, μα κι εκεί πήγαινε ο κόσμος να τον δει και να τον ακούσει.

Άδικα ζητούσε ο Ιησούς τη μοναξιά. Τ' όνομά του είχε ακουστεί πια παντού, και από παντού έτρεχαν να τον βρουν. Τότε, αποφάσισε να γυρίσει στην Καπερναούμ.

Κάποιος εκατόνταρχος, στην Καπερναούμ, είχε: εκείνες τις ημέρες έναν πολύτιμο δούλο του πολύ άρρωστο με παραλυσία, και ήταν να πεθάνει.

Καθώς άκουσε πως έρχεται ο Ιησούς, έστειλε δημογέροντες Εβραίους να τον παρακαλέσουν να έλθει και να σώσει το δούλο του.

Ο εκατόνταρχος, σαν όλους τους κυβερνητικούς υπαλλήλους, ήταν Ρωμαίος· μα αυτός ήταν ιδιαίτέρως καλός άνθρωπος, και είχε κατακτήσει την αγάπη και την εκτίμηση των Εβραίων.

Πήγαν λοιπόν οι δημογέροντες στον Ιησού, και τον θερμοπαρακάλεσαν να έλθει, λέγοντας:

— Είναι άξιος να του κάνεις αυτή τη χάρη, γιατί αγαπά το έθνος μας και τη συναγωγή μας αυτός την έχτισε.

Τους είπε ο Ιησούς:

— Εγώ θα έλθω και θα τον γιατρέψω.

Και τους ακολούθησε.

Μα καθώς πλησίαζε στο σπίτι, βγήκε ο εκατόνταρχος και τον πρόλαβε.

— Κύριε, του είπε, δεν είμαι άξιος να έλθεις κάτω από τη στέγη μου, αλλά πες μόνο ένα λόγο, και θα γιατρευθεί ο δούλος μου· γιατί αν και είμαι υπάλληλος, έχω όμως στην εξουσία μου στρατιώτες, και λέγω στον ένα, «Πήγαινε», και πηγαίνει, και στον άλλον, «Έλα», και έρχεται, και στο δούλο μου, «Κάνε τούτο», και το κάνει.

Πόσο περισσότερο λοιπόν μπορούσε ο Ιησούς, που εξουσίαζε

τον κόσμο, να πει ένα λόγο και να σώσει τον άρρωστο.

Τ' άκουσε ο Ιησούς, και θαύμασε και γυρνώντας στα πλήθη που τον ακολουθούσαν είπε:

— Αλήθεια σας λέγω, ούτε στον Ισραήλ δε βρήκα τέτοια πίστη.

Και στον εκατόνταρχο είπε:

— Πήγαινε, και όπως πίστεψες, έτσι να σου γίνει.

Και γιατρεύθηκε ο δούλος από την ώρα εκείνη.

Από την Καπερναούμ, πήγε ο Ιησούς τότε σε χώρα μικρή, που την έλεγαν Ναϊν, όμορφα φωλιασμένη στην ολόφυτη πλαγιά του βουνού Μικρού Ερμών, ξαπλωμένη στη χλόη, ανάμεσα στα δένδρα, με αντίκρυ το ψηλό βουνό Θαβώρ, και πίσω τα κορφοβούνια του Ζεβουλόν.

Πήγαινε χαρούμενα ο Ιησούς με τη συνοδεία του, στην πράσινη λαγκαδιά, και πλήθη τον ακολουθούσαν, άντρες, γυναίκες και παιδιά, που έτρεχαν ν' ακούσουν από το στόμα του το χαρμόσυνο μήνυμα της Βασιλείας των Ουρανών.

Αφήνοντας δεξιά το Θαβώρ, άρχισαν ν' ανεβαίνουν στο βουνό Εσδραελόν, και πήραν το στενό μονοπάτι, όλο πέτρες και βράχους, που ανέβαινε στο Ναϊν.

Εκεί, αντάμωσαν μια συνοδεία μαύρη και θλιμμένη, που κατέβαινε ήταν το λείψανο κάποιου νέου, του γιου μιας χήρας, και, κατά τη συνήθεια, πήγαιναν να τον θάψουν έξω από τη χώρα, στους βράχους, όπου κατά προτίμηση έσκαβαν οι Εβραίοι τους τάφους των.

Κόσμος πολύς ακολουθούσε το ανοιχτό νεκροκρέβατο, που το βαστούσαν στους ώμους φίλοι και γνωστοί. Οι φλογέρες έπαιζαν νεκρικές μελωδίες, τα τάσια κουδούνιζαν θλιβερά, και, εμπρός από το νεκρό, μοιρολογήτρες προπορεύονταν, ξεφωνίζοντας και κλαίγοντας και τραγουδώντας τα συνηθισμένα τους μοιρολόγια: «Αλίμονο στο λεοντάρι! Πάει το παλικάρι!»

Μεταξύ στις γυναίκες, μια ιδιαίτερα έκλαιγε και δέρνουνταν. Ήταν η μάνα του αγοριού, που το είχε μονοπαίδι.

Ο Ιησούς την είδε και μάντεψε ποια ήταν.

— Μην κλαις, της είπε συμπονετικά.

Η εθιμοταξία της κηδείας ήταν να πει, «κλάψετε μαζί της σεις όλοι που έχετε πικραμένη την καρδιά».

Μα εκείνος λυπήθηκε τη μεγάλη της απελπισία. Σίμωσε και άγγιξε το φορείο, κι ευθύς σταμάτησαν εκείνοι που το πήγαιναν. Και ο Ιησούς είπε στο νεκρό:

— Παιδί μου, εσένα μιλώ, σήκω.

Εμπρός σ' όλο το σαστισμένο πλήθος που σπρώχνουνταν να δει, ο νεκρός τότε ανασηκώθηκε και κάθισε και άρχισε να μιλεί.

Και ο Ιησούς τον έδωκε στη μητέρα.

Φόβος και τρόμος έπιασε όλους· μα σαν είδαν το νέο, ζωντανό και γιατρεμένο, στην αγκαλιά της μάνας του, ξέσπασαν σε μια φωνή μεγάλη, και δόξασαν το Θεό λέγοντας:

— Προφήτης μεγάλος σηκώθηκε αναμεταξύ μας!

— και, ο Θεός επισκέφθηκε το λαό του.

Και βγήκε ο λόγος αυτός σε όλη την Ιουδαία και σ' όλα τα περιχωρα.

ΙΔ'. Το Μήνυμα του Ιωάννη

Μέσα στη σκοτεινή και υπόγεια φυλακή, όπου ήλιος και φως ποτέ δεν έμπαινε, όπου η υγρασία τον έτρωγε, τ' άκουε αυτά ο Ιωάννης ο Βαπτιστής, και μια μέρα έστειλε μήνυμα στον Ιησού.

Ο Ηρώδης Αντίπας είχε φοβηθεί το αυστηρό κήρυγμα του Βαπτιστή, όσο και το κύρος του, που ολοένα μεγάλωνε στο λαό· είχε ακούσει πως κατά χιλιάδες έτρεχε ο κόσμος να βαπτισθεί και ν' ακούσει τα δυνατά του λόγια, πως για κανέναν δεν παρέβλεπε, ούτε γι' αυτόν το βασιλέα, παρά τις αμαρτίες του φανερά τις κατέκρινε, και, με τραχιά λόγια, αμείλικτα τις εστιγμάτιζε. Ανησύχησε ο Τετράρχης, μην καταντήσει πολιτική δύναμη επικίνδυνη και για το θρόνο του ακόμα έστειλε λοιπόν και τον συνέλαβε, και τον έκλεισε στο φοβερό φρούριο του «Μαχαιρούντος»¹³, «το Μαύρο Κάστρο», όπως το έλεγαν οι Ραββίνοι, στην ανατολική όχθη της Νεκρής Θάλασσας.

Παιδί της αγριάδας και της ελευθερίας, ο Ιωάννης μαράζιασε κλεισμένος στη σκοτεινή τρύπα του· την υγρασία και στις λάσπες του υπόγειου όπου τον είχαν ρίξει, σάπιζε λίγο λίγο το σώμα του, και πικραίνονταν η ψυχή του. Και του ήλθε μια αμφιβολία μεγάλη, που τον βασάνιζε στο ζωντανό του τάφο, μήπως και η δουλειά του πάγει χαμένη, μήπως και ξεχαστούν τα κηρύγματά του, μιας και σώπασε η φωνή του.

Κάπου κάπου, σαν ηλιακή αχτίνα έφθανε, με κανένα του μαθητή, ένας λόγος του Ιησού, μια είδηση καινούριου θαύματος· γιατί όσο κλειδωμένοι, ακόμα και αλυσοδεμένοι αν ήταν οι φυλακισμένοι, τους επιτρέπονταν να δέχονται φίλους και συγγενείς, και να μαθαίνουν τι γίνονταν έξω στον κόσμο. Και τότε, άρχιζε πάλι να ελπίζει ο Βαπτιστής, και περίμενε και όλο περίμενε. Μα οι μέρες περνούσαν σκοτεινές και μαύρες, και ακόμα περίμενε το λυτρωμό που δεν έμελλε ποτέ να έλθει.

Και κλονίστηκε ο ακλόνητος Ιωάννης, και στον καημό του μήνυσε του Ιησού, με δυο του μαθητές:

— Εσύ είσαι εκείνος που έρχεται; Ή να περιμένουμε άλλον;

13 Ο Μαχαιρούς ήταν πύργος με σκοτεινές υπόγειες φρικτές φυλακές, στα σύνορα μεταξύ του κράτους του Ηρώδη και του κράτους του Αρέτα.

Πήγαν οι μαθητές και βρήκαν τον Ιησού γιατρεύοντας άρρωστούς και παθιασμένους, που τον περιτριγύριζαν, τρελούς που τους είχε βγάλει τα δαιμόνια, και τυφλούς που τους είχε ξαναδώσει το και του είπαν:

— Ο Ιωάννης ο Βαπτιστής μας έστειλε σε σένα λέγοντας: «Εσύ είσαι εκείνος που έρχεται ή να περιμένουμε άλλον;»

Και τους αποκρίθηκε ο Ιησούς, δείχνοντας τους γιατρεμένους:

— Πηγαίνετε και πείτε του Ιωάννη τι ακούσατε και τι είδατε. Τυφλοί ξαναβλέπουν και κουτσοί περπατούν, λεπροί καθαρίζονται και κουφοί ακούν, νεκροί ανασταίνονται και σε φτωχούς πηγαίνει μήνυμα χαράς.

Και πρόσθεσε βάζοντας στα λόγια του όλη τη λύπη της ψυχής του, που είχε κλονιστεί η πίστη του φυλακισμένου, και συνάμα όλη του την αγάπη γι' αυτόν:

— Και ευτυχισμένος εκείνος που δε θα δώσει αιτία σκανδάλου εξ αιτίας μου.

Σα να του έλεγε:

— Ευτυχισμένος εκείνος που έχει εμπιστοσύνη στην αποστολή μου, και δεν κλονιστεί ποτέ στην πίστη του αυτή, ακόμα και στον κατατρεγμό, ακόμα και στη δυστυχία.

Και σαν έφυγαν οι μαθητές του Ιωάννη, ο Ιησούς μαντεύοντας πως τα λόγια αυτά μπορούσαν να λιγοστέψουν το κύρος του Βαπτιστή, και γνωρίζοντας πως η λιποψυχιά του ήταν της στιγμής μόνο, και η πίστη του σ' εκείνον έμενε κατά βάθος ακέραια, γύρισε στα πλήθη και είπε:

— Τι βγήκατε στην έρημο να δείτε; —τον καιρό δηλαδή που βάπτιζε ο Ιωάννης, και η φήμη του τραβούσε όλους στον Ιορδάνη για να βαπτισθούν. Καλάμι που το δέρνει ο άνεμος; — δηλαδή άνθρωπο άστατο που γυρίζει απ' όπου τον σπρώξει η διάθεση της στιγμής; Ή τι βγήκατε να δείτε; Άνθρωπο με μαλακά ρούχα ντυμένο; — δηλ. άνθρωπο μαλθακό που τον φοβίζει η κακοπέραση της φυλακής;

Και αρνείται ο Ιησούς μια τέτοια προσβλητική για τον Ιωάννη υπόθεση, και λέγει:

— Εκείνοι που φορούν στολές μαλακές, και ζουν στα πλούτη, βρίσκονται στα παλάτια των βασιλέων. Μα τι βγήκατε να δείτε;

Προφήτη; Ναι, σας λέγω, και περισσότερο από προφήτη· γιατί για εκείνον γράφηκε: «Ίδού, εγώ στέλνω τον άγγελο μου πρωύτερα από σένα, που θα σου ετοιμάσει το δρόμο σου».

Και προσθέτει ο Ιησούς, δίνοντας στον Ιωάννη το χαρακτηρισμό που του άξιζε:

— Αλήθεια σας λέγω, δε σηκώθηκε ανάμεσα -τους ανθρώπους που γεννήθηκαν από γυναίκα, καλύτερος από τον Ιωάννη.

Ο καλός και απλοϊκός λαός της Γαλιλαίας, άκουε με συγκίνηση τα λόγια του Ιησού, και δέχονταν με αγάπη και σεβασμό το κήρυγμα του Ιωάννη· και πολύς λαός και τελώνες ζήτησαν να βαπτισθούν για να συγχωρεθούν οι αμαρτίες τους. Μα δεν ήταν μόνο αυτοί ανάμεσά τους στέκονταν και άκουαν και Φαρισαίοι, επίσης και νομοδιαβασμένοι και άρχοντες· αυτοί όλοι άκουαν με δυσπιστία και δυσαρέσκεια τη διδαχή του Ιησού, που ανέτρεπε τα τους διδάγματα, και ελάττωνε το κύρος τους απέναντι του λαού, και αυτοί αρνούνταν να παραδεχθούν το βάπτισμα του Ιωάννη και το κήρυγμά του.

Ένωσε ο Ιησούς την αντίπραξη των Φαρισαίων, και τους παρομοίασε με παιδιά κακιωμένα που αποκρούουν κάθε προσπάθεια των συντρόφων τους να τα διασκεδάσουν.

— Με τι να παρομοιάσω τους ανθρώπους αυτής της γενεάς, είπε ο Ιησούς, και τι μοιάζουν; Όμοιοι είναι με τα παιδιά που κάθονται στην αγορά, και το ένα φωνάζει του άλλου: «Φλογέρες σας παίξαμε και δε χορέψατε· μοιρολογήσαμε και δεν κλάψατε».

Και τους το εξήγησε:

— Γιατί ήλθε ο Ιωάννης ο Βαπτιστής, που ούτε ψωμί έτρωγε ούτε κρασί έπινε, και λέγατε: «Δαιμόνιο έχει». Ήλθε ο υιός του ανθρώπου, που τρώγει και πίνει, και λέγετε: «Να άνθρωπος φαγάς και κρασοπότης, φίλος με τελώνες και με αμαρτωλούς.»

Τ' άκουαν όλα αυτά οι Φαρισαίοι, αλλά δεν πείθονταν με τα λόγια του Ιησού, απεναντίας μάλλον ερεθίζονταν εναντίον του.

Τότε, ακόμα δεν τον είχαν αποκηρύξει ολότελα, αν και ένιωθαν τη διδαχή του επικίνδυνη για τα μικροσυμφέροντά τους. Η απλοϊκή του όμως ελεύθερη ζωή, ξελυτρωμένη απ' όλες τους τις προλήψεις, τους σκανδάλιζε και τους θύμωνε, προετοιμάζε τη θύελλα που έμελλε να ξεσπάσει.

ΙΕ'. Η Αμαρτωλή

Μια μέρα, πήγε στον Ιησού ένας Φαρισαίος που λέγονταν Σίμων, και τον κάλεσε σε γεύμα. Ο Ιησούς δέχτηκε. Ήταν συνήθεια των Εβραίων, όταν ήθελαν να τιμήσουν έναν καλεσμένο, να τον δέχονται με το φιλί της φιλοξενίας, να του προσφέρουν νερό για να πλύνει τα σκονισμένα από το δρόμο πόδια του, και να του αλείφουν τα μαλλιά με λάδι.

Τέτοιες ιδιαίτερες τιμές ο Σίμων ο Φαρισαίος δε συλλογίστηκε να κάνει του Ιησού· παρά αφού, ατά τη συνήθεια, οι καλεσμένοι άφησαν έξω τα σκονισμένα τους σανδάλια, μπήκαν μέσα, κι έπεσαν όλοι στα τρίκλινα που ήταν αραδιασμένα γύρω στο τραπέζι.

Στα ζεστά εκείνα φιλόξενα μέρη, οι πόρτες έμεναν ανοιχτές συνήθως, και οι περαστικοί έμπαιναν στα σπίτια ό,τι ώρα ήθελαν, κι έβγαιναν ελεύθερα, ή και στέκουνταν μέσα, αν τους διασκέδαζε να βλέπουν και ν' ακούουν.

Μια γυναίκα αμαρτωλή είχε ακούσει το κήρυγμα του Ιησού, και η διδαχή του της είχε κάνει βαθιά εντύπωση. Έμαθε πως πήγαινε να φάγει στου Σίμονα του Φαρισαίου· πήρε λοιπόν ένα δοχείο με μύρο, τον ακολούθησε, και, μπαίνοντας στο δωμάτιο όπου έτρωγαν, πήγε ντροπαλή και στάθηκε πίσω του. Μιλούσε ο Ιησούς και άκουε εκείνη, και μέσα της ολοένα μεγάλωνε και ξεχειλούσε η αγάπη της για κείνον που σπλαχνίζονταν την ανθρώπινη αδυναμία, και δίδασκε την ακούραστη συγχώρηση. Άκουε τα λόγια του τα ήμερα, και θυμούνταν τη δική της άτακτη αμαρτωλή ζωή. Και ντράπηκε, και λυπήθηκε για τις περασμένες πολλές της αμαρτίες· και η καρδιά της φούσκωσε, φούσκωσε, ώσπου ξεχείλισε, και, σκύβοντας το κεφάλι, άρχισε να κλαίει.

Έκλαιγε, και τα δάκρυά της στάλαζαν στα πόδια του Ιησού· κι εκείνη, ντροπιασμένη, συντριμμένη, τα σφούγγιζε με τα ξέπλεκα μαλλιά της, καταφιλούσε τα πόδια του και τ' άλειφε με το πολύτιμο μύρο της.

Ο Φαρισαίος, που θα ξετινάζονταν αν τολμούσε η αμαρτωλή να τον μολύνει με το άγγιγμά της, κοίταζε την ηρεμία του Ιησού, και μέσα του έλεγε:

— Τούτος, αν ήταν προφήτης, θα ήξερε τι είναι αυτή η γυναίκα

που τον αγγίζει, πως είναι αμαρτωλή.

Ο Ιησούς κατάλαβε τη σκέψη του. Χωρίς ν' αποδείξει τίποτε, του είπε:

— Σίμων, έχω κάτι να σου πω.

— Λέγε, δάσκαλε, αποκρίθηκε ο Φαρισαίος.

Και του είπε ο Ιησούς:

— Ένας δανειστής είχε δυο χρεώστες· ο ένας χρεωστούσε πεντακόσια δηνάρια, και ο άλλος πενήντα. Κι επειδή δεν είχαν να πληρώσουν, τους τα χάρισε και των δύο. Ποιος από τους δυο, πες μου, θα τον αγαπήσει περισσότερο;

Αποκρίθηκε ο Σίμων:

— Υποθέτω, εκείνος στον οποίο χάρισε τα περισσότερα.

Και του είπε ο Ιησούς:

— Σωστά αποκρίθηκες.

Και, δείχνοντάς του την αμαρτωλή που έκλαιγε, γερμένη στα πόδια του, είπε:

— βλέπεις τούτη τη γυναίκα; Μπήκα στο σπίτι σου, και νερό στα πόδια μου δεν έχυσες· αυτή όμως με τα δάκρυά της μου τα έβρεξε και με τα μαλλιά της μου τα σφούγγισε. Φίλημα εσύ δε μου έδωσες αυτή όμως, αφότου μπήκε, δεν έπαυσε να μου καταφιλεί τα πόδια. Το κεφάλι μου με λάδι δεν το άλειψες· αυτή όμως με μύρο μου άλειψε τα πόδια. Για τούτο σου λέγω, συγχωρημένες οι αμαρτίες της οι πολλές, γιατί αγάπησε πολύ.

Και, στη γυναίκα γυρνώντας, είπε:

— Συγχωρημένες οι αμαρτίες σου· η πίστη σου σ' έσωσε. Σύρε στο καλό.

Άκουσαν και απόρησαν οι καλεσμένοι Φαρισαίοι, φίλοι του Σίμωνα, και μέσα τους διαλογίζονταν κι έλεγαν:

— Ποιος είναι τούτος που και αμαρτίες συγχωρεί;

Η μεγαλόκαρδη αυτή επιείκεια του Ιησού δε συγκίνησε τόσο την ξερή τους καρδιά, όσο τους σκανδάλισαν τα τελευταία του λόγια. Με απορία και δυσαρέσκεια τ' άκουσαν, και, αν κι εκείνη την ώρα δεν του το είπαν, μέσα τους όμως, λίγο λίγο ξυπνούσε μια εχθρική διάθεση εναντίον του νέου, του δεν ήταν καν Ραββίνος, που δεν ανήκε σε καμιά γνωστή σχολή τους, και που έπαιρνε το θείο δικαίωμα να συγχωρεί αμαρτίες.

Γιατί τη θεία υπόσταση του Ιησού δε θέλησαν να την αναγνωρίσουν οι διαβασμένοι και οι Φαρισαίοι, ούτε τότε ούτε ποτέ.

ΙΣΤ'. Παραβολές

Εκτός από τους δώδεκα διαλεγμένους μαθητές του Ιησού, που είχαν δέσει πια την τύχη τους με τη δική του, τον ακολουθούσαν και άλλοι μαθητές, επίσης και πολλές γυναίκες· η Ιωάννα του Χουζά, η Σουσάννα, η Σαλώμη του Ζεβεδαίου, μητέρα του Ιακώβου και του Ιωάννη, η Μαρία η Μαγδαληνή και άλλες.

Μερικές, σαν τη Σαλώμη, που είχε άντρα ψαρά, ήταν εργατικές φτωχές γυναίκες· άλλες όμως ήταν πλούσιες και από ανώτερες τάξεις σαν την Ιωάννα, του ο άντρας της ο Χουζάς ήταν ανώτερος υπάλληλος του Ηρώδη, και σαν τη Μαρία τη Μαγδαληνή.

Αυτή ήταν νέα, πολύ όμορφη, χήρα και πλούσια· ζούσε κακή και άτακτη ζωή, αναζητώντας μονάχα καλοπέραση και διασκέδαση, όταν μια μέρα αντίκρισε τον Ιησού και άκουσε τα λόγια του και τάραχθηκε και ένιωσε τη διδαχή του. Την είδε ο Ιησούς, και τη λυπήθηκε και της μίλησε. Και μετάνιωσε εκείνη για τις περασμένες της πράξεις, σιχάθηκε την άσωτη ζωή που είχε κάνει ως τότε, παράτησε τα παλάτια της και τις κούφιες διασκεδάσεις, και ακολούθησε τον Ιησού.

Όπου πήγαινε ο Ιησούς με τους δώδεκα διαλεγμένους του, ακολουθούσαν και οι γυναίκες, άλλες πεζή, άλλες με μουλάρια ή γαϊδουράκια, και τον υπηρετούσαν, και βοηθούσαν τον Ιησού και τους μαθητές του από την περιουσία τους.

Μια μέρα, κατέβηκε ο Ιησούς ως τη λίμνη της Τιβεριάδος, και ο κόσμος που τον ακολουθούσε ήταν τόσοσ πολύς, ώστε ο Ιησούς μπήκε και κάθισε σ' ένα καράβι, και από κει άρχισε να διδάσκει τα πλήθη που είχαν συναχθεί στην ακρογιαλιά για να τον ακούσουν.

— Ακούσετε, τους είπε.

Και τους μίλησε με παραβολές λέγοντας:

— Βγήκε ο σπορεύς να σπείρει, και καθώς έσπερνε, άλλος σπόρος έπεσε πλάγι στο δρόμο και καταπατήθηκε, και ήλθαν τα πουλιά και τον έφαγαν άλλος έπεσε σε πετρότοπους, όπου δεν είχε χώμα πολύ, και αμέσως ξεφύτρωσε επειδή δεν είχε βάθος το χώμα. Μα, όταν σηκώθηκε ο ήλιος, κάηκε, και μη έχοντας ρίζα, ξεράθηκε· άλλος έπεσε σε αγκάθια και μεγάλωσαν τ' αγκάθια και τον έπνιξαν, και δεν έδωσε καρπό· άλλος έπεσε στο καλό χώμα, και απέδωσε

καρπὸ, φυτρώνοντας και μεγαλώνοντας, το ένα τριάντα, το ένα εξήντα, και το ένα εκατό.

Και κοίταξε ολόγυρα τα μαζεμένα πλήθη, όπου διέκρινε και Φαρισαίους και διαβασμένους και αγαθούς ψαράδες και τελώνες, όλων των ειδών ανθρώπους· και πρόσθεσε:

— Όποιος έχει αυτιά ας ακούει.

Οι μαθητές του, ασυνήθιστοι να τον ακούν να διδάσκει έτσι, πλησίασαν και τον ρώτησαν:

— Γιατί τους μιλάς με παραβολές;

Και τους αποκρίθηκε ο Ιησούς:

— Σε σας εδόθηκε να καταλαβαίνετε τα μυστικά της Βασιλείας των Ουρανών. Σ' εκείνους όμως τους έξω, που δεν είναι προετοιμασμένοι να τα καταλαβαίνουν, με παραβολές πρέπει να λέγονται, μήπως και¹⁴ βλέποντας δε δουν και ακούοντας δεν καταλάβουν, κι έτσι δε μετανιώσουν, και δεν τους συγχωρεθούν οι αμαρτίες τους.

Και τους εξήγησε την παραβολή.

— Ο σπόρος είναι ο λόγος του Θεού. Εκείνοι που είναι πλάγι στο δρόμο είναι όσοι άκουσαν το λόγο, μα ύστερα έρχεται ο διάβολος, και παίρνει το λόγο από την καρδιά τους, για να μην πιστέψουν και σωθούν. Εκείνοι που έπεσαν στην πέτρα είναι αυτοί που, όταν ακούσουν, με χαρά δέχονται το λόγο, αλλά μη έχοντας ρίζα, για έναν καιρό πιστεύουν, και σε ώρα πειρασμού αποστατούν. Εκείνοι που στ' αγκάθια έπεσαν, είναι όσοι άκουσαν, μα οι φροντίδες για τον πλούτο και τις ηδονές της ζωής πνίγουν μέσα τους το λόγο, και δεν τον αφήνουν να καρποφορήσει. Κι εκείνοι που έπεσαν στην καλή γη είναι όσοι άκουσαν το λόγο, και τον φυλάγουν σε καρδιά καλή και αγαθή, και δίνουν καρπὸ.

Και στα μαζεμένα πλήθη είπε άλλη παραβολή:

14 «Ίνα βλέποντες μη βλέπωσι» κλπ. Λουκάς Η' 10, Μάρκος Δ' 12, Ματθ. ΙΓ' 13. Ο Hubert Pernot στο περιοδικό «Foi et Vie», της 1 Μαρτίου 1923, Αρ. 5, σελ. 238-244, και στο έργο του «Evangiles», σελ. 113, Σημ., βασιζόμενος σε γραμματικές και γλωσσολογικές μελέτες του Β' αιώνας μ.Χ., μεταφράζει το «ίνα», «μήπως». Και δίνει την απάνω ερμηνεία, που φαίνεται μόνη σωστή και συνεπής με όλη τη διδαχή του Ιησού. Άλλωστε, και ο Μάρκος Δ' 33 και 34 εκφράζει την ίδια έννοια λέγοντας: «Και τοιαύταις παραβολαίς ελάλει αυτοίς τον λόγον, καθώς ηδύναντο ακούειν, χωρίς δε παραβολής ουκ ελάλει αυτοίς τον λόγον». Η ερμηνεία που δόθηκε ως τώρα στα λόγια του Ιησού, «ίνα βλέποντες μη βλέπωσι» κτλ., ότι σημαίνουν: «για να βλέπουν και να μη δουν» είναι άρνηση όλης της θρησκείας του Ιησού, που κηρύττει την άπειρη αγάπη και ευσπλαχνία.

— Η Βασιλεία των Ουρανών, είπε, είναι σαν τον άνθρωπο που έσπειρε καλό σπόρο στο χωράφι του. Κι ενώ κοιμούνταν, ήλθε ο εχθρός του και ανάμεσα στο σπαρμένο σιτάρι, έσπειρε ζιζάνια¹⁵ κι έφυγε. Σα βλάστηκε το χόρτο κι έκανε καρπό, τότε φάνηκαν και τα ζιζάνια. Ήλθαν λοιπόν οι δούλοι και είπαν του νοικοκύρη: «Κύριε, δεν έσπειρες καλό σπόρο στο χωράφι σου; Πως λοιπόν τώρα έχει ζιζάνια;» Κι εκείνος είπε: «Κάποιος εχθρός το έκανε αυτό». Του λεν οι δούλοι: «Θέλεις να πάμε να τα μαζέψουμε;» Κι εκείνος τους αποκρίθηκε: «Όχι, μήπως και μαζεύοντας τα ζιζάνια ξεριζώσετε και το σιτάρι. Αφήσετέ τα μαζί να μεγαλώσουν και τα δυο, ως το καλοκαίρι, και, σαν έλθει ο καιρός του θερισμού, θα πω στους θεριστές: Μαζέψετε πρώτα τα ζιζάνια και δέσετέ τα δεμάτια, να καούν, και το σιτάρι βάλετέ το στην αποθήκη μου».

Και είπε ο Ιησούς άλλες παραβολές:

— Η Βασιλεία των Ουρανών μοιάζει με σπόρο σιναπιού, που το πήρε ένας άνθρωπος και τον έσπειρε στο χωράφι του. Είναι ο μικρότερος από όλους τους σπόρους, μα, όταν μεγαλώσει, ξεπερνά τα χόρτα όλα, και γίνεται δέντρο τέτοιο, που παν τα πουλιά και φωλιάζουν στα κλαδιά του.

«Όμοια είναι η Βασιλεία των Ουρανών με προζύμι, που το πήρε μια γυναίκα και το έβαλε σε τρία σάτα¹⁶ αλεύρι, και ζυμώθηκε και ανέβηκε όλο.

Και τους έλεγε ο Ιησούς:

— Μήπως φέρνουν ποτέ το λύχνο για να τον Βάλουν κάτω από το μόδιο ή κάτω από το κρεβάτι; Λεν έρχεται για να τοποθετηθεί πάνω στο λυχνοστάτη; Δεν υπάρχει κρυφό που να μη φανερωθεί. Αν έχει κανείς αυτιά ν' ακούει, ας ακούσει. Προσέχετε τι ακούετε, για να ωφεληθείτε από το λόγο του Θεού. Με το μέτρο που μετράτε θα σας μετρηθεί, και θα σας δοθεί και παραπάνω ακόμα.

Και τους έλεγε:

— Έτσι είναι η Βασιλεία του Θεού· σα να βάλει άνθρωπος το σπόρο στη γη, και, ενώ κοιμάται τη νύχτα και σηκώνεται την ημέρα,

15 Ζιζάνιο ή ήρα, φυτό φαρμακερό που, φερμένο από πουλιά ή από τον άνεμο, βρίσκεται συχνά σε χωράφια σπαρμένα σιτηρά, και προπάντων σιτάρι, και του οποίου ο καρπός ωριμάζει συνάμα με τα σιτηρά, και είναι πολύ βλαβερός για τους ανθρώπους και για τα κτήνη, όχι όμως και για τα πουλιά.

16 Σάτον, μέτρο εβραϊκό για τα γεννήματα, σαν το δικό μας κιλό.

ο σπόρος βλαστάνει και ψηλώνει, χωρίς να ξέρει κι εκείνος πως. Γιατί αυτόματα η γη βγάζει πρώτα χορτάρι, ύστερα στάχυ, έπειτα μεστώνει το σιτάρι μέσα στο στάχυ. Και όταν ωριμάσει ο καρπός, ευθύς στέλνει εργάτη με το δρεπάνι να τον κόψει, γιατί έφθασε η ώρα του θερισμού.

Αυτά όλα είπε ο Ιησούς, με παραβολές, στα μαζεμένα πλήθη, για να τον καταλάβουν και χωρίς παραβολές τίποτα δεν τους έλεγε.

Όταν τους άφησε και αποτραβήχτηκε στο σπίτι του, ήλθαν οι μαθητές του κοντά του λέγοντας:

— Εξήγησέ μας την παραβολή με τα ζιζάνια του χωραφιού!

Τις άλλες όλες τις παραβολές τις είχαν καταλάβει· εκείνη όμως, πιο δύσκολη, είχε μείνει σκοτεινή για τα απλοϊκά τους πνεύματα.

Και τους είπε ο Ιησούς:

— Ο σπορευός του καλού σπόρου είναι ο υιός του ανθρώπου, και το χωράφι είναι ο κόσμος· ο καλός σπόρος είναι οι αγαθοί, και τα ζιζάνια είναι οι κακοί. Και ο εχθρός που τα έσπειρε είναι ο διάβολος. Η εποχή του θερισμού είναι το τέλος του κόσμου, και οι θεριστές είναι οι άγγελοι. Όπως λοιπόν οι θεριστές μάζεψαν τα ζιζάνια και τα έκαψαν, έτσι θα είναι και το τέλος του κόσμου τούτου. Θα στείλει ο υιός του ανθρώπου τους αγγέλους του, να μαζέψουν από τη Βασιλεία του όλους τους πειρασμούς και όσους έζησαν άνομα, και θα τους ρίξει στη φωτιά. Εκεί θα είναι το κλάψιμο, και το τρίξιμο των δοντιών. Τότε οι αγαθοί θα λάμπουν σαν τον ήλιο στη Βασιλεία του Πατέρα τους. Όποιος έχει αυτιά ας ακούει.

Και στα πλήθη, που τον περίμεναν, βγήκε πάλι και είπε άλλη παραβολή:

— Πάλι, όμοια είναι η Βασιλεία των Ουρανών με θησαυρό κρυμμένο σε χωράφι, που, αφού τον βρήκε ένας άνθρωπος, τον έκρυψε, και από τη χαρά του πηγαίνει και πουλεί ό,τι έχει, και αγοράζει το χωράφι.

Και άλλη παραβολή:

— Πάλι, μοιάζει η Βασιλεία των Ουρανών με έμπορο που γυρεύει καλά μαργαριτάρια· και αφού βρήκε ένα πολύτιμο, βγήκε και πούλησε ό,τι είχε, και το αγόρασε.

— Πάλι, μοιάζει η Βασιλεία των Ουρανών με γρίπο, που τον έριξαν στη θάλασσα, και μάζεψε κάθε είδους ψάρια, και όταν γέμισε

και τον τράβηξαν στην ακρογιαλιά, κάθισαν και διάλεξαν τα καλά και τα έβαλαν μέσα σε καλάθια, και τα άσχημα τα έριξαν. Το ίδιο θα γίνει στο τέλος του κόσμου. Θα βγουν οι άγγελοι, να χωρίσουν τους κακούς από μέσα από τους καλούς, και θα τους ρίξουν στη φωτιά. Εκεί θα είναι το κλάψιμο, και το τρίξιμο των δοντιών.

Και ρώτησε ο Ιησούς τους μαθητές του:

— Τα καταλάβατε όλα αυτά;

Και του αποκρίθηκαν οι μαθητές:

— Ναι, Κύριε.

Όλη μέρα μιλούσε στα πλήθη ο Ιησούς με παραβολές, και ύστερα τις εξηγούσε στους δώδεκα διαλεγμένους του. Όλο το ζεστό εκείνο απόγεμα, καθισμένος ανάμεσα στον κόσμο τον συναγμένο πυκνά γύρω του, δίδασκε ώσπου βράδιασε, και κουράστηκε και τους απέλυσε· αλλ' αυτοί δεν αποφάσιζαν να φύγουν και να τον αποχωριστούν.

Κι ένας διαβασμένος, που εκείνη την ώρα είχε ενθουσιαστεί με το κήρυγμα, είπε:

— Δάσκαλε, θα σε ακολουθήσω όπου και αν πας.

Ένωσε ο Ιησούς πως πρόσκαιρος ήταν ο ενθουσιασμός του, πως γρήγορα θα ξεθύμαινε και θα χάνονταν, πως ο σπόρος του λόγου είχε πέσει στις πέτρες, όπου λίγο ήταν το χώμα, και ρίζα δε θα έπιανε, παρά θα καίονταν με την πρώτη ζέστη του ήλιου και θα ξεραίνονταν και του αποκρίθηκε:

— Οι αλεπούδες έχουν τρύπες, και τα πουλιά τ' ουρανού έχουν φωλιές, μα ο υιός του ανθρώπου δεν έχει πού να γείρει το κεφάλι.

Δηλαδή, έτσι στερήσεις και κακουχίες θα έχεις και συ αν με ακολουθήσεις.

Αν ήταν η ψυχή του διαβασμένου το καλό χώμα, τα λόγια αυτά θα τον έδεναν στον Ιησού για πάντα, όπως τους δώδεκα διαλεγμένους του. Μα δεν ήταν, και απογοητευμένος αποσύρθηκε.

Σε άλλον είπε, περνώντας, ο Ιησούς:

— Ακολουθήσέ με.

Και αυτός του αποκρίθηκε:

— Κύριε, άφησέ με πρώτα να θάψω τον πατέρα μου.

Μα ο Ιησούς του είπε:

— Άφησε τους νεκρούς να θάψουν τους δικούς των νεκρούς,

και συ πήγαινε και δίδασκε τη Βασιλεία του Θεού.

Και αυτό ακόμα το ιερό καθήκον, να θάβομε τους νεκρούς μας, έπρεπε να παραμεριστεί εμπρός στην εξυπηρέτηση μιας μεγάλης ιδέας.

Και ήταν σα νεκροί, όσοι θεωρούσαν τις ανθρώπινες δουλειές τους σημαντικότερες από τη θεϊκή διδαχή της αλήθειας και της σωτηρίας της ψυχής.

Και άλλος τον πρόφθασε και του είπε:

— Θα σε ακολουθήσω, Κύριε. Μόνο άφησέ με πρώτα ν' αποχαιρετήσω τους δικούς μου στο σπίτι.

Και ο Ιησούς του αποκρίθηκε:

— Κανένας που έβαλε το χέρι του πάνω στο αλέτρι και κοιτάζει πίσω, δεν είναι αρμόδιος για τη Βασιλεία του Θεού.

Είχε πια βραδιάσει ο κόσμος όμως δεν έφευγε. Κατακουρασμένος, λαχταρώντας λίγη ησυχία, είπε ο Ιησούς στους μαθητές του:

— Ας διαβούμε αντίπερα.

Και αφήνοντας τα πλήθη, τον πήραν οι μαθητές του, όπως ήταν, μαζί τους μέσα στο καράβι.

Μα και τότε ακόμα δε μπορούσαν να τον αποχωριστούν οι άνθρωποι, και μπήκαν και αυτοί σε ψαροκάικα, και από μακριά τον ακολουούθησαν.

Στη λίμνη της Τιβεριάδος, που η επιφάνειά της είναι 208 μέτρα χαμηλότερα από την επιφάνεια της Μεσογείου, και βρίσκεται τριγυρισμένη από ψηλά βουνά, ξεσπάνουν συχνά τρικυμίες ξαφνικές και φοβερές. Οι ψαράδες τις γνωρίζουν και τις τρέμουν. Από τα χιονισμένα κορφοβούνια του Λιβάνου και του Ερμών, κατεβαίνουν οι άνεμοι, σουρώνουν στις ρεματιές και στα λιβάδια, χύνονται ξεμανιασμένοι στα ήσυχα νερά της λίμνης, και, από τη μια στιγμή στην άλλη, σηκώνουν κύματα άγρια, τετοια που συχνά πνίγουν τα καραβάκια, ψαροκάικα τα περισσότερα, που βρίσκονται στ' ανοιχτά.

Εκείνο το βράδυ, κατάκοπος όπως ήταν ο Ιησούς, καθώς μπήκε στο πλοίο και τράβηξαν στ' ανοιχτά, ξαπλώθηκε στην πρύμη, ακούμπησε το κεφάλι στου τιμονιέρη το πέτσινο μαξιλάρι, και αποκοιμήθηκε.

Και σηκώθηκε ξαφνική φουρτούνα, και οι άνεμοι ξεμάνιασαν,

αγρίεψε η λίμνη, και, σα θάλασσα, σήκωσε κύματα που πετούσαν πάνω από το καράβι, γεμίζοντάς το νερά. Και όμως ο Ιησούς κοιμόνταν ξένοιαστος.

Οι μαθητές του, τρομαγμένοι με το κακό που γίνονταν, έβγαλαν τις φωνές.

— Κύριε, του φώναξαν, σώσε μας και χανόμαστε!

Ο Ιησούς ξύπνησε, είδε γύρω του το χαλασμό που γίνονταν, και ήσυχα τους είπε:

— Γιατί είστε δειλοί, λιγόπιστοι;

Τότε σηκώθηκε, και, αντικρίζοντας το σκοτάδι, πρόσταξε τους ανέμους να κοπάσουν και τα κύματα να ησυχάσουν.

Κι έγινε γαλήνη μεγάλη.

Σαν είδαν οι σύντροφοι του την τρικυμία να πέφτει με μια του μόνο προσταγή φοβήθηκαν φόβο μεγάλο και θαύμασαν και είπαν:

— Τι λογής άνθρωπος είναι τούτος, που και οι άνεμοι και η θάλασσα τον υπακούουν;

ΙΖ'. Ο Δαιμονισμένος και ο Παραλυτικός

Γυρεύοντας ξεκούραση και ησυχία, γυρεύοντας προπάντων μοναξιά, όπου ξαναβρίσκονταν ελεύθερος με τη σκέψη του, ο Ιησούς τράβηξε για την ανατολική έρημη ακρολιμνιά, κατά τη χώρα των Γεργεσηνών ή Γερασηνών.

Παραμέσα, ήταν μια μικρή χώρα που την έλεγαν Γέργεσα μα, στο γιαλό απάνω, δεν είχε ούτε χωριό ούτε σάνη, ούτε δένδρο καν που να ελκύσει και να σταματήσει κανένα διαβάτη. Μόνο βράχους είχε και μνήματα, όπως συνήθιζαν οι Εβραίοι να σκάβουν μέσα στην πέτρα, για να θάβουν τους νεκρούς των έξω από τη χώρα.

Στο μέρος αυτό, το ξερό και το άχαρο, άραξε το καράβι του ο Ιησούς.

Εκείνο τον καιρό, οι Εβραίοι νόμιζαν πως τα μνήματα ήταν η κατοικία των κακών δαιμόνων, του κατά προτίμηση διάλεγαν τα έρημα και ξερά μέρη. Και αν περνούσε άνθρωπος τη νύχτα από κανένα νεκροταφείο, πίστευαν πως τα κακά δαιμόνια, έπεσαν απάνω του. Επίσης, τους τρελούς τους θεωρούσαν δαιμονισμένους· και ούτε φρενοκομεία έχτιζαν που να τους κλείουν μέσα, ούτε τους ήθελαν κοντά, παρά τους έδιωχναν στα μνήματα, του τα θεωρούσαν μόνη κατάλληλη τους κατοικία.

Στους τάφους λοιπόν αυτούς της χώρας των Γεργεσηνών, ήταν ένας τρελός, άγριος φοβερά· και τόσο τρόμαζε τη γειτονιά, που πολλές φορές θέλησαν να τον δέσουν. Μα ούτε σκοινιά ούτε αλυσίδες δεν τον βαστούσαν, όλα τα σπούσε και τα πετούσε από πάνω του, και ολόγυμνος γυρνούσε στα βουνά και στους βράχους, φωνάζοντας και κατακόβοντας το σώμα του στις πέτρες.

Μόλις κατέβηκε ο Ιησούς από το καράβι με τους μαθητές του, έξαφνα, από μέσα από τους τάφους εξόρμησε ο τρελός.

Η παρουσία του Ιησού, η φωνή του, το βλέμμα του, η γλύκα του, επηρέαζαν αμέσως και ησύχαζαν αυτού του είδους τους αρρώστους, ακόμα και πριν τους αποτείνει το λόγο. Και αυτή τη φορά, το ίδιο συνέβηκε. Χωρίς να ζητήσει να κακοποιήσει κανέναν από τη μικρή συντροφιά, ο τρελός έτρεξε στον Ιησού, και πέφτοντας στα πόδια του προσκύνησε λέγοντας:

— Τι θέλεις από μένα, Ιησού, υιέ του Θεού του Υψίστου; Σ'

εξορκίζω στο Θεό, μη με βασανίσεις!

Και ο Ιησούς είπε, προστάζοντας το δαιμόνιο:

— Έβγα, πνεύμα ακάθαρτο, από τον άνθρωπο.

Και ήσυχα ρώτησε τον τρελό:

— Τι είναι το όνομά σου;

Του μιλούσε σιγά, ήρεμα, γυρεύοντας ίσως να τον κάμει να θυμηθεί τα παλιά του, τι ήταν άλλοτε, τι αγαπούσε, πως τον έλεγαν. Μα ο τρελός, παίρνοντας την ταραχή μέσα του για στρατό από δαιμόνια, αποκρίθηκε με άγρια λόγια και είπε:

— Λεγεώνας είναι τ' όνομά μου, γιατί είμαστε πολλοί.

Και δείχνοντας ένα κοπάδι χοίρους, που έβοσκαν στο ύψωμα, πάνω από το γκρεμό, παρακάλεσε, σα να μιλούσαν τα δαιμόνια από μέσα του, και είπε:

— Αν μας βγάλεις, στείλε μας στο κοπάδι των χοίρων.

Και είπε ο Ιησούς:

— Πηγαίνετε.

Και ολόκληρο το κοπάδι όρμησε στον γκρεμό και έπεσε στη λίμνη, όπου πνίγηκε.

Ήταν ως δυο χιλιάδες οι χοίροι· καθώς τους είδαν οι βοσκοί τους να ρίχνονται από πάνω από τον γκρεμό, τρόμαξαν πολύ, και έφυγαν κατά τη χώρα, όπου πήγαν την είδηση.

Όλη η γειτονιά βγήκε να δει τι έτρεχε. Και σαν έφθασαν σ' εκείνο το μέρος, βρήκαν το δαιμονισμένο, που άλλοτε, γυμνός και άγριος, είχε τρομοκρατήσει τα περίχωρα, να κάθεται τώρα ήσυχος και ντυμένος στα πόδια του Ιησού, μιλώντας γνωστικά χε το Σωτήρα του.

Και αυτοί τρόμαξαν.

Μα σαν έμαθαν τα καθέκαστα, και πως γιάτρεψε ο Ιησούς τον τρελό, και πως πήδησαν οι χοίροι στο νερό, φοβήθηκαν ακόμα περισσότερο, και, αντί να προσκυνήσουν, συλλογίστηκαν μόνο την υλική ζημία που έφερνε ο θάνατος των χοίρων, και παρακάλεσαν τον Ιησού να φύγει από τα σύνορά τους.

Λυπημένος, σηκώθηκε ο Ιησούς να φύγει, και γύρισε στο καράβι του.

Ο γιατρεμένος τρελός τον ακολούθησε, και με παρακάλια του έλεγε να τον πάρει και αυτόν μαζί· μα ο Ιησούς τον ξαπέστειλε

λέγοντας:

— Γύρισε πίσω στο σπίτι σου, και πες στους δικούς σου τι σου έκανε ο Θεός.

Και τον έστειλε απόστολο στον αφιλόξενο εκείνον τόπο, να κηρύξει την αλήθεια και την καινούρια θρησκεία της συγχωρήσεως και της αγάπης. Κι εκείνος από την ακρογιαλιά κοίταζε τον Ιησού που έφευγε, πάντα σπλαχνικός, ακόμα και για κείνους που τον έδιωχναν. Και πήγε στο σπίτι του και σ' όλη τη Δεκάπολη, λέγοντας και κηρύττοντας όσα του έκανε ο Ιησούς, και όλοι θαύμαζαν.

Πέρασε ο Ιησούς αντίπερα της λίμνης, και βγήκε στην Καπερναούμ. Μαθεύτηκε πως ήταν στο σπίτι του Πέτρου, όπου πήγαινε συνήθως, κι ευθύς βγήκε κόσμος πολύς να πάγει να τον ακούσει.

Πολλοί Φαρισαίοι και γραμματείς Ιουδαίοι είχαν ακούσει πως η διδαχή του ήταν εξαιρετική, και από πολλά χωριά της Ιουδαίας, της Γαλιλαίας, ακόμα και από την Ιερουσαλήμ, είχαν έλθει να τον ακούσουν, και να βεβαιωθούν αν ήταν αλήθεια πως γιάτρευε μ' ένα λόγο του τις μεγαλύτερες αρρώστιες.

Είχε γεμίσει το σπίτι από κόσμο, επίσης και τα παράθυρα και οι πόρτες, και απέξω ακόμα στέκονταν πλήθος πολύ που δε χωρούσε να μπει.

Ένας άρρωστος παραλυτικός, σαν έμαθε πως έφθασε ο Ιησούς, παρακάλεσε να τον πάνε στο νέο προφήτη, που έκανε τόσα θαύματα.

Τον σήκωσαν λοιπόν τέσσερις, και τον κουβάλησαν στο σπίτι του Πέτρου· μα, από τον πολύ τον κόσμο, ούτε να πλησιάσουν την πόρτα δεν μπόρεσαν.

Τα σπίτια εκεί είναι χαμηλά, και σχεδόν όλα έχουν μίαν εξωτερική σκάλα που ανεβαίνει στο δώμα. Βλέποντας λοιπόν πως στην πόρτα δεν φορούν να πλησιάσουν οι τέσσερις τον παραλυτικό, τον ανέβασαν με το φορείο του στη στέγη και, βγάζοντας τα κεραμίδια, άνοιξαν μια τρύπα πάνω από το μέρος όπου στέκονταν ο Ιησούς, και από κει κατέβασαν άνθρωπο και φορείο και τ' ακούμπησαν μπροστά του.

Θαύμασε ο Ιησούς τη μεγάλη τους πίστη, και, όπως το είχε πει της αμαρτωλής γυναίκας, έτσι και τώρα στον παραλυτικό είπε:

— Έχε θάρρος, παιδί μου, συγχωρημένες οι αμαρτίες σου.

Τα λόγια του αυτά εξόργισαν τους δασκάλους του Νόμου και του Φαρισαίους, που ήταν παρόντες. Αντάλλαξαν αναμεταξύ τους θυμωμένες ματιές, και μέσα τους είπαν:

— Τι είναι αυτός που λέγει ασέβειες; Ποιος μπορεί να συγχωρεί αμαρτίες, εκτός ένας, ο Θεός;

Ο Ιησούς κατάλαβε τους συλλογισμούς τους, και τους είπε:

— Γιατί τα συλλογίζεστε αυτά μες στην καρδιά σας; Τι είναι ευκολότερο να πεις του παραλυτικού,

Συγχωρημένες σου οι αμαρτίες», ή να πεις, «Σήκω, πάρε το κρεβάτι σου και περπάτα;»

Αυτοί δεν αποκρίθηκαν. Και τους είπε ο Ιησούς:

— Μα για να δείτε πως ο υιός του ανθρώπου έχει εξουσία να συγχωρεί αμαρτίες, — γυρνώντας στον παραλυτικό πρόσταξε: Σένα μιλώ! Σήκω, πάρε το κρεβάτι σου και σύρε σπίτι σου.

Ευθύς σηκώθηκε ο παραλυτικός, και, παίρνοντας το λαφρύ φορείο του, βγήκε έξω, εμπρός σε όλους, που παραμέρισαν να τον αφήσουν να περάσει σαστισμένοι, δοξάζοντας το Θεό και λέγοντας:

— Ποτέ τέτοιο πράμα δεν είδαμε!

Πήγε ο παραλυτικός σπίτι του, δοξάζοντας και αυτός το Θεό, και ο κόσμος διαλύθηκε, και ο καθένας πήρε το δρόμο του, γεμάτοι φόβο και θαυμασμό, και έλεγαν αναμεταξύ τους:

— Παράξενα πράματα είδαμε σήμερα.

Ήταν ακόμα ο καιρός που οι Γαλιλαίοι δέχονταν και άκουαν το λόγο του Ιησού, με αγνό και χαρούμενο ενθουσιασμό. Καταπατημένος και ταπεινός ήταν ο φτωχός υπόδουλος και πιεσμένος ο Εβραϊκός λαός από τον ειδωλολάτρη κατακτητή, και ακόμα πιο στενοχωρημένος από τους αρχηγούς του Φαρισαίους και κληρικούς Σαδδουκαίους. Οι στενοκέφαλοι Ραββίνοι, που για χρόνια σπούδαζαν τη λέξη του νόμου, χωρίς ποτέ να εισχωρήσουν στο πνεύμα, έπνιγαν τη λαϊκή σκέψη. Ήλθε ο Ιησούς, και ο κόσμος αναστέναξε. Διψασμένος, έτρεχε ν' ακούσει τη χάρη και τη γλύκα της διδαχής του, την ομορφιά, την ευγένεια, την επιείκεια, τη συγχώρεση, που ήταν ανακούφιση για τη στενοχωρεμένη του ψυχή.

Αυτό το ένιωθαν οι νομοδιαβασμένοι Φαρισαίοι και αρχιερείς, αυτό ήταν, απέναντι τους, το μεγάλο έγκλημα του Ιησού. Και δεν του το συγχώρησαν ποτέ.

ΙΗ'. «Η Πίστη σου σ' Έσωσε...»

Ο Ματθαίος, μ' ένα μόνο λόγο του Ιησού, είχε απαρνηθεί την περασμένη του ζωή και τον είχε ακολουθήσει.

Όταν γύρισε στην Καπερναούμ, θέλησε να του κάμει μεγάλο τραπέζι, όπου κάλεσε και όλους τους άλλοτε φίλους και συντρόφους του, τελώνες και αμαρτωλούς, να γευματίσουν με τον Ιησού.

Ήταν ο επίσημος αποχαιρετισμός του στην κερασμένη πλούσια και εύκολη ζωή, που την παρατούσε, για να παραδοθεί πια, ψυχή και σώμα, στον κύριό του.

Ο Ιησούς, απλός και καταδεκτικός σαν πάντα, δέχθηκε το κάλεσμα, και κάθισε μεταξύ στους περιφρονημένους αυτούς ανθρώπους, να φάγει. Έγινε κακό μεγάλο, πως να καθίσει ο Ιησούς να φάγει με αμαρτωλούς τελώνες, και πολλοί σκανδαλίσθηκαν, όχι μόνο Φαρισαίοι και Σαδδουκαίοι, αλλά και αυτοί οι μαθητές του Ιωάννη του Βαπτιστή, που είχαν πληθύνει και γίνει φατρία μεγάλη και δυνατή.

Ήταν μέρα νηστείας, και οι ακόλουθοι του Βαπτιστή απορούσαν πως ο φίλος του αρχηγού των έτρωγε και έπινε, ενώ αυτοί νηστευαν. Οι Φαρισαίοι πάλι σκανδαλίζονταν, κι έλεγαν πως και αυτός αμαρτωλός θα είναι, για να κάθεται με αμαρτωλούς και τελώνες. Μα από την άλλη μεριά, η διδαχή του, η τόσο όμορφη και μεγάλη, τους έριχνε όλους σε δισταγμούς και απορίες.

Πήγαν λοιπόν οι δάσκαλοι του νόμου και οι Φαρισαίοι, στους μαθητές του Ιησού, και τους ρώτησαν:

— Γιατί κάθεται ο δάσκαλος σας και τρώγει και πίνει με τελώνες και αμαρτωλούς;

Τ' άκουσε ο Ιησούς, και γυρνώντας τους είπε:

— Δεν έχουν ανάγκη οι γεροί από γιατρό, αλλά οι άρρωστοι.

Και τους θύμισε το ρητό, που οι ίδιοι οι Ραββίνοι παπαγάλιζαν στον αγράμματο λαό, χωρίς ποτέ να το εφαρμόζουν:

— Πηγαίνετε να μάθετε, τους είπε, τι θα πει, «Έλεος θέλω και όχι θυσία». Γιατί δεν ήλθα να καλέσω ενάρετους να μετανιώσουν, αλλ' αμαρτωλούς.

Τότε έρχονται οι μαθητές του Ιωάννη και του λένουν:

— Γιατί εμείς και οι Φαρισαίοι νηστεύουμε πολύ, και οι δικοί σου

μαθητές δε νηστεύουν;

Ο Ιησούς δε θέλησε να μπει σε συζητήσεις για τη ματαιότητα μιας θρησκευτικής συνήθειας, όταν η ψυχή δεν είναι καθαρή και αγνή. Ως μόνη απάντηση, τους είπε την παροιμία που αγαπούσε να λέγει ο ίδιος ο δάσκαλος τους, ο μεγάλος Ιωάννης:

— «Μπορείτε να κάνετε τους υιούς του νυμφώνος¹⁷ να θλιφτούν όσο είναι και ο νυμφίος αναμεταξύ τους;»

Η παρουσία του Ιησού στον κόσμο είναι χαρά για τον κόσμο, πως λοιπόν να θλίβονται και να νηστεύουν οι μαθητές του, που γνωρίζουν την ύπαρξή του και τη θεϊκή του αποστολή;

Και πρώτη φορά υπονοώντας στα λόγια του το μελλούμενο θάνατο του, έπειτα την ανάληψη που θα τον έπαιρνε από τους πιστούς, πρόσθεσε:

— Μα θα έλθουν μέρες, που θα τους πάρουν τον νυμφίο και τότε θα νηστεύουν.

Και για να τους εξηγήσει πως η δική του θρησκεία η καινούρια, με τους πλατείς νόμους της, όλο αγάπη και συγχώρεση, δε χωρούσε στους παλιωμένους στενούς και αυστηρούς κανόνες του ραββινισμού, τους είπε μια παραβολή:

— Κανείς δεν παίρνει κομμάτι καινούριο για να το βάλει μπάλωμα σε ρούχο παλιό· γιατί το σκληρό καινούριο ύφασμα, πάνω σε παλιό ρούχο, μαλακό από το πλύσιμο και την τριβή, το φθείρει ακόμα γρηγορότερα. Γιατί το μπάλωμα το καινούργιο τραβά το ρούχο, και χειρότερο σχίσιμο γίνεται. Ούτε βάζουν καινούριο κρασί σε παλιά ασκιά, ειδημή σκάζουν τα ασκιά και το κρασί χύνεται, και καταστρέφονται τ' ασκιά παρά βάζουν το καινούριο κρασί σε καινούρια ασκιά, και τα δυο διατηρούνται.

Και με επιείκεια πρόσθεσε, αναγνωρίζοντας τη δύναμη της παράδοσης και τη δυσκολία να ξεκολλήσει κανείς απ' αυτήν, και να συμμορφωθεί με τις νέες ιδέες:

— Και κανένας που ήπιε παλιό κρασί δε θέλει καινούριο, γιατί λέγει: «Το παλιό είναι καλύτερο».

Τους μιλούσε ακόμα, όταν ένας άρχοντας αρχισυνάγωγος, που τον έλεγαν Ιάειρο, μπήκε μέσα, και, βλέποντας τον Ιησού, έπεσε

17 *Νυμφών, δωμάτιο όπου γίνονταν ο γάμος υιοί του νυμφώνος ήταν οι φίλοι του νυμφίου, δηλαδή του γαμπρού, οι παράνυμφοι.*

στα πόδια του λέγοντας:

— Κύριε, ένα κορίτσι το έχω, δώδεκα χρονών, και μου πεθαίνει. Έλα στο σπίτι μου, και βάλε τα χέρια σου απάνω της για να σωθεί και να ζήσει!

Ευθύς σηκώθηκε ο Ιησούς, και ακολούθησε τον απελπισμένο πατέρα.

Μαζί πήγαινε και κόσμος πολύς· όσοι ήταν στο γεύμα σηκώθηκαν και τον ακολούθησαν, και άλλοι στο δρόμο ενώθηκαν με το πλήθος, κι έτρεχαν και αυτοί, ποιος από περιέργεια, ποιος από πίστη, να δουν το θαύμα.

Ανάμεσα στο λαό, ήταν και μια γυναίκα, που δώδεκα χρόνια υπέφερε από αιμορραγία, και όλη της την περιουσία την είχε ξοδέψει, με την ελπίδα να γιατρευθεί, και πολλά είχε τραβήξει στα χέρια των γιατρών, και όμως καλύτερευση καμιά δεν είχε βρει, απεναντίας όλο και χειροτέρευε.

Αυτή δεν ακολουθούσε από περιέργεια· αλλά με τα μάτια καρφωμένα στον Ιησού, που πήγαινε μπροστά της, στριμωγμένη από τον πολύ τον κόσμο έλεγε μέσα της: «Μόνο τα ρούχα του ν' αγγίξω και θα σωθώ». Και γύρευε να περάσει από μέσα από τον όχλο, να φθάσει στον Ιησού.

Σαν όλους τους Εβραίους, πάνω από τον «χιτώνα» του —ένα μακρύ μάλλινο φόρεμα σαν ποκάμισο μονοκόμματο, χωρίς ραφή, και δεμένο στη μέση με μια ζώνη— ο Ιησούς φορούσε το «ταλίθ», τετράγωνο πέπλο με κρόσια γύρω γύρω, και σε κάθε γωνία του ταλίθ ήταν από μια φούντα άσπρη, δεμένη μ' ένα κορδονάκι γαλάζιο. Τα κρόσια και οι φούντες, κατά το νόμο του Μωυσή, ήταν υποχρεωτικά στην ενδυμασία των Εβραίων, για να τους θυμίζουν πως ήταν αφιερωμένοι στο Θεό, και πως, όταν περπατούσαν, δεν έπρεπε να σκορπούν σκέψεις και βλέμματα σε διάφορα απαγορευμένα πρόσωπα και πράματα, αλλά να τα συγκεντρώνουν μόνο στο Θεό. Η μια γωνιά του πέπλου, με τη φούντα ριγμένη πάνω από τον ώμο, κρέμουνταν στη ράχη· οι άλλες φούντες έπεφταν χαμηλά κάτω, αναλόγως του μήκους του ταλίθ, που περιτύλιγε το σώμα.

Σπρώχνοντας και σπρωγμένη, κατόρθωσε η γυναίκα να φθάσει κοντά στον Ιησού και να πιάσει μια από τις φούντες του που κρέμουνταν πίσω.

Και ευθύς γιατρεύθηκε.

Ο Ιησούς στράφηκε και ρώτησε:

— Ποιος με άγγιξε;

Η γυναίκα είχε αποτραβηχθεί, και φοβισμένη γύρευε να κρυφθεί, γιατί της ήταν απαγορευμένο, αυτή άρρωστη, ν' αγγίξει άνθρωπο γερό. Θεωρούνταν πως η αρρώστια που είχε ήταν απόδειξη αμαρτωλής ζωής, άρα πως ήταν ηθικώς μολυσμένη.

Όλοι αρνήθηκαν πως είχαν αγγίξει τον Ιησού· και είπε ο Πέτρος και οι άλλοι μαζί του:

— Δάσκαλε, το πλήθος σε στενοχωρεί και σε στριμώνχει, και συ ρωτάς ποιος σε άγγιξε;

— Κάποιος με άγγιξε· γιατί εγώ ένιωσα μια δύναμη που βγήκε από μέσα μου.

Και κοίταξε γύρω, να δει εκείνην που το είχε κάνει.

Η γυναίκα, φοβισμένη και τρέμοντας, σαν είδε πως δεν μπορούσε πια να κρυφθεί, ήλθε κι έπεσε στα πόδια του, και ομολόγησε όλη την αλήθεια και πως αμέσως γιατρεύθηκε.

Τι χαρά και τι αγάπη να πλημμύρισε άραγε την καρδιά του γλυκομίλητου Ιησού, εμπρός σε τόση πίστη;

Με τη χάρη εκείνη τη μοναδική, που όλους τους μάγευε και τους έσερνε κοπάδια φανατισμένα πίσω του, της είπε:

— Κόρη μου, η πίστη σου σ' έσωσε πήγαινε στο καλό.

Το επεισόδιο αυτό έφερε κάποια αργοπορία ενώ ακόμα μιλούσε ο Ιησούς, έρχονται από το σπίτι και λένουν του αρχισυνάγωγου:

— Η κόρη σου πέθανε... Μη σκοτίζεις πια το δάσκαλο.

Ο Ιησούς το άκουσε, και, γυρνώντας στο θλιμμένο πατέρα, του είπε:

— Μη φοβάσαι, μόνο πίστευε.

Έφθασαν στο σπίτι, κι εκεί βρήκαν ταραχή και αλαλαγμούς, κλάματα και φωνές. Ο θόρυβος ήταν μεγάλος, γιατί μόλις είχε ξεψυχήσει το κορίτσι, και το μοιρολόγι είχε αρχίσει με το θλιμμένο του τραγούδι και τα μουσικά όργανα.

Κατά το ραββινικό νόμο, έπρεπε, στο νεκρό κοντά, ας ήταν και ο φτωχότερος, να καλέσουν τουλάχιστον από μια μοιρολογίστρα και δυο μουσικούς, που έπαιζαν σε φλογέρες νεκρικούς λυπητερους σκοπούς· φυσικά, όσο πλουσιότερος ήταν ο νεκρός, τόσο μεγαλύτε-

ρη γίνονταν η κηδεία, τόσο περισσότερους μουσικούς έφερναν, και άλλες τόσες μοιρολογίστρες.

Επειδή λοιπόν το σπίτι αυτό ήταν αρχοντικό, πολλοί ήταν οι μουσικοί, και ακόμα περισσότερες οι μοιρολογίστρες, που φώναζαν κι έκλαιγαν χτυπώντας τα στήθη τους και σχίζοντας τα ρούχα τους.

Ο Ιησούς σταμάτησε το πλήθος απέξω, και, παίρνοντας μόνο τον Πέτρο, τον Ιάκωβο και τον Ιωάννη, μπήκε μέσα.

Είδε το κακό που γίνονταν, τις φωνές και το θρήνο, και σ' όσους ήταν εκεί είπε:

— Τι φωνάζετε και κλαίγετε; Το παιδί δεν πέθανε, μόνο κοιμάται.

Οι γύρω του, καθώς τ' άκουσαν, άρχισαν να τον περιπαίζουν και να τον γελούν, γιατί ήξεραν πως το παιδί είχε πεθάνει.

Τότε ο Ιησούς τους έβγαλε όλους έξω, και με τους τρεις μόνο μαθητές, και τον πατέρα και τη μητέρα του παιδιού, μπήκε στη νεκροκάμαρα, και, σιμώνοντας το πεθαμένο κοριτσάκι, έπιασε το χέρι του και είπε:

— «Ταλιθά, κούμι», δηλαδή: Κόρη μου, σένα μιλώ, σήκω.

Και γύρισε η ψυχή της στο πεθαμένο σώμα, κι ευθύς σηκώθηκε η κόρη και περπάτησε.

Τρομάρα και κατάπληξη συντάραξε τους γονείς εμπρός σε τέτοιο θαύμα, και συνάμα χαρά απεριγράπτη που ξαναείδαν το παιδί τους ζωντανό και σηκωμένο πάλι στο πόδι.

Ο Ιησούς τότε τους είπε να δώσουν του παιδιού να φάγει, και σταματώντας τις παραχοποιές εκδηλώσεις χαράς κι ευγνωμοσύνης, πρόσταξε στους γονείς να μην πουν σε κανέναν τίποτα απ' όσα είδαν, όπως το είχε παραγγείλει και άλλες φορές σε άλλα του θαύματα, για να μη γίνει θόρυβος γύρω του και γύρω στ' όνομά του.

Αλλά ήταν δύσκολο να βασταχθεί μυστικό ένα τέτοιο θαύμα, γιατί η κοινωνική θέση του άρχοντα ήταν μεγάλη, και το πλήθος, συναγμένο έξω εκείνη την ώρα, ήταν πολύ, και ο λόγος βγήκε, και σ' όλο τον τόπο μαθεύτηκε πως ο Ιησούς ο Ναζωραίος ανέστησε το κοριτσάκι του αρχισυνάγωγου.

Και τώνοντι, μόλις βγήκε ο Ιησούς από το σπίτι, δυο τυφλοί τον ακολούθησαν φωνάζοντας:

— Ελέησέ μας, υιέ του Δαυίδ!

Ο Ιησούς δε σταμάτησε, είτε γιατί τόσο αντιπαθούσε το ανθρωπομάζωμα και την επίδειξη, είτε γιατί δεν ήθελε να τον λέγουν «υιό του Δαυίδ», λόγος που μπορούσε να εξάψει τα ευκολοφλόγιστα πνεύματα των Εβραίων, και να προκαλέσει ταραχές και επαναστάσεις εναντίον των Ρωμαίων, αν επείθουνταν ο λαός πως αυτός ήταν ο κληρονόμος του θρόνου του Δαυίδ.

Ώστε δεν τους αποκρίθηκε, παρά τράβηξε, χωρίς να γυρίσει, ως στο σπίτι του Πέτρου· μα ως εκεί τον ακολούθησαν και οι τυφλοί, φωνάζοντάς του πάλι και πάλι:

— Ελέησέ μας, υιέ του Δαυίδ!

Και μαζί του μπήκαν στο σπίτι.

Τους ρώτησε τότε ο Ιησούς:

— Πιστεύετε πως μπορώ να το κάμω αυτό;

— Ναι, Κύριε, του αποκρίθηκαν.

Τότε άγγιξε τα μάτια τους ο Ιησούς λέγοντας:

— Κατά την πίστη σας ας σας γίνει.

Και αμέσως άνοιξαν τα μάτια τους και είδαν.

Ο Ιησούς όμως τους φοβέρισε και τους είπε:

— Κοιτάξτε, κανείς να μην το μάθει.

Αλλ' αυτοί από τη χαρά τους δε βάσταξαν, μόνο βγήκαν και το διαλάλησαν παντού, και παντού μαθεύτηκε πως ο Ιησούς ο Ναζωραίος τους ξαναχάρισε το φως.

Έτρεχε ο κόσμος να τον δει, και ολοένα μαζεύουνταν πάλι γύρω στο σπίτι. Ακόμα δεν είχαν βγει οι τυφλοί, και άλλοι έμπαιναν φέρνοντας έναν κουφάλαλο δαιμονισμένο. Με την ακούραστη σπλαχνιά του τον γιάτρεψε και αυτόν ο Ιησούς, και ευθύς μίλησε ο κουφός, και θαύμασε το πλήθος, και δόξασε το Θεό λέγοντας:

— Τέτοιο πράμα ακόμα δε φάνηκε στον Ισραήλ.

Μα σ' όλους αυτούς τους όμορφους αρμονικούς ήχους, που σαν ύμνος ευγνωμοσύνης ανέβαιναν και γέμιζαν τον αιθέρα, μια παραφωνία ακούστηκε, ένας λόγος κακός και φθονερός βγήκε, μεταλέχθηκε και απλώθηκε και φαρμάκωσε πολλές απλοϊκές καρδιές.

Οι Φαρισαίοι είχαν δει και ακούσει, μα δεν πίστεψαν κουνώντας με δυσπιστία τα σοφά κεφάλια τους, έλεγαν αναμεταξύ τους, και με φθόνο το μετάλεγαν σ' όσους τους πλησίαζαν, πως:

— Με τη βοήθεια του άρχοντα των δαιμονίων βγάζει τα δαιμόνια.

Και ο κακός σπόρος έπεσε σε μερικές αδύνατες καρδιές, και σαν τ' αγκάθια ρίζωσε, δυνάμωσε κι έπνιξε τον καλό το σπόρο.

ΙΘ'. Η Αποστολή των Δώδεκα

Γύριζε ο Ιησούς από χώρες σε χωριά, διδάσκοντας, και παντού έβρισκε λύπη και αρρώστια και στενοχώρια και διχόνοια. Και σπλαχνίσθηκε το λαό αυτό το δυστυχισμένο, που ήταν διεφθαρμένος και παραριχμένος, σαν πρόβατα χωρίς βοσκό.

Στοχάσθηκε τότε πως να τους βοηθήσει, πως να τους συμμαζέψει, να τους παρηγορήσει και να τους ενώσει.

Μάζεψε λοιπόν γύρω του τους δώδεκα διαλεγμένους του μαθητές, τους έδωκε εξουσία να βγάζουν δαιμόνια και να γιατρεύουν κάθε αρρώστια, και τους έστειλε αποστόλους να φωτίσουν τον κόσμο και να σκορπίσουν παρηγοριά στους πονεμένους. Κατά το σύστημα των Ραββίνων, που θεωρούσαν στραβό να ταξιδεύει κανείς μόνος, και να μην έχει σύντροφο που να τον βοηθεί και να του μιλά για το νόμο του Θεού, τους έστειλε ο Ιησούς ανά δύο σε όλα τα μέρη του Ισραήλ.

Πριν τους αποχωριστεί, τους έδωσε παραγγελίες ν' αρχίσουν πρώτα από τους ομοεθνείς τους, και οδηγίες πως να ενεργήσουν. Και τους έλεγε:

— Σε δρόμο που φέρνει σε χώρες των εθνικών μην πάτε, και σε πόλη Σαμαρειτών μην μπειτε πηγαίνετε μάλλον στα χαμένα πρόβατα του οίκου του Ισραήλ. Πηγαίνοντας, διδάσκετε και λέγετε πως έφθασε η Βασιλεία των Ουρανών. Αρρώστους γιατρεύετε, λεπρισμένους καθαρίζετε, νεκρούς ανασταίνετε, δαιμόνια βγάζετε. Χάρισμα λάβατε, χάρισμα δώσετε.

Τους είπε να μην προμηθευθούν τίποτε για το ταξίδι, να μη μαζέψουν χρυσάφι ή ασήμι ή χαλκό στα ζωνάρια τους, ούτε να προμηθευθούν σάκο για ελέη και συνδρομές, ούτε δεύτερο ρούχο, ούτε καν παπούτσια, όπως φορούσαν οι ταξιδιώτες που είχαν να κάμουν μακρείς δρόμους· παρά με τα σανδάλια τους τα συνηθισμένα και με το ραβδί στο χέρι να πάρουν το δρόμο τους.

Στα μέρη εκείνα της Ανατολής, όπου η φιλοξενία είναι θρησκεία, ο ταξιδιώτης που θα μπει σε σπίτι κάνει χάρη σ' εκείνον που τον φιλοξενεί οι Ραββίνοι διδάσκοντας, έλεγαν πως η εγκάρδια φιλοξενία ανοίγει για την άλλη ζωή την πόρτα του Παραδείσου.

Τους είπε ο Ιησούς να εξετάζουν όποτεν μπαίνουν σε κανένα

χωριό, ποιος ήταν αγαθός και άξιός τους, κι εκεί να μένουν, ώσπου να φύγουν από το χωριό, και, μπαίνοντας στο σπίτι να πουν: «Ειρήνη¹⁸ στο σπίτι τούτο», που ήταν ο συνηθισμένος εβραϊκός χαιρετισμός του οδοιπόρου που ζητούσε φιλοξενία, και τότε κάθε πόρτα θ' άνοιγε να τους υποδεχθεί.

Αν το σπίτι άξιζε, η ευλογία τους θα έπεφτε απάνω του, αν δεν άξιζε, η ευλογία τους θα γύριζε πίσω σ' αυτούς. Και αν κανένας τους αρνούσαν τη στοιχειώδη αυτή φιλοξενία, και δεν άκουε τα λόγια τους, τότε ας έφευγαν και ας τίναζαν από τα σανδάλια τους τη σκόνη, ως απόδειξη πως πιστά μίλησαν και δεν ευθύνονταν για την κακία των ανθρώπων.

Τους είπε πως για χάρη του θα υποφέρουν πολλά, πως οι άνθρωποι θα τους κατατρέξουν και θα τους δείρουν και θα τους θανατώσουν πως το κήρυγμα της ειρήνης τόση αντίσταση θα βρει, ώστε θα καταντήσει σάλπισμα πολεμικό, και θα χωρίσει φίλο από φίλο και γονείς από παιδιά.

— Ίδου, σας στέλνω σαν πρόβατα μες στους λύκους, τους είπε.

Και τους λέγει πως όταν οι εχθροί των τους κατατρέξουν και τους διώξουν, να φύγουν αυτοί σε άλλη χώρα, για να διδάξουν κι εκεί. Και όταν βρεθούν καταδότες να τους παραδώσουν, αυτοί να μη φοβηθούν και να μη σκοτιστούν με τη συλλογή του τι θα πουν, γιατί εκείνη την ώρα το Πνεύμα το Άγιο θα τους φωτίσει να μιλήσουν και να κηρύξουν την αλήθεια του Θεού.

Αν αυτόν, τον Ιησού, τον είπαν Βεελζεβούλ, πόσο περισσότερο θα έλεγαν το ίδιο για τους μαθητές του; Αλλ' αυτό να μην τους κακοκαρδίσει. Και τους λέγει:

— Όποιος σας δεχθεί, εμένα δέχεται κι εκείνον που μ' έστειλε, το Θεό. Όποιος με παραδεχθεί και με ομολογήσει ως δάσκαλο του εμπρός στους ανθρώπους, θα τον παραδεχθώ κι εγώ και θα τον ομολογήσω ως μαθητή μου εμπρός στον Πατέρα μου στον ουρανό. Μα όποιος με απαρνηθεί εμπρός στους ανθρώπους, θα τον απαρνηθώ κι εγώ εμπρός στον Πατέρα μου στον ουρανό.

Τ' ανθρώπινα αισθήματα και συμφέροντα είναι δευτερεύοντα πάνω απ' όλα, πρέπει το λόγο του, τη διδαχή του ν' αγαπούν ώστε όποιος βάλει τ' ανθρώπινα, τα οικογενειακά αισθήματα πάνω από

18 *Εβραϊκά, «σελιμέ», κυριολεκτικώς: «ευτυχία, σωτηρία».*

κείνον, δηλ. πάνω από τη διδαχή του, είναι ανάξιος του Θεού που τον έστειλε. Και πρόσθεσε τον όμορφο αυτό λόγο το μεγάλο, που απορρίπτει τους συμβιβασμούς σαν αδυναμίες περιπτώς, και τον άνθρωπο τον θέλει δυνατό και υπερήφανο, έτοιμο, για την πίστη του, ν' αντικρίσει με θάρρος ακόμα και το θάνατο, και να παραδεχθεί τη θυσία χωρίς δισταγμούς και λιγοψυχίες:

— Όποιος δεν παίρνει το σταυρό του και δε με ακολουθεί, δεν είναι άξιος μου.¹⁹

Και αφού τους είπε αυτά, τους σκόρπισε ο Ιησούς σ' όλα τα μέρη όπου κάθονταν Εβραίοι. Ύστερα, έφυγε κι εκείνος, και από χωριό σε χωριό πήγαινε διδάσκοντας και γιατρεύοντας.

Κι έτσι έφθασε ως την Ιερουσαλήμ, όπου εκείνες τις μέρες εόρταζαν οι Εβραίοι τη μεγάλη τους εορτή του Πάσχα.

---

19 *Ο λόγος του Ιησού είναι μεταφορικός· εκείνο τον καιρό, συνήθιζαν οι καταδικασμένοι να κουβαλούν οι ίδιοι το σταυρό τους στον ώμο, ως το μέρος όπου εκτελούνταν το μαρτύριο του σταυρώματος.*

Κ'. Η Κολυμβήθρα της Βηθесδάς

Κοντά σε μια από τις Πύλες της Ιερουσαλήμ, βρίσκονταν μια δεξαμενή μεγάλη, γνωστή με τ' όνομα Βηθесδά, και τριγυρισμένη με πεντάγωνη στοά.

Έλεγαν πως τα νερά της ήταν θαυματουργά, και γιάτρευαν όλες τις αρρώστιες. Γι' αυτό την ονόμαζαν Βηθесδά, που θα πει «Οίκος Ελέους».

Σε ακαθόριστες ώρες, τα νερά αυτά ταραζούνταν, πότε δυο και τρεις φορές την ημέρα, πότε μια φορά κάθε δυο τρεις μέρες. Η παράδοση έλεγε πως ένας άγγελος κατέβαινε και ταραζε τα νερά, και όποιος άρρωστος πρόφθαινε να μπει πρώτος, και να βουτήξει στο νερό ύστερα από το ταραγμα αυτό, γιάτρεύονταν από το πάθος του.

Ήταν Σάββατο οι ιερείς βρίσκονταν στις συναγωγές, και ο Ιησούς πήγε στη δεξαμενή όπου μαζεύονταν άπειροι άρρωστοι, τυφλοί, κουτσοί, παραλυτικοί και άλλοι.

Μεταξύ τους ήταν και ένας άνθρωπος που για τριάντα οκτώ χρόνια κείτονταν πιασμένος, και δεν μπορούσε να σηκωθεί αν και τακτικά τον κουβαλούσαν στη Βηθесδά, δεν κατάφερνε ποτέ, ένεκα της δυσκινησίας του, να μπει πρώτος στο νεοτάραχτο νερό.

Τον είδε ο Ιησούς και, ξέροντας πως από πολύν καιρό ήταν εκεί, τον πλησίασε και του είπε:

— Θέλεις να γίνεις καλά;

Του αποκρίθηκε ο άρρωστος:

— Κύριε, άνθρωπο δεν έχω, που, όταν ταραχθεί το νερό, να με βάλει στην κολυμβήθρα και ώσπου να έλθω εγώ, άλλος προφθαίνει και μπαίνει πρώτος.

Του λέγει τότε ο Ιησούς:

— Σήκω, πάρε το κρεβάτι σου και περπάτα.

Κι ευθύς θεραπεύθηκε ο άνθρωπος, σηκώθηκε, και, μαζεύοντας το φορείο του, πήρε το δρόμο του.

Μα έτυχε να είναι Σάββατο.

Βλέποντάς τον να φεύγει φορτωμένος, του φώναξαν οι Ιουδαίοι που βρέθηκαν εκεί:

— Δε σου επιτρέπεται να κουβαλές το κρεβάτι σου.

Αυτός αποκρίθηκε:

— Εκείνος που με γιάτρεψε μου είπε: «Πάρε το κρεβάτι σου και περπάτα».

Περίεργοι τον ρώτησαν τότε οι Ιουδαίοι:

— Ποιος είναι ο άνθρωπος που σου είπε: «Πάρε το κρεβάτι σου και περπάτα;»

Μα εκείνος δεν ήξερε, γιατί ο Ιησούς, σαν πάντα, αποφεύγοντας τα λόγια και τη φασαρία που γίνονταν ύστερα από κάθε θαύμα, είχε φύγει.

Αργότερα όμως, στο ναό μέσα, ο Ιησούς ξαναπάντησε το γιατρεμένο και του είπε:

— Κοίταξε, έγινες καλά· μην αμαρτάνεις πια, μη σου συμβεί τίποτα χειρότερο.

Ο γιατρεμένος τον αναγνώρισε.

Επήγε τότε στους Ιουδαίους, και τους είπε πως εκείνος που τον γιάτρεψε ήταν ο Ιησούς.

Και από κείνη τη μέρα, οι Ιουδαίοι, παραβλέποντας όλα τα καλά που είχε κάνει ο Ιησούς, άρχισαν να τον κατατρέχουν, τάχα πως καταπάτησε το νόμο του Μωυσή, γιατρεύοντας Σάββατο, και σκέφθηκαν να τον πιάσουν και να τον σκοτώσουν.

Μεγάλο σούσουρο έγινε· σκανδαλισμένοι μαζεύθηκαν οι σοφοί στο ναό, και φώναξαν τον Ιησού ν' απολογηθεί.

Στάθηκε ο Ιησούς, μόνος ανάμεσα στους κακόβουλους γραμματισμένους Ραββίνους, τους ιερείς, Φαρισαίους και Σαδδουκαίους, που είχαν γεράσει μελετώντας το γράμμα του νόμου, σχίζοντας τρίχες στη συζήτηση κάθε λέξης.

Στο ρώτημά τους, πως έσπασε την αργία και γιάτρεψε άρρωστο μέρα Σάββατο, τους αποκρίθηκε:

— Ο Πατέρας μου ακατάπαυστα εργάζεται κι εγώ επίσης ακατάπαυστα εργάζομαι.

Τα λόγια αυτά θύμωσαν τους Ιουδαίους, και, περισσότερο τώρα παρά ποτέ, σκέφθηκαν να τον σκοτώσουν γιατί όχι μόνο έλυνε τη σαββατιανή αργία, αλλά και πατέρα του έλεγε το Θεό, κάνοντας τον εαυτό του ίσο με το Θεό.

Είδε την οργή τους ο Ιησούς, και τους είπε:

— Αλήθεια, αλήθεια σας λέγω, τίποτα δεν μπορεί να κάνει μόνος

του ο υιός, αν δε βλέπει τον Πατέρα να το κάνει.

Τους είπε πως ό,τι έκανε, το έκανε με τη θέληση και τη δύναμη του Πατέρα του, που τον έστειλε μ' εξουσία να κρίνει και να δικάζει, νεκρούς ν' ανασταίνει και, σ' όποιον θέλει, να δίνει ζωή. Τα έργα του ομολογούσαν την αποστολή του. Όποιος λοιπόν εκείνον δεν τιμούσε, και τον Πατέρα του δεν τιμούσε.

— Δεν μπορώ εγώ να κάνω μόνος μου τίποτα καθώς ακούω κρινώ, και η κρίση μου είναι δίκαιη· γιατί δε ζητώ να κάνω το θέλημά μου, αλλά το θέλημα του Πατέρα μου που μ' έστειλε.

Άλλωστε, και ο Ιωάννης ο Βαπτιστής είχε αναγγείλει τον ερχομό του, αλλ' αυτοί και τον Ιωάννη, που μια στιγμή τον είχαν αναγνωρίσει ως προφήτη, πάλι τον αποκήρυξαν και ξανάπεσαν στο σκοτάδι. Γιατί κανένα προφήτη ποτέ δεν τίμησαν, και μόνο οι ψευδοπροφήτες, που για χρόνια αναστάτωναν την Ιουδαία, έβρισκαν τιμή και πίστη αναμεταξύ τους.

Όλα αυτά τους τα έλεγε, όχι για να δοξαστεί απ' αυτούς, αλλά για να τους ανοίξει τα μάτια και να τους σώσει πριν τους τιμωρήσει ο Θεός· γιατί το ήξερε πως αγάπη του Θεού ειλικρινή δεν είχαν μέσα τους.

— Δόξα από τους ανθρώπους, τους είπε, δε ζητώ.

Και πρόσθεσε:

— Πως μπορείτε να πιστέψετε σεις, που γυρεύετε δόξα ο ένας από τον άλλο, και τη δόξα από το μόνο Θεό δεν τη ζητάτε; Μη νομίζετε πως εγώ θα σας κατηγορήσω στον Πατέρα. Υπάρχει ο κατηγορος σας, ο Μωυσής, στον οποίο εσείς στηρίζετε.

Γιατί μόνο με τα χείλια τιμούσαν αυτοί τον Μωυσή, αφού το πνεύμα του νόμου του αδιάκοπα το καταπατούσαν, και αφού τα ίδια του τα λόγια, που είχε προφητέψει ο Μωυσής για τον Μεσσία και που αλήθευαν τώρα, δεν τα πίστευαν.

— Αν πιστεύατε τον Μωυσή, θα πιστεύατε και μένα γιατί για μένα έγραφε κείνος. Αν λοιπόν όσα έγραψε κείνος δεν τα πιστεύετε, πως θα πιστέψετε τα δικά μου λόγια;

Αυτά τους είπε ο Ιησούς, που από κατηγορούμενος είχε γυρίσει κατηγορος τους· αυτά τους εξηγούσε, μόνος αυτός ανάμεσά τους, και αυτοί αποστομωμένοι σώπαιναν.

Πρώτη φορά τους μιλούσε ο Ιησούς τόσο ανοιχτά για την κακία

τους, επίσης και για τη δική του αποστολή και προέλευση. Τ' άκουαν οι Ιουδαίοι με θυμό και μίσος, και όμως δεν τόλμησαν να τον αρπάξουν εκεί που τους μιλούσε, ούτε καν να σταματήσουν το κατηγορητήριο του.

Από κείνη τη μέρα όμως, έβαλαν στο νου τους να τον σκοτώσουν, γιατί η φωτεινή του διδαχή κατέστρεφε από τη ρίζα τη διδασκαλία τους, φανέρωνε όλη τη στενοκεφαλιά τους, που τη θρησκεία την είχαν κατακτήσει ατέλειωτο κομπολόγι από προλήψεις.

Συμφέρον τους ήταν να βγάλουν από τη μέση το νέο αυτόν προφήτη, που φανάτιζε το λαό, όπου περνούσε, με τη δύναμή του, με το μεγαλείο και, συνάμα, με την άπειρη γλύκα της διδαχής του· ένιωθαν πως, γκρεμίζοντας εκείνο που είχαν φτιάσει αυτοί νόμο τους και οδηγό τους, ο Ιησούς γκρέμιζε μαζί και τη δύναμη και τη σημασία τους.

Έβλεπε ο Ιησούς και γνώριζε το μίσος τους. Τι να γίνονταν άραγε μέσα στην ψυχή του, εκείνου που μόνο αγάπη και επιείκεια τους δίδασκε, και που μόνο κακοβουλία και έχθρα αντάμωνε, που αποστολή και όνειρο είχε το λυτρωμό της ανθρωπότητας, και τοίχο μπροστά του έβρισκε την εμπάθεια και τη μοχθηρία;

Ο λαός τον αγαπούσε, τον πίστευε και τον ακολουθούσε τους άρχοντές του όμως Σαδδουκαίους και Φαρισαίους, αριστοκράτες και διαβασμένους, ο ίδιος αυτός λαός τους σέβονταν. Και, αγράμματος και αμόρφωτος όπως ήταν, έμενε όργανο παθητικό στα χέρια του πιο επιτήδειου, που ήξερε καλύτερα πως να του μιλήσει και να τον πείσει.

Ένωσε ο Ιησούς το μίσος που κουφόβραζε γύρω του, και, βλέποντας πως ήταν πια περιττό να μείνει εκεί, έφυγε από την Ιερουσαλήμ, χωρίς να περιμένει τις εορτές του Πάσχα, που πλησίαζαν.

Άχαρη και σκληρή ήταν η αποστολή του. Μα το έργο του ακόμα δεν είχε εκτελεστεί. Η ώρα του δεν είχε έλθει ακόμα.

ΚΑ'. Το Τέλος του Βαπτιστή

Διωγμένος από την πατρίδα του και από την Ιερουσαλήμ, ο Ιησούς, διδάσκοντας πάντα και συγχωρώντας, γιατρεύοντας και ευλογώντας, γύρισε στη Γαλιλαία. Η πονεμένη του ψυχή δε γνώριζε θυμό και μίσος, μόνο σπλαχνιά και λύπη είχε για κείνους που τον κατέτρεχαν, και πήγαινε σκορπίζοντας αγάπη.

Στη Γαλιλαία, του έφθασε μια είδηση που τον έθλιψε βαθιά.

Ο Ιωάννης ο Βαπτιστής είχε αποκεφαλιστεί.

Από τότε που τον έπιασε ο Ηρώδης, και δεμένο τον έριξε στη σκοτεινή φυλακή, ο Ιωάννης, από μέσα από το ζωντανό του τάφο, δεν έπαυε να βροντοφωνεί και να ειδοποιεί τον τύραννο του πως κατάρα Θεού θα πέσει απάνω του, αν δεν αλλάξει ζωή και δε διώξει από κοντά του την Ηρωδιάδα.

Κόρη του Αριστόβουλου, που ήταν ο μικρότερος αδελφός του Ηρώδη Αντίπα, η Ηρωδιάς είχε παντρευθεί το θείο της τον Φίλιππο, το μεγαλύτερο γιο του Ηρώδη του Μεγάλου, και, φυσικά, αδελφό του Αντίπα. Γυναίκα όμορφη όσο και ανήθικη, η Ηρωδιάς μια και μόνη φιλοδοξία είχε στη ζωή, να γίνει βασίλισσα. Ο άντρας της, αποκληρωμένος από τον πατέρα του τον Ηρώδη το Μεγάλο, ζούσε στη Ρώμη όπου δεν κατείχε καμιά επίσημη θέση.

Σε μιαν επίσκεψη που έκανε του Τιβέριου στη Ρώμη, ο Ηρώδης ο Αντίπας, θείος και αντράδελφός της, την είδε, την αγάπησε, την έκλεψε και την έφερε στη Γαλιλαία, όπου, αφού έδιωξε τη γυναίκα του, τη στεφανώθηκε εκείνη και την έκανε βασίλισσα.

Τέτοιους γάμους συγγενικούς δεν επέτρεπε ούτε ο εβραϊκός ούτε ο ρωμαϊκός νόμος· μα κανένας δεν τολμούσε να πει του βασιλέα Ηρώδη πόσο τον κατηγορούσε ο λαός του όλος, για τον παράνομο αυτό γάμο.

Από μέσα όμως από τη φυλακή τη σκοτεινή, η φωνή του Βαπτιστή δεν έπαυε ν' ακούεται, να κατακρίνει και να καταδικάζει την αμαρτία και με αγανάκτηση, αλλά και με τρόμο, άκουε ο τύραννος την κατηγορία που τον ξευτέλιζε.

Όταν πρωτάκουσε ο Ηρώδης πως ο φυλακισμένος τον κατέκρινε, διέταξε να τον φέρουν μπροστά του. Ήλθε ο μεγάλος Ιωάννης, ντυμένος πάντα με την προβιά του, αδυνατισμένος από την κακο-

πέραση της φυλακής, αλλ' αλύγιστος στην ψυχή. Ατρόμητα του είπε ο ερημίτης τις αμαρτίες του, και επέμεινε να διώξει τη γυναίκα του αδελφού του.

Η Ηρωδιάδα, σαν το έμαθε, θέλησε να τον θανατώσει ο Ηρώδης όμως τον φοβούνταν, για την αγάπη που του είχε ο λαός, και σανάμα τον σέβονταν για την αγιότητα και την αρετή του πολλές φορές τον κάλεσε, του μίλησε, απόρησε με τα λόγια του και τον θαύμασε και τον αγάπησε, αν και ο Βαπτιστής δεν έπαυε να του φωνάζει:

— Δε σου επιτρέπεται να έχεις τη γυναίκα του αδελφού σου.

Εκείνον το χρόνο, έτυχε να πάγει ο Ηρώδης στο Μαχαιρούντα, το φοβερό φρούριο με τις άγριες φυλακές, όπου ήταν κλεισμένος ο Ιωάννης. Μες στο φρούριο, είχε ένα πολυτελέστατο παλάτι, ώστε, όποτε πήγαινε εκεί ο Ηρώδης, έπαιρνε μαζί του ολόκληρη αυλή.

Τη μέρα λοιπόν που είχε τα γενέθλιά του, ο άρχοντας έκανε μεγάλο τραπέζι στους αυλικούς του, με μουσικές και διασκεδάσεις. Έξαφνα, στη μέση του γεύματος παρουσιάστηκε η Σαλώμη, η κόρη της Ηρωδιάδας από τον πρώτο της γάμο, νέα πολύ, όμορφη σαν τη μητέρα της, κι εμπρός στους ξαφνισμένους αυλικούς χόρεψε με πολλή χάρη κάποιο χορό δικό της.

Ήταν πράμα πρωτάκουστο και άσεμνο, να χορέψει βασιλοπούλα, και τόσο νέα μάλιστα, χορό, μονάχη της μπροστά σε τόσους άντρες. Ο Ηρώδης όμως, μισομεθυσμένος από το πολύ κρασί, δεν είδε παρά τη χάρη της και την ομορφιά της. Ενθουσιασμένος, μαγεμένος, της είπε με όρκο:

— Ζήτησέ μου ό,τι θέλεις, ως το μισό μου βασίλειο, και θα σου το δώσω.

Ζαλισμένη από τέτοια υπόσχεση, η κόρη έτρεξε στη μητέρα της και τη ρώτησε:

— Τι να ζητήσω;

Κι εκείνη της είπε:

— Το κεφάλι του Ιωάννη του Βαπτιστή.

Τρεχάτη γύρισε πίσω η Σαλώμη, και, στέκοντας μπροστά στο βασιλέα, του είπε:

— Θέλω να μου δώσεις τώρα ευθύς, σε δίσκο απάνω, το κεφάλι του Ιωάννη του Βαπτιστή.

Τα λόγια της τάραξαν φοβερά και κατέθλιψαν τον Ηρώδη· θα της έδινε με χαρά κάθε άλλο, για να γλιτώσει τον Προφήτη, που τον σέβουνταν και τον εκτιμούσε. Μα η Σαλώμη επέμεινε, και ο Τετράρχης της το είχε τάξει μπροστά σ' όλους τους καλεσμένους.

Περίλυπος έδωσε τη διαταγή, και αμέσως πήγε ο δήμιος στη φυλακή, έκοψε το κεφάλι του Ιωάννη, και το έφερε εμπρός σε όλους τους καλεσμένους, σ' ένα δίσκο απάνω, και το έδωσε της βασιλοπούλας.

Το πήρε αυτή και το πρόσφερε στη μητέρα της, που με άγρια χαρά κοίταξε το σωπασμένο πια στόμα, που είχε τολμήσει να την αποδοκιμάσει.

Σαν έμαθαν οι μαθητές του Ιωάννη το άγριο τέλος του, ζήτησαν να πάρουν το σώμα. Και αφού το έθαψαν, ευθύς έφυγαν, και πήγαν και είπαν του Ιησού πως ο αγαπημένος πρόδρομος του πέθανε.

Η είδηση του μαρτυρικού θανάτου του φίλου, που τόσο αγαπούσε και εκτιμούσε, έθλιψε βαθιά τον Ιησού.

Εκείνες τις μέρες, γύρισαν οι μαθητές του από την περιοδεία τους, και είπαν όσα έκαναν, διδάσκοντας, παρηγορώντας, γιατρεύοντας στ' όνομά του. Τ' άκουσε ο Ιησούς, και ίσως τα λόγια τους να έφεραν λίγη παρηγοριά στη θλιμμένη του ψυχή.

Τον ίδιο καιρό, άλλο μήνυμα έφθασε του Ιησού.

Ο Ηρώδης Αντίπας, γυρίζοντας στην πρωτεύουσά του την Τιβεριάδα, άκουσε τόσα να λέγουν για τον Ιησού και τη θεϊκή του δύναμη, που απόρησε.

Μερικοί έλεγαν πως ήταν ο Ηλίας· άλλοι πως ήταν άλλος προφήτης. Ο Ηρώδης όμως, που είχε βαριά τη συνείδηση για τον άσχημο φόνο που έκανε, τρόμαξε, αγριεύθηκε και είπε:

— Είναι ο Ιωάννης ο Βαπτιστής· σηκώθηκε από τους νεκρούς, και γι' αυτό έχει μέσα του τόση δύναμη.

Ζήτησε τότε να τον δει, μα καθώς το έμαθε ο Ιησούς, πήρε τους μαθητές του, και έφυγε με πλοίο αντίπερα της λίμνης.

— Ελάτε μαζί μου στην ερημιά, τους είπε, να ξεκουραστείτε λίγο.

Και τράβηξαν για τη βορειοανατολική όχθη, σ' έναν τόπο έρημο που λέγονταν Βηθσαϊδά.

ΚΒ'. «Λιγόπιστε, γιατί Δίστασες;»

Δυο ήταν γνωστές χώρες με τ' όνομα Βηθσαϊδά: Η μια, στη Γαλιλαία, βορειοδυτικά της λίμνης, κοντά στην Καπερναούμ. Η άλλη, βορειοανατολικά, πέρα από τον Ιορδάνη, δηλαδή έξω από την κυριαρχία του Ηρώδη.

Εκεί αποβιβάστηκε ο Ιησούς μαζί με τους μαθητές του, γυρεύοντας μοναξιά.

Ο κόσμος όμως το έμαθε, και, λαχταρώντας ν' ακούσει πάλι την ήρεμή του εξαίσια διδαχή, ποιος με καράβι, ποιος πεζή, ακολούθησε τον Ιησού, και, απ' όλα τα γειτονικά χωριά, τα πλήθη βγήκαν και μαζεύθηκαν στην ακρολιμνιά γυρεύοντάς τον.

Από το βουνό όπου είχε τραβηχθεί με τους μαθητές του, ο Ιησούς σήκωσε τα μάτια και είδε τον κόσμο που, πλήθος, ανέβαινε. Του φάνηκαν σαν πρόβατα χωρίς ποιμένα, και του πόνεσε η ψυχή του. Κατέβηκε ανάμεσά τους, κάθισε αντίκρυ τους, και άρχισε πάλι να τους μιλά για την αγάπη του πατέρα μας του Θεού προς τους ανθρώπους, που όλοι είναι παιδιά του, και που όλους το ίδιο τους αγαπά, χωρίς να ξεχωρίζει πλούσιους και φτωχούς, όμορφους και άσχημους, ξυπνούς και κουτούς, ευτυχισμένους και δυστυχισμένους.

Τους μιλούσε με τη θεϊκή του γλύκα που τόσο τους παρηγορούσε, και περνούσε η ώρα, και κανένας δεν έφευγε, παρά όλο μαζεύονταν άλλοι και του έφερναν αρρώστους, κι εκείνος τους γιάτρευε, και όλο τους μιλούσε ακούραστα.

Είχε βραδιάσει πια, ο ήλιος βασίλευε, και ακόμα δίδασκε ο Ιησούς.

Τότε σίμωσαν οι μαθητές του, και του είπαν:

— Έρημο είναι το μέρος, και η ώρα πέρασε. Σχόλασε τα πλήθη να πάνε στα χωριά τους ν' αγοράσουν τίποτα να φάγουν.

Αλλά τους αποκρίθηκε ο Ιησούς:

— Τι ανάγκη να φύγουν; Δώσετέ τους σεις να φάγουν.

Του λέγουν οι μαθητές:

— Θέλεις να πάμε ν' αγοράσομε για διακόσια δηνάρια ψωμί να τους θρέψομε;

— Διακόσια δηνάρια ψωμί, είπε ο Φίλιππος, δεν αρκεί να φάγει ούτε από λίγο ο καθένας!

Γιατί ήταν τα μαζεμένα πλήθη ως πέντε χιλιάδες ψυχές.

Ἦλθε ο Ανδρέας στον Ἰησοῦ, και του εἶπε:

— Εἶναι ἐδῶ ἓνα παιδί, που ἔχει πέντε κριθαρένια ψωμιά και δυο ψάρια· μα τι εἶναι αὐτά για τόσους;

Και ἀποκρίθηκε ο Ἰησοῦς:

— Βάλετε τους ἀνθρώπους να καθίσουν.

Ἦταν γρασίδι πολύ σ' ἐκεῖνο το μέρος. Ἐβαλαν λοιπὸν ο μαθητὲς τους ἀνθρώπους να καθίσουν, κατὰ ομάδες ἀπὸ πενήντα και ἀπὸ ἑκατὸ. Οἱ ἀνθρώποι ἦταν πολλοὶ και ο χῶρος μεγάλος, και τα πολύχρωμά τους ρούχα, μαζεμένα ἔτσι, πρασιές πρασιές, στην ανοιξιάτικη χλωρὴ πρασινάδα, ἔδειχναν το βουνὸ σαν περιβόλι καλλιεργημένο, γεμάτο παρδαλά λουλούδια.

Τότε πήρε ο Ἰησοῦς τα πέντε ψωμιά και τα δυο ψάρια, και σηκώνοντας τα μάτια στον οὐρανὸ τα εὐλόγησε.

Και ἀφοῦ τα ἔκοψε, τα μοίρασε στους μαθητὲς του, και αὐτοὶ τα μοίρασαν στα πλήθη.

Και τα πέντε αὐτά ψωμιά και τα δυο ψάρια, ὄχι μόνο ἔφθασαν και χόρτασαν τους πέντε χιλιάδες πεινασμένους ἀνθρώπους, που ἦταν ἐκεῖ μαζεμένοι, ἀλλὰ και ἀφοῦ ἔφαγαν ὅλοι, περίσσεψε ἀκόμα τροφή. Και εἶπε ο Ἰησοῦς στους μαθητὲς του:

— Μαζέψετε τα περισσεμένα κομμάτια, για να μη χαθεῖ τίποτα.

Τα μάζεψαν λοιπὸν ο μαθητὲς και γέμισαν ἄλλα δώδεκα κοφίνια και τα ἔδωσαν στα πλήθη, να τα πάρουν μαζί τους.

Το θαῦμα αὐτὸ ἔκανε μεγάλη ἐντύπωση. Ἀναμεταξὺ τους, ἔλεγαν ὅσοι το εἶδαν, πως, βέβαια, αὐτὸς ἦταν Προφήτης κατεβασμένος στον κόσμον για να κάνει μεγάλα σημεῖα.

Και ολοένα μεγάλωνε ο ἐνθουσιασμός τους, ὥσπου ἀποφάσισαν να τον ἀρπάξουν και να τον πάρουν να τον κηρύξουν βασιλέα τους.

Βλέποντας ο Ἰησοῦς τη μεγάλη ἔξαψη του κόσμου, ἀκόμα και των μαθητῶν του, πρόσταξε τους δώδεκα να μπου ἀμέσως στο πλοῖο, και να περάσουν ἀντίπερα της λίμνης, στη Βηθσαϊδὰ της Γαλιλαίας, κοντὰ στην Καπερναοῦμ.

Θέλοντας και μη, μπήκαν οἱ μαθητὲς στο καράβι, και τον ἀφήσαν μόνο με τον κόσμον.

Τότε, ἔπεισε ο Ἰησοῦς τα πλήθη να διαλυθοῦν και να γυρίσουν σπιτί τους, και ἓνας ἓνας, υπακούοντας, ἔφυγε.

Σαν έμεινε πια μόνος ο Ιησούς, ανέβηκε στο βουνό, κι εκεί, στην ερημιά και στη μοναξιά, βυθίστηκε στην προσευχή.

Σιγά σιγά κατέβαινε η νύχτα, το σκοτάδι λίγο λίγο πύκνωνε, άνεμος και τρικυμία σηκώθηκαν. Μα ο Ιησούς προσεύχουνταν ακόμα.

Το πλοίο ωστόσο, με τους μαθητές μέσα, τραβούσε για την πέρα ακρολιμνιά. Δαρμένο από τα κύματα, ριχμένο δώθε κείθε από την ανεμοταραχή, να προχωρήσει δεν μπορούσε, γιατί είχε τον άνεμο ενάντια.

Ώρες είχαν περάσει, και όλο αγωνίζονταν το караβάκι, και ταιλιπωρόνταν στ' αγριεμένα μαύρα νερά, όταν από πάνω απ' το βουνό το είδε ο Ιησούς.

Ήταν η τετάρτη νυχτερινή φυλακή²⁰, και οι μαθητές δεν είχαν κοιμηθεί από την ανησυχία τους, γιατί το καράβι τους ήταν σε κίνδυνο. Φοβισμένοι, μπήκαν και αυτοί στα κουπιά για να βοηθήσουν τους ναύτες, που δεν μπορούσαν πια μόνοι να το κυβερνήσουν.

Είχαν φθάσει κατά τη μέση της λίμνης, όταν, έξαφνα, πίσω τους, περπατώντας στ' αφρισμένα κύματα, είδαν τον Ιησού που πλησίαζε, σα να ήθελε να τους προσπεράσει.

Τους φάνηκε φάντασμα από τον άλλο κόσμο, και τρόμαξαν πολύ.

Μα εκείνος, σιμώνοντας, τους είπε:

— Θάρρος, εγώ είμαι, μη φοβάστε.

— Κύριε, φώναξε ο Πέτρος, αν είσαι συ, πρόσταξέ με να έλθω κοντά σου απάνω στα νερά.

Και ο Ιησούς είπε:

— Έλα!

Στην ορμή της πίστεως, πήδησε ο Πέτρος στο νερό, και, περπατώντας στα κύματα, πήγαινε στον Ιησού. Μα το σκοτάδι ήταν βαθύ και τα κύματα μεγάλα, ο άνεμος φυσομανούσε σφυρίζοντας, και έπαιρνε τα ρούχα του και τα μαλλιά του. Από τον κύριό του, ο Πέτρος γύρισε τα μάτια και έριξε πίσω μια φοβισμένη ματιά.

Κι ευθύς άρχισε να βυθίζεται.

20 Τρεις το πρωί κατά τον τρόπο που μετρούσαν οι Ρωμαίοι και τον είχαν παραδεχθεί οι Εβραίοι. Η νύχτα άρχιζε στις 6 το βράδυ ως τις 6 το πρωί, και διαιρούνταν σε τέσσερις «φυλακές», από τρεις ώρες η καθεμιά. Λέγονταν «φυλακές» τα τρίωρα αυτά διαστήματα, γιατί στο τέλος κάθε διαστήματος άλλαζαν οι φύλακες ή φρουροί.

— Κύριε! φώναξε με αγωνία. Σώσε με!
Ο Ιησούς άπλωσε το χέρι και τον έπιασε.

— Λιγόπιστε, γιατί δίστασες; του είπε ήρεμα.
Μαζί μπήκαν στο καράβι, κι ευθύς ο άνεμος
κόπασε.

Μαθητές και ναύτες έπεσαν τότε στα πόδια του και τον προσκύ-
νησαν.

— Αλήθεια, Θεού υιός είσαι! είπαν.

Δεν άργησαν να φθάσουν στην αντικρινή όχθη, και άραξαν στη
Γενησαρέτ, δυτικά της λίμνης.

Το έμαθαν οι κάτοικοι, και ευθύς το διαλάλησαν πως έφθασε ο
Ιησούς, και από χωριά και χώρες και εξοχές και αγορές κουβάλησαν
όσους έπασχαν από αρρώστια ή άλλο, και παρακαλούσαν τον Ιη-
σού, μόνο να τους αφήσει ν' αγγίξουν τα ρούχα του για να
γειάνουν.

Και ο Ιησούς τους δέχθηκε όλους κοντά του, και, απλώνοντας
τα χέρια απάνω τους, τους γιάτρευε και ένας ένας έφευγαν, ευλο-
γώντας τη θεϊκή του ακούραστη πονοψυχιά.

Έτσι διδάσκοντας και γιατρεύοντας, με την αγάπη και τη συγ-
χώρεση πάντα στα χείλη, ανέβηκε ο Ιησούς πάλι στην Καπερναούμ.

ΚΓ'. «Εγώ Είμαι ο Άρτος της Ζωής»

Ωστόσο, στη Βηθσαιδά ο κόσμος είχε μαζευθεί πάλι την επαύριο στην ακρογιαλιά, περιμένοντας τον Ιησού. Το ήξεραν πως οι μαθητές του είχαν φύγει και είχαν πάρει το μόνο караβάκι που άραξε εκείνη τη μέρα στο περιγιάλι τους, αφήνοντας πίσω τον Ιησού, και πως εκείνος ανέβηκε στο βουνό.

Και όμως, ο Ιησούς δεν ήλθε· και, όταν τον ζήτησαν δεν τον βρήκαν. Στο μεταξύ, άλλα караβάκια έφθασαν από την Τιβεριάδα γυρεύοντας τον Ιησού, και βλέποντας πως δεν ήταν πια εκεί, όλα τα πλήθη μπήκαν πάλι μέσα στα πλοία και τράβηξαν για την Καπερναούμ, μήπως τον βρουν.

Το θαύμα των πέντε ψωμιών και των ψαριών τους είχε εξάψει. Τα πλήθη ήθελαν να τον κηρύξουν βασιλέα, ακολουθώντας τις παραδόσεις και τα εβραϊκά όνειρα, που τον Μεσσία τον ήθελαν βασιλέα του Ισραήλ. Πολλοί πίστεψαν και προσκύνησαν το νέο προφήτη, που οι μαθητές του τον έλεγαν Υιό του Θεού. Άλλοι πάλι, από απλή περιέργεια, και όρεξη να δουν και άλλα παράξενα πράγματα, έτρεχαν το κατόπιν του, όχλος περιττός και αντιπαθητικός, που άλλο δε γύρευε στα θαύματα του Ιησού, παρά καινούριες συγκινήσεις, όπως σε θεατρικές παραστάσεις.

Τίποτα δεν αντιπαθούσε τόσο ο Ιησούς, όσο να τον θεωρούν θαυματοποιό, και να τρέχουν κοντά του με σκοπό να δουν θεάματα. Η δική του αποστολή ήταν τόσο ανώτερη, που η περιέργεια και ο πρόστυχος θαυμασμός του όχλου, πλήγωνε τη λεπτή κι ευγενική του φύση, χαμηλώνε την αποστολή του· από θεϊκή και πνευματική, την έκαμνε υλιστική και ανθρώπινη.

Μπήκε λοιπόν ο όχλος στα караβάκια, και βγήκε στην Καπερναούμ όπου βρήκε τον Ιησού, καθισμένο στη συναγωγή, να διδάσκει τα πλήθη.

— Δάσκαλε, τον ρώτησαν, πότε έφθασες εδώ;

Ο Ιησούς δεν αποκρίθηκε στο ρώτημά τους· μαντεύοντας τις σκέψεις τους, και τα χαμηλόσυρτα όνειρά τους, είπε πικραμένος:

— Αλήθεια, αλήθεια σας λέγω, με ζητάτε, όχι γιατί πιστέψατε, αλλά γιατί φάγατε από τα ψωμιά και χορτάσατε.

Και αλλάζοντας ύφος, τους συμβούλεψε ν' ανέβουν πάνω από

τις υλικές τους φροντίδες. Και τους είπε:

— Μη δουλεύετε για την τροφή που χάνεται, αλλά για κείνην που μένει στη ζωή την αιώνια, την τροφή που θα σας δώσει ο υιός του ανθρώπου. Γιατί εκείνον εσφράγισε ο Πατέρας ο Θεός, με τη σφραγίδα του, και τον προόρισε να δίνει αυτή την τροφή, την πνευματική και ψυχική.

— Τι πρέπει να κάνομε, ρώτησαν αυτοί, για να δουλεύομε τα έργα του Θεού;

Τους αποκρίθηκε ο Ιησούς:

— Τούτο είναι το έργο του Θεού: να πιστεύετε σ' εκείνον που τον έστειλε ο Θεός.

Μεταξύ στους περιέργους, ήταν και μερικοί Φαρισαίοι κακόβουλοι, που γύρευαν αφορμή για κατάκριση και λογομαχία, και έλεγαν:

— Τι σημείο θα μας κάνεις που να δούμε και να πιστέψομε σε σένα; Τι έργο εργάζεσαι; Οι πατέρες μας στην έρημο έφαγαν το μάννα, όπως είναι γραμμένο, πως «Άρτον από τον ουρανό τους έδωσε να φάγουν».

Ναι μεν ο Ιησούς τους είχε θρέψει πέντε χιλιάδες με πέντε ψωμιά, μα αυτά ήταν γήινα ψωμιά ενώ ο Μωυσής τους είχε δώσει το μάννα του ουρανού. Συμπέρασμα της συζητήσεως γύρευαν να βγάλουν πως ο Μωυσής τους είχε δώσει σημείο ουράνιο μεγαλύτερο.

Τους αποκρίθηκε ο Ιησούς:

— Αλήθεια, αλήθεια σας λέγω, δεν είναι ο Μωυσής που σας έδωσε τον άρτο του ουρανού, αλλ' ο Πατέρας μου σας τον δίνει. Γιατί ο αληθινός άρτος του Θεού είναι εκείνος που κατεβαίνει από τον ουρανό, για να δώσει ζωή στον κόσμο.

Μάταια γύρευε ο Ιησούς να σηκώσει την ψυχή τους πάνω από την υλική καθημερινή φροντίδα, να τους κάνει να νιώσουν πως τον άρτο του ουρανού, δηλ. την τροφή της ψυχής, τον δίνει ο Θεός πάντα, κάθε στιγμή της ημέρας, πως αυτός είναι το πνεύμα που έρχεται από πάνω, όχι το φαγί που μπαίνει από το στόμα μέσα στο στομάχι και χωνεύεται.

Υλιστές αμάθητοι στη σκέψη, αυτοί δεν μπορούσαν να ξεκολλήσουν από την ύλη, να τον ακολουθήσουν στο πέταγμά του, ν' ανέβουν στα ύψη όπου ζητούσε να τους ανεβάσει. Σαν τη Σαμαρεί-

πισσα, που του ζητούσε νερό να ξεδιψάσει μια για πάντα και να μην τρέχει κάθε μέρα να το τραβά από το πηγάδι, έτσι και αυτοί τώρα του ζητούσαν ψωμί ουράνιο, που να τρώγεται σαν το μάννα. Απαντώντας στα λόγια του του είπαν:

— Κύριε, δίνε μας πάντοτε αυτό το ψωμί.

Και ο Ιησούς σκορπώντας απάνω τους τη γαλήνη του και την απέραντή του αγάπη, τους καλεί στην αγκαλιά του λέγοντας:

— Εγώ είμαι ο άρτος της ζωής. Όποιος έλθει σε μένα δε θα πεινάσει ποτέ, και όποιος σε μένα πιστέψει ποτέ δε θα διψάσει.

Τους είπε πως κατέβηκε από τον ουρανό, όχι για να κάνει το θέλημά του, αλλά το θέλημα Εκείνου που τον έστειλε.

— Και το θέλημα του Πατέρα μου που μ' έστειλε είναι πως όποιος δει τον Υιό του και πιστέψει, θα έχει ζωή αιώνια, κι εγώ θα τον αναστήσω την τελευταία μέρα.

Τους μιλούσε συμβολικά, για να φθάσει ευκολότερα στην ακαλιέργητή τους αντίληψη. Άλλωστε, ο συμβολισμός ήταν τύπος συνηθισμένος στην εβραϊκή φιλολογία, όπου συχνά αναφέρονται ως άρτος οι θρησκευτικές διδασκαλίες και τα δόγματα.

Αλλά τα λόγια του δυσαρέστησαν τους κακόβουλους ακροατές. Ανάμεσα στους διαβασμένους Ιουδαίους που βρίσκονταν στη συναγωγή, θυμωμένα μουρμουρίσματα ακούστηκαν.

— Δεν είναι αυτός ο Ιησούς, ο γιος του Ιωσήφ, που ξέρομε και τον πατέρα του και τη μητέρα του; Πως μας λέγει τώρα αυτός: «Από τον ουρανό κατέβηκα»;

Τους άκουσε ο Ιησούς και τους είπε:

— Μην αγανακτείτε αναμεταξύ σας.

Τους εξήγησε πως όσο η καρδιά τους δεν παύσει να είναι σαν πέτρα και δεν πλησιάσει το Θεό, ούτε κείνον δε θα πλησιάσουν. Μόνο αν νιώσουν το Θεό θα νιώσουν κι εκείνον. Μα όποιος τον πλησιάσει, λέγει ο Ιησούς:

— Θα τον αναστήσω εγώ την τελευταία μέρα, —δηλ. τη μέρα της Κρίσεως. Είναι γραμμένο στους προφήτες, «Και θα γίνουν όλοι διδακτοί του Θεού». Όποιος νιώσει τον Πατέρα θα έλθει και σε μένα και θα γίνει μαθητής μου.

Εξακολουθούσαν οι διαβασμένοι να συζητούν, σταματώντας τον σε κάθε φράση, πιάνοντάς τον στα λόγια, χωρίς να θέλουν να

μπουν στο νόημα. Στον ίδιο αυτό ναό της Καπερναούμ, όπου λογομαχούσαν, απάνω στο ανώφλι της πύλης, ανάμεσα στα κληματοφύλλα, στέκουνταν σκαλισμένη η εικόνα του δοχείου όπου είχαν μαζέψει και φάγει το μάννα οι πατέρες τους. Αυτό ήταν ο «άρτος της ζωής», όπως τους το είχαν διδάξει οι πατέρες τους· πως λοιπόν έλεγε ο Ιησούς ότι εκείνος ήταν;

Τα μουρμουρίσματα δυνάμωναν και απλώνουνταν ολοένα περισσότερο. Πάνω από τις θυμωμένες τους φωνές υψώθηκε η φωνή του Ιησού.

— Αλήθεια, αλήθεια σας λέγω, εκείνος που σ' εμένα πιστεύει θα έχει ζωή αιώνια. Εγώ είμαι ο άρτος της ζωής! Οι πατέρες σας έφαγαν στην έρημο το μάννα, και όμως πέθαναν. Μα όποιος φάγει τον άρτο τη ζωής θα ζει για πάντα.

Με τα λόγια αυτά, ο Ιησούς δεν εννοούσε τη ζωή του σώματος, που πάντα πεθαίνει, είτε φάγει είτε δεν φάγει το μάννα, αλλά τη ζωή την παντοτινή της ψυχής της αθάνατης. Άρτος της ζωής είναι το πνεύμα του Θεού που όλοι το έχουμε μέσα μας, που έρχεται από το Θεό και μας πάγει στο Θεό.

Και τους είπε ο Ιησούς:

— Ο άρτος που δίνω εγώ είναι η σάρκα μου, και τη δίνω για να σώσω τη ζωή του κόσμου.

Δηλαδή, για να σώσει την ανθρωπότητα, είναι έτοιμος να πεθάνει τον πιο μαρτυρικό θάνατο, φθάνει να τον πιστέψουν και να σωθούν. Τη ζωή του την ανθρώπινη τη χαρίζει, τη σάρκα του την ανθρώπινη την παραδίνει στα βάσανα για να στερεώσει τη θρησκεία του, που είναι η θρησκεία της αλήθειας, και να σώσει τους ανθρώπους από το σκοτάδι όπου χάνονται. Και φώναξε ο Ιησούς:

— Εγώ είμαι ο άρτος που ζει, που από τον ουρανό κατέβηκε.

Αλαλαγμός σηκώθηκε στο ναό, με τα λόγια αυτά όλοι μαζί οι Ιουδαίοι άρχισαν να φωνάζουν και να λογομαχούν, παίρνοντας πάλι αφορμή τη λέξη, φιλονικώντας επάνω στο ανόητο ρώτημα:

— Πως μπορεί τούτος να μας δώσει τη σάρκα του να τη φάμε;

Πάνω από την οχλοβοή, υψώθηκε η φωνή του Ιησού, δεσπόζοντας τα θυμωμένα ξεφωνητά:

— Αλήθεια, αλήθεια σας λέγω, αν δε φάγετε τη σάρκα του υιού του ανθρώπου και αν δεν πιείτε το αίμα του, δε θα έχετε ζωή μέσα

σας.

Δηλαδή, όποιος δεν επικοινωνήσει και δεν ενωθεί μαζί μου, δε γίνει ένα με μένα, δεν αφομοιώσει τη σκέψη του και την ψυχή του στη διδαχή μου, όποιος δεν εξυψωθεί ηθικώς και όποιος δε με ακολουθήσει στο θέλημα του Θεού, που διδάσκω, όποιος δεν είναι έτοιμος, σαν εμένα, τη σάρκα του να τη θυσιάσει για το πνεύμα, δε θα βγει από το σκοτάδι και δε θα ζήσει την αιώνια ζωή της αλήθειας.

Τα λόγια αυτά, βαθιά, βαριά από έννοια, δυσκολονόητα, ήταν πέρα από την αντίληψη των Ιουδαίων, που θυμωμένοι τον άκουαν. Ακόμα και μεταξύ των μαθητών του, που από διάφορα μέρη είχαν έλθει να τον ακούσουν, πολλοί αγανάκτησαν και είπαν:

— Σκληρός είναι αυτός ο λόγος. Ποιος μπορεί να τον παραδεχθεί;

Τους άκουσε ο Ιησούς και τους είπε:

— Σας σκανδαλίζει αυτό; Αν δείτε όμως τον υιό του ανθρώπου ν' ανεβαίνει εκεί που ήταν πρωτύτερα;

Και βγαίνοντας μαζί τους από τη συναγωγή, παρατώντας εικόνες και σύμβολα, τους μίλησε πιο μαλακά, και τους είπε:

— Το πνεύμα μόνο δίνει ζωή, η σάρκα μόνη χωρίς το πνεύμα δεν ωφελεί σε τίποτα, τα λόγια που σας λέγω εγώ είναι πνεύμα και είναι ζωή. Και όμως —πρόσθεσε λυπημένα, διαβάζοντας στην καρδιά τους— είναι μεταξύ σας μερικοί που δεν πιστεύουν.

Γιατί ήξερε απαρχής ο Ιησούς ποιοι είναι εκείνοι που δεν πιστεύουν, ποιος είναι εκείνος που θα τον παραδώσει.

Και έλεγε:

— Γι' αυτό σας είπα πως κανένας δεν μπορεί να έλθει σε μένα, αν δεν το θέλει ο πατέρας μου.

Μερικοί από τους ακόλουθους και μαθητές του, σαν άκουσαν τα λόγια αυτά, απομακρύνθηκαν κι έφυγαν και τον παράτησαν. Ο Ιησούς τους είδε που έμεναν πίσω, και κατάλαβε ότι τον απαρνήθηκαν. Γύρισε τότε στους δώδεκα και τους ρώτησε:

— Μήπως και σεις θέλετε να πάτε;

Τα πονεμένα αυτά λόγια αναστάτωσαν την πιστή καρδιά του Πέτρου.

— Κύριε, αναφώνησε, σε ποιον να πάμε; Λόγια ζωής παντοτινής έχεις εσύ. Κι εμείς πιστέψαμε και ξέρομε πως είσαι ο Χριστός, ο υιός

του Θεού του ζωντανού.

Λυπημένη και βαριά ήταν η ψυχή του Ιησού.

— Εγώ δε σας διάλεξα εσάς τους δώδεκα; είπε. Και όμως, ένας από σας είναι διάβολος...

Με τι πόνο, με τι πίκρα να έκαμνε ο Ιησούς την προφητεία αυτήν, προβλέποντας, από τόσον καιρό πριν, την προδοσία του Ιούδα του Ισκαριώτη;

Ο Ιούδας ήταν ο μόνος μη Γαλιλαίος μαθητής· ήταν ο οικονόμος της μικρής τους συντροφιάς αυτός βαστούσε το φτωχικό τους ταμείο, αυτός φρόντιζε για τα καταλύματα, για την τροφή, τα ρούχα και όλα τα έξοδα. Τον ήξεραν ψεύτη, υποκριτή, κλέφτη, και όμως του άφηναν το ταμείο. Ίσως γιατί ήταν Ιουδαίος, και ήξερε από λογαριασμούς και χρηματικά, καλύτερα από τους απλούς και ανίδεους άλλους μαθητές; Ίσως, περισσότερο ακόμα, από ενδοτικότητα και επιείκεια να του έδωσε ο Ιησούς τη διαχείριση αυτή, γνωρίζοντας το πάθος του για τα χρήματα;

Τον ήξερε βέβαια ο Ιησούς τι ήταν, αφού τον ήξεραν και οι άλλοι· ήξερε ακόμα κι εκείνο που δε γνώριζαν οι άλλοι, πως μια μέρα αυτός θα τον επρόδιδε.

Γιατί λοιπόν τον είχε πάρει μαζί του, ανάμεσα στους άλλους ένδεκα διαλεγμένους του;

Όλη του τη ζωή βλέπομε την πανέμορφη αυτή τάση του Ιησού, που είναι ένας από τους χαρακτηρισμούς του, να μαζεύει γύρω του, όχι τους ενάρετους, αλλά τους πεσμένους, που η αποστολή του ήταν να τους ξανασηκώσει. Ίσως ακριβώς επειδή τον ήξερε πλεονέκτη και αρπακτικό, έτοιμο να τον πουλήσει για μερικά κομμάτια ασήμι, να φύλαγε κοντά του τον αμαρτωλό Ιούδα. Ίσως για τη δυστυχία του, που ήταν προορισμένος να κάνει την απαισιότερη πράξη που έγινε ποτέ στον κόσμο, και να μείνει τ' όνομά του καταραμένο στους αιώνες τους άπαντας, μισητό ακόμα και σ' εκείνους που πλήρωσαν την προδοσία του. Είχε έλθει ο Ιησούς στον κόσμο, αμαρτωλούς να κράξει, όχι ενάρετους. Ποιος περισσότερο από τον Ιούδα είχε την ανάγκη του;

Η μέρα εκείνη της Καπερναούμ ήταν από τις πικρότερες της ζωής του Ιησού. Είχε πει λόγια δυνατά και αποφασιστικά, για να σκορπίσει μια και καλή τους λιγόπιστους, που τόσο εύκολα κλονίζο-

νται και πέφτουν, και που το θαύμα των ψωμιών τους είχε μαζέψει πλήθος γύρω του. Πρώτη φορά τόσο ανοιχτά τους είχε πει, πως το μεγαλείο του βρίσκουνταν όχι στα θαύματα και στις γιατριές, που από πονοψυχιά, περνώντας, εκτελούσε κάθε μέρα, αλλά στο κήρυγμά του, στο πνεύμα της διδαχής του. Πρώτη φορά είχε δηλώσει πως μεταξύ των δώδεκα ήταν και ένας διάβολος.

Εμπρός στη δυνατή πνοή της ψυχής του, πολλοί μαθητές, ακόμα και από τους πιστούς, σκόρπισαν σαν τα ξερά φύλλα όταν φυσήξει ο δυνατός άνεμος· γιατί ήταν συνηθισμένοι στις στενόβλεπες διδαχές, στην περιορισμένη ηθική των διαβασμένων Εβραίων, και το ξεπέταγμα της μεγάλης ψυχής του Ιησού τους τρόμαξε και ξάφνισε τη μικρότητά τους.

ΚΔ'. Σαββατιανή Αργία

Αντιπάθεια, ζούλια, αντιλογία και αντίπραξη είχαν αρχίσει από καιρό να κουφοβράζουν μεταξύ μερικών Ιουδαίων, ακόμα και Γαλιλαίων, εναντίον του Ιησού. Μερικές του πράξεις αντικρούονταν με τις πατροπαράδοτες συνήθειες, τους ανησυχούσαν και τους θύμωναν. Τον Ιησού τον έβλεπαν αυτοί σαν επικίνδυνο επαναστάτη.

Εκείνο που το περισσότερο θύμωνε τους Εβραίους και τους ερέθιζε εναντίον του, ήταν που καταπατούσε το νόμο του Μωυσή και γιάτρευε το Σάββατο.

Κατά το νόμο του Μωυσή, η ημέρα αυτή ήταν ιερή και αφιερωμένη στον Κύριο κάθε εργασία, κάθε κόπος απαγορεύονταν.

Στα χέρια όμως των διαβασμένων και των Φαρισαίων, ο νόμος αυτός είχε γίνει τυραννικότατος. Επειδή θεωρούσαν πως η σαββατιανή αργία τους ξεχώριζε από τους Εθνικούς, Έλληνες και Ρωμαίους, τους μισητούς ειδωλολάτρες, την εφήρμοζαν με τέτοια στενομυαλιά, προσέχοντας στις λεπτομέρειες, και ξεχνώντας τον αρχικό της σκοπό, ώστε η ζωή του ορθοδόξου Εβραίου καταντούσε ανυπόφορη.

Όλη η μάθηση των διαβασμένων Ιουδαίων ήταν η μελέτη της Γραφής, που ο καθένας τους την εξηγούσε όπως ήθελε, συζητώντας κάθε λέξη, δίνοντάς της την έννοια που νόμιζε καλή, παραμερίζοντας το πνεύμα της γραφής και στέκοντας μόνο στις λέξεις. Τη ζωή τους όλη την έτρωγαν στη μελέτη αυτή. Το Ταλμούδ αναφέρει κάποιο Ραββίνο, που για δυόμισι χρόνια μελετούσε ένα από τα 24 κεφάλαια περί σαββατιανής αργίας. Και σαν όλους τους ανθρώπους «ενός βιβλίου», ενόμιζαν πως, επειδή είχαν ξοδέψει χρόνια στην άγωνα αυτή μελέτη, τα ήξεραν όλα, και, φουσκωμένοι από υπερηφάνεια και αυταρέσκεια, περιφρονούσανε εκείνους που δεν είχαν φάγει τη ζωή τους λεπτολογώντας και σχίζοντας τρίχες σαν αυτούς, και έμεναν κλειστοί και εχθρικά διατεθειμένοι για κάθε άλλη ιδέα, για κάθε πνεύμα προοδευτικό και ανοιχτό.

Ο νόμος λ.χ. έλεγε πως απαγορεύονταν να θερίσεις· ώστε εκείνη τη μέρα δεν έπρεπε να πατήσεις γρασίδι, μήπως κοπεί κανένα χορταράκι και θεωρηθεί θέρισμα επίσης, δεν έπρεπε να κόψεις κανένα λουλούδι, στάχυ, οπωρικό ή τίποτε άλλο, γιατί και αυτό είχε

σχέση με το θέρισμα.

Ο νόμος έλεγε πως απαγορεύουνταν να κοπιάσεις, άρα και να σηκώσεις βάρος· από την Παρασκευή λοιπόν το απόγευμα έπρεπε ο ράφτης να βγάλει τη βελόνα του από πάνω του, μην τύχει και βρεθεί μπηγμένη στα ρούχα του όταν αρχίσει το Σάββατο. Ο γραφέας ν' αφήσει εγκαίρως το καλάμι του, μη γελαστεί και χαράξει άλλο γράμμα μιας και άρχισε η αργία. Δόντι ξένο όποιος φορούσε, έπρεπε το Σάββατο να το βγάλει, μην τύχει και, αν του πέσει, ξεχάσει και το μαζέψει από χάμω. Ούτε κορδέλα δεν επιτρέπονταν να δέσεις επάνω σου, γιατί ήταν προσθετό βάρος. Ακόμα και στα ζώα πήγαινε η απαγόρευση· το κόκκινο πανάκι, δεμένο στο πόδι του πετεινού για να γνωρίζεται από τον πετεινό του γείτονα, έπρεπε να αφαιρεθεί το Σάββατο, γιατί ήταν και αυτό βάρος που το σήκωνε ο πετεινός.

Ο νόμος απαγόρευε να πάρεις ζωή ώστε, μιας και άρχιζε το Σάββατο, δεν μπορούσες πια να ψάξεις τα ρούχα σου, μην τύχει και βρεθεί κανένας ψύλλος ή άλλο ζώυφιο και το σκοτώσεις· γιατί «είτε ψύλλο σκότωνες είτε καμήλα, η αμαρτία ήταν ίδια».

Ο νόμος είχε γίνει, για ν' αφιερώνεται η ημέρα αυτή στον Κύριο, για να προσεύχονται οι πιστοί και ν' ανυψώνεται η ψυχή τους προς τα θεία. Και όμως, στα 24 κεφάλαια του Ταλμούδ περί σαββατιανής αργίας, ούτε μια φορά δεν αναφέρεται ο Θεός, ούτε γίνεται λόγος για πνευματικές φροντίδες. Όλοι οι κανόνες είναι στενόμυαλες τυραννικές απαγορεύσεις, με στρεψόδικες υπεκφυγές, όπου συμφέρει.

Π.χ. απαγορεύουνταν να κολλήσεις καινούριο τσιρότο σε πληγή, μην τύχει και τη γιατρέψεις, δηλ. ενεργήσεις, που θα ήταν παράβαση της σαββατιανής αργίας. Μα επιτρέπονταν ν' αφήσεις παλιό τσιρότο κολλημένο, μην τύχει και κακοφορμίσει η πληγή· γιατί ο σκοπός τότε ήταν παθητικός και όχι ενεργητικός. Δεν επιτρέπονταν σε γιατρό να βοηθήσει άρρωστο το Σάββατο ήταν εμποδισμένο να παρηγορήσεις λυπημένο να τρίψεις κανένα σου πονεμένο μέλος να ξεπλύνεις το στόμα σου με ξίδι, αν είχες πονόδοντο — εκτός αν κατάπινες το ξίδι, γιατί τότε λογαριάζουνταν τροφή, κι εκείνη τη μέρα ο νόμος όχι μόνο επέτρεπε την τροφή, αλλά και πρόσταζε την καλοφαγία ακόμα και ο φτωχότερος χρεωστούσε να φάγει τουλάχιστον τρεις φορές το Σάββατο.

Ο νόμος εμπόδιζε ν' ανάψεις ή να σβήσεις φωτιά ή φως. Αν από

το λυχνάρι σου έπεφταν σπίθες, μπορούσες να βάλεις ένα δοχείο ή λαμαρίνα από κάτω, για να πέφτουν μέσα δεν μπορούσες όμως να έχεις νερό στο δοχείο αυτό, γιατί τότε έσβηνες φωτιά, που ήταν εργασία. Αν καίουνταν το σπίτι σου, δε σου επιτρέπονταν να σβήσεις τη φωτιά.

Αν στέκουσαν σ' ένα περιβόλι κι έκοβες οπωρικό στο πλαγινό περιβόλι, την ώρα που άρχιζε το Σάββατο, χρεωστούσες να το αφήσεις να πέσει γιατί, τραβώντας το χέρι σου, κουβαλούσες από ένα μέρος στο άλλο το οπωρικό, δηλ. φορτίο, που ήταν αμαρτία.

Φορτίο ήταν κάθε πράμα που υπερέβαινε το βάρος ενός ξερού σύκου. Όστε, μεταξύ των Ραββίνων, γίνονταν σοβαρή συζήτηση, που βαστούσε γενεές: αν ήταν αμαρτία, ναι ή όχι, να μεταφέρει ο ίδιος άνθρωπος δυο φορές από μισό σύκο!

Δυο μεγάλες σχολές χώριζαν τότε τους ορθόδοξους Εβραίους, του Χιλέλ και του Σαμμάι, που ήταν και οι δυο Ραββίνοι, μεγάλοι μελετητές του νόμου, και που ζούσαν λίγα χρόνια πριν από τον Ιησού. Οι δυο αυτές σχολές διαφωνούσαν σε πολλές ερμηνείες του νόμου, και σοβαρότατα συζητούσαν για χρόνια και χρόνια τ' ακόλουθα σημαντικά ζητήματα.

Μπορούσε, χωρίς αμαρτία, ένας πατέρας να σηκώσει το παιδί του στην αγκαλιά του, μέρα Σάββατο;

Αν ένα παιδάκι, παίζοντας στο δρόμο, μάζευε καμιά πέτρα από χάμω, θεωρούνταν αυτό αμαρτία;

Το ζήτημα ήταν σοβαρό, γιατί αν οι πράξεις αυτές ήταν απαγορευμένες, χρειάζονταν ολόκληρη ιεροτελεστία για να ξεπλυθεί ο δράστης από την αμαρτία του. Ήταν και παραδείγματα τραγικά στην ιστορία τους, όπου ο δράστης τιμωρούνταν με θάνατο.

Απαγορεύονταν, εκτός σε ορισμένες περιστάσεις, ν' ανάψεις ή να σβήσεις φωτιά ή φως το Σάββατο· αν, λοιπόν, φυσώντας τη φλόγα για να σβήσει ένα κερι, ανάβες το πλαγινό, ήταν άραγε μονή ή διπλή η αμαρτία σου;

Αν χυθεί νερό στο φόρεμά σου, επιτρέπεται να το τινάξεις, λέγει μία σχολή, όχι όμως να το στραγγίσεις. Να το στραγγίσεις, απεναντίας, λέγει η άλλη σχολή, αλλ' όχι να το τινάξεις.

Μεγάλο πρόβλημα, που απασχολούσε τις δυο σχολές, που έμενε άλυτο, ήταν, αν κανένα κορδόνι σανδαλιού σπάσει το Σάββατο, τι

πρέπει να γίνει;

Η ζωή του πιστού ήταν αφόρητη· την εβδομάδα ολόκληρη την περνούσε με τη συλλογή της ετοιμασίας του Σαββάτου, μην τύχει και, χωρίς να το καταλάβει, καταπατήσει τον ηθικό αυτό λαβύρινθο του νόμου του Μωυσή. Ήταν εμποδισμένο να σκαρφαλώσεις σε δένδρο, να καβαλικέψεις, να σκεπάσεις το γάιδαρο σου, να κολυμπήσεις, να χειροκροτήσεις, να ψάξεις το σώμα σου, να χορέψεις, να γράψεις, να πάρεις γράμμα, να τραβήξεις το λυχνάρι κοντά σου, να φορείς παπούτσια με καρφιά. Απαγορεύονταν τόσα πράγματα, που, ενώ σκοπός της σαββατιανής αργίας ήταν η αφιέρωση της μέρας αυτής στον Κύριο, ο θεοσεβούμενος Εβραίος, από την πολλή φροντίδα, δεν έβρισκε πια καιρό ούτε να σκεφθεί καν το Θεό.

Σε τέτοιο περιβάλλον βρέθηκε ο Ιησούς. Το διάπλοτο πνεύμα του δεν μπορούσε να χωρέσει στα στενόχωρα τυραννικά καλούπια της μικρομυαλιάς αυτής· η υποκρισία των συντοπιτών του τον αναστάτωνε· και, παίρνοντας το πνεύμα του νόμου, καταπατούσε με περιφρόνηση το γράμμα.

Γι' αυτό, περισσότερο από κάθε άλλη τάξη, τον μισούσαν οι Ραββίνοι, Σαδδουκαίοι και Φαρισαίοι, και τον κατέτρεχαν σαν επικίνδυνο επαναστάτη.

Έτυχε, ένα Σάββατο, να περνά ο Ιησούς με τους μαθητές του σ' ένα χωράφι σπαρμένο, ανάμεσα στα γινομένα στάχια, και, επειδή πεινούσαν και τροφή άλλη δεν είχαν μαζί τους, οι μαθητές μάδησαν στάχια, έτριψαν τους σπόρους στις φούχτες τους, για να φύγει η φλούδα, και τους έφαγαν.

Μερικοί Φαρισαίοι που τους ακολουθούσαν, σκανδαλίσθηκαν φοβερά. Οι μαθητές είχαν κάνει, με την απλή αυτή πράξη, τρεις μεγάλες αμαρτίες: είχαν θερίσει, αλωνίσει και αλέσει, μέρα Σάββατο!

Σταμάτησαν οι Φαρισαίοι τον Ιησού και του είπαν:

— Κοίτα, οι μαθητές σου κάνουν εκείνο που δεν επιτρέπεται το Σάββατο.

Ο Ιησούς τους είπε:

— Δε διαβάσατε ποτέ τι έκανε ο Δαυίδ, όταν πείνασε, και πείνασαν κι εκείνοι που ήταν μαζί του; Πως μπήκε στο Οίκο του Θεού, τον καιρό που αρχιερέας ήταν ο Αβιάθαρ, και τους άρτους της προσφοράς έφαγε, που δεν επιτρέπονταν να τους φάγει άλλος από

τους ιερείς, και έδωσε, και σ' εκείνους που ήταν μαζί του; Και δε διαβάσατε στο νόμο πως το Σάββατο οι ιερείς στο ιερό παραβαίνουν το Σάββατο χωρίς αμαρτία;

Αφού σκοπός της αργίας του Σαββάτου ήταν η εκτέλεση των ιερών καθηκόντων, οι ιερείς, φυσικά, παρέβαιναν το νόμο και εργάζονταν τη μέρα εκείνη στο ναό, όπου μαζεύονταν οι πιστοί την ώρα της ακολουθίας. Έκοβαν ξύλα, άναβαν φωτιές, τοποθετούσαν στο ιερό, ζεστούς ακόμα, τους δώδεκα άρτους της προσφοράς, που ξανανέωναν κάθε Σάββατο, έσφαζαν τα θύματα της θυσίας. Και είπε ο Ιησούς, τονίζοντας και πάλι την ιδέα που ήταν η βάση της θρησκείας του:

— Αν ξέρατε τι θα πει, «Έλεος θέλω και όχι θυσία», δε θα καταδικάζατε τους αθώους. Το Σάββατο έγινε για τον άνθρωπο, όχι ο άνθρωπος για το Σάββατο· ώστε και του Σαββάτου κύριος είναι ο υιός του ανθρώπου.

Τους άφησε και μπήκε στη συναγωγή του χωριού εκείνου.

Ήταν εκεί ένας άνθρωπος με το δεξί του χέρι ξεραμένο, δηλαδή ατροφιασμένο. Το είδαν οι Φαρισαίοι, και πλησίασαν με μερικούς Ηρωδιανούς, παραμονεύοντας τον Ιησού, να δουν αν θα παραβίαζε πάλι τη σαββατιανή αργία, και αν θα γιάτρευε τον σημαδεμένο, για να βγουν ύστερα να τον κατηγορήσουν.

Δυνατά, έτσι που ν' ακουστούν, έλεγαν αναμεταξύ τους:

— Μπορεί κανείς να γιάτρευει Σάββατο;

Τους άκουσε ο Ιησούς, και φώναξε τον άνθρωπο με το ξερό χέρι:

— Σήκω, στάσου στη μέση! είπε.

Και γυρνώντας στους Φαρισαίους ρώτησε:

— Ποιος θα είναι από σας που θα έχει ένα μόνο πρόβατο, και, αν πέσει αυτό σε λάκκο, μέρα Σάββατο, δε θα το πιάσει να το σηκώσει; Κατά τι λοιπόν διαφέρει ο άνθρωπος από το πρόβατο; Ρωτώ εσάς: Τι επιτρέπεται το Σάββατο, να κάνεις το καλό ή το κακό, να σώσεις ή να σκοτώσεις;

Και κοιτάζοντας ολόγυρα με θυμό, για τη σκληρότητα της καρδιάς τους, πρόσταξε το σημαδεμένο:

— Άπλωσε το χέρι σου!

Και το άπλωσε ο άνθρωπος, και ήταν το χέρι του γερό σαν το

άλλο.

Τότε βγήκαν έξω οι Φαρισαίοι, μαζί και οι Ηρωδιανοί, και μαζεύθηκαν σε συμβούλιο, να σκεφθούν με τι τρόπο να πιάσουν και να εξοντώσουν τον Ιησού. Εκείνος όμως το έμαθε και έφυγε.

Έφυγε και τράβηξε κατά τη λίμνη, κι εκεί τους edίδασκε και σκορπούσε ολόγυρα παρηγοριά και αγάπη, αλογάριαστα.

Και ήλθαν άνθρωποι από την Ιουδαία, και άλλοι από την Ιερουσαλήμ, και ήλθαν και από τον Ιορδάνη, ακόμα και από την Τύρο την παραθαλάσσια, και τη Σιδώνα την εθνική, διψασμένοι ν' ακούσουν από το στόμα του τα σοφά λόγια, που η φήμη, με τα φτερά της, είχε φέρει ως πέρα στη θάλασσά τους.

Ήλθαν και άρρωστοι, και ήλθαν λυπημένοι, ήλθαν και τρελοί που έπεφταν στα πόδια του, και φώναζαν κι έλεγαν:

— Εσύ είσαι ο υιός του Θεού. Κι εκείνος τους έλεγε λόγια γλυκά, έβαζε απάνω τους τα χέρια του, και όλους τους γιάτρευε και τους παρηγορούσε, και, φεύγοντας, τους παράγγελλε μόνο να μην το μεταπούν και ακουστεί τ' όνομά του.

ΚΕ'. Καθαρισμοί

Άλλο παράπονο μεγάλο των Φαρισαίων εναντίον του Ιησού ήταν η αδιαφορία του για το πατροπαράδοτο νίψιμο των χεριών. Το πλύσιμο των χεριών πριν φάγουν, που βάση είχε την ανάγκη να είναι καθαρά τα δάχτυλα που βουτούσαν στο κοινό πιάτο, ήταν, για τους Εβραίους, κανόνας από τους σημαντικότερους. Αν και η παράδοση αυτή δεν είχε καμιά σχέση με το νόμο του Μωυσή, εν τούτοις, οι διαβασμένοι την επέβαλλαν στο λαό με θρησκευτική αυστηρότητα και η συνήθεια είχε ριζωθεί στα έθιμά τους τόσο βαθιά, ώστε η παραβίαση της θεωρούνταν αμαρτία μεγάλη. Στα χέρια των Φαρισαίων, η παράδοση αυτή είχε γίνει νόμος τυραννικός, όσο και η αργία του Σαββάτου.

Όχι μόνο τα χέρια του έπρεπε ο Φαρισαίος να πλύνει πριν καθίσει να φάγει, αλλά και κάθε πράμα που θα χρησίμευε στο φαγί του, πιάτα, γαβάθα, ποτήρι, μαχαίρι ή πινάκα, ακόμα και τα «τρικλίνια», δηλ. οι σοφάδες όπου ξαπλώνονταν για να φάγουν, έπρεπε να πλυθούν, περνώντας από ολόκληρη ιεροτελεστία.

Οι Ραββίνοι δίδασκαν πως ψωμί, που τρώγεται με άπλυτα χέρια, μεταβάλλεται σε ακαθαρσία, πως η παράλειψή του χερονιψίματος πήγαινε τον άνθρωπο στη φτώχεια, ακόμα και στην τέλεια καταστροφή.

Εκείνος που έτρωγε άπλυτος, έκαμνε αμάρτημα ίσο με φόνο, και παραιτούνταν από την αιώνια ζωή.

Τέτοια υπερβολική σημασία έδιναν οι Εβραίοι στα πλυσίματα αυτά, που τα καταντούσαν τελετουργία με κανόνες και προσευχές, ιδιαίτερες για κάθε περίπτωση και κάθε αντικείμενο.

Έτυχε, μια μέρα, να καθίσουν να φάγουν οι μαθητές του Ιησού χωρίς να πλύνουν τα χέρια τους.

Τους είδαν μερικοί Φαρισαίοι και διαβασμένοι από την Ιερουσαλήμ, και, πηγαίνοντας στον Ιησού, τον ρώτησαν:

— Γιατί δε βαδίζουν οι μαθητές σου σύμφωνα με τα πατροπαράδοτα, παρά με άπλυτα χέρια τρώγουν το ψωμί;

Πνεύμα διάπλοτο και φωτεινό, ο Ιησούς δεν μπορούσε να υποφέρει τη σκλαβιά που επέβαλλαν οι στενοκέφαλες προλήψεις των Φαρισαίων, και, προπάντων, δεν υπέφερε την υποκρισία τους, που

σκεπάζουνταν με όλες αυτές τις εξωτερικές θρησκευτικές επιδείξεις.

Ξέσπασε πρώτη φορά, σε λέξεις τραχιές και θυμωμένες.

— Υποκριτές, τους είπε, καλά προφήτεψε για σας ο Ησαΐας, λέγοντας: «Ο λαός αυτός με τα χείλια με τιμά, αλλά η καρδιά του είναι μακριά από μένα. Και μάταια με προσκυνούν, διδάσκοντας παραγγέλματα ανθρώπινα.» Γιατί, αφήνοντας την εντολή του Θεού, βαστάτε τις παραδόσεις των ανθρώπων πλυσίματα ποτηριών και δοχείων, και άλλα τέτοια πολλά κάνετε· ωραία όμως παραβαίνετε την εντολή του Θεού, για να φυλάξετε τις παραδόσεις σας! Γιατί σας είπε ο Μωυσής, «Τίμα τον πατέρα σου και τη μητέρα σου», και «Όποιος κακολογεί πατέρα ή μητέρα να θανατώνεται». Εσείς όμως λέτε: «Αν ένας άνθρωπος πει στη μητέρα του ή στον πατέρα του: Κορβάν²¹ είναι εκείνο που πρόκειται να πάρεις από μένα, του επιτρέπεται να μην κάνει τίποτα πια γι' αυτούς», — ακυρώνοντας το λόγο του Θεού για τα πατροπαράδοτά σας.

Ο ραββινικός αυτός θεσμός του «κορβάν», ήταν ένα από τα πατροπαράδοτα που το περισσότερο αναστάτωναν τον Ιησού.

Κορβάν, εβραϊκά, θα πει, «Δοσμένο στο Θεό». Όταν λοιπόν ένας Εβραίος αφιέρωνε τίποτα στο Θεό με τη λέξη κορβάν, το πράμα αυτό ήταν πια ιερό, ανήκε στο ναό· ο Εβραίος, που με τη λέξη αυτή αφιέρωνε την περιουσία του στο ναό, έχανε τα πάντα ο όρκος ήταν μεγάλος και δε λύνονταν πια ποτέ.

Με τη συνηθισμένη τους όμως πονηρία και στρεψοδικία, οι Φαρισαίοι είχαν διαστρέψει τον όρκο αυτό, και τον εκμεταλλεύονταν για ωφέλειά τους.

Η λέξη κορβάν κατ' αυτούς δεν αφιέρωνε τη δωρεά αποκλειστικά στο Θεό εσήμαινε μεν «Δοσμένο στο Θεό», αλλά ερμηνεύονταν, «σα να ήταν δοσμένο στο Θεό». Ένας λοιπόν που έπαιρνε τον όρκο, μπορούσε, ένα πράμα δικό του να το βγάλει από την ιδιοκτησία του, κάνοντάς το ιερό αλλά, επίσης καλά, μπορούσε ένα πράμα δικό του να το εξασφαλίσει από κάθε διεκδίκηση άλλου, δηλώνοντάς το κορβάν, «σα να ήταν ιερό».

Κι έτσι, αρκούσε να πάγει ένας γιος να καταθέσει στο θυσιαστήρι χρήματα προορισμένα στη συντήρηση των γονέων του, και να έλεγε στον πατέρα ή στη μητέρα του, «κορβάν ό,τι σου χρεωστώ»,

21 «Κορβάν», δηλαδή δώρο ταμμένο στο Θεό.

για να είναι πια λυμένος από την υποχρέωση να τους συντηρεί στο μέλλον, και να μην έχουν πια δικαίωμα αυτοί να του ζητήσουν τίποτα.

Ο νόμος του Μωυσή ήταν ρητός, ως προς την υποχρέωση που είχαν τα παιδιά να τιμούν και να συντηρούν τους γονείς· αλλά το πατροπαράδοτο τάξιμο περνούσε πάνω από το νόμο και τον εξουδετέρωνε.

Αυτά και άλλα έβλεπε ο Ιησούς, και επαναστατούσε εναντίον της στενής αντιλήψεως των διαβασμένων, για τους νόμους και τις παραδόσεις.

Γυρνώντας λοιπόν στα πλήθη, τα φώναξε γύρω του και είπε:

— Ακούσετέ με όλοι σας και καταλάβετε. Τίποτα που μπαίνει στο στόμα του ανθρώπου δεν μπορεί να το λερώσει αλλά εκείνο που βγαίνει από το στόμα, αυτό λερώνει τον άνθρωπο.

Σαν πήγαν σπίτι και βρέθηκαν πάλι μόνοι, μακριά από τον όχλο, οι μαθητές είπαν του Ιησού:

— Ξέρεις πως οι Φαρισαίοι αγανάκτησαν με τα λόγια σου;

Με αδιαφορία τους αποκρίθηκε ο Ιησούς:

— Ό,τι φυτό δε φυτεύθηκε από τον ουράνιο μου Πατέρα, θα ξεριζωθεί. Έτσι θα ξεριζωθούν και οι ξηρές παραδόσεις των Φαρισαίων που δεν φυτεύθηκαν από τον Πατέρα μου. Αφήσετέ τους! Είναι τυφλοί, οδηγοί τυφλών και όταν τυφλός οδηγεί τυφλό, θα πέσουν και οι δυο στο λάκκο.

Ο Πέτρος τότε του είπε:

— Εξήγησέ μας την παραβολή.

— Ακόμα και σεις ανόητοι είστε; του αποκρίθηκε ο Ιησούς.

Και του εξήγησε πως το φαγί που μπαίνει στο στόμα περνά από το στομάχι και χωνεύεται. Μα εκείνα που βγαίνουν από το στόμα, από την καρδιά έρχονται, κι εκείνα λερώνουν τον άνθρωπο.

— Γιατί από την καρδιά βγαίνουν οι κακές σκέψεις, οι φόνοι, οι κλοπές, οι ψευδομαρτυρίες, οι βλασφημίες, η πλεονεξία, η πονηριά, η αναισχυντία, η αλαζονεία, η ανοησία. Αυτά είναι που μολύνουν τον άνθρωπο· το να φάγει όμως με άπλυτα χέρια, δεν τον λερώνει.

ΚΣΤ'. Μητέρα και Αδέλφια

Ένα πρωί, στέκουνταν ο Ιησούς στη μοναξιά του βουνού και προσεύχουνταν. Πίσω του, παράμερα, τον κοίταζαν οι μαθητές του, που, όρθιος, με τα μάτια σηκωμένα, παρακαλούσε το Θεό.

Ίσως, στο πρόσωπο του να είδαν οι απλοί αυτοί άνθρωποι τη θεϊκή έμπνευση. Σαν τελείωσε ο Ιησούς και τον σίμωσαν, ένας μαθητής του είπε:

— Κύριε, δίδαξέ μας και μας να προσευχόμαστε, όπως και ο Ιωάννης edίδασκε τους μαθητές του.

Και πάλι τους επανέλαβε ο Ιησούς την όμορφη ολιγόλογη και απλή προσευχή που τους είχε διδάξει στο βουνό: «Πάτερ ημών, ο εν τοις ουρανοίς...»

Ήταν μια από κείνες τις όμορφες ήσυχες ώρες, όπου όλη η γλύκα της φύσεως του Ιησού χύνουνταν στα λόγια του. Μόνος ανάμεσα στους μαθητές του, που τον αγαπούσαν και πίστευαν σ' εκείνον, ένιωθε γύρω του ατμόσφαιρα αγάπης, όπου στενοχώρια δε χωρούσε, όπου κάθε τραχιά λέξη ήταν άκαιρη.

Με το χαμόγελο στα χείλη και με ήρεμη την ψυχή, τους δίδασκε, για δεύτερη φορά, τη λιτότητα στην προσευχή. Λόγια πολλά ήταν περιττά, όχι όμως περιττή και η προσευχή.

Και, για να τους εξηγήσει καλύτερα την ανάγκη αυτή, τους είπε, παίρνοντας σαν πάντα από τη ζωή τους την καθημερινή τα παραδείγματα του:

— Ποιος από σας θα πήγαινε σε φίλο τα μεσάνυχτα και θα του έλεγε, «Φίλε, δάνεισέ μου τρία ψωμιά, γιατί φίλος μου έφθασε από ταξίδι σπίτι μου, και δεν έχω τίποτα να του προσφέρω», κι εκείνος από μέσα θ' αποκρίνουνταν και θα έλεγε: «Μη με σκοτίζεις τώρα, η πόρτα μου είναι πια κλεισμένη, και τα παιδιά μου και εγώ στο κρεβάτι είμαστε, δεν μπορώ να σηκωθώ να σου τα δώσω». Εγώ σας λέγω πως, έστω και αν για χατίρι της φιλίας του δε θα χαλούσε την ησυχία του, ο άνθρωπος αυτός θα σηκώνουνταν όμως για την επιμονή του φίλου του, και θα του έδινε ό,τι του χρειαζούνταν.

Δε θέλει ο Ιησούς την εύκολη μοιρολατρεία, που στηρίζεται τις περισσότερες φορές στην τεμπελιά, και ξεφορτώνεται τις μικροφροντίδες της καθημερινής ζωής αναθέτοντάς την στο έλεος του Θεού.

— Και εγώ σας λέγω: Ζητάτε και θα σας δοθεί, γυρεύετε και θα βρείτε, χτυπάτε και θα σας ανοίξουν γιατί όποιος ζητά, λαμβάνει, και όποιος γυρεύει, βρίσκει, και όποιος χτυπά, του ανοίγουν. Ποιος από σας θα δώσει στο γιο του πέτρα όταν ζητήσει ψωμί, ή φίδι αντί ψάρι, ή σκορπιό αντί αυγό; Αν λοιπόν εσείς, που είστε αμαρτωλοί, ξέρετε στα παιδιά σας να δίνετε καλά πράματα, πόσο περισσότερο ο Πατέρας ο ουράνιος θα δώσει πνεύμα αγαθό σ' όποιον του το ζητήσει;

«Πνεύμα αγαθό». Γιατί η βοήθεια του Θεού είναι ψυχική· και πάντοτε η διδαχή του Ιησού σ' αυτό τείνει. Μη ζητούμε από το Θεό υλικά καλά. Τα γήινα για τους ανθρώπους, τα πνευματικά για το Θεό. Μη ζητούμε από το Θεό να μας γλιτώσει από πόνο ή αρρώστια, από δυστυχία ή κακοπέραση· αλλά να ζητούμε από το Θεό δύναμη ψυχική, για να υποφέρομε καρτερικά και όμορφα και υπερήφανα τις αναπόφευκτες ανθρώπινες κακομοιρίες, ανυψώνοντας την ψυχή μας ψηλά πάνω τους, διατηρώντας την ήρεμη και αγνή, δυνατή και μεγάλη, όσο και αν μας βασανίζει η ζωή.

Η παραβολή του Ιησού, σ' αυτή την ιδέα περιστρέφεται και αργότερα όταν λέγει, «Απόδοτε τα του Καίσαρος τω Καίσαρι και τα του Θεού τω Θεώ», δηλ. «Επιστρέψατε στον Καίσαρα εκείνα που είναι του Καίσαρος και στο Θεό εκείνα που είναι του Θεού», πάλι αυτή την ιδέα εκφράζει τ' ανθρώπινα στους ανθρώπους και τα πνευματικά στο Θεό. Επίσης, όταν τον παρακαλούν να γιατρέψει ανθρώπινες αρρώστιες, που ούτε οι γιατροί ούτε οι μαθητές του δεν μπορούν να τις γιατρέψουν, ξεσπάζει η αγανάκτησή του που δεν καταλαβαίνουν οι άνθρωποι πως ήλθε ψυχές να σώσει και όχι σάρκες να γιατρεύει και φωνάζει:

— Ω γενεά άπιστη και διεστραμμένη! 'Ως πότε θα είμαι μαζί σας; 'Ως πότε θα σας ανέχομαι;

Αλλά την υψηλή αυτήν ιδέα του Θεού, οι υλιστές Εβραίοι δεν την καταλάβαιναν τα θαύματα μόνο του Ιησού τους απασχολούσαν και τους σάστιζαν, ενώ η θεϊκή ομορφιά της διδαχής του τους διέφευγε ή τους θύμωνε ή τους άφηνε ψυχρούς.

Με όλα αυτά, η φήμη του όλο και μεγάλωνε. Το ήξεραν οι διαβασμένοι και οι ιερείς, και τρόμαζαν. Από την Ιερουσαλήμ, τον παρακολουθούσαν βήμα βήμα αποσταλμένοι του Σανχεδρίν κατα-

σκόπευαν κάθε του κίνηση, παραμόνευαν κάθε του λόγο, μήπως και βρουν κανένα πάτημα και τον καταστρέψουν στη λαϊκή συνείδηση.

Μια μέρα, έφεραν στον Ιησού έναν άνθρωπο τυφλό, κωφάλαλο και δαιμονισμένο· ο Ιησούς τον γιάτρεψε και του χάρισε πάλι το φως, την ομιλία, και το νου.

Πολλοί που είδαν, θαύμασαν, και συλλογισμένοι είπαν:

— Μην είναι τούτος ο Χριστός, ο υιός του Δαυίδ;

Και κόσμος, κόσμος, έφθανε αδιάκοπα, τόσο που δεν πρόφθαινε ούτε ψωμί να φάγει. Άκουσαν οι δικοί του το κακό που γίνονταν, και βγήκαν να τον πιάσουν, να τον βγάλουν από το πλήθος, και έλεγαν πως «έχασε το νου του». Γιατί, στην οικογένειά του μέσα, πολλοί δεν τον εννοούσαν, και τον λογάριαζαν για τρελό.

Άκουσαν οι κατάσκοποι ιερείς και Φαρισαίοι την απορία του πλήθους, και ανησύχησαν μήπως πιστέψει για καλά ο λαός του Ισραήλ πως ο Ιησούς ήταν ο Χριστός. Κατάφθασαν λοιπόν ανάμεσα στο πλήθος, που ολοένα πύκνωνε, και άρχισαν να το δασκαλεύουν λέγοντας:

— Αυτός δε βγάζει τα δαιμόνια, παρά με τον Βεελζεβούλ τον αρχηγό των δαιμόνων.

Τ' άκουσε ο Ιησούς και, κρίζοντάς τους, είπε:

— Κάθε βασιλεία που διαιρεθεί, ρημάζει, κάθε πόλη ή οικογένεια που διαιρεθεί, δε στέκεται· και αν ο σατανάς το σατανά βγάλει, κομματιάζεται· πως λοιπόν να σταθεί η βασιλεία του;

Με λίγα λόγια, τους έδειξε ο Ιησούς την ανοησία της κατηγορίας τους, να φαντάζονται πως ο σατανάς μπορούσε να κατατρέχει τον εαυτό του. Αν έβγαζε ο Ιησούς δαιμόνια, θα πει, απεναντίας, πως η δύναμη του ήταν μεγαλύτερη και δυνατότερη από του σατανά, ώστε δεν μπορούσε παρά να είναι θεϊκή, και δοσμένη από το Πνεύμα το Άγιο.

Και τότε, τους ειδοποίησε πως πολλές αμαρτίες και πλάνες θα συγχωρεθούν στους ανθρώπους, εκτός μιας, της βλασφημίας που ξεστόμισαν εναντίον του Πνεύματος του Θεού, που στ' όνομά του είχε σώσει τον δαιμονισμένο κωφάλαλο.

Γιατί τη δύναμη αυτή την είχε από το Θεό, και στ' όνομα του Θεού δίδασκε.

— Όποιος δεν είναι με μένα —δηλ. με το Πνεύμα το Άγιο— είναι

εναντίον μου, τους λέγει. Και όποιος δε συνάζει μαζί μου, σκορπίζει.

Και με παραβολή τους λέγει να κρίνουν το έργο του:

— Ή λέτε πως το δένδρο είναι καλό και ο καρπός του καλός, ή πως το δένδρο είναι σάπιο και ο καρπός του σάπιος. Γιατί από τον καρπό γνωρίζεται το δένδρο.

Από τα έργα του λοιπόν ας τον κρίνουν κι εκείνον τον ίδιο. Μα δεν το κάμνουν, παρά υποψιάζονται πάντα τα έργα του, και γυρεύουν να τον παρεξηγήσουν, άρα η καρδιά τους είναι μαύρη και κακή, και γι' αυτό φαρμακωμένες είναι πάντα οι σκέψεις τους.

— Γεννήματα οχιάς, τους φωνάζει, πως μπορείτε να πείτε καλό αφού είστε κακοί; Γιατί κατά την καρδιά λαλεί και το στόμα!

— Και σας λέγω, πρόσθεσε, τη μέρα της κρίσεως θα δώσουν οι άνθρωποι λόγο για κάθε λέξη άπρεπη που θα έχουν ξεστομίσει. Κατά τα λόγια σου θ' αθωωθείς, και πάλι κατά τα λόγια σου θα καταδικαστείς.

Τον άκουσαν οι Φαρισαίοι θυμωμένοι, αλλά σωπασμένοι.

Κι εκεί, από μέσα από το πλήθος, μια γυναίκα έσυρε φωνή και είπε:

— Ευλογημένη η μητέρα που σε γέννησε και σ' έθρεψε!

Αποκρίθηκε ο Ιησούς:

— Κάλλια ευλογημένοι όσοι ακούν το λόγο του Θεού και τον φυλάγουν.

Μερικοί Φαρισαίοι, γυρεύοντας να τον δοκιμάσουν, του είπαν τότε:

— Δάσκαλε, θέλομε να δούμε από σένα κανένα σημείο.

Ο Ιησούς γυρνώντας στα πλήθη αποκρίθηκε και είπε:

— Γενεά κακή και ψεύτρα, σημείο ζητά και σημείο δε θα της δοθεί, παρά μόνο το σημείο του Ιωνά του προφήτη.

Και προφητεύοντας το θάνατο του και την ανάσταση, πρόσθεσε:

— Όπως αυτός έμεινε στην κοιλιά του κήτους τρεις μέρες και τρεις νύχτες, έτσι και ο υιός του ανθρώπου θα μείνει τρεις μέρες και τρεις νύχτες στην καρδιά της γης.

Και περιφρονώντας τους Φαρισαίους, εξακολούθησε τη διδαχή του στα πλήθη, που ολοένα πύκνωναν.

Μιλούσε ακόμα ο Ιησούς, όταν κάποιος ήλθε και του είπε πως

έξω βρίσκεται η μητέρα του με τ' αδέρφια του, και πως τον ζητούν να του μιλήσουν.

Είχαν μάθει πως κόσμος πολὺς ἦταν μαζεμένος γύρω στον Ἰησοῦ, τόσο που δεν πρόφθαινε να φάγει, πως οι διαβασμένοι λογομαχοῦσαν μαζί του, και πως εκείνος τους ἔλεγε λόγια σκληρά. Ἴσως να τους πρόφθασαν και τις κατηγορίες των Φαρισαίων, πως με τον Βεελζεβούλ ἔβγαζε δαιμόνια, και πως εἶχε παραφρονήσει ο Ἰησοῦς, και ανήσυχη ἔτρεξε η μητέρα του να τον βγάλει ἀπὸ μέσα ἀπὸ τον ὄχλο. Ἀλλὰ τόσοσ ἦταν ο κόσμος, που δεν μπόρεσε να τον σιμώσει, και ἔστειλε να τον φωνάξουν.

— Η μητέρα σου και τ' αδέρφια σου στέκουν ἀπέξω και ζητούν να σε δουν, του εἶπαν.

Παραδομένος ο Ἰησοῦς στη διδαχή του, συνεπαρμένος με το μεγαλείο της αποστολής του, της δημιουργίας του, εἶχε ἀνέβει πάνω ἀπὸ τις ἀνθρώπινες σχέσεις και τους ἀνθρώπινους συγγενικούς δεσμούς.

Τα λόγια αὐτὰ τον ξίπασαν εκείνη την ὥρα, η σχέση του με τους ἀνθρώπους ἦταν μόνο εκείνου που διδάσκει προς εκείνους που διδάσκονται.

— Ποια εἶναι η μητέρα μου και ποια εἶναι τ' αδέρφια μου; ρώτησε.

Και ἀπλώνοντας το χέρι ἀπάνω στους μαθητές του, εἶπε:

— Ἴδου η μητέρα μου και τ' αδέρφια μου γιατί εκείνος που κάνει το θέλημα του Πατέρα μου του ουράνιου, ἀδελφός μου και ἀδελφή και μητέρα μου εἶναι.

Τα γήινα ὅλα παραμερίζουνταν. Το ἔργο του ἔστεκε ψηλά μπροστά του, μεγάλο, ἀπέραντο, θεϊκό.

ΚΖ'. Πρόγευμα στου Φαρισαίου

Ένας Φαρισαίος που παρεβρέθηκε στη σκηνή αυτή, είτε για ν ακούσει τον Ιησού, είτε από κακή πρόθεση να βγει ύστερα να τον κακολογήσει, τον κάλεσε να φάγει σπίτι του.

Το κάλεσμα ήταν για το «άριστον», ασήμαντο λαφρύ πρόγευμα που έτρωγαν οι Εβραίοι κατά το μεσημέρι.

Το κυριότερο γεύμα της μέρας ήταν το βραδινό· τότε έφερναν οι δούλοι νερό και λεκάνη στο τραπέζι, και πρόσφερναν πρώτα στον οικοδεσπότη ή στον κυριότερο από τους καλεσμένους να πλυθεί, ύστερα και στους άλλους, κατά τη σειρά της εθιμοταξίας. Στο άριστον όμως, που ήταν χωρίς σημασία, ο καθένας φρόντιζε μονάχος του να πάρει νερό και να πλυθεί. Προσευχές και ευλογίες ακολουθούσαν, και ύστερα ο οικοδεσπότης ευλογούσε το ψωμί και το κρασί.

Στο πατροπαράδοτο αυτό χερονίψιμο, κάθε πράξη, κάθε κίνηση, σχεδόν, ήταν καθορισμένη, κανονισμένη, και έδινε στους Ραββίνους αιτία για συζήτηση και για φιλονικία. Π.χ. είχε σηκωθεί πικρή πολεμική μεταξύ των σχολών του Χιλέλ και του Σαμμάι αν έπρεπε το νίψιμο να γίνεται πριν ή αφού μπει το κρασί στα ποτήρια, επίσης και για να λυθεί το σημαντικότερο πρόβλημα, πού να τοποθετηθεί το πεσκίρι για το στέγνωμα των χεριών.

Εκείνη τη μέρα, ο Φαρισαίος, μαζί με τον Ιησού, κάλεσε και άλλους Φαρισαίους και νομοδιαβασμένους.

Μπήκε στο σπίτι ο Ιησούς, και, σιμώνοντας το τραπέζι, έγειρε στο τρίκλινο χωρίς να πλυθεί.

Σκανδαλίστηκε ο οικοδεσπότης, και τον ρώτησε πως κάθουνταν στο πρόγευμα πριν πλυθεί.

Του αποκρίθηκε ο Ιησούς:

— Εσείς οι Φαρισαίοι παστρεύετε το εξωτερικό του ποτηριού και του πιάτου, τα σωθικά σας όμως είναι γεμάτα αρπαγή και κακία.

Τον είχαν καλέσει εκεί με την πρόθεση να σχολιάσουν τις πράξεις και τα λόγια του, και από την πρώτη στιγμή έπιασαν λογομαχία. Μα είχαν περάσει πια οι μέρες όπου σκεπαστά, με παραβολές, τους έδειχνε ο Ιησούς τα ελαττώματά τους. Τώρα, με αγανάκτηση τους λέγει την περιφρόνηση του, για την υποκρισία τους

και την ψευτιά τους. «Τρελούς», τους λέγει με θυμό, που τα εξωτερικά μόνο φροντίζουν, και τα εσωτερικά τους παραβλέπουν, που τα ποτήρια καθαρίζουν και την ελεημοσύνη λησμονούν.

— Δώσετε ελεημοσύνη από κείνα που έχετε, και όλα θα σας είναι καθαρά.

Και ξεσπάζει με αγανάκτηση και τους λέγει:

— Αλίμονο σας, γραμματισμένοι και Φαρισαίοι υποκριτές, γιατί είστε σα μνήματα που δε φαίνονται, και τα ποδοπατούν οι άνθρωποι περνώντας, χωρίς να το ξέρουν.

Κατά το νόμο του Μωυσή, όποιος πατούσε σε μνήμα μολύνονταν ο λόγος αυτός του Ιησού, ο σκληρός, που τους δείχνει τους Φαρισαίους τόσο κακούς, ώστε να μολύνουν εκείνους που τους πλησιάζουν, επείραξε τους καλεσμένους. Ένας νομικός τον διέκοψε και του είπε:

— Δάσκαλε, λέγοντας αυτά, κι εμάς μας βρίζεις.

Αγανακτισμένος αποκρίθηκε ο Ιησούς:

— Και σας τους νομικούς, αλίμονο σας, που φορτώνετε τους ανθρώπους βάρη ασήκωτα, ενώ εσείς ούτε με το δαχτυλάκι σας δεν τ' αγγίζετε.

Ήταν ολομόναχος, ανάμεσα στα κακόβουλα και δειλά τσακάλια, ο άλλοτε γλυκομίλητος Ιησούς, και η γνώση πως τον κάλεσαν εκεί με την πρόθεση να του ριχθούν όλοι μαζί, τον έκανε ίσως να τους μιλήσει ακόμα πιο τραχιά, να τους πει την αλήθεια με σκληρότερα λόγια. Απότομα, ξεσκεπάζει τη διπροσωπία και την υποκρισία τους, τους πετά καταπρόσωπο την περιφρόνηση του, τους λέγει χωρίς περιφράσεις πια το μίσος του για την αμαρτωλή τους ζωή.

Το φαγί διακόπηκε απότομα, όλοι σηκώθηκαν, ο Ιησούς βγήκε έξω, και οργισμένοι τον περιτριγύριζαν οι διαβασμένοι και οι Φαρισαίοι, βάζοντάς του ερωτήματα, πειράζοντάς τον, γυρεύοντας με κάθε τρόπο να τον κάνουν να πει τίποτα, που να τους δώσει πάτημα να τον κατηγορήσουν για αιρετικό και να τον πιάσουν.

Μα δεν τόλμησαν να τον κακοποιήσουν.

Γιατί έξω, ωστόσο, κόσμος πολύς είχε μαζευθεί, και όλο κατάφθαναν άλλοι, ν' ακούσουν και να δουν, τόσο που καταπατούσε ο ένας τον άλλο, και σπρώχνονταν ποιος να πρωτακούσει τα λόγια του Ιησού.

Υψώνοντας τη φωνή, είπε τότε ο Ιησούς στους μαθητές του, που μαζεύονταν κι εκείνοι κοντά του:

— Φυλάγεστε από τη ζύμη των Φαρισαίων, που είναι όλο υποκρισία.

Το ήξερε πως μεταξύ του και των Φαρισαίων χάος είχε ανοιχθεί· το ήξερε πως τον είχαν καταδικάσει και πως ήταν πια ζήτημα μερών ο θάνατος του το ήξερε και το παραδέχονταν. Είχε έλθει να κηρύξει την αλήθεια και να πεθάνει γι' αυτήν. Μα οι άλλοι που θα τον ακολουθούσαν και που θα γίνονταν απόστολοι του ανάμεσα στους ανθρώπους, θα είχαν άραγε το θάρρος, την αυτοθυσία να τον ακολουθήσουν; Δε θα δειλίαζαν εμπρός στην αντάρα που κατάφθανε;

Με δύναμη και αφοβιά, αφηφώντας το μίσος και το θυμό που ένιωθε έτοιμα να ξεσπάσουν, γυρνώντας στα πλήθη φώναξε:

— Λέγω σε σας τους φίλους μου, μη φοβάστε όσους μπορούν να σκοτώσουν το σώμα, και πέρα από κει δεν μπορούν πια τίποτα. Να σας πω ποιον να φοβάστε: να φοβάστε εκείνον που μετά το σκότωμα έχει εξουσία να ρίξει στη Γέεννα. Ναι, σας λέγω, αυτόν να φοβάστε.

Από τα σπουργίτια, τους λέγει, που τα πουλούσαν σε τιποτένια τιμή, δύο ασσάρια²² τα πέντε, κανένα δεν έπεφτε στη γη χωρίς τη θέληση του Θεού.

— Εσάς όμως, οι τρίχες της κεφαλής σας είναι μετρημένες μη φοβάστε λοιπόν περισσότερο αξίζετε από πολλά σπουργίτια.

— Και σας λέγω, πρόσθεσε, όποιος ομολογήσει πίστη σε μένα, εμπρός στους ανθρώπους, θα τον παραδεχθώ κι εγώ εμπρός στον Πατέρα μου που είναι στους ουραμούς. Μα εκείνος που με απαρνηθεί εμπρός στους ανθρώπους, θα τον απαρνηθώ κι εγώ εμπρός στον Πατέρα μου που είναι στους ουραμούς.

Κάποιος μες στον όχλο, ακούοντας τα λόγια του Ιησού, σκέφθηκε πως αυτός που μιλούσε με τόση θέληση και εξουσία, ήταν κατάλληλος να του κανονίσει κάτι δικές του μικροδουλίτσες.

— Δάσκαλε, φώναξε, πες του αδελφού μου να μοιράσει μαζί μου την κληρονομιά.

Τι αγανάκτηση να ξέσπασε στην καρδιά του Ιησού, με τα λόγια αυτά, τι αηδία για τη στενοψυχιά ακόμα κι εκείνων που έβλεπαν το

22 *Ασσάριον, νόμισμα πολύ μικρής αξίας, νομισματική μονάδα των Ρωμαίων.*

μεγαλείο του, την ώρα που με όλη του την πνοή ζητούσε να τους σηκώσει πάνω από τις μικρότητες της ζωής!

— Άνθρωπε, ποιος μ' έβαλε δικαστή σας ή μοιραστή; του αποκρίθηκε.

Και γυρνώντας στα πλήθη είπε:

— Κοιτάξετε να φυλάγεστε από κάθε πλεονεξία. Γιατί η ζωή δεν είναι στα μεγάλα πλούτη.

Και τους είπε μια παραβολή για να τους εξηγήσει τα τελευταία αυτά λόγια:

— Κάποιου πλούσιου τα χωράφια έβγαλαν πολύν καρπό τα λογάριαζε λοιπόν μέσα του και έλεγε: «Τι να κάνω που δεν έχω πού να φυλάξω τους καρπούς μου;» Και είπε: «Αυτό θα κάνω· θα γκρεμίσω τις αποθήκες μου και θα χτίσω μεγαλύτερες, και θα συνάξω τα γεννήματα και τα καλά μου όλα, και θα πω της ψυχής μου: Ψυχή, έχεις πολλά καλά σοδιασμένα για χρόνια και χρόνια· αναπαύσου λοιπόν, φάγε, πίνε και χαίρου. Αλλά του είπε ο Θεός: «Τρελέ, αυτή τη νύχτα σου ζητούν την ψυχή σου. Τίνος λοιπόν θα μείνουν όσα ετοιμασες;»

Και πρόσθεσε ο Ιησούς:

— Έτσι θα γίνει σε όποιον θησαυρίζει για τον εαυτό του στη γη, και δεν είναι πλούσιος σε ό,τι αρέσει στο Θεό.

Και είπε ο Ιησούς στους μαθητές του:

— Γι' αυτό σας λέγω, μη σκοτίζεστε για τη ζωή σας, πως θα φάτε, ούτε για το σώμα σας, πως θα ντυθείτε.

Και με αγάπη, τρυφερά είπε στους δώδεκα:

— Μη φοβάσαι, μικρό μου ποιμνιο· γιατί ο Πατέρας σας ευδόκησε να σας δώσει τη Βασιλεία· πουλήσετε τα καλά σας και κάνετε ελεημοσύνη. Φτιάσετε για σας βαλάντια που δεν παλιώνουν, θησαυρό ουράνιο, που κλέφτης δεν τον αγγίζει ούτε σκουλήκι τον καταστρέφει.

Και πάλι τους θυμίζει:

— Γιατί όπου είναι ο θησαυρός σας εκεί θα είναι και η καρδιά σας.

ΚΗ'. Χαναναία και Δεκαπολίτες

Οι σοφοί όλοι της Παλαιστίνης είχαν συνωμόσει το θάνατο του Ιησού. Τις φατρίες που είχαν έχθρα αναμεταξύ τους, τις είχε ενώσει το κοινό μίσος εναντίον του. Οι Φαρισαίοι, με τη θρησκευτική τους δύναμη, οι Σαδδουκαίοι, με τα πλούτη τους όσο και την πολιτική, κοινωνική και ιερατική τους επιβολή, οι Ηρωδιανοί Ισραηλίτες της βασιλικής οικογένειας, ενωμένοι με τους Ρωμαίους υπαλλήλους του Κράτους, οι διαβασμένοι και νομομαθείς, όλοι συμφώνησαν να σπάσουν το γόητρο που είχε ο Ιησούς στο λαό, να σταματήσουν τη διδασκαλία του, την αντίθετη με τη δική τους, να τον συλλάβουν και να τον καταστρέψουν.

Η ζωή ανάμεσά τους ήταν ανυπόφορη, και το πρόγευμα του Φαρισαίου ήταν πρόσφατο παράδειγμα. Σηκώθηκε ο Ιησούς και έφυγε, και αφήνοντας πίσω την πατρίδα του, πήρε τους μαθητές του και πήγε βόρεια.

Πεζή τράβηξε ο μικρός όμιλος κατά τα ξενικά μέρη της Φοινίκης, στα σύνορα της Τύρου και της Σιδώνος, όπου οι κάτοικοι ήταν εθνικοί, δηλ. λάτρευαν τους αρχαίους ελληνικούς θεούς.

Πήγαιναν εκεί ο Ιησούς να βρει μοναξιά και ξεκούραση, να γλιτώσει από το διωγμό των εχθρών του όσο και από την πολιορκία των αρρώστων.

Γύρευε ησυχία να διδάξει το ευαγγέλιο στους μαθητές του, που θα έβγαιναν ύστερα να το κηρύξουν αυτοί στον κόσμο, όταν θα έλειπε κείνος.

Μα στην παραθαλάσσια αυτή χώρα των εθνικών, την πλούσια και εμπορική, η φήμη του είχε φθάσει πριν από κείνον, και πολλοί είχαν ταξιδέψει ως τη Γαλιλαία για να δουν το νέο προφήτη που είχε συγκλονίσει τον κόσμο με τη διδαχή του.

Ώστε, σαν έφθασε στα σύνορα των μερών εκείνων, αν και κλείστηκε σ' ένα σπίτι για να μη δει κανέναν, δεν κατόρθωσε να κρυφθεί.

Μια Συροφοινίκισσα, Χαναναία²³, Ελληνίδα κατά τη γλώσσα και

23 Χαναναίους: έλεγαν τους Φοίνικες, τους άλλοτε κατοίκους της γης Χαναάν, που είχαν μετοικήσει στη Φοινίκη και βόρεια Αφρική, όταν οι Ισραηλίτες κατέκτησαν τη χώρα τους.

την ανάπτυξη, δηλ. εθνική, ειδωλολάτρισσα, καθώς άκουσε πως έφθασε ο Ιησούς, βγήκε από τα σύνορα της Φοινίκης και πήγε στο σπίτι όπου έμενε.

Είδε τον Ιησού που περπατούσε με τους μαθητές του, και, παίρνοντας το κατόπιν του, άρχισε να φωνάζει:

— Ελέησέ με, Κύριε, υιέ του Δαυίδ! Η κόρη μου κακά δαιμονίζεται.

Ο Ιησούς δεν της αποκρίθηκε, αλλά εκείνη εξακολουθούσε να φωνάζει και να δέρνεται και να παρακαλεί.

Τη λυπήθηκαν οι μαθητές ή βαρέθηκαν τις φωνές της και, σιμώνοντας τον Ιησού, τον παρακάλεσαν να της κάνει τη χάρη που ζητούσε.

— Στείλε την στο καλό, γιατί φωνάζει πίσω μας.

Μα τους αποκρίθηκε ο Ιησούς:

— Δε στάλθηκα παρά μόνο στα χαμένα πρόβατα του Ισραήλ.

Η γυναίκα έτρεξε κοντά του, και, πέφτοντας στα πόδια του, τον επροσκύνησε.

— Κύριε! φώναξε, βοήθησέ με!

Κι εκείνος, που μόνο σπλαχνιά και αγάπη είχε σκορπίσει γύρω του, που κάθε του λόγος ήταν παρηγοριά για το θλιμμένο, στη γυναίκα αυτήν αποκρίθηκε:

— Δεν είναι σωστό να παίρνεις το ψωμί από τα παιδιά, και να το ρίχνεις στα σκυλάκια.

— Ναι, Κύριε, του αποκρίθηκε κείνη, μα και τα σκυλάκια τρων από τα ψίχουλα που πέφτουν από το τραπέζι των κυρίων τους.

Τότε της αποκρίθηκε ο Ιησούς και της είπε:

— Ω γυναίκα, μεγάλη σου η πίστη! Ας γίνει όπως θέλεις.

Και σηκώθηκε η γυναίκα κι έτρεξε σπίτι της και βρήκε το κορίτσι της ήσυχα πλαγιασμένο στο κρεβάτι, και το δαιμόνιο το είχε αφήσει.

Δεν μπορούσε πια να μείνει άγνωστος εκεί ο Ιησούς· φεύγοντας πάλι, τράβηξε πίσω κατά τη θάλασσα της Γαλιλαίας, δηλαδή τη λίμνη Γενησαρέτ, πέρασε τα σύνορα και μπήκε στη Δεκάπολη, χώρα ανατολικά του Ιορδάνη.

Η χώρα αυτή ανήκε άλλοτε στους Ιουδαίους, αλλά στα 587 π.Χ. κατέβηκε ο Ναβουχοδονόσορ, βασιλέας της Χαλδαίας, πήρε τη Δεκάπολη, κατέστρεψε την Ιουδαία και την Ιερουσαλήμ, κι έσυρε αιχ-

μαλώτους στη Βαβυλώνα σχεδόν όλο τον πληθυσμό. Αργότερα, στα 536, οι Ιουδαίοι επέστρεψαν από την εξορία, αλλά ποτέ δεν κατόρθωσαν να ξαναπάρουν τη Δεκάπολη.

Καθώς το μαρτυρεί τ' όνομά της, η χώρα αυτή, που καλά καλά δεν ξέρομε πού ήταν, είχε δέκα πόλεις μεγάλες και εύπορες. Οι κάτοικοι ήταν εθνικοί Συρο-Έλληνες και Φοίνικες, και οι Ρωμαίοι που την κατείχαν τότε, της άφησαν μεγάλες ελευθερίες, και κάθε πόλη διοικούνταν μόνη, κατά το σύστημα που είχαν οι αυτόνομες ελληνικές πόλεις.

Οι ειδωλοάτρες αυτοί δέχτηκαν τον Ιησού με φιλοξενία και συμπάθεια. Η μεγαλόπνοη διδασκαλία του δεν τους αναστάτωνε σαν τους Ιουδαίους· και η πραότης του, η πονοψυχιά του τους συγκινούσαν.

Μια μέρα, του έφεραν έναν κωφάλαλο, και τον παρακάλεσαν να βάλει το χέρι απάνω του για να τον γιατρέψει.

Τον πήρε ο Ιησούς παράμερα, έξω από τον όχλο, έβαλε τα δάχτυλά του, δηλ. ένα του δεξιού και ένα του αριστερού χεριού, στ' αυτιά του κουφού, έπειτα φτύνοντας στον αντίχειρά του, άγγιξε τη γλώσσα, και, σηκώνοντας τα μάτια στον ουρανό, στέναξε και είπε:

— «Εφραθά²⁴»... δηλαδή, «άνοιξε».

Και ευθύς άνοιξαν τ' αυτιά του και λύθηκε η γλώσσα του και μίλησε σωστά.

Ο Ιησούς παρήγγειλε σε όλους όσους ήταν εκεί, να μη διαδώσουν το θαύμα· αλλά όσο περισσότερο τους το σύστηνε, τόσο περισσότερο αυτοί το διαλαλούσαν και απορούσαν και θαύμαζαν λέγοντας:

— Λαμπρά όλα τα έκανε· και τους κουφούς κάνει ν' ακούν και τους άλαλους να λαλούν.

Γρήγορα βγήκε και εκεί η φήμη του. Αν και ειδωλοάτρες, οι άνθρωποι αυτοί τόσον ενθουσιασμό είχαν για το νέον προφήτη του Ισραήλ, που δεν μπορούσαν να τον αποχωριστούν.

Το θαύμα του κωφάλαλου είχε γίνει όχι πολύ μακριά από την ανατολική όχθη της Τιβεριάδας· όταν ανέβηκε ο Ιησούς στο βουνό, πολλοί τον ακολούθησαν, φέρνοντας μαζί τους τυφλούς, κουτσούς,

24 *Εφραθά, λέξη αραμαϊκή, που ήταν διάλεκτος εβραϊσοσυριακή και τη μιλούσαν οι κάτοικοι της Παλαιστίνης. Ήταν η γλώσσα του Ιησού.*

κουλούς και άλλους πολλούς αρρώστους, και τους έριξαν στα πόδια του Ιησού για να τους γιατρέψει. Και σαν τον έβλεπαν να βάζει τα χέρια του απάνω τους ή μ' ένα λόγο να τους χαρίζει πάλι την υγεία, οι ειδωλολάτρες αυτοί θαύμαζαν, δόξαζαν το Θεό του Ισραήλ.

Τρεις μέρες έμεινε μαζί του το πλήθος, ακούοντας τ' αθάνατα λόγια. Πολλοί απ' αυτούς είχαν έλθει από χώρες μακρινές, και τα λίγα τους τρόφιμα είχαν σωθεί, αλλά κανένας δε σηκώθηκε να πάγει να φέρει άλλα.

Τους λυπήθηκε ο Ιησούς, και, κρίζοντας τους μαθητές του, τους είπε:

— Σπλαχνίζομαι τον κόσμο αυτό, που τρεις μέρες είναι μαζί μου και δεν έχει πια να φάγει· και πάλι να τους αποστείλω νησιτικούς δε θέλω, μην αποκάμουν στο δρόμο, γιατί μερικοί κάθονται μακριά.

Του αποκρίθηκαν οι μαθητές:

— Πού να βρούμε στην ερημιά τόσα ψωμιά, ώστε να χορτάσει τόσοσ κόσμος;

Και τους λέγει ο Ιησούς:

— Πόσα ψωμιά έχετε;

Του αποκρίθηκαν:

— Επτά, και λίγα ψαράκια.

Παράγειλε τότε ο Ιησούς στα πλήθη να καθίσουν χάμω, και, παίρνοντας τα επτά ψωμιά και τα ψαράκια, τα ευλόγησε, τα έκοψε και τα μοίρασε στους μαθητές του, που τα μοίρασαν ύστερα στα πλήθη, τέσσερις χιλιάδες άντρες, χωριστά τα γυναικόπαιδα. Όλοι έφαγαν και χόρτασαν, και περίσσεψαν ακόμα επτά ζεμπίλια τροφές. Τους τα έδωσε ο Ιησούς να τα πάρουν μαζί τους και τους ξαπέστειλε.

Χαρούμενοι και ευγνώμονες είχαν αποχωριστεί οι εθνικοί τον Ιησού χαρούμενος, με την καρδιά γεμάτη αγάπη για την απλοϊκή τους πίστη, τους είχε ξαποστείλει ο Ιησούς. Οι ειδωλολάτρες είχαν συγκινηθεί με την ομορφιά της διδασκαλίας του, και αφού τον φιλοξένησαν στον τόπο τους, τον ακολούθησαν ακόμη και ως κάτω στη λίμνη και τον ξεπροβόδισαν.

Από κει μπήκε στο καράβι του ο Ιησούς με τους μαθητές του, και τράβηξε για τα Μαγδαλά, στην αντικρινή ακρολιμνιά.

Βρήκε όμως άλλη ατμόσφαιρα εκεί ο Ιησούς.

ΚΘ'. Η Ομολογία του Πέτρου

Στην πατρίδα του σα γύρισε, ο Ιησούς ξαναβρήκε όλη τη στενόψυχη έχθρα των διαβασμένων η απουσία του δεν άλλαξε τίποτα, ούτε τους αφόπλισε.

Σαν όρνια σαρκοφάγα τον περίμεναν οι Φαρισαίοι και οι Σαδδουκαίοι, και, μόλις τον είδαν να φανεί και να αράξει στα χαλίκια της ακρολιμνιάς με το караβάκι του, μαζεύθηκαν όλοι γύρω του, σκοτίζοντας και πειράζοντάς τον από την πρώτη ώρα, γυρεύοντάς του σημάδι από τον ουρανό, να πεισθούν τάχα πως αυτός ήταν ο Μεσσίας.

Και στέναξε ο Ιησούς —με πόση κούραση άραγε— και τους είπε:

— Όταν βραδιάσει λέτε: «Καλοκαιρία είναι, γιατί ροδίζει ο ουρανός». Και το πρωί: «Κακοκαιρία θα έλθει, γιατί ξημερώνει αγριεμένος και κόκκινος ο ουρανός» —και, θυμωμένα, αναφωνεί και λέγει:

— Υποκριτές! Το πρόσωπο τ' ουρανού ξέρετε να το ξεδιαλύνετε, τα σημεία όμως των καιρών δεν μπορείτε;

Και, παίρνοντας τους μαθητές του, παράτησε Σαδδουκαίους και Φαρισαίους, κι έφυγε και τράβηξε για τη Βηθσαιίδα - Ιουλιάδα, βορειοανατολικά της λίμνης.

Καθισμένος στη βάρκα, βυθισμένος στη συλλογή, θλιμμένος για την κακία της φυλής του, είπε πάλι ο Ιησούς:

— Φυλάγεστε από τη ζύμη των Φαρισαίων και των Σαδδουκαίων.

Οι μαθητές, που, στη βία και στη σύγχυση της αναχωρήσεως, ξέχασαν απ' αντίκρυ ν' αγοράσουν ψωμί, και μόνο ένα καρβέλι είχαν πια στη βάρκα, το πήραν πως για υλική ζύμη τους μιλούσε ο Ιησούς, και, στενοχωρεμένοι και ανήσυχτοι μην πεινάσουν, μην τους λείψει το ψωμί, αναμεταξύ τους είπαν:

— Εμείς ψωμί δεν πήραμε.

Τους άκουσε ο Ιησούς, κι ένιωσε πόσο μακριά από κείνον ήταν ακόμα και αυτοί, οι καλύτεροι του ακόλουθοι και φίλοι. Και τους είπε:

— Τι λογαριάζετε μέσα σας, λιγόπιστοι, πως ψωμί δεν πήρατε;

Ούτε νιώθετε ούτε καταλαβαίνετε; Πετρωμένη έχετε ακόμα την καρδιά; Μάτια έχετε και δε βλέπετε; Αυτιά και δεν ακούτε; Και ούτε θυμάστε; Σαν έκοψα και μοίρασα τα πέντε ψωμιά στους πέντε χιλιάδες, πόσα κοφίνια γεμάτα πήρατε από τα περισσεμένα;

Του αποκρίθηκαν:

— Δώδεκα.

Και από τα επτά που μοίρασα στους τέσσερις χιλιάδες, πόσα καλάθια γεμίσατε;

Και πάλι του είπαν:

— Επτά.

— Και ακόμα δεν καταλαβαίνετε; τους είπε ο Ιησούς. Πως δεν το νιώσατε ότι λέγοντάς σας να προσέχετε τη ζύμη των Φαρισαίων και των Σαδδουκαίων δε σας μιλούσα για ψωμί;

Οι μαθητές, ντροπιασμένοι, κατάλαβαν τότε πως με τη λέξη ζύμη εννοούσε ο Ιησούς τη διδασχή των Φαρισαίων και των Σαδδουκαίων.

Ώρες τέτοιες ήταν από τις πικρότερες της πολυπικραμένης ζωής του Ιησού. Στους διαβασμένους και ιερωμένους της φυλής του, μόνο μίσος και κακία έβρισκε· στους απλοϊκούς ανθρώπους, που είχαν γίνει οι πιστότεροι φίλοι του, ανοησία και αστοχασία, ακόμα και λιγοπιστία.

Όλες τις λύπες τις ανθρώπινες ήταν γραφτό του Ιησού να τις νιώσει. Εκείνος που ήλθε στον κόσμο να δώσει ειρήνη και αγάπη, απήντησε μονάχα έχθρα και φθόνο, αχαριστία και περιφρόνηση, προδοσία και δειλία. Εκείνος που ξυπνούσε στις ανθρώπινες καρδιές τις πιο ευγενικές τάσεις, εκείνος που γύρευε να υψώσει την ψυχή ως τον πλάστη, πρόσκοπτε ξαφνικά στην πιο ποταπή βλακεία, στον πιο πρόστυχο υλισμό.

Και όμως, με ακούραστη επιμονή, με απέραντη αγάπη, ως την τελευταία μέρα της ανθρώπινης ζωής του, δεν έπαυσε να διδάσκει, να καλλιεργεί, να ξυπνά, να υψώνει την ψυχή όλων, μικρών και μεγάλων, φίλων και εχθρών, ταπεινών και τυράννων, ακόμα και την ώρα που τον περιγελούσε ο όχλος, κρεμασμένο στο σταυρό, βασανισμένο, αιματωμένο, ετοιμοθάνατο.

Τραβώντας γιαλό γιαλό κατά τη Βηθσαιίδα, ο Ιησούς, καθισμένος ανάμεσα στους μαθητές του, έβλεπε μια μια να περνούν

μπροστά του οι χώρες, που τόσο τις αγάπησε και τόσο μόχθησε να τις ανυψώσει. Η καρδιά του ήταν βουρκωμένη και βαριά. Το ένιωθε πως η πατρίδα του τον είχε διώξει, πως τον είχε απαρνηθεί, πως ποτέ πια δε θα ξαναδίδασκε εκεί το λόγο του Θεού, έστω και αν ξαναγύριζε κάποτε περαστικός.

Το έργο του στη Γαλιλαία είχε τελειώσει.

Ίσως, εκείνη την ώρα να είπε ο Ιησούς, από μέσα από την πικραμένη του καρδιά, τα λόγια που έμειναν σαν κατάρρα στις χώρες αυτές της Γαλιλαίας, που είχαν ακούσει τα ομορφότερά του διδάγματα, που είχαν δει τα μεγαλύτερά του θαύματα, και όμως που τον κατέτρεξαν και τον έδιωξαν, ακόμα και να τον θανατώσουν είχαν αποφασίσει:

— Αλίμονο σου, Χοραζίν! Αλίμονο σου, εσένα, Βηθσαιδά! Γιατί αν είχαν γίνει στην Τύρο και στη Σιδώνα τα θαύματα που γίνθηκαν σε σας, θα είχαν μετανιώσει από καιρό με σάκκο²⁵ και με στάχτη. Και συ, Καπερναούμ, που ως τον ουρανό υψώθηκες, ως τον Άδη θα κατεβείς. Γιατί αν στα Σόδομα είχαν γίνει τα θαύματα που σου έγιναν εσένα, θα έμεναν ως σήμερα.

Με τέτοια χαλασμένη καρδιά έφθασε ο Ιησούς με τους μαθητές του στη Βηθσαιδά - Ιουλιάδα, έξω από τα σύνορα της Γαλιλαίας. Εκεί του έφεραν έναν τυφλό, και τον παρακάλεσαν να τον αγγίξει και να τον γειάνει.

Πόνο ανθρώπινο δεν μπορούσε ν' αντικρίσει ο Ιησούς χωρίς να τον σπλαχνιστεί. Αν και τόσο πικραμένος για την κακία των Εβραίων, ο Ιησούς λυπήθηκε τον τυφλό.

Τον πήρε από το χέρι, και τον πήγε έξω από το χωριό τότε, φτύνοντας στα βλέφαρά του, πράξη που κατά τους Εβραίους είχε τη δύναμη να γιατρεύει, ακούμπησε τα χέρια του στα τυφλά μάτια και τον ρώτησε:

— Βλέπεις τίποτα;

Ο τυφλός σήκωσε τα μάτια και είπε:

— Βλέπω τους ανθρώπους σα δέντρα να περπατούν.

Πάλι σκέπασε ο Ιησούς τα μάτια του τυφλού με τα χέρια του,

25 Σάκκος: ο σάκκος ήταν χοντρό τρίχινο μαύρο ποκάμισο χωρίς άνοιγμα και δίπλες· το έβαζαν ως σημείο μεγάλου πένθους και μετάνοιας. Όπως οι αρχαίοι Έλληνες, οι Εβραίοι έβαζαν στάχτη στο κεφάλι για να δείξουν θλίψη και μετάνοια.

και του ειπε να ξανακοιτάξει και αυτός είδε καθαρά όλους, γιατρε-
μένος ολότελα.

Τότε τον έστειλε στο σπίτι του ο Ιησούς, λέγοντάς του, όπως το
έκανε συνήθως:

— Ούτε στο χωριό μέσα να μην μεις, ούτε να πεις τίποτα σε
κανένα.

Κι έφυγε ο Ιησούς από τη Βηθσαιΐδα, και τράβηξε βόρεια, κατά
τα μέρη της Καισάρειας του Φιλίππου, που ήταν η βορειότερη χώρα
του Εβραϊκού βασιλείου, στα ριζοβούνια του Λιβάνου, που άλλοτε
λέγονταν Πανεάς.

Τ' όνομα αυτό είχε την ιστορία του. Στο μέρος εκείνο μέσα στο
βουνό, ήταν ένα σπήλαιο μεγάλο, απ' όπου έβγαινε η τρίτη πηγή
του Ιορδάνου. Τον καιρό του Μεγάλου Αλεξάνδρου, οι Έλληνες εί-
χαν αφιερώσει το σπήλαιο στον Πάνα, το θεό των δασών και των
πηγών και από τότε λέγονταν η χώρα αυτή Πανεάς.

Είχε αποτραβηχθεί ο Ιησούς στα ξένα εκείνα μέρη, όπου για
πρώτη φορά πήγαινε, με μονάχα τους μαθητές του, για να βρει πε-
ρισσότερη ησυχία, και ανενόχλητα να εξετάσει τα φρονήματά τους
και να τους προαναγγείλει τα πάθη του, το θάνατο του και την
ανάσταση.

Είχε προσευχηθεί, σαν πάντα, λίγο παράμερα, και οι μαθητές
του περίμεναν να τελειώσει για να τον πλησιάσουν και τότε, πηγαί-
νοντας, τους ρώτησε:

— Ποιος λέγουν οι άνθρωποι πως είμαι;

Κι εκείνοι του είπαν:

— Μερικοί λέγουν πως είσαι ο Ιωάννης ο Βαπτιστής, άλλοι πως
είσαι ο Ηλίας και άλλοι πάλι ο Ιερεμίας ή ένας από τους προφήτες.

Και τους λέγει ο Ιησούς:

— Και σεις, ποιος λέτε πως είμαι;

Του αποκρίθηκε ο Σίμων ο Πέτρος:

— Εσύ είσαι ο Χριστός!

Η απάντηση αυτή η ολιγόλογη του Πέτρου, που μαρτυρεί τον
αυθόρμητο, τον όμορφο ενθουσιασμό της καρδιάς του, είναι η
ανώτατη ομολογία της πίστεως του.

Με αγάπη και γλύκα του αποκρίθηκε ο Ιησούς:

— Μακαρισμένος είσαι, Σίμων Βαρ²⁶ Ιωνά, γιατί σάρκα και αίμα δε σου το αποκάλυψαν, αλλ' ο Πατέρας μου που είναι στους ουρανούς. Κι εγώ σου λέγω πως εσύ είσαι ο Πέτρος, και απάνω σ' αυτή την πέτρα θα χτίσω την εκκλησία μου, και οι πύλες του Άδη δε θα τη νικήσουν. Θα σου δώσω τα κλειδιά της Βασιλείας των Ουρανών, και ό,τι δέσεις στη γη θα μείνει δεμένο στον ουρανό, και ό,τι λύσεις στη γη θα μείνει λυμένο και στον ουρανό.

Σε όλους τους μαθητές του παρήγγειλε τότε αυστηρά, σε κάνε να μην πουν πως αυτός είναι ο Ιησούς Χριστός.

Ο καιρός δεν είχε έλθει ακόμα να κηρυχθεί η αλήθεια αυτή στον κόσμο τον υλιστικό, που από το Μεσσία περίμενε υλικές και σαρκικές ωφέλειες, μεγαλεία και δόξες κοσμικές, και που ήταν ανέτοιμος να καταλάβει την ανώτερη αποστολή του Ιησού.

Από τότε άρχισε να εξηγεί στους μαθητές του πως πρέπει να πάγει στην Ιερουσαλήμ, και από κει να πάθει πολλά από τους αρχιερείς και διαβασμένους, να σκοτωθεί, να ταφεί, και την τρίτη μέρα ν' αναστηθεί πάλι.

Τους τα έλεγε πρώτη φορά τόσο καθαρά ως τότε μόνο συμβολικά τους είχε αναφέρει το θάνατο και την ανάστασή του. Ο Πέτρος, ορμητικός πάντα, και τρομαγμένος με όσα άκουσε, τράβηξε τον Ιησού παράμερα και διαμαρτυρήθηκε και είπε:

— Θεός φυλάξει, Κύριε, να μη σου τύχει τούτο!

Γύρισε ο Ιησούς, και βλέποντας τους άλλους μαθητές του, μάλωσε τον Πέτρο λέγοντας:

— Πήγαινε πίσω μου, Σατανά· πειρασμός μου είσαι· γιατί δε συλλογίζεσαι τα του Θεού, μόνο τ' ανθρώπινα.

Και, στρέφοντας, φώναξε τους μαθητές του και τα πλήθη που είχαν μαζευθεί εκεί, και δυνατά είπε για να τον ακούσουν όλοι:

— Αν θέλει κανείς να έλθει πίσω μου, ας απαρνηθεί τον εαυτό του, ας σηκώσει το σταυρό του και ας με ακολουθήσει.

Δηλαδή, για την αλήθεια ας θυσιάσει την ησυχία του, ας παραδεχθεί κατατρεγμούς και βάσανα, ας υποφέρει με θάρρος και υπομονή, με καρτερία και υπερηφάνεια τις δυστυχίες της ζωής, και χωρίς παράπονα, χωρίς αγανάκτηση, υψώνοντας πάντα την ψυχή του,

26 Σίμων Βαρ Ιωνά: δηλαδή, Σίμων γιε του Ιωνά. Βαρ, είναι αραμαϊκή λέξη, που θα πει γιος.

ας πάρει το δρόμο που με το παράδειγμά του μας δείχνει ο Ιησούς.

Και πρόσθεσε:

— Όποιος τη ζωή του γυρεύει να σώσει, θα χάσει την ψυχή του· και όποιος για μένα χάσει τη ζωή του, θα σώσει την ψυχή του. Και τι κέρδος έχει ο άνθρωπος, αν όλο τον κόσμο τον αποκτήσει και όμως χάσει την ψυχή του; Και τι θα δώσει ο άνθρωπος ως αντάλλαγμα της ψυχής του;

Δόξες, μεγαλεία κοσμικά, όποιος τον ακολουθήσει δε θα τα βρει. Δε θέλει στα πνεύματά τους ν' αφήσει αμφιβολία, και άλλου είδους ελπίδες για την αποστολή του. Η Βασιλεία του δεν είναι τούτου του κόσμου. Και λέγει:

— Όποιος με ντραπεί εμένα και τα λόγια μου, αυτόν ο υιός του ανθρώπου θα τον ντραπεί, όταν έλθει στη δόξα του και στη δόξα του Πατέρα του και των αγίων αγγέλων.

Δηλαδή, όποιος με ντραπεί εδώ, εμένα το Μεσσία, φτωχό και κατατρεγμένο, με την πρόφαση πως έμαθε να περιμένει Μεσσία βασιλέα, θα τον ντραπώ κι εγώ στη Βασιλεία του Θεού, όπου θα είμαι στο μεγαλείο μου το πραγματικό.

Και πάλι τους υπόσχεται και τους λέγει:

— Θα έλθει ο υιός του ανθρώπου στη δόξα του Πατέρα του, με τους αγγέλους του και θα πληρώσει τον καθένα κατά τις πράξεις του. Αλήθεια σας λέγω είναι μερικοί που στέκονται εδώ, που δε θα πεθάνουν χωρίς να έχουν δει τον υιό του ανθρώπου να έρχεται στη Βασιλεία του.

Με τα μυστηριώδη αυτά λόγια, εννοούσε άραγε ο Ιησούς την προσεχή μεταμόρφωσή του στο βουνό και την ανάσταση; Ή να προέλεγε μάλλον τη νίκη της καινούριας θρησκείας που δίδασκε, και που γρήγορα θα θεμελιώνονταν στη γη, κατακτήτρια του κόσμου;

Λ'. Η Μεταμόρφωση

Ἐξι μέρες ὕστερα ἀπὸ τὴ μεγάλη ὁμολογία τοῦ Πέτρου, ὁ Ἰησοῦς πήρε τοὺς τρεῖς ἀγαπημένους μαθητὲς, τὸν Πέτρο, τὸν Ἰάκωβο καὶ τὸν Ἰωάννη, καὶ ἀνέβηκε σ' ἓνα ψηλὸ βουνό²⁷ γιὰ νὰ προσευχηθεῖ.

Εἶχε βραδιάσει. Παράμερα στέκουνταν ὁ Ἰησοῦς καὶ προσεῦχονταν, βυθισμένος σὲ μιὰ ἀπὸ κείνες τὶς μακριές βαθιές ἐπικοινωνίες με τὸν Πατέρα του, ὅπου ἡ ψυχὴ ἀνέβαινε ψηλά, πάνω ἀπὸ τὸ μόχθο καὶ τὰ βάσανα τῆς καθημερινῆς ζωῆς.

Οἱ μαθητὲς, κουρασμένοι, με βαριά ἀπὸ τὸν ὕπνο μάτια, κοίταζαν τὸν Ἰησοῦ ὄρθιο στὸ φῶς τῶν ἀστρῶν, παραδομένο στὴν ἔκσταση τῆς προσευχῆς.

Καὶ, ἔξαφνα, μπροστὰ τοὺς μεταμορφώθηκε. Τὰ ρούχα του ἐγίναν φωτεινά καὶ ἀστραφτερά σαν τὸ χιόνι, ἄσπρα, ὅσο λευκαντῆς στὴ γῆ δὲν μπορεῖ νὰ λευκάνει, καὶ τὸ πρόσωπο του, φωτισμένο ἀπὸ φῶς θεϊκὸ, ἐλάμπε σαν τὸν ἥλιο.

Κοντὰ του, δυὸ ἄντρες ὄρθιοι μιλοῦσαν μαζί του, καὶ του ἔλεγαν γιὰ τὸ θάνατο του ποὺ θὰ γίνονταν στὴν Ἱερουσαλήμ· ἦταν οἱ ἄντρες αὐτοὶ ὁ Ἡλίας καὶ ὁ Μωυσῆς.

Με τὸ ὄραμα αὐτὸ ξύπνησαν ολότελα οἱ μαθητὲς, καὶ κατατρομαγμένοι κοίταζαν τοὺς τρεῖς ἄντρες. Κι ἐκεῖ ποὺ ἤθελαν πια νὰ χωριστοῦν, ὁ Ἡλίας καὶ ὁ Μωυσῆς, ἀπὸ τὸν Ἰησοῦ, εἶπε ὁ Πέτρος:

— Ραββί, καλὰ εἶναι ἐδῶ νὰ μείνομε· νὰ κάνομε τρεῖς σκηνές, μιὰ γιὰ σένα, μιὰ γιὰ τὸν Μωυσῆ καὶ μιὰ γιὰ τὸν Ἡλία.

Ἦταν τόσο τρομαγμένος, ποὺ δὲν ἤξερε καλὰ καλὰ τι ἔλεγε.

Κι ἐκεῖ ποὺ μιλοῦσε ἀκόμα, ἦλθε ἔξαφνα σύννεφο φωτεινὸ ποὺ τοὺς σκέπασε ὅλους, καὶ ἀπὸ μέσα βγήκε μιὰ φωνὴ ποὺ ἔλεγε:

— Αὐτὸς εἶναι ὁ υἱὸς μου ὁ ἀγαπημένος, ἀκούσατέ τον.

Τ' ἀκούσαν οἱ μαθητὲς καὶ τὰ ἔχασαν, καὶ ἔπεσαν με τὸ πρόσωπο χάμω, περιμένοντας ἀγνωστες καταστροφές ἢ θαύματα φρικτὰ· μα τίποτα πια δὲν ἀκούστηκε.

Καὶ ἦλθε κοντὰ τοὺς ὁ Ἰησοῦς, καὶ σιγὰ τοὺς ἀγγίξε καὶ εἶπε:

²⁷ Το βουνό αὐτό, ποὺ δὲν ὀνομάζεται στους Εὐαγγελιστὲς, φαίνεται νὰ εἶναι τὸ ψηλὸ καὶ χιονισμένο βουνό Ερμων, βόρεια τῆς Καισάρειας τοῦ Φιλίππου. Ἡ παράδοση ὁμῶς λέγει πῶς τὸ Θαβώρ, νοτιοδυτικὰ τῆς λίμνης Γενησαρέτ, εἶναι τὸ βουνό αὐτό.

— Σηκωθείτε και μη φοβάστε!

Τότε, σήκωσαν τα μάτια τους, και δεν είδαν πια κανέναν, παρά μόνο τον Ιησού.

Την άλλη μέρα, όταν κατέβαιναν πρωί από το βουνό, τους πρόσταξε ο Ιησούς και τους είπε:

— Σε κανέναν να μην πείτε το όραμα, ώσπου ν' αναστηθεί ο υιός του ανθρώπου από τους νεκρούς.

Πλησιάζοντας στον κάμπο, ο Ιησούς και οι σύντροφοι του είδαν συρροή μεγάλη από ανθρώπους που φώναζαν και λογομαχούσαν, και, ανάμεσά τους, αναγνώρισαν τους άλλους μαθητές, περιτριγυρισμένους από διαβασμένους και Φαρισαίους, που φαίνονταν να συζητούν και να μαλώνουν.

Το πρώτο αυτό αντίκρισμα του Ιησού με τους ανθρώπους, ύστερα από τη νύχτα στο βουνό και την όμορφη εκείνη ψυχική διάθεση, ήταν άσχημο ξύπνημα.

Τον είδαν τα πλήθη που σίμωνε, και τον αναγνώρισαν. Ξέσπασαν σε χαρούμενες φωνές, και, ορμώντας γύρω του περίχαροι, τον χαιρετούσαν, γυρεύοντας έστω και τα ρούχα του μονάχα ν' αγγίξουν.

Εκείνος πλησίασε τους διαβασμένους και ρώτησε:

— Τι συζητάτε μαζί τους;

Από το πλήθος, πετάχθηκε ένας, και, πέφτοντας στα γόνατα μπροστά του, είπε:

— Κύριε, ελέησε το γιο μου, που τον έχω μοναχοπαίδι και έχει πνεύμα άλαλο· όπου τον πιάσει, τον ρίχνει χάρω και αφρίζει και τρίζει τα δόντια και μένει ξερός. Είπα στους μαθητές σου να βγάλουν το δαιμόνιο, μα δεν μπόρεσαν.

Η σκηνή ολόκληρη κατάθλιψε τον Ιησού. Η κακία και η ειρωνεία των Φαρισαίων, η περιέργεια του όχλου που στριμώχνονταν να δει το θαύμα που θα έκαμνε ο Ιησούς, η πονηρία και η χαιρεκακία των διαβασμένων για την αποτυχία των μαθητών, όλα τον πλήγωνα· μα πάνω από όλα, η λιγοπιστία των μαθητών του, που δεν μπόρεσαν να γιατρέψουν το παιδί.

— Ω γενεά άπιστη και διεστραμμένη, αναφώνησε, ως πότε θα σας υποφέρω;

Και, στρέφοντας στο γονατισμένο μπροστά του πατέρα,

πρόσταξε:

— Φέρε μου το γιο σου εδώ.

Τον έφερε ο πατέρας, μα μόλις αντίκρισε τον Ιησού, το παιδί έπεσε χάμω και κυλίστηκε στα χώματα και άφριζε.

Ο Ιησούς τότε ρώτησε τον πατέρα:

— Πόσος καιρός είναι που του ήλθε αυτό;

Κι εκείνος είπτε:

— Αφότου ήταν μικρός. Και πολλές φορές τον έριξε στη φωτιά, και άλλες φορές στο νερό, για να τον σκοτώσει. Μα αν μπορείς να κάνεις τίποτα, παρακάλεσε, σπλαχνίσου μας και βοήθησέ μας.

— Αν μπορείς να πιστέψεις, είπτε ο Ιησούς, που ένιωσε την κλονισμένη του πίστη, όλα είναι δυνατά σ' εκείνον που πιστεύει.

Κλαιγοντας έκραξε ο απελπισμένος πατέρας:

— Πιστεύω, Κύριε! Βοήθησε την απιστία μου!

Ο κόσμος, όλο και πυκνότερος, μαζεύουνταν να δει το θαύμα. Ο Ιησούς θέλησε να συντομέψει τη σκηνή· γυρνώντας στο άρρωστο αγόρι, που σπάραζε και χτυπιούνταν στο χώμα, φώναξε:

— Πνεύμα άλαλο και κουφό! Εγώ σε προστάζω, έβγα από μέσα του και ποτέ πια μην ξαναμπείς!

Το παιδί έβγαλε άγρια φωνή, σπάραξε με τρομερό σπασμό, και έμεινε χάμω ασάλευτο, νεκρό.

— Πέθανε! Πέθανε! φώναξαν πολλοί από το πλήθος.

Μα ο Ιησούς το έπιασε από το χέρι, το σήκωσε, και το παρέδωσε ήσυχο, γιατρεμένο πια στον πατέρα του.

Σάστισαν τα πλήθη και έβγαλαν τις φωνές, θαυμάζοντας το μεγαλείο του Θεού, διαλαλώντας το θαύμα ολόγυρα, με κατάπληξη και χαρά.

Επωφελήθηκε ο Ιησούς από τη χασμωδία της στιγμής, και έφυγε και αποτραβήχθηκε σ' ένα σπίτι, μόνος με τους μαθητές του. Τότε τον ρώτησαν εκείνοι:

— Κύριε, γιατί εμείς δεν μπορέσαμε να βγάλομε το ακάθαρτο πνεύμα από το παιδί;

— Ένεκα της απιστίας σας, αποκρίθηκε ο Ιησούς. Αλήθεια σας λέγω, αν είχατε πίστη τόση όσο ένα σπυρί σινάπι, θα λέγατε σ' αυτό το βουνό, «Μετατοπίσου από δω ως εκεί», και θα μετατοπίζονταν και τίποτα δε θα σας ήταν αδύνατο.

Και αναφέροντας την αρρώστια του αγοριού που είχε γειάνει, πρόσθεσε:

— Τέτοιου είδους κακό δε βγαίνει παρά με προσευχή και νηστεία.

ΛΑ'. «Αν δε Γίνετε σαν τα Παιδιά...»

Από κει γύρισαν πάλι κατά τη Γαλιλαία, μα δεν ήθελε ο Ιησούς να το μάθει κανένας, και πέρασαν μυστικά, αποφεύγοντας χωριά και χώρες.

Πηγαίνοντας, εδίδασκε ο Ιησούς τους μαθητές του και τους έλεγε:

— Ο υιός του ανθρώπου θα παραδοθεί στα χέρια των ανθρώπων, και αυτοί θα τον σκοτώσουν, και την τρίτη μέρα θα αναστηθεί.

Το λόγο αυτόν οι μαθητές δεν τον καταλάβαν. Αφού ο Ιησούς ήταν ο παντοδύναμος Μεσσίας, πως ήταν δυνατό να παραδοθεί στους ανθρώπους και να θανατωθεί απ' αυτούς; Αλλά με όλη την απορία τους, τα λόγια του Ιησού τους λύπησαν. Ένωσαν πως έμελλε να πάθει πολλά κακά ο Κύριος τους, χωρίς να ξέρουν τι, και φοβούνταν να τον ρωτήσουν, μήπως δε θελήσει να τους το πει, ίσως και από δειλία, μη μάθουν χειρότερα ακόμα πράγματα, που θα τους έθλιβαν ακόμα περισσότερο.

Η ομιλία του θανάτου τούς έφερε στη συλλογή της Βασιλείας των Ουρανών, και αναμεταξύ τους άρχισαν να συζητούν και να λογομαχούν, ποιος απ' όλους άραγε θα ήταν ο πρώτος στη Βασιλεία των Ουρανών;

Ο Ιησούς προπορεύουνταν χωρίς ν' ανακατωθεί στις ομιλίες τους.

Σαν έφθασαν όμως στην Καπερναούμ, και μπήκε στο σπίτι τους, ρώτησε ο Ιησούς:

— Τι συζητούσατε στο δρόμο;

Οι μαθητές ντροπιασμένοι σώπαιναν.

Τότε κάθισε ο Ιησούς, και φωνάζοντας γύρω τους τους δώδεκα, τους είπε πάλι εκείνα που τόσες φορές τους είχε ξαναπεί:

— Όποιος θέλει πρώτος να γίνει, πρέπει απ' όλους τελευταίος να είναι, και δούλος όλων να γίνεται.

Και για να εικονίσει ομορφότερα εκείνα που τους έλεγε, φώναξε ένα από τα παιδάκια που πάντα μαζεύουνταν γύρω του, και το έστησε στη μέση, το αγκάλιασε και τους είπε:

— Αλήθεια σας λέγω, αν δεν αλλάξετε και γίνετε σαν τα παιδιά,

δε θα μπειτε στη Βασιλεία των Ουρανών. Γιατί όποιος ταπεινώσει τον εαυτό του και γίνει σαν το παιδάκι τούτο, αυτός είναι ο μεγαλύτερος στη Βασιλεία των Ουρανών. Και όποιος δεχθεί τέτοιο παιδάκι στ' όνομά μου —δηλ. χωρίς υπεροψία, αλλά με αγάπη και εκτίμηση — εμένα δέχεται· και όποιος εμένα δέχεται, δε δέχεται εμένα παρά εκείνον που μ' έστειλε.

Τα λόγια αυτά του Ιησού θύμισαν του Ιωάννη πως αυτός και οι σύντροφοι του απέκρουσαν κάποτε έναν που μεταχειρίζονταν τ' όνομα του Ιησού. Διακόβοντας τη διδαχή του Κυρίου του, είπε:

— Δάσκαλε, είδαμε κάποιον, που στ' όνομά σου έβγαζε δαιμόνια, και τον εμποδίσαμε γιατί δε μας ακολουθεί.

Τους αποκρίθηκε ο Ιησούς:

— Μην τον εμποδίζετε, γιατί δε θα σας είναι αντίθετος, και όποιος δε σας είναι αντίθετος, μαζί σας είναι.

Και, με το παιδάκι πάντα στην αγκαλιά, εξακολούθησε τη διδαχή του για την ταπεινοφροσύνη· και έλεγε:

— Όποιος από σας ποτίσει ένα ποτήρι νερό στ' όνομά μου, γιατί είστε του Χριστού ακόλουθοι, αλήθεια σας λέγω, δε θα χάσει την πληρωμή. Μα όποιος πειράξει κανένα από τούτα τα μικρά που πιστεύουν σε μένα, καλύτερα να κρεμάσει μυλόπετρα στο λαιμό του και να βουλιάξει στις θάλασσας το πέλαγος. Κοιτάξτε μην καταφρονήσετε ένα από τούτα τα μικρά, γιατί, σας το λέγω, οι άγγελοι τους στους ουρανούς στέκονται εμπρός στον Πατέρα που είναι στους ουρανούς.

Τόσην αξία δίνει ο Θεός στα μικρά και στα ταπεινά, ακόμα και στ' αδύνατα που εύκολα παρασύρονται, και δε θέλει ούτε ένα να χαθεί· γι' αυτά, για τη σωτηρία τους έστειλε τον υιό του στον κόσμο.

Και λέγει ο Ιησούς:

— Γιατί ήλθε ο υιός του ανθρώπου να σώσει τα πλανεμένα. Τι θαρρείτε; Αν ένας άνθρωπος έχει εκατό πρόβατα και πλανηθεί το ένα, δε θ' αφήσει τα ενενήντα εννέα στα βουνά πάνω, για να πάγει να βρει το χαμένο; Και αν γίνει και το βρει, αλήθεια σας λέγω, χαιρείται γι' αυτό περισσότερο παρά για τα ενενήντα εννέα που δεν πλανήθηκαν. Έτσι είναι το θέλημα του Πατέρα σας στα ουράνια, να μη χαθεί ούτε ένα από τα μικρά τούτα.

Τους είπε πως πρέπει να είναι σπλαχνικοί για τον αδελφό τους αν έφταιξε, επίσης για όλους, ακόμα και για τους πιο αμαρτωλούς, και πάντα να συγχωρούν, γιατί και οι ίδιοι έχουν ανάγκη από συγχώρηση.

Και τους είπε την ακόλουθη παραβολή:

— Μοιάζει η Βασιλεία των Ουρανών, με βασιλέα που θέλησε να λογαριαστεί με τους δούλους του. Του έφεραν λοιπόν έναν που χρωστούσε δέκα χιλιάδες τάλαντα· επειδή όμως δεν είχε να τα πληρώσει, πρόσταξε ο αφέντης του να τον πουλήσουν αυτόν, τη γυναίκα του και τα παιδιά του για να πληρωθεί το χρέος· ο δούλος έπεσε τότε στα πόδια του και τον προσκύνησε, λέγοντας: «Κύριε, έχε υπομονή μαζί μου, και όλα θα σου τα πληρώσω.» Τον σπλαχνίστηκε ο κύριος του και τον άφησε, και το ποσό που του χρωστούσε του το χάρισε. Βγαίνοντας από κει ο δούλος, βρήκε άλλο δούλο συνάδελφο του, που του χρωστούσε εκατό δηνάρια, και, αρπάζοντάς τον από το λαιμό, τον έπνιγε λέγοντας: «Πλήρωσέ μου όσα μου χρεωστάς.» Έπεσε ο άλλος στα πόδια του και τον παρακαλούσε λέγοντας: «Έχε υπομονή μαζί μου και θα σε πληρώσω.» Αυτός όμως δεν ήθελε, παρά τον πήρε και τον έριξε στη φυλακή, ώσπου να πληρώσει το ποσό. Βλέποντας αυτό, οι άλλοι δούλοι λυπήθηκαν πολύ, και, πηγαίνοντας στον κύριο, του τα είπαν όλα όσα έγιναν. Τότε φώναξε ο βασιλέας το δούλο του και του είπε: «Δούλε κακέ, σου χάρισα ολόκληρο το χρέος σου γιατί με παρεκάλεσες· δεν έπρεπε και συ να λυπηθείς το συνάδελφό σου όπως σε λυπήθηκα εγώ;» Και θύμωσε και τον παρέδωσε στα βάσανα ώσπου να ξεπληρώσει ολόκληρο το χρέος του.

Και πρόσθεσε ο Ιησούς:

— Έτσι και ο Πατέρας μου ο ουράνιος θα φερθεί με σας, αν δεν συγχωρεί ο καθένας σας τον αδελφό του για τα φταιξίματά του, από μέσα από την καρδιά σας.

Στην Καπερναούμ δεν έμεινε πολύ ο Ιησούς. Μόλις όμως τον ένωσαν οι ιερείς πως έφθασε, έστειλαν να συνάξουν το δίδραχμο του ναού.

Ήταν συνήθεια, να πληρώνει κάθε Εβραίος στο ταμείο του ναού από ένα δίδραχμο το χρόνο, για την ψυχή του, από είκοσι χρόνων και απάνω. Κάθε Εβραίος, σε ό,τι γωνιά της γης και αν βρίσκονταν,

είτε πλούσιος ήταν είτε φτωχός, πλήρωνε το ίδιο ποσό. Μαζεύονταν έτσι χρήματα πολλά, και άνθρωποι της εμπιστοσύνης τα πήγαιναν στο γενικό Ταμείο της Ιερουσαλήμ, και τα χρήματα αυτά χρησιμοποιούσαν για τα έξοδα του ναού, για θυσίες ταύρων και αρνιών, για άρτους της προσφοράς και για ό,τι άλλο έξοδο είχε ο ναός.

Οι ιερείς όμως και οι Ραββίνοι ήταν απαλλαγμένοι απ' αυτόν το φόρο, και ο Ιησούς, ως αρχηγός σχολής, δεν είχε υποχρέωση να πληρώσει. Αλλά οι ιερείς, που αρνούσανται του Ιησού τον τίτλο του Ραββίνου, έστειλαν να εισπράξουν και από κείνον το δίδραχμο.

Πήγαν οι εισπράκτορες στον Πέτρο και του είπαν:

— Ο δάσκαλος σας δεν πληρώνει τα δίδραχμα;

— Ναι, αποκρίθηκε αστόχαστα ο Πέτρος.

Πήγε λοιπόν στο σπίτι, μα, πριν προφθάσει να μιλήσει, τον πρόλαβε ο Ιησούς και του είπε:

— Τι νομίζεις, Σίμων; Οι βασιλιάδες της γης από ποιον παίρνουν φόρους ή κήνσον²⁸; Από τους γιους τους ή από τους ξένους;

Αποκρίθηκε ο Πέτρος:

— Από τους ξένους.

Του είπε ο Ιησούς:

— Άρα ελεύθεροι είναι οι γιοι.

Τότε κατάλαβε ο Πέτρος πως αστόχαστα μίλησε, και πως λέγοντας ότι ο κύριος του θα πληρώσει το φόρο στο ναό του Θεού ήταν σαν να αρνούσανται τη θεϊκή υπόσταση του Ιησού, του υιού του Θεού.

Το φόρο όμως που δεν είχε ο Ιησούς υποχρέωση να πληρώσει, θα τον έδινε θεληματικά.

Με το φιλικό τρόπο που έπαιρνε, όταν μιλούσε στους μαθητές του, είπε:

— Για να μην τους σκανδαλίσομε όμως, σύρε, πήγαινε στη θάλασσα, ρίξε αγκίστρι, και το πρώτο ψάρι που θα πιάσεις, άνοιξε του το στόμα και θα βρεις ένα στατήρα²⁹. Πάρε τον και πήγαινε να τον δώσεις για μένα και για σένα.

Τι μάθημα άραγε να ήθελε να δώσει ο Ιησούς με το θαύμα αυτό; Για να μη σκανδαλίσει τους ιερείς και να δώσει ίσως στους

28 *Κήνσος: (census), φόρος που έβαζαν οι Ρωμαίοι στα άτομα και στην ακίνητη περιουσία.*

29 *Στατήρ: νόμισμα που, ασημένιο, άξιζε τέσσερις δραχμές, και, χρυσό, είκοσι. Ο στατήρας αυτός του Ιησού πρέπει να ήταν ασημένιος.*

μαθητές του ένα παράδειγμα πειθαρχίας στο νόμο, υποτάσσονταν στο φόρο; Μα τα χρήματα αυτά δεν τα έβγαλε από το Γενικό Ταμείο, που ίσως και να ήταν αδειανά, παρά έστειλε και τα πήρε από στόμα ψαριού που έπιασε ο Πέτρος, ίσως για να αποδείξει έτσι το μεγαλείο του, τη στιγμή ακόμα που ταπεινώνονταν;

ΛΒ'. Σκηνοπηγία

Ήταν φθινόπωρο και πλησίαζε η εορτή της «σκηνοπηγίας». Η εορτή αυτή, που ήταν για τους Εβραίους μια από τις μεγαλύτερες, και εορτάζονταν στην Ιερουσαλήμ, έπεφτε το Σεπτέμβριο τέσσερις μέρες μετά τη μεγάλη τους νηστεία, και βαστούσε επτά μέρες. Ήταν η εορτή της συγκομιδής, και, συνάμα, οι Εβραίοι εόρταζαν τη σωτηρία τους τον καιρό που έζησαν στην έρημο, κάτω από σκηνές, ύστερα από τη φυγή τους από την Αίγυπτο με τον Μωυσή.

Ως ανάμνηση του περάσματος τους από την έρημο, όπου τόσο ταλαιπωρήθηκαν, οι Εβραίοι έφευγαν από τα σπίτια τους και έστηναν έξω, στους δρόμους, στις πλατείες, στις στέγες ή τα χωράφια, σκηνές ή καλύβες φτιασμένες με κλαδιά ελιάς και πεύκων, μυρτιάς και φοινικιάς. Γι' αυτό λέγονταν η εορτή αυτή «σκηνοπηγία».

Από όλα τα μέρη της Παλαιστίνης, караβάνια έφευγαν οι Εβραίοι και πήγαιναν και σκηνώναν γύρω και μέσα στην Ιερουσαλήμ.

Τις παραμονές λοιπόν, πήγαν στον Ιησού τ' αδέρφια του, που δεν πίστευαν ούτε σ' εκείνον ούτε στην αποστολή του, και του είπαν με κάποια ειρωνεία:

— Μη μένεις εδώ, παρά πήγαινε στην Ιουδαία, μήπως και οι μαθητές σου δουν τα έργα που κάνεις. Γιατί κανένας δεν κάνει κρυφά εκείνο που επιθυμεί να γνωριστεί. Αν τα κάνεις αυτά —τα μεγάλα δηλαδή έργα σου— φανέρωσε τον εαυτό σου στον κόσμο.

Αλλά τους είπε ο Ιησούς:

— Η δική μου η ώρα ακόμα δεν ήλθε να φανερωθώ στον κόσμο, που είναι ο δικός σας κόσμος, που δεν μπορεί εσάς να σας μισεί, αλλά που με μισεί εμένα, γιατί εγώ μαρτυρώ πως τα έργα του είναι κακά. Εσείς ανεβείτε στην εορτή αυτή εγώ ακόμα δεν ανεβαίνω, γιατί η ώρα μου ακόμα δεν ήλθε.

Και έφυγαν τ' αδέρφια του, κι εκείνος έμεινε στη Γαλιλαία.

Αλλά ύστερα έφυγε κι εκείνος κρυφά, και πήγε στην Ιερουσαλήμ, χωρίς να το ξέρει κανένας.

Για την εορτή αυτή, η Ιερουσαλήμ έχανε την αυστηρή της όψη, και έπαιρνε ύφος εξαιρετικά χαρούμενο. Οι άνθρωποι έβγαιναν όλοι στο ύπαιθρο, φορούσαν τα εορτάσιμά τους ρούχα, και κρατούσαν κλαδιά φοινικιάς στο χέρι. Στις στέγες, στους δρόμους, στις πλατείες

και στους κάμπους, οι φυλλωμένες καλύβες ζώηρευαν, με τη χλωρή τους πρασινάδα, την άχαρη ξεραίλα της χώρας. Μόνο ο Αντώνιος Πύργος υψώνουνταν ξερός και αστόλιστος πλάγι στον ιερό Ναό, σκίαζε με την απειλητική του μορφή τη γενική χαρά, γίγας πέτρινος, δεσπότης και εχθρός.

Στο διάστημα των επτά αυτών ημερών που βαστούσαν οι εορτές, 450 περίπου ιερείς, και άλλοι τόσοι Λεβίτες, ιερουργούσαν κατά ομάδες, η κάθε μια με τη σειρά της, και θυσίαζαν εβδομήντα μικρούς ταύρους στο βωμό του ναού. Τις έξι πρώτες μέρες, οι τελετές ήταν όμοιες, μόνο που θυσίαζαν από έναν ταύρο λιγότερο κάθε μέρα, την πρώτη δεκατριείς, τη δεύτερη δώδεκα, την τρίτη ένδεκα, και έτσι ως την εβδόμη, που θυσίαζαν μόνο επτά η τελευταία αυτή μέρα ήταν η μεγαλύτερη και επισημότερη.

Κάθε μέρα, στο πρώτο λάλημα του πετεινού, από μέσα από το πλήθος των Λεβιτών που στέκονταν όρθιοι, μαζεμένοι στα δεκαπέντε σκαλοπάτια του ναού, δύο ιερείς ξεπρόβαλλαν με τις ιερές ασημένιες σάλπιγγες, και χαρούμενα σάλπιζαν τρεις φορές, ύστερα, ανέβαιναν, και στη μέση της σκάλας σάλπιζαν άλλες τρεις φορές, και πάλι τρεις, μπαίνοντας στην Αυλή των Γυναικών. Από κει, παίζοντας πάντα τις σάλπιγγες, διέσχιζαν την Αυλή ως την Ωραία Πύλη, που άνοιγε στην Αυλή των Εθνικών, και, γυρνώντας κατά τη Δύση, ομολογούσαν πίστη στο Θεό και αφόριζαν τους Εθνικούς.

Απαρατήρητος είχε φθάσει ο Ιησούς στην Ιερουσαλήμ· μέσα στις εορτές του πανηγυριού, κανένας δεν τον αντελήφθηκε.

Και όμως, τον είχαν ζητήσει οι Ιουδαίοι στην εορτή, τ' όνομά του μουρμουρίζονταν εδώ και εκεί, στους δρόμους, στις σκηνές, στο ναό, παντού, και έλεγαν:

— Πού είναι κείνος;

Λόγος πολύς γίνονταν για κείνον στον κόσμο των προσκυνητών, που τον λογάριζαν και τον έκριναν μερικοί έλεγαν πως ήταν καλός και σπλαχνικός, άλλοι πάλι έλεγαν:

— Όχι, παρά πλανά τον κόσμο.

Μα κανένας δεν έλεγε φανερά το όνομά του, παρά συζητούσαν χαμηλόφωνα και κρυφά, από το φόβο των Ιουδαίων, μην ακούσει κανένας από τους μεγάλους· γιατί ήταν πια γνωστό πως αρχιερείς και διαβασμένοι είχαν αποκηρύξει τον Ιησού.

Πότε έφθασε και από ποιο δρόμο, κανένας δεν ήξερε· οι μαθητές του είχαν έλθει από μέρες πριν, μα τον Ιησού δεν τον περίμεναν πια.

Και, έξαφνα, μια μέρα, στη μέση του πανηγυριού, τον είδαν οι Ιουδαίοι καθισμένο σε μιαν από τις διάφορες αυλές του Ναού, όπου δίδασκε.

Μεταξύ στους αμέτρητους προσκυνητές που μαζεύθηκαν στην εορτή, ήταν και πολλοί ακόλουθοι του Ιησού, από τα μέρη της Παλαιστίνης· ήταν όμως και Ιουδαίοι, εχθρικά προδιατεθειμένοι, έτοιμοι πάλι να του ριχθούν. Και μέσα σ' αυτό το ανακατωμένο και μάλλον εχθρικό περιβάλλον, μιλούσε ο Ιησούς, τώρα ανοιχτά πια για την αποστολή του.

Συνεπαρμένα από τα λόγια του, τα πλήθη άκουαν, θαύμαζαν και απορούσαν και έλεγαν:

— Πως αυτός γνωρίζει γράμματα χωρίς να τα έχει μάθει;

Οι διαβασμένοι, απεναντίας, Φαρισαίοι και Σαδδουκαίοι αγανακτούσαν, που ενώ δεν είχε βγει από καμιά σχολή και δεν είχε κάνει ιδιαίτερες νομικές ή θρησκευτικές σπουδές, ούτε είχε χειροτονηθεί Ραββίνος απ' αυτούς, με την απλή του διδαχή, με μονάχα την ορμή της ψυχής του, ο Ιησούς συνάρπαζε τα πλήθη, τα ενθουσίαζε, τα έσερνε πίσω του μαγεμένα, προσηλυτισμένα στην καινούρια θρησκεία που δίδασκε.

Γιατί αυτός να έχει τόσους φανατικούς μαθητές και ακολούθους, να ξυπνά τέτοιον ενθουσιασμό και πίστη, εκεί που αυτοί οι γραμματισμένοι, μ' όλη τους τη μάθηση, ούτε να συζητήσουν μαζί του δεν μπορούσαν; Πως αυτός ο Γαλιλαίος, ο αδίδακτος γιος μαραγκού, μαραγκός ο ίδιος, να συγκινεί έτσι τα πλήθη, να τους εξηγεί το νόμο και να διδάσκει θρησκεία;

Και η έχθρα άρχισε πάλι να βράζει μέσα τους. Μουρμούριζαν και έλεγαν πως αυθαίρετα διδάσκει γιατί τι κύρος μπορούσε να έχει άνθρωπος, που τα γένια του δεν πρόφθασαν ν' ασπρίσουν στη σπουδή του Ταλμούδ;

Μάντεψε ο Ιησούς το φθόνο, από μέσα από τα μουρμουρίσματά τους, και είπε:

— Η διδαχή μου δεν είναι δική μου, αλλά εκείνου που μ' έστειλε.

«Όποιος θέλει να κάνει το θέλημα εκείνου, θα καταλάβει αν η διδαχή αυτή είναι από το Θεό ή αν από τον εαυτό μου μιλώ.

Και ανεβαίνοντας πάνω από τις μικρόψυχες σκέψεις που ένιωθε γύρω του είπε:

— Εκείνος που από τον εαυτό του μιλά, γυρεύει τη δική του δόξα εκείνος όμως που ζητά τη δόξα εκείνου που τον έστειλε, αυτός είναι γνήσιος, και αδικία μέσα του δεν έχει.

Τα λόγια του όμως έπεφταν σε άχαρο έδαφος, ήταν πάρα πολύ υψηλά για να εννοηθούν εκεί. Μαζεύοντας πάλι τα φτερά της ψυχής του, τους μίλησε για πράματα που ήταν πιο κοντά τους και μες στην καρδιά τους.

— Ο Μωυσής δε σας έδωσε το νόμο; τους ρώτησε. Και όμως, από σας κανένας δεν τον εφαρμόζει. Γιατί ζητάτε να με σκοτώσετε;

Οι διαβασμένοι και οι Φαρισαίοι, που ήξεραν πόσο σωστά μάντευε τις σκέψεις τους, σώπαιναν. Ο λαός όμως που άκουε, και που ο περισσότερος δε γνώριζε ίσως τις κακές προθέσεις των μεγάλων, ούτε πόσες φορές πρωτύτερα ζήτησαν να τον σκοτώσουν, όταν γιάτρευε Σάββατο, του φώναξε:

— Δαιμόνιο έχεις. Ποιος γυρεύει να σε σκοτώσει;

Τους θύμισε τότε ο Ιησούς τους διωγμούς που του έκαναν, επειδή γιάτρευε το Σάββατο.

— Ένα έργο έκανα, και όλοι απορείτε, τους λέγει.

Και τους θυμίζει πως ο Μωυσής τους έδωσε το νόμο να περιτέμνουν και ν' αφιερώνουν το παιδί στο Θεό την ογδόη μέρα αφού γεννηθεί, και σαν πέσει η ογδόη μέρα Σάββατο, αν και οι ιεροπραξίες αυτές απαγορεύουνταν την ημέρα της αργίας, εντούτοις εκτελούσαν την περιτομή για να μη χαλάσουν το νόμο. Και τους εξηγεί πως πρέπει το πνεύμα του νόμου να βλέπουν, όχι τις λέξεις: πως η αγάπη πρέπει να οδηγεί τις πράξεις τους, όχι ν' ακολουθούν αυτοί τυφλά, κατά το γράμμα, μερικές στενοκέφαλες παραδόσεις. Και τους λέγει:

— Αν η περιτομή τελείται το Σάββατο για να μη χαλάσει ο νόμος του Μωυσή, γιατί θυμώνετε με μένα που γιατρεύω ολόκληρο άνθρωπο το Σάββατο; Μην κρίνετε από κείνο που φαίνεται, αλλά κρίνετε σύμφωνα με τη δικαιοσύνη.

Μερικοί Ιεροσολυμίτες που ήταν εκεί και άκουαν, απόρησαν και

ρώτησαν:

— Τούτος δεν είναι που γυρεύουν να σκοτώσουν; Και όμως, να που στ' ανοιχτά μιλά εδώ, και κανένας δεν του λέγει τίποτα. Μήπως, αλήθεια, κατάλαβαν οι άρχοντες πως τούτος είναι αληθινά ο Χριστός;

Και πάλι δίσταζαν, γιατί, κατά τη λαϊκή τους παράδοση, ο Μεσσίας προήρχουνταν από άγνωστη προέλευση.

— Μα τούτον τον ξέρομε από πού έρχεται, έλεγαν, ενώ ο Χριστός, σαν είναι να έλθει, κανένας δε θα ξέρει από πού είναι.

Και στο ναό όπου δίδασκε, τους φώναξε ο Ιησούς λέγοντας:

— Και εμένα με ξέρετε και ξέρετε από πού έρχομαι!

Και όμως, τους λέγει, ούτε την αποστολή του ξέρουν, ούτε εκείνον που τον έστειλε γνώριζαν και προσθέτει:

— Εγώ τον ξέρω εκείνον που μ' έστειλε, γιατί από κείνον προέρχομαι και εκείνος μ' έστειλε.

Τα λόγια αυτά θύμωσαν και άναψαν τους Ιουδαίους, και γύρευαν να τον πιάσουν. Και όμως, κανένας δεν τον άγγιξε, κανένας δεν έβαλε χέρι απάνω του. Γιατί δεν είχε έλθει ακόμα η ώρα του.

Από το λαό όμως πολλοί πίστεψαν και έλεγαν:

— Ο Χριστός, όταν έλθει, μήπως θα κάνει· περισσότερα σημεία από όσα έκανε τούτος;

Άκουσαν οι Φαρισαίοι το λαό που κρυφομιλούσε και έλεγε αυτά για τον Ιησού, και τρόμαξαν μήπως και τον πιστέψουν. Σύμφωνα λοιπόν με τους αρχιερείς, έστειλαν κλητήρες να τον συλλάβουν.

Είδε ο Ιησούς τους κλητήρες που παραφύλαγαν, και ατάραχα είπε στο λαό:

— Λίγον καιρό ακόμα μένω μαζί σας, και ύστερα πηγαίνω σ' εκείνον που μ' έστειλε. Θα με γυρεύετε και δε θα με βρίσκετε. Γιατί εκεί που πηγαίνω εγώ, εσείς δεν μπορείτε να έλθετε.

Προφήτευε και τους προέλεγε το θάνατο του, γιατί έξι μήνες μόνο του έμεναν να ζήσει ακόμα ανάμεσα στους ανθρώπους.

Αναμεταξύ τους είπαν οι Ιουδαίοι:

— Πού άραγε θα πάγει και δε θα τον βρούμε μεις; Μήπως σ' εκείνους —τους Ισραηλίτες, δηλαδή— που είναι σκορπισμένοι ανάμεσα στους Έλληνες³⁰; Τι είναι αυτός ο λόγος που είπε, «θα με

30 Έλληνες έλεγαν γενικώς, εκείνο τον καιρό, όλους τους εθνικούς, δηλ. ειδωλολάτρεις,

ζητάτε και δε θα με βρίσκετε, και όπου είμαι εγώ, εσείς δεν μπορείτε να έλθετε»;

Μα τα λόγια αυτά δεν τα κατάλαβαν, παρά πολύ αργότερα. Κι εκείνη τη μέρα πάλι δεν τον έπιασαν.

που είχαν τον ελληνικό πολιτισμό και λάτρευαν τους ελληνικούς θεούς, επίσης και τους ελληνόφωνους Ιουδαίους.

ΛΓ'. «Ο Αναμάρτητος από σας...»

Έφθασε και η τελευταία μέρα, η σημαντικότερη της εορτής, όπου γίνονταν «Το χύσιμο του νερού». Η τελετή αυτή συμβόλιζε το Άγιο Πνεύμα, που το χύνει η αγάπη του Θεού απάνω στους ανθρώπους, και συνάμα θύμιζε το θαύμα της πηγής που έβγαλε ο Μωυσής από το βράχο.

Εκείνη τη μέρα, τα χαράματα, έβγαιναν οι προσκυνητές με τα καλύτερά τους ρούχα, να παν στο ναό· ο καθένας βαστούσε από ένα κλαδί ιτιάς και μυρτιάς σταυρωμένα, μ' ένα βάγι δεμένο στη μέση, και, στο άλλο χέρι, ένα κίτρο.

Οι ιερείς και οι προσκυνητές διαιρούνταν τότε σε τρεις ομάδες. Η μια έμενε στο ναό, όπου οι ιερείς ετοιμάζαν ό,τι χρειαζούνταν για τη θυσία· η άλλη κατέβαινε στον κάμπο να κόψει κλαδιά ιτιάς, και, επιστρέφοντας στο ναό, οι ιερείς σάλπιζαν με τις ασημένιες σάλπιγγες, ενώ οι προσκυνητές στόλιζαν στο μεταξύ το ιερό, κι έστηναν φυλλωμένο θόλο πάνω από το βωμό του θυσιαστηρίου.

Της τρίτης ομάδος οι προσκυνητές ακολουθούσαν έναν ιερέα, που, με συνοδεία μεγάλη από ιερείς και Λεβίτες, κατέβαινε, βαστώντας μια χρυσή λαγήνα, στην πηγή του Σιλωάμ³¹, εκεί τη γέμιζε νερό, και, πανηγυρικά, ξανανέβαινε στο ναό, όπου ήταν λογαριασμένο, να φθάσει την ώρα ακριβώς που οι άλλοι τοποθετούσαν τα θύματα της θυσίας στο βωμό.

Τρία σαλπίσματα υποδέχονταν τον ιερέα, καθώς περνούσε από την «Πύλη του Νερού», και έμπαινε κατευθείαν στην «Εσωτέρα Αυλή» ή «Αυλή των Ιερέων». Εκεί, δεύτερος ιερέας τον αντάμωνε, με μια λαγήνα κρασί, και μαζί ανέβαιναν στο ιερό. Στο θυσιαστήριο ήταν δυο ασημένιες λεκάνες, η μια ανατολικά, η άλλη δυτικά του βωμού· στη δυτική έχυναν τότε το νερό και στην ανατολική το κρασί, και, αμέσως μετά, έψελναν το μεγάλο «Χαλέλ», που ήταν μια σειρά από ορισμένους ύμνους, με συνοδεία αυλού. Οι ιερείς έψελναν τους ύμνους, και οι προσκυνηταί απαντούσαν «Αλληλούια», σείοντας τα κλαδιά τους κατά το θυσιαστήρι.

31 Σιλωάμ θα πει απεσταλμένος. Όπως και η Βηθεσδά, η πηγή αυτή στη νότια άκρη του τοίχου που περιτριγύριζε την Ιερουσαλήμ, ανάβρυζε κατά διαλείμματα, και τα νερά της θεωρούνταν θαυματουργά.

Οι Ραββίνοι έλεγαν πως όποιος δεν είδε «τη χαρά της τελετής του νερού», δεν ξέρει τι θα πει χαρά — τέτοιο ξεφάντωμα γίνονταν, με λιτανείες, με χορούς και φωτοχυσίες.

Ύστερα από την τελετή του νερού, άρχιζαν οι θυσίες, με ύμνους και μουσική προσκυνητές και ιερείς έψελναν ύμνους, άλλοι ιερείς συνόδευαν με αυλούς, με κύμβαλα, με κινύρες και νάβλες³², και, στο τέλος, κάθε ομάδα πετούσε τρία δυνατά σαλπίσματα, ενόσω τα πλήθη προσκυνούσαν γονατιστά, γερμένα ως κάτω. Οι ιερείς τότε έκαμναν επτά φορές το γύρο του ιερού, και οι προσκυνητές μαδούσαν τα κλαδιά τους απάνω στο θυσιαστήριο, ύστερα τα σπούσαν και έφευγαν.

Εκείνο το ίδιο απόγευμα, χαλούσαν τις καλύβες, και η εορτή τελείωνε.

Ο Ιησούς ήταν στο ναό, και παρευρέθηκε στην αλληγορική αυτή τελετή του νερού, που το έδινε τάχα ο Θεός στο λαό του, για να μη διψάσει ποτέ.

Και όπως άλλοτε το είχε πει στη Σαμαρείτισσα, σηκώθηκε όρθιος, και φώναξε σε όλους τους μαζεμένους πιστούς:

— Όποιος διψά, ας έλθει σε μένα να πει! Όποιος πιστέψει σε μένα, πηγή θα γίνει από ζωντανό νερό!

Πολλοί που τον άκουσαν τaráχθηκαν και συγκινήθηκαν και πίστεψαν.

— Τούτος είναι αλήθεια ο προφήτης! έλεγαν.

Και άλλοι έλεγαν:

— Τούτος είναι ο Χριστός!

Και μερικοί είπαν:

— Τάχα από τη Γαλιλαία έρχεται ο Χριστός; Δε λέγει η Γραφή πως από τη γενεά του Δαυίδ και από τη Βηθλεέμ, το χωριό όπου γεννήθηκε ο Δαυίδ έρχεται ο Χριστός;

Χωρίστηκε λοιπόν ο λαός, και άρχισε να λογοφέρνει, και οι πιο εχθρικοί θέλησαν ν' αρπάξουν τον Ιησού. Μα και πάλι κανένας δεν έβαλε χέρι απάνω του.

32 *Κινύρες και νάβλες ήταν, και τα δυο, έγχορδα όργανα. Η νάβλα είχε δώδεκα χορδές, και παίζονταν με το χέρι η κινύρα είχε δέκα, και παίζονταν με πλήκτρο. Η μουσική του ναού ήταν σωστή ορχήστρα, με νάβλες και αυλούς, με 2 ως 6 κύμβαλα και με το λιγότερο 9 κινύρες, που κυριαρχούσαν, και ήταν πάντα τα περισσότερα όργανα, γιατί ήταν πιο γλυκά, και αυτά έδιναν τον τόνο.*

Οι κλητήρες, σταλμένοι από τους αρχιερείς και Φαρισαίους να τον παραφυλάγουν, τον άκουσαν και συγκινήθηκαν και αυτοί με τη διδαχή που έτρεχε σαν αθάνατο νερό από τα χείλη του. Αντί να τον πιάσουν, όπως είχαν εντολή, έφυγαν από το ναό, και γύρισαν άπρακτοι στο Συνέδριο των αρχιερέων και των Φαρισαίων, που τους περίμενε.

— Γιατί δεν μας τον φέρατε; ρώτησαν αυτοί.

Τους αποκρίθηκαν οι κλητήρες:

— Γιατί ποτέ άνθρωπος δε μίλησε σαν που μιλά αυτός ο άνθρωπος!

Θύμωσαν οι Φαρισαίοι και τους είπαν:

— Μήπως και σεις παρασυρθήκατε; Είδατε κανέναν άρχοντα να πιστέψει σ' αυτόν, ή κανένα Φαρισαίο; Μόνος ο όχλος τούτος, που δεν κατέχει το νόμο, αξιοκατάκριτος είναι που τον πιστεύει.

Στη συνεδρίαση αυτή του Συνεδρίου, παραβρίσκονταν και ο Νικόδημος, ο ίδιος που, άλλοτε, νύχτα είχε πάγει στον Ιησού, και που μέσα του τον θαύμαζε, όσο και αν φοβούνταν ή ντρέπονταν να τ' ομολογήσει.

Βλέποντας την καταφορά των διαβασμένων εναντίον του Ιησού, και την επιμονή τους να τον συλλάβουν, είπε:

— Μήπως ο νόμος μας καταδικάζει άνθρωπο, αν δεν τον ακούσει πρώτα και μάθει τι κάνει;

Θύμωσαν οι Φαρισαίοι και του είπαν:

— Μην είσαι και συ από τη Γαλιλαία; Εξέτασε και μάθε πως από τη Γαλιλαία προφήτης δε βγαίνει.

Και χωρίστηκαν, χωρίς να πάρουν απόφαση, και ο καθένας τράβηξε σπίτι του.

Βράδιαζε. Βγήκε ο Ιησούς από το ναό, και ανέβηκε στο Όρος των Ελαίων, στη μοναξιά της φύσης, που τόσο λαχταρούσε η καρδιά του.

Γιατί όλα τα αισθήματα τ' ανθρώπινα τα ένιωσε ο Ιησούς, τη χαρά, αλλά και τη λύπη, τη στενοχώρια, κάποτε και την αποθάρρυνση, ακόμα και την κούραση της ψυχής. Και τότε γύρευε μοναξιά, τραβούσε για κανένα έρημο βουνό, κι εσήκωνε την ψυχή του κατά τον Πλάστη, και παρακαλούσε τον Πατέρα να τον βοηθήσει πάλι. Και πάλι κατέβαινε η ηρεμία στην τυραννισμένη του ψυχή, και πάλι

γέμιζε η καρδιά του αγάπη και σπλαχνιά για τους δυστυχισμένους και τους κακούς· και με καινούριο θάρρος έβγαινε από τη μοναξιά της σκέψεως του, ξανάμπαινε μες στους ανθρώπους, και τους έλεγε την άπειρη αγάπη και καλοσύνη του Θεού για τα πλανεμένα παιδιά. Και όλο κατακτούσε και άλλες ψυχές, που τον ακολουθούσαν.

Έτσι, πρωί πρωί την άλλη μέρα, κατέβηκε ο Ιησούς από τη μοναξιά του βουνού, και πήγε πάλι στο ναό, και όλος ο λαός έτρεξε κοντά του, κι εκείνος κάθισε και τους δίδασκε.

Κι εκεί που δίδασκε, κατάφθασαν Φαρισαίοι και διαβασμένοι, σέρνοντας ανάμεσά τους μια γυναίκα, που μάταια γύρευε να ξεφύγει και να κρυφθεί.

Την έσυραν ως εμπρός στον Ιησού, και, στήνοντάς την στη μέση του είπαν:

— Δάσκαλε, αυτή τη γυναίκα την επιάσαμε που έκανε μίαν ατιμία. Στο νόμο μας, ο Μωυσής προστάζει τις τέτοιες να τις λιθοβολούμε· εσύ λοιπόν τι λες;

Ήταν συνήθεια, σε δύσκολες περιστάσεις, όταν ήταν να δικάσουν έναν άνθρωπο και ο νόμος είχε κάποιαν ασάφεια, να πηγαίνουν στους πιο σοφούς Ραββίνους για να πάρουν τη γνώμη τους.

Σ' αυτήν όμως την περίπτωση, δεν ήταν η αμφιβολία που τους έφερνε, παρά μόνο η πονηριά, και η δόλια ελπίδα πως ο πονόψυχος Ιησούς δε θα ήθελε να καταδικάσει τη γυναίκα, και έτσι θα τον έπιαναν ως αιρετικό που δε σέβεται το νόμο του Μωυσή.

Με τα μάτια χαμηλωμένα, τρομαγμένη, ντροπιασμένη, περίμενε η γυναίκα την καταδίκη της.

Μα ο Ιησούς δεν αποκρίθηκε, ούτε την κοίταξε. Σκυμμένος, έγραφε κάτι με το δάχτυλο στο χώμα.

Οι Φαρισαίοι τον κοίταζαν και ανυπομονούσαν και πάλι, επιμένοντες, τον ξαναρώτησαν.

Τότε, σήκωσε ο Ιησούς το κεφάλι και τους αποκρίθηκε:

— Ο αναμάρτητος από σας ας της ρίξει πρώτος την πέτρα.

Και πάλι σκύβοντας έγραφε στο χώμα.

Μια στιγμή κοντοστάθηκαν οι Φαρισαίοι αμφίβολοι· ύστερα, ένας ένας βγήκαν έξω σιγά, σιωπηλά, αρχίζοντας από τους μεγαλύτερους, και σιγά, σιωπηλά, τους ακολούθησαν οι άλλοι, ώσπου έμεινε ο Ιησούς μόνος με την ατιμασμένη γυναίκα, όρθια στη μέση.

Σήκωσε τα μάτια ο Ιησούς και της είπε:

— Γυναίκα, πού είναι αυτοί; Κανένας δε σε καταδίκασε;

Κι εκείνη του αποκρίθηκε:

— Κανένας, Κύριε!

Τότε της είπε ο Ιησούς:

— Ούτε εγώ δε σε καταδικάζω. Πήγαινε, και από τώρα μην αμαρτάνεις πια!

Και έφυγε η γυναίκα, όπως έφευγαν όλοι που του είχαν μιλήσει, γαληνεμένη, παρηγορημένη και καλύτερη.

Ποιος ξέρει στην ψυχή της αμαρτωλής αυτής γυναίκας τι αναστάτωση έγινε; Την είχαν σύρει αγριεμένη εμπρός στον Ιησού, να τη δικάσουν και να τη λιθοβολήσουν και έφευγε με την καρδιά πλημμυρισμένη από κάτι άγνωστο ως τότε, κάτι που την ξέπλενε από τις περασμένες αμαρτίες της, και την έκανε να νιώθει καλοσύνη μέσα της, και ηρεμία και σπλαχνιά για τους άλλους και αγάπη για τον κόσμο όλον. Το ήξερε πως είχε αμαρτήσει, και πως κατά το νόμο των Εβραίων έπρεπε να τιμωρηθεί. Και όμως, ο Ιησούς δεν την κατεδίκασε.

Τι ήταν αυτός, που η ομορφιά της ψυχής του αντανάκλούσε στην εξωτερική του μορφή, που ποτέ του δεν αδίκησε κανένα, που μόνο αγάπη σκορπούσε γύρω του, που ήταν αναμάρτητος ο ίδιος, και όμως σπλαχνίζονταν τις αμαρτίες των άλλων και την ανθρωπινή τους αδυναμία, και συγχωρούσε ακόμα και αυτή την αμαρτωλή;

Και η ευλογία του ήταν απάνω της.

Την είχε εξαγνίσει η μεγάλη της ευγνωμοσύνη και η συγκίνηση, που βαθιά την τάραξε. Και η συγχώρεση που αυτή την είχε λυτρώσει από την αμαρτία της, άνοιγε μέσα της πηγή καλοσύνης και μετάνοιας και λαχτάρας να γίνει καλύτερη, και, στο μέλλον, όπως της είχε πει ο Ιησούς, να μην αμαρτάνει πια.

ΛΔ'. «Εγώ Είμαι το Φως του Κόσμου...»

Είχαν τελειώσει οι επτά μέρες των εορτών της σκηνοπηγίας, αλλά την όγδοη μέρα ο κόσμος διασκεδάζε ακόμα πριν σκορπιστεί και γυρίσει πια ο καθένας στο σπίτι του.

Ήταν Σάββατο.

Το ίδιο εκείνο βράδυ, ο Ιησούς κάθονταν στο «γαζοφυλάκιο», στην αυλή του ναού, όπου βρίσκονταν τα δεκατρία χρηματοκιβώτια, με στενά στόμια, όπου έριχναν οι πιστοί τις προσφορές τους. Εκεί, έστεκαν δύο γιγαντένιοι λυχνοστάτες με τέσσερις λύχνους ο καθένας, πλούσια χρυσωμένοι, που φώτιζαν μακριά, ολόγυρα.

Στις εορτές της σκηνοπηγίας, κάθε βράδυ έκαιαν αυτοί οι λυχνοστάτες, και τα φώτα τους συμβόλιζαν τη φωτεινή στήλη που οδήγησε τους Εβραίους μέσα στην έρημο, όταν έφυγαν από την Αίγυπτο. Οι πιστοί, μαζί και οι πιο σεβάσμιοι ασπρογένηδες ιερείς και Φαρισαίοι, χόρευαν γύρω στα λυχνοστάσια, ενώ στα δεκαπέντε σκαλοπάτια που ανέβαιναν στην Αυλή των Γυναικών, οι Λεβίτες, όρθιοι στις δύο πλευρές της σκάλας, έψαλλαν ύμνους με συνοδεία από πλαγιαύλια, αυλούς και κύμβαλα και έγχορδα όργανα.

Την τελευταία αυτή βραδιά, ο Ιησούς κάθονταν στο γαζοφυλάκιο και κοίταζε το χορό άκουε τους ύμνους, έβλεπε το πανηγύρι, το θαυμασμό του πλήθους για τα φανταχτερά χρυσάφια και τα φώτα, και στοχάζονταν την κοσμική ματαιότητα της εορτής.

Εγνώριζε την απόφαση των μεγάλων να τον βγάλουν από τη μέση, μα δε γύρευε πια να κρυφθεί.

Από δω και πέρα παρουσιάζεται με τη Μεσσιακή του υπόσταση, αναγγέλει ανοιχτά πως είναι ο Χριστός, ο αποσταλμένος από το Θεό.

Όπως άλλοτε είχε πει της Σαμαρείτισσας, « Όποιος πιεί από το νερό που δίνω εγώ δε θα διψήσει ποτέ», έτσι και τώρα, στο πλήθος που ξεφάντωνε γύρω στα συμβολικά ολόχρυσα λυχνοστάσια, φώναξε ο Ιησούς:

— Εγώ είμαι το φως του κόσμου· όποιος με ακολουθήσει δε θα περπατήσει ποτέ στο σκοτάδι, παρά θα λάβει το φως της ζωής.

Με φθόνο του είπαν οι Φαρισαίοι:

— Εσύ για τον εαυτό σου μαρτυρείς. Η μαρτυρία σου δεν είναι αξιόπιστη.

Ήταν αξίωμα στους Ραββίνους, πως κανένας δεν είναι μάρτυρας στη δική του τη δίκη. Επίσης, έθιμό τους δικαστικό ήταν να μη δέχονται μαρτυρία από άγνωστο.

Αποκρίθηκε ο Ιησούς και τους είπε:

— Και αν εγώ μαρτυρώ για τον εαυτό μου, η μαρτυρία μου είναι αξιόπιστη, γιατί ξέρω από πού ήλθα και πού πηγαίνω. Εσείς δεν ξέρετε από πού έρχομαι και πού πηγαίνω. Εσείς κατά τη σάρκα κρίνετε.

Και πρόσθεσε με άπειρη επιείκεια και μακροθυμία:

— Εγώ δεν κρίνω κανέναν.

Λόγος αθάνατος, που βαστά μέσα του άπειρη ευγένεια και όλη την ομορφιά της θρησκείας του, και που εκείνο το ίδιο πρωί τον είχαν εφαρμόσει όταν του έφεραν την αμαρτωλή γυναίκα.

Και είπε ακόμα ο Ιησούς πως η κρίση η δική του είναι σωστή, γιατί είναι κρίση του Πατέρα του, που τον έστειλε για να φωτίσει τους ανθρώπους, λέγοντάς τους την αλήθεια.

Ειρωνικά τον ρώτησαν:

— Πού είναι ο πατέρας σου;

Βαρεμένος και κουρασμένος, από την ατέλειωτη λογομαχία, τους είπε ο Ιησούς:

— Ούτε μένα γνωρίζετε ούτε και τον Πατέρα μου. Αν εγνωρίζατε εμένα θα γνωρίζατε και τον Πατέρα μου.

Αυτά όλα τα έλεγε ο Ιησούς ανοιχτά στο γαζοφυλάκιο, διδάσκοντας στο ναό· όμως κανένας δεν τον έπιασε, γιατί δεν είχε έλθει η ώρα του.

Τους είπε πως γρήγορα φεύγει και πάγει εκεί όπου αυτοί δεν μπορούν να τον ακολουθήσουν. Τους λέγει να μετανιώσουν τώρα, γιατί όταν φύγει θα τον ζητούν, μα δε θα τον βρίσκουν πια.

Κορόιδευαν οι Ιουδαίοι και έλεγαν:

— Μήπως θέλει ν' αυτοκτονήσει και λέγει: « Όπου πηγαίνω εγώ, εσείς δεν μπορείτε να έλθετε»;

Αδιαφορώντας για τις διακοπές τους, ακούραστα δίδασκε ο Ιησούς· τους έλεγε να προσέχουν, μην πεθάνουν βουτηγμένοι στην αμαρτία· ν' ακούν τα λόγια του, που είναι λόγια εκείνου που τον έστειλε. Μα αυτοί δεν καταλάβαιναν πως για το Θεό μιλούσε, και θυμωμένοι τον ρώτησαν:

— Εσύ ποιος είσαι;

Τους αποκρίθηκε ο Ιησούς:

— Ακριβώς εκείνο που σας λέγω.

Τους είπε, πως μόνο «αφού ανεβάσουν τον υιό του ανθρώπου» —έκφραση που σημαίνει, αφού τον κρεμάσουν στο σταυρό— τότε μόνο θα καταλάβουν ποιος είναι, ποιος τον έστειλε, και τότε μόνο θα εννοήσουν πως edίδασκε μόνο όσα έμαθε από τον Πατέρα του που ήταν μαζί του.

Ήταν δύσκολο να τον καταλάβουν οι αμαρτωλοί αυτοί Φαρισαίοι, που η καρδιά τους είχε πετρωθεί στην ψευτιά και στην υποκρισία· τους φαίνονταν βλασφήμια να λέγει πως από το Θεό έμαθε όσα τους έλεγε, αυτός ο φτωχός Γαλιλαίος, που σαν άνθρωπος ζούσε ανάμεσά τους και που μια καλύβα δική του δεν είχε. Τα πλούτη που φύλαγε μέσα του αυτοί δεν τα έβλεπαν ούτε γνώριζαν τις νυχτιές του στη μοναξιά, στην ερημιά του βουνού, ούτε φαντάζονταν τις μακρινές εκείνες επικοινωνίες της ψυχής του με τον Πλάστη, τις δημιουργικές εκείνες ώρες, όπου, μόνος με το Θεό, δούλευε την ψυχή του και δημιουργούσε τη θρησκεία που θ' άφηνε στους ανθρώπους.

Και όμως, εκείνο το βράδυ της εορτής, ανάμεσα στους χορούς και στις διασκεδάσεις, ακούοντας τη φωνή του τη σοβαρή, που μόνο λόγια παρηγοριάς και αγάπης δίδασκε, πολλοί συνταράχθηκαν και πίστεψαν.

Και σ' αυτούς είπε ο Ιησούς:

— Αν μείνετε σεις πιστοί στα λόγια μου, αληθινά θα είστε μαθητές μου, θα γνωρίσετε την αλήθεια, και αυτή θα σας ελευθερώσει.

Μα δεν ήταν άξιοι ούτε αυτοί να τον καταλάβουν τα λόγια του αυτά τους αναστάτωσαν.

— Παιδιά του Αβραάμ είμαστε! είπαν με θυμό, και ποτέ κανενός δε γινήκαμε δούλοι. Πως λες εσύ ότι θα ελευθερωθούμε;

Τους πείραζε ακόμα και η ιδέα πως μπορούσαν να θεωρηθούν, αυτοί Ιουδαίοι, υποδουλωμένοι σε οποιονδήποτε.

Ο Ιησούς τους εξήγησε πως όποιος αμαρτάνει μένει δούλος της αμαρτίας.

— Ξέρω πως είστε παιδιά του Αβραάμ, τους λέγει, και όμως ζητάτε να με θανατώσετε, γιατί ο λόγος μου δε χωρεί μέσα σας.

Αυτοί του αποκρίθηκαν:

— Εμείς από ατιμία δε γεννηθήκαμε· έναν πατέρα έχουμε: το Θεό.

Τους είπε ο Ιησούς:

— Αν ο Θεός ήταν πατέρας σας, θα με αγαπούσατε εμένα. (Αν ήταν αυτοί από τον ίδιο πατέρα, θα τον καταλάβαιναν σαν τους μιλούσε.) Γιατί όσα σας λέγω δεν τα καταλαβαίνετε; Επειδή δεν μπορείτε ν' ακούσετε τα λόγια μου.

Και ανεβάζοντας τη φωνή του, και αποτεινόντάς τους λόγια σκληρά όσο ποτέ ακόμα, τους είπε:

— Εσείς από πατέρα το διάβολο είστε, και τις επιθυμίες του πατέρα σας θέλετε να κάνετε.

Και τους είπε:

— Εγώ επειδή σας λέγω την αλήθεια, δε με πιστεύετε.

Και όμως ποτέ δεν τον είχαν δει να κάνει άλλο παρά καλό. Και τους ρώτησε:

— Ποιος από σας με κατηγορεί για καμιάν αμαρτία; Και, αν αλήθεια λέγω, γιατί εσείς δε με πιστεύετε; Όποιος από το Θεό έρχεται, τα λόγια του Θεού ακούει· γι' αυτό εσείς δεν ακούτε, γιατί από το Θεό δεν είστε.

Φρενιασμένοι του φώναξαν οι Ιουδαίοι:

— Δε λέγαμε καλά πως είσαι Σαμαρείτης και έχεις δαιμόνιο;

Η μεγαλύτερη προσβολή για έναν Ιουδαίο ήταν να τον πουν Σαμαρείτη, και, λέγοντάς το στον Ιησού, εννοούσαν να τον βρίσουν. Εκείνος όμως δε συμεριζούνταν την περιφρόνηση που είχαν οι συντοπίτες του για τους Σαμαρείτες.

Με υπομονή τους αποκρίθηκε πως δαιμόνιο δεν έχει, αλλά ζητά τη δόξα του Πατέρα του.

— Αλήθεια, αλήθεια σας λέγω, όποιος φυλάξει το λόγο μου, θάνατο δε θα δει ποτέ.

Οι Ιουδαίοι θύμωσαν ακόμα περισσότερο.

— Τώρα ξέρομε πως έχεις δαιμόνιο, του είπαν. Ο Αβραάμ και οι προφήτες πέθαναν, και συ λες πως αν φυλάξομε το λόγο σου δε θα πεθάνομε ποτέ; Μήπως εσύ μεγαλύτερος είσαι από τον πατέρα μας τον Αβραάμ που πέθανε; Και οι προφήτες πέθαναν. Τι λες εσύ πως είσαι;

Και ο Ιησούς τους αποκρίθηκε:

— Αν εγώ δοξάζω τον εαυτό μου, η δόξα μου δεν είναι τίποτα. Υπάρχει όμως ο πατέρας μου που με δοξάζει, εκείνος που λέτε πως Θεός σας είναι, και που εν τούτοις δεν τον γνωρίζετε. Εγώ όμως τον γνωρίζω και αν πω πως δεν τον γνωρίζω γίνομαι όμοιος σας, ψεύτης αλλά τον γνωρίζω, και το λόγο του φυλάγω. Ο Αβραάμ ο πατέρας σας, αναγάλιασε που είδε την ημέρα μου —δηλ. την ημέρα που φανέρωσα στους ανθρώπους την υπόσταση του Μεσσία— και την είδε και χάρηκε.

Του φώναξαν οι Ιουδαίοι:

— Πενήντα χρόνων δεν είσαι, και είδες τον Αβραάμ;

Και τους είπε ο Ιησούς, ξάστερα φανερώνοντας αυτή τη φορά την αληθινή του ουσία:

— Αλήθεια, αλήθεια σας λέγω, πριν γεννηθεί ο Αβραάμ υπάρχω εγώ.

Ο θυμός των Ιουδαίων και Φαρισαίων κορυφώθηκε τότε. Μάζεψαν από χάμω πέτρες, που ήταν σωρεμένες στην αυλή για χτίσιμο του ναού, και ήθελαν να του τις ρίξουν.

Αλλ' ο Ιησούς εκρύφθηκε, και βγήκε από το ιερό, περνώντας από μέσα τους και έφυγε.

ΛΕ'. Ο Τυφλός Ζητιάνος

Έβγαινε ο Ιησούς από το ναό, όταν μπροστά του είδε έναν τυφλό που κάθονταν στην είσοδο και ζητιάνευε. Είχε γεννηθεί τυφλός, και, όλη του τη ζωή, άλλο δεν είχε κάνει παρά ν' απλώνει το χέρι στους περαστικούς, ώστε όλοι τον γνώριζαν και τον βοηθούσαν.

Με την παλιά εκείνη πρόληψη των Εβραίων, πως η αρρώστια ήταν τιμωρία σταλμένη από τον ουρανό, ρώτησαν οι μαθητές τον Ιησού.

— Ραββί, ποιος αμάρτησε, τούτος ή οι γονείς του, και γεννήθηκε τυφλός;

— Ούτε αυτός αμάρτησε ούτε οι γονείς του, αποκρίθηκε ο Ιησούς, αλλά γεννήθηκε τυφλός για να φανερωθούν μέσον του τα έργα του Θεού. Όσο είναι μέρα πρέπει να εργάζομαι τα έργα εκείνου που μ' έστειλε.

Και προφητεύοντας το θλιβερό τέλος του, που ήταν πια κοντά, πρόσθεσε:

— Έρχεται η νύχτα, όπου κανένας δεν μπορεί να δουλέψει.

Και παραμερίζοντας τη μελαγχολία που μαρτυρούν τα λόγια του αυτά, τους είπε εγκαρδιωτικά:

— Όσο είμαι στον κόσμο, είμαι το φως του κόσμου.

Λέγοντας αυτά έφτυσε στο χώμα, και με το σάλιο έφτιασε πηλό ύστερα άλειψε τα κλειστά μάτια του τυφλού και του είπε:

— Πήγαινε πλύσου στην κολυμπήθρα του Σιλωάμ.

Και τράβηξε το δρόμο του με τους μαθητές του.

Ήταν πάλι Σάββατο, μα αυτό δεν εμπόδισε τον Ιησού να κάνει ό,τι έκανε.

Ο τυφλός πήγε στην πηγή, πλύθηκε και γύρισε βλέποντας.

Τον είδαν οι γείτονες και άλλοι γνωστοί του, που τον ήξεραν τυφλό, και σαστισμένοι ρώτησαν:

— Δεν είναι τούτος που κάθονταν και ζητιάνευε;

Μερικοί έλεγαν:

— Τούτος είναι.

Άλλοι όμως, βλέποντας τα μάτια του ανοιχτά, έλεγαν πως δεν είναι αυτός, παρά πως του μοιάζει.

Ο ζητιάνος όμως διαμαρτύρονταν και έλεγε:

— Εγώ είμαι!

Του έλεγαν λοιπόν οι άλλοι:

— Και πως άνοιξαν τα μάτια σου;

Αποκρίθηκε κείνος και είπε:

— Ένας άνθρωπος, που τον λένουν Ιησού, έκανε πηλό, μου άλειψε τα μάτια και μου είπε: «Πήγαινε στην κολυμπήθρα του Σιλωάμ και πλύσου.» Πήγα λοιπόν και, αφού πλύθηκα, είδα.

Οι άλλοι τον ρωτούσαν:

— Και πού είναι κείνος;

Και αυτός τους αποκρίθηκε:

— Δεν ξέρω.

Μεγάλο σούσουρο έγινε και μεγάλη φασαρία.

Πήγαινε και έρχονταν ο καθένας, τον κοίταζε, τον εξέταζε, τον ρωτούσε και δεν πίστευε τα μάτια του.

Πήραν το ζητιάνο και τον πήγαν στους Φαρισαίους, όπου άρχισαν να διηγούνται πως ένας άνθρωπος, που λένουνταν Ιησούς, γιάτρεψε τον τυφλό.

Αμέσως μπήκαν υποψίες στους Φαρισαίους. Πάλι Σάββατο γίνονταν η γιατριά. Μα πως το είχε κάνει άραγε ο Ιησούς; Με τι τρόπο να έσπασε τη σαββατιανή αργία;

Κακόβουλοι και μοχθηροί, ρώτησαν το ζητιάνο πως ξαναβρήκε το φως του.

Τους αποκρίθηκε κείνος:

— Πηλό μου έβαλε στα μάτια και πλύθηκα και βλέπω!

Το αμάρτημα τώρα έπαιρνε διαστάσεις.

Είπαν μερικοί από τους Φαρισαίους:

— Ο άνθρωπος αυτός δεν είναι από το Θεό, αφού δε φυλάγει το Σάββατο.

Άλλοι όμως συλλογισμένοι έλεγαν:

— Πως είναι δυνατό, άνθρωπος αμαρτωλός να κάνει τέτοια σημάδια;

Και διχόνοια γεννήθηκε μεταξύ τους.

Μα η υπόθεση ήταν σοβαρή, γιατί οι Ραββίνοι είχαν απαγορεύσει κάθε τρίψιμο ή άλειμμα το Σάββατο, λεπτολογώντας και λέγοντας πως δεν έπρεπε ούτε ένα μάτι ν' αλείψεις, εκτός μόνο αν ήταν

κίνδυνος ζωής. Και ο Ιησούς όχι μόνο είχε αλείψει τα δυο μάτια του τυφλού, αλλά και είχε ανακατώσει το σάλιο με χόμα και είχε φτιάσει πηλό· με άλλα λόγια είχε κάνει δυο εγκλήματα θανάσιμα.

Ο νόμος του Μωυσή ήταν αμείλικτος· για μικρότερο έγκλημα είχαν λιθοβολήσει και σκοτώσει το γιο του Σελομέθ, που μάζεψε μερικά ξύλα μέρα Σάββατο, και ο ίδιος ο Μωυσής τον είχε καταδικάσει στο φοβερό θάνατο. Αναμεταξύ τους λοιπόν άρχισαν μεγάλη λογομαχία οι Φαρισαίοι. Το θαύμα, που έδωσε του δυστυχισμένου το φως, παραμερίστηκε και ξεχάστηκε· το μόνο άξιο λόγου ζήτημα ήταν πως ο Ιησούς δεν εφύλαξε το Σάββατο, πως έκανε πηλό, πως αλείψε δυο μάτια γερού ανθρώπου κτλ.

Δεν μπορούσαν όμως αναμεταξύ τους να συμφωνήσουν αν ήταν ή δεν ήταν αμαρτωλός ο Ιησούς, ώστε γυρνώντας στο ζητιάνο ρώτησαν:

— Εσύ, τι λες γι' αυτόν που σου άνοιξε τα μάτια;

Εκείνος είπε:

— Προφήτης είναι!

Η απάντησή του μόνο που τους ερέθισε περισσότερο.

Του κάκου τους έλεγε και τους ξανάλεγε πως τυφλός ήταν και τώρα έβλεπε· αυτοί δεν πίστευαν. Έστειλαν και φώναξαν τους γονείς του.

Φοβισμένοι ήλθαν αυτοί, φτωχοί και ταπεινοί άνθρωποι, και στάθηκαν δειλοί και μαζεμένοι εμπρός στην επιβλητική αυτή συνεδρίαση των μεγαλουσιάνων.

Τους ρώτησαν οι Φαρισαίοι:

— Αυτός είναι ο γιος σας που λέτε πως γεννήθηκε τυφλός; Πως λοιπόν τώρα βλέπει;

Οι γονείς του, ανήσυχoi μην τους βγει σε κακό αν πουν την αλήθεια, αποκρίθηκαν επιφυλακτικά και είπαν:

— Ξέρομε πως αυτός είναι ο γιος μας και πως γεννήθηκε τυφλός. Πως όμως βλέπει τώρα, εμείς δεν ξέρομε· ή ποιος του άνοιξε τα μάτια, εμείς δεν ξέρομε. Αυτός ηλικία έχει, αυτόν ρωτήσετε, αυτός ας μιλήσει για τον εαυτό του.

Τα έλεγαν αυτά από φόβο των Ιουδαίων, γιατί ήξεραν πως είχαν συμφωνήσει να 'αφορίσουν και να βγάλουν από τη συναγωγή όποιον ομολογούσε πως ο Ιησούς ήταν ο Χριστός.

Φώναξαν λοιπόν πάλι οι Φαρισαίοι το ζητιάνο, και του είπαν:

— Δώσε δόξα στο Θεό. Εμείς ξέρομε πως ο άνθρωπος τούτος αμαρτωλός είναι.

Αποκρίθηκε κείνος και τους είπε:

— Αν είναι αμαρτωλός δεν ξέρω· ένα ξέρω, πως τυφλός ήμουν και τώρα βλέπω!

Πειστωμένοι τον ρώτησαν πάλι:

— Τι σου έκανε; Πως σου άνοιξε τα μάτια;

Εκείνος τους αποκρίθηκε:

— Σας το είπα κιόλα και δεν ακούσατε· τι θέλετε να τα ξανακούσετε;

Και με κάποια ειρωνεία πρόσθεσε:

— Μήπως και σεις θέλετε μαθητές του να γίνετε;

Τότε αυτοί τον έβρισαν και του είπαν:

— Εσύ είσαι μαθητής του! Εμείς είμαστε του Μωυσή μαθητές! Εμείς ξέρομε πως στον Μωυσή μίλησε ο Θεός. Ετούτος όμως δεν ξέρομε από πού έρχεται.

Αποκρίθηκε ο ζητιάνος και τους είπε:

— Εδώ είναι το παράξενο, που εσείς δεν ξέρετε από πού είναι, και αυτός μου άνοιξε τα μάτια. Ξέρομε ωστόσο πως ο Θεός δεν ακούει τους αμαρτωλούς, ενώ αν είναι κανένας θεοφοβούμενος και κάνει το θέλημά του, αυτόν τον ακούει. Ποτέ ακόμα δεν ακούστηκε ν' ανοίξει κανείς μάτια ανθρώπου που γεννήθηκε τυφλός. Αν τούτος δεν ήταν από το Θεό, δε θα μπορούσε να κάνει τίποτα.

Φουρκισμένοι του φώναξαν οι Φαρισαίοι:

— Στις αμαρτίες εσύ ολόκληρος γεννήθηκες, και γυρεύεις να μας διδάξεις εμάς;

Και τον πέταξαν έξω.

Άκουσε ο Ιησούς πως έδιωξαν το ζητιάνο, και τον βρήκε και τον ρώτησε:

— Εσύ πιστεύεις στον υιό του Θεού!

Χωρίς να ξέρει ο άνθρωπος σε ποιον μιλεί του αποκρίθηκε:

— Και ποιος είναι, Κύριε, για να πιστέψω σ' αυτόν;

Του είπε ο Ιησούς:

— Και τον είδες, κι εκείνος που μιλεί μαζί σου αυτός είναι.

Σα να άνοιξαν τότε δεύτερη φορά τα μάτια του ζητιάνου, έπεσε στα πόδια του Ιησού φωνάζοντας:

— Πιστεύω, Κύριε!

Δεν ήταν μόνοι. Γύρω στον Ιησού πάντα τριγύριζαν μερικοί κακόβουλοι Φαρισαίοι, γυρεύοντας στις πράξεις ή στα λόγια του να βρουν καμιάν αφορμή για κακολογία.

Και είπε ο Ιησούς, συλλογισμένος:

— Για να κρίνω εγώ στον κόσμο τούτον ήλθα, για να δουν όσοι δε βλέπουν και να τυφλωθούν όσοι βλέπουν.

Με τα λόγια του αυτά υπονοούσε τους νομοδιαβασμένους και μεγαλουσιάνους, που υπερηφανεύονταν με τις γνώσεις τους και τυφλώνονταν από τη σοφία τους, και δεν έβλεπαν την αλήθεια, που για τους άλλους, τους μικρούς και ταπεινούς, ήταν φως λαμπερό.

Ένωσαν οι Φαρισαίοι, που βρίσκονταν εκεί, την έννοια των λόγων του Ιησού και τον ρώτησαν:

— Μήπως κι εμείς τυφλοί είμαστε;

Τους αποκρίθηκε ο Ιησούς:

— Αν ήσαστε τυφλοί δε θα είχατε αμαρτία. Τώρα όμως λέτε ότι «Βλέπομε», η αμαρτία σας λοιπόν μένει.

Αν εκείνοι οι αρχηγοί ήταν τυφλοί, τι μπορούσε να είναι το ποιμνιο;

Και για να εικονίσει τη σκέψη του ως προς τη διαφορά καλού ή κακού αρχηγού, τους είπε πάλι μια παραβολή.

Τους είπε πως ο καλός βοσκός μπαίνει στο μαντρί από την πόρτα, δε σκαρφαλώνει απ' αλλού σαν τον κλέφτη· ο καλός βοσκός γνωρίζει τα πρόβατά του, και τα φωνάζει το καθένα με τ' όνομά του, και αυτά τον γνωρίζουν και τον ακολουθούν όταν περπατά μπροστά τους, ενώ δεν ακολουθούν τον ξένο βοσκό, γιατί δε γνωρίζουν τη φωνή του.

— Αλήθεια, αλήθεια σας λέγω, εγώ είμαι η πόρτα της μάντρας. Όποιος περάσει από μένα θα σωθεί.

Και τους είπε πως ο καλός βοσκός τη ζωή του τη δίνει για το κοπάδι του, ενώ ο μισθωτός, που δεν είναι βοσκός, σα δει το λύκο φοβάται και φεύγει, και αφήνει το λύκο να μπει στο μαντρί, ν' αρπάξει και να σκορπίσει τα πρόβατα, γιατί είναι μισθωτός, και δεν τον μέλει

τι θα γίνουν τα πρόβατα.

Και τους λέγει ο Ιησούς:

— Εγώ είμαι ο ποιμένας ο καλός, και γνωρίζω τα πρόβατά μου, και αυτά με γνωρίζουν, όπως με γνωρίζει ο πατέρας μου και γνωρίζω εγώ τον πατέρα μου, και δίνω τη ζωή μου για τα πρόβατά μου.

Και πρόσθεσε, αναφέροντας ίσως τους πιστούς που είχε κάνει ανάμεσα στους ειδωλολάτρες, σαν πήγε και δίδαξε ελεύθερα στην Τύρο και στη Σιδώνα:

— Και άλλα πρόβατα έχω, που δεν είναι τούτης της στάνης, κι εκείνα πρέπει να τα συμμαζέψω, ν' ακούσουν τη φωνή μου και να γίνουν όλα μαζί ένα κοπάδι με ένα βοσκό.

Και για τη θυσία της ζωής του, που ήταν έτοιμος να τη δώσει για να σώσει το ποίμνιο του, είπε:

— Γι' αυτό με αγαπά ο Πατέρας, γιατί εγώ δίνω τη ζωή μου για να τη λάβω πάλι πίσω. Κανένας δε μου την παίρνει, μα εγώ τη δίνω θεληματικά. Εξουσία έχω να την πάρω πάλι πίσω. Αυτή την προσταγή έχω από τον Πατέρα μου.

Τον άκουσαν οι Ιουδαίοι μα δεν καταλάβαιναν τα λόγια του, και πάλι άρχισαν λογομαχίες και συζητήσεις και πάλι διχόνοια μπήκε μεταξύ τους.

Πολλοί έλεγαν:

— Δαιμόνιο τον βαστά και παραμιλεί. Τι τον ακούτε;

Άλλοι πάλι έλεγαν, συλλογισμένοι:

— Τα λόγια αυτά δεν είναι δαιμονισμένου,

— και έλεγαν: Μπορεί δαιμόνιο ν' ανοίξει τυφλού μάτια;

Και όλο συζητούσαν.

Πέρασε και η ογδόη μέρα των εορτών της σκηνοπηγίας, και σκόρπισαν οι προσκυνητές και γύρισαν στα σπίτια τους.

Ο θυμός όμως των Ιουδαίων εναντίον του Ιησού μεγάλωνε και πήγαινε.

Βλέποντας ο Ιησούς πως καλό κανένα δε γίνονταν και πως μόνο τους αγρίευε η παρουσία του, έφυγε από την Ιερουσαλήμ και ανέβηκε πάλι, στερνή πια φορά, στην πατρίδα του τη Γαλιλαία, που τόσο άσχημα τον είχε δεχθεί στο τελευταίο ταξίδι.

Και η Ιερουσαλήμ πίσω του βόιζε με τ' όνομά του, γιατί πολλές ήταν οι γνώμες για τη διδαχή του, και, ανάμεσα στους Φαρισαίους

ακόμα, πολλοί είχαν συνταραχθεί.

ΛΣΤ'. Αποχαιρετισμοί στη Γαλιλαία

Πήγε λοιπόν ο Ιησούς στην Καπερναούμ, που την ένιωθε σαν πιο δική του χώρα απ' όλες τις άλλες. Εκείνες τις μέρες, συνέβηκε στην Ιερουσαλήμ ένα περιστατικό, άλλωστε αρκετά κοινό στον ταραγμένο εκείνον καιρό της ρωμαϊκής κυριαρχίας, όπου κάθε λίγο ήρχονταν σε σύγκρουση οι κατακτημένοι με τους κατακτητές, και στασίαζαν οι Εβραίοι και έσφαζαν οι Ρωμαίοι.

Επίτροπος Ρωμαίος ήταν τότε στην Ιερουσαλήμ ο Πόντιος Πιλάτος.

Οι Ρωμαίοι άφηναν στους Εβραίους κάθε θρησκευτική ελευθερία, και το μόνο που ζητούσαν ήταν υπακοή στους ρωμαϊκούς νόμους και τακτική πληρωμή των φόρων. Αυτό όμως το τελευταίο ιδιαίτερα πονούσε του Εβραίου, που αισθάνονταν βαριά τον εξευτελισμό να πληρώνουν φόρους στους περιφρονημένους ειδωλολάτρες, αυτοί οι διαλεγμένοι του Θεού, τα ελεύθερα παιδιά του Αβραάμ, που την εθνική τους ελευθερία τη λαχταρούσαν με πάθος και φανατισμό.

Συχνά λοιπόν ξεσπούσαν στάσεις. Και επειδή σχεδόν πάντα οι ταραχές άρχιζαν από μέσα από το ναό, προπάντων τις μέρες των εορτών, όταν ήταν μεγάλο ανθρωπομάζωμα, οι Ρωμαίοι είχαν χτίσει τον Αντώνιο Πύργο ψηλότερο από το ναό, και απ' αυτόν μια σκάλα κατέβαινε ως μέσα στο ιερό. Το κάστρο αυτό που ήταν και κατοικία του Ρωμαίου επιτρόπου, είχε δυνατή φρουρά ώστε στην παραμικρή εξέγερση, οι Ρωμαίοι στρατιώτες κατέβαιναν τρεχάτοι, ορμούσαν στο ιερό και έπνιγαν την επανάσταση πριν ξαπλωθεί στην υπόλοιπη χώρα.

Πολλά ήταν τα παραδείγματα αυτά· κάπου τριάντα χρόνια πρωτύτερα, σε μια στάση, που είχε ξεσπάσει τις εορτές του Πάσχα, ο Αρχέλαος, γιος του Ηρώδη του Μεγάλου, Εβραίος ο ίδιος, αλλά τυφλά αφοσιωμένος στους Ρωμαίους, είχε σφάξει τρεις χιλιάδες Εβραίους σε μια μέρα και σε άλλη περίπτωση, ο Πόντιος Πιλάτος είχε ντύσει τους στρατιώτες του σα χωρικούς, και τους έστειλε στο ναό με μαχαίρια, να κάνουν την ίδια δουλειά ανάμεσα στους ανύποπτους προσκυνητάδες.

Κάποια τέτοια στάση είχε γίνει πάλι εκείνες τις μέρες που

ανέβαινε ο Ιησούς στη Γαλιλαία, την ώρα της θυσίας, και οι Ρωμαίοι του Πύργου χύθηκαν στο ναό, όπου έσφαξαν τους ταραξίες που έτυχε να είναι Γαλιλαίοι, και το αίμα τους ανακατώθηκε με το αίμα των σφαχτών της θυσίας.

Αυτή η λεπτομέρεια πείραξε το θρησκευτικό αίσθημα των Εβραίων, περισσότερο από τη σφαγή αυτή καθαυτή, γιατί ήταν αμαρτία ν' ανακατωθεί αίμα τιμωρημένου με το αθώο αίμα των θυμάτων.

Πήγαν λοιπόν μερικοί στον Ιησού, και του διηγήθηκαν τα τραγικά νέα. Και, συνάμα, μ' εκείνη την παλιά εβραϊκή πρόληψη, πως όποιος υποφέρει αρρώστια ή θάνατο θα πει πως είναι αμαρτωλός, τον ρώτησαν τι είχαν κάνει αυτοί οι Γαλιλαίοι για να τους τιμωρήσει έτσι ο Θεός, και το ακάθαρτο τους αίμα να μολύνει το θυσιαστήριο και το αίμα της θυσίας;

Τους αποκρίθηκε ο Ιησούς και τους είπε:

— Νομίζετε πως αυτοί οι Γαλιλαίοι ήταν αμαρτωλοί περισσότερο από όλους τους άλλους Γαλιλαίους, επειδή έπαθαν αυτά; Όχι σας λέγω!

Και θυμίζοντάς τους κάποιο άλλο δυστύχημα που είχε συμβεί τις προάλλες, πρόσθεσε:

— Ή νομίζετε πως οι δεκαοκτώ, που απάνω τους έπεσε ο πύργος του Σιλβάμ και τους σκότωσε, ήταν πιο αμαρτωλοί απ' όλους τους άλλους που κάθονται στην Ιερουσαλήμ; Όχι σας λέγω. Αλλ' αν δεν μετανιώσετε, όλοι θα χαθείτε.

Παντού και πάντα, στις ομιλίες του με τους μαθητές του, ο Ιησούς γύρευε να τους βγάλει τη στενόμυαλη πρόληψη πως τα σωματικά παθήματα ήταν τιμωρίες για κρυφές ή γνωστές αμαρτίες· παντού και πάντα η διδαχή του Ιησού χωρίζει τα υλικά παθήματα, που σε κάθε άνθρωπο, και τον αγνότερο και αγιότερο, μπορούν να συμβούν, από τα ψυχικά. Ποτέ, σε καμιά του διδαχή, ο Ιησούς δε σταματά στα σωματικά, στα χειροπιαστά· η ψυχή μονάχα τον ενδιαφέρει, και αμαρτίες λογαριάζει μόνο εκείνες που με το πνεύμα γίνονται και την ψυχή λερώνουν.

Και όταν λέγει στους Γαλιλαίους πως αν δε μετανιώσουν θα χαθούν, δεν εννοεί πως θα πλακωθούν και αυτοί κάτω από κανένα πύργο, ή πως θα σφαχθούν από τους Ρωμαίους, αλλά υπονοεί πως

αν δε μετανιώσουν και αν δε γίνουν καλοί, ξαφνικά μπορεί να έλθει και σε αυτούς ο θάνατος και να τους βρει ανετοιμάστους, όπως ήλθε στους δυστυχισμένους Γαλιλαίους και στα θύματα του Σιλβάμ. Και τότε η ψυχή τους θα παρουσιασθεί στον Πλάστη για την τελευταία Κρίση, και αν δεν είναι αγνή, θα χαθεί για πάντα.

Και τους είπε ο Ιησούς μια παραβολή:

— Ένας είχε φυτέψει συκιά στο αμπέλι του, και ήλθε να βρει τον καρπό της και δε βρήκε. Τότε είπε στον αμπελουργό: «Τρία χρόνια έρχομαι και γυρεύω καρπό από τη συκιά αυτή και δε βρίσκω· κόψε την· γιατί να κουράζει και τη γη;» Μα του αποκρίθηκε ο αμπελουργός: «Κύριε, άφησέ την και αυτόν τον χρόνο, ώσπου να σκάψω το χώμα γύρω της και να βάλω κοπριά, μήπως κάνει καρπό, ειδημή πια την κόβεις.»

Έτσι και ο Ιησούς μεσιτεύει ακόμα για τους αμαρτωλούς, και τους δίνει καιρό για μετάνοια· μα θα έλθει η μέρα όπου δε θα μεσιτεύει πια κανένας, και αλίμονο τότε σ' εκείνον που δε θα έχει μπει στον ίδιο δρόμο, και, σαν τη συκιά, δε θα έχει δώσει τον καρπό που ζητά ο Θεός.

Λίγο έμεινε ο Ιησούς στην Καπερναούμ· σκοπός του ήταν να γυρίσει πάλι στην Ιερουσαλήμ, για τις εορτές των Φώτων ή τα Εγκαίνια, όπως λέγονταν, που έπεφταν το Δεκέμβριο, τρεις μήνες περίπου ύστερα από τις εορτές της Σκηνοπηγίας.

Μα και αυτές όμως τις λίγες μέρες, γύρευαν να του τις λιγοστέψουν ακόμα οι εχθροί του.

Ο Ηρώδης ο Αντίπας, μικρόψυχος και δεσπότης, ανησύχησε ακούοντας τη φήμη του Ιησού, μήπως θελήσει να μεταχειρισθεί την επιρροή του στο λαό για κανένα πολιτικό κίνημα· επειδή όμως ήταν και δειλός, δεν τόλμησε να λάβει μέτρα εναντίον του, μη θυμώσει το λαό, γνωρίζοντας πόση κακή εντύπωση είχε κάνει ο φόνος του Ιωάννη, που ο λαός τον λάτρευε σαν προφήτη.

Έστειλε λοιπόν Φαρισαίους να του πουν να φύγει από τη Γαλιλαία, που ήταν στην κυριαρχία του, γιατί αλλιώς θ' αναγκάζουνταν να λάβει άλλα μέτρα εναντίον του.

Πήγαν λοιπόν οι Φαρισαίοι και του είπαν:

— Έβγα από τη χώρα μας και φύγε, γιατί ο Ηρώδης θέλει να σε σκοτώσει.

Τους αποκρίθηκε ο Ιησούς:

— Πηγαίνετε να πείτε αυτής της αλεπούς: «Ίδού, βγάζω δαιμόνια και γιατρεύω σήμερα και αύριο, και την τρίτη ημέρα πια τελιώνω. Αλλ' όμως, πρέπει σήμερα και αύριο και την ακόλουθη μέρα να πηγαίνω το δρόμο μου, γιατί» —προσθέτει με πίκρα κατά της χώρας που τόσους προφήτες εθανάτωσε— «δε γίνεται προφήτης να χαθεί έξω από την Ιερουσαλήμ».

Πριν όμως φύγει από τη Γαλιλαία για τελευταία φορά, ετοίμασε καινούρια αποστολή μαθητών, να προπορευθούν και να διακηρύξουν «το ευαγγέλιο», δηλ. «την καλή είδηση» της Βασιλείας του Θεού, σε όλα τα μέρη όπου θα περνούσε ύστερα εκείνος.

Ακολουθούς είχε πολλούς στα μέρη εκείνα της Γαλιλαίας· διάλεξε από μεταξύ τους εβδομήντα, και τους έστειλε σε όλες τις χώρες και χωριά, ακόμα και στα μικρότερα, να του ετοιμάσουν το δρόμο γιατί, στο τελευταίο αυτό ταξίδι, έδινε ο Ιησούς ιδιαίτερη σημασία και επισημότητα.

Όπως και την άλλη φορά, που είχε στείλει σε όμοια αποστολή τους δώδεκα μαθητές του, έτσι και τώρα τους έστειλε δυο δυο, για αλληλοβοήθεια και συντροφιά, και τους είπε τις ίδιες παραγγελίες:

— Το θέρισμα είναι πολύ, οι εργάτες όμως λίγοι. Παρακαλέσετε το νοικοκύρη του θερισμού να βγάλει εργάτες στο θέρισμά του.

Και όπως το είχε πει άλλοτε στους δώδεκα, έτσι και τώρα τους λέγει:

— Ίδού εγώ σας αποτέλνω σαν αρνιά μέσα σε λύκους. Πηγαίνετε!

Τους παρήγγειλε, όπως και την πρώτη φορά, να μην κάνουν προετοιμασίες, και όπου μπαίνουν να ζητούν φιλοξενία, λέγοντας τα ίδια λόγια: «Ειρήνη στο σπίτι τούτο.» Τους παρήγγειλε, όπου περνούν να κάνουν καλό, και όπου δεν τους δέχονται να φεύγουν χωρίς να επιμένουν.

— Όποιος σας ακούσει, εμένα ακούει, πρόσθεσε, και όποιος παραβαίνει τα λόγια σας, τα δικά μου παραβαίνει και όποιος παραβαίνει τα δικά μου λόγια, παραβαίνει τα λόγια εκείνου που με έστειλε.

Έφυγαν εμπρός οι εβδομήντα, και έφυγε ύστερα και ο Ιησούς αποχαιρέτησε τελευταία φορά την πατρίδα του και τράβηξε κατά την Ιερουσαλήμ, και κατά το θάνατο.

Αυτή τη φορά, δε στάθηκε στη Γενησαρέτ, όπου τόσο άσχημα τον είχαν δεχθεί την τελευταία φορά. Είτε πέρασε τη λίμνη με το καράβι, είτε, παίρνοντας ανατολικά το Θαβώρ, πέρασε πάλι από τα γνωστά του χωριά, Ναϊν, Ενδώρ, Σινάμ, Ισράελ, δεν το γνωρίζομε. Ξέρομε μόνο πως έφθασε στους πρόποδες των βουνών που χωρίζουν τη Σαμάρεια από τη Γαλιλαία, και, από κει, έστειλε μπροστά μερικούς μαθητές να του ετοιμάσουν κατάλυμα και ν' αναγγείλουν στους Σαμαρείτες πως φθάνει ο Μεσσίας, ο αποσταλμένος του Θεού.

Πήγαν αυτοί στη Σαμάρεια και στάθηκαν σ' ένα χωριουδάκι, ίσως στο όμορφο Εγγανίμ, που θα πει «Περιβολιών Πηγή», γνωστό ως σήμερα για την φιλοξενία των κατοίκων του, και που ήταν το πρώτο χωριό στο δρόμο τους.

Οι Σαμαρείτες αυτοί, καθώς έμαθαν πως ο Ιησούς πηγαίνει στην Ιερουσαλήμ, αρνήθηκαν να τον δεχθούν, από μίσος για τον άγνωστο οδοιπόρο, που βέβαια θα ήταν προφήτης των Ιουδαίων, αφού για την Ιερουσαλήμ πορεύονταν.

Γύρισαν πίσω οι μαθητές, και το είπαν του Ιησού. Καθώς το άκουσαν οι υιοί της Βροντής, ο Ιάκωβος και ο Ιωάννης, οι δυο πιο οξύθυμοι νέοι της συντροφιάς, αγανάκτησαν και είπαν:

— Κύριε, θέλεις να πούμε να κατέβει φωτιά από τον ουρανό και να τους καταστρέψει, όπως το έκανε άλλοτε ο Ηλίας;

Μα ο Ιησούς τους μάλωσε και τους είπε:

— Δεν ξέρετε από ποιο πνεύμα είστε σεις;

Γιατί άλλο ήταν το πνεύμα του Ηλία και άλλο του Ιησού· άλλος ήταν ο νόμος της τιμωρίας των προφητών και του Μωυσή, και άλλος ο νόμος ο δικός του, της συγχωρήσεως και της αγάπης, που για να τον δώσει στους ανθρώπους είχε έλθει στη γη· και πρόσθεσε τα πανέμορφα λόγια, που είναι βάση της καινούριας θρησκείας:

— Ο υιός του ανθρώπου δεν ήλθε να καταστρέψει ανθρώπινες ψυχές, αλλά να τις σώσει.

Για την φιλοξενία των Σαμαρειτών δε μίλησε, δεν έβγαλε παράπονο. Βαθιά στην καρδιά του έχωσε τον πόνο, και, σπλαχνικός, γλυκομίλητος, πήρε τους μαθητές του και τράβηξε κατά την Περαία, που ήταν ανατολικά της Σαμάρειας, πέρα από τον Ιορδάνη.

Πριν όμως ακόμα περάσει το ποτάμι, κατεβαίνοντας την κοιλάδα

που συνορεύει με τη Γαλιλαία και τη Σαμάρεια, απέξω από ένα χωριό, έξαφνα άκουσε μια φωνή που του σπάρραξε την καρδιά.

— Ιησού, Κύριε, σπλαχνίσου μας!

Σήκωσε ο Ιησούς τα μάτια, και είδε δέκα λεπρούς που από μακριά του έδειχναν τα πληγιασμένα και φαγωμένα μέλη τους.

Από τη Σαμάρεια, όσο και από τη Γαλιλαία, τους είχαν διώξει τους δυστυχισμένους αυτούς ανθρώπους, που, κατά τη γνωστή εβραϊκή πρόληψη, είχαν απάνω τους την απόδειξη της αμαρτίας τους και της κατάρας του ουρανού.

Στην κοινή τους δυστυχία, Γαλιλαίοι και Σαμαρείτες, που στα καλά τους αλληλοτρώνγονταν, τώρα ζούσαν αδελφωμένοι, έξω από τους λοιπούς ανθρώπους, διωγμένοι από όλους, τρομάρα και αηδία για όποιον τους έβλεπε.

Ούτε τόλμησαν να σιμώσουν, μην ακούσουν το φοβερό «ταμέ! ταμέ!», δηλ. «ακάθαρτος», που τους πετούσαν οι περαστικοί στο πρόσωπο, και μη φάγουν και καμιά πετριά, γιατί με τις πέτρες τούς έδιωχναν αν έκαμναν να πλησιάσουν.

Πόνεσε η ψυχή του Ιησού βλέποντας τόση κακομοιριά, και από μακριά τούς φώναξε:

— Πάτε να δειχθείτε στους ιερείς.

Χαρούμενοι ξεκίνησαν αυτοί να φύγουν την

ήξεραν την έννοια της προσταγής αυτής, να πάνε στους ιερείς, που θα βεβαίωναν τη γιατριά τους και θα τους ξανάδιναν τα χαμένα τους δικαιώματα, και την ελευθερία να ξαναγυρίσουν στις οικογένειές τους, ανάμεσα στους συμπολίτες τους.

Και εκεί που πήγαιναν, καθαρίστηκαν και οι δέκα από τη λέπρα.

Ο ένας, βλέποντας τις πληγές του κλεισμένες, γύρισε πίσω τρεχάτος, και, με μεγάλη φωνή δοξάζοντας το Θεό, ήλθε και έπεσε στα πόδια του Ιησού και τον ευχαρίστησε.

Και αυτός, ο μόνος από τους δέκα, που συλλογίστηκε να ευχαριστήσει το λυτρωτή τους, ήταν Σαμαρείτης.

Και είπε ο Ιησούς:

— Δεν καθαρίστηκαν και οι δέκα; Λοιπόν οι εννέα πού είναι; Δε βρέθηκε άλλος να έλθει να δοξάσει το Θεό, παρά μόνο τούτος ο ξένος;

Και με αγάπη είπε στο Σαμαρείτη:

— Σήκω και πήγαινε η πίστη σου σε έσωσε.

ΛΖ'. Στου Φαρισαίου της Περαιίας

Τράβηξε ο Ιησούς για την Περαιία, και ένα Σάββατο μπήκε σε μια συναγωγή και δίδασκε.

Ανάμεσα στο πλήθος που τον άκουε, στέκουνταν και μια δυστυχισμένη γυναίκα, που δεκαοκτώ χρόνια ήταν το κορμί της κυρτό και στραβωμένο από αρρώστια, τόσο που δεν μπορούσε καθόλου ν' ανασηκωθεί και να σηκώσει το κεφάλι.

Βλέποντάς την ο Ιησούς, την έκραξε και της είπε:

— Γυναίκα, ελευθερώθηκες από την αρρώστια σου.

Και έβαλε απάνω της τα χέρια του.

Ευθύς ανασηκώθηκε η γυναίκα, ίσια σαν όλο τον κόσμο, και δόξασε το Θεό.

Έγινε σούσουρο στο ναό, το άκουσε ο αρχισυνάγωγος, είδε τη γιατρεμένη γυναίκα, και αγανάκτησε που τη γιάτρεψε ο Ιησούς Σάββατο. Δεν τόλμησε όμως να του πει τίποτα, παρά, γυρίζοντας στα πλήθη, είπε με θυμό:

— Έξι μέρες έχετε την εβδομάδα για να δουλεύετε· λοιπόν, αυτές τις μέρες έρχεστε να θεραπεύεστε και όχι την ημέρα του Σαββάτου.

Το άκουσε ο Ιησούς και θύμωσε. Του φώναξε:

— Υποκριτή, ο καθένας σας το Σάββατο δε λύνει το βόδι ή το γαϊδούρι του από τη φάτνη και πάγει και το ποτίζει; (Ακόμα και οι στενόμυαλοι νόμοι του Ταλμουδ επέτρεπαν το πότισμα των ζώων, για να μην αρρωστήσουν.) Αυτή λοιπόν που είναι κόρη του Αβραάμ, και που για δεκαοκτώ χρόνια τη βαστούσε δεμένη ο σατανάς, δεν μπορεί και αυτή να λυθεί από το δεσμό αυτό, μέρα Σάββατο;

Τα λόγια του έπεσαν στο πλήθος απάνω, σα βροχή στο διψασμένο χώμα. Όλοι αφέθηκαν στη χαρά που ήταν μέσα τους, τους φάνηκε σα να τους ελευθέρωνε από το βάρος των ιερών και από τους στενόχωρους νόμους τους.

Και ο αρχισυνάγωγος, και όσοι ήταν με το μέρος του, αποστομώθηκαν και, ντροπιασμένοι, έφυγαν χωρίς άλλο λόγο.

Και πάλι Σάββατο, ένας Φαρισαίος άρχοντας κάλεσε τον Ιησού να φάγει μαζί του. Κι εκείνος πήγε.

Κατά τη συνήθεια, οι πόρτες έμεναν ανοιχτές, και όποιος ήθελε

έμπαινε μέσα.

Μεταξύ των περαστικών αυτών, ήταν και ένας άνθρωπος υδρωπικός, που μπήκε μέσα με την ελπίδα πως θα τον θεράπευε ο Ιησούς, αλλά που δεν τολμούσε να του το ζητήσει.

Τον είδαν και οι συγκαλεσμένοι Φαρισαίοι και γραμματείς· ύπουλα κρυφοκοίταζαν τον Ιησού και τον υδρωπικό, να δουν αν ναι ή όχι θα χαλούσε πάλι ο Ιησούς τη σαββατιανή αργία.

Ο Ιησούς όμως κατάλαβε την πονηριά τους και, προκαλώντας τους, ρώτησε:

— Επιτρέπεται Σάββατο να γιατρέψεις;

Αυτοί βρέθηκαν μπερδεμένοι και σώπαιναν. Αν έλεγαν «ναι», όλες τους οι στενοκέφαλες και αυθαίρετες απαγορεύσεις για το Σάββατο γκρεμίζονταν αν πάλι έλεγαν «όχι», έπρεπε να το δικαιολογήσουν, και σε κανένα νόμο ή γραφή δε στηρίζονταν η πατροπαράδοτη αυτή πρόληψη.

Ο Ιησούς τους κοίταξε έναν ένα, περιμένοντας απάντηση· μα κανένας δε μίλησε.

Τότε άγγιξε τον υδρωπικό, τον γιάτρεψε και τον ξαπέστειλε.

Από τους καλεσμένους που στέκονταν εκεί, κανένας δε μίλησε.

Και τους είπε ο Ιησούς:

— Ποιος από σας, αν πέσει ο γιος σας ή το βόδι σας σε πηγάδι, δε θα το ανασύρει ευθύς, μέρα Σάββατο;

Μα και πάλι δεν του αποκρίθηκαν, γιατί δε βρήκαν τίποτε να πουν.

Πηγαίνοντας να πάρουν τις θέσεις τους στο τραπέζι, ο καθένας γύρευε να χωθεί όσο μπορούσε πιο κοντά στην «πρωτοκλισία», όπου «κατακλίνονταν», δηλ. ξαπλώνονταν, ο κυριότερος καλεσμένος, που έπαιρνε την πρώτη θέση. Οι ακόλουθες επισημότερες θέσεις ήταν κατά σειρά, και όσο απομακρύνονταν, τόσο πιο ασήμαντες θεωρούνταν.

Παρατήρησε ο Ιησούς τα μικροκαμώματα των καλεσμένων, και τη βία τους να διαλέξουν τις καλές θέσεις, και, αφού κάθισαν, τους είπε:

— Αν σε καλέσει ένας σε γάμο, μην πας να πέσεις στην πρωτοκλισία μην τύχει και είναι καλεσμένος επισημότερος σου, και έλθει ο καλεστής σου και σου πει, «Δώσε του τη θέση», γιατί τότε θ' ανα-

γκαστείς εσύ, ντροπιασμένος, να πάρεις την τελευταία θέση που μένει. Απεναντίας, όταν σε καλέσουν, πήγαινε και πέσε στην τελευταία θέση, και όταν έλθει ο καλεστής σου να σου πει, «Φίλε μου, ανέβα παραπάνω», τότε όλοι οι καλεσμένοι θα σε καμαρώσουν. Γιατί —τους εξήγησε, τονίζοντας το μάθημα που βγαίνει από τα λόγια του— όποιος υψώνει τον εαυτό του θα ταπεινωθεί, κι εκείνος που ταπεινώνει τον εαυτό του θα υψωθεί.

Τα λόγια αυτά του Ιησού, που φαίνονται απλό μάθημα τρόπων, κρύβουν βαθύ μάθημα ηθικής: θέλει να πει πως οι τιμές και οι πρωτοκαθεδρίες δεν αλλάζουν τον άνθρωπο, δεν τον κάνουν καλύτερο, ούτε μεγαλύτερο ούτε σημαντικότερο ούτε τον χαμηλώνει η μετριοφροσύνη. Εκείνος που γυρεύει ν' ανυψώσει τον εαυτό του, που επαινιέται, που αυτοθαυμάζεται και γυρεύει να φανεί στους άλλους πως είναι κάτι, χαμηλώνεται, απεναντίας, επειδή η προσπάθεια αυτή προέρχεται από μικρότητα, ταπεινοσύνη και προστυχιά.

Και, μετρώντας με μια ματιά τους γύρω καλεσμένους, όλους άρχοντες και Φαρισαίους, πλούσιους και μεγαλουσιάνους, είπε σ' εκείνον που τον κάλεσε:

— Σαν κάνεις πρόγευμα ή γεύμα, μην καλείς φίλους σου ή αδελφούς ή συγγενείς ή γειτόνους πλούσιους, μήπως σε καλέσουν και αυτοί και σου το ανταποδώσουν. (Δηλαδή μην καλείς με σκοπό να πληρωθείς, αλλά δίνε για να κάνεις το καλό.) Αλλά όταν δέχεσαι, κάλεσε φτωχούς, αναπήρους, κουτσούς, τυφλούς, και χαρά σε σένα αν δεν έχουν να σου το ανταποδώσουν γιατί θα σου ανταποδοθεί, σαν αναστηθούν οι δίκαιοι — δηλ. στην άλλη ζωή.

Ένας από τους καλεσμένους, ακούοντας τα λόγια του, είπε:

— Χαρά σ' εκείνον που θα φάγει ψωμί στη Βασιλεία του Θεού!

Γύρισε ο Ιησούς από το μέρος του, και του είπε μια παραβολή:

— Ένας άνθρωπος έκανε γεύμα μεγάλο, και κάλεσε πολλούς. Έστειλε λοιπόν το δούλο του την ώρα του δείπνου, να πει στους καλεσμένους: «Ελάτε, γιατί όλα είναι έτοιμα.» Και μονομιάς άρχισαν ν' αρνούνται όλοι. Ο πρώτος είπε: «Χωράφι αγόρασα, και είναι ανάγκη να βγω να το δω σε παρακαλώ έχε με παραιτημένο.» Άλλος είπε: «Πέντε ζευγάρια βόδια αγόρασα, και πηγαίνω να τα δοκιμάσω σε παρακαλώ έχε με παραιτημένο.» Και ο άλλος είπε: «Γυναίκα πήρα, και γι' αυτό δεν μπορώ να έλθω.» Γύρισε ο δούλος και επα-

νέλαβε στον αφέντη του όσα του είπαν. Τότε θύμωσε ο οικοδεσπότης, και είπε στο δούλο του: «Έβγα γρήγορα στις πλατείες και στα δρομάκια της πόλης, και τους φτωχούς, τους σακάτηδες, τους κουτσούς και τους τυφλούς φέρε μου τους εδώ.» Και του είπε ο δούλος: «Κύριε, έγινε ό,τι μου πρόσταξες και μένει ακόμα θέση.» Και του αποκρίθηκε ο κύριος του: «Έβγα στους δρόμους και στις μάντρες, και φέρε μου όποιον βρεις, να γεμίσει το σπίτι μου. Γιατί σας λέγω ότι κανένας από τους πρώτους καλεσμένους δε θα γευθεί το γεύμα μου.»

Ακόμα και σήμερα, όπως και τότε, στα απλοϊκά εκείνα ανατολίτικα μέρη, όταν ένας κάνει τραπέζι, στέλνει το δούλο του να πει στους καλεσμένους: «Ελάτε, και το γεύμα είναι έτοιμο», και κάθε άρνηση είναι προσβολή.

Όπως πάντα, τα παραδείγματά του ο Ιησούς τα παίρνει από την τριγυρινή του ζωή. Με την παραβολή αυτή, ειδοποιεί, όσους άκουσαν το κήρυγμά του, πως αναβολή δε δέχεται στην πρόσκλησή του. Όποιος θέλει να καθίσει στο γεύμα, δηλαδή να γίνει μαθητής του και άξιος της βασιλείας του Θεού, πρέπει να μην εμποδίζεται από τα κοσμικά. Πολλοί είναι οι καλεσμένοι, Ιουδαίοι και Γαλιλαίοι και άλλοι Ισραηλίτες, που άκουσαν τη θέληση του Θεού, μα δεν πίστεψαν, και άλλοι είναι εκείνοι που πίστεψαν, ξένοι από ξένα μέρη, εθνικοί ειδωλολάτρες, φτωχοί, ανάπηροι και ταπεινοί, που θα καθίσουν στο ουράνιο τραπέζι, δηλ. που ένιωσαν το λόγο του Θεού.

Όταν βγήκε από του Φαρισαίου, κόσμος πολύς τον ακολούθησε. Όλοι αυτοί τον είχαν ακούσει, και τα λόγια του τους είχαν ενθουσιάσει. Μα πόσοι απ' αυτούς άραγε ήταν άξιοι ν' απαρνηθούν τα καλά του κόσμου, για το δύσκολο δρόμο της αυτοθυσίας που φέρνει στη Βασιλεία των Ουρανών;

Γύρισε ο Ιησούς και τους είπε:

— Αν έρχεται κανείς μαζί μου, που δεν είναι έτοιμος ν' απαρνηθεί τον πατέρα του και τη μητέρα του, τη γυναίκα του, τα παιδιά του, τους αδελφούς και αδελφές του, ακόμη και τη δική του τη ζωή, δεν μπορεί μαθητής μου να είναι και όποιος δε σηκώσει το σταυρό του και με ακολουθήσει, δεν μπορεί να γίνει μαθητής μου.

Και τους είπε, μιλώντας με παραβολές:

— Ποιος από σας, θέλοντας πύργο να χτίσει, δε θα καθίσει

πρώτα να λογαριάσει το έξοδο, αν έχει να τον τελειώσει, μήπως και μιας που βάλει θεμέλια, και δεν μπορέσει να τον αποτελειώσει, τον περιγελάσουν όσοι τον βλέπουν, και πουν: «Αυτός ο άνθρωπος άρχισε να χτίζει, και δεν κατόρθωσε να τελειώσει;» Ή ποιος είναι ο βασιλέας, που βγαίνει να πολεμήσει άλλο βασιλέα, και δε σταματά να λογαριάσει αν, με τους δέκα χιλιάδες άντρες του, μπορεί να νικήσει τον άλλο, που έρχεται κατεπάνω του με είκοσι χιλιάδες; Ειδεμή, ενόσω είναι ακόμα μακριά, πρεσβεία στέλνει και προσφέρει ειρήνη.

Έτσι και οι μαθητές του, πριν τον ακολουθήσουν, πρέπει να υπολογίσουν καλά τις δυνάμεις τους, γιατί όλα τα κοσμικά καλά, συμφέροντα, αγάπες και συγγένειες, θα τ' απαρνηθούν, όλα θα τα θυσιάσουν και, παίρνοντας το σταυρό στον ώμο, θα τον ακολουθήσουν. Όποιος λοιπόν δεν έχει τη δύναμη να φορτωθεί το βάρος του σταυρού, δηλ. τα βάρη και τις δυσκολίες της ζωής, με θάρρος και καρτερία, βαστώντας πάντα ψηλά την ψυχή του, καλύτερα να μη γίνει μαθητής του, μήπως μείνει στο μισό δρόμο. Γιατί θα ήταν τότε χειρότερο, παρά να μην τον είχε ακολουθήσει και γνωρίσει ποτέ.

— Έτσι λοιπόν, όποιος από σας δεν απαρνηθεί όλα του τα υπάρχοντα δεν μπορεί μαθητής μου να είναι. Καλό είναι το άλας· μα αν χάσει την ουσία του, ποιος θα το ξαναρμυρήνει; Ούτε για χόμα είναι πια χρήσιμο ούτε για κοπριά. Έξω το πετούν.

Και πρόσθεσε ο Ιησούς:

— Όποιος έχει αυτιά ν' ακούει, ας ακούει.

ΛΗ'. Παραβολές

Από χώρα σε χώρα πήγαινε ο Ιησούς, καταβαίνοντας κατά την Ιερουσαλήμ, και δίδασκε τα πλήθη και έλεγε παραβολές.

Στους πρώτους του μαθητές, όσο και στους καινούριους, που ολοένα πλήθαιναν και μεγάλωναν το ποίμνιο του, δίδασκε πως πρέπει, όσο ζουν, να προβλέπουν τη μελλούμενη ζωή, και να δουλεύουν για να μπουν στη Βασιλεία των Ουρανών.

Και ένας τον ρώτησε:

— Κύριε, θα είναι λίγοι εκείνοι που θα σωθούν;

Ο Ιησούς δεν του αποκρίθηκε κατευθείαν αλλά

πάλι επισύρει την προσοχή των μαθητών του στη δυσκολία του δρόμου που οδηγεί στη Βασιλεία των Ουρανών, και τους ειδοποιεί πως μόνο με καρδιά καθαρή μπουρούν να την κατακτήσουν.

Και είπε ο Ιησούς:

— Προσπαθείτε να μπείτε από τη στενή πύλη. Γιατί, σας το λέγω, πολλοί θα ζητήσουν να μπουν και δε θα μπουρέσουν, μιας και σηκωθεί ο νοικοκύρης και κλείσει την πόρτα· τότε θα μείνετε απέξω, και θα χτυπάτε την πόρτα λέγοντας, «Κύριε, Κύριε, άνοιξέ μας», και απαντώντας εκείνος θα σας πει: «Δεν ξέρω από πού είσθε.» Τότε σεις θα λέτε: «Φάγαμε μπροστά σου και ήπιαμε, και δίδαξες στις πλατείες μας.» Και πάλι θα σας αποκριθεί:

«Σας λέγω πως δε σας ξέρω από πού είστε· μακριά από μένα κάθε εργάτης της αδικίας.» Εκεί, εξακολούθησε ο Ιησούς, θα είναι τα κλάματα, και τα τριξίματα των δοντιών, όταν δείτε τον Αβραάμ και τον Ισαάκ και τον Ιακώβ και τους άλλους προφήτες μέσα στη Βασιλεία του Θεού, ενώ εσάς θα σας βγάζουν έξω. Και θα έλθουν από ανατολή και δύση, από βοριά και νότο, και θα καθίσουν στη Βασιλεία του Θεού. Και ιδού, είναι τελευταίοι εκείνοι που θα γίνουν πρώτοι, και είναι πρώτοι εκείνοι που θα γίνουν τελευταίοι.

Και πάλι τους διδάσκει ο Ιησούς να περιφρονούν τα καλά της γης, μην παρασυρθούν και λησμονήσουν τα καλά του άλλου κόσμου.

Και τους επαναλαμβάνει:

— Δεν μπουρείτε να δουλεύετε για το Θεό και για το Μαμωνά.

Τον άκουσαν οι Φαρισαίοι, άνθρωποι φιλοχρήματοι, που αγα-

πούσαν την καλοζωία και τον περιγελούσαν.

Τους είπε ο Ιησούς:

— Εσείς είστε εκείνοι που κάνετε τους καλούς εμπρός στους ανθρώπους, μα ο Θεός γνωρίζει τις καρδιές σας· γιατί εκείνο που στους ανθρώπους στέκει ψηλά, εμπρός στο Θεό είναι σιχαμερό.

Και για να τους εικονίσει καλύτερα τα λόγια του, ότι οι μεγάλοι του κόσμου θα είναι τελευταίοι στον ουρανό, ενώ οι μικροί και ταπεινοί θα είναι πρώτοι, τους είπε μια παραβολή:

— Ήταν ένας πλούσιος άνθρωπος, που φορούσε πορφυρένια και λεπτά λινά ρούχα, και διασκέδαζε κάθε μέρα μεγαλόπρεπα. Ήταν και ένας φτωχός που λέγονταν Λάζαρος, που κοίτονταν εμπρός στην αυλόπορτα, πληγισμένος και πεινασμένος, λαχταρώντας να χορτάσει με τα ψίχουλα που έπεφταν από το τραπέζι του πλούσιου, και τα σκυλιά πήγαιναν και έγλειφαν τις πληγές του. Πέθανε ο φτωχός Λάζαρος, και τον πήραν οι άγγελοι και τον ανέβασαν στον κόλπο του Αβραάμ. Πέθανε και ο πλούσιος, και τον έθαψαν. Από τον Άδη, όπου βασανίζονταν ο πλούσιος, σήκωσε τα μάτια του και είδε τον Αβραάμ από μακριά, και τον Λάζαρο ν' αναπαύεται στους κόλπους του· και φωνάζοντας είπε: «Πατέρα Αβραάμ, σπλαχνίσου με και στείλε τον Λάζαρο να βουτήξει την άκρη του δαχτύλου του στο νερό και να δροσίσει τη γλώσσα μου, γιατί βασανίζομαι στη φλόγα αυτή.» Μα του είπε ο Αβραάμ: «Παιδί μου, θυμήσου πως εχάρηκες εσύ τα καλά σου στη ζωή σου, ενώ ο Λάζαρος έπαθε, απεναντίας, όλα τα κακά. Τώρα, εκείνος εδώ παρηγοριέται και συ υποφέρεις. Έπειτα, μεταξύ εμάς κι εσάς, χάσμα μεγάλο έχει ανοίξει, που δεν μπορούν να το περάσουν όσοι θέλουν από μας να έλθουν σ' εσάς ή από σας σ' εμάς.» Και πάλι είπε ο πλούσιος: «Λοιπόν, σε παρακαλώ, Πατέρα, να τον στείλεις στο σπίτι του πατέρα μου, γιατί έχω πέντε αδελφούς, να μαρτυρήσει τι είδε, και να μην έλθουν και αυτοί στον τόπο τούτο των βασάνων.» Του αποκρίθηκε ο Αβραάμ: «Έχουν τον Μωυσή και τους προφήτες ας τους ακούσουν αυτούς.» Και ο πλούσιος είπε: «Όχι, πατέρα Αβραάμ, αλλ' αν από τους πεθαμένους πάγει κανένας σ' αυτούς, θα τον ακούσουν και θα μετανιώσουν.» Και πάλι αποκρίθηκε ο Αβραάμ: «Αν τον Μωυσή και τους προφήτες δεν ακούουν, μηδέ αν αναστηθεί κανένας από τους νεκρούς δε θα πιστέψουν.»

Μιαν άλλη μέρα που δίδασκε πάλι ο Ιησούς, σηκώθηκε κάποιος νομοδιαβασμένος να τον πειράξει, και ειρωνικά τον ρώτησε:

— Δάσκαλε, τι να κάμω για να κληρονομήσω ζωή αιώνια;

Και ο Ιησούς του είπε:

— Τι γράφει στο νόμο; Πως το διαβάζεις;

Αυτός, αποστηθίζοντας τη γραφή, αποκρίθηκε:

— «Αγάπα Κύριον τον Θεόν σου με όλη την καρδιά και με όλη σου την ψυχή και με όλη σου τη δύναμη και με όλη σου τη διάνοια· και αγάπα τον πλησίον σου σαν που αγαπάς τον εαυτό σου.»

Του είπε ο Ιησούς:

— Καλά αποκρίθηκες. Κάνε τα αυτά και θα ζήσεις.

Ο νομικός όμως, θέλοντας να δικαιολογήσει το ρώτημά του, είπε πάλι:

— Και ποιος είναι ο πλησίον μου;

Του αποκρίθηκε πάλι ο Ιησούς με μια παραβολή:

— Κάποιος άνθρωπος κατέβαινε μια φορά από την Ιερουσαλήμ στην Ιεριχώ, και έπεσε στα χέρια ληστών· αυτοί λοιπόν τον εξεγύμνωσαν, τον πλήγωσαν και τον άφησαν αναίσθητο. Κατά τύχη, ένας ιερέας κατέβαινε από κείνον το δρόμο και τον είδε, μα δε σταμάτησε. Το ίδιο και ένας λεβίτης, πέρασε, τον κοίταξε και τράβηξε το δρόμο του. Ήλθε και ένας Σαμαρείτης, που, ταξιδεύοντας, πέρασε απ' αυτού τον είδε, τον σπλαχνίστηκε και, σιμώνοντας, έδεσε τις πληγές του αφού πρώτα τις έπλυne με λάδι και κρασί ύστερα, φoρτώνοντάς τον στο ζώο του, τον πήγε σε ξενώνα όπου τον περιποιήθηκε. Την άλλη μέρα, πριν φύγει, έβγαλε δύο δηνάρια, τα έδωσε του ξενοδόχου και του είπε: «Φρόντισέ τον, και ό,τι περισσότερο ξοδέψεις, σου το πληρώνω στο γυρισμό μου.»

Και ρώτησε ο Ιησούς το νομοδιαβασμένο:

— Ποιος από τους τρεις φάνηκε, νομίζεις, ο πλησίον, για τον άνθρωπο που έπεσε στα χέρια των ληστών;

Αυτός του αποκρίθηκε:

— Εκείνος που τον σπλαχνίστηκε.

Και του είπε ο Ιησούς:

— Πήγαινε λοιπόν και συ και κάνε το ίδιο.

Έτσι πήγαινε διδάσκοντας ο Ιησούς, πότε με παραβολές και πότε χωρίς, και ολοένα πλησίαζε στην Ιερουσαλήμ. Τα πλήθη

στέκουνταν και τον άκουαν, μα κάθε τόσο ποτίζουσαν ο Ιησούς καινούριες πίκρες και λύπες, γιατί από το δρόμο του δεν έλειπαν κακίες και προσβολές, περιφρονήσεις και κοροϊδίες. Γλυκομίλητος πάντα, τραβούσε το δρόμο του κατά το θάνατο και το μαρτύριο, διδάσκοντας, εξηγώντας, σπλαχνικός και καρτερικός πάντα, σκορπώντας αγάπη σε όλους, δίνοντας ελπίδα και στους πιο απελπισμένους.

Άλλωστε, είχε και καλές ώρες το πονετικό αυτό ταξίδι.

Μια από τις πιο όμορφες ήταν όταν γύρισαν οι εβδομήντα του αποσταλμένοι, και του είπαν χαρούμενοι:

— Κύριε, και τα δαιμόνια μας υπακούουν όταν επικαλούμεθα τ' όνομά σου.

Ήταν μία από τις ωραιότερες ώρες όλης της ζωής του Ιησού. Αναγάλιασε το πνεύμα του, και είπε:

— Σε δοξολογώ, πατέρα, Κύριε του ουρανού και της γης, γιατί τα έκρυψες αυτά —τα μυστήρια της σωτηρίας των ανθρώπων— από σοφούς και γνωστικούς, και τα φανέρωσες στους αθώους και απλούς. Ναι, Πατέρα, αυτή ήταν η θέλησή σου.

Και γύρισε στους μαθητές του και είπε, ανεβάζοντας τη σκέψη τους πάνω από τις μικροχαρές και μικρολύπες της καθημερινής ζωής:

— Μη χαίρεστε που τα πνεύματα υποτάσσονται σε σας, αλλά χαίρεστε γιατί τ' όνομά σας γράφηκε στους ουραμούς.

Χαρά, χαρά μεγάλη ήταν για τον περιφρονημένο από τους μεγάλους Ιησού, να βλέπει πως οι μικροί, οι δυστυχισμένοι, οι απελπισμένοι και οι αμαρτωλοί τον αγαπούσαν, τον πίστευαν και σώζονταν. Και τον λάτρευαν οι μικροί και δυστυχισμένοι, γιατί ένιωθαν πως ένας λόγος του τους λυτρώνει από τα βάρη και τις πίκρες, που ολοένα τις στοίβαζε η άπονη ζωή στη βαρεμένη τους ψυχή.

Και, γυρνώντας στους μαθητές του, είπε τα μοναδικά εκείνα εξαίσια λόγια, που έμειναν παρηγοριά στην ανθρωπότητα:

— Ελάτε σε μένα όλοι οι κουρασμένοι και φορτωμένοι, και εγώ θα σας ξεκουράσω. Σηκώσετε το ζυγό μου απάνω σας, και μάθετε από μένα ότι ήρεμος είμαι και απλόκαρδος, και έτσι θα βρείτε ανάπαυση στην ψυχή σας. Γιατί ο ζυγός μου είναι καλός και το φορτίο μου λαφρύ.

Κουρασμένους από τη ζωή, κουρασμένους από τη φτώχεια και την αρρώστια, κουρασμένους από τις αμαρτίες και το βάρος μιας τυραννισμένης συνειδήσεως, όλους τους φωνάζει στην αγκαλιά του ο Ιησούς, και όλους τους παρηγορεί, γιατί όλους τους αγαπά.

Και ήταν αυτό μια από τις σοβαρότερες κατηγορίες που του έκαναν οι Φαρισαίοι και οι αγέρωχοι αρχηγοί των Ιουδαίων: πως να, βρίσκεται αδιάκοπα ο Ιησούς σε συντροφιά με ταπεινούς, φτωχούς, τελώνες και αμαρτωλούς. Γιατί, καταδεκτικός και πονόψυχος, τους μάζευε ο Ιησούς γύρω του, και μοιράζονταν το ψωμί του μαζί τους.

Τον έβλεπαν οι Φαρισαίοι και οι γραμματισμένοι, και μουρμούριζαν λέγοντας:

— Αυτός αμαρτωλούς δέχεται και τρώγει μαζί τους.

Χαμογελούσε ο Ιησούς, και τους έλεγε πως οι γεροί δε χρειάζονται γιατρό, παρά οι άρρωστοι. Και πάλι, με παραβολές τους μιλούσε και τους έλεγε:

— Ποιος από σας, έχοντας εκατό πρόβατα, σα χάσει ένα απ' αυτά, δεν παρατά τα ενενήντα εννέα στην έρημο, για να τρέξει να βρει το ένα το χαμένο; Και σαν το βρει, το ρίχνει στους ώμους του, και, χαρούμενος, έρχεται στο σπίτι και καλεί φίλους και γειτόνους λέγοντας: «Συγχαρείτε με, γιατί βρήκα το πρόβατο μου το χαμένο.»

Και τους έλεγε ο Ιησούς:

— Σας λέγω πως έτσι και στον ουρανό θα είναι περισσότερη η χαρά για έναν αμαρτωλό που θα μετανιώσει, παρά για ενενήντα εννιά ενάρετους που δε χρειάζονται μετάνοια.

Και άλλη παραβολή τους είπε:

— Ποια είναι η γυναίκα που έχει δέκα δραχμές, και, αν χάσει τη μία, δεν ανάβει λύχνο και δε σαρώνει το σπίτι και δεν ψάχνει προσεκτικά ώσπου να την ξαναβρεί; Και σαν τη βρει, φωνάζει τις φίλες της και τις γειτόνισσες και λέγει: «Συγχαρείτε με, γιατί βρήκα τη δραχμή που είχα χάσει.» Έτσι, σας λέγω, χαρά γίνεται μπροστά στους αγγέλους του Θεού, για έναν αμαρτωλό που μετανιώσει.

Και τους είπε, στο ίδιο θέμα απάνω, μιαν άλλη ακόμη παραβολή:

— Ένας άνθρωπος είχε δυο γιούς. Και είπε ο νεώτερος στον πατέρα του: «Πατέρα, δώσε μου το μερίδιο μου της περιουσίας.» Και

ο πατέρας τους μοίρασε τα πλούτη. Μα πριν περάσουν πολλές μέρες, ο νεώτερος, μαζεύοντας ό,τι είχε, ξενιτεύθηκε σε χώρα μακρινή, κι εκεί σκόρπισε την περιουσία του σε διασκεδάσεις και παραλυσίες. Και σαν τα ξόδεψε όλα, έπεσε πείνα στη χώρα εκείνη, και αυτός άρχισε να στερείται. Τότε, πήγε και προσκολλήθηκε σ' έναν από τους πυλίτες της ξένης αυτής χώρας, και αυτός τον έστειλε στα χωράφια να βόσκει χοίρους. Τόσο πεινούσε, που λαχταρούσε να χορτάσει με τα ξυλοκέρατα που έτρωγαν οι χοίροι, μα κανένας δεν του έδινε. Τότε ήλθε στον εαυτό του και είπε: «Πόσοι μισθωτοί του πατέρα μου χορταίνουν ψωμί και τους περισσεύει, και εγώ εδώ πεθαίνω από την πείνα; Θα σηκωθώ και θα πάγω στον πατέρα μου και θα του πω: «Πατέρα, αμάρτησα απέναντι του ουρανού και απέναντι σου· δεν είμαι πια άξιος να λέγομαι γιος σου, μεταχειρίσου με σαν έναν από τους μισθωτούς σου.» Και σηκώθηκε και έσυρε πάλι κατά το σπίτι του πατέρα του. Και μακριά ακόμα ενώ ήταν, τον είδε ο πατέρας του και τον σπλαχνίστηκε, και, τρέχοντας, έπεσε στο λαιμό του και τον καταφίλησε. Και του είπε ο γιός: «Πατέρα, αμάρτησα απέναντι του ουρανού και απέναντι σου και δεν είμαι άξιος να λέγομαι γιος σου.» Μα ο πατέρας είπε στους δούλους του: «Βγάλετε την καλύτερη φορεσιά και ντύσετέ τον και δώσετε δαχτυλίδι στο χέρι του και ποδήματα στα πόδια του· και φέρετε το μοσχάρι το καλοθρεμμένο, και σφάξετέ το να φάμε και να χαρούμε· γιατί τούτος μου ο γιος πεθαμένος ήταν και ξανάζησε και χαμένος ήταν και βρέθηκε.» Ήταν λοιπόν ο γιος του ο μεγάλος στα χωράφια· καθώς ήρχονταν και σίμωνε στο σπίτι, άκουσε τραγούδια και χορούς και κρίζοντας ένα κοπέλι, το ρώτησε τι ήταν άραγε αυτά. Και αυτό του αποκρίθηκε: «Ο αδελφός σου έφθασε, και ο πατέρας σου έσφαξε το μοσχάρι το διαλεχτό, γιατί τον ξαναβρήκε πάλι γερό.» Θύμωσε λοιπόν εκείνος, και δεν ήθελε να μπει μέσα. Βγήκε τότε ο πατέρας του και τον παρακαλούσε. Μα εκείνος αποκρίθηκε και είπε στον πατέρα του: «Τόσα χρόνια σου δουλεύω εγώ, και ποτέ προσταγή σου δεν παρέλειψα, και όμως εμένα ούτε γίδι δε μου έδωσες ποτέ, με τους φίλους μου για να διασκεδάσω και όταν ο γιος σου τούτος, που σου κατάφαγε την περιουσία σε παραλυσίες, γύρισε πίσω, έσφαξες το μοσχοθρεμμένο σου μοσχάρι γι' αυτόν.» Και ο πατέρας του είπε: «Παιδί μου, εσύ πάντοτε μαζί μου είσαι, και ό,τι έχω δικό σου είναι

μα έπρεπε να εορτάσουμε και να χαρούμε, γιατί ο αδελφός σου τούτος πεθαμένος ήταν και ξανάζησε, χαμένος ήταν και ξαναβρέθηκε.»

Σπλαχνιά και αγάπη και συγχώρεση και επιείκεια, τρυφερότης και ευγένεια, όλη η γλύκα της καινούριας θρησκείας που δίδασκε ο Ιησούς, περικλείεται στην παραβολή αυτή. Δε συγχωρεί μονάχα ο Ιησούς, αλλά σβήνει και την αμαρτία, απολυτρώνει τον αμαρτωλό από το βάσανο της συνειδήσεως του, μιας κι ένιωσε την ασχημιά της κακίας. Ο Ιησούς δε θέλει τιμωρία, θέλει αγάπη και χαρά τη μετάνοια που εξαγνίζει και ανυψώνει την ψυχή, τη βάζει πάνω από την τιμωρία, και αφήνει την ψυχή να χαρεί για την απολύτρωσή της.

Αυτή είναι η αρχή της καινούριας θρησκείας, και η μεγάλη της διαφορά με την ηθική των Φαρισαίων και Σαδδουκαίων, η αρχή που ξεχώριζε σαν επαναστάτη τον Ιησού ανάμεσα στο στενόψυχο περιβάλλον του, και σήκωσε εναντίον του όλους τους νομομελετημένους άρχοντες της Ιουδαίας.

ΛΘ'. «Πότε Έρχεται η Βασιλεία του Θεού;»

Δεν περιορίζεται άλλωστε σ' αυτή μόνο τη σκέψη ο Ιησούς· το πνεύμα του ήταν πάντα γυρισμένο προς τον ουράνιο Πατέρα, και στους ανθρώπους edίδασκε να στρέφουν εκεί, για ν' αντλούν την αναγκαία ψυχική δύναμη. Τους έλεγε να μη δειλιάζουν, μόνο να προσεύχονται πάντα, χωρίς ν' αποθαρρύνονται και χωρίς μικροψυχίες· ο Θεός πάντα θα τους ακούσει και θα τους σπλαχνιστεί.

Και, για να τον νιώσουν καλύτερα, τους είπε μια παραβολή, παρμένη σαν πάντα από τη ζωή κοντά τους:

— Κάπου, σε μια πόλη, ήταν ένας δικαστής, που ούτε Θεό φοβούνταν ούτε άνθρωπο ντρέπονταν. Ήταν και μια χήρα στην πόλη εκείνη, και όλο ήρχονταν και του έλεγε: «Δώσε μου το δίκαιο από τον αντίδικο μου.» Και, για πολύν καιρό αυτός δεν ήθελε. Μα στο τέλος είπε στον εαυτό του: «Ούτε Θεό φοβούμαι ούτε άνθρωπο ντρέπομαι· επειδή όμως με παραζαλίζει η χήρα αυτή, θα της δώσω το δίκαιο της, μήπως, με το να έρχεται, με φέρει σε στενοχώρια.»

Και τους είπε ο Ιησούς:

— Ακούσατε τι είπε ο άδικος δικαστής. (Αν αυτός αποφάσισε να βοηθήσει τη χήρα επειδή τόσο τον παρακαλούσε, πόσο περισσότερο ο Θεός θα εισακούσει τους εκλεκτούς του, που μέρα και νύχτα τον παρακαλούν.)

Τους είπε ο Ιησούς πως γρήγορα θα εισακουσθούν. Και πρόσθεσε μελαγχολικά:

— Αλλ' ο υιός του ανθρώπου σαν έλθει, άραγε θα βρει την πίστη στη γη;

Ή μήπως και κουρασθούν οι πιστοί του, και δεν τον περιμένουν πια; Ήταν σα να τους προειδοποιούσε να μην κουραστούν, να μην απελπιστούν, να μη νομίσουν πως τους απαρνείται ο Θεός όταν τους συμβεί συμφορά ή λύπη· αλλά, τις δυσκολότερες ίσα ίσα ώρες, να ζητούν βοήθεια ψυχική· καί πάντα, καρτερικά να περιμένουν την επιστροφή του πάλι στη γη, ας είναι και ύστερα από αιώνες και άλλους αιώνες.

Μα πόσοι είναι οι διαλεχτοί αυτοί, που θα διατηρήσουν την πίστη τους δυνατή ως το τέλος;

Μεταξύ σ' εκείνους που τον άκουαν, ήταν και μερικοί που θεω-

ρούσαν τον εαυτό τους ανώτερο, γιατί ακολουθούσαν πιστά όλους τους εξωτερικούς τύπους που τους επέβαλλαν οι διαβασμένοι και οι ιερείς· αυτοί κοίταζαν με περιφρόνηση τους άλλους ανθρώπους, γιατί θεωρούσαν πως είχαν εξασφαλίσει τη Βασιλεία των Ουρανών.

Τους ένιωσε ο Ιησούς, και τους είπε την ακόλουθη παραβολή:

— Δυο άνθρωποι ανέβηκαν στο ιερό να προσευχηθούν, ο ένας Φαρισαίος και ο άλλος τελώνης. Ο Φαρισαίος στάθηκε, και, μέσα του, αυτά προσεύχουνταν και έλεγε: «Θεέ μου, σ' ευχαριστώ που δεν είμαι σαν τους λοιπούς ανθρώπους, αρπακτικός, άδικος, παραλυμένος, ή και σαν τούτον τον τελώνη. Νηστεύω δύο φορές την εβδομάδα, και δίνω το δέκατο από όλα όσα κερδίζω.» Και ο τελώνης στέκουνταν μακριά, και δεν ήθελε ούτε τα μάτια του να σηκώσει στον ουρανό, παρά χτυπούσε το στήθος του, λέγοντας: «Θεέ μου, σπλαχνίσου με τον αμαρτωλό.»

Και τους είπε ο Ιησούς τελειώνοντας:

— Σας λέγω πως αυτός ο τελώνης κατέβηκε συγχωρημένος στο σπίτι του, αλλ' ο άλλος όχι. Γιατί όποιος γυρεύει να υψώσει τον εαυτό του θα χαμηλωθεί, και όποιος ταπεινώσει τον εαυτό του θα υψωθεί.

Και έλεγε ο Ιησούς στους μαθητές του, εκεί που πήγαινε τριγυρισμένος από ανθρώπους φτωχούς, απλοϊκούς, από παιδάκια, γυναίκες και άλλους:

— Δε γίνεται να μην έλθουν οι πειρασμοί —τα σκάνδαλα— μα αλίμονο σ' εκείνον που μέσον του έρχονται· καλύτερα να δέσει μολόπετρα στο λαιμό του και να ριχθεί στη θάλασσα, παρά να σκανδαλίσει έναν από τούτους τους μικρούς.

Μικροί για κείνον είναι οι απλοί, τα παιδάκια, οι ταπεινοί, που η άκακη καρδιά τους ανοίγουνταν, έτοιμη να δεχθεί τη διδαχή του και τα λόγια του τα σπλαχνικά.

— Προσέχετε τον εαυτό σας! τους προλέγει.

Και πάλι διδάσκει, λέγοντας:

— Αν σου φταίξει ο αδελφός σου, μάλωσέ τον και αν μετανιώσει, συγχώρησέ τον και αν επτά φορές την ημέρα σου φταίξει και πάλι επτά φορές γυρίσει σε σένα λέγοντας, «Μετανιώνω», συγχώρησέ τον.

Τότε πλησίασε ο Πέτρος και του είπε:

— Κύριε, πόσες φορές πρέπει να συγχωρήσω τον αδελφό μου όταν μου φταίξει; Ως επτά φορές;

Του αποκρίθηκε ο Ιησούς:

— Δε σου λέγω ως επτά φορές, αλλά ως εβδομήντα φορές επτά. (Δηλ. τέλος να μην έχει η επιείκεια, και όσες φορές και αν συγχώρησες, συγχώρησε και πάλι.)

Συγκινημένοι τον παρακάλεσαν οι Απόστολοι του και του είπαν:

— Κύριε, αύξησέ μας την πίστη.

Και τους είπε ο Ιησούς:

— Αν είχατε πίστη όσο ένα σπυρί σινάπι, θα λέγατε της συκαμινιάς αυτής, «Ξεριζώσου και φυτέψου στη θάλασσα», και θα σας υπήκουε.

Τέτοια δύναμη, λέγει ο Ιησούς, έχει η πίστη, που κάθε δυσκολία την υπερνικά. Αλλά η πίστη τους αυτή δεν πρέπει και να θεωρείται αιτία για καύχημα είτε πως τους δίνει δικαίωμα αμοιβής.

Και για να τους αποδείξει πως, κάνοντας το καλό, μόνο το καθήκον τους κάνουν και τίποτε άξιο επαίνου, τους είπε με παραβολή:

— Ποιος από σας, όταν δει το δούλο του, οργωτή ή βοσκό, να γυρίζει σπίτι, θα του πει: «Ξεκουράσου και πέσε να φας.» Θα του πει απεναντίας: «Ετοίμασέ μου να δειπνήσω, και, ζώνοντας την ποδιά, υπηρέτα με ώσπου να φάγω και να πιώ, και ύστερα τρωσ και πίνεις και συ.» Μήπως χρωστάτε χάρη στο δούλο σας γιατί εκτέλεσε την προσταγή σας; Δεν το νομίζω. Έτσι και σεις, σαν κάνετε όσα σας είναι προσταγμένα, να λέτε: «Δούλοι άχρηστοι είμαστε, εκάναμε εκείνο που είχαμε χρέος να κάνουμε.»

Ανάμεσα σ' εκείνους που άκουαν τον Ιησού, ενώ edίδασκε πηγαινόντας, ήταν πάντα μερικοί Φαρισαίοι, που είτε από περιέργεια τον ακολουθούσαν, είτε για να τον πιάσουν σε καμιά του λέξη και να τον καταδικάσουν.

Είχαν ακουστεί τα θαύματα που έκαμνε στο δρόμο, και αυτοί παρακολουθούσαν τη διδασχή του, που, όπως και του Ιωάννη του Βαπτιστή, ολοένα ανάγγελλε τη Βασιλεία των Ουρανών και όμως, ο κόσμος εξακολουθούσε να είναι ο ίδιος, και κανένα σημείο δεν προμηνούσε την ερχόμενη Βασιλεία.

Και τον ρώτησαν:

— Πότε έρχεται η Βασιλεία του Θεού;

Τους αποκρίθηκε ο Ιησούς, και είπε:

— Δεν έρχεται η Βασιλεία των Ουρανών μ' εξωτερικά σημεία, ούτε θα ειπωθεί: «Θα έλθει εδώ ή θα έλθει εκεί», γιατί ιδού, η Βασιλεία των Ουρανών είναι μέσα μας.

Όπως το είχε ξαναπεί και άλλη φορά, το ξαναλέγει και αργότερα στις εορτές των Εγκαινίων σε κάθε άνθρωπο μέσα είναι ο Θεός, δηλαδή η συνείδηση του. Όποιος ακούει τα λόγια του Θεού και τα δέχεται και πιστεύει, αυτός μέσα του έχει τη Βασιλεία των Ουρανών. Γιατί σε κάθε άνθρωπο είναι η ψυχή η θεική.

Και γυρνώντας στους μαθητές του, που ούτε αυτοί δεν είχαν καταλάβει τη βαθιά έννοια των λόγων του, παρά κι εκείνοι ίσως να περίμεναν βασιλείες και δόξες ουράνιες με απολαύσεις υλικές, τους είπε για τις δυστυχίες που πρόβλεπε:

— Θα έλθουν μέρες όπου θα λαχταρήσετε να δείτε έστω και μια μέρα του υιού του ανθρώπου, μα δε θα τη δείτε πια.

Γιατί θα λείψει εκείνος, και θα βρεθούν μόνοι στο ψυχικό και ηθικό σκοτάδι.

Και τους προειδοποίησε πως θα βρεθούν άλλοι που θα τους πουν: «Να, εδώ είναι, και να, εκεί είναι» (ο Μεσσίας).

Αλλ' αυτοί να μην πιστέψουν γιατί σαν είναι ο καιρός να ξαναγυρίσει ο υιός του ανθρώπου, θα έλθει ξαφνικά και θα τον δουν παντού, σαν που φαίνεται η αστραπή που ανάβει στην ανατολή και συγχρόνως φαίνεται στη δύση.

— Μα πρώτα, τους είπε, πρέπει πολλά να πάθει ο υιός του ανθρώπου και ν' αποκηρυχθεί από τούτη τη γενεά.

Και τους είπε ότι, όπως ο κατακλυσμός έπνιξε τη γη μόλις μπήκε ο Νώε στην κιβωτό, κι όπως έπεσε η φωτιά ξαφνικά και έκαψε τα Σόδομα, μόλις έφυγε από μέσα ο Λώτ, το ίδιο θα γίνει σαν ξαναγυρίσει ο υιός του ανθρώπου· και αλίμονο σ' εκείνον που γυρίσει πίσω και κοιτάξει τότε τ' ανθρώπινα και τα υλικά πράγματα, αντί να φροντίσει την ψυχή του.

— Θυμηθείτε τη γυναίκα του Λώτ, τους είπε — που φεύγοντας από τα Σόδομα την ώρα της φωτιάς γύρισε να δει πίσω της και αμέσως έγινε στήλη από άλας.

Όπως ο κατακλυσμός και η φωτιά, στα Σόδομα βρήκαν τους ανθρώπους απασχολημένους στις μικροδουλειές τους και στην κακία,

και τους κατέστρεψε, έτσι και τότε θα γίνει ξαφνικά ο χωρισμός των ανθρώπων, ακόμα κι εκείνων που έζησαν πιο ενωμένοι στη ζωή, γιατί τότε θα γίνει το ξεδιάλεγμα των καλών και των κακών.

Ταράχθηκαν οι μαθητές με τα λόγια αυτά του Ιησού, και τον ρώτησαν ανήσυχοι:

— Πού, Κύριε;

Και ο Ιησούς τους αποκρίθηκε:

— Εκεί που είναι το πτώμα, εκεί μαζεύονται και οι αετοί³³.

---

33 Οι αετοί λέγονται εβραϊκά «νεζέρ», αλλά την ίδια ονομασία δίδουν και σε μερικούς γύπες που μαζεύονται στα πτώματα. Ωστε η λέξη του Ευαγγελίου «αετοί», που δεν τρώγουν πτώματα, πρέπει να είναι παρερμηνεία της λέξεως «νεζέρ», που συμπεριλαμβάνει και σαρκοβόρα όρνεα.

Μ'. Εγκαίνια

Στη Βηθανία, χωριουδάκι όμορφο και καλοχτισμένο, με τα σπιτάκια του όλα σκαρφαλωμένα στην πλαγιά του βουνού, ανάμεσα σε ολοπράσινα περιβόλια, ζούσε μια γυναίκα που την έλεγαν Μάρθα, με τον αδελφό της τον Λάζαρο και την αδελφή της τη Μαρία.

Ήταν άνθρωποι νοικοκυραίοι, γνωστοί όχι μόνο στο χωριό τους, αλλά και στην Ιερουσαλήμ, που ήταν πολύ κοντά, και ο Ιησούς τους αγαπούσε πολύ. Οπότεν πήγαινε στην Ιερουσαλήμ, κάθουνταν σπίτι τους.

Στο ταξίδι του αυτό, που βάσταξε περίπου δυο μήνες, σαν έφυγε για τελευταία φορά από τη Γαλιλαία, πριν μπει στην Ιερουσαλήμ, ο Ιησούς πήγε πάλι στις Μάρθας, που τον δέχθηκε με τη συνηθισμένη ανατολίτικη φιλοξενία.

Η Μάρθα ήθελε να τιμήσει το νέο προφήτη, που όλοι εκεί μέσα τον αγαπούσαν και τον σέβουνταν, και καταγίνουνταν, με κάποια φασαρία, να ετοιμάσει δείπνο, όπως ταίριαζε σε τόσο σημαντικό επισκέπτη.

Η Μαρία όμως είχε καθίσει στα πόδια του Ιησού, και, αμέριμνη για τις σπιτικές ετοιμασίες, άκουε τα λόγια του.

Μια δυο φορές, στο πήγαινε κι έλα της, την παρατήρησε η Μάρθα, που κάθουνταν άεργη, τα μάτια σηκωμένα στον Ιησού, κρεμασμένη στα χείλη του, ενώ εκείνη ήταν πνιγμένη στη δουλειά· και στο τέλος ανυπομόνησε.

Στάθηκε κοντά του και είπε:

— Κύριε, δε σε μέλει που η αδελφή μου με αφήνει μόνη να δουλεύω; Πες της λοιπόν να με βοηθήσει!

Και της αποκρίθηκε ο Ιησούς και της είπε:

— Μάρθα, Μάρθα, φροντίζεις και σκοτίζεσαι για πολλά, ενώ ένα μόνο χρειάζεται. Η Μαρία την καλή μερίδα διάλεξε, και αυτή δε θα της αφαιρεθεί.

Γιατί η Μαρία είχε διαλέξει το λόγο του Θεού, ενώ η Μάρθα φρόντιζε περισσότερο τις υλικές ανάγκες.

Από τη Βηθανία, ο δρόμος περνούσε πάνω από το όρος των Ελαιών, βουνό όλο ελιές, και κατέβαινε στην Ιερουσαλήμ. Ο Ιησούς έμενε στο σπίτι της Μάρθας, και από κει κατέβαινε στο ναό της Ιε-

ρουσαλήμ, για τις εορτές των Εγκαίνιων.

Τα Εγκαίνια, που λέγονταν και Φώτα, έπεφταν Δεκέμβριο εκείνο το χρόνο. Ήταν και αυτή μεγάλη εορτή, εις ενθύμηση του μεγάλου καθαρισμού του ναού από τον Ιούδα τον Μακκαβαίο, στα 164 π.Χ., ύστερα από τη μεγάλη βεβήλωση του Βασιλέα της Συρίας Αντιόχου του Επιφανούς, που είχε λεηλατήσει το ναό και στήσει, απάνω στο μέγα θυσιαστήριο, βωμό με άγαλμα του Ολυμπίου Διός.

Όπως και στη Σκηνοπηγία, οι εορτές βαστούσαν οκτώ μέρες, και εορτάζονταν με μεγάλη πομπή και χαρά. Ονομάζονταν «Φώτα», γιατί οι Εβραίοι άναβαν λύχνους στην πόρτα όλων των σπιτιών, και η χώρα όλη έφεγγε φωτοστολισμένη.

Η παράδοση έλεγε πως όταν μπήκε ο Ιούδας ο Μακκαβαίος στο ναό για να τον εγκαινιάσει, ύστερα από τη βεβήλωση, γύρεψε να βρει, για τα ιερά λυχνοστάσια, λάδι που να μην είχε μολυνθεί, και δε βρήκε παρά ένα πιθαράκι κλεισμένο με τη βούλα του Αρχираββίνου, την προμήθεια δηλ. μιας μέρας μόνο. Όσο όμως έκαιε το λάδι, τόσο πλήθαινε, και βάσταξε οκτώ μέρες. Γι' αυτό, και οι εορτές αυτές βαστούσαν οκτώ μέρες, σ' ενθύμηση του θαύματος.

Για να διαιωνίζεται η δόξα της μεγάλης αυτής νίκης του Μακκαβαίου, οι ιερείς κρεμούσαν πλήθος χρυσά στέμματα και μετάλλινες ασπίδες στην εμπροστική στοά του ναού, που λέγονταν Στοά του Σολομώντος· με τ' αναμμένα φώτα, όλα αυτά γυάλιζαν και άστραφταν, φεγγοβολούσαν και μάγευαν, σαν παραμυθιού πλούτη.

Σ' αυτή τη στοά, περπατούσε ήσυχα ο Ιησούς, ανάμεσα στα πολεμικά τρόπαια, όταν τον περιτριγύρισαν οι Φαρισαίοι, και, όλοι μαζί, τον ρώτησαν:

— Ως πότε την ψυχή μας θα βασανίζεις; Αν είσαι ο Χριστός, πες μας το φανερά.

Τους αποκρίθηκε ο Ιησούς, θυμίζοντάς τους μιαν όμοια σκηνή, όταν στην εορτή της Σκηνοπηγίας είχε ξαναπάγει στην Ιερουσαλήμ, τρεις μήνες πρωύτερα:

— Σας το είπα και δεν το πιστέψατε. Τα έργα που εγώ κάνω στο όνομα του Πατέρα μου, αυτά μαρτυρούν για μένα μα σεις δεν πιστεύετε, γιατί δεν είστε από τα πρόβατά μου, καθώς σας το ξαναείπα. Τα πρόβατα τα δικά μου ακούν τη φωνή μου, και εγώ τα γνωρίζω, και με ακολουθούν, και εγώ τους δίνω ζωή παντοτινή, και δε θα

χαθούν ποτέ, ούτε θα τ' αρπάξει κανείς από τα χέρια μου.

Και παρατώντας τις αλληγορικές φράσεις που μεταχειρίζονταν συνήθως όταν δίδασκε, τους είπε, ξάστερα φανερώνοντας τον εαυτό του:

— Εγώ και ο Πατέρας ένα είμαστε.

Οργή μεγάλη ξέσπασε τότε στους Φαρισαίους, και, σκύβοντας, άρπαξαν πάλι πέτρες να του τις ρίξουν.

Μα ατάραχος τους είπε ο Ιησούς:

— Πολλά καλά έργα σας έδειξα —παίρνοντας τη δύναμη των έργων— από τον Πατέρα μου για ποιο απ' αυτά με πετροβολάτε;

Του αποκρίθηκαν οι Ιουδαίοι και του είπαν:

— Για καλό σου έργο δε σε πετροβολούμε, αλλά για τις βλασφημίες σου, που, ενώ άνθρωπος είσαι, γυρεύεις να κάνεις τον εαυτό σου Θεό.

Και τους είπε ο Ιησούς, απαγγέλλοντας πάλι τα λόγια της Γραφής:

— Δεν είναι γραμμένο στο νόμο σας, «Εγώ είπα Θεοί είστε»; Αν λοιπόν η Γραφή είπε Θεούς εκείνους στους οποίους ειπώθηκε ο λόγος του Θεού, (και τονίζει ο Ιησούς), και δεν μπορεί να λυθεί η Γραφή, πως, για κείνον που τον άγιασε και τον έστειλε ο Πατέρας στον κόσμο, λέτε «βλασφημείς», επειδή λέγω «Υιός του Θεού είμαι»;

Πολλές φορές στις διδαχές του το είχε πει ο Ιησούς, πως ο κάθε άνθρωπος έχει το Θεό μέσα του. Δεν το λέγει πάντα με τα ίδια λόγια, μα η ιδέα είναι πάντοτε η ίδια, ότι εκείνος που αγαπά το Θεό, και ακούει το λόγο του και ακολουθεί το νόμο του και προσεύχεται με όλη του την καρδιά, είναι κοντά στο Θεό, και ο Θεός είναι μέσα του· ο Θεός είναι αναμεταξύ μας, και η Βασιλεία των Ουρανών είναι μέσα μας, είναι η ψυχή μας, το πνεύμα εκείνο που σε όλους μας το χάρισε ο Θεός, και που, καλλιεργώντας το και ανυψώνοντάς το, το πλησιάζουμε προς το Θεό τόσο, που γίνεται ένα μ' Εκείνον.

Τόσο ασυζήτητα ήταν τα λόγια του Ιησού, τόσο λογικά, ακόμα και απέναντι στη στενή υλική τους αντίληψη, ώστε δεν τόλμησαν να τον χτυπήσουν, και άφησαν τις πέτρες και έπεσαν από τα χέρια τους.

Και πρόσθεσε ο Ιησούς:

— Αν δεν εκτελώ τα έργα του Πατέρα μου, μη με πιστεύετε· όταν όμως τα εκτελώ, ακόμα και αν δε με πιστεύετε εμένα, τουλάχιστον τα έργα μου πιστέψετε, και έτσι ν' αναγνωρίσετε και να πιστέψετε πως ένα είναι με μένα ο Πατέρας μου, και εγώ μ' Εκείνον.

Πάλι θέλησαν αυτοί να τον συλλάβουν, μα ακόμα δεν είχε έλθει η ώρα του, και πάλι πέρασε από μέσα από τα χέρια τους και βγήκε από την Ιερουσαλήμ.

Πήγε τότε ο Ιησούς στον Ιορδάνη, και πέρασε αντίπερα, στα νότια μέρη της Περαιάς, εκεί που στην αρχή βάπτιζε ο Ιωάννης· και εκεί έμεινε.

Ήταν πολύ εξημμένα τα πάθη εναντίον του στην Ιουδαία, και οι ιερείς και άρχοντες γύρευαν να εμποδίσουν το λαό ν' ακούσει τη διδαχή του Ιησού.

Πέρα όμως από τον Ιορδάνη, πολλοί ήλθαν κοντά του, και άκουαν τη διδαχή του, και ζητούσαν τη βοήθειά του, και γύρευαν παρηγοριά.

— Ο Ιωάννης, έλεγαν, δεν έκανε κανένα θαύμα, αλλ' όσα είπε για τούτον βγήκαν αληθινά.

Και πολλοί πίστεψαν εκεί στον Ιησού.

ΜΑ'. «Αφήσετε τα Παιδάκια να Έρχονται σε Μένα»

Όπως και στην Ιουδαία έτσι και πέρα από τον Ιορδάνη, στη νότια Περαιά, βρήκαν οι διεστραμμένοι Φαρισαίοι τον Ιησού, και με κάθε τρόπο τον πείραζαν και του έκαναν ρωτήματα, με την ελπίδα πως η ηθική που δίδασκε μπορούσε να έλθει σε αντιλογία με το νόμο του Μωυσή.

Οι Εβραίοι, από την αρχή της ιστορίας τους, παντρεύονταν, χώριζαν και ξαναπαντρεύονταν με τη μεγαλύτερη ευκολία μα την ανήθικη εκείνη εποχή το είχαν παραξηλώσει. Άλλωστε, ο άρχοντάς τους πρώτος, ο τετράρχης Ηρώδης Αντίπας, είχε χωρίσει τη γυναίκα του και την ξαπέστειλε πίσω στον πατέρα της, τον Εμίρη της Αραβίας, για να στεφανωθεί τη χωρισμένη γυναίκα του αδελφού του, την Ηρωδιάδα.

Με την υστεροβουλία ίσως να βάλουν τον Ιησού σε δυσκολία και απέναντι των αρχών ακόμα, μαζεύθηκαν μια μέρα γύρω του και τον ρώτησαν:

— Επιτρέπεται να χωρίζει κανείς τη γυναίκα του;

Ο Ιησούς τους ρώτησε:

— Τι σας πρόσταξε ο Μωυσής;

Αυτοί είπαν:

— Ο Μωυσής επέτρεψε να κάνεις έγγραφο διαζυγίου και να χωρίσεις.

Τους αποκρίθηκε ο Ιησούς και τους είπε:

— Κατά τη σκληρή σας καρδιά σας έγραψε την εντολή αυτή. Δε διαβάσατε πως εκείνος που έκανε από την αρχή τον άντρα και τη γυναίκα, τους έπλασε και τους είπε: «ΓΓ αυτό το δεσμό θ' αφήσει ο άνθρωπος πατέρα και μητέρα, και θα ενωθεί με τη γυναίκα του και θα γίνουν ένα και οι δυο»; Λοιπόν εκείνο που ένωσε ο Θεός, ο άνθρωπος να μην το χωρίζει.

Αποστομώθηκαν οι Φαρισαίοι. Τα λόγια αυτά του Ιησού κατεδικάζαν τους άρχοντες και μεγαλουσιάνους, τους ιερείς και αυτούς τους ίδιους τους Φαρισαίους τους υποκριτές, που ήταν οι πιο ανήθικοι, που παντρεύονταν και ξαναπαντρεύονταν και χώριζαν

οπότεν βαριούνταν τη γυναίκα τους.

Οι μικροί όμως και ταπεινοί άκουσαν με συγκίνηση τη διδασκαλία του, και η καρδιά τους πλημμύριζε αγάπη για τον πονόψυχο εξαίσιον νέο προφήτη, το δίκαιο και ανεπηρέαστο κριτή, που χτυπούσε αμείλικτα τους τυράννους.

Γυναίκες πολλές μαζεύονταν ν' ακούσουν, και πολλές τον ακολουθούσαν, και όσες είχαν παιδιά τού τα έφερναν και τ' ακουμπούσαν στα πόδια του για να τα ευλογήσει. Και μια μέρα, μαζεύθηκαν τόσα πολλά, που οι μαθητές θύμωσαν με τις μανάδες, και γύρευαν να διώξουν τα παιδιά. Μα το αντιλήφθηκε ο Ιησούς και αγανάκτησε. Μάλωσε τους μαθητές του και τους είπε:

— Αφήσετε τα παιδάκια να έρχονται σε μένα, και μην τα εμποδίζετε. Γιατί σε όσους είναι σαν και αυτά ανήκει η Βασιλεία του Θεού. Αλήθεια σας λέγω, όποιος δε δεχθεί σαν παιδί τη Βασιλεία του Θεού, δε θα μπει μέσα σ' αυτήν.

Και, αγκαλιάζοντας τα παιδάκια, τα κατευλογούσε βάζοντας τα χέρια απάνω τους.

Ένας νέος άρχοντας, που είχε μεγάλα πλούτη, άκουε και έβλεπε όλα αυτά, και συγκινήθηκε βαθιά. Καθώς πήγαινε ο Ιησούς στο δρόμο, έτρεξε αυτός, και, πέφτοντας στα γόνατα μπροστά του, τον ρώτησε:

— Δάσκαλέ μου αγαθέ, τι καλό να κάνω για να κληρονομήσω ζωή παντοτινή;

Του είπε ο Ιησούς:

— Γιατί με λες αγαθό; Κανένας δεν είναι αγαθός, παρά ένας μόνος, ο Θεός. Αν θέλεις να μπεις στη ζωή των ουρανών, να φυλάγεις τις εντολές.

Τον ρώτησε ο νέος:

— Ποιες εντολές, Κύριε;

Και ο Ιησούς του είπε:

— «Μη σκοτώσεις», «μην ατιμάσεις», «μην κλέψεις», «μην ψευδομαρτυρήσεις», «τίμα τον πατέρα σου και τη μητέρα σου», «αγάπα τον πλησίον σου σαν τον ίδιο τον εαυτό σου».

Ο νέος αποκρίθηκε και του είπε:

— Δάσκαλε, όλα αυτά τα φύλαξα από τα μικρά μου χρόνια.

Ο Ιησούς σήκωσε τα μάτια του απάνω του και τον αγάπησε και

είπε:

— Ένα σου λείπει ακόμα. Αν θέλεις να γίνεις τέλειος, πήγαινε πούλησε ό,τι έχεις, και δώσε τα στους φτωχούς, και θα βρεις θησαυρό στον ουρανό. Και έλα, ακολούθα με, φορτώσου το σταυρό σου.

Μα ο νέος άρχοντας σκυθρόπασε με το λόγο αυτό, και έφυγε λυπημένος, γιατί είχε κτήματα πολλά και ήταν πολύ πλούσιος.

Τον είδε ο Ιησούς που έφευγε, και γυρνώντας στους μαθητές του είπε:

— Τι δύσκολα που θα μπουν στη Βασιλεία του Θεού εκείνοι που έχουν χρήματα!

Οι μαθητές απόρησαν με την αυστηρή αυτή αποδοκιμασία των πλουσίων. Το είδε ο Ιησούς, και πιο γλυκά τους ξαναείπε:

— Παιδιά μου πόσο δύσκολο είναι για κείνους που πιστεύουν στα χρήματα, να μπουν στη Βασιλεία του Θεού. Ευκολότερο είναι να περάσει καμήλα από τρύπα βελόνας, παρά να μπει πλούσιος στη Βασιλεία του Θεού³⁴.

Τ' άκουσαν οι μαθητές, και τρόμαξαν ακόμα περισσότερο. Ήταν αδύνατο να περάσει καμήλα από τρύπα βελόνας· λοιπόν κάθε πλούσιος ήταν άραγε καταδικασμένος να πάγει στην κόλαση;

Ανήσυχια τον ρώτησαν:

— Ποιος άραγε μπορεί να σωθεί;

Σήκωσε ο Ιησούς τα μάτια του απάνω τους, και είπε:

— Στους ανθρώπους αδύνατο, αλλά στο Θεό όλα είναι δυνατά.

Τότε άρχισε ο Πέτρος να λέγει:

— Να, εμείς τ' αφήσαμε όλα και σε ακολουθήσαμε.

Όπως ο Ματθαίος είχε παρατήσει όλα του τα πλούτη, έτσι και ο Πέτρος είχε πουλήσει τη βάρκα του και ό,τι είχε, για ν' ακολουθήσει τον Ιησού. Το ίδιο είχε κάνει και ο Ιάκωβος, ο Ιωάννης και άλλοι.

Να του ήλθε άραγε απορία του Πέτρου, ακούοντας τα λόγια του Ιησού, μην πήγε χαμένη η θυσία του αυτή, αφού ήταν τόσο δύσκολο να μπει στη Βασιλεία των Ουρανών;

34 Η παραβολή αυτή ήταν αρκετά κοινή στους Εβραίους. Για να περιγράψουν κάτι πολύ δύσκολο, έλεγαν πως είναι σα να περάσει ελέφας από τρύπα βελόνας. Επίσης, γνωστό είναι πως, στις τοιχογυρισμένες χώρες, ήταν και πλαγινές μικρές πύλες που λέγονταν βελονότρυπες, όπου δεν μπορούσε να περάσει φορτωμένη καμήλα, και ούτε καν αφόρτωτη, τόσο στενές ήταν. Ίσως απ' αυτού να έρχεται η παραβολή.

Ἦρεμη και ησυχαστική ἦλθε η απάντηση του Ἰησοῦ:

— Αλήθεια σας λέγω, κανένας που άφησε σπίτι ή αδελφούς ή αδελφές ή πατέρα ή μητέρα ή γυναίκα ή παιδιά ή χωράφια, για χατίρι μου και για το ευαγγέλιο μου, κανένας δεν είναι που να μη λάβει εκατό φορές περισσότερα, και ζωή αιώνια.

Και, ως προειδοποίηση, τους επανέλαβε εκείνο που τους είχε πει και άλλοτε:

— Πολλοί από κείνους που είναι πρώτοι θα γίνουν τελευταίοι, και οι τελευταίοι πρώτοι.

Και τους είπε μια παραβολή, για να νιώσουν καλά πως η Βασιλεία των Ουρανών δεν έχει υπολογισμούς και παζάρια, παρά πρώτα από όλα θέλει αγαθή καρδιά, απαλλαγμένη από ζούλια και φθόνο.

— Η Βασιλεία των Ουρανών, λέγει, μοιάζει με οικοδεσπότη που βγήκε, πρωί πρωί, να συμφωνήσει εργάτες στο αμπέλι του· και αφού συμφώνησε από ένα δηνάρι τον καθένα την ημέρα, τους έστειλε στον αμπελώνα του. Βγαίνοντας πάλι την τρίτη ώρα, είδε άλλους εργάτες που στέκουνταν στην αγορά άεργοι, και σ' εκείνους είπε: «Πηγαίνετε κι εσείς στο αμπέλι μου, και ό,τι είναι δίκαιο θα σας το δώσω.» Κι εκείνοι πήγαν. Πάλι βγήκε την έκτη ώρα και την ένατη και έκανε το ίδιο. Κατά την ενδέκατη ώρα βγήκε και βρήκε άλλους που στέκουνταν άεργοι, και τους λέγει: «Γιατί κάθεστε όλη μέρα;» Του αποκρίθηκαν αυτοί: «Κανείς δε μας συμφώνησε.» Τους λέγει τότε κείνος: «Πηγαίνετε κι εσείς στο αμπέλι μου, και ό,τι είναι δίκαιο θα το λάβετε.» Σα βράδιασε, λέγει ο νοικοκύρης στον επιστάτη του: «Κάλεσε τους εργάτες, και δώσε τους το μισθό τους, αρχίζοντας από τους τελευταίους και πηγαίνοντας ως τους πρώτους.» Ἦλθαν εκείνοι που έφθασαν την ενδέκατη ώρα, και πήραν ένα δηνάρι· ήλθαν και οι πρώτοι, και νόμιζαν πως θα πάρουν περισσότερα, μα έλαβαν και αυτοί ένα δηνάρι. Το πήραν, και άρχισαν να μουρμουρίζουν εναντίον του νοικοκύρη, λέγοντας πως, «Αυτοί οι τελευταίοι μιαν ώρα μόνο δούλεψαν ίσα τους κάνει μ' εμάς, που φορτωθήκαμε όλο το βάρος της μέρας και την κάψα;» Μα εκείνος αποκρίθηκε σ' έναν απ' αυτούς και του είπε: «Φίλε, δε σε αδικώ. Δε σε συμφώνησα ένα δηνάρι; Πάρε το δικό σου και πήγαινε. Μα θέλω και του τελευταίου να δώσω όσα και σένα, ή μήπως και δεν είμαι κύριος να κάνω ό,τι θέλω με τα δικά μου χρήματα; Ἦ μήπως

είναι το μάτι σου φθονερό γιατί είμαι εγώ καλός;» Έτσι —πρόσθεσε τελειώνοντας ο Ιησούς— θα είναι οι τελευταίοι πρώτοι και οι πρώτοι τελευταίοι. Γιατί πολλοί είναι οι καλεσμένοι, λίγοι όμως οι εκλεκτοί.

ΜΒ'. Λάζαρος

Στην Περαία όπου έμεινε ο Ιησούς, του ήλθε ένα μήνυμα από τη Βηθανία. Ο Λάζαρος ήταν βαριά άρρωστος, και οι αδελφές του μηνούσαν του Ιησού:

— Κύριε, εκείνος που αγαπάς είναι άρρωστος.

Δεν ήταν επιτακτικό κάλεσμα να έλθει, μα το μήνυμα αυτό έλεγε διάφανα το φόβο μην πάθει τίποτα ο Λάζαρος, και την ελπίδα πως θα τρέξει ο Ιησούς να σώσει το φίλο του.

Ο Ιησούς όμως σαν το άκουσε δεν ταραχθηκε, αν και αγαπούσε πολύ τον Λάζαρο και τις αδελφές του, τη Μάρθα και τη Μαρία. Αποκρίθηκε και είπε:

— Αυτή η αρρώστια δεν είναι για θάνατο, αλλά για τη δόξα του Θεού, για να δοξαστεί μέσον της ο υιός του Θεού.

Έστειλε το μήνυμα αυτό, και έμεινε άλλες δυο μέρες στην Περαία, τελειώνοντας την εκεί αρχισμένη του εργασία. Ύστερα από τις δυο αυτές μέρες, λέγει στους μαθητές του:

— Πάμε πάλι στην Ιουδαία.

Τρόμος έπιασε τους μαθητές.

— Δάσκαλε, του είπαν, τώρα ακόμα γύρευαν να σε λιθοβολήσουν οι Ιουδαίοι, και πάλι πηγαίνεις εκεί;

Γαλήνια τους αποκρίθηκε ο Ιησούς:

— Δώδεκα δεν είναι οι ώρες της ημέρας; Ένας που περπατά μέρα δε σκοντάφτει, γιατί βλέπει το φως τούτου του κόσμου ένας όμως που περπατά νύχτα σκοντάφτει γιατί το φως δεν είναι μέσα του.

Δηλ. ένας, που περπατά ίσια και κάνει το καθήκον του, δε φοβάται τίποτα εκείνος που παίρνει στραβό δρόμο φοβάται, γιατί δεν έχει το φως της συνειδήσεως μέσα του να τον οδηγεί.

Και ύστερα τους είπε ο Ιησούς:

— Ο Λάζαρος ο φίλος μου αποκοιμήθηκε αλλά πηγαίνω να τον ξυπνήσω.

Με την ελπίδα ίσως να τον αποτρέψουν από το ταξίδι στην Ιουδαία, και χωρίς καθόλου να καταλάβουν τα λόγια του, του είπαν οι μαθητές του:

— Κύριε, αν κοιμάται θα πει πως θα σωθεί.

Τότε φανερά τους είπε ο Ιησούς:

— Ο Λάζαρος απέθανε, και χαίρομαι για σας και για την πίστη σας, που δεν ήμουν εκεί. Μα πάμε τώρα κοντά του.

Στην απελπισία του, βλέποντας τον Ιησού αποφασισμένο, είπε τότε ο Θωμάς ο Δίδυμος στους συμμαθητές του:

— Πάμε λοιπόν κι εμείς για να πεθάνομε μαζί του.

Και όλη η συντροφιά, ακολουθώντας τον Ιησού, πέρασε τον Ιορδάνη και τράβηξε για τη Βηθανία.

Ο Λάζαρος είχε πεθάνει την ίδια μέρα που έλαβε ο Ιησούς το μήνυμα, ώστε, με τις δυο μέρες που πέρασε ακόμα στην Περαιά και με το ταξίδι, ήταν τέσσερις μέρες στο μνήμα, όταν έφθασε ο Ιησούς απέξω από το χωριό.

Η Ιερουσαλήμ ήταν μόνο δεκαπέντε στάδια από τη Βηθανία. Όταν μαθεύτηκε λοιπόν εκεί πως ο θάνατος μαύρισε το αρχοντόσπιτο της Βηθανίας, όλοι οι φίλοι και γνωστοί Ιουδαίοι έτρεξαν στο γειτονικό χωριό, να παρηγορήσουν τις δυο αδελφές και να μοιρολογήσουν μαζί τους.

Ανάμεσα στα μοιρολόγια, στις νεκρικές μουσικές, στους ύμνους και στους θρήνους, έμαθε η Μάρθα τον ερχομό του Ιησού, και, αφήνοντας τη Μαρία στο σπίτι, έτρεξε να τον προαπαντήσει.

Και του είπε η Μάρθα κλαίγοντας:

— Κύριε, αν ήσουν εδώ, ο αδελφός μου δε θα πέθαινε.

Και με όλη της τη λύπη, και, σα να ξύπνησε μέσα της κάποια αόριστη ελπίδα, μόνο που έβλεπε πάλι τον Ιησού, πρόσθεσε:

— Μα ακόμα και τώρα, ξέρω πως ό,τι αν ζητήσεις του Θεού, θα σου το δώσει ο Θεός.

Ο Ιησούς της αποκρίθηκε:

— Θ' αναστηθεί ο αδελφός σου.

Οι περισσότεροι Εβραίοι, και προπάντων οι Φαρισαίοι, πίστευαν πως όταν θ' άρχιζε η Βασιλεία του Μεσσία, θ' αναστήνουνταν οι θεοφοβούμενοι και οι αγαθοί. Αυτή την ανάσταση έχοντας στο νου της, αποκρίθηκε η Μάρθα:

— Το ξέρω πως θ' αναστηθεί στην ανάσταση της τελευταίας μέρας.

Και της είπε ο Ιησούς:

— Εγώ είμαι η ανάσταση και η ζωή.

Και τη ρώτησε:

— Το πιστεύεις αυτό;

Του αποκρίθηκε η Μάρθα:

— Ναι, Κύριε, πιστεύω πως είσαι ο Χριστός, ο υιός του Θεού που είναι να έλθει στον κόσμο.

Τότε την έστειλε ο Ιησούς να φωνάξει τη Μαρία. Και έφυγε η Μάρθα και γύρισε στο σπίτι, όπου φώναξε την αδελφή της κρυφά, μη και ακούσουν οι Ιουδαίοι συγγενείς και φίλοι μαζεμένοι εκεί. Και της είπε:

— Ήλθε ο Δάσκαλος και σε ζητά.

Εκείνη, καθώς το άκουσε, σηκώθηκε βιαστικά και πήγε να τον βρει.

Ο Ιησούς δεν είχε μπει στο χωριό, μόνο περίμενε στο μέρος όπου τον είχε απαντήσει η Μάρθα.

Οι φίλοι όμως και οι γνωστοί, που μοιρολογούσαν με τη Μαρία, βλέποντάς τη να φεύγει, είπαν πως πηγαίνει στον τάφο να κλάψει, και την ακολούθησαν.

Η Μαρία λοιπόν, σαν έφθασε στο μέρος όπου ήταν ο Ιησούς, καθώς τον είδε, ρίχθηκε στα πόδια του και, ξεσπάζοντας στα κλάματα, του φώναξε:

— Κύριε, αν ήσουν εδώ, δε θα μου πέθαινε ο αδελφός μου.

Όλοι γύρω έκλαιγαν.

Ο Ιησούς, βλέποντας τη Μαρία να κλαίγει, καθώς και τους φίλους της Ιουδαίους, συγκινήθηκε βαθιά, και η ψυχή του ταραχθηκε.

Και τους ρώτησε:

— Πού τον εβάλατε;

Του αποκρίθηκαν:

— Κύριε, έλα να δεις.

Εδάκρυσε ο Ιησούς. Και, βλέποντάς τον που έκλαιγε, έλεγαν οι Ιουδαίοι αναμεταξύ τους:

— Για δες πως τον αγαπούσε!

Μερικοί απ' αυτούς είπαν:

— Δεν μπορούσε τούτος, που άνοιξε τα μάτια του τυφλού, να κάμει και τούτον να μην πεθάνει;

Ο Ιησούς, ταραγμένος πολύ, έφθασε εμπρός στον τάφο. Ήταν σαν τους περισσότερους τάφους των πλουσίων Εβραίων, ένας όρ-

θιος βράχος με φαρδύ χαμηλό άνοιγμα σκαμμένο μες στο βράχο, και κλεισμένο με μια βαριά πέτρα.

Λέγει ο Ιησούς:

— Σηκώσετε την πέτρα.

Ταραγμένη λέγει η Μάρθα:

— Κύριε, μυρίζει πια, γιατί είναι τέταρτη μέρα σήμερα!

Της λέγει ο Ιησούς:

— Δε σου είπα πως αν πιστέψεις θα δεις τη δόξα του Θεού;

Κύλησαν λοιπόν την πέτρα, και όλοι τραβήχθηκαν πίσω ανατριχιάζοντας. Μέσα φάνηκε ο νεκρός ξαπλωμένος, τυλιγμένος στα σάβανά του.

Ο Ιησούς, όρθιος εμπρός στον ανοιχτό τάφο, σήκωσε τα μάτια του ψηλά και είπε:

— Πατέρα, σ' ευχαριστώ που με άκουσες. Εγώ όμως το ήξερα πως πάντοτε με ακούς. Αλλά το λέγω για το λαό τριγύρω, για να πιστέψει πως εσύ μ' έστειλες.

Και αφού είπε αυτά, με φωνή μεγάλη φώναξε:

— Λάζαρε, έλα έξω!

Στο βάθος του σκοτεινού τάφου, είδαν τότε τον πεθαμένο να σαλεύει, ν' ανασηκώνεται, και σα φάντασμα να προβάλλει, τυλιγμένος στο σάβανο του, χέρια και πόδια φασκιωμένα, το πρόσωπο δεμένο με το προσόπι που βαστούσε κλειστό το στόμα του νεκρού σηκώθηκε ο Λάζαρος και βγήκε από τον τάφο, και στάθηκε εμπρός σε όλους που φρικιασμένοι τον κοίταζαν.

Τους είπε ο Ιησούς:

— Λύσετέ τον, και αφήσετέ τον να πάγει.

Και ενώ με τρεμάμενα χέρια του έλυναν τις φασκιές, μερικοί Ιουδαίοι, που ως εκείνη την ώρα θεωρούσαν τον Ιησού ψευτοπροφήτη και λαοπλάνο, έπεσαν στα πόδια του και τον προσκύνησαν. Άλλοι όμως, πεισμωμένοι στην απιστία τους, βλέποντας τις αδελφές του Λαζάρου παραζαλισμένες από την ανέλπιστα χαρά τους, επωφελήθηκαν από τη γενική σύγχυση και έφυγαν απαρατήρητοι.

Έτρεξαν στην Ιερουσαλήμ, βρήκαν τους αρχιερείς και άλλους άρχοντες, και διηγήθηκαν τι είχε κάνει ο Ιησούς.

Φαρισαίοι και αρχιερείς μαζεύθηκαν αμέσως σε συμβούλιο. Ν' αρνηθούν το θαύμα ήταν αδύνατο· και όμως δεν ήθελαν να παρα-

δεχθούν τον Ιησού ως Χριστό υιό του Θεού.

— Πρέπει κάτι να γίνει, έλεγαν ανήσυχoi, γιατί ο άνθρωπος αυτός πολλά σημεία κάνει. Αν το αφήσομε έτσι, όλοι θα πιστέψουν σ' εκείνον και τότε θα έλθουν οι Ρωμαίοι να μας καταστρέψουν και την πατρίδα και το έθνος.

Ο μεγάλος φόβος των αρχιερέων και μεγαλουσιάνων ήταν μην πιστέψει ο λαός πως ο Ιησούς ήταν ο Μεσσίας που περίμεναν, και μη θελήσει να τον κάνει βασιλέα.

Ο Μεσσίας έλεγε η παράδοση, θα κατάγεται από τον Δαυίδ, και θα παρουσιαστεί με μεγαλεία και δόξες ανήκουστες ως τότε· θα έχει εξουσία θεϊκή ν' ανασταίνει νεκρούς και να γιατρεύει αρρώστους· θα διώξει τους Ρωμαίους, και θα ελευθερώσει το διαλεχτό λαό του Θεού, μοιράζοντας σε όλους πλούτη και εξουσία σε τούτη τη ζωή και στην άλλη.

Μα ο Ιησούς είχε παρουσιαστεί φτωχός, χωρίς καμιά από τις εξωτερικές δόξες και τα υλικά μεγαλεία που είχε δημιουργήσει η φαντασία τους και η εβραϊκή αντίληψη της μεσσιακής εξουσίας. Πως λοιπόν να παραδεχθούν, αυτοί οι πιο φωτισμένοι άρχοντες του Ισραήλ, πως ο μικρογεννημένος αυτοδίδακτος Γαλιλαίος, βγαλμένος από τα φτωχά στρώματα του λαού, ήταν ο πολυπόθητος Μεσσίας, που θα τους έσωζε από τους Ρωμαίους και θα ελευθέρωνε το έθνος; Μόνο καταστροφές μπορούσε να φέρει στο λαό τους ο επαναστάτης Ιησούς, όπως το είχαν κάνει διάφοροι άλλοι ψευτοπροφήτες λαοπλάνοι, με τ' αδιάκοπα ξεσηκώματά τους, που έδιναν αφορμή στους Ρωμαίους να πνίγουν τον τόπο στο αίμα.

Αυτά έλεγαν αναμεταξύ τους τα συναθροισμένα μέλη του Συνεδρίου.

Πρόεδρος του συμβουλίου ήταν ένας Ιωσήφ Καϊάφας, από σημαντική οικογένεια των Σαδδουκαίων. Τον είχε διορίσει αρχιερέα ο Ρωμαίος διοικητής της Συρίας, Βαλέριος Γράτος, και είχε στεφανωθεί την κόρη του Άννα, του άλλοτε αρχιερέα, που συνεδρίαζε και αυτός στο Σανχεδρίν. Ο γάμος αυτός του έδινε ακόμη περισσότερη δύναμη και σημασία ανάμεσα στους Εβραίους.

Καθώς άκουσε τη συζήτηση κι ένιωσε δισταγμό, σαν κάποιο φόβο στο συμβούλιο, θύμωσε ο Καϊάφας, και παίρνοντας το λόγο τους είπε:

— Εσείς δεν ξέρετε τίποτα, ούτε συλλογίζεστε πως μας συμφέρει καλύτερα ένας άνθρωπος να πεθάνει για το καλό του λαού, παρά να χαθεί ολόκληρο το έθνος.

Οι Εβραίοι θεωρούσαν πως τη στιγμή που ένας γίνονταν αρχιερέας, αποκτούσε και το δώρο της προφητείας. Και ήταν, αλήθεια, σαν προφητεία τα λόγια του Καϊάφα, γιατί ο θάνατος του Ιησού έμελλε να σώσει όχι μόνο τους Εβραίους, αλλά και όλη την ανθρωπότητα.

Ευθύς παραδέχθηκε το Συμβούλιο τα λόγια του Καϊάφα, και αποφάσισε το θάνατο του Ιησού.

Η διαταγή ήταν να μείνει μυστική, αλλ' είτε ειδοποιήθηκε ο Ιησούς μυστικά από τον Νικόδημο, που ήταν και αυτός μέλος του Συνέδριου, είτε βγήκε το μυστικό από αλλού, το έμαθε ο Ιησούς και έφυγε, και πήγε στην Εφραΐμ, μικρή ασήμαντη χώρα, σ' ένα ύψωμα στην έρημο, μερικά στάδια βόρεια της Ιερουσαλήμ.

Εκεί, έμεινε μόνος με τους δώδεκα, διδάσκοντάς τους τις τελευταίες μεγάλες διδαχές του. Τους ετοίμαζε για τη μεγάλη τους αποστολή ανάμεσα στους ανθρώπους, όπου έμελλαν να σκορπιστούν, Απόστολοι της νέας θρησκείας που άφηνε ο Ιησούς σαν ευλογία στην ανθρωπότητα.

Πλησίαζε πάλι το Πάσχα των Εβραίων, και, όπως κάθε χρόνο, πολλοί ανέβηκαν στα Ιεροσόλυμα από τα περίχωρα, για να εκτελέσουν τα ιερά τους καθήκοντα και να ξεπλυθούν από τις αμαρτίες τους.

Ζητούσαν λοιπόν οι προσκυνητές τον Ιησού, στα πλήθη και στη χώρα, και δεν τον έβρισκαν. Και στο ναό μέσα μαζεμένοι, ρωτούσαν ο ένας τον άλλο:

— Τι νομίζετε; Δε θα έλθει στην εορτή;

Οι Ιουδαίοι τον ζητούσαν και αυτοί παντού, μα δεν τον έβρισκαν λίγοι πιστοί ίσως να γνώριζαν το μέρος όπου βρίσκονταν ο Ιησούς· και όμως, όταν οι αρχιερείς και οι Φαρισαίοι, βλέποντας πως τους ξέφυγε, έβγαλαν μια διαταγή προστάζοντας όποιον ξέρει πού βρίσκεται, να έλθει να το πει και να πάρει αμοιβή, δε βρέθηκε κανένας να τον προδώσει.

ΜΓ'. Τυφλός Βαρτιμαίος

Από πάνω από την Εφραΐμ, έβλεπε ο Ιησούς τους προσκυνητές που κατάφθαναν κατά караβάνια, να παν να κάνουν το Πάσχα στην Ιερουσαλήμ.

Είχε έλθει πια η ώρα για τον Ιησού, να παραδοθεί στους εχθρούς του.

Μάζεψε λοιπόν τους μαθητές του, και κατέβηκε στο μεγάλο δρόμο, να ενωθεί κι εκείνος με τα τελευταία караβάνια που ανέβαιναν στην Ιερή Χώρα.

Κατέβαινε ο Ιησούς σιωπηλός από το βουνό, και τον ακολουθούσαν οι μαθητές. Ήταν σα να τους είχε πιάσει ένα προαίσθημα κακό, και πήγαιναν σιωπηλοί, φοβισμένοι, τα μάτια τους ολοένα απάνω στον Κύριό τους που προπορεύονταν, επιβλητικός και μεγάλος στην ήρεμη λύπη του, τραβώντας κατά το θάνατο.

Έφθασαν στην κοιλάδα του Ιορδάνη, και από κει πήραν το μεγάλο δρόμο που ανεβαίνει από την Ιεριχώ στην Ιερουσαλήμ.

Πηγαίνοντας μάζεψε ο Ιησούς γύρω του τους δώδεκα διαλεχτούς του, και τους είπε:

— Ανεβαίνομε στην Ιερουσαλήμ, όπου ο υιός του ανθρώπου θα παραδοθεί στους Αρχιερείς και στους Γραμματείς, και αυτοί θα τον καταδικάσουν σε θάνατο και θα τον παραδώσουν στους εθνικούς, που θα τον περιπαίξουν, θα τον μαστιγώσουν και θα τον σταυρώσουν, και την τρίτη μέρα θ' αναστηθεί.

Αυτή τη φορά τους προέλεγε ανοιχτά τον άγριο θάνατο του, γυρεύοντας να τους προετοιμάσει για το μεγάλο δράμα και τον πόνο του χωρισμού.

Αυτοί άκουσαν και λυπήθηκαν αλλά χωρίς ν' αντιληφθούν τι τους έλεγε ο Ιησούς, και τα λόγια του έμεναν μυστήριο γι' αυτούς: η καρδιά τους δεν ήταν ακόμα ελευθερωμένη από ανθρώπινες λαχτάρες και από τα μεσσιακά όνειρα, τέτοια που τους τα υπόσχονταν οι παραδόσεις, με θρόνους και μεγαλεία, με δόξες και πρωτοκαθεδρίες.

Τ' άκουσε και η Σαλώμη, η γυναίκα του Ζεβεδαίου, που από τη Γαλιλαία ακολουθούσε τον Ιησού μαζί με μερικές άλλες γυναίκες, και η καρδιά της γέμισε φιλοδοξίες: πήρε τους γιους της, τον Ιάκω-

βο και τον Ιωάννη, και πήγαν και προσκύνησαν τον Ιησού και του είπαν:

— Δάσκαλε, θέλομε κείνο που θα σου ζητήσομε να μας το κάνεις.

Τους είπε ο Ιησούς:

— Τι θέλετε να σας κάνω;

Κι εκείνοι του είπαν:

— Δώσ' μας να καθίσουμε ο ένας δεξιά και ο άλλος αριστερά σου, όταν θα είσαι στη δόξα σου.

Με καλοσύνη, λυπημένα τους αποκρίθηκε ο Ιησούς:

— Δεν ξέρετε τι ζητάτε. Μπορείτε να πιείτε το ποτήρι που πίνω εγώ και να βαπτιστείτε στο βάπτισμα όπου βαπτίζομαι εγώ;

Αυτή τη φορά σα να κατάλαβαν καλύτερα οι δυο φιλόδοξοι μαθητές πως μιλούσε για θάνατο και μαρτύριο. Και όμως, μ' ενθουσιασμό του αποκρίθηκαν οι γιοι της βροντής:

— Ναι, μπορούμε!

Τότε, προφητεύοντας ο Ιησούς όσα στο όνομά του έμελλαν να πάθουν οι απόστολοι του, καταδιώξεις και μαρτύρια, όπως τώντι έπαθε ο Ιάκωβος, τους είπε μελαγχολικά:

— Το ποτήρι που εγώ πίνω θα το πιείτε, και το βάπτισμα όπου εγώ βαπτίζομαι θα βαπτισθείτε. Μα το να καθίσετε δεξιά μου και αριστερά δεν είναι στο χέρι μου να σας το δώσω, αλλά θα δοθεί σ' εκείνους για τους οποίους ορίστηκε από τον πατέρα μου.

Άκουσαν οι άλλοι δέκα μαθητές και αγανάκτησαν με τους γιους του Ζεβεδάιου, που φρόντιζαν να οικειοποιηθούν τις πρώτες θέσεις.

Τους είδε ο Ιησούς, και λυπήθηκε για τη γενική φιλαρχία όλων των μαθητών, εκείνων που ζητούσαν πρωτοκαθεδρίες, όσο και των άλλων που αγανακτούσαν για την απαίτηση των πρώτων.

Τους φώναξε όλους κοντά του και τους είπε το μάθημα που τόσες φορές τους το είχε ξαναδιδάξει:

— Ξέρετε πως οι αρχηγοί των εθνών κυριεύουν τα έθνη και οι μεγάλοι τους τα εξουσιάζουν. Μην είναι έτσι και σε σας αλλά όποιος θέλει μεταξύ σας μεγάλος να είναι, υπηρέτης σας ας είναι· και όποιος θέλει να γίνει μεταξύ σας πρώτος, δούλος σας να είναι ολωνών.

Και πρόσθεσε:

— Έτσι και ο υιός του ανθρώπου δεν ήλθε για να υπηρετηθεί, αλλά για να υπηρετήσει και να δώσει τη ζωή του για τη σωτηρία των πολλών.

Ο δρόμος περνούσε από την Ιεριχώ, και εκεί σταματούσαν οι προσκυνητές να ξεκουραστούν και να περάσουν τη νύχτα, πριν πάρουν τον ανήφορο κατά την Ιερουσαλήμ, που ήταν χτισμένη σε ύψωμα.

Από την Ιεριχώ, ο δρόμος ανέβαινε σε κλεισούρα από βράχους και γκρεμούς, όπου κλέφτες και κακούργοι κρύβονταν και παραμόνευαν, και τη νύχτα έπεφταν απάνω στους ταξιδιώτες, τους σκότωναν και τους ελήστευαν. Τόσα κακουργήματα γίνονταν στον στενό αυτόν ανήφορο, που οι διαβάτες το είχαν βγάλει: «ματωμένο πέρασμα». Αυτόν το δρόμο αναφέρει ο Ιησούς στην παραβολή του καλού Σαμαρείτη.

Έξι ωρών δρόμος χωρίζει τη μια χώρα από την άλλη. Η Ιεριχώ, μια από τις σημαντικότερες χώρες της Ιουδαίας και ίσως απ' όλες η ομορφότερη, ήταν ολοπράσινο και μυρωδάτο περιβόλι, που το πότιζαν πηγές καθάρεις και ποταμάκια πολλά. Κουρμαδιές, συκομορέες, τσικουδιές σκίαζαν τα όμορφα σπιτάκια, σκορπισμένα δω κι εκεί, ανάμεσα σε πρασιές από τριαντάφυλλα, κρίνους και γιασεμιά. Ήταν η γελαστή αντίθεση της σκυθρωπής Ιερουσαλήμ, όλο πέτρα, βράχους και μάρμαρα.

Οι κάτοικοι ήταν πλούσιοι πολλοί ανώτεροι κληρικοί κάθονταν εκεί, επίσης και πολλοί τελώνες, για να συνάζουν το φόρο κάποιου βάλσαμου, που το βότανο του έβγαινε και καλλιεργούνταν εκεί, καλύτερα και αφθονότερα παρά σε κάθε άλλο μέρος.

Μαζί με τον Ιησού, πολλοί πιστοί του οπαδοί ανέβαιναν στην Ιερουσαλήμ. Με χαρά τον αναγνώριζαν και τον χαιρετούσαν ως Μεσσία τους· άλλοι πάλι, άγνωστοι, άκουαν τις διδαχές του, θαύμαζαν, πίστευαν και προσκυνούσαν.

Πλησίαζε ο Ιησούς στην Ιεριχώ, και γύρω του ολοένα μαζεύονταν πυκνότερα τα πλήθη και σκουντοκοπιούνταν να δουν και ν' ακούσουν.

Στο δρόμο πλάγι, κάθονταν και ζητιάνευε ένας τυφλός που λέγονταν Βαρτιμαίος³⁵. Άκουσε τον ανθρώπινο συνωστισμό, τις

35 Βαρ-Τιμαίος, δηλ. γιος του Τιμαίου.

φωνές, τα ποδοβολητά, τα τρεξίματα και το σκουντοκόπημα, και ρώτησε τι ήταν...

Του αποκρίθηκαν πως:

— Ο Ιησούς ο Ναζωραίος περνά.

Καθώς τ' άκουσε ο Βαρτιμαίος έβγαλε τις φωνές, λέγοντας:

— Τιέ του Δαυίδ, Ιησού, ελέησέ με!

Πολλοί, που σπρώχνονταν και βιάζονταν

ποιος να πρωτοσιμώσει τον Ιησού, το βρήκαν άπρεπο να φωνάζει έτσι το Μεσσία τους ένας ζητιάνος, καθισμένος στις σκόνες του δρόμου, και τον μάλωναν και του είπαν να μη σκοτίζει τον Κύριο.

Αυτός όμως όλο και περισσότερο φώναζε:

— Υιέ του Δαυίδ, ελέησέ με!

Στάθηκε ο Ιησούς και είπε:

— Φωνάξετέ τον!

Φώναξαν τότε τον τυφλό, και του είπαν:

— Θάρρος! Σήκω και σε φωνάζει!

Αυτός πέταξε το ρούχο του, σηκώθηκε και ήλθε στον Ιησού.

Τον ρώτησε ο Ιησούς:

— Τι θέλεις να σου κάνω;

Και του είπε ο τυφλός, δίνοντάς του τον πιο τιμητικό τίτλο που του ανέβηκε από την καρδιά στα χείλη, εκείνη την ώρα:

— Ραββουνί³⁶, να ξαναβρώ το φως μου!

Και ο Ιησούς του είπε:

— Πήγαινε! Η πίστη σου σ' έσωσε.

Ευθύς του ξαναήλθε το φως, και, δοξάζοντας το Θεό, ο Βαρτιμαίος ακολούθησε τον Ιησού, ένας περισσότερος στο μεγάλο χαρούμενο πλήθος των πιστών του.

Γιατί ήταν όλο χαρά, πίστη και ενθουσιασμό ο δρόμος αυτός ως την Ιεριχώ, και από την Ιεριχώ ως την Ιερουσαλήμ. Ήταν ο θρίαμβος του Ιησού, το κορύφωμα της δόξας του.

Πανηγυρικά τον συνόδευαν οι πιστοί του στο θάνατο.

36 Ραββουνί, λέξη αραμαϊκή ίδια με το Ραββί, δηλ. Δάσκαλέ μου.

ΜΔ'. Από την Ιεριχώ στη Βηθανία

Μπήκε ο Ιησούς στην Ιεριχώ την ολοπράσινη, τη μοσχομυρισμένη, όπως λέγει και τ' όνομά της³⁷. Είχε ακουστεί πως έρχεται, και βγήκαν τα πλήθη να τον υποδεχθούν.

Στην Ιεριχώ, κάθονταν ένας αρχιτελώνης μυριόπλουτος που λέγονταν Ζακχαίος· ήταν Εβραίος, αλλά η φιλοχρηματία του τον έκανε να μπει υπάλληλος των Ρωμαίων, καταπατώντας την αντίπαθεια της φυλής του, όσο και τη δική του την ατομική, για τους εξευτελιστικούς φόρους που είχε επιβάλει ο κατακτητής.

Τον έλεγαν σκληρό και άδικο, αυθαίρετο και αρπακτικό, και τον μισούσαν οι συμπολίτες του, ακόμα περισσότερο γιατί ήταν Εβραίος, και πρόδιδε τα συμφέροντά τους τα εθνικά για ατομική παραδοξολογία. Ο κόσμος όλος βόιζε με τις παρανομίες του, με τις εκβιαστικές του πιέσεις. Όπου περνούσε, οι συμπολίτες του μουρμούριζαν με έχθρα τ' όνομά του.

Άκουσε και αυτός πως έρχεται ο νέος προφήτης που ανάστησε τον Λάζαρο, και βγήκε να τον δει.

Μα ήταν κόσμος πολύς, γιατί όλη η χώρα είχε βγει να δεχθεί τον Μεσσία, και ο Ζακχαίος ήταν κοντός ανάμεσα στο πλήθος δεν έβλεπε τίποτα.

Έτρεξε λοιπόν παρεμπρός, και σκαρφάλωσε σε μια συκομορέα που βρίσκονταν στο δρόμο όπου θα περνούσε ο Ιησούς.

Σαν έφθασε κάτω από το δέντρο, σήκωσε ο Ιησούς τα μάτια, και του είπε:

— Ζακχαίε, γρήγορα κατέβα, γιατί πρέπει σήμερα να μείνω στο σπίτι σου.

Τα λόγια του Ιησού αναστάτωσαν τους πιστούς του. Γύρω του ακούστηκαν θυμωμένα μουρμουρίσματα, πως τάχα πάγει να μείνει σε αμαρτωλού σπίτι, ενώ στη χώρα μέσα ήταν τόσοι ιερείς; Καλά, και αν δεν ήθελε να πάγει στους ιερείς, που τον καταπολεμούσαν, χάθηκαν μήπως οι πιστοί του, που θα τον φιλοξενούσαν;

Βιαστικά, από κλαδί σε κλαδί, κατέβαινε ο Ζακχαίος καταχαρούμενος και υπερήφανος, και έτρεξε μπροστά και υποδέχθηκε τον Ιησού στο σπίτι του.

³⁷ *Ιεριχώ, θα πει: η αρωματισμένη, η μοσχοβολημένη.*

Τι θαύμα άραγε να γίνηκε στην ψυχή του αμαρτωλού τελώνη, όταν αντίκρισε το βλέμμα του Ιησού και το εξάισιο χαμόγελο που σκορπούσε συγχώρεση και ανάπαυση;

Η καρδιά του, σκληραμένη από την πολλή περιφρόνηση και το μίσος που ένιωθε γύρω του, μαλάκωσε έξαφνα, πλημμύρισε αγάπη για τον Ιησού, και μετάνοια για τις παλιές του αμαρτίες. Αδιαφορώντας για τα πικρά λόγια που άκουε γύρω του, στάθηκε εμπρός στον Ιησού και του είπε:

— Να, τα μισά μου τα υπάρχοντα, Κύριε, τα δίνω στους φτωχούς· και αν από κανέναν καταχράστηκα τίποτα, τετραπλάσια του τα γυρίζω.

Ήταν η απάρνηση όλης της αμαρτωλής του περασμένης ζωής. Μια ματιά του Ιησού είχε κάμει το θαύμα. Και όπως είχε κατακτήσει άλλοτε τον Ματθαίο, έτσι και τώρα κατέκτησε του αμαρτωλού την ψυχή, την έκανε δική του εξαγνίζοντάς την.

Και του είπε τότε ο Ιησούς, για ν' ακούσουν και οι άλλοι:

— Σήμερα ήλθε η σωτηρία στο σπίτι τούτο, επειδή και αυτός είναι γιος του Αβραάμ. Γιατί ήλθε ο υιός του ανθρώπου να ζητήσει και να σώσει τους παραπλανημένους.

Γύρω στον Ιησού μεγάλη ήταν η έξαψη· οι πιστοί του, που τον έβλεπαν να πηγαίνει στην Ιερουσαλήμ, φαντάζονταν πως ήλθε η ώρα όπου θα εμφανίζονταν η Βασιλεία του Θεού, όπου ο Ιησούς θα τους μοιράσει όλα τα καλά. Ανεβαίνοντας τον ανήφορο της Ιερουσαλήμ, τα έλεγαν μεταξύ τους, και λογάριαζαν τι άραγε θα λάχει στον καθένα από όλα αυτά τα μεγαλεία.

Τους άκουσε ο Ιησούς, εκεί που προπορεύουνταν, και μαζεύοντάς τους γύρω του, τους είπε μια παραβολή:

— Ένας άνθρωπος, άρχοντας, έφυγε για μια μακρινή χώρα, όπου πήγαινε να παραλάβει τη βασιλεία του και να επιστρέψει³⁸.

38 Σαν πάντα, ο Ιησούς παίρνει, και για τούτη την παραβολή, παράδειγμα πρόχειρο· ο άρχοντας της παραβολής πηγαίνει σε ξένο τόπο να παραλάβει τη βασιλεία, κατά το παράδειγμα του Ηρώδη Αντίπα, που πήγε στη Ρώμη να πάρει από τον Αύγουστο το δικαίωμα να κυβερνά την Ιουδαία. Το ίδιο και ο αδελφός του Αντίπα, ο ελεεινός Αρχέλαος, είχε πάγει και αυτός στη Ρώμη, μετά το θάνατο του Ηρώδη του Μεγάλου, να ζητήσει από το Ρωμαίο αυτοκράτορα την επικύρωση των δικαιωμάτων του στο θρόνο του πατέρα του. Αλλ' ο Αύγουστος του αρνήθηκε τον τίτλο του βασιλέως, και του έδωσε τον τίτλο του εθνάρχη. Η σκληρότης του όμως ήταν τέτοια, που οι Εβραίοι έστειλαν πρεσβεία στη Ρώμη, με την παράκληση να τον βγάλουν από την Ιουδαία, και ο αυτο-

Πριν φύγει, κάλεσε δέκα δούλους του, τους έδωσε από μια μνα³⁹, και τους είπε: «Εμπορευθείτε με αυτό ώσπου να γυρίσω.» Μα οι συμπολίτες του τον μισούσαν και δεν τον ήθελαν βασιλέα, ώστε έστειλαν πρεσβεία στο μέρος όπου πήγαινε, λέγοντας: «Δε θέλομε να βασιλέψει αυτός απάνω μας.» Ωστόσο, παράλαβε ο άρχοντας τη βασιλεία και, όταν γύρισε πίσω, είπε και φώναξαν τους δούλους στους οποίους είχε δώσει τα χρήματα, για να λογαριαστεί μαζί τους. Ήλθε ο πρώτος και του είπε: «Κύριε, η μνα σου κέρδισε άλλες δέκα μνας.» Και του είπε ο άρχοντας: «Εύγε, καλέ μου δούλε, αφού στα μικρά ήσουν πιστός, πάρε και όριζε δέκα χώρες.» Ήλθε ο δεύτερος και είπε: «Κύριε, η μνα σου κέρδισε πέντε μνας.» Είπε και σ' εκείνον ο άρχοντας: «Και συ, όριζε πέντε χώρες.» Ήλθε και ο άλλος και είπε: «Κύριε, ιδού η μνα σου, που σου τη φύλαγα σε κομπόδεμα¹ γιατί σε φοβούμουν, που είσαι άνθρωπος σκληρός, και παίρνεις εκεί που δεν έδωσες, και θερίζεις εκεί που δεν έσπειρες, και συνάζεις εκεί που δε σκόρπισες.» Του αποκρίθηκε ο άρχοντας: «Από τα λόγια σου σε κρίνω, δούλε κακέ. Ήξερες πως είμαι άνθρωπος σκληρός, παίρνοντας όσα δεν έδωσα, και θερίζοντας όπου δεν έσπειρα, και συνάζοντας όπου δε σκόρπισα γιατί λοιπόν δεν έδωσες το χρήμα μου σε τράπεζα, και εγώ στο γυρισμό μου να το συνάξω με τόκο;» Και στους παρόντες είπε: «Πάρτετέ του τη μνα του και δώσετέ την σ' εκείνον που έχει τις δέκα.» Και του είπαν: «Μα, Κύριε, αυτός έχει δέκα μνας.» «Σας λέγω πως σ' εκείνον που έχει θα δοθεί, και πως από κείνον που δεν έχει θα του πάρουν ό,τι και αν έχει. Ως προς τους εχθρούς μου, εκείνους που δε με ήθελαν να βασιλέψω πάνω τους, φέρετέ τους εδώ και σφάξετέ τους μπροστά μου. Και τον άχρηστο δούλο βγάλτε τον στο σκοτάδι το μακρινό. Εκεί είναι το κλάμα, και το τρίξιμο των δοντιών».

Αυτά είπε ο Ιησούς, και τράβηξε πάλι μπροστά, ανεβαίνοντας κατά την Ιερουσαλήμ, και, πίσω του, ακολουθούσαν τα πλήθη, βυθισμένα στη συλλογή όπου τους έριξαν τα λόγια του.

Ο Ιησούς όμως δε μπήκε στην Ιερουσαλήμ. Άφησε τα πλήθη να σκορπίσουν στα διάφορα περίχωρα και προάστια της Ιερής Χώρας,

---

κράτορας τον έστειλε εξόριστο στη Γαλατία. Ίσως να τα είχε όλα αυτά στο νου του ο Ιησούς, όταν είπε την παραβολή.

39 Μνα, εβραϊκά μανέχ, ασημένιο νόμισμα αξίας ενός εξηκοστού του ταλάντου.

κι εκείνος πήγε στη Βηθανία, στο σπίτι του φίλου του του Λαζάρου, που κάθονταν με τις δυο του αδελφές.

Ήταν Παρασκευή, έξι μέρες πριν από το Πάσχα των Εβραίων, σαν έφθασε βράδυ στη Βηθανία.

Την άλλη μέρα, Σάββατο, κάποιος Σίμων ο Λεπρός⁴⁰, φίλος στενός ή και συγγενής του Λαζάρου, κάλεσε τον Ιησού σε γεύμα· ήταν και ο Λάζαρος καλεσμένος, και η Μάρθα υπηρετούσε και φρόντιζε για όλα.

Είχαν δεχθεί λαμπρά τον Ιησού, με τις συνηθισμένες περιποιήσεις που επέβαλλε η εβραϊκή φιλοξενία, πλύσιμο ποδιών, άλειψη μαλλιών με μυρωδάτο λάδι, φιλικό φίλημα του οικοδεσπότη, πρωτοκαθεδρία κτλ. Μα όλα αυτά δεν άρκεσαν της Μαρίας.

Η αγάπη της για τον Κύριο ξεχειλούσε, γύρευε άλλη θυσία, που να είναι άξια.

Πήρε ένα αλαβάστρινο δοχείο σφραγισμένο, γεμάτο μύρο νάρδου⁴¹ γνήσιο, μεγάλης αξίας, και, σιμώνοντας τον Ιησού, έσπασε το λαιμό του δοχείου και κατέχυσε το πολύτιμο μυρωδικό στο κεφάλι του.

Όλο το σπίτι μοσχοβόλησε με το μύρο, και όλοι απόρησαν με την πολυτελή θυσία της κόρης. Η Μαρία όμως, παραδομένη στην αγάπη της μονάχα, αφηφώντας τα λόγια τους, άλειψε και τα πόδια του Ιησού με το πολύτιμο λάδι, και, λύνοντας τις μακριές της πλεξούδες, τα σκούπισε με τα μαλλιά της.

Ο Ιούδας ο Ισκαριώτης ήταν και αυτός στο γεύμα. Εκείνος βαστούσε το ταμείο της συντροφιάς, ψούνιζε τα χρειαζόμενα. Εν τούτοις, αν και τα χρήματα στα χέρια του ανήκαν σε όλους, αυτός δε δίσταζε να παίρνει από το ταμείο ό,τι του χρειάζονταν για δικές του ατομικές αγορές, χωρίς να δίνει λογαριασμό σε κανέναν, κατακλέβοντας τους συντρόφους του.

Καθώς είδε τη Μαρία να περιχύνει το κεφάλι και τα πόδια του Ιησού, με το πολύτιμο μύρο, αγανάκτησε και διαμαρτυρήθηκε. Η

40 *Είναι άγνωστο, αν ο Σίμων αυτός ήταν πατέρας ή άνδρας της Μάρθας ή αν ήταν μονάχα συγγενής ή φίλος της οικογένειας. Πάντως όμως ήταν γιατρεμένος από την αρρώστια που του έδωσε το επώνυμο του, γιατί, αν ήταν ακόμα λεπριασμένος, θα του ήταν απαγορευμένο να επικοινωνεί με τους άλλους. Ίσως να ήταν ένας από τους πολλούς λεπριασμένους που γιάτρεψε ο Ιησούς.*

41 *Νάρδος: αρωματικό φυτό, ιδιαίτερος ακριβό, στο είδος της λεβάντας.*

ιδέα πως το αντίτιμο του μυρωδικού μπορούσε να είχε μπει στο ταμείο του και να έλθει στα χέρια του, ενώ έτσι πήγαινε χαμένο, τον αναστάτωνα.

— Γιατί να χαθεί έτσι το μύρο; αναφώνησε.

Και, για να δικαιολογήσει τη διαμαρτυρία του, πρόσθεσε, όχι από πονοψυχιά, αλλά από φιλαργυρία:

— Μπορούσε το μύρο τούτο να πουληθεί πάνω από τριακόσια δηνάρια, και να μοιραστεί στους φτωχούς.

Και μάλωνε τη Μαρία, και τη μάλωναν και οι άλλοι μαθητές.

Ο Ιησούς τους είπε:

— Αφήσετέ την γιατί τη στενοχωρείτε; Μου έκανε ένα καλό έργο. Γιατί πάντα τους φτωχούς τους έχετε κοντά σας, και όταν θέλετε μπορείτε καλό να τους κάνετε εμένα όμως δε θα μ' έχετε πάντοτε.

Και πρόσθεσε, προλέγοντας το γρήγορο θάνατο του:

— Ό,τι είχε μου το έδωσε. Πρόλαβε και μου μύρωσε το σώμα για τον ενταφιασμό. Αλήθεια σας λέγω, όπου και αν κηρυχθεί το ευαγγέλιο τούτο σε όλο τον κόσμο, μαζί θα διαλαληθεί κι εκείνο που έκανε αυτή, για να τη μνημονεύουν.

Τότε σηκώθηκε ο Ιούδας και βγήκε έξω.

Από την ημέρα που αρνήθηκε ο Ιησούς ν' αφήσει το λαό να τον στέψει βασιλέα, ύστερα από το θαύμα των ψωμιών και των ψαριών, ο Ιούδας είχε αρχίσει ν' απογοητεύεται, και να χάνει τις ελπίδες του στον Κύριό του. Σα σωστός Ιουδαίος που ήταν, τη Βασιλεία των Ουρανών δεν την ένιωθε παρά ως χρυσή εποχή στη γη, με ελευθερία εθνική, θρόνους σε διάφορα βασίλεια, πλούτη, δόξες και καλοφαγία. Η άρνηση του Ιησού να δεχθεί το θρόνο του Ισραήλ γκρέμιζε όλα του τα χρυσά όνειρα. Τ' αδιάκοπα ταξίδια με τις ταλαιπωρίες και τις στερήσεις, τα κηρύγματα και τα διδάγματα του Ιησού, που γι' αυτόν ήταν ακατάληπτα, οι κατατρεγμοί των μεγάλων και δυνατών, οι εχθρότητες, η φτώχεια, όλα αυτά μαζί γέμιζαν την καρδιά του πίκρα, ζούλια και φθόνο.

Και έτσι, όταν είδε να σκορπιέται το πολύτιμο μύρο, μαζί και τα τριακόσια δηνάρια που λαχταρούσε, τότε πια ξεχείλισε το ποτήρι.

Βγήκε ο Ιούδας, και πήγε ίσια στους αρχιερείς.

Είχε μαθευθεί πως ο Ιησούς βρίσκονταν στου Σίμωνα του Λε-

πρού, και πλήθος πολύ από Ιουδαίους πήγε, όχι μόνο για τον Ιησού, αλλά και να δει τον Λάζαρο, τον οποίο είχε αναστήσει από τους νεκρούς.

Το άκουσαν οι αρχιερείς, και αγρίεψαν τόσο, που και τον Λάζαρο θέλησαν να βγάλουν από τη μέση, για να μην υπάρχει η ζωντανή αυτή απόδειξη της θεϊκής εξουσίας του Ιησού. Γιατί πολλοί Ιουδαίοι, με την αφορμή αυτή, πήγαν, άκουσαν και πίστεψαν στον Ιησού.

Ώστε, όταν παρουσιάστηκε ο Ιούδας μπροστά τους, τον δέχθηκαν οι αρχιερείς με κρυφή χαρά.

Και τους είπε ο Ιούδας:

— Τι θέλετε να μου δώσετε και εγώ να σας τον παραδώσω;

Και άρχισε το παζάρεμα.

Οι αρχιερείς ήθελαν να πιάσουν και να σκοτώσουν τον Ιησού μυστικά, χωρίς θόρυβο, μην τύχει και γίνει αιματοχυσία αν πιάνονταν οι αρχές με το λαό, που τον θεωρούσε Μεσσία ώστε η πρόταση του Ιούδα ήταν ανέλπιστη βοήθεια στα σχέδιά τους. Δεν ήθελαν όμως και να του το αποδείξουν, μην το πάρει απάνω του, και νομίσει αυτός ο ταπεινός άνθρωπος του δρόμου, πως μετρούσε τίποτα στα μάτια τους ή πως τον είχαν ανάγκη.

Τον παζάρεψαν λοιπόν, τον γέλασαν και τον κατόρθωσαν να παραδώσει τον Κύριό του για τριάντα μονάχα αργύρια⁴², δηλαδή την αξία του πιο τιποτένιου δούλου.

Ώστε ούτε αμοιβή χρηματική άξια λόγου δεν επήρε ο Ιούδας, που να εξηγήσει την πράξη την ταπεινότερη, την ασχημότερη που ανέφερε ποτέ η ιστορία.

Τι άραγε τον έκανε λοιπόν τον Ιούδα να προδώσει;

Μήπως η γνώση πως γελάστηκε στην αποστολή του Ιησού, πως τα όνειρά του για το Μεσσία δε θ' αλήθευαν, πως θρόνους και τιμές σε τούτο τον κόσμο δε θ' αποκτούσε; Και βλέποντας τον Ιησού καταδιωγμένο και πάμπτωχο, έχασε μαζί με τις υλικές του ελπίδες και την πίστη στον Κύριό του;

Μήπως τον πρόδωσε από ζούλια, νιώθοντας την αγάπη του Ιησού για τους συντρόφους του, τους αγνούς και αγαθούς Γαλιλαίους, που λάτρευαν τον Κύριό τους και τον ανεγνώριζαν για υιό του

42 *Αργύριον ήταν ασημένιο νόμισμα. Τα τριάκοντα αργύρια της προδοσίας του Ιησού ισοδυναμούν με τέσσερις χρυσές λίρες Αγγλίας, περίπου.*

Θεού;

Μήπως η ίδια προφητεία του Ιησού για το μελλούμενο θάνατο του το μαρτυρικό, να τον έσπρωξε στο έγκλημα, σβήνοντάς του την τελευταία ελπίδα επίγειου μεγαλείου και αμοιβής στη ζωή;

Ίσως να πρόδωσε μονάχα από πείσμα, που σκορπίστηκε το πολύτιμο μύρο, και μαζί το μεγάλο χρηματικό ποσό, που αν είχε μπει στο ταμείο του, θα μπορούσε να το είχε εκμεταλλευθεί αυτός; Από πρόστυχη φιλαργυρία, και, βλέποντας τα πάντα χαμένα, τον Ιησού ανάμεσα στους Ιουδαίους, και τους Ιουδαίους αποφασισμένους να τον σκοτώσουν, θέλησε να βγάλει τουλάχιστον από το θάνατο του Κυρίου του κάποιο κέρδος υλικό για τον εαυτό του, έστω το πενιχρό αυτό ποσό που του έδιναν;

Ίσως από κούραση για την περιπλανώμενη ζωή τους, και αδυναμία ν' αφήσει θεληματικά τον Κύριό του, που τρία χρόνια τον είχε ακολουθήσει;

Όλα αυτά μαζί ίσως, ή και κανένα απ' όλα αυτά.

Ίσως να το έκανε μονάχα από φθόνο, το φθόνο του ταπεινού για τον ανώτερο του, του πρόστυχου για τον ευγενή, του μικρού για το μεγάλο το φθόνο της χαμηλής ψυχής, που δεν έχει τη δύναμη ν' ανεβεί εκεί που στέκεται ο δυνατότερος του, που δεν ανέχεται την υπεροχή του, που πονεί να τον αισθάνεται ανώτερο, που βλέπει το δυνατό πέταγμα της μεγάλης ψυχής, και δεν έχει φτερά να την ακολουθήσει, και αδημονεί και μισεί και καταστρέφει...

Ο Ιησούς όμως; Ο Ιησούς που διάβαζε σε όλες τις ψυχές, που τον ήξερε φιλάργυρο και κλέφτη και κακόπιστο και πονηρό, γιατί τον πήρε και τον έκανε έναν από τους δώδεκα διαλεχτούς του αποστόλους, και τον δίδαξε και τον αγάπησε σαν τους άλλους, και τον είχε κοντά του μέρα και νύχτα, αφήνοντας στα χέρια του, ακριβώς εκείνο που το περισσότερο εκτιμούσε ο Ιούδας, το ταμείο του ομίλου των;

Η πράξη αυτή του Ιησού εικονίζει όλη του τη διδαχή, είναι συνεπής με όλον του το χαρακτήρα.

Τον διάλεξε ο Ιησούς, ακριβώς γιατί τον ήξερε φιλάργυρο και πονηρό και κλέφτη και κακόπιστο. Γιατί τους αδικημένους και τους αμαρτωλούς σπλαχνίζονται ο Ιησούς, τους αποδιωγμένους από την κοινωνία, και τους πεσμένους και τους ελεεινούς. Γιατί δεν είχε

έλθει στον κόσμο ενάρετους να καλέσει, αλλ' αμαρτωλούς.

Και ο Ιούδας ήταν αμαρτωλός. Γι' αυτόν τον κράτησε κοντά του.

Και έτσι, αφού συνεννοήθηκε ο Ιούδας με τους αρχιερείς, και αφού πήρε τα τριάντα αργύρια, υποσχέθηκε να τους παραδώσει τον Κύριό του, γύρισε στη Βηθανία και πήγε πάλι με τον Ιησού, περιμένοντας την περίπτωση να τον παραδώσει, και φυλάγοντας στην καρδιά του το μαύρο του μυστικό.

ΜΕ'. Βάγια

Ήταν Κυριακή. Πρωί πρωί, ξεκίνησε πεζή ο Ιησούς από τη Βηθανία, με τους μαθητές του, και πήρε το μεγάλο δρόμο που πάγει στην Ιερουσαλήμ, περνώντας από το Όρος των Ελαιών.

Οι Ιουδαίοι, που παρεβρέθηκαν στην ανάσταση του Λαζάρου, είχαν διαλαλήσει το θαύμα, και η είδηση έκανε φτερά και ακούστηκε παντού, και το όνομα του Ιησού πετούσε από στόμα σε στόμα, και όλοι μια λαχτάρα είχαν, να δουν το νέο προφήτη, που του είχε δοθεί η θεική χάρη να σηκώνει πεθαμένους από τον τάφο.

Όστε όταν οι Ιουδαίοι που είχαν πάγει στου Σίμωνα του Λεπρού να δουν τον Λάζαρο, ανήγγειλαν πως έρχεται ο προφήτης της Γαλιλαίας, λαός πολύς βγήκε να τον υποδεχθεί.

Καθώς πλησίαζε ο Ιησούς στη Βηθσφαγή⁴³, χωριουδάκι μισοκρυμμένο μες στις συκιές, τις φοινικιές και τις δράνες, λίγο νότια της Βηθανίας, φώναξε δυο του μαθητές, και τους είπε:

— Πηγαίνετε στο χωριό αντίκρυ, και ευθύς, μπαίνοντας μέσα, θα βρείτε μιαν όνισσα δεμένη με το πουλάρι της, που στη ράχη του άνθρωπος ακόμα δεν κάθισε· λύσετέ το και φέρετέ μου το. Και αν κανένας σας ρωτήσει, «Γιατί το λύνετε;» πείτε πως ο Κύριος το χρειάζεται, και θα το στείλει πάλι αμέσως πίσω.

Έφυγαν οι μαθητές και πήγαν στη Βηθσφαγή, όπου, μόλις μπήκαν, βρήκαν, όπως τους το είπε ο Ιησούς, ένα ονάρι δεμένο με τη μάνα του, κοντά σε μια πόρτα, απέξω, στο δρόμο απάνω, και το έλυσαν.

Μερικοί που τους είδαν, ρώτησαν:

— Τι κάνετε και λύνετε το ονάρι;

Αποκρίθηκαν οι μαθητές και είπαν:

— Ο Κύριος το χρειάζεται.

Καθώς το άκουσαν οι χωρικοί, ευθύς παρέδωσαν το ζώο και το πήγαν του Ιησού. Για να τον τιμήσουν περισσότερο, άπλωσαν τα ρούχα τους απάνω στο ονάρι, και, αφού κάθισε ο Ιησούς στη ράχη του, η συνοδεία, όλη μαζί, πήρε πάλι το δρόμο της Ιερουσαλήμ.

Ο ενθουσιασμός ήταν μεγάλος, και ολοένα μεγάλωνε περισσότε-

43 Βηθσφαγή θα πει συκόσπιτο. Ήταν τόσες συκιές σ' εκείνο το μέρος ώστε το χωριό ονομάστηκε απ' αυτές.

ρο. Εκείνοι που τον ακολουθούσαν τον Ιησού μαρτυρούσαν πως φώναξε τον Λάζαρο από τον τάφο και τον ανέστησε, και όσοι τ' άκουαν έτρεχαν να τον προαπαντήσουν, και άπλωναν χάρω τα ρούχα τους για να περάσει απάνω το γαιΐδουράκι, και έκοβαν βάγια από τις φοινικιές, και κλωνάρια από τ' ανθισμένα δέντρα, στρώνοντας το δρόμο με λουλούδια και με κλαδιά.

Κόσμος πολύς έτρεχε γύρω στον Ιησού, που ήταν καθισμένος στο ονάρι, και άλλοι εμπρός, άλλοι πίσω, χαρούμενα φώναζαν:

— Ωσαννά⁴⁴! Ευλογημένος εκείνος που έρχεται στο όνομα του Κυρίου, ο βασιλέας του Ισραήλ. Ευλογημένη η βασιλεία που έρχεται στο όνομα του Κυρίου, του πατέρα μας Δαυίδ! Ωσαννά εν τοις υψίστοις!

Τρέχοντας πλάγι του, και σκορπώντας λουλούδια μπροστά του, έψαλλαν τα πλήθη ύμνους και ψαλμούς των μεγάλων εορτών, και έλεγαν:

— Ευλογημένος ο βασιλέας που φθάνει στο όνομα του Κυρίου! Ειρήνη στον ουρανό και δόξα εν υψίστοις!

Τέτοιος ήταν ο ενθουσιασμός και η θρησκευτική κατάνυξη, που μερικοί Φαρισαίοι που βρέθηκαν εκεί σκανδαλίστηκαν, και σιμώνοντας είπαν του Ιησού:

— Κύριε, μάλωσε τους μαθητές σου!

Μα τους αποκρίθηκε ο Ιησούς:

— Σας λέγω πως αν ετούτοι σωπάσουν, οι πέτρες θα φωνάξουν.

Ο δρόμος ανέβαινε από την πλαγιά του Όρους των Ελαιών, περνώντας από τα πράσινα λιβάδια, όπου καρυδιές και βελανιδιές, μουριές, συκιές, κουρμαδιές και ελιές άπλωναν τη σκιά τους και δρόσιζαν τους διαβάτες.

Έξαφνα, σ' ένα απότομο γύρισμα του βουνού, εκεί που κατεβαίνει ο δρόμος στην κοιλάδα των Κέδρων, φάνηκε η Ιερουσαλήμ, ολόασπρη και υπερήφανη, με τις χρυσές του ναού τις στέγες και τους μεγαλόπρεπους μαρμαρένιους πύργους.

Την είδε ο Ιησούς την Ιερή Πόλη, με τις πολλές αμαρτίες και τ' αμέτρητα κακουργήματα, τη φωλιά της υποκρισίας, της δολιότητος και της κακίας, και, αναπολώντας τις κατάρεις που είχε μαζέψει

44 Ωσαννά: είναι ευχή σαν το ζήτω και το λατινικό *vivat* και σημαίνει: «Σώσε, παρακαλώ!»

απάνω της, έκλαψε γι' αυτήν και θρήνησε λέγοντας:

— Αν ήξερες και συ ακόμα σήμερα ποιος είναι ο δρόμος της ειρήνης — της ευτυχίας και της σωτηρίας σου! Μα τώρα όλα αυτά είναι κρυμμένα από τα μάτια σου...

Και προβλέποντας τη φοβερή καταστροφή που ήταν να πέσει μόλις πενήντα χρόνια αργότερα, όχι μόνον στην Ιερή Χώρα του Σολομώντος, αλλά και στη φυλή ολόκληρη, προφήτεψε και είπε:

— Γιατί θα πλακώσουν μέρες που οι εχθροί θα σε τριγυρίσουν με χαρακώματα και θα σε περικυκλώσουν, θα σε ζώσουν από παντού και θα σε γκρεμίσουν, και μαζί σου θα χαθούν τα παιδιά σου. Και δε θα σου αφήσουν πέτρα σε πέτρα, και τούτο γιατί δεν ένιωσες τη χάρη που σου ήλθε.

Στην κοιλάδα, πλήθος πολύ ήταν μαζεμένο, και περίμενε τον Ιησού τον είδαν που ξεπρόβαλε από το γύρισμα του βουνού, καθισμένο στο ονάρι του, και ευθύς ξεκίνησαν και αυτοί να τον υποδεχθούν, κόβοντας στο δρόμο κλαδιά και βάγια, και ψάλλοντας:

— Ωσαννά! Ευλογημένος εκείνος που έρχεται στο όνομα του Κυρίου.

Και όταν έφθασαν στο πλήθος που κατέβαινε, ενώθηκαν όλοι μαζί, και, με τον Ιησού στη μέση, μπήκαν στην Ιερουσαλήμ κουνώντας τα βάγια τους και ψάλλοντας:

— Ωσαννά! Ωσαννά! Ωσαννά!

Στους δρόμους, στα παράθυρα, στις στέγες, κόσμος μαζεύθηκε να δει τη συνοδεία, η πόλη αναστατώθηκε, και όσοι δεν ήξεραν τι έτρεχε ρωτούσαν:

— Ποιος είναι τούτος;

Και τα πλήθη απαντούσαν:

— Τούτος είναι ο Ιησούς, ο προφήτης, από τη Ναζαρέτ της Γαλιλαίας.

Και όλο και πιο ενθουσιαστικά έψαλλαν:

— Ωσαννά στον υιό του Δαβίδ! Ωσαννά εν τοις υψίστοις.

Θριαμβευτική ήταν η ειρηνική και χαρούμενη αυτή είσοδος του Ιησού στην Ιερουσαλήμ, με τη συνοδεία χιλιάδων φτωχών ανθρώπων, που οι περισσότεροι ήταν Γαλιλαίοι, περιφρονημένοι από τους Ιουδαίους. Η ρωμαϊκή αρχή δεν έκανε τίποτα για να εμποδίσει τη θρησκευτική αυτή επίδειξη, γιατί κανέναν δεν πείραζε, και πολι-

τική σημασία καμιά δεν είχε, ούτε μπορούσε να κρύβει σχέδιο επαναστατικό.

Οι Φαρισαίοι όμως, βλέποντας την πίστη και την αγάπη του λαού για τον Ιησού, έτριζαν τα δόντια, φουρκίζονταν, και έλεγαν αγανακτισμένοι στους αρχιερείς και στους άρχοντες:

— Το βλέπετε πως τίποτα καλό δεν κάναμε; Να, όλος ο κόσμος πίσω του τρέχει.

Ως το βουνό Μοριά, στην είσοδο του ναού, τον πήγε η συνοδεία. Πέρα όμως, δεν μπορούσαν να περάσουν, γιατί κανένας δεν έπρεπε να μπει μέσα με σκονισμένα πόδια. Πριν φθάσουν λοιπόν εμπρός στην πύλη του Ναού, σκορπίστηκαν τα πλήθη, ο Ιησούς κατέβηκε από το ονάρι και μπήκε μόνος στο Ναό.

Κοίταξε γύρω, και είδε με αηδία ότι, όπως και τρία χρόνια πρωτότερα, όταν είχε ξαναέλθει στην Ιερουσαλήμ για τις εορτές του Πάσχα, ο ναός είχε ξαναγίνει αληθινός στάβλος.

Ήταν μέρα της αγοράς του πασχαλινού αρνιού, και οι ζωτρόφοι είχαν φέρει πάλι τα κοπάδια τους, οι περιστεράδες τα καφάσια τους, οι σαράφηδες τα ταμεία τους, οιπραματευτάδες τιςπραμάτειες τους. Όλα αυτά ήταν στοιβαγμένα, κοπαδιασμένα, μαντρωμένα στο περιστύλιο του ναού και στην ψηφιδωτή αυλή· οι αγοραστές παζάρευαν τα σφαχτά, οι ιερείς τα πουλούσαν, χαλούσαν χρήματα, δάνειζαν, έκλεβαν, απατούσαν, έκαναν τις μικροδουλίτσες τους, χωρίς κανένα σεβασμό για την ιερότητα του μέρους. Η βρώμα και ο θόρυβος ήταν απαίσια.

Όπως και τρία χρόνια πρωτότερα, εμπρός στο θέαμα αυτό, λυπήθηκε ο Ιησούς, συνάμα και θύμωσε. Και, ρίχνοντας χάμω τα ταμεία, πέταξε έξω χρήματα καιπραμάτειες, έδιωξε τους εμπόρους, τα βόδια, τα κοπάδια, αναποδογύρισε τους μπάγκους με τα περιστέρια, έδιωξε τους αγοραστές και απαγόρευσε να μεταφέρουν οτιδήποτε, περνώντας από μέσα από το ναό. Και με αγανάκτηση τους είπε:

— Δεν είναι γραμμένο πως «Το σπίτι μου είναι σπίτι προσευχής για όλα τα έθνη»; Σεις όμως το κάνατε σπηλιά ληστών.

Κανένας δεν τόλμησε να αντισταθεί ούτε να του αντείπει τίποτα. Οι γραμματισμένοι, οι αρχιερείς και οι Φαρισαίοι, οργισμένοι, γύρευαν πως να τον βγάλουν από τη μέση, αλλά δεν τολμούσαν να τον αγγίξουν, γιατί φοβούνταν το λαό, που ήταν φανατισμένος εκεί-

νη την ώρα με τον Ιησού.

Και όταν καθарίστηκε ο ναός, και ησύχασε από την ταραχή, μαζεύθηκαν πάλι οι πιστοί, και άρχισε ο Ιησούς να διδάσκει. Τον άκουε ο λαός, κρεμασμένος στα χείλη του, πίνοντας με λαχτάρα τα λόγια του. Και ήλθαν τυφλοί, κουτσοί και ανάπηροι ζητώντας βοήθεια, και όλους τους γιάτρεψε.

Τα παιδάκια που έψαλλαν στο ιερό, βλέποντας τα θαύματα και ακούοντας τα λόγια του, φώναξαν και αυτά και είπαν:

— Ωσαννά στον υιό του Δαβίδ! Ωσαννά!

Τ' άκουσαν οι αρχιερείς και οι γραμματισμένοι, και αγανάκτησαν. Είπαν του Ιησού:

— Ακούς τι λένουν αυτοί;

Και ο Ιησούς τους αποκρίθηκε:

— Ναι! Ποτέ σας δε διαβάσατε πως «Από το στόμα των μικρών και των νηπίων ετόνισες ύμνο»;

Από τον κόσμο που μαζεύουνταν κάθε χρόνο στην Ιερουσαλήμ για τις εορτές του Πάσχα, και που οι ιστορικοί υπολογίζουν ως τρία εκατομμύρια, πολλοί ήταν ξένοι. Εκτός από τους Εβραίους, που και από τα πιο μακρινά μέρη ξεκινούσαν για το μεγάλο αυτό προσκύνημα, πήγαιναν και εθνικοί πολλοί, είτε γυρισμένοι στην πίστη των Εβραίων, είτε από περιέργεια, να δουν το μοναδικό αυτό θέαμα· γι' αυτούς, είχαν διαθέσει οι Εβραίοι τον περίβολο του Ναού, μια μεγάλη αυλή που περιτριγύριζε τα ιερά χτίρια, το μεγαλύτερο διαμέρισμα απ' όλα, και που ονομάζονταν Αυλή των Εθνικών. Τέτοια αντιπάθεια τους είχαν οι Εβραίοι, που και γυρισμένους ακόμα στον Ισραηλιτισμό, δεν τους ήθελαν αναμεταξύ τους.

Πήγαν λοιπόν κι εκείνον το χρόνο οι Έλληνες να προσκυνήσουν στην Ιερουσαλήμ. Μερικοί απ' αυτούς έμαθαν τα έργα του Ιησού, άκουσαν ίσως τη διδαχή του στο ναό και στους δρόμους, και, αν και μαθημένοι από φιλοσοφία και υψηλή ηθική του ελληνικού πολιτισμού, θαύμασαν και απόρησαν με τόση σοφία, και θέλησαν προσωπικώς να τον γνωρίσουν.

Πήγαν λοιπόν στον Φίλιππο το Γαλιλαίο και του είπαν:

— Κύριε, θέλουμε τον Ιησού να ιδούμε.

Ο Φίλιππος δεν τόλμησε να πάγει ίσα στον Κύριό του. Ίσως να θυμούνταν τα λόγια του Ιησού στη Χαναναία, που τον παρακαλού-

σε να σώσει το κορίτσι της: «Δε στάλθηκα παρά μόνο στα χαμένα πρόβατα του Ισραήλ.» Ίσως να αισθάνονταν και αυτός για τους εθνικούς την ίδια περιφρόνηση που τους είχε η φυλή του, η οποία ως ρητό έλεγε, «σκότωσε ακόμα και τον καλύτερο εθνικό· σπάσε το κεφάλι και του καλύτερου ακόμα φιδιού», και δεν ήθελε να σκοτίσει τον Κύριό του με εθνικού αίτησης.

Γνωρίζοντας την αποφασιστικότητα του συντοπίτη του του Ανδρέα, τον πήρε κατά μέρος, και του είπε την επιθυμία των Ελλήνων, και αφού συζήτησαν το πράγμα, αποφάσισαν και πήγαν μαζί στον Ιησού, και του είπαν πως Έλληνες ζητούν να τον δουν και να τον γνωρίσουν.

Το άκουσε ο Ιησούς, και χαρά μεγάλη πλημμύσισε την καρδιά του την ώρα που οι αρχηγοί της φυλής του είχαν αποφασίσει το θάνατο του, τα λόγια του, φθάνοντας στα πέρατα του Ισραήλ, καρποφορούσαν σε ξένα χώματα, του έφερναν τους αγέρωχους ειδωλολάτρεις συγκινημένους στα πόδια του.

Αποκρίθηκε ο Ιησούς στους μαθητές του και είπε:

— Ήλθε η ώρα να δοξαστεί ο υιός του ανθρώπου!

Και προφητεύοντας τον κλονισμό που θα έφερνε στον κόσμο ο θάνατος του, και τη μοναδική στην ιστορία επέκταση που θα λάμβανε η θρησκεία μετά το θάνατο του, είπε στους μαθητές του:

— Αλήθεια, αλήθεια σας λέγω, αν ο σπόρος του σιταριού πέσει στη γη και δεν πεθάνει, αυτός μόνος μένει αν όμως πεθάνει, πολύν καρπό θα φέρει.

Γιατί όσο ο σπόρος μένει ακέραιος, δεν παράγει τίποτα πρέπει να χαλάσει, να σαπίσει, για να βλαστήσει έτσι, προβλέπει ο Ιησούς πως ο θάνατος του θα στερεώσει τη θρησκεία του, και το κήρυγμά του θα καρποφορήσει και θα απλωθεί παντού.

Η σκέψη του μαρτυρικού θανάτου που ήταν να υποφέρει, τον έφερε μια στιγμή σε αγωνία.

— Τώρα η ψυχή μου ταραίζεται, ανεφώνησε, και τι να πω; Πατέρα, σώσε με από την ώρα αυτή!

Και πάλι πνίγοντας τη φυσική αναστάτωση της σάρκας, ξαναβρήκε την ψυχική του ηρεμία και είπε:

— Μα γι' αυτό ήλθα στην ώρα τούτην. Πατέρα, δόξασε το όνομά σου.

Και ακούστηκε έξαφνα μια φωνή από τον ουρανό, που έλεγε:
— Και εδόξασα και πάλι θα δοξάσω!

Ήταν τρίτη φορά που ακούονταν αυτή η φωνή στους ανθρώπους, όπως είχε ακουστεί στη βάπτιση και στη μεταμόρφωση του Ιησού.

Ο κόσμος όμως που ήταν εκεί δεν το κατάλαβε· μερικοί είπαν:
— Βροντή έγινε!

Άλλοι πάλι έλεγαν:

— Άγγελος του μίλησε!

Τους αποκρίθηκε ο Ιησούς και τους είπε:

— Δεν έγινε για μένα η φωνή αυτή, αλλά για σας. Τώρα είναι που καταδικάζεται ο κόσμος τούτος, τώρα είναι που θα ριχθεί έξω ο αρχηγός του κόσμου τούτου — δηλ. ο διάβολος. Και εγώ, όταν υψωθώ από τη γη, θα τραβήξω όλους προς εμένα.

Τα λόγια του αυτά προέλεγαν το θάνατο του, και με τι τρόπο ήταν να πεθάνει υψωμένος στο σταυρό. Και προέλεγαν το θρίαμβο της θρησκείας που δίδασκε.

Απόρησε και σκανδαλίστηκε ο όχλος με τις μαύρες αυτές προβλέψεις.

Ο Μεσσίας, κατά τις παραδόσεις τους, ήταν να βασιλέψει στη γη για πάντα πως μιλούσε λοιπόν ο Ιησούς για «την ύψωση του» —έκφραση εβραϊκή που σήμαινε «θάνατος»— δηλ. ύψωση από τη γη κατά τον ουρανό; Τους είχαν διδάξει οι ραββίνοι τους πως, μετά τη βασιλεία του Μεσσία, θ' ακολουθούσε γενική ανάσταση.

Ο Ιησούς τους είχε πει πως «ήλθε η ώρα να δοξαστεί ο υιός του ανθρώπου», μιλώντας για τον εαυτό του, και «υιός του ανθρώπου» ήταν ένας από τους τίτλους που έδιναν του Μεσσία. Αν λοιπόν ήταν εκείνος ο υιός του ανθρώπου, πως τους έλεγε τώρα πως «θα υψωθεί από τη γη»;

Στενοχωρημένοι του είπαν:

— Εμείς ακούσαμε από το νόμο πως ο Χριστός μένει για πάντα. Πως λες εσύ ότι πρέπει να υψωθεί ο υιός του ανθρώπου; Ποιος είναι αυτός ο υιός του ανθρώπου;

Μα ο Ιησούς δεν αποκρίθηκε στο ρώτημά τους. Τους έβλεπε κλονισμένους στην πίστη τους, γιατί ο Χριστός της πραγματικότητας που ήλθε να πεθάνει για να σώσει τον κόσμο, δεν ανταποκρίνου-

νταν στην παράδοση του Μεσσία, όπως τη δίδασκαν οι διαβασμένοι τους.

Και λυπημένος για τη λιγοπιστία τους, είπε μονάχα:

— Λίγον καιρό ακόμα θα μείνει το φως μαζί σας· περπατάτε όσο έχετε το φως, μη σας πλακώσει το σκοτάδι· γιατί εκείνος που περπατά στο σκοτάδι, δεν ξέρει πού πηγαίνει. Όσο έχετε το φως, πιστεύετε στο φως, για να γίνετε υιοί του φωτός.

Το φως ήταν εκείνος, αυτοί έπρεπε να τον ακολουθήσουν.

Αλλά τα πλήθη αυτά δεν ήταν ακόμα έτοιμα να το καταλάβουν, και αγρίεψαν.

Έφυγε τότε κρυφά ο Ιησούς από ανάμεσά τους.

Μπήκε στο ιερό και κοίταξε όλα ολόγυρα. Είχε βραδιάσει. Τότε πήρε τους δώδεκα, και έφυγε και ανέβηκε στο Όρος των Ελαιών, και από κει στη Βηθανία, όπου πέρασε τη νύχτα.

ΜΣΤ'. Δευτέρα

Την επαύριο το πρωί, βγαίνοντας από τη Βηθανία για να πάγει πάλι να διδάξει στην Ιερουσαλήμ, ο Ιησούς πείνασε, και, βλέποντας από μακριά μια συκιά φυλλωμένη, τη ζύγωσε.

Οι Εβραίοι συνήθιζαν να φυτεύουν συκιές πλάγι στους μεγάλους δρόμους, γιατί είχαν την ιδέα πως η σκόνη τις ωφελεί. Ο καρπός ήταν κοινό κτήμα, και κάθε διαβάτης είχε δικαίωμα να τον κόψει.

Στην Παλαιστίνη υπάρχουν διαφόρων ειδών σύκα, άλλα φθινοπωριάτικα και άλλα πρώιμα, όπου πριν βγουν τα φύλλα ωριμάζει ο καρπός⁴⁵. Όστε δέκα μήνες του χρόνου υπάρχουν ώριμα σύκα.

Όταν λοιπόν είδε ο Ιησούς από μακριά την ολοπράσινη συκιά, πλησίασε μήπως βρει κανένα σύκο στα κλαδιά της· μα, όταν έφθασε κοντά της, δε βρήκε παρά φύλλα, γιατί δεν ήταν ακόμα ο καιρός των καρπών της.

Και της είπε:

— Ποτέ πια από σένα, στον αιώνα, κανένας να μη φάγει καρπό.

Και τράβηξε πάλι το δρόμο του με τους μαθητές του.

Και ευθύς άρχισαν τα φύλλα της συκιάς να μαραίνονται, ώσπου ξεράθηκε όλο το δέντρο ως τη ρίζα.

Πήγαν στην Ιερουσαλήμ, και μπήκαν στο ναό, όπου άρχισε πάλι ο Ιησούς να διδάσκει, περπατώντας κάτω από τις στοές του ναού, ανάμεσα στους προσκυνητές, που σπρώχνονταν γύρω του ν' ακούσουν.

Ωστόσο, οι αρχιερείς που είχαν δει το θρίαμβο του Ιησού την παραμονή, και που είχαν παραβρεθεί στο δεύτερο καθάρισμα του ναού, κατάλαβαν τον κίνδυνο που απειλούσε την αυθαίρετη εξουσία τους, αν ο Ιησούς εξακολουθούσε να έχει τόσην επιρροή στα πλήθη. Και τρόμαξαν.

Μαζεύτηκαν πάλι σε συμβούλιο, για να σκεφθούν με τι τρόπο μπορούσαν να τον βγάλουν από τη μέση.

Να τον πιάσουν από μέσα από το ναό ήταν αδύνατο, γιατί κόσμος πολύς ήταν πάντα γύρω του, και οι προσκυνητές, που, προπάντων ύστερα από την ανάσταση του Λαζάρου, είχαν φανατιστεί, θα σήκωναν επανάσταση εναντίον τους, και ήταν φόβος μην έλθουν

45 Υπάρχει και ένα είδος σύκου άσπρου που ωριμάζει την άνοιξη.

τότε οι Ρωμαίοι και πιάσουν πρώτα πρώτα αυτούς τους αρχιερείς και τους άρχοντες, ως στοιχεία αντιδραστικά, που θύμωναν και ερέθιζαν το λαό, και τότε και η ζωή τους ακόμα θα ήταν σε κίνδυνο. Να τον δολοφονήσουν ήταν δύσκολο, γιατί πολλοί ήταν οι πιστοί γύρω του. Ο μόνος κατάλληλος τρόπος να τον εκμηδενίσουν στα μάτια του λαού, ήταν να καταστρέψουν το γόητρο του.

Στοχάστηκαν λοιπόν, εμπρός στο μαζεμένο λαό, να του κάνουν ένα δυο ερωτήματα που θα τον μπέρδευαν και θα έδειχναν την ψευτοαποστολή του, ή θα τον υποχρέωναν να πει πράγματα που θα έβαζαν εναντίον του τους Ρωμαίους.

Εκεί λοιπόν που δίδασκε ο Ιησούς στο ναό, σούσουρο ακούστηκε, και ο λαός παραμέρισε βιαστικά.

Μεγάλη και επιβλητική συνοδεία προχωρούσε και έμπαινε στο ναό.

Ήταν επιτροπή από ό,τι ανώτερο και πνευματικότερο είχε να δείξει η εβραϊκή αριστοκρατία. Δημογέροντες, αρχιερείς, νομοδιαβασμένοι, πρεσβύτεροι, Φαρισαίοι κατάφθαναν με αργό αρχοντικό βήμα, ντυμένοι στις πλούσιες ιερατικές τους φορεσιές, στολισμένοι με βαριά μακριά κρόσια, φορτωμένοι φυλαχτά⁴⁶. Ήλθαν και τριγύρισαν τον Ιησού εμπρός στο λαό, που οι περισσότεροι ήταν ακόλουθοι του, και τον ρώτησαν επισήμως:

— Πες μας, με ποια εξουσία τα κάνεις αυτά, και ποιος σου έδωσε την εξουσία αυτή;

Αντί να τους αποκριθεί όσα είχαν ακούσει κιόλα πολλές φορές, και που ήξεραν επίσης καλά όπως και οι πιστοί, ο Ιησούς τους έκανε άλλο ερώτημα:

— Θα σας ρωτήσω και εγώ ένα λόγο, που αν μου τον πείτε, θα σας πω και εγώ με ποια εξουσία κάνω όσα κάνω. Το βάπτισμα του Ιωάννη από πού είναι, από τον ουρανό ή από τους ανθρώπους;

Οι αρχιερείς και οι σύντροφοι τους κοντοστάθηκαν.

46 *Κρόσια και φούντες έπρεπε όλοι οι Εβραίοι να φορούν στα φορέματά τους κατά το νόμο, για να τους θυμίζουν τις εντολές του Θεού. Και ο αριθμός των κροσιών αντιπροσώπευε τον αριθμό των νόμων. Όσο πιο ευσεβής λοιπόν ήθελε ο Εβραίος να δειχθεί, τόσες περισσότερες φούντες κρόσια φορούσε, και τόσο μακρύτερα και τόσο πλουσιότερα τα έκαμνε. Τα φυλαχτά ήταν μεμβράνες τυλιγμένες, όπου βρίσκονταν γραμμένα ρητά του Νόμου. Οι Φαρισαίοι τα κρέμαζαν στο μέτωπο ή στο στήθος και στο αριστερό χέρι, και τα φορούσαν μεγαλύτερα από τους άλλους, για να επιδείξουν την ευσέβειά τους.*

— Αποκριθείτε μου! πρόσταξε ο Ιησούς.

Ο λαός γύρω περίμενε, περίεργος ν' ακούσει· αυτοί όμως σώπαιναν.

Τον Ιωάννη τον είχαν αποκηρύξει ως ψευτοπροφήτη και είχαν αρνηθεί το βάπτισμά του· ώστε θα διέψευδαν όλη τους τη διδασκαλία αν έλεγαν τώρα πως ήταν από τον ουρανό. Να πουν όμως από τους ανθρώπους, φοβούνταν το λαό, που λάτρευε τον Ιωάννη σα μεγάλο προφήτη.

Αναμεταξύ τους συζητούσαν και έλεγαν σιγά:

— Αν πούμε πως είναι από το Θεό, θα μας πει: «Γιατί λοιπόν δεν πιστέψατε;» Και αν πούμε από τους ανθρώπους, τότε όλος ο λαός θα μας λιθοβολήσει.

Και, στενοχωρημένοι πολύ, είπαν:

— Δεν ξέρομε.

Ήταν μεγάλη ταπείνωση για τους σοφούς αυτούς του Ισραήλ, που είχαν την απαίτηση να εξηγούν τις μυστικότερες και κρυφότερες έννοιες της Γραφής, να ομολογήσουν εμπρός στον Ιησού πως δεν μπορούσαν ν' αποκριθούν στο ερώτημά του.

Και τους είπε ο Ιησούς, με περιφρόνηση για την υποκρισία, όσο και για τη δειλία τους:

— Ούτε εγώ δε σας λέγω με ποια εξουσία τα κάνω αυτά.

Και γυρνώντας σε όλους, στο λαό που διψασμένος τον άκουε, καθώς και στους μεγαλουσιάνους, ρώτησε:

— Τι συμπεραίνετε;

Και είπε μια παραβολή:

— Ένας άνθρωπος είχε δυο παιδιά ήλθε στο πρώτο και είπε: «Παιδί μου, πήγαινε σήμερα να δουλέψεις στο αμπέλι μου.» Αλλ' αυτός αποκρίθηκε και είπε: «Δε θέλω.» Ύστερα όμως μετάνιωσε και πήγε. Ήλθε ο πατέρας και στο δεύτερο, και είπε το ίδιο. Εκείνος αποκρίθηκε: «Ναι, Κύριε», και δεν πήγε. Ποιος από τους δυο έκανε το θέλημα του πατέρα του;

Του αποκρίθηκαν:

— Ο πρώτος.

Τους λέγει τότε ο Ιησούς, αποτεινοντας το λόγο μάλλον στη φάρα των μεγαλουσιάνων, που με την υποκρισία τους επιβάλλουνταν στο λαό:

— Αλήθεια σας λέγω πως οι τελώνες και οι αμαρτωλές θα σας προσπεράσουν στη Βασιλεία του Θεού. Γιατί ήλθε σε σας ο Ιωάννης, περπατώντας στο δρόμο της αρετής, και δεν τον πιστέψατε, ενώ οι τελώνες και οι αμαρτωλές τον πίστεψαν. Σεις όμως, αν και τον είδατε, δε μετανιώσατε ύστερα, ώστε να τον πιστέψετε.

Οι τελώνες και οι αμαρτωλές παρέβηκαν στην αρχή τις εντολές του Θεού, αλλά εξαγόρασαν ύστερα τις αμαρτίες τους με την πίστη τους. Οι Φαρισαίοι όμως, σαν το δεύτερο παιδί της παραβολής, μόνο φαινομενικά τηρούν το νόμο, και αρνούνται ν' ακούσουν το λόγο του Θεού, που τους τον δίδαξε ο Ιωάννης πρώτα, και ύστερα ο Ιησούς.

Δάγκαναν τα χείλια τους οι μεγαλουσιάνοι, μα δεν τολμούσαν ν' αγριέψουν, γιατί το πλήθος με λαχτάρα κοίταζε τον Ιησού, πίνοντας τα λόγια του, και λατρεύοντάς τον σαν προφήτη.

Και τους είπε ο Ιησούς άλλη παραβολή, όπου ακόμα πιο σκληρά στιγματίζει την κακία και το φθόνο τους.

— Ένας άνθρωπος φύτεψε αμπέλι, το περιτριγύρισε με φράχτη, έσκαψε ένα ληνό, έχτισε πύργο, το νοίκιασε σε γεωργούς και έφυγε. Σαν ήλθε ο καιρός, έστειλε ένα δούλο να παραλάβει από τους γεωργούς καρπό του αμπελιού του μα αυτοί έπιασαν το δούλο, τον έδειραν και τον ξαπέστειλαν με αδειανά τα χέρια· πάλι τους έστειλε άλλο δούλο, και τον πετροβόλησαν, του έσπασαν το κεφάλι, και τον έστειλαν πίσω ντροπιασμένο και τρίτο έστειλε, και τον σκότωσαν, και πολλούς άλλους, και, απ' αυτούς, άλλους έδειραν και άλλους σκότωσαν. Και είπε ο Κύριος του αμπελιού: «Τι να κάνω;» Είχε και ένα γιο που τον αγαπούσε πολύ. «Θα στείλω το γιο μου τον αγαπητό, ίσως, σαν τον δουν, να ντραπούν.» Μα σαν τον είδαν, συσκέφθηκαν οι γεωργοί αναμεταξύ τους, λέγοντας: «Αυτός είναι ο κληρονόμος ελάτε να τον σκοτώσουμε για να μας μείνει η κληρονομιά.» Και τον σκότωσαν και τον πέταξαν έξω από το αμπέλι.

Τον άκουσαν οι αρχιερείς και οι ιερείς, και ο θυμός έβραζε μέσα τους, γιατί χωρίς δυσκολία ερμήνευαν την παραβολή: το αμπέλι με το φράχτη του, το ληνό και τον πύργο του, δηλαδή ο Ισραήλ, ο διαλεγμένος του Θεού λαός με το νόμο που τον φυλάγει, το ναό και τη θρησκεία· οι γεωργοί, δηλαδή ο κλήρος, που σ' αυτόν έλαχε να φυλάγει και να καλλιεργεί το λόγο του Θεού, έτσι που να παράγει

καρπό· οι δούλοι, που είναι οι προφήτες, σταλμένοι τόσες φορές να συνάξουν τον καρπό, αλλά που τους έδειραν, τους εβασάνισαν και τους σκότωσαν οι Ιουδαίοι και, τέλος, ο αγαπημένος γιος, ο ίδιος ο Ιησούς, που τον είχαν καταδικάσει και θα τον σκότωναν, για να τους μείνει αυτών η θρησκεία, να την κάνουν όπως ήθελαν αυτοί, κτήμα τους, με τις στενοκέφαλές τους παραδόσεις και τον εγωιστικό τους δεσποτισμό.

Η οργή τους ήταν μεγάλη· είχαν έλθει να τον στενοχωρέσουν και να τον εκθέσουν, και αυτοί βρίσκονταν αποστομωμένοι.

Και τους είπε ο Ιησούς:

— Τι θα κάνει τότε ο νοικοκύρης του αμπελιού; Θα έλθει και θα καταστρέψει τους γεωργούς αυτούς, και θα δώσει το αμπέλι του σε άλλους.

Το άκουσαν αυτοί και φώναξαν:

— Μη γένοιτο!

Τους αναστάτωνε η σκέψη μονάχη, πως ήταν δυνατό να πέσει η Ιουδαία σε άλλα χέρια από τα δικά τους.

Ο Ιησούς έριξε πάνω τους μια ματιά, και τους είπε:

— Τι θα πει λοιπόν ο λόγος της Γραφής: «Η πέτρα που απόρριψαν οι χτίστες, αυτή έγινε αγκωνάρι· από τον Κύριο έγινε και είναι θαυμαστή στα μάτια μας»; Γι' αυτό σας λέγω ότι θα αφαιρεθεί από σας η Βασιλεία του Θεού, και θα δοθεί σε έθνη που δίνουν τους καρπούς της. Και όποιος πέσει στην πέτρα αυτήν θα κομματιαστεί· και σε όποιον απάνω πέσει θα τον κομματιάσει.

Και πάλι εννόησαν οι αρχιερείς πως γι' αυτούς έλεγε· πως η πέτρα, το αγκωνάρι, ήταν ο εαυτός του, που τους είχε σταλεί για να τους φωτίσει και που αυτοί τον απέκρουσαν, και πως απάνω του θα κτιστεί η νέα θρησκεία και όποιος πέσει απάνω του και ζητήσει να τον καταστρέψει, θα καταστραφεί, και σ' όποιον πέσει η καταδίκη του, αυτός θα χαθεί στον αιώνα τον άπαντα.

Αγριεμένοι τον κοίταζαν οι άρχοντες και οι Φαρισαίοι, και λαχταρούσαν να τον αρπάξουν και να τον θανατώσουν μα δεν τόλμησαν, βλέποντας το σεβασμό και τη λατρεία του λαού που τον άκουε· και, σιωπηλά, ανίκανοι να εκδικηθούν, έτριζαν τα δόντια τους και έσφιγγαν τους γρόθους των.

Και ακόμα μια παραβολή τους είπε ο Ιησούς:

— Μοιάζει η Βασιλεία των Ουρανών με βασιλέα που πάντρευε το γιο του· και έστειλε τους δούλους του να καλέσει για τους γάμους, μα οι καλεσμένοι δεν ήθελαν να έλθουν πάλι στέλνει άλλους δούλους λέγοντας: «Πείτε στους καλεσμένους πως το πρόγευμά μου το ετοίμασα, οι ταύροι και τα θρεφτά μου είναι σφαγμένα, όλα είναι έτοιμα, ελάτε στους γάμους.» Μα οι καλεσμένοι, αδιαφορώντας, πήγαν άλλος στο χωράφι του, άλλος στο εμπόριο του, και οι υπόλοιποι έπιασαν τους δούλους, τους έβρισαν και τους εσκότωσαν. Το άκουσε ο βασιλέας και οργίστηκε. Έστειλε τα στρατεύματά του, εξολόθρευσε τους φονιάδες αυτούς, και έκαψε τη χώρα τους. Τότε λέγει στους δούλους του: «Ο γάμος είναι έτοιμος, μα οι καλεσμένοι δεν ήταν άξιοι· πηγαίνετε λοιπόν στων δρόμων τα σταυροδρόμια, και όσους και αν βρείτε καλέσετέ τους στους γάμους.» Βγήκαν οι δούλοι στους δρόμους, και μάζεψαν όλους όσους βρήκαν, κακούς και καλούς, και γέμισε η αίθουσα του γάμου από καλεσμένους. Μπήκε ο βασιλέας να δει τους καλεσμένους, και παρατήρησε εκεί έναν άνθρωπο που δε φορούσε φόρεμα γάμου. Και του λέγει: «Φίλε, πως μπήκες εδώ χωρίς φόρεμα γάμου;» Αυτός αποστομώθηκε. Τότε είπε ο βασιλέας στους υπηρέτες: «Αφού τον δέσετε χειροπόδαρα, σηκώσετέ τον και βγάλετέ τον έξω στο σκοτάδι· εκεί είναι το κλάψιμο, και το τρίξιμο των δοντιών.»

Και, τελευταία φορά, τους λέγει ο Ιησούς εκείνο που τόσες φορές τους είχε πει:

— Γιατί πολλοί είναι οι καλεσμένοι και λίγοι οι εκλεκτοί — δηλαδή εκείνοι που θα έχουν ετοιμαστεί για την ημέρα της Κρίσεως, και θα φορούν στολή γάμου, δηλαδή θα έχουν ψυχή καθαρή.

Και αυτή η παραβολή πλήγωσε βαθιά τους ιερείς και μεγαλοσιάνους, γιατί ήξεραν πως γι' αυτούς την είχε πει ο Ιησούς. Ήθελαν να τον πιάσουν, μα και πάλι φοβήθηκαν το λαό, γιατί όλοι απορούσαν και θαύμαζαν με τη διδαχή του.

Και, φουρκισμένοι, με το μίσος στην καρδιά, τον άφησαν και έφυγαν.

Και όταν βράδιασε, βγήκε ο Ιησούς από το ναό, και αποτραβήχθηκε με τους μαθητές του έξω από την πόλη.

ΜΖ'. Τρίτη

Το άλλο πρωί, Τρίτη, ξεκίνησε πάλι ο Ιησούς με τους μαθητές του, να διδάξει στο ναό. Κατεβαίνοντας από τον ίδιο δρόμο που είχαν πάρει την παραμονή, πέρασαν τη συκιά, που έστεκε όρθια ακόμα, αλλά ξερή ως τη ρίζα.

Ο Πέτρος την είδε, και θυμήθηκε τα λόγια του Κυρίου του της παραμονής. Ξαφνισμένος αναφώνησε:

— Ραββί, δες, η συκιά που καταράστηκες ξεράθηκε.

Όλοι οι μαθητές μαζεύθηκαν γύρω στο δέντρο, και, θαυμάζοντας, ρώτησαν τον Ιησού:

— Πως έτσι ευθύς ξεράθηκε η συκιά;

Απορούσαν με την εξουσία του Ιησού, που φανερώνουνταν ακόμα και στα άψυχα. Το είδε ο Ιησούς και τους είπε:

— Έχετε πίστη στο Θεό. Γιατί, αλήθεια σας λέγω, αν έχετε πίστη και δεν κλονιστείτε, όχι μόνο το θαύμα της συκιάς θα κάνετε, αλλά αν πείτε στο βουνό τούτο, «σήκω και πέσε στη θάλασσα», θα γίνει. Και ό,τι ζητήσετε στην προσευχή σας, πιστεύοντας, θα σας γίνει.

Αλλά να μη νομίσουν πως η εξουσία αυτή τους δόθηκε για τιμωρίες και εκδικήσεις, παρά μόνο για να φέρουν την ειρήνη στον κόσμο. Και τους λέγει πάλι ο Ιησούς το αιώνιο πανέμορφο μάθημα της συγχωρήσεως, που τόσες φορές τους το είχε ξαναπεί:

— Όταν στέκεστε και προσεύχεστε, συγχωρείτε, αν έχετε τίποτα με κανέναν, για να σας συγχωρήσει τις αμαρτίες σας και ο Πατέρας σας που είναι στους ουρανούς. Αν όμως δε συγχωρείτε, ούτε ο Πατέρας σας δε θα συγχωρήσει τις αμαρτίες σας.

Πήγε ο Ιησούς στο ναό, και άρχισε να διδάσκει.

Το μίσος ωστόσο των ιερέων και Φαρισαίων είχε αγριέψει ακόμα περισσότερο με την ήττα της παραμονής. Μαζεύθηκαν πάλι σε συμβούλιο, γυρεύοντας με τι τρόπο να υποχρεώσουν τον Ιησού να εκτεθεί απέναντι των ρωμαϊκών αρχών, και να βρουν αυτοί αφορμή να τον παραδώσουν στην εξουσία.

Τέτοια ήταν η έχθρα τους για τον Ιησού, που συμβιβάστηκαν με τους Ηρωδιανούς, δηλαδή τους ανθρώπους του παλατιού και άλλους οπαδούς του Ηρώδη, κόμμα πολιτικό, που ιδιαίτερα περιφρο-

νούσαν οι Φαρισαίοι, δήθεν για την καλοζωία και την πολυτέλειά τους, αλλά, πραγματικώς, για την αφοσίωσή τους προς τους Ρωμαίους, που ήταν, ως κατακτητές, οι φυσικοί εχθροί του έθνους των. Πήγαν και συνεννοήθηκαν μαζί τους, πως ασφαλέστερα να μπερδέψουν τον Ιησού, και να τον πιάσουν στα λόγια του.

Μόλις λοιπόν άρχισε να διδάσκει ο Ιησούς στο ναό, παρουσιάστηκε μπροστά του καινούρια αποστολή από μαθητές των Φαρισαίων και από Ηρωδιάνους· καμώνοντας που θέλουν να φωτιστούν, του είπαν:

— Δάσκαλε, ξέρομε πως είσαι ειλικρινής και δε σε μέλει για κανένα, γιατί δεν αποβλέπεις σε πρόσωπα ανθρώπων, αλλά αληθινά διδάσκεις το δρόμο που οδηγεί στο Θεό. Πες μας λοιπόν τι νομίζεις; Μας επιτρέπεται να πληρώνομε φόρο στον Καίσαρα, ή όχι;

Είχαν έλθει στον Ιησού, δήθεν να τους λύσει την απορία που ξεχώριζε τους Φαρισαίους, που δεν ήθελαν να αναγνωρίσουν των Ρωμαίων το δικαίωμα να παίρνουν κεφαλικό φόρο, από τους Σαδδουκαίους που, απεναντίας, αναγνώριζαν στους Ρωμαίους το δικαίωμα αυτό.

Η παγίδα ήταν επιτήδεια, και ο κόσμος, μαζεμένος στο ναό, πλησίασε ανήσυχος ν' ακούσει.

Ο λαός, οι Γαλιλαίοι προπάντων, μισούσαν αυτόν το φόρο, και όσοι ήθελαν να επαναστατήσουν, εκμεταλλεύονταν την αντιπάθεια αυτή, ερέθιζαν το λαό, και τον ξεσήκωναν με την ελπίδα να καταργηθεί το επικεφάλαιον, ο «κήνσος», όπως λέγονταν, δηλαδή η φορολογία κατά κεφαλή. Βάζοντας λοιπόν το ρώτημα αυτό, οι Φαρισαίοι και Σαδδουκαίοι ήλπιζαν πως, σα Γαλιλαίος και φίλος του λαού, ο Ιησούς θα κατέκρινε τις αρχές που πίεζαν τη φτωχολογιά, και θα καταδίκασε το φόρο· θα έκαμνε δηλαδή εκείνο που έκαμναν όλοι οι επαναστάτες που αιματοκυλούσαν κάθε λίγο την Ιουδαία. Τότε, οι Ρωμαίοι, προειδοποιημένοι, θα κατέβαιναν από τον πύργο τους, και, ποιος ξέρει, θα τον έσφαζαν ίσως, ως επαναστάτη, μέσα στο ιερό, όπως και άλλη φορά είχαν σφάξει τους Γαλιλαίους.

Μα ο Ιησούς κατάλαβε την πονηριά τους και τους είπε:

— Τι γυρεύετε να με βάλετε σε πειρασμό, υποκριτάδες; Δείξετέ μου το νόμισμα του κήνσου.

Οι Ρωμαίοι, που σέβονταν πάντα τις θρησκευτικές πεποιθήσεις

των κατακτημένων τους λαών, άφηναν στους Εβραίους το δικαίωμα, να μεταχειρίζονται ελεύθερα, για τη δική τους χρήση, νομίσματα δικά τους, όπου ήταν πάντα χαραγμένα εμβλήματα της θρησκείας τους, καρποί, λουλούδια, αρνάκια ή περιστέρια, ποτέ όμως πρόσωπα. Απαιτούσαν όμως, οι φόροι του Κράτους να πληρώνονται με ρωμαϊκά νομίσματα.

Πήγαν λοιπόν και έφεραν του Ιησού ένα δηνάρι, και, αφού το κοίταξε εκείνος, τους ρώτησε:

— Τίνος είναι η εικόνα αυτή και η επιγραφή;

Του λέγουν:

— Του Καίσαρος.

Τους λέγει τότε ο Ιησούς:

— Λοιπόν, δώσετε στον Καίσαρα εκείνα που είναι του Καίσαρος, και στο Θεό εκείνα που είναι του Θεού.

Απόρησαν και σάστισαν οι εχθροί του, χάρηκε και θαύμασε ο λαός. Και, αφήνοντάς τον, βγήκαν οι Ηρωδιανοί και οι Φαρισαίοι από το ναό και έφυγαν.

Με δυο λόγια, ο Ιησούς είχε ξεχωρίσει την εξουσία του ουρανού από την εξουσία της γης, τη θρησκεία από την πολιτική, την ύλη από το πνεύμα, το σώμα από την ψυχή.

Πως να τον πιάσουν με τα λόγια αυτά;

Μα δεν αποθαρρύνθηκαν ακόμα οι κακόβουλοι εχθροί του. Οι Φαρισαίοι είχαν αποτύχει· οι Σαδδουκαίοι θα τον μέρδευαν.

Εκείνο που κυρίως ξεχώριζε τους Σαδδουκαίους από τους Φαρισαίους ήταν η πίστη των Φαρισαίων στην ανάσταση, ενώ οι Σαδδουκαίοι την αρνούσαν, και περιγελούσαν μάλιστα τους Φαρισαίους που θυσίαζαν δήθεν τις απολαύσεις της γης, για να κερδίσουν τα καλά της άλλης ζωής.

Η διχόνοιά τους ήταν βαθιά και πικρή· μα το μίσος τους για τον Ιησού τους ένωσε εναντίον του κοινού εχθρού, του λευκού νέου προφήτη που δίδασκε αγάπη και συγχώρεση στο λαό.

Πήγαν λοιπόν μερικοί Σαδδουκαίοι στον Ιησού, και του έθεσαν ένα από κείνα τα προβλήματα, που άναβαν ατέλειωτες συζητήσεις και καβγάδες μεταξύ στις δυο σχολές.

— Δάσκαλε, του είπαν, ο Μωυσής μας έγραψε στο νόμο του πως, αν ένας αδελφός πεθάνει και αφήσει γυναίκα και δεν αφήσει

παιδιά, πρέπει ο αδελφός του να πάρει τη γυναίκα, για να εξακολουθεί έτσι η ίδια οικογένεια. Λοιπόν, στον τόπο μας ήταν επτά αδελφοί· ο πρώτος παντρεύθηκε και πέθανε, και, μη έχοντας παιδιά, άφησε τη γυναίκα του στον αδελφό του· το ίδιο και ο δεύτερος και ο τρίτος, ως τους επτά. Τελευταία πέθανε και η γυναίκα. Στην ανάσταση λοιπόν —εξακολούθησαν ειρωνικά— τίνος από τους επτά θα είναι η γυναίκα, αφού όλοι τη στεφανώθηκαν;

Ανήσυχια γύρισε πάλι ο λαός στον Ιησού, ν' ακούσει την απάντηση στο πρόβλημα που απασχολούσε τις δυο μεγαλύτερες σχολές του Ισραήλ.

Μα ο Ιησούς αποκρίθηκε:

— Σφάλlette, μη γνωρίζοντας τη Γραφή ούτε τη δύναμη του Θεού. Γιατί στην ανάσταση ούτε παντρεύονται ούτε χωρίζουν, ούτε να πεθάνουν πια μπορούν, αλλά είναι σαν άγγελοι στον ουρανό.

Οι Σαδδουκαίοι αποστομώθηκαν, και με χαρά και ανακούφιση τ' άκουσε ο λαός γιατί όλοι ανησυχούσαν να δουν πως θα λύσει ο Ιησούς τέτοιο πρόβλημα, που στη μελέτη του είχαν ασπρίσει τόσα σοφά κεφάλια, χωρίς ποτέ να το λύσουν.

Με δυο λόγια, ο Ιησούς είχε κόψει τη συζήτηση, μεταφέροντας το θέμα σε άλλο επίπεδο.

Το πνεύμα του Ιησού δεν μπορεί να ξεπέσει στις μικρότητες των Ιουδαίων ανεβαίνει ψηλότερα, ξεφεύγει τις ταπεινότητές τους, υψώνεται σε άλλες σφαίρες, με το πέταγμά του το μεγάλο.

Και καταδικάζει ο Ιησούς τη λιγοπιστία των Σαδδουκαίων ως προς την ανάσταση, θυμίζοντάς τους τα σοφά λόγια που είπε ο Θεός του Μωυσή, από το φλογισμένο βάτο:

— Πως ανασταίνονται οι νεκροί, το φανέρωσε και ο Μωυσής στη Γραφή, από το βάτο όπου λέγει: «Εγώ είμαι ο Θεός του Αβραάμ και ο Θεός του Ισαάκ και ο Θεός του Ιακώβ.» Λοιπόν ο Θεός δεν είναι Θεός πεθαμένων, αλλά ζωντανών γιατί μέσον του ζουν όλοι. Εσείς λοιπόν πολύ σφάλlette.

Οι Σαδδουκαίοι σώπαιναν αλλά μερικοί διαβασμένοι που ήταν εκεί και τον άκουσαν, θαύμασαν και φώναξαν ενθουσιασμένοι:

— Καλά μίλησες, Δάσκαλε!

Οι Φαρισαίοι όμως, βλέποντας αποστομωμένους τους Σαδδουκαίους, ξαναμαζεύθηκαν για καινούρια επίθεση, και ένας νομοδιαβα-

σμένος γύρευε να βάλει πάλι τον Ιησού σε πειρασμό, κάνοντάς του άλλο ερώτημα, που και αυτό χώριζε τον κλήρο και σχολές, και άναβε ανάμεσά τους ατέλειωτες λογομαχίες⁴⁷:

— Δάσκαλε, του είπε, ποια είναι απ' όλες η μεγαλύτερη εντολή στο νόμο;

Και ο Ιησούς του είπε:

— «Αγάπα τον Κύριο το Θεό σου με όλη σου την ψυχή και με όλο σου το νου.» Αυτή είναι η πρώτη μεγάλη εντολή. Και η δεύτερη μοιάζει με την πρώτη. «Αγάπα τον πλησίον σου όσο και τον εαυτό σου.» Δεν έχει μεγαλύτερη εντολή απ' αυτές· σ' αυτές τις δυο εντολές κρέμονται ο νόμος όλος και οι προφήτες.

Η απάντηση αυτή νίκησε και τον προκατειλημμένο ακόμα αυτόν νομικό.

— Καλά, Δάσκαλε, αναφώνησε. Είπες την αλήθεια, πως ένας είναι ο Θεός και δεν είναι άλλος εκτός απ' αυτόν και πως να τον αγαπάς με όλη σου την καρδιά και με όλη σου τη διάνοια και όλη σου την ψυχή και τη δύναμη, και ν' αγαπάς τον πλησίον σου σαν τον εαυτό σου, είναι περισσότερο από κάθε ολοκαύτωμα και θυσία.

Και του είπε ο Ιησούς, βλέποντας πως με σύνεση μιλούσε:

— Δεν είσαι μακριά από τη Βασιλεία του Θεού.

Τι γλύκα και τι γαλήνη και καλοσύνη είναι στα λόγια αυτά του Ιησού!

Και κανένας πια δεν τόλμησε να του κάνει άλλο ερώτημα.

Ως εκείνη την ώρα, εμπρός σε όλον το μαζεμένο λαό που παρακολουθούσε με αγωνία τα ερωτήματα και τις απαντήσεις, οι εχθροί του Ιησού τον πείραζαν με κακόβουλα προβλήματα. Τώρα όμως ο Ιησούς τους βάζει κι εκείνος ένα ερώτημα.

Αποτείνοντας το λόγο στους Σαδδουκαίους, όσο και στους Φαρισαίους που ήταν έτοιμοι να του ριχθούν, αν του ξέφευγε καμία λέξη επικίνδυνη, τους ρώτησε:

— Τι είναι η γνώμη σας για τον Χριστό; Τίνος υιός είναι; Του αποκρίθηκαν:

47 Στις ατέλειωτες αυτές λογομαχίες, τέτοια στενομουαλιά έβαζαν οι Εβραίοι διαβασμένοι, που μερικοί απ' αυτούς διακήρυτταν πως μεγαλύτερος νόμος ήταν τα χειρονισίματα, και άλλοι πάλι δίδασκαν πως μεγαλύτερος ακόμα νόμος ήταν να φορούν την προσδιορισμένη ενδυμασία με τα απαιτούμενα κρόσια, ο καθένας κατά τη σειρά του ή την αξία του.

— Του Δαυίδ!

Τους είπε τότε ο Ιησούς:

— Πως λέγουν οι γραμματισμένοι πως ο Χριστός είναι υιός του Δαυίδ, αφού ο ίδιος ο Δαυίδ είπε εμπνευσμένος από το Πνεύμα το Άγιο: «Λέγει Κύριος στον Κύριό μου —δηλαδή στο Μεσσία— κάθου δεξιά μου ώσπου να βάλω τους εχθρούς σου κάτω από τα πόδια σου;» Αν λοιπόν ο Δαυίδ τον λέγει Κύριο, πως μπορεί να είναι υιός του;

Κανείς δεν αποκρίθηκε.

Ο ψαλμός αυτός ο μεσσιακός⁴⁸, ο πιο γνωστός από μέσα από το ιερό βιβλίο του Δαυίδ, τους αποστόμωσε και πάλι. Πως, τρώντι, να παραδεχθούν δυνατό, να λέγει ο Δαυίδ το γιό του Κύριό του, αν δεν του αναγνώριζε και θεική υπόσταση;

Ο λαός γύρω, χαρούμενος άκουε τον Ιησού και τον επεδοκίμαζε, ενώ οι ιερείς και οι Φαρισαίοι, με τη λύσσα στην καρδιά, σώπαιναν.

Και κανένας δεν τόλμησε από κείνη την ώρα να τον ρωτήσει πια τίποτα.

---

48 Ψαλμός ΡΘ', 1.

ΜΗ'. Τρίτη - Ανάθεμα

Η τελευταία ώρα του Ιησού έφθανε, και το ήξερε. Η αποστολή του τελείωνε. Παρατώντας κάθε προφύλαξη, αδιαφορώντας πια για κάθε συνέπεια, σηκώνεται μέσα στο ιερό, και, εμπρός στους αρχηγούς της Θρησκείας, αποτεινεί το λόγο στους μαθητές του και στο λαό, κεραυνοβολεί τους αρχιερείς και Σαδδουκαίους, Φαρισαίους, νομικούς και διαβασμένους, αναθεματίζοντας και στιγματίζοντας στην αιωνιότητα την υποκρισία τους, το μικρόψυχο φθόνο τους, τις αμέτρητες αμαρτίες τους.

Και λέγει ο Ιησούς:

— Στην καθέδρα του Μωυσή κάθισαν οι γραμματισμένοι και οι Φαρισαίοι όσα λοιπόν σας πουν να κάνετε, κάνετε τα. Κατά τα έργα τους όμως μην κάνετε, γιατί αυτοί λένουν και δεν κάνουν. Δένουν φορτία βαριά και δυσκολοβάσταχτα, και τα φορτώνουν στους ώμους των ανθρώπων, και οι ίδιοι δε θέλουν ούτε με το δάχτυλο τους να τα κουνήσουν.

Όλα τους τα έργα τα κάνουν για να φαίνονται στους ανθρώπους. Πλαταίνουν τα φυλαχτάρια και μακραίνουν τα κρόσια στους ποδογύρους τους, αλλά και γυρεύουν τις πρώτες θέσεις στα γεύματα, και τις πρωτοκαθεδρίες στις συναγωγές, και τις τιμές στις αγορές, και θέλουν να τους λέγει ο κόσμος: «Ραββί, Ραββί...»

Και προστάζει ο Ιησούς:

— Εσάς όμως να μη σας φωνάζουν Ραββί, γιατί ένας είναι ο δάσκαλος σας, ο Χριστός, και σεις όλοι αδέρφια είστε. Και πατέρα σας μην κρίζετε κανένα στη γη, γιατί ένας είναι ο Πατέρας σας, εκείνος που είναι στους ουρανούς. Και μη σας λένουν οδηγούς, γιατί ένας είναι ο οδηγός σας, ο Χριστός. Ο μεγαλύτερος σας να γίνει υπηρέτης σας, γιατί όποιος θέλει να υψώσει τον εαυτό του θα ταπεινωθεί, και ο ταπεινός θα υψωθεί.

Ήταν συμβουλές ακριβώς αντίθετες με τα καμώματα των αρχιερέων και Φαρισαίων. Και αφού ένα ένα είπε στο λαό αυτά όλα, στράφηκε στους Φαρισαίους και, ξεσπάζοντας, φώναξε:

— Αλίμονο σας όμως, γραμματείς και Φαρισαίοι υποκριτές, που κατατρώγετε της χήρας το σπίτι, απατώντας την με τις μακριές σας

προσευχές⁴⁹. Γι' αυτό η καταδίκη σας θα είναι βαρύτερη.

«Αλίμονο σας, γραμματείς και Φαρισαίοι υποκριτές, που κλείετε τη Βασιλεία των Ουρανών εμπρός στους ανθρώπους, και σεις ούτε μπαίνετε ούτε άλλους αφήνετε να μπουν.

«Αλίμονο σας, γραμματείς και Φαρισαίοι υποκριτές, που γυρίζετε θάλασσα και στεριά, για να κάνετε έναν προσήλυτο· και όταν επιτύχετε, τον κάνετε υιό της Γέεννας, χειρότερο από σας.

«Αλίμονο σας, οδηγοί τυφλοί, που λέτε:

Όποιος ορκιστεί στο ναό, ο όρκος του δε μετρά, μα όποιος ορκιστεί στο χρυσάφι του ναού, χρεωστεί να βαστάξει τον όρκο του! Ανόητοι και τυφλοί! Γιατί τι είναι μεγαλύτερο, το χρυσάφι ή ο ναός που αγιάζει το χρυσάφι; Και: Όποιος ορκιστεί στο θυσιαστήριο δεν υποχρεώνεται, μα όποιος ορκιστεί στην προσφορά που είναι απάνω στο θυσιαστήριο υποχρεώνεται! Ανόητοι και τυφλοί! Γιατί τι είναι μεγαλύτερο, η προσφορά ή το θυσιαστήριο που αγιάζει την προσφορά; Όποιος λοιπόν ορκιστεί στο θυσιαστήριο, ορκίζεται σ' αυτό και σε ό,τι είναι απάνω του· και όποιος ορκιστεί στο ναό, ορκίζεται σ' αυτόν και στο Θεό που τον κατοικεί. Και όποιος ορκιστεί στον ουρανό, ορκίζεται στο θρόνο του Θεού και σ' εκείνον που κάθεται στο θρόνο.

«Αλίμονο σας, γραμματείς και Φαρισαίοι υποκριτές, που πληρώνετε το δέκατο του δυόσμου, του άνηθου και του κύμινου, και παραμελήσατε τα σημαντικότερα του νόμου, τη δικαιοσύνη, το έλεος και την πίστη.

«Και αυτά να τα κάνετε έπρεπε, μα κι εκείνα να μην τ' αμελήσετε. Οδηγοί τυφλοί, διυλίζετε το κουνούπι, και καταπίνετε την καμήλα.

«Αλίμονο σας, γραμματείς και Φαρισαίοι υποκριτές, που καθαρίζετε το εξωτερικό του ποτηριού και του πιάτου, και μέσα είναι γεμάτο αρπαγή και αδικία.

Αυτό το έλεγε ο Ιησούς, για να χτυπήσει τις παραλυσίες των Φαρισαίων και των αρχιερέων, που μεθούσαν και ξεφάντωναν σε ατέλειωτα γεύματα, πληρωμένα με αργυρολογίες και κλεψίματα.

49 Με την πρόφαση της προσευχής, οι Φαρισαίοι εκμεταλλεύονταν τις χήρες και τη θεοσέβειά τους, και, αφού κατάφερναν να γίνουν εμπιστοί τους, κάθονταν στα τραπέζια τους, έτρωγαν και έπιναν, συντηρούνταν απ' αυτές, και κατάτρωγαν την περιουσία τους. Αυτούς στιγματίζει ο Ιησούς.

Και τους λέγει ο Ιησούς:

— Φαρισαίε τυφλέ, πάστρεψε πρώτα το μέσα του ποτηριού και του πιάτου —δηλαδή όσα με αδικίες απέκτησες και χαίρεσαι— για να είναι το έξω καθαρό.

Και εξακολούθησε αναθεματίζοντας την ασχήμια της ψυχής τους, που κρύβονταν πίσω από υποκριτική θεοσέβεια.

— Αλίμονο σας, γραμματείς και Φαρισαίοι υποκριτές, που μοιάζετε με τάφους ασπρισμένους, που απέξω φαίνονται ωραίοι, και μέσα είναι γεμάτοι κόκαλα πεθαμένων και κάθε ακαρθασία. Έτσι κι εσείς, απέξω φαίνεστε άγιοι στα μάτια των ανθρώπων, και μέσα είστε γεμάτοι από υποκρισία και ανομία.

«Αλίμονο σας, γραμματείς και Φαρισαίοι υποκριτές, που χτίζετε των προφητών τους τάφους και στολίζετε τα μνήματα των αγίων, και λέτε: «Αν ζούσαμε τον καιρό που ζούσαν οι πατέρες μας, δε θα γινόμαστε συνένοχοι τους, χύνοντας το αίμα των προφητών.» Όστε μαρτυρείτε οι ίδιοι πως είστε γιοι εκείνων που σκότωσαν τους προφήτες.

Και, ξέροντας πως μετρημένες είναι πια οι ώρες του, πως κι εκείνη τη στιγμή ακόμα που τους μιλούσε, αυτοί σχεδίαζαν πως να τον θανατώσουν, με άπειρη πίκρα, προκλητικά τους λέγει:

— Κι εσείς συμπληρώσετε λοιπόν το μέτρο των πατέρων σας.

Και τους φωνάζει:

— Φίδια, από οχιές γεννήματα! Πως θα ξεφύγετε από της Γέννας την καταδίκη;

Τους θύμισε τους προφήτες που τους έστειλε ο Θεός στη γη, και που άλλους σκότωσαν, άλλους ξύλισαν και έβγαλαν από τις συναγωγές, και τους είπε πως θα πέσει απάνω τους όλο το αθώο αυτό αίμα, το χυμένο από τον Άβελ ως τον Ζαχαρία, που τον σκότωσαν στο ναό μέσα, μεταξύ του ιερού και του θυσιαστηρίου.

— Αλήθεια σας λέγω, όλα αυτά θα πέσουν σε τούτη τη γενεά απάνω.

Και προβλέποντας την καταστροφή, που ήταν να γίνει λίγα χρόνια αργότερα στην ιερή πόλη των Εβραίων, συγκινήθηκε η ψυχή του και θρήνησε και είπε:

— Ιερουσαλήμ, Ιερουσαλήμ, συ που σκοτώνεις τους προφήτες και λιθοβολείς όσους στέλνονται σε σένα! Πόσες φορές θέλησα να

περιμαζέψω τα παιδιά σου, σαν που μαζεύει η όρνιθα τα κλωσσόπουλά της κάτω από τις φτερούγες της. Κι εσείς δε θελήσατε! Και να, θα μείνει το σπίτι σας έρημο· γιατί, σας το λέγω, δε θα με ξαναϊδείτε πια ώσπου να πείτε, «Ευλογημένος ο ερχόμενος εν ονόματι Κυρίου.»»

Ήταν η τελευταία ειδοποίηση που φώναζε στους αμαρτωλούς ψευτόπιστους· ήταν προμήνυμα, για την ανήκουστη συμφορά που θα ξεσπούσε σε λίγα χρόνια, και θα σκορπούσε στην οικουμένη τα άστεγα περιπλανώμενα παιδιά του Ισραήλ.

Και αφήνοντας τους άρχοντες μεγαλουσιάνους με τη λύσσα τους, που δεν τολμούσε και να εκδηλωθεί από φόβο του λαού που ήταν εκεί μαζεμένος, βγήκε ο Ιησούς από το ιερό, όπου τελευταία φορά είχε διδάξει, και, κουρασμένος, λυπημένος, πήγε και κάθισε στην Αυλή των Γυναικών, άντικρυ από το «γαζοφυλάκιο», το ταμείο του ναού, με τα δεκατρία κουτιά, όπου έριχναν οι Ιουδαίοι την προσφορά τους.

Σήκωσε ο Ιησούς τα μάτια, και κοίταζε το πήγαινε κι έλα των προσκυνητών, καθώς και τους πλουσίους που επιδεικτικά έριχναν τις δωρεές τους στο ταμείο.

Εκείνη την ώρα ζύγωσε και μια φτωχή χήρα, και ντροπαλά έριξε στο γαζοφυλάκιο δυο λεπτά. Ήταν το μικρότερο ποσό του υποχρεωτικού φόρου στο ναό και ο φτωχότερος Εβραίος χρεωστούσε να δώσει τουλάχιστον το ποσό αυτό.

Ο Ιησούς φώναξε τους μαθητές του, και, δείχνοντας τη χήρα που ταπεινή απομακρύνονταν, τους είπε:

— Αλήθεια σας λέγω, απ' όλους που έβαλαν στο ταμείο την προσφορά τους, αυτή η φτωχή χήρα έβαλε τα περισσότερα. Γιατί οι άλλοι όλοι έβαλαν από τα περισσέματά τους στα δώρα του Θεού, ενώ αυτή έδωσε από το στέρημά της ό,τι έχει, όλη της την περιουσία.

Σηκώθηκε και βγήκε από το ναό.

Οι μαθητές του το ήξεραν πως, ύστερα από το ανάθεμα που είχε ρίξει ο Κύριος τους απάνω στους ιερείς και στους μεγαλουσιάνους Ιουδαίους, ο ναός πια θα έμενε κλειστός γι' αυτόν. Φεύγοντας, κοίταξαν με κάποια λαχτάρα, τελευταία φορά, το λαμπρό έργο που είχε δημιουργήσει η εβραϊκή αρχιτεκτονική, και ένας τους, θαυ-

μάζοντας, είπε του Ιησού:

— Δάσκαλε, κοίταξε μάρμαρα, κοίταξε χτίρια!

Κοίταζαν οι άλλοι, και σχολίαζαν και καμάρωναν την πολυτέλειά του, τα πλούσια αφιερώματα, τη μεγάλη πύλη του ναού, στολισμένη με κληματαριά χρυσή, που κάθε της τσαμπί ήταν μεγάλο ίσα με το ένα μπόι αντρός, και θαύμαζαν τόση ομορφιά.

Μα η καρδιά του Ιησού ήταν γεμάτη λύπη για την κακία που βασίλευε μέσα στο χτίριο αυτό, στον οίκο του Θεού.

Μια στιγμή, το βλέμμα του πλανήθηκε από το ολόλαμπρο ιερό, με τα μεγαλόπρεπα άσπρα του μάρμαρα και τη χρυσή του στέγη, στη μακριά κέδρινη στοά του Σολομώντος, με τις τρεις σειρές από στύλους μαρμαρένιους, και, από κει, στις χρυσές και μπρούτζινες πύλες που γυαλοκοπούσαν στον ήλιο. Είδε όλα εκείνα τα πλούτη, το αριστούργημα της εβραϊκής τέχνης, που πενήντα χρόνια το έχτιζαν και ακόμα έστεκε ατέλειωτο, και γυρνώντας στο μαθητή του που τα θαύμαζε είπε:

— Βλέπεις τα μεγάλα αυτά χτίρια; Δε θα αφεθεί εδώ πέτρα απάνω σε πέτρα που να μην γκρεμιστεί.

Τα λόγια του Ιησού τους πάγωσαν. Χωρίς άλλο λόγο, ακολούθησαν τον Κύριό τους που ανέβαινε στο Όρος των Ελαιών.

Σαν έφθασαν στην κορυφή, κάθισε ο Ιησούς ν' αναπαυθεί, και σιωπηλά κοίταζε τα πράσινα λιβάδια, την αμαρτωλή μεγάλη χώρα που απλώνονταν στα πόδια του σα ζωγραφιά, με τους άσπρους κύβους των σπιτιών της και τα ιερά χτίρια. Το βλέμμα του πήγαινε στα βουνά της Ιουδαίας πέρα, και πάλι γύριζε στο ναό, που του είχε προφητέψει τέτοια καταστροφή, και που, υπερήφανος, άστραφτε στην αναλαμπή του βασιλέματος.

Βλέποντάς τον συλλογισμένο, σίμωσαν οι αγαπημένοι του μαθητές, ο Πέτρος, ο Ιάκωβος, ο Ιωάννης και ο Ανδρέας, που είχαν πιο θάρρος μαζί του, και ρώτησαν:

— Δάσκαλε, πες μας, πότε θα γίνουν αυτά, και τι θα είναι το σημείο της παρουσίας σου και του τέλους του κόσμου;

Ο Ιησούς δεν αποκρίθηκε στο ρώτημά τους.

Ο νους του ήταν ολόκληρος, στο μέγεθος της αποστολής του και της καινούριας θρησκείας που είχε έλθει ν' αποκαλύψει στον κόσμο· το πνεύμα του είχε ξεκολλήσει από τις μικρότητες και τις κα-

κίες που φώλιαζαν στην Ιερή Πόλη, είχε υψωθεί σε άλλες σκέψεις. Με τα μάτια γυρισμένα στο ναό μπροστά του, κοίταζε ο Ιησούς στο μέλλον μέσα, αναπολούσε τη δύσκολη εργασία και τη δράση εκείνων που θα δίδασκαν και θα διαλαλούσαν το ευαγγέλιο του, τους κινδύνους που έμελλαν ν' αντιμετωπίσουν, τις ταλαιπωρίες, τα βάσανα, τους διωγμούς.

Και τους είπε ο Ιησούς:

— Κοιτάξτε μη σας πλανέσει κανένας γιατί πολλοί θα έλθουν με το όνομά μου, λέγοντας: «Εγώ είμαι ο Χριστός», και πολλούς θα πλανέσουν. Μην τους ακολουθήσετε σεις.

Η δυνατή του ψυχή δυνάμωνε με τις δυσκολίες και τον αγώνα που πρόβλεπε, ανέβαινε όλο ψηλότερα, συνάρπαζε και παρέσερνε τους Αποστόλους που τον άκουαν, τους δυνάμωνε και αυτούς.

Στην πίστη τους, πρώτα, ζητούσε να στηριχθεί. Με τ' όνομά του μονάχα, μπορούσαν να νικήσουν στον αγώνα για την αλήθεια.

Τους προείπε πως θ' ακούσουν πολέμους και μάχες, ταραχές και επαναστάσεις μα να κοιτάξουν να μη φοβηθούν, γιατί όλα αυτά είναι αναπόφευκτα, όσο η κακία και η αγριότητα υπάρχει στους ανθρώπους μα δε θα έλθει ακόμα το τέλος του κόσμου.

Τους είπε πως έθνος θα χτυπήσει έθνος, και βασίλειο θα χτυπήσει βασίλειο, πως θα πέσουν πείνες και αρρώστιες, και θα γίνουν σεισμοί, τρομάρες και μεγάλα σημάδια μα αυτοί να μην τρομάξουν, γιατί δε θα είναι ακόμα το τέλος του κόσμου.

Τους είπε πως και αυτούς θα τους πιάσουν, θα τους παραδώσουν, θα τους δικάσουν, θα τους φυλακίσουν, θα τους κακοποιήσουν και μερικούς θα τους θανατώσουν.

— Μα δε θα χάσετε ούτε τρίχα από το κεφάλι σας. Με την υπομονή σας θα κερδίσετε τη ζωή σας.

Το πνεύμα του Ιησού αντικρίζει την αιωνιότητα τα λόγια του στους μαθητές του είναι λόγια της αιωνιότητος. Τη ζωή τους μπορούν οι εχθροί τους να την πάρουν, μα «μια τρίχα της κεφαλής τους δε θα χαθεί», αφού την αιώνια ζωή, την ψυχή τους, δεν την ορίζει κανένας.

Σκοπός της αποστολής του στον κόσμο ήταν η διδαχή της αλήθειας. Γι' αυτήν έμελλε να μαρτυρήσει και να πεθάνει, και, το ίδιο, ύστερ' από κείνον, οι Απόστολοι του. Μα η ζωή τους, όσο και η δική

του, δεν είχε αξία, παρά όσο ξοδεύονταν για την εκπλήρωση της αποστολής του.

Και αφού τους προφήτεψε τις δυσκολίες και τους διωγμούς και τις αδικίες, αφού τους προείπε να μη σκοτίζονται για το πως θ' απολογηθούν στους εχθρούς την ώρα του κατατρεγμού, γιατί το Άγιο Πνεύμα θα τους εμπνεύσει εκείνο που θα πουν σε κάθε περίπτωση, αφού τους προανήγγειλε την έλλειψη πίστεως μερικών, και, στο τέλος, την πλατιά διάδοση του νικητήριου ευαγγελίου, τότε τους μίλησε για την καταστροφή των Ιουδαίων και το τέλος της Ιερουσαλήμ.

— Όταν δείτε την Ιερουσαλήμ περικυκλωμένη από στρατούς, τότε να ξέρετε πως ήλθε η ώρα που θα ρημάξει.

Τους προείπε τα απαίσια δράματα που θα τελείωναν με το χαλασμό του Ισραήλ, την πείνα, τη σφαγή, τη σκλαβιά, το ρήγμα της χώρας, το σκόρπισμα των Εβραίων σε όλα τα σημεία της γης, όλη δηλαδή εκείνην τη φοβερή καταστροφή που πλάκωσε στην Ιουδαία σαράντα περίπου χρόνια αργότερα, στα 70 μ.Χ., όταν πήρε ο Τίτος την Ιερουσαλήμ, και δεν άφησε πέτρα απάνω σε πέτρα.

Ειδοποίησε τους μαθητές του, όταν από τα πρώτα σημεία δουν να καταφθάνει «το βδέλυγμα της ερημώσεως», όπως το είπε ο Δαβιήλ ο Προφήτης, να φύγουν στα βουνά, μακριά, για να σωθούν από την καταστροφή που θα έπεφτε στη φυλή τους.

— Προσεύχεστε, τους λέγει, να μη γίνει η φυγή σας το χειμώνα, γιατί θα έλθει συμφορά τέτοια όπως δεν έγινε από την αρχή του κόσμου, που τον έπλασε ο Θεός, ως τώρα, και ούτε θα ξαναγίνει.

Και προσθέτει:

— Ιδού σας τα προείπα όλα!

Και τους είπε μια παραβολή:

— Δείτε τη συκιά και όλα τα δέντρα όταν πια το κλαδί γίνεται απαλό και πετά τα φύλλα, ξέρετε πως πλησιάζει το καλοκαίρι. Έτσι κι εσείς, όταν δείτε όλα αυτά, να ξέρετε πως κοντά είναι η Βασιλεία του Θεού.

Και, επιστρέφοντας πάλι στην καταστροφή της Ιερουσαλήμ, πρόσθεσε:

— Αλήθεια σας λέγω, δε θα περάσει αυτή η γενεά, και όλα αυτά θα γίνουν. Ο ουρανός και η γη θα περάσουν, μα τα λόγια μου δε θα

περάσουν.

Και πάλι διδάσκει ο Ιησούς, και τους λέγει να είναι λιτοί στη ζωή, και να κρατούν την ψυχή τους έτοιμη πάντα για την τελευταία ώρα.

— Προσέχετε μη βαρύνει η καρδιά σας από την κραιπάλη και το μεθύσι και τις φροντίδες τις κοσμικές, και έξαφνα βρεθεί μπροστά σας η ημέρα αυτή. Γιατί σαν παγίδα θα πέσει σε όλους που κάθονται στο πρόσωπο της γης.

»Ας είναι ζωσμένη η μέση σας και αναμμένα τα φανάρια σας. Να είστε σαν τους δούλους που περιμένουν τον αφέντη τους να γυρίσει από γάμο, και, σα χτυπήσει την πόρτα, του ανοίγουν αμέσως.

»Να το ξέρετε και να το θυμάστε τούτο· αν ήξερε ο νοικοκύρης τι ώρα θα έλθει ο κλέφτης, θ' αγρυπνούσε και δε θ' άφηνε να του τρυπήσει το σπίτι· έτσι να είστε κι εσείς έτοιμοι πάντα, γιατί την ώρα που δεν περιμένετε μπορεί να έλθει ο υιός του ανθρώπου.

— Κύριε, ρώτησε ο Πέτρος, που ήταν πιο κοντά του, με τους τρεις αγαπημένους του. Για μας τη λες την παραβολή αυτή, ή για όλους;

Του αποκρίθηκε ο Ιησούς και είπε:

— Ποιος άραγε είναι ο επιστάτης ο πιστός και φρόνιμος, που θα τον βάλει ο Κύριος του αρχηγό των δούλων, για να τους μοιράζει το ψωμί στην ώρα τους; Χαρά στο δούλο αυτόν, που, όταν γυρίσει ο Κύριος, τον βρίσκει να το κάνει. Αλήθεια σας λέγω, αυτόν θα βάλει διευθυντή όλης της περιουσίας του. Αν όμως πει μέσα του ο δούλος αυτός: «Αργεί να έλθει ο κύριος», και αρχίσει να δέρνει τους δούλους και τις δούλες, και να τρώγει και να πίνει και να μεθά, την ώρα που δεν τον περιμένει θα έλθει ο κύριος του, και θα τον κάμει δυο κομμάτια και θα τον βάλει στη σειρά των απίστων. Ο δούλος που ξέρει το θέλημα του κυρίου του και που δεν ετοίμασε και δεν έκανε τίποτα κατά το θέλημά του, θα δαρθεί πολύ· μα εκείνος που δεν ξέρει, και έκανε πράγματα άξια τιμωρίας, θα δαρθεί λίγο. Γιατί σε όποιον δόθηκε πολύ, πολύ θα του ζητηθεί και σε όποιον επρόσφεραν πολλά, πολλά θα του απαιτήσουν.

Και προβλέποντας την τρομερή μέρα της μεγάλης κρίσεως, όπου κάθε άνθρωπος θα έχει να δώσει λογαριασμό των πράξεών του, λύπη μεγάλη κατέλαβε τον Ιησού, και τους είπε πως το πέρα-

σμά του στη γη θα φέρει διατάραξη πολλή· πως πολλές οικογένειες θα χωριστούν, γιατί οι μισοί θα πιστέψουν και οι άλλοι μισοί θα τους κατατρέξουν πως ήλθε βάπτισμα να δώσει, δηλαδή με τη θυσία της δικής του ζωής να ξεπλύνει τις αμαρτίες των ανθρώπων, και πως βιάζεται να τη δει να έλθει, η ώρα αυτή του λυτρωμού. Και λέγει:

— Φωτιά ήλθα να βάλω στη γη! Μακάρι να ήταν κιόλα αναμμένη!

Γιατί η φωτιά αυτή είναι οι πειρασμοί και οι διωγμοί από τους οποίους θα περάσουν όσοι έχουν την πίστη και την αγάπη του Θεού.

Και, αφού τους είπε όλα αυτά, αποκρίνεται στο πρώτο τους ρώτημα που είχε μείνει χωρίς απάντηση, τότε θα γίνουν όλα αυτά. Ούτε σ' αυτόν τον ίδιο, λέγει, όσο έχει την ανθρώπινη υπόσταση, δε θέλει ο Θεός ν' αποκαλύψει το μυστήριο αυτό.

Και λέγει ο Ιησούς:

— Για τη μέρα εκείνη και την ώρα, κανένας δεν ξέρει, ούτε οι άγγελοι του ουρανού, ούτε ο Υιός, παρά μόνο ο Πατέρας. Βλέπετε και αγρυπνάτε και προσεύχεστε, γιατί δεν ξέρετε πότε θα έλθει αυτός ο καιρός. Θα είναι σαν άνθρωπος που έφυγε και άφησε το σπίτι του, και έδωσε στους δούλους την εξουσία, μοιράζοντας στον καθένα τη δουλειά του, και πρόσταξε το θυρωρό ν' αγρυπνά. Αγρυπνάτε λοιπόν, γιατί δεν ξέρετε πότε επιστρέφει ο νοικοκύρης του σπιτιού, ή αργά ή τα μεσάνυχτα, ή με του πετεινού το λάλημα, ή το πρωί· μην τύχει και φθάσει ξαφνικά και σας βρει κοιμισμένους.

— Εκείνο που σας λέγω, σε όλους το λέγω. Αγρυπνάτε!

Και πάλι για την ψυχή μιλούσε ο Ιησούς, σαν πάντα, γιατί, σε όλη του τη διδαχή, αυτή και μόνη τον ενδιαφέρει. Η ζωή του ανθρώπου είναι στα χέρια του Θεού. Εκείνος που την έδωσε, κάθε στιγμή μπορεί να την ξαναπάρει. Την ψυχή του, όμως, ο άνθρωπος πρέπει να τη φροντίζει αδιάκοπα, να την καλλιεργεί και να είναι πάντα έτοιμος ν' αντικρίσει τον Πλάστη.

Και τους είπε ο Ιησούς μίαν όμορφη παραβολή, παίρνοντας και πάλι το παράδειγμά του από τη ζωή τους την απλοϊκή.

— Η βασιλεία των Ουρανών, τους είπε, μοιάζει με δέκα παρθένες που πήραν τα λυχνάρια τους και βγήκαν ν' απαντήσουν το γαμπρό.

Κατά τα έθιμα των Εβραίων, ο γαμπρός πήγαινε με τους παράνυφους και φίλους του στην νύφη το σπίτι για να τη στεφανωθεί, και, μετά το γάμο, την έπαιρνε στο δικό του σπίτι ή στο του πατέρα του, και οι φίλες της και παράνυφες τη συνόδευαν ως εκεί με φώτα και τραγούδια και ευχές. Στην παραβολή όμως τούτη, ο γαμπρός φαίνεται να έρχεται από μακριά, και η συνοδεία βγαίνει να τον υποδεχθεί και να τον φέρει στο σπίτι της νύφης. Συνήθως, στις νυφικές πομπές, δέκα έπρεπε να είναι οι αναμμένοι λύχνοι. Παίρνοντας λοιπόν το παράδειγμά του από την όμορφη συνήθεια του τόπου, εξακολούθησε ο Ιησούς την παραβολή λέγοντας:

— Πέντε παρθένες απ' αυτές ήταν φρόνιμες, και οι πέντε αστόχαστες. Και αυτές οι αστόχαστες, σαν πήραν τα λυχνάρια τους, δεν εφοδιάστηκαν άλλο λάδι· οι φρόνιμες όμως πήραν λάδι στα ροϊά τους, μαζί με τα λυχνάρια τους. Επειδή αργούσε ο γαμπρός, νύσταξαν όλες και αποκοιμήθηκαν. Στα μέσα της νύχτας, φωνή ακούστηκε: «Ίδού ο νυμφίος έρχεται, βγίhte να τον απαντήσετε.» Τότε σηκώθηκαν όλες οι παρθένες αυτές, και διόρθωσαν τα λυχνάρια τους. Και είπαν οι αστόχαστες στις φρόνιμες: «Δώστε μας από το λάδι σας, γιατί τα λυχνάρια μας σβήνουν.» Μα τις αποκρίθηκαν οι φρόνιμες: «Μήπως δε φθάσει και για σας και για μας· πάτε καλύτερα σ' εκείνους που πουλούν και αγοράσετε για σας.» Και ενώ πήγαιναν αυτές ν' αγοράσουν, έφθασε ο γαμπρός, κι εκείνες που ήταν έτοιμες μπήκαν μαζί του στο γάμο και έκλεισε η πόρτα. Ύστερα, έρχονται οι υπόλοιπες παρθένες και λένουν: «Κύριε, κύριε, άνοιξε μας!» Μα εκείνος αποκρίθηκε και είπε: «Αλήθεια σας λέγω, δε σας γνωρίζω.»

Και πρόσθεσε ο Ιησούς:

— Αγρυπνάτε λοιπόν, γιατί δεν ξέρετε ούτε τη μέρα ούτε την ώρα που θα έλθει ο υιός του ανθρώπου.

Και τους είπε:

— Όταν έλθει ο υιός του ανθρώπου μέσα στη δόξα του, και όλοι οι άγιοι άγγελοι μαζί του, τότε θα καθίσει στο θρόνο της δόξας του, και όλα τα έθνη θα συναχθούν μπροστά του, και θα χωρίσει τους ανθρώπους όπως ο βοσκός χωρίζει τα πρόβατα από τα κατσίκια, και θα στήσει τα πρόβατα δεξιά του και τα κατσίκια αριστερά. Τότε θα πει ο Βασιλέας σ' εκείνους που είναι δεξιά του: «Ελάτε οι

ευλογημένοι του Πατέρα μου, κληρονομήσετε τη Βασιλεία που ετοιμάστηκε για σας από την αρχή του κόσμου γιατί πείνασα και μου δώσατε και έφαγα· δίψασα και με ποτίσατε· ξένος ήμουν και με φιλοξενήσατε· γυμνός και με ντύσατε· αρρώστησα και με φροντίσατε· στη φυλακή ήμουν και ήλθατε σε μένα.» Τότε θα αποκριθούν οι δίκαιοι λέγοντας: «Κύριε, πότε σε είδαμε πεινασμένο και σε θρέψαμε ή δίψασμένο και σε ποτίσαμε; Και πότε σε είδαμε ξένο και σε δεχθήκαμε ή γυμνό και σε ντύσαμε; Πότε σε είδαμε άρρωστο ή στη φυλακή, και ήλθαμε σε σένα;» Και θ' απαντήσει ο Βασιλέας λέγοντας: «Αλήθεια σας λέγω, ενόσω το κάνατε για έναν από τούτους τους αδελφούς μου τους πιο ασήμαντους, σ' εμένα το κάνατε.» Και τότε θα πει σ' εκείνους που θα στέκουν αριστερά του: «Πηγαίνετε από μένα οι καταραμένοι, στη φωτιά την αιώνια, την ετοιμασμένη από το διάβολο και τους αγγέλους του· γιατί επείνασα και δε μου δώσατε να φάγω· εδίψασα και δε με ποτίσατε· ξένος ήμουν και δε με δεχθήκατε· γυμνός ήμουν και δε με ντύσατε· άρρωστος και στη φυλακή ήμουν, και δε με φροντίσατε.» Τότε θα του αποκριθούν και αυτοί λέγοντας: «Κύριε, πότε σε είδαμε πεινασμένο ή δίψασμένο ή γυμνό ή άρρωστο ή στη φυλακή, και δε σε φροντίσαμε;» Κι εκείνος θα τους αποκριθεί: «Αλήθεια σας λέγω, ενόσω δεν το κάνατε για έναν από τούτους τους πιο ασήμαντους, ούτε σε μένα δεν το κάνατε.» Αυτοί θα πάνε στην κόλαση την αιώνια, ενώ οι δίκαιοι θα πάνε σε ζωή αιώνια.

Με αυτά τα λόγια τελείωσε ο Ιησούς τη διδαχή του στο Όρος των Ελαιών.

Ο ήλιος είχε βασιλέψει, και η μελαγχολία της βραδινής ώρας ήταν στην ψυχή του. Και είπε στους μαθητές του:

— Ξέρετε πως σε δύο μέρες το Πάσχα γίνεται, και ο υιός του ανθρώπου παραδίδεται για να σταυρωθεί.

Ήσυχη και ήρεμη ήταν η λύπη του, όμορφη σαν τη ζωή του όλη.

Άλλη ήταν ωστόσο η ατμόσφαιρα στην Ιερουσαλήμ.

Ενόσω, τελευταία φορά, δίδασκε ο Ιησούς στο Όρος των Ελαιών, στην Ιερή Χώρα αρχιερείς και δημογέροντες, νομικοί και Φαρισαίοι μαζεύονταν πάλι στην αυλή του σπιτιού του Καϊάφα, σε μυστική συνεδρίαση, γυρεύοντας με τι τρόπο θα πιάσουν τον Ιησού

να τον θανατώσουν.

Ανάμεσα όμως σε τόσον κόσμο που τον αγαπούσε, πως να τον πιάσουν; Αν ήθελε ο Ιησούς να σηκώσει τα πλήθη, του ήταν εύκολο· και το ήξεραν οι μεγαλουσιάνοι πως σε μια τέτοια επανάσταση, οι πρώτοι που θα έπεφταν θύματα της οργής των Ρωμαίων ήταν αυτοί οι αρχηγοί.

Συζητούσαν λοιπόν, και έλεγαν να μην τον πιάσουν στην εορτή, μην τύχει και γίνει θόρυβος στο λαό.

Ήταν απλή αναβολή· η απόφασή τους όμως να τον θανατώσουν έμενε η ίδια, άπονη, αμείλικτη.

Ο Ιούδας έμελλε να τους σηκώσει τις τελευταίες δυσκολίες, για να εκτελεστεί η απόφαση.

ΜΘ'. Τετάρτη

Την άλλη μέρα, Τετάρτη, ο Ιησούς δεν πήγε στην Ιερουσαλήμ. Μάταια τον περίμεναν όλη μέρα φίλοι και εχθροί, οι πρώτοι για να ξανακούσουν την εξαίσια διδαχή του, οι δεύτεροι με την ελπίδα να τον πιάσουν μυστικά.

Τραβηγμένος στη μοναξιά με τους μαθητές του, όλη κείνη τη μέρα της Τετάρτης την πέρασε ο Ιησούς διδάσκοντας τους αποστόλους του, είτε βυθισμένος στη σκέψη και στην προσευχή, ετοιμάζοντας το πνεύμα του ν' αντικρίσει το μαρτύριο και το θάνατο, δυναμώνοντας την ψυχή του.

Και σαν ενύχτωσε, πλάγιασε στο βουνό, να κοιμηθεί με τους μαθητές του.

Ήταν ο στερνός του ύπνος σε τούτο τον κόσμο.

Ν'. Πέμπτη – Μυστικός Δείπνος

Ξημέρωσε η ημέρα των αζύμων, δηλαδή του Πάσχα των Εβραίων, που κείνον το χρόνο έπεφτε Παρασκευή. Επειδή όμως η ημέρα των Εβραίων δεν άρχιζε μεσάνυχτα, αλλ' από το ηλιοβασίλεμα, το Πάσχα άρχιζε την Πέμπτη βράδυ.

Η μεγάλη αυτή εορτή πανηγυρίζονταν ως ενθύμηση της φυγής των Εβραίων από την Αίγυπτο, και της νύχτας εκείνης όπου κατέβηκε ο άγγελος και σκότωσε όλα τα πρωτογέννητα παιδιά των Αιγυπτίων, χωρίς ν' αγγίξει ούτε ένα από τα παιδιά των Εβραίων, για τιμωρία του Φαραώ που δεν άφηνε τους Ισραηλίτες να φύγουν από την Αίγυπτο.

Όπως και οι άλλες μεγάλες εορτές, έτσι και αυτή βαστούσε οκτώ μέρες.

Την ημέρα εκείνη, την πρώτη της εορτής, δεν έπρεπε να υπάρχει σε εβραϊκό σπίτι ούτε ένα κομματάκι προζύμι ή τίποτε καμωμένο με προζύμι. Την παραμονή λοιπόν, πριν βασιλέψει ο ήλιος, ο νοικοκύρης γύριζε όλο το σπίτι κι έψαχνε παντού· και αν βρίσκονταν τίποτα φαγώσιμο που να είχε προζύμι, το έκαιε στο ύπαιθρο.

Μόλις ακούονταν οι σάλπιγγες του ναού, αγγέλλοντας την αρχή της εορτής, ο καθένας έτρεχε ν' αγοράσει το πασχαλινό αρνί. Έπρεπε να είναι χρονιάρικο και κάτασπρο, χωρίς κανένα σημάδι.

Σηκωτό στους ώμους το πήγαινε ο καθένας στο ιερό, και το έσφαζε εμπρός στους ιερείς που στέκονταν σε δυο σειρές, ενόσω οι Λεβίτες έψαλλαν το «Αλληλούια»: ένας ιερέας μάζευε το αίμα σε χρυσό αγγείο, και το έχυνε μονομιάς στα πόδια του θυσιαστηρίου.

Τότε έγδερναν και άδειαζαν το ζώο, έκοβαν και ακουμπούσαν στο θυσιαστήριο τα κομμάτια που έμελλαν να καούν ως θυσία, και ο καθένας έπαιρνε το σφαχτό του και το έψηνε στη σούβλα, προσέχοντας μην αγγίξει το κρέας στο φούρνο ή στα κάρβουνα, γιατί τότε μολύνονταν.

Το βράδυ εκείνο, κάθε οικογένεια έτρωγε το αρνί. Στο δείπνο αυτό, που είχε χαρακτήρα θρησκευτικό, έπρεπε να καθίσουν τουλάχιστον δέκα ή και περισσότεροι· όχι όμως και τόσοι πολλοί ώστε να λείπει το αρνί· γιατί ο καθένας χρεωστούσε να φάγει τουλάχιστον από ένα κομματάκι αρνίσιο κρέας.

Μαζί με το αρνί έτρωγαν τα άζυμα, δηλ. ψωμί χωρίς προζύμι, καμωμένο με ανόθευτο αλεύρι και καθαρό νερό. Γι' αυτό, η μέρα αυτή λέγονταν «η πρώτη των αζύμων».

Οι μαθητές πήγαν στον Ιησού και τον ρώτησαν:

— Πού θέλεις να σου ετοιμάσουμε να φας το Πάσχα;

Συνήθως, ο Ιούδας ήταν επιφορτισμένος να φροντίζει την τροφή και το κατάλυμα· αλλ' αυτή τη φορά ο Ιησούς τον απέκλεισε από τη φροντίδα αυτή, και, φωνάζοντας τον Πέτρο και τον Ιωάννη, τους είπε:

— Πηγαίνετε στη χώρα, και θα σας απαντήσει ένας άνθρωπος που θα βαστά μια στάμνα με νερό ακολουθήσετέ τον στο σπίτι όπου πηγαίνει, και πείτε του οικοδεσπότη πως ο δάσκαλος λέγει, «Η ώρα μου πλησιάζει, πού είναι το κατάλυμά μου, όπου με τους μαθητές μου θα φάγω το Πάσχα;» Αυτός θα σας δείξει ένα μεγάλο δωμάτιο στο απάνω πάτωμα, στρωμένο, έτοιμο· εκεί θα μας ετοιμάσετε.

Έφυγαν οι δυο μαθητές για την Ιερουσαλήμ, και όπως το είπε ο Ιησούς έτσι και έγινε· βρήκαν τον άνθρωπο με τη στάμνα, το σπίτι, τον οικοδεσπότη, το μεγάλο δωμάτιο στρωμένο, έτοιμο, στο απάνω πάτωμα, και εκεί ετοίμασαν το πασχαλινό δείπνο.

Η παράδοση λέγει πως ο οικοδεσπότης αυτός ήταν ο Ιωσήφ από την Αριμαθαία, πλούσιος και ενάρετος άνθρωπος, μέλος του Συνεδρίου, με τιμή και υπόληψη μεγάλη, που είχε ακούσει τον Ιησού και είχε πιστέψει, αλλά από φόβο ίσως των Ιουδαίων δεν τολμούσε να το ομολογήσει.

Άλλοι πάλι λέγουν πως ήταν ο Μάρκος, που αργότερα έγινε ο Ευαγγελιστής.

Μα είτε ο Ιωσήφ ήταν, είτε ο Μάρκος, είτε άλλος, το βέβαιον είναι πως ο οικοδεσπότης αυτός ήταν μαθητής του Ιησού, μυστικός ή φανερός, και πως εγνώριζε την παρουσία του Ιησού στην Ιερουσαλήμ και του παρέδωσε την τραπεζαρία του σπιτιού του, έτσι που να είναι ο Ιησούς μόνος, ανενόχλητος με τους μαθητές του.

Όταν λοιπόν βράδιασε, πήρε ο Ιησούς το δρόμο της Ιερουσαλήμ με τους υπόλοιπους δέκα μαθητές, βρήκαν το δωμάτιο στρωμένο με χαλιά, όπου ήταν έτοιμο το Πάσχα, και κάθισαν όλοι να φάγουν.

Δεκατρία ήταν τα τρίκλινα γύρω στο χαμηλό τραπέζι. Στη μεσαία θέση, στο πρωτοτρίκλινο, ήταν γερμένος ο Ιησούς, αριστερά του ο Πέτρος και δεξιά του ο Ιωάννης. Οι άλλοι όλοι ξαπλώθηκαν στ' άλλα καθίσματα, μαζί και ο Ιούδας ο Ισκαριώτης.

Και τους είπε ο Ιησούς:

— Με πόθο επιθύμησα να φάγω τούτο το Πάσχα μαζί σας πριν πάθω. Γιατί σας το λέγω, δε θα το ξαναφάγω πια ώσπου να συμπληρωθεί η Βασιλεία του Θεού.

Κατά το έθιμο των Εβραίων, γίνονταν πρώτα η προσευχή, ύστερα, εκείνος που κάθονταν στο πρωτοτρίκλινο έπαιρνε το κρασί, και αφού δόξαζε το Θεό που έκανε τον καρπό του αμπελιού, το περνούσε σε όλους γύρω.

Πήρε ο Ιησούς το ποτήρι γεμάτο κρασί, που του πρόσφεραν οι μαθητές, και αφού το ευλόγησε είπε:

— Πάρτετε τούτο και μοιραστείτε το, γιατί σας λέγω, ποτέ πια δε θα πιω από το γέννημα του αμπελιού, ώσπου να έλθει η Βασιλεία του Θεού.

Και ενώ έτρωγαν όλοι αδελφωμένοι, άρχιζαν πάλι αναμεταξύ τους να λογαριάζουν οι μαθητές και να φιλονικούν, ποιος απ' αυτούς πρέπει να είναι πρώτος;

Τους άκουσε ο Ιησούς. Και αυτή τη φορά, την τελευταία, θέλησε να τους δώσει το μάθημα, όχι πια με λόγια, αλλά με την πράξη.

Σηκώθηκε από το τραπέζι, έβγαλε το ρούχο του, και, παίρνοντας ένα πεσκίρι, το ζώστηκε· ύστερα, χύνοντας νερό σε μια λεκάνη, άρχισε έναν έναν να τους πλένει τα πόδια, και να τα σφουγγίζει με το πεσκίρι που είχε στη μέση.

Σαστισμένοι τον άφηναν οι μαθητές να κάνει όπως ήθελε· μα σαν ήλθε η σειρά του Πέτρου, ο θερμόαιμος μαθητής αναστατώθηκε.

— Κύριε, εσύ θα μου πλύνεις τα πόδια; αναφώνησε.

Του αποκρίθηκε ο Ιησούς και του είπε:

— Εκείνο που κάνω εγώ, εσύ δεν το καταλαβαίνεις τώρα. Θα το καταλάβεις όμως αργότερα.

Ο Πέτρος όμως διαμαρτυρήθηκε κι επέμεινε λέγοντας:

— Ποτέ δε θα μου πλύνεις τα πόδια.

Ο Ιησούς δεν τον αποπήρε· νιώθοντας την αγάπη του μαθητή

του και την ταπείνωσή του εμπρός στον Κύριο, του είπε:

— Αν δε σε πλύνω, δε θα έχεις θέση κοντά μου.

Μεμιάς έσβησε η αντίσταση του πιστού Αποστόλου. Ως την ψυχή συγκινημένος, αναφώνησε ο Πέτρος:

— Κύριε, όχι μόνο τα πόδια μου, μα και τα χέρια μου και το κεφάλι μου.

Με αγάπη του είπε ο Ιησούς:

— Ο λουσιμένος δε χρειάζεται παρά τα πόδια του να πλύνει, (ο λουσιμένος με το Πνεύμα το Άγιο, έχοντας την ψυχή καθαρή), και είναι όλος καθαρός· και σεις είστε καθαροί.

Σκυμμένος χάμω, γερμένος στα πόδια του φτωχού ψαρά, θυμήθηκε πάλι ο Ιησούς τη μαύρη προδοσία που κρέμουνταν απάνω του, και η ψυχή του σκοτείνιασε πάλι.

— Όχι όμως όλοι, πρόσθεσε.

Και ενώ ταπεινώνονταν έτσι θεληματικά στα πόδια τους, δίνοντάς τους με την πράξη αυτή το παράδειγμα της μετριοφροσύνης, την ίδια ώρα, με αγάπη τους επαναλάμβανε το αιώνιο μάθημα της ακενοδοξίας και τους έλεγε:

— Οι βασιλείς των εθνών τα ορίζουν, και εκείνοι που τα εξουσιάζουν ευεργέτες λέγονται. Να μην είναι έτσι για σας, παρά ο μεγαλύτερος από σας ας είναι σαν το νεότερο, και ο αρχηγός σαν υπηρέτης. Γιατί ποιος είναι ανώτερος; Εκείνος που κάθεται στο τραπέζι ή εκείνος που υπηρετεί; Δεν είναι εκείνος που κάθεται στο τραπέζι; Λοιπόν εγώ είμαι ανάμεσά σας σαν υπηρέτης σας.

Αφού έπλυνε ολωνών τα πόδια και φόρεσε το φόρεμά του, κάθισε πάλι στο τραπέζι και τους είπε:

— Ξέρετε τι σας έκανα; Εσείς με λέτε ο Δάσκαλος και ο Κύριος, και λέτε σωστά, γιατί είμαι. Αν λοιπόν σας έπλυνα τα πόδια εγώ, ο Κύριος και ο Δάσκαλος, και σεις οφείλετε ο ένας του άλλου να πλύνετε τα πόδια. Παράδειγμα σας έδωσα να κάνετε κι εσείς όπως σας έκανα κι εγώ. Αλήθεια, αλήθεια σας λέγω, δεν υπάρχει δούλος ανώτερος του Κυρίου του, ούτε απεσταλμένος ανώτερος εκείνου που τον έστειλε — και, με αγάπη, είπε στους μαθητές του, μαζεμένους γύρω στο τραπέζι: Εσείς εμείνατε μαζί μου ως το τέλος στις δοκιμασίες μου. Και εγώ σας ετοιμάζω Βασιλεία, όπως μου την ετοίμασε ο πατέρας μου.

Και εδώ, τονίζει πάλι ο Ιησούς πως η αμοιβή τους δεν είναι τούτου του κόσμου, αλλά πρέπει προς την άλλη ζωή να ατενίζουν:

— Να τρώτε και να πίνετε στο τραπέζι μου, στη Βασιλεία μου, και να κάθεστε σε θρόνους, κρίνοντας τις δώδεκα φυλές του Ισραήλ.

Η παρουσία του Ιούδα του Ισκαριώτη ήταν παραφωνία στην αδελφωμένη, ήμερη αυτή συντροφιά. Το ένιωθε ο Ιησούς πικρά, και πρόσθεσε:

— Δεν το λέγω για όλους σας· εγώ ξέρω ποιους edιάλεξα, αλλά για να εκπληρωθεί η Γραφή: «Εκείνος που έτρωγε μαζί μου το ψωμί, σήκωσε απάνω μου τη φτέρνα του».

Όλα τ' άκουε ο Ιούδας, μα η ψυχή του έμεινε κλειστή. Είχε δεχθεί το ποδονίψιμο, είχε ακούσει τη βαθυνόητη διδαχή του Κυρίου του, τα λόγια της Γραφής που προφήτευαν τη δική του προδοσία, μα τίποτε δεν τον τάραξε, τίποτε δεν τον μαλάκωσε· η καρδιά του ήταν πέτρα. Αναίσθητος, έτρωγε τα πικρά χόρτα βουτημένα στο ξίδι ή σε νερό με αλάτι, το πρώτο πιάτο του δείπνου που έτρωγαν οι Ισραηλίτες το Πάσχα, και που συμβόλιζε τους καημούς τους και τις δοκιμασίες τους στην Αίγυπτο. Έτρωγε ατάραχος, λογαριάζοντας ίσως ποια θα ήταν η καταλληλότερη στιγμή να παραδώσει τον Κύριό του.

Και αφού είπε αυτά ο Ιησούς, ταραχθηκε η ψυχή του και εκήρυξε και ειπε:

— Αλήθεια, αλήθεια σας λέγω, ένας από σας θα με προδώσει.

Συγκινήθηκαν οι μαθητές, και πολύ λυπήθηκαν με τα τρομερά αυτά λόγια του Κυρίου τους· κανένας, εκτός του Ιησού, δε γνώριζε την προδοσία του Ιούδα, που αυτή τη στιγμή, σαν πάντα, φαίνονταν αφοσιωμένος στον Κύριό του, ένας από τους διαλεγμένους δώδεκα Αποστόλους.

Το ήξεραν πως ο Ιησούς έβλεπε το μέλλον και διάβαζε στη συνείδηση τους, και τρομαγμένοι ρώτησαν ένας ένας ανήσυχα:

— Μην είμαι εγώ;

Και πάλι άλλος ρωτούσε:

— Μήπως εγώ;

Και τους αποκρίθηκε ο Ιησούς:

— Ένας από τους δώδεκα που βουτά το ψωμί του μαζί μου στο

πιάτο. Ο υιός του ανθρώπου πηγαίνει μεν όπως είναι γι' αυτόν γραμμένο· αλίμονο όμως στον άνθρωπο εκείνον από τον οποίο ο υιός του ανθρώπου παραδίδεται. Καλύτερο του να μην είχε γεννηθεί ποτέ του ο άνθρωπος αυτός.

Ο Ιούδας τον άκουσε, και κατάλαβε πως το μαύρο του μυστικό το γνώριζε ο Ιησούς· μα καμιά μετάνοια δε χαλάρωσε τη σκληρότητα της καρδιάς του· απεναντίας, κάνοντας τον ανήξερο, ρώτησε και αυτός:

— Μήπως είμαι εγώ, Ραββί;

Ο Ιησούς του αποκρίθηκε:

— Εσύ το είπες.

Μα κανένας δεν κατάλαβε την έννοια της απαντήσεως.

Ο Πέτρος, όπως και στην αρχή του δείπνου, ήταν ξαπλωμένος στο τρίκλινο αριστερά του Ιησού, ώστε ο Ιησούς ακουμπισμένος στον αριστερό του άγκωνα δεν μπορούσε να τον δει.

Ανασηκώθηκε λίγο και, μυστικά, έγνεψε του Ιωάννη που ήταν δεξιά του Ιησού, να τον ρωτήσει ποιον εννοούσε.

Έπεσε ο Ιωάννης στο στήθος του Ιησού, και παρακλητικά τον ρώτησε:

— Κύριε, ποιος είναι;

Σιγά του αποκρίθηκε ο Ιησούς:

— Εκείνος είναι, που αφού βουτήσω εγώ το ψωμί, θα του το δώσω.

Το είπε χαμηλόφωνα, και το άκουσε μόνος ο Ιωάννης, ίσως και ο Πέτρος.

Πήρε ένα κομμάτι ψωμί άζυμο, το βούτησε στο κοινό πιάτο όπου ήταν το φαγί και το πρόσφερε στον Ιούδα, το γιο του Σίμωνα του Ισκαριώτη.

Ήταν συνήθεια στα εβραϊκά γεύματα, ο αρχηγός του τραπέζιού να προσφέρει στον καθένα από μια βούκα ψωμί βουτημένο στο κοινό πιάτο, αρχίζοντας πάντοτε από τον κυριότερο συντραπεζίτη.

Όστε καμιά εντύπωση δεν έκανε στους άλλους η βούκα που πρόσφερε ο Ιησούς στον Ιούδα.

Κι εκείνος πήρε το βουτημένο ψωμί και το έφαγε.

Του είπε τότε ο Ιησούς:

— Ό,τι είναι να κάνεις, κάνε το γρήγορα.

Απ' όλους τους συντραπεζίτες κανένας δεν κατάλαβε γιατί το είπε ο Ιησούς, εκτός μόνος ο προδότης. Επειδή ο Ιούδας είχε το ταμείο, καί σ' αυτόν ανέθετε ο Ιησούς τις αγορές όλες της συντροφιάς, νόμισαν πως τον έστελνε ο Ιησούς είτε να ψουνίσει για την αυριανή μέρα, είτε να δώσει κανένα ποσό χρηματικό στους φτωχούς.

Και αφού πήρε τη βούκα, σηκώθηκε ο Ιούδας και βγήκε έξω.

Ήταν νύχτα.

Αφού βγήκε ο Ιούδας, ήταν σα να ξελάφρωσαν ξαφνικά όλοι, σα να έφυγε από πάνω τους κάποιο βάρος. Η γαλήνη ξαναχύθηκε στη μικρή συντροφιά.

Πλημμύρισε η καρδιά του Ιησού από αγάπη και τρυφερότητα και είπε:

— Τώρα δοξάστηκε ο υιός του ανθρώπου. Παιδάκια μου, λίγο ακόμα μένω μαζί σας. Θα με ζητάτε, μα όπως το είπα στους Ιουδαίους, πως, «Εκεί που πηγαίνω εγώ, εσείς δεν μπορείτε να έλθετε», και σε σας το λέγω τώρα.

Και σε όλους είπε σαν ευχή, σαν ευλογία και σα διαθήκη:

— Καινούρια εντολή σας δίνω, ν' αγαπάστε αναμεταξύ σας όπως σας αγάπησα εγώ. Έτσι θα ξέρουν όλοι πως δικοί μου μαθητές είστε, αν έχετε αγάπη μεταξύ σας.

Πήρε ο Ιησούς τότε ένα ψωμί, το ευλόγησε, το έκοψε, το μοίρασε από ένα κομμάτι σε κάθε του μαθητή και είπε:

— Λάβετε, φάγετε· τούτο είναι το σώμα μου, που δίνεται για σας. Αυτό να το κάμνετε στη δική μου ανάμνηση.

Ύστερα πήρε το ποτήρι, το ευλόγησε και τους το πρόσφερε λέγοντας:

— Πιέτε απ' αυτό όλοι· γιατί τούτο είναι το αίμα μου της νέας διαθήκης, που χύνεται για πολλούς, ώστε να συχωρευθούν οι αμαρτίες. Αυτό να το κάνετε οπότε πίνετε, στη δική μου ανάμνηση. Και σας το λέγω, ποτέ πια δε θα ξαναπιώ από το γέννημα του αμπελιού ως τη μέρα εκείνη που θα το πίνω μαζί σας, καινούριο, στη Βασιλεία του Πατέρα μου.

Ο Πέτρος είχε μείνει με την εντύπωση που του έκαναν τα λόγια του Ιησού, πως εκεί που πηγαίνει δεν μπορούν οι μαθητές του να τον ακολουθήσουν. Η τίμια πιστή καρδιά του ανησυχούσε και θλί-

βουνταν, πως να τους μιλά ο Ιησούς όπως μιλούσε στους εχθρούς του Ιουδαίου. Μήπως και αμφέβαλλε για την αγάπη τους;

Ανήσυχια ρώτησε:

— Κύριε, πού πηγαίνεις;

Του αποκρίθηκε ο Ιησούς:

— Εκεί που εγώ πηγαίνω, εσύ δεν μπορείς να με ακολουθήσεις. Αργότερα όμως θα με ακολουθήσεις.

Ο Πέτρος κατάλαβε πως για θάνατο μιλούσε και διαμαρτυρήθηκε, λέγοντας:

— Γιατί δεν μπορώ να σε ακολουθήσω αμέσως;

Ήταν ειλικρινής στην ορμητική του αγάπη, και

το έβλεπε ο Ιησούς. Μα την ψυχή του πέρα πέρα τη γνώριζε ο δάσκαλος, καλύτερα από τον ίδιο το μαθητή, με την πίστη και την ειλικρίνειά της, αλλά και με τις αδυναμίες της! Θάρρος είχε ο Πέτρος και ορμή, όχι όμως σταθερότητα. Για τον Ιησού θα ρίχνονταν ίσως αυθόρμητα στο θάνατο. Αλλά του έλειπε η καρτερία στη μακρινή δοκιμασία, το θάρρος να υποστηρίξει την πίστη του απέναντι της κοινής αποδοκιμασίας.

Και του είπε ο Ιησούς:

— Σίμων, Σίμων, ιδού, ο σατανάς σας εξήτησε για να σας κοσκινίσει σαν το σιτάρι. Μα εγώ παρακάλεσα για σένα, να μη σου λείψει η πίστη σου. Και συ μια μέρα, σαν επιστρέψεις, υποστήριξε τους αδελφούς σου.

Και, γυρνώντας στους άλλους, είπε:

— Όλοι σας θα πέσετε σε πειρασμό για μένα αυτή τη νύχτα, γιατί είναι γραμμένο, «Θα χτυπήσω τον ποιμένα και θα σκορπίσουν τα πρόβατα του ποιμνίου». Αλλά αφού αναστηθώ, θα πάγω πριν από σας στη Γαλιλαία.

Ο Πέτρος συγκινημένος αναφώνησε:

— Κύριε, μαζί σου, είμαι έτοιμος και στη φυλακή και στο θάνατο να πάγω. Και αν όλοι πέσουν σε πειρασμό για σένα, εγώ ποτέ δε θα πέσω σε πειρασμό. Τη ζωή μου για σένα τη δίνω.

Του αποκρίθηκε ο Ιησούς και του είπε:

— Τη ζωή σου για μένα τη δίνεις; Αλήθεια, αλήθεια σου λέγω, ο πετεινός δε θα έχει λαλήσει ακόμα, και συ θα μ' έχεις απαρνηθεί τρεις φορές.

Η απάντηση του Ιησού αναστάτωσε τον Πέτρο.

— Και αν πρέπει να πεθάνω μαζί σου, δε θα σε απαρνηθώ, του είπε.

Το ίδιο είπαν και όλοι οι άλλοι μαθητές.

Να χαμογέλασε άραγε ο Ιησούς με τις ορμητικές αυτές μεγάλες υποσχέσεις, που ήταν ειλικρινείς, μα που τόσο γρήγορα έμελλαν να ξεχαστούν;

Θυμήθηκε τον καιρό που έστειλε τους Αποστόλους του να κηρύξουν το ευαγγέλιο και να ελεήσουν τους δυστυχισμένους πληθυσμούς. Πόσο διαφορετικά ήταν τότε τα πράγματα, δεν το φαντάζονταν ακόμα οι μαθητές που ορκίζονταν να μην τον απαρνηθούν, ούτε πρόβλεπαν σε τι κινδύνους, σε τι παθήματα και βάσανα θα έμπαιναν για να του μείνουν πιστοί.

Και τους είπε:

— Όταν σας έστειλα χωρίς βαλάντιο και σάκο και ποδήματα, μήπως στερηθήκατε τίποτα;

Αυτοί του αποκρίθηκαν:

— Όχι, τίποτα!

Και τους είπε ο Ιησούς:

— Τώρα όμως, όποιος έχει βαλάντιο ας το πάρει· το ίδιο και για το σάκο. Και όποιος δεν έχει, ας πουλήσει το ρούχο του για ν' αγοράσει μαχαίρι.

Γιατί πέρασαν οι ειρηνικές μέρες, και δε θα βρεθεί κανένας να απλώσει το χέρι να βοηθήσει ακόλουθο του σταυρωμένου καταδίκου, ούτε να τον κοιτάξει δε θα τολμήσει, και ποιος ξέρει αν δε θα χρειαστεί και να υπερασπίσει τη ζωή του ακόμα ο περιφρονημένος και καταδιωγμένος Απόστολος.

Οι μαθητές όμως παρεξήγησαν τα λόγια του Ιησού, νόμισαν πως σκοπό είχε ν' αντισταθεί στους εχθρούς του, ακόμα και με τη βία. Και όταν τους είπε, «γιατί, σας το λέγω, πρέπει να εκτελεστεί για μένα εκείνο που είναι γραμμένο: Και μετά ανόμων ελογίσθη», δηλαδή, και με τους κακούργους τον ανακάτωσαν, ακόμα δεν ένιωσαν μέσα στα λόγια του, οι απαίδευτοι απλοϊκοί αυτοί Γαλιλαίοι, την αυτόθελη θυσία, την τέλεια παραίτηση του από τη ζωή και τα γήινα.

Και σαν τους πρόσθεσε το θλιβερό εκείνο, «για μένα όλα τελείωσαν», πάλι δεν κατάλαβαν, παρά παρουσιάζοντάς του δυο σπαθιά

τού είπαν:

— Κύριε, να, έχομε δυο σπαθιά εδώ!

Ως το τέλος παρεννοώντας τα λόγια του Κυρίου τους, δυο μαθητές, ο Πέτρος και ένας άλλος, είχαν αγοράσει σπαθιά για προφύλαξη, πριν μπουν στην Ιερουσαλήμ, και τα είχαν κρύψει κάτω από τα ρούχα τους.

Μα ο Ιησούς τα παραμέρισε· άλλη κουβέντα τέτοια δεν ήθελε πια.

— Φθάνει! τους είπε.

Δεν έκρινε το ζήτημα άξιο για περισσότερα λόγια μόνο για αγάπη ήθελε πια να τους μιλήσει.

Και άρχισε πάλι να τους εγκαρδιώνει, με συμβουλές και με παρηγοριάς λόγια:

— Μην κλονίζεται η καρδιά σας πιστεύετε στο Θεό, και σε μένα πιστεύετε.

Οι Εβραίοι πίστευαν πως, στη Βασιλεία του Θεού γίνονταν και εκεί διακρίσεις μεταξύ των ανθρώπων όπως και στη γη, δηλαδή πως είχε τάξεις και θέσεις, άλλες τιμητικές, άλλες μέτριες, άλλες ταπεινές. Οι αγιασμένοι πήγαιναν σε διαφορετικές κατοικίες από τους κοινούς ανθρώπους, οι καλύτεροι έμεναν στις τιμητικότερες, οι άλλοι σε κατώτερες, αναλόγως της σειράς τους, και έτσι για όλους, εκτός για τους κακούς που έμεναν απέξω.

Μαντεύοντας πως στοχασμοί και απορίες μπορούσαν να γεννηθούν και στους μαθητές του, για τη θέση που θα κατείχαν στην ουράνια Βασιλεία, τους είπε ο Ιησούς να μην ανησυχούν, γιατί για όλους θα έχει θέση στο σπίτι του πατέρα του, όπου προπορεύεται να τους ετοιμάσει τόπο κοντά του.

Και πρόσθεσε:

— Εκεί που πηγαίνω το ξέρετε, και το δρόμο τον ξέρετε.

Τα λόγια αυτά ανησύχησαν τον Θωμά.

— Κύριε, του είπε, δεν ξέρομε πού πηγαίνεις· λοιπόν πως μπορούμε να ξέρομε το δρόμο;

Τους λέγει ο Ιησούς:

— Εγώ είμαι ο δρόμος και η αλήθεια και η ζωή. Κανένας δεν έρχεται στον Πατέρα μου παρά μόνο μέσον μου.

Του λέγει ο Φίλιππος:

— Κύριε, δείξε μας τον Πατέρα, και αυτό μας αρκεί.

Του αποκρίθηκε ο Ιησούς λυπημένος:

— Τόσον καιρό είμαι μαζί σας και δε με γνωρίζεις, Φίλιππε; Όποιος με είδε εμένα, είδε τον Πατέρα πως λοιπόν λες, «Δείξε μας τον Πατέρα»; Δεν πιστεύεις πως εγώ είμαι ένα με τον Πατέρα μου και ο Πατέρας μου ένα με μένα;

Και πάλι τους επανέλαβε, όπως το είχε πει στους Ιουδαίους, πως όσα τους είπε και τους δίδαξε δεν ήταν δικά του λόγια, αλλά του Θεού· το ίδιο και τα έργα του δεν ήταν ανθρώπινα, αλλά του Θεού, και όποιος πιστεύει, τα ίδια έργα θα κάνει.

Και τους λέγει:

— Δε θα σας αφήσω ορφανεμένους· έρχομαι σε σας. Ακόμα λίγο, και ο κόσμος δε θα με βλέπει πια· εσείς όμως θα με βλέπετε.

Και πάλι τους λέγει:

— Εκείνος που κρατά τις παραγγελίες μου και τις φυλάγει, εκείνος είναι που με αγαπά. Και όποιος με αγαπά, θ' αγαπηθεί από τον Πατέρα μου, και εγώ θα τον αγαπήσω και θα φανερωθώ σ' εκείνον.

Τον ρώτησε τότε ο Ιούδας ο Ληβαίος, άλλος μαθητής του:

— Κύριε, τι έγινε, που θα φανερωθείς σε μας και όχι στον κόσμο;

Του αποκρίθηκε ο Ιησούς πως μόνο σ' εκείνους που τον αγαπούν και φυλάγουν τις παραγγελίες του φανερώνεται εκείνος και ο πατέρας του.

Μα και το φανέρωμά του αυτό πνευματικό πάντα το εννοεί ο Ιησούς, όχι χειροπιαστό, όπως το φαντάζονταν οι μαθητές του.

Και τους υπόσχεται πως το Άγιο Πνεύμα, όταν τους το στείλει ο Θεός, θα τους διδάξει και θα τους θυμήσει όλα όσα τους είπε εκείνος.

— Ειρήνη αφήνω σε σας, τη δική μου την ειρήνη σας δίνω. Μην ταραζεται η καρδιά σας, και μη φοβάστε. Ακούσατε εκείνο που εγώ σας είπα· πηγαίνω, μα πάλι θα γυρίσω κοντά σας. Αν μ' αγαπάτε, θα χαίρεστε που σας είπα πως πηγαίνω στον Πατέρα μου, γιατί ο Πατέρας μου είναι μεγαλύτερος μου.

Και τους λέγει:

— Δε θα σας πω πια πολλά, γιατί έρχεται ο άρχοντας του κόσμου τούτου (δηλαδή ήλθε η ώρα του Ηρώδη, στον οποίο

επρόκειτο να τον παραδώσει ο Ιούδας).

Και τους εξήγησε και πάλι πως, αν και ο άρχοντας του κόσμου τούτου δεν έχει καμιάν εξουσία απάνω του, έπρεπε όμως να παραδοθεί σ' αυτόν, για ν' αναγνωρίσει ο κόσμος την αγάπη και την υποταγή του στη θέληση του Θεού, που τον έστειλε να εξαγοράσει με τη θυσία της ζωής του τις αμαρτίες των ανθρώπων.

Και είπε ο Ιησούς:

— Σηκωθείτε, πάμε από δω.

Ο δείπνος είχε τελειώσει.

Σηκώθηκαν όλοι, και μαζί, κατά το έθιμο των Εβραίων έψαλαν τους ύμνους που αναπολούσαν την έξοδο από την Αίγυπτο και το πέρασμα της Ερυθράς Θάλασσας.

Πριν όμως βγουν έξω, τους μίλησε τελευταία φορά ο Ιησούς, για την ανάγκη να μείνουν ενωμένοι γύρω του, αν ήθελαν η αποστολή τους στον κόσμο να φέρει καρπό.

— Εγώ είμαι η άμπελος η αληθινή, τους είπε, και ο Πατέρας μου είναι γεωργός. Κάθε κλήμα μέσα μου, που δε φέρει καρπό, το βγάζει και όποιο δώσει καρπό, το καθαρίζει για να δώσει περισσότερο. Εσείς είστε καθαροί, για το λόγο που σας είπα· μείνετε μέσα μου και εγώ μέσα σας· όπως το κλήμα δεν μπορεί καρπό να φέρει από τον εαυτό του, αν δεν μείνει στο αμπέλι, έτσι και σεις αν δε μείνετε μέσα μου. Εγώ είμαι το αμπέλι κι εσείς τα κλήματα.

Όπως το κλήμα, σα βγει από το αμπέλι, ξηραίνεται και πετιέται, έτσι και αυτοί, αν χωριστούν από κείνον, δε θα κάνουν τίποτα.

— Καθώς με αγάπησε ο Πατέρας, έτσι και εγώ σας αγάπησα. Μείνετε στην αγάπη μου. Αν φυλάξετε τις εντολές μου, θα μείνετε στην αγάπη μου.

Η καρδιά του πλημμύριζε. Και τους λέγει:

— Αυτή είναι η εντολή η δική μου, ν' αγαπάτε ο ένας τον άλλο όπως σας αγάπησα εγώ. Μεγαλύτερη αγάπη δεν έχει, παρά να δώσει ένας τη ζωή του για κείνους που αγαπά. Εσείς αγαπημένοι μου είστε, αν κάμνετε όσα εγώ σας παραγγέλλω.

— Δε με διαλέξατε σεις, αλλ' εγώ σας διάλεξα και σας προσδιόρισα να πάτε σεις να καρποφορήσετε, και ο καρπός σας να μείνει· και έτσι, ό,τι και αν ζητήσετε του Πατέρα μου στο όνομά μου, να σας δοθεί.

Και πάλι τους λέγει, επιμένοντας στην ειρήνη που τους άφηνε σαν ευχή και σαν κληρονομιά:

—Αυτά σας παραγγέλλω, ν' αγαπάστε αναμεταξύ σας.

Και τότε, τους προειδοποίησε πως θα τους μισήσει ο κόσμος όπως μίσησε κι εκείνον· όπως τον καταδίωξαν εκείνον, έτσι και αυτούς θα τους καταδιώξουν, γιατί ήταν Απόστολοι του και κήρυτταν τα λόγια του.

— Αν δεν είχα έλθει και δεν τους είχα μιλήσει, αμαρτία δε θα είχαν, τους λέγει. Μα τώρα δε δικαιολογούνται για την αμαρτία τους.

Τους παρήγγειλε να μην πέσουν σε πειρασμό, όσο και αν τους αφορίζουν και τους βγάζουν από τους ναούς, όσο και αν τους κατατρέχουν. Αυτά όλα τα έκαναν οι άνθρωποι, νομίζοντας πως προσφέρουν λατρεία στο Θεό, και, αυτό, γιατί ούτε κείνον γνώρισαν ούτε τον Πατέρα του, το Θεό.

— Και τώρα, λέγει ο Ιησούς, πηγαίνω σ' εκείνον που με έστειλε.

Η λύπη ολοένα και περισσότερο βάραινε στην ψυχή των πιστών μαθητών, όσο άκουαν τα λόγια του Κυρίου των. Το αντιλήφθηκε ο Ιησούς και τους είπε:

— Κανένας σας δε με ρωτά: «Πού πηγαίνεις;» Αλλ' επειδή σας τα είπα αυτά, η λύπη γέμισε την καρδιά σας. Μα σας λέγω την αλήθεια, σας συμφέρει να φύγω. Γιατί αν δε φύγω εγώ, ο παράκλητος, — δηλαδή ο βοηθός που θα σας δώσει βοήθεια και δύναμη, το Άγιο Πνεύμα, δε θα σας έλθει. Αν όμως φύγω, θα σας τον στείλω.

Και προσθέτει λέγοντας:

— Ακόμα λίγο και δε θα με βλέπετε πια, και πάλι λίγο και θα με δείτε· γιατί πηγαίνω στον Πατέρα.

Οι μαθητές του δεν κατάλαβαν τα τελευταία αυτά λόγια. Με στενοχώρια ρωτούσε ο ένας τον άλλο:

— Τι είναι τούτο που μας λέγει: «Ακόμα λίγο και δε θα με βλέπετε, και πάλι σε λίγο θα με δείτε, γιατί πηγαίνω στον Πατέρα;» Τι είναι το λίγο τούτο που λέγει; Δεν καταλαβαίνομε.

Ένωσε ο Ιησούς πως ήθελαν να τον ρωτήσουν και καλόθελα τους εξήγησε πως πλησίαζε η ώρα της αγωνίας, και θα τον χάσουν κι εκείνον και την παρηγοριά του και την υποστήριξή του, που ήταν η δύναμη τους· μα λίγο θα βαστάξει η αγωνία αυτή, και θα την ακολουθήσει χαρά, που δεν ήταν στο χέρι κανενός να τους την αφαι-

ρέσει· και, τότε, ό,τι ζητήσουν από το Θεό θα τους δοθεί.

— Ως τώρα, δε ζητήσατε τίποτα στο όνομά μου· ζητήσετε και θα λάβετε, για να είναι η χαρά σας συμπληρωμένη.

Και τους είπε:

— Αυτά με παροιμίες τα είπα, μα έρχεται η ώρα που δε θα σας μιλήσω πια με παραβολές, αλλ' ανοιχτά για τον Πατέρα θα σας διηγούμαι.

— Και δε σας λέγω πως θα παρακαλέσω τον Πατέρα για σας, γιατί αυτός ο Πατέρας σας αγαπά, επειδή με αγαπήσατε και πιστέψατε πως από το Θεό βγήκα. Από τον Πατέρα βγήκα και ήλθα στον κόσμο, και πάλι αφήνω τον κόσμο και πηγαίνω στον Πατέρα.

Αυτή τη φορά κατάλαβαν οι μαθητές, και ευχαριστημένοι του είπαν:

— Να, τώρα ανοιχτά μιλάς, και παροιμία καμιά δε λες. Τώρα ξέρομε πως όλα τα γνωρίζεις και δεν είναι ανάγκη να σε ρωτά κανείς. Αυτό μας κάνει να πιστεύομε πως από το Θεό έρχεσαι.

Τα λόγια αυτά έφεραν στο νου του Ιησού την τραγική ώρα που κατάφθανε. Και τους είπε:

— Τώρα πιστεύετε· να, έρχεται η ώρα —και ήλθε ήδη— που θα σκορπιστείτε ο καθένας στο σπίτι του και θα με αφήσετε εμένα μόναχο.

Μα πάλι δε θέλησε να τους αφήσει με την άσχημη αυτήν εντύπωση, και πρόσθεσε:

— Αλλά δε θα είμαι μόνος, γιατί ο Πατέρας μου είναι μαζί μου. Αυτά σας τα είπα, για να έχετε ησυχία μέσα σας. Στον κόσμο, θα έχετε θλίψη· αλλά έχετε θάρρος εγώ ενίκησα τον κόσμο.

Ήταν τα τελευταία λόγια της τελευταίας του διδαχής στους μαθητές και Αποστόλους του, και ήταν σα σάλπισμα θριάμβου.

Τότε σήκωσε τα μάτια του στον ουρανό, και προσευχήθηκε και είπε:

— Πατέρα, ήλθε η ώρα. Δόξασε τον υιό σου για να γίνει ο υιός σου δόξα δική σου. Εγώ σε δόξασα στη γη· το έργο που μου έδωσες να κάνω, το τελείωσα. Εφανέρωσα το όνομά σου στους ανθρώπους που μου έδωσες εσύ από τον κόσμο. Δικοί σου ήταν και εμένα μου τους έδωσες, και το λόγο σου τον εφύλαξαν. Ξέρουν τώρα πως όσα μου έδωσες, από σένα είναι.

Αν και ο κόσμος όλος δικός του είναι, δεν παρακαλεί τώρα γι' αυτόν, για τη γη και τον ουρανό που είναι στα χέρια του Θεού, αλλά για τούτους τους λίγους, τους διαλεγμένους, που του εμπιστεύθηκε ο Πατέρας· και παρακαλεί τον Πατέρα, τώρα που θα λείψει εκείνος, να τους φυλάγει από το κακό, τους ένδεκα αγαπημένους του, που τους οδήγησε και τους φύλαξε και τους προστάτευσε όσο ήταν μαζί τους. Θα έμεναν τώρα μόνοι, ποιμνιο χωρίς ποιμένα, σε κόσμο κακίας και πειρασμού και λύπης, και παρακαλεί να τους βαστάξει ο Πατέρας στην πίστη τους και στο δρόμο της αλήθειας.

Η προφύλαξη αυτή που ζητά ο Ιησούς δεν είναι εξωτερική αλλ' εσωτερική, όπως εκείνος την παρείχε σ' αυτούς όσο ήταν μαζί τους· σαν πάντα, έτσι και τώρα, για την ψυχή τους παρακαλεί.

— Όταν ήμουν μ' εκείνους στον κόσμο, τους βαστούσα πιστούς στο όνομά σου. Εκείνους που μου εμπιστεύθηκες τους εφύλαξα· κανένας τους δε χάθηκε, παρά μόνο ο υιός της απώλειας —δηλαδή ο Ιούδας ο Ισκαριώτης— και αυτό για να εκπληρωθεί η Γραφή.

Παρακαλεί για την επιτυχία της αποστολής τους, που σ' αυτήν αφοσιώθηκαν.

— Όπως μ' έστειλες εμένα στον κόσμο, έτσι και εγώ τους έστειλα αυτούς.

Δεν παρακαλεί μόνο γι' αυτούς τους ένδεκα, αλλά για όλους όσους είστε σ' εκείνον και που θ' αφοσιωθούν στην αποστολή που τους ανέθεσε, και για όλους εκείνους που ανέλαβαν να διδάξουν το κήρυγμα της αλήθειας.

Παρακαλεί να ενωθούν όλοι, και να γίνουν ένα σε μια πνευματική επικοινωνία, μια τέλεια ενότητα:

— Όπως εσύ με μένα, Πατέρα, και εγώ με σένα, έτσι κι εκείνοι μ' εμάς ένα να είναι, για να ξέρει ο κόσμος ότι εσύ μ' έστειλες και τους αγάπησες αυτούς όπως με αγάπησες εμένα.

«Πατέρα, εκείνους που μου έδωσες, θέλω όπου είμαι εγώ εκεί να είναι και αυτοί, και να βλέπουν τη δόξα που μου έδωσες, και μαζί μου να τη μοιράζονται και αυτοί, γιατί με αγάπησες πριν ακόμα γίνει ο κόσμος.

«Πατέρα άγιε, ο κόσμος δε σε γνώρισε, μα εγώ σε γνώρισα, και τούτοι πίστεψαν πως εσύ με έστειλες. Τους φανέρωσα το όνομά

σου, και θα τους το φανερώσω ακόμα, ώστε η αγάπη με την οποία με αγάπησες να είναι μέσα τους.

Ήταν σα να είχε μαζέψει την ουσία απ' όλα όσα είχε πει στους αποστόλους του στην τελευταία του διδαχή, για να τα προφέρει, θεϊκή προσευχή, στον ουράνιο Πατέρα.

Και σαν έσβησαν στα χείλη του τα τελευταία λόγια της παρακλήσεως του, πήρε ο Ιησούς τους μαθητές του και βγήκαν έξω.

ΝΑ'. Πέμπτη - Γεθσημανή

Βγήκε ο Ιησούς με τους μαθητές του και τράβηξε κατά το Όρος των Ελαιών, περνώντας από το λιβάδι όπου έτρεχε, φουσκωμένος από τις ανοιξιάτικες βροχές, ο χείμαρρος των Κέδρων.

Πέρασαν το χείμαρρο, ανέβηκαν στην αντικρινή πλαγιά, και μπήκαν σ' ένα περιβόλι κατάφυτο από ελιές, όπου συχνά πήγαινε ο Ιησούς και προσεύχονταν. Εκεί κοντά ήταν ένα ελαιοτριβείο, όπου οι χωρικοί πήγαιναν τον καρπό των ελιών, που κατά χιλιάδες σκέπαζαν το βουνό και το μέρος εκείνο λέγονταν Γεθσημανή, που θα πει ελαιοτριβείο.

Ήταν φεγγάρι.

Πήγαινε ο Ιησούς σιωπηλά, με την καρδιά βαριά.

Το ήξερε πως ήλθε πια η ώρα της θυσίας, του βασάνου και της αγωνίας· το ήξερε πως έπρεπε να πει ως τον πάτο το ποτήρι της ταπεινώσεως και της οδύνης.

Γιατί όλες τις λύπες και τις απογοητεύσεις, όλους τους πόνους, τους σωματικούς και τους ψυχικούς, ήταν γραφτό να τους γνωρίσει και να τους εξαντλήσει ο Ιησούς.

Υιός του Θεού, είχε έλθει στον κόσμο με μορφή και αισθήσεις και αισθήματα ανθρώπινα, για να ζήσει σαν άνθρωπος, να γελάσει σαν άνθρωπος, να χαρεί, ν' αγαπήσει, να λυπηθεί, να πονέσει, να πικραθεί, να γνωρίσει όλην τη μικρότητα, την αχαριστία, το φθόνο, το μίσος, την εκδίκηση, την προστυχιά των ανθρώπων, να νιώσει όλη την απογοήτευση, όλο τον καημό που μπορεί να υποφέρει μια εξαιρετικά λεπτή φύση, βλέποντας το μεγάλο της έργο παραγνωρισμένο.

Ό,τι πίκρα ήταν δυνατό να χύσει στην ψυχή του η δειλία, η μικρότης και το μίσος των ανθρώπων, έμελλε, σ' αυτές τις τελευταίες ώρες, να τη γευθεί ο Ιησούς.

Εμπρός στο βαθύ αυτό μαρτύριο, ακόμα και η δική του γαλήνια ψυχή σκοτίστηκε.

Άρχισε να τρομάζει ο ίδιος και να θλίβεται.

Μπήκε στο περιβόλι και είπε στους μαθητές του:

— Καθίσετε εδώ ώσπου να πάγω να προσευχηθώ εκεί. Παρακαλείτε μην πέσετε σε πειρασμό.

Ἦθελε με την προσευχή να υψώσει την ψυχή του, να ησυχάσει το πνεύμα του, να δαμάσει την επανάσταση της ανθρώπινης σάρκας.

Παίρνοντας τον Πέτρο, τον Ιάκωβο και τον Ιωάννη παρακάτω, άρχισε να στενοχωρείται και ν' ανησυχεί.

Και τους είπε:

— Περίλυπη είναι η ψυχή μου έως θανάτου.

Η αληθινή αγωνία άρχιζε.

— Μείνετε εδώ, τους είπε, και αγρυπνάτε μαζί μου.

Η ανθρώπινη αδυναμία του ζητούσε συντροφιά και βοήθεια. Μα και αυτούς ακόμα, τους αγαπημένους του, δεν τους θέλει πια κοντά του την ώρα αυτή της τραγικής πάλης της ψυχής του.

Πήγε πιο μακριά, και, πέφτοντας με το πρόσωπο χάμω, παρακαλούσε με αγωνία, λέγοντας:

— Αββά⁵⁰, όλα σου είναι δυνατά. Ας περάσει από μένα το ποτήρι τούτο.

Στο χέρι του ήταν να φύγει, ν' αφήσει το μαρτύριο που τον περιμένε· ήταν εύκολο να κρυφθεί σε κανενός φίλου σπίτι, και να παρατήρει για πάντα την Ιουδαία με τους δολοφόνους της.

Αλλά, μαζί με το μαρτυρικό θάνατο, θα παρατούσε και την αποστολή του ανεκπλήρωτη, θα ξεχνούνταν και θα χάνονταν η θρησκεία αυτή, που για να τη διδάξει είχε έλθει στον κόσμο. Όπως είχε πει για το σπόρο του σιταριού, πως μόνο αν πεθάνει θα φέρει πολύν καρπό, έτσι κι εκείνος, μένοντας και πεθαίνοντας για τη θρησκεία του, τη στερέωνε σε θεμέλια ακλόνητα.

Και η ψυχή του δάμαζε την ανατριχίλα της σάρκας.

— Όμως όχι όπως θέλω εγώ, αλλά όπως εσύ θέλεις.

Και πάλι τον έπιανε η αδημονία του θανάτου, και πάλι την κατέπνιγε και παραιτούνταν από τη δική του επιθυμία.

Η αγωνία του όλο και μεγάλωνε, και ο ιδρώς έσταζε από το μέτωπο του στη γη, σα θρόμβοι από αίμα πηγμένο.

Από μακριά, τον έβλεπαν οι μαθητές του που παρακαλούσε, ζητώντας βοήθεια ψυχική, πότε με τα μάτια στον ουρανό, ρίχνοντας, σε μια κραυγή πόνου και απελπισίας, την ψυχή του όλη προς τον Πλάστη, πότε στα γόνατα και πότε χάμω, με το πρόσωπο στο

50 Αββά: Πατέρα. Λέξη αραμαϊκή.

χώμα, αφανισμένος στη φοβερή αυτή πάλη της ψυχής και της σάρκας.

Από τη θέση τους, τον κοίταζαν οι μαθητές του, ώσπου κουράστηκαν και τους πήρε ο ύπνος.

Και ήλθε κοντά τους ο Ιησούς και τους βρήκε κοιμισμένους. Και με πονεμένο παράπονο είπε του Πέτρου:

— Σίμων, κοιμάσαι; Δεν κατόρθωσες μίαν ώρα ν' αγρυπνήσεις μαζί μου;

Θυμήθηκε ίσως τις μεγάλες υποσχέσεις του Πέτρου, που λίγην ώρα πρωύτερα ήταν έτοιμος και στο θάνατο να πάγει μαζί του, και πρόσθεσε:

— Ξυπνάτε και προσεύχεστε για να μην πέσετε σε πειρασμό. Το μεν πνεύμα είναι πρόθυμο, μα η σάρκα αδύνατη.

Έφυγε πάλι και πήγε μακρύτερα, όπου ξανάρχισε να προσεύχεται δυνατά και να λέγει:

— Πατέρα μου, αν δε γίνεται να περάσει τούτο το ποτήρι χωρίς να το πιώ, ας γίνει το θέλημά σου...

Και, σιμώνοντας τους μαθητές του, τους βρήκε πάλι που είχαν ξαναπέσει στον ύπνο γιατί ήταν βαριά τα μάτια τους, και, σαν τους μίλησε, δεν ήξεραν τι ν' αποκριθούν.

Φίλος, παρηγοριά, υποστήριξη, τίποτα δεν του έμενε στην τραγική εκείνην ώρα.

Τους άφησε ο Ιησούς, και τρίτη φορά βυθίστηκε στην προσευχή.

Την ψυχή του τη σήκωσε κατά τον ουρανό. Από τον ουράνιο Πατέρα του τρίτη φορά ζήτησε βοήθεια, τη δύναμη να πιει το ποτήρι της οδύνης.

Και η προσευχή του εισακούστηκε, και κατέβηκε στην ψυχή του, άγγελος παρήγορος, η ποθητή γαλήνη. Το πνεύμα του αποσπάστηκε ολότελα από τ' ανθρώπινα, και, στην επικοινωνία αυτή με τον Πλάστη, νίκησε τελειωτικά την αγωνία, την επανάσταση της σάρκας, και, ήσυχος πια, ειρηνεμένος, νικητής, σηκώθηκε και πήγε στους μαθητές του.

Τους βρήκε πάλι κοιμισμένους, και τους ξύπνησε λέγοντας:

— Κοιμάστε λοιπόν και αναπαύεστε! Φθάνει. Ήλθε η ώρα, και ο υιός του ανθρώπου παραδίδεται σε χέρια αμαρτωλών. Σηκωθείτε,

πηγαίνομε· ιδού, εκείνος που θα με παραδώσει έφθασε.

Από μέσα από το φύλλωμα των ελιών, είδαν πλήθος από ανθρώπους που κατέβαιναν με δαυλούς και φανάρια αναμμένα, οπλισμένους με ξύλα, σπαθιά, λόγχες και μαχαίρια.

Ήταν μια σπείρα⁵¹ Ρωμαίων στρατιωτών, με τον αρχηγό τους το χιλιάρχο, και μαζί ήταν οι κλητήρες των αρχιερέων και Φαρισαίων, οπλισμένοι και αυτοί.

Εμπρός προπορεύονταν ο Ιούδας.

Ο προδότης ε γνώριζε καλά την αγάπη του Ιησού για το ήσυχο περιβόλι, όπου συχνά είχε συνάξει και διδάξει τους μαθητές του, και ήξερε πως εκεί θα πήγαινε πάλι εκείνην τη νύχτα.

Τους είδε ο Ιησούς που κατάφθαναν, και, παίρνοντας τους μαθητές του, βγήκε να τους προαπαντήσει και τους ρώτησε:

— Ποίον ζητάτε;

Του αποκρίθηκαν:

— Τον Ιησού τον Ναζωραίο.

Τους λέγει ο Ιησούς:

— Εγώ είμαι!

Μεταξύ τους, στέκουνταν και ο Ιούδας ο προδότης, τρέμοντας σαν το φύλλο.

Τους είχε πει:

— Εκείνον που θα φιλήσω, εκείνος είναι· πιάσετέ τον και πηγαίνετε τον μη σας φύγει.

Μα εμπρός στο ήρεμο μεγαλείο του Ιησού τα έχασε, το ίδιο και οι οπλισμένοι φονιάδες.

Έκαναν ένα δύο βήματα πίσω, και έπεσαν χάρω.

Πάλι τους ρώτησε ο Ιησούς:

— Ποίον ζητάτε;

Και πάλι του αποκρίθηκαν:

— Τον Ιησού τον Ναζωραίο.

Τους είπε ο Ιησούς:

— Σας είπα πως εγώ είμαι. Αν λοιπόν εμένα ζητάτε, αφήσετε τούτους να φύγουν.

Όπως το είχε πει στην προσευχή του, «Από κείνους που μου έδωσες δεν έχασα κανένα», έτσι ζητούσε και τώρα να σώσει τους

51 Σπείρα: στρατιωτικό σώμα από 100-120 άντρες, το τριακοστό μιας λεγεώνας.

μαθητές του.

Βλέποντας πως ο Ιησούς δεν αντιστέκεται, ο Ιούδας πήρε θάρρος, και, τρέχοντας κοντά του, τον καταφίλησε λέγοντας:

— Χαίρε, Ραββί.

Γύρισε και του είπε ο Ιησούς:

— Σύντροφε, με τι σκοπό ήλθες; Με φίλημα παραδίδεις τον υιό του ανθρώπου;

Καθώς είδαν οι άλλοι το σύνθημα, και πως ο Ιησούς δεν αντιστέκονταν, σηκώθηκαν επίσης, τον κύκλωσαν και τον έπιασαν.

Ο ορμητικός όμως Πέτρος δε βάσταξε. Έβγαλε το σπαθί του λέγοντας:

— Κύριε, να χτυπήσομε με το μαχαίρι;

Και πριν να προφθάσει ο Ιησούς να τον σταματήσει, χτύπησε το δούλο του αρχιερέα και του έκοψε το δεξί αυτί.

Τότε του είπε ο Ιησούς:

— Βάλε πίσω το μαχαίρι στη θήκη. Γιατί όσοι πιάσουν μαχαίρι, με μαχαίρι θα πεθάνουν. Το ποτήρι που μου έδωσε ο Πατέρας, να μην το πιω; Αρκεί ως εδώ.

Και αγγίζοντας το αυτί που κρέμονταν κομμένο, το γιάτρεψε.

Στο πλήθος μέσα, βρίσκονταν και αρχιερείς και στρατηγοί της φρουράς του ναού και άλλοι μεγαλουσιάνοι, που είχαν καταφθάσει να δουν.

Τους είπε ο Ιησούς:

— Σα να ήταν για κακούργο, βγήκατε με μαχαίρια και ξύλα να με συλλάβετε. Κάθε μέρα που ήμουν μαζί σας μέσα στο ναό και διδάσκα, δεν απλώσατε τα χέρια απάνω μου να με πιάσετε. Αλλ' αυτή είναι η δική σας ώρα, όταν εξουσιάζει το σκοτάδι.

Και στη δική του σκέψη απαντώντας, πρόσθεσε:

—Αλλά για να εκπληρωθούν οι Γραφές...

Βλέποντας πως ο Κύριος τους παραδίδονταν χωρίς αντίσταση, και από φόβο μην ξεσπάσουν στο κεφάλι τους αντίποινα για την πράξη του Πέτρου, οι μαθητές όλοι σκόρπισαν τότε και έφυγαν.

Ένας νέος μονάχα παρέμεινε ίσως να ήταν μαθητής του Ιησού⁵², και καθώς έμαθε πως πιάνουν τον Κύριο, πετάχθηκε από το κρεβάτι γυμνός όπως ήταν, τυλίχθηκε σ' ένα σεντόνι, και έτρεξε να τον δει.

52 Ίσως να ήταν ο Μάρκος ο ευαγγελιστής, που και διηγείται το επεισόδιο.

Η παράξενή του εμφάνιση κέντησε την περιέργεια μερικών από τους νεότερους, και σιμώνοντας τον έπιασαν. Αυτός τρόμαξε μην μπλέξει στην υπόθεση του Ιησού, και, παρατώντας το σεντόνι του στα χέρια τους, γυμνός όπως ήταν, έφυγε τρεχάτος.

Και έμεινε ο Ιησούς μόνος, κατάμονος, στα χέρια των εχθρών του.

Τότε τον έπιασαν, τον έδεσαν και τον πήραν.

NB'. Πέμπτη - Νύχτα

Δεμένο πήραν τον Ιησού, πέρασαν πάλι το χείμαρρο των Κέδρων, και μπήκαν στην Ιερουσαλήμ. Ήταν περασμένα μεσάνυχτα, όπου άνοιγαν όλες οι πύλες του ναού για να δεχθούν τους προσκυνητές ο κόσμος όλος, γυρισμένος ο καθένας πια στο σπίτι του, κοιμούνται, με τα φώτα όλα σβησμένα.

Σιωπηλά, μυστικά, πέρασαν τον Ιησού από τους αδειανούς δρόμους, και τον πήγαν στου Άννα, του άλλοτε αρχιερέα και πεθερού τού τότε αρχιερέα, του Καϊάφα.

Πριν από τον Ηρώδη το Μεγάλο, το υπουργήμα του Αρχιερέα είχε μεγάλη σημασία, γιατί εκείνος που κατείχε τη θέση αυτήν ήταν αρχηγός της Θρησκείας και έμενε αρχηγός όσο ζούσε. Από τον Ηρώδη όμως το Μεγάλο, οι αρχιερείς έχασαν πια τη σημασία τους, έγιναν όργανα στα χέρια της αστικής αρχής, και κάθε λίγα χρόνια το υπουργήμά τους δίνονταν σε κάποιον καινούριο ευνοούμενο, διαλεγμένο κατά προτίμηση από μέσα από τις δυο τρεις πρώτες οικογένειες των Σαδδουκαίων. Είχαν καταντήσει οι ίδιοι οι αρχιερείς να μην επιζητούν πια να μένουν στη θέση αυτή για πολλά χρόνια, αλλ' απεναντίας να τη δίνουν σε όσο το δυνατόν περισσότερους συγγενείς τους.

Έτσι, ο Άννας λογαριάζονταν ευτυχισμένος γέρος, αφού έμεινε στο υπουργήμα αυτό επτά χρόνια, έκανε αρχιερείς κατά σειρά τους πέντε του γιους, και τελευταίο τώρα το γαμπρό του τον Καϊάφα.

Ο Άννας ήταν γέρος εβδομήντα χρονών, με αρχοντικό εξωτερικό, αλλά πονηρός, ραδιούργος, μικρόκαρδος και φιλάργυρος· διατηρούσε στο Συνέδριο μεγάλη επιρροή και ο λόγος του είχε ξεχωριστή βαρύτητα. Όλο το σχέδιο, πως να συλλάβουν τον Ιησού, το είχε προπαρασκευάσει αυτός.

Γι' αυτό πρώτα πρώτα στο ραδιούργο γέρο τον πήγε η φρουρά και τον παρέδωσε.

Ο Πέτρος ωστόσο, πιστός στο λόγο που είχε δώσει του Ιησού να μην τον εγκαταλείψει, είχε γυρίσει και τον ακολούθησε από μακριά, μαζί με τον Ιωάννη, ως την πόρτα του Άννα.

Ο Ιωάννης, που ήταν γνωστός του Άννα, μπήκε στην αυλή πίσω από τον Ιησού μα ο Πέτρος έμεινε απέξω· τότε επέστρεψε ο Ιωάν-

νης, και είπε της δούλης, που φύλαγε την πόρτα, να τον αφήσει κι εκείνον να μπει, και του άνοιξε η δούλη· ανοίγοντάς του την πόρτα, τον ρώτησε εκείνη:

— Μήπως και συ είσαι από τους μαθητές του ανθρώπου αυτού;
Και αποκρίθηκε ο Πέτρος:

— Δεν είμαι!

Η ώρα ήταν όχι μόνο ακατάλληλη για δίκη, αλλά και παράνομη. Κατά το νόμο, δίκη με καταδίκη θανάτου δεν μπορούσε να γίνει παρά με το φως του ήλιου.

Ο Άννας όμως —που εννοούσε να μαζέψει ευθύς όσες μπορούσε περισσότερες αιτίες θανάτου πριν ξυπνήσει η χώρα και μαθευθεί πως έπιασαν τον Ιησού— δε δίστασε να κάμει αμέσως την ανάκριση. Με την ελπίδα να τον πιάσει απάνω σε καμιά διφορούμενη λέξη, είτε ως επαναστάτη είτε ως αιρετικό, άρχισε να τον ρωτά για τους μαθητές του και τη διδαχή του.

Του αποκρίθηκε ήρεμα ο Ιησούς:

— Εγώ ανοιχτάμίλησα στον κόσμο. Εγώ πάντοτε δίδαξα στη συναγωγή και στο ιερό, όπου μαζεύουνταν οι Ιουδαίοι, και κρυφά δεν είπα τίποτα. Τι με ρωτάς; Ρώτησε εκείνους που με άκουσαν τι τους είπα.

Και δείχνοντας όσους ήταν εκεί, πρόσθεσε:

— Να, τούτοι ξέρουν όσα είπα εγώ.

Ένας από τους κλητήρες του Άννα, άνθρωπος πρόστυχος και βάνουσος, θύμωσε για τα λόγια αυτά, και χτύπησε τον Ιησού λέγοντας:

— Έτσι απαντάς στον Αρχιερέα;

Του αποκρίθηκε ο Ιησούς:

— Αν είπα τίποτα κακό, μαρτύρησέ το· αν πάλιμίλησα καλά, γιατί με δέρνεις;

Δεν μπόρεσε ο Άννας τίποτα να βγάλει από την ανάκριση, ώστε δεμένο έστειλε τον Ιησού στο γαμπρό του τον Καϊάφα.

Τον είδε ο Πέτρος που έφευγε με τα χέρια δεμένα, ανάμεσα στους φύλακές του, και από μακριά τον ακολούθησε.

Σαν έφθασαν στου Καϊάφα, ανέβασαν τον Ιησού στο σπίτι και τον έφεραν εμπρός στον αρχιερέα. Ο Πέτρος μπήκε και αυτός στην αυλή, όπου οι δούλοι είχαν ανάψει φωτιά, και πήγε και στάθηκε μαζί

τους για να ζεσταθεί, γιατί έκαμνε κρύο.

Ο Καϊάφας ήταν και αυτός Σαδδουκαίος, επίσης κακόπιστος και ασυνείδητος όσο ο πεθερός του. Από τότε που είχε πει, σε μια προηγούμενη συνεδρίαση του Σανχεδρίν, πως συμφέρει για το καλό της φυλής να χαθεί ένας άνθρωπος, δεν είχε αλλάξει γνώμη.

Παρά πολλές ζημιές τους είχε κάνει ο νέος αυτός προφήτης, υλικές και ηθικές, — με το καθάρισμα του ναού, όταν αναποδογύρισε τα σαράφικα που ήταν το μεγαλύτερο κέρδος των αρχιερέων, όσο και με τη διδαχή του την τόσο αντίθετη με τη δική τους, φωτίζοντας το λαό και ανεβάζοντάς τον πάνω από τις στενοκέφαλες προλήψεις των Ραββίνων.

Αν και ήταν ακόμα νύχτα βαθιά, ο Καϊάφας δεν εδίστασε και αυτός να στείλει να συγκαλέσει για ανάκριση τα μέλη του Συνεδρίου ή μάλλον όσα μέλη, σύμφωνα με αυτόν και τον πεθερό του, είχαν αποφασίσει, σε άλλη συνεδρίαση το θάνατο του Ιησού.

Μεταξύ στα μέλη της Γερουσίας, ήταν και άνθρωποι δίκαιοι και ευγενείς. Ήταν και ένα δυο μαθητές κρυφοί του Ιησού, σαν τον Νικόδημο και τον Ιωσήφ της Αριμαθαίας. Αυτούς τους άφησε ο Καϊάφας έξω από την παράνομη αυτή νυχτερινή συνεδρίαση.

Όπως και στου Άννα, άρχισε και εκεί η ανάκριση. Οι ίδιοι εδίκαζαν. Γύρευαν ν' αρπάξουν από το στόμα του Ιησού καμιά λέξη που να τον ενοχοποιήσει αρκετά, να βγει η απόφαση αμέσως, και, πρωί πρωί, να γίνουν βιαστικά οι απαραίτητες διατυπώσεις της καταδίκης, και ύστερα να τον πάγουν στον Ρωμαίο Διοικητή της Ιουδαίας, τον Πόντιο Πιλάτο, που θα τους έδινε την τυπική επικύρωση για την εκτέλεση.

Γιατί, αν και οι Ρωμαίοι άφηναν μεγάλη ελευθερία θρησκευτική στους κατακτημένους Εβραίους, αν και οι αρχηγοί της θρησκείας μπορούσαν να δικάσουν και να καταδικάσουν σε θάνατο δικό τους εγκληματία, εντούτοις ποινή θανατική δεν μπορούσε να εκτελεστεί χωρίς την επικύρωση των ρωμαϊκών αρχών.

Τίποτα όμως δεν έβγαινε από την ανάκριση. Ο Ιησούς δεν απαντούσε στα ρωτήματά τους, και καμιά αιτία θανάτου δεν μπορούσαν να του βρουν.

Έφεραν τότε ψευδομάρτυρες πολλούς, μήπως σε καμιά κατηγορία τους βρουν πάτημα και καταδικάσουν τον Ιησού. Αλλά το

πράμα είχε γίνει πολύ βιαστικά, οι ψευδομάρτυρες δεν είχαν προφθάσει να συνεννοηθούν, η μια μαρτυρία διέψευδε την άλλη, οι μάρτυρες έφασκαν και αντέφασκαν, και, με όλη την επιθυμία τους να τελειώσουν αμέσως, οι αρχιερείς δεν έφθναν σε συμπέρασμα.

Είχαν αποφασίσει το θάνατο, αλλά ήταν φόβος μην τους ξεφύγει το θύμα τους από έλλειψη αιτιολογίας.

Ο Ιησούς τους άκουε σιωπηλά. Έναν έναν άφηνε τους μάρτυρες να καταθέτουν τις ψευτιές τους, να μπερδεύονται στις αντιφατικές κατηγορίες τους, αλλά ούτε μια φωνή δε σήκωσε να διαμαρτυρηθεί ή να τους σταματήσει. Στη μεγαλόπρεπη σιωπή του, στέκουνταν τόσο ξεχωριστά από όλους, τόσο πάνω από τη μικρόψυχη κακοπιστία τους, που και αυτοί οι ίδιοι άρχισαν να αισθάνονται πως γελοιοποιούνταν.

Βρέθηκαν επιτέλους δυο ψευδομάρτυρες, που κατέθεσαν πως τον άκουσαν να λέγει, μέσα στο ναό, ότι μπορούσε να γκρεμίσει το ναό του Θεού, και σε τρεις μέρες μέσα να τον ξαναχτίσει.

Μα και αυτές οι δυο μαρτυρίες δε συμφωνούσαν αναμεταξύ τους, και όλο και περισσότερο συναισθάνονταν οι ιερείς και μεγαλουσιάνοι πως γίνονταν επικίνδυνη γι' αυτούς η σιωπή του Ιησού, που τους άφηνε να μπερδεύονται ολοένα στις ίδιες τους τις μηχανορραφίες, και που όλο και πιο ξάστερα φανέρωνε την εγκληματική τους μεροληψία.

Η συναίσθηση αυτή τους δαιμόνιζε.

Οργισμένος σηκώθηκε από τη θέση του ο Καϊάφας, στάθηκε στη μέση και φώναξε του Ιησού:

— Δεν απαντάς τίποτα; Τι σου κατηγορούν;

Μα ο Ιησούς σώπαινε.

Καμιά κατηγορία δε βρίσκονταν εναντίον του· η δίκη σταματούσε. Το ήξερε ο Καϊάφας πως μια μόνη ελπίδα του έμενε, να τον βγάλει ψευτοπροφήτη και λαοπλάνο, κατηγορία που, αν αποδείχονταν αληθινή, πήγαινε τον κατηγορούμενο ασφαλώς στο θάνατο.

Όρθιος ανάμεσα στο συμβούλιο του, με ύφος και στάση επίσημη, είπε τότε του Ιησού:

— Σ' εξορκίζω στο Θεό το ζωντανό, να μας πεις αν είσαι ο Χριστός ο Υιός του Θεού.

Του αποκρίθηκε ο Ιησούς:

— Εγώ είμαι!

Στο ρώτημα το κατηγορηματικό του Αρχιερέα, περιφρονώντας την ασφάλεια της σιωπής, ο Ιησούς αποκρίθηκε επίσης κατηγορηματικά, ομολογώντας την υπόστασή του την αληθινή. Και, υψώνοντας την έννοια του Μεσσία στην πραγματική της σημασία, πρόσθεσε:

— Αλλά σας λέγω, σε λίγο θα δείτε τον υιό του ανθρώπου, καθισμένο δεξιά της Δυνάμεως του Θεού, να φθάνει απάνω στα σύννεφα του ουρανού.

Αυτόν το λόγο περίμεναν οι αρχιερείς. Ο κεραυνός ξέσπασε τότε.

Σχίζοντας τα ρούχα του, όπως το επέβαλλε ο νόμος σαν προφέρουνταν καμιά ασέβεια μπροστά του, ο Αρχιερέας αναφώνησε:

— Εβλασφήμησε! Τι ανάγκη έχουμε πια από μάρτυρες; Ιδού, τώρα ακούσατε τη βλασφημία του!

Και, γυρνώντας στο Συνέδριο, ρώτησε:

— Τι νομίζετε σεις;

Όλοι μαζί τού αποκρίθηκαν:

— Ένοχος θανάτου είναι!

Η δικαστική παρωδία είχε τελειώσει το σκοπό τους τον είχαν επιτύχει.

Ένα ένα, τα μέλη του Συνεδρίου βγήκαν από την αίθουσα, αφήνοντας τον Ιησού στους δούλους και κλητήρες, να τον κάνουν ό,τι θέλουν.

Τον παρέλαβαν αυτοί, τον έσυραν έξω, στα προπύλαια που δέσποζαν το προαύλιο του σπιτιού, και άρχισαν να τον χτυπούν, να τον βρίζουν, να τον φτύνουν στο πρόσωπο και να τον περιγελούν. Του σκέπαζαν το κεφάλι για να μη βλέπει, και, περνώντας μπροστά του, τον μπάτσιζαν και τον γροθοκοπούσαν, τον χτυπούσαν στο κεφάλι με μπαστούνια και του έλεγαν:

— Προφήτεψέ μας, Χριστέ, ποιος είναι που σε χτύπησε;

Ωστόσο, στην αυλή κάτω είχε μείνει ο Πέτρος, μαζί με τους άλλους δούλους, κοντά στη φωτιά, και περίμενε να μάθει το τέλος της δίκης. Νευρικός και ανήσυχος ήταν πολύ. Κάθε λίγο έφθαναν δούλοι με τα τελευταία νέα, και τα διηγούνταν στους άλλους.

Μια δούλη τον κοίταξε στο πρόσωπο, καθώς τον φώτιζε η λάμψη της φλόγας, και είπε:

— Και συ ήσουν με τον Ιησού τον Ναζαρηνό.

Ο Πέτρος αρνήθηκε λέγοντας με όρκο:

— Δεν ξέρω ούτε καταλαβαίνω τι μου λες!

Τους άφησε, και βγήκε στο προαύλιο, εμπρός στα προπύλαια μα εκεί, πάλι τον είδε η δούλη και άρχισε να λέγει στους άλλους:

— Τούτος είναι απ' αυτούς.

Για να κρύψει την ταραχή του, κουβέντιαζε και αυτός με τους δούλους που μπαινόβγαιναν, και γύρευε να περάσει απαρατήρητος. Κάθε φορά που σήκωνε τα μάτια, έβλεπε τα φωτισμένα παράθυρα της αίθουσας όπου δικάζονταν ο Κύριος του και όταν οι δούλοι έσυραν τον Ιησού έξω στα προπύλαια, για το απάνθρωπο παιχνίδι τους, τον είδε ο Πέτρος και παραβρέθηκε στον εξευτελισμό του Κυρίου του.

Η καρδιά του μάτωνε, μα ήταν και φοβισμένη, και μια μόνη συλλογή είχε, πως να κρυφθεί από τους τριγυρινούς του.

Η ομιλία του όμως τον πρόδιδε ανάμεσα σε όλους αυτούς τους Ιουδαίους, η Γαλιλαϊκή προφορά του ξεχώριζε. Άρχισαν να τον κοιτάζουν από πιο κοντά. Ένας κλητήρας του Καϊάφα, συγγενής του Μάλχου, που του είχε κόψει ο Πέτρος το αυτί, τον αναγνώρισε και είπε:

— Δε σε είδα εγώ στο περιβόλι μαζί του;

Και είπαν και άλλοι:

— Αλήθεια, και συ απ' αυτούς είσαι, γιατί είσαι Γαλιλαίος και η λαλιά σου σε φανερώνει.

Τότε άρχισε ο Πέτρος να καταριέται και να ορκίζεται λέγοντας:

— Δε γνωρίζω τον άνθρωπο αυτόν που λέτε!

Κι εκείνη τη στιγμή φώναξε ο πετεινός!

Γύρισε ο Ιησούς και κοίταξε τον Πέτρο, και αντάμωσε το βλέμμα του, ταραγμένο, ξαφνισμένο. Θυμήθηκε ο μαθητής το λόγο του Κυρίου του, όταν του ορκίζονταν και στο θάνατο να πάγει για κείνον, πως πριν λαλήσει ο πετεινός θα τον απαρνηθεί τρεις φορές.

Η καρδιά του ράγισε.

Σκέπασε το κεφάλι του, και, βγαίνοντας έξω, έκλαψε πικρά.

ΝΓ'. Παρασκευή – Ιησούς και Πιλάτος

Τα ξημερώματα, συνάχθηκε πάλι όλη η Γερουσία στου Καϊάφα, και εκεί άρχισε η τρίτη δίκη του Ιησού, η μόνη νόμιμη, γιατί γίνονταν μέρα.

Έφεραν τον Ιησού δεμένο εμπρός στο Συνέδριο, και πάλι του είπαν:

— Αν είσαι συ ο Χριστός, πες μας το.

Μα ο Ιησούς τους αποκρίθηκε:

— Αν σας το πω, δε θα με πιστέψετε, και αν σας ρωτήσω, δε θα μου αποκριθείτε, ούτε θα μ' ελευθερώσετε.

Και όπως τους το είχε πει πρωτύτερα, το επανέλαβε και τώρα:

— Από τώρα όμως θα είναι ο υιός του ανθρώπου καθισμένος δεξιά της Δυνάμεως του Θεού.

Φωνάζοντας όλοι μαζί τον ρώτησαν τότε αυτοί:

— Λοιπόν, εσύ είσαι ο υιός του Θεού;

Κι εκείνος τους είπε:

— Να που το λέγετε πως εγώ είμαι!

Και όπως πρωτύτερα ο Καϊάφας είχε σχίσει τα ρούχα του, φωνάζοντας πως ασέβησε, έτσι και τώρα, όλοι μαζί, άρχισαν να διαμαρτύρονται και να ζητούν το θάνατο του.

— Τι ανάγκη έχουμε από μαρτυρίες; έλεγαν. Οι ίδιοι το ακούσαμε από το στόμα του.

Με μια φωνή, αποφάσισαν όλοι να τον θανατώσουν.

Και έτσι, έγιναν και οι τελευταίες αυτές αναγκαίες δικαστικές διατυπώσεις, για να δικαιολογήσουν την απόφαση που είχαν πάρει από καιρό να τον σκοτώσουν. Σύμφωνα πια με τους τύπους του νόμου, σήκωσαν το συμβούλιο και το πλήθος ολόκληρο των γερουσιαστών συνόδευσε τον Ιησού, δεμένο πάντα, ως το Πραιτώριο⁵³, για να πάρουν την επικύρωση της καταδίκης από τον Ρωμαίο Διοικητή της Ιουδαίας, τον Πόντιο Πιλάτο, που βρίσκονταν εκείνες τις μέρες στην Ιερουσαλήμ.

Ο Πιλάτος ήταν Διοικητής της Ιουδαίας από έξι χρόνια. Τύπος Ρωμαίου της αυτοκρατορικής εποχής, δηλ. με κάποια απομεινάρια της ρωμαϊκής δικαιοσύνης, αλλά γυρεύοντας πρώτα απ' όλα το συμ-

53 Πραιτώριο: Διοικητήριο, παλάτι του Πραιίτωρος.

φέρων και την ευχαρίστηση του, ήταν άνθρωπος δεσποτικός, σκληρός και διεφθαρμένος.

Μισούσε τους Εβραίους, και τους περιφρονούσε για το φανατισμό και την αγριότητά τους όταν επρόκειτο για θρησκευτικό ζήτημα και οι Εβραίοι τον μισούσαν και τον κατηγορούσαν πως ήταν τυραννικός, σκληρός και αισχροκερδής.

Στα έξι αυτά χρόνια της διοικήσεως του, διάφορες φορές στασίασαν οι Εβραίοι, πάντα για θρησκευτικούς λόγους, και κάθε φορά ο Πιλάτος έπνιξε τη στάση στο αίμα.

Απ' όλες τις πόλεις της Ιουδαίας, περισσότερο μισούσε την Ιερουσαλήμ, τη φωλιά του στενοκέφαλου φαρισαϊσμού, και δεν πατούσε εκεί παρά μόνο σαν ήταν υποχρεωμένος. Έμενε στην Καισάρεια την παραλιμνιακή, αλλά υποχρεωτικά πήγαινε στην Ιερουσαλήμ στις εορτές του Πάσχα, γιατί ήταν πάντα φόβος μην ξεσπάσει σε στάσεις ο θρησκευτικός φανατισμός του μαζεμένου εκεί πλήθους.

Η κατοικία του στην Ιερουσαλήμ ήταν το Πραιτώριο του Ηρώδη, ένα από τα δυο λαμπρά παλάτια που είχε χτίσει ο Ηρώδης ο Μεγάλος, ξοδεύοντας αλογάριαστα. Ψηφιδωτά πατώματα, πολύτιμοι μαρμαρένιοι τοίχοι, στέγες από κέδρου ξύλου, κολόνες αλαβάστρινες, λαζούρι και χρυσάφι παντού, κανένα έξοδο δεν τρόμαζε τον Ηρώδη, όταν ήθελε ν' απολαύσει βασιλικό παλάτι.

Εκεί λοιπόν, πρωί πρωί, το Συνέδριο των γερουσιαστών έσυρε τον Ιησού.

Πέρασαν από τα λουλουδοστρωμένα σκιερά περιβόλια, και έφθασαν στην ψηφιδωτή αυλή, εμπρός στο παλάτι. Εκεί όμως, οι ιερείς και οι σύντροφοι τους σταμάτησαν για να μη μολυνθούν. Γιατί κατά το Λεβιτικό νόμο, όποιος πατούσε σ' εθνικού σπίτι θεωρούνταν μολυσμένος ως το βράδυ, οπότεν τελείωνε εκείνη η ημέρα και άρχιζε η άλλη, ώστε δεν μπορούσε ούτε να φάγει το Πάσχα, ούτε να θυσιάσει στο θυσιαστήριο.

Το Πάσχα, αυτό καθ' εαυτό, άρχιζε από την Πέμπτη βράδυ εκείνον το χρόνο, δηλ. έπρεπε να εορταστεί την Παρασκευή επειδή όμως οι Εβραίοι δεν ήθελαν να εορτάζουν μεγάλη εορτή την παραμονή του Σαββάτου, όταν τύχαινε να πέσει Παρασκευή, την ανέβαλλαν συχνά ως την επομένη, και την εόρταζαν τότε με διπλή

επισημότητα, ένεκα της διπλής εορτής. Έτσι έγινε κι εκείνον το χρόνο, και αντί να φάγουν το Πάσχα την Πέμπτη βράδυ, όπως το είχε κάνει ο Ιησούς με τους μαθητές του, το ανέβαλαν ως την Παρασκευή βράδυ.

Αν και ήταν πολύ πρωί ακόμα, έμπασαν αμέσως τον Ιησού στο Πραιτώριο.

Η Ρωμαϊκή Δικαιοσύνη δεν είχε ορισμένες ώρες. Σε οποιαδήποτε ώρα της ημέρας μπορούσε να γίνει δίκη και να δοθεί καταδίκη.

Αν και τόσο νωρίς, γνωρίζοντας πως η φρουρά φέρνει τον Ιησού στο Πραιτώριο, ο Πιλάτος ήταν έτοιμος και τον περίμενε. Τον δέχθηκε στην αίθουσα του Δικαστηρίου όπου τον άφησε, και βγήκε στην αυλή να μάθει ποια ήταν η κατηγορία.

Εκεί βρήκε συναγμένα τα μέλη όλα του Συνέδριου, μαζί και πολλύν όχλο, φανατισμένο από τους αρχιερείς και Φαρισαίους, που τον είχαν δασκαλέψει και τον είχαν αγριέψει εναντίον του «ψευτομεσσία» και «λαοπλάνου ψευτοπροφήτη».

Τους απέτεινε το λόγο ο Πιλάτος και τους ρώτησε:

— Τι κατηγορία φέρνετε εναντίον τούτου του ανθρώπου;

Το ρώτημα αυτό δυσαρέστησε τους αρχηγούς· είχαν λογαριάσει πως ο Πιλάτος, παίρνοντας το ζήτημα ως θρησκευτικό, θα υπέγραφε την καταδίκη χωρίς να εξετάσει τη δίκη. Ζήτησαν ν' αποφύγουν εξηγήσεις.

— Αν δεν ήταν κακούργος, του αποκρίθηκαν, δε θα σου τον παραδίδαμε.

Ο Πιλάτος όμως, είτε που είχε ακούσει για τον Ιησού, και η διδαχή του είχε ξυπνήσει την περιέργεια του Ρωμαίου, είτε που, όταν τον είδε στο Πραιτώριο, κατάλαβε ότι δεν έχει να κάμει με συνηθισμένο κατηγορούμενο, είτε γιατί λυπήθηκε την κούραση και τον πόνο του ανθρώπου που του έφερναν δεμένο σαν κακούργο, και που είχε διατηρήσει τόση υπερηφάνεια στην θλίψη του, ο Πιλάτος δεν εννοούσε στα τυφλά να γίνει όργανο της εκδικήσεως μερικών φανατικών.

— Πάρετέ τον λοιπόν, τους είπε, και κατά το νόμο σας κρίνετέ τον.

Μα δεν μπορούσαν αυτοί να βγάλουν καταδίκη θανάτου· από καιρό είχαν χάσει το δικαίωμα αυτό, και τους χρειάζονταν η επικύ-

ρωση του Ρωμαίου άρχοντα.

Του αποκρίθηκαν:

— Εμάς δε μας επιτρέπεται να σκοτώσομε κανέναν.

Και παραμερίζοντας την κατηγορία της ασέβειας που, στα μάτια του εθνικού Πιλάτου, δε θα βάραινε πολύ, ξέσπασαν σε πλήθος κατηγορίες πολιτικής σημασίας, με την ελπίδα πως αυτές θα ερέθιζαν το Ρωμαίο.

— Τον βρήκαμε που γύρευε να διαφθείρει το έθνος μας! φώναξαν.

Και τόσο ήταν το μίσος τους εναντίον του Ιησού, που ακόμα και κόλακες γίνονταν των Ρωμαίων, για να τον καταστρέψουν ασφαλέστερα.

— Εμποδίζει το λαό μας να πληρώνει το φόρο στον Καίσαρα!

— Λέγει πως είναι ο Χριστός, ο Βασιλέας!

Απ' όλην αυτή την οχλαγωγία, μία μόνη κατηγορία καταδέχθηκε ν' ακούσει ο Πιλάτος, την τελευταία.

Μπήκε πάλι στο Πραιτώριο όπου στέκουνταν ο Ιησούς, ντυμένος στα φτωχικά του ρούχα, λερωμένα και λεκιασμένα από τους εξευτελισμούς που του έκαναν οι δούλοι και κλητήρες του Καϊάφα, με τα χέρια δεμένα και το σκοινί της καταδίκης στο λαιμό.

Τον κοίταξε ο Πιλάτος εκεί που έστεκε στην ολόχρυση αίθουσα με την κόκκινη οροφή, χλωμός, αποσταμένος από τόσην αγωνία, αγρυπνία και κακομεταχείριση, σαν τυλιγμένος όμως σε κάποιο μεγαλείο, που καμιά κακοπάθεια, κανένας εξευτελισμός δεν μπορούσε να το ξεκάνει.

Με οίκτο του είπε:

— Εσύ είσαι ο βασιλέας των Ιουδαίων;

Τον ρώτησε ο Ιησούς:

— Μονάχος σου το λες αυτό, ή άλλοι σου το είπαν για μένα;

Περιφρονητικά του είπε ο Πιλάτος:

— Μήπως είμαι εγώ Ιουδαίος; Το δικό σου έθνος και οι αρχιερείς σε παρέδωκαν σε μένα. Τι έκανες;

Παραδομένος όλος στη σκέψη του, είπε ο Ιησούς:

— Η Βασιλεία η δική μου δεν είναι τούτου του κόσμου.

Και, βλέποντας την απορία που ζωγραφίζονταν στο πρόσωπο του Πιλάτου, είπε:

— Αν ήταν από τούτο τον κόσμο η Βασιλεία, μου, οι υπηρέτες μου θ' αγωνίζονταν να μην παραδοθώ στους Ιουδαίους. Τώρα όμως η Βασιλεία μου δεν είναι εδώ.

Το τώρα αυτό έμεινε σκοτεινό για τον Πιλάτο, όσο και τ' άλλα λόγια του Ιησού· εθνικός αυτός, ίσως να μην είχε ακούσει καν για τη Δευτέρα Παρουσία, όταν θα παρουσιάζονταν ο υιός του Θεού στη δόξα του.

Με περιέργεια, και κάποια ειρωνεία, του είπε:

— Λοιπόν είσαι βασιλέας;

Του απεκρίθηκε ο Ιησούς:

— Εσύ το λες ότι είμαι βασιλέας εγώ. Εγώ για τούτο γεννήθηκα και για τούτο ήλθα στον κόσμο, για να μαρτυρήσω την αλήθεια. Όποιος είναι από την αλήθεια ακούει τη φωνή μου.

Τα λόγια αυτά του Ιησού ξάφνισαν τον Πιλάτο. Συλλογισμένος είπε ένα βαθύ λόγο:

— Τι είναι αλήθεια;

Απόρησε, πως να βρεθεί στην περιφρονημένη στενοκέφαλη προληπτική φυλή των Ιουδαίων, ο νέος αυτός φτωχοντυμένος χωρικός, που μ' ένα του λόγο τον έριχνε σε σκέψη βαθιά, αυτόν το λεπτομαθημένο Ρωμαίο, μεγαλωμένο με την επιρροή της Ελληνικής φιλοσοφίας και του Ελληνικού πολιτισμού!

Βγήκε έξω και στους ανυπόμονους αρχιερείς και στο φανατισμένον όχλο είπε:

— Εγώ κανένα φταιξιμο δε βρίσκω σε τούτο τον άνθρωπο.

Μα από την αυλή, θυμωμένα ξεφωνήματα ξέσπασαν και ανέβηκαν ως τον Πιλάτο, ανακατωμένα με καινούριες κατηγορίες και με φοβέρες.

Μπήκε πάλι μέσα ο Πιλάτος και είπε του Ιησού:

— Δεν απαντάς τίποτα; Κοίταξε πόσα σε κατηγορούν!

Μα ο Ιησούς δεν αποκρίθηκε.

Και θαύμασε ο Πιλάτος, πως να προτιμά ο Ιησούς το θάνατο παρά να ξεπέσει σε άσκοπες δικαιολογίες και συζητήσεις μ' εκείνους που τον κατηγορούσαν και τον έβριζαν!

Ο Πιλάτος βρίσκονταν σε μεγάλη στενοχώρια φοβούνταν τον θρησκευτικό φανατισμό των Εβραίων, και ήξερε, από δική του πείρα, πόσο εύκολα ξεχαλινόνουνταν και ξεσπούσε σε στάσεις· μα απ'

την άλλη μεριά, με αποστροφή αντίκριζε το φόνο που του ζητούσαν. Η σιωπή του Ιησού εμπρός στο ξέσπασμα του λαϊκού μίσους, που ακούονταν στα πρόθυρα όπου στέκουνταν, η υπερήφανη στάση του με όλα τα δεμένα του χέρια και τα λεκιασμένα του ρούχα, το χλωμό αλλά ήρεμο πρόσωπο του, συγκινούσαν και τάραζαν τον Πιλάτο.

Αναποφάσιτος άκουε τις φωνές των Ιουδαίων, όταν η λέξη «Γαλιλαία» έφθασε στα αυτιά του.

—Αναστατώνει το λαό, φώναζαν οργισμένοι από την αυλή, διδάσκοντας σε όλη την Ιουδαία, αρχίζοντας από τη Γαλιλαία ως εδώ.

Ο Πιλάτος βγήκε αμέσως· μια λύση ανέλπιστα του παρουσιάζονταν. Ρώτησε:

— Γαλιλαίος είναι ο άνθρωπος;

Και σαν του είπαν ναι, και βεβαιώθηκε πως ήταν της δικαιοδοσίας του Ηρώδη, του Τετράρχη της Γαλιλαίας, έστειλε αμέσως τον Ιησού να δικαστεί εμπρός στον Εβραίο ηγεμόνα.

Και έτσι, μεμιάς έβγαινε ο Πιλάτος από τη δυσκολία, απέφευγε την ευθύνη της καταδίκης, και, συνάμα, έκαμνε μιαν ευγένεια του Εβραίου Τετράρχη, που φυσικά αντιπαθούσε και εχθρεύονταν τον Ρωμαίο Διοικητή.

Ο Ηρώδης βρίσκονταν και αυτός στην Ιερουσαλήμ, όπου είχε έλθει να κάμει το Πάσχα, και καταχαρούμενος δέχτηκε τον Ιησού. Από καιρό γύρευε αφορμή να τον γνωρίσει, γιατί είχε ακούσει πως έκαμνε πολλά θαύματα και ήλπιζε να κάνει και μπροστά του κανένα παρόμοιο σημάδι· γιατί ο παραλυμένος αυτός άρχοντας, που είχε παραδεχθεί για το κέφι μιας χορεύτριας ν' αποκεφαλίσει τον προφήτη που σέβουνταν, δεν έβλεπε άλλο στον Ιησού παρά έναν επιτήδειο θαυματοποιό, που θα τον διασκέδαζε αυτόν και την αυλή του, με καμιά ασυνήθιστη παράσταση.

Άρχισε λοιπόν να ρωτά και να εξετάζει τον Ιησού με πολλά λόγια· αλλά ο Ιησούς τίποτα δεν αποκρίνονταν.

Είχαν έλθει και οι αρχιερείς και γραμματισμένοι, και στάθηκαν εμπρός στον Ηρώδη κατηγορώντας τον Ιησού μ' επιμονή, και γυρεύοντας να του αποσπάσουν την καταδίκη του. Αυτός όμως δε θέλησε και τον κοροΐδεψε και τον εξευτέλισε εμπρός στο στρατό του, και ύστερα τον έντυσε με μεγαλόπρεπη και λαμπρή στολή, για

να τον διαπομπεύσει ως δήθεν βασιλέα των Ιουδαίων, και τον ξανάστειλε πίσω στον Πιλάτο.

Αυτό στάθηκε αιτία ν' αγαπήσουν οι δύο ηγεμόνες που ως τότε ήταν μαλωμένοι.

Έφεραν τον Ιησού πίσω στον Πιλάτο, και πάλι, βρέθηκε ο Ρωμαίος στο ίδιο δίλημμα, ή να σκοτώσει άνθρωπο αθώο ή να προκαλέσει ταραχές.

Συγκάλεσε λοιπόν τους προεστούς και τους ιερείς, και, βγαίνοντας από το Πραιτώριο, πήγε και κάθισε στο βήμα του, ένα υψωμένο λιθόστρωτο που λέγονταν Γαββαθά⁵⁴.

Λαός πολύς είχε μαζευθεί εμπρός στο Πραιτώριο, όχι μόνο από περιέργεια να δει το τέλος της δίκης του Ιησού, αλλά και επειδή ήταν συνήθεια για την εορτή του Πάσχα να ελευθερώνει ο Διοικητής έναν κατάδικο, εκείνον που θα διάλεγε ο λαός.

Ανέβαινε λοιπόν ο όχλος κατά το Πραιτώριο, φωνάζοντας να του δοθεί ο κατάδικος, όπως ήταν συνήθεια.

Από το βήμα του, τους έκραξε τότε ο Πιλάτος καθώς και τους προεστούς και τους ιερείς, και τους ρώτησε:

— Θέλετε να σας ελευθερώσω τον βασιλέα των Ιουδαίων;

Περιφρόνηση και ειρωνεία για τον φαντασιόπληκτο, όπως τον θεωρούσε, Ιησού, είχαν τα λόγια του Πιλάτου, όχι όμως έχθρα. Το ήξερε πως από φθόνο τον είχαν παραδώσει οι ιερείς, όχι για κανένα έγκλημα, και ζητούσε με αυτό τον τρόπο να τον σώσει, αφού δεν είχε το θάρρος να τον κηρύξει αθώο και να τον ελευθερώσει.

Οι ιερείς όμως είχαν αρμηνέψει το λαό να ζητήσει από τον Πιλάτο τον Βαρραβά, που ήταν κακούργος καταδικασμένος σε θάνατο από τις Ρωμαϊκές αρχές για στάση και ταραχές, επίσης και για φόνο και ληστεία. Και αυτόν ζήτησε ο όχλος.

Στο μεταξύ όμως, συνέβηκε και κάτι άλλο, που ακόμα περισσότερο δυνάμωσε την επιθυμία του Πιλάτου να σώσει τον Ιησού.

Η γυναίκα του η Πρόκλα, που βρίσκονταν και αυτή μαζί του στην Ιερουσαλήμ, του έστειλε βιαστικό μήνυμα, έξω που κάθονταν στο βήμα, λέγοντας:

— Μην ανακατωθείς στην υπόθεση αυτού του αθώου, γιατί έπαθα πολλά γι' αυτόν σήμερα στο όνειρο μου.

54 Γαββαθά: εβραϊκά, θα πει «Λιθόστρωτο».

Ταράχθηκε ο Πιλάτος με το μήνυμα αυτό, και στο λαό ξαναέκανε την ίδια πρόταση:

— Ποιον θέλετε να σας παραδώσω; Τον Βαρραβά, ή τον Ιησού τον λεγόμενο Χριστό;

Δασκαλεμένος από τους αρχιερείς, ο λαός ξεφώνισε:

— Τον Βαρραβά!

Ο Πιλάτος προσπάθησε ακόμα να σώσει τον Ιησού. Στους προεστούς και αρχιερείς, μαζεμένους εμπρός στο Πραιτώριο, αποτεινόμενος το λόγο, είπε:

— Μου φέρατε τον άνθρωπο αυτόν με την κατηγορία πως πλάνα το λαό και να, που εγώ τον ανέκρινα μπροστά σας και δεν του βρήκα κανένα φταίξιμο απ' όσα τον κατηγορείτε. Αλλά ούτε ο Ηρώδης δεν του βρήκε, ενώ σας έστειλα και σ' εκείνον. Λοιπόν, ιδού που αυτός δεν έκανε κακό άξιο θανάτου. Θα τον παιδέψω και θα σας τον ελευθερώσω.

Αλλά το πλήθος ερεθισμένο φώναξε:

— Όχι ετούτον, αλλά τον Βαρραβά!

Τους λέγει ο Πιλάτος:

— Τι θέλετε λοιπόν να κάνω τον Ιησού τον λεγόμενο Χριστό;

Το πλήθος ολόκληρο, ουρλιάζοντας, του αποκρίθηκε:

— Σταύρωσέ τον!

Το σταύρωμα ήταν ατιμωτική τιμωρία των Ρωμαίων. Οι Εβραίοι, κατά το νόμο τους, δεν τυραννούσαν τον κατάδικο· τον έπνιγαν ή τον λιθοβολούσαν. Το σταύρωμα το μισούσαν και το απεχθάνονταν.

Τέτοιο όμως ήταν το μίσος των ιερέων και Φαρισαίων εναντίον του Ιησού, που οι ίδιοι το ζήτησαν από τον Ρωμαίο Διοικητή. Και ο φανατισμένος από τους αρχηγούς του όχλος, που την προηγούμενη Κυριακή είχε συνοδεύσει τον Ιησού από την Ιεριχώ στην Ιερουσαλήμ, και είχε βγει από την Ιερή Χώρα για να τον υποδεχθεί, και που τον είχε αποθεώσει με βάγια και ωσαννά, ο ίδιος αυτός λαός ζητούσε τώρα για τον Ιησού την ατιμωτική και μαρτυρική ποινή των κακούργων, φωνάζοντας:

— Σταύρωσε, σταύρωσέ τον! Ο Πιλάτος και πάλι τους ρώτησε:

— Γιατί; Τι κακό έκανε; Μα ο λαός ακόμα περισσότερο φώναζε:

— Σταύρωσέ τον!

Και οι φωνές όλο και μεγάλωναν και αγρίευαν, σκεπάζοντας τις φωνές των αρχιερέων.

Μάταια επέμενε ο Πιλάτος, αηδιασμένος, αγανακτισμένος για τη λύσσα τους· οι αρχιερείς και αρχηγοί όλο και περισσότερο έσπρωχναν το λαό να ζητήσει τη σταύρωση, και αυτός όλο και περισσότερο ούρλιαζε:

— Σταύρωσέ τον! Σταύρωσέ τον!

Ταραχή μεγάλη γίνονταν, φοβέρες ακούονταν ανάμεσα στα θυμωμένα ξεφωνητά, και ο Πιλάτος πάνω απ' όλα φοβούνταν στάση. Γιατί το ήξερε πως αν γίνονταν παράπονα στη Ρώμη, μια ανάκριση θα έφερνε στο φως τις καταπιέσεις, τη σκληρότητα και την κακή του διοίκηση· και τότε ήταν χαμένος.

Δείλιασε ο Πιλάτος, και, θέλοντας να ικανοποιήσει τον όχλο, του έκανε μια παραχώρηση· ελευθέρωσε τον Βαρραβά, και παρέδωσε τον Ιησού να φραγελλωθεί.

Η φραγέλλωση ήταν δάρσιμο με το «φραγέλλιον», εργαλείο φοβερό, καμτσίκι με πολλές λουρίδες πέτσινες, που η κάθε μια είχε στην άκρη από ένα κοκαλάκι ή ένα κομμάτι μολύβι.

Έκλιναν τον κατάδικο επάνω σ' έναν πάσσαλο, τον έδεσαν από τα χέρια, και, με κάθε χτύπημα, το φραγέλλιο κουρέλιαζε τη γυμνή του ράχη.

Ο Πιλάτος ήλπιζε πως, τιμωρώντας τον Ιησού με το σκληρό αυτό μαρτύριο, θα συγκινούσε τους εχθρούς του και θα τον έσωζε τουλάχιστον από το μαρτύριο του σταυρώματος.

Οι στρατιώτες που τον παρέλαβαν ήταν από το κατώτερο είδος του Ρωμαϊκού στρατού. Δεν ήταν καν Ρωμαίοι, αλλά, επαρχιακά σώματα, έτσι και η φρουρά της Ιουδαίας ήταν σχηματισμένη από εντόπια στοιχεία, οι περισσότεροι Σύριοι που ιδιαίτέρως μισούσαν τους Εβραίους.

Πήραν τον Ιησού σε μια δική τους αυλή όπου, αφού τον έγδυσαν ως τη μέση και τον έδεσαν στον πάσσαλο, τον εφραγέλλωσαν. Μα σα να μην αρκούσε για την έχθρα τους το τρομερό αυτό βασανιστήριο, μάζεψαν γύρω του ολόκληρη τη σπείρα, και άρχισαν πάλι καινούριο παιχνίδι για να τον εξευτελίσουν.

Άρπαξαν από το αιματωμένο του κορμί τη μεγαλόπρεπη στολή που του είχε φορέσει ο Ηρώδης, και τον τύλιξαν σε μια κόκκινη χλα-

μύδα ύστερα έπλεξαν με αγκαθωτά κλαδιά ένα στεφάνι, του το έβαλαν στο κεφάλι, σχίζοντας το μέτωπο του με τα σουβλερά αγκάθια, και στα δεμένα χέρια του πέρασαν ένα καλάμι, δήθεν σκήπτρο ύστερα, ένας ένας, περνώντας από μπροστά του γονάτιζε και, περιπαίζοντάς τον, έλεγε:

— Χαίρε, ο Βασιλέας των Ιουδαίων!

Και, φτύνοντάς τον στο πρόσωπο, έπαιρναν το καλάμι από τα χέρια του και τον χτυπούσαν στο κεφάλι.

Ο Ιησούς ούτε μιλούσε ούτε αντιστέκουνταν όρθιος, καρτερικός, υπερήφανος, κοίταζε τη θάλασσα της ανθρώπινης προστυχιάς, που άφριζε και σπούσε στα πόδια του, ανίκανη να τον φθάσει και να τον λερώσει.

Όταν βαρέθηκαν το παιχνίδι τους, τον πήραν οι στρατιώτες και τον ανέβασαν πάλι στο Πραιτώριο, όπου τον παρέδωσαν πίσω στον Πιλάτο.

Τον παρέλαβε ο Πιλάτος, και, βγαίνοντας έξω, είπε στα πλήθη που ανυπόμονα περίμεναν:

— Σας τον φέρνω έξω, να παραδεχθείτε πως δεν του βρίσκω καμιάν αμαρτία.

Βγήκε τότε ο Ιησούς, φορώντας το στεφάνι από αγκάθια, ντυμένος με την κόκκινη χλαμύδα, βαστώντας το καλάμι στα δεμένα του χέρια, αιματωμένος, βασανισμένος, χλωμός, αποσταμένος.

Τον είδε ο Πιλάτος, και σπλαχνίστηκε την απέραντή του ερημιά. Γυρνώντας στους αρχιερείς είπε:

— Ιδού ο άνθρωπος!

Αυτός ήταν ο επικίνδυνος κατάδικος, που τόσο τρόμαζε τους ιερείς και Φαρισαίους, και που ήταν κίνδυνος για το έθνος των Ιουδαίων!

Μα αντί να τους ησυχάσει και να τους συγκινήσει, η παρουσία του Ιησού αγρίεψε ακόμα περισσότερο τα πλήθη. Με μια φωνή τού αποκρίθηκαν, αρχηγοί, κλητήρες, και όχλος:

— Σταύρωσέ τον, σταύρωσέ τον!

Αηδιασμένος τους είπε ο Πιλάτος:

— Πάρετέ τον εσείς και σταυρώσετέ τον γιατί εγώ δεν του βρίσκω κανένα κρίμα!

Από την αυλή του φώναξαν οι Ιουδαίοι:

— Εμείς νόμο έχουμε, και κατά το νόμο μας πρέπει να θανατωθεί γιατί έκανε τον εαυτό του υιό του Θεού.

Ο λόγος αυτός τρόμαξε τον Πιλάτο.

Τι ήταν ο κατηγορούμενος αυτός που υπέφερε όλες τις προσβολές, όλα τα μαρτύρια, με τόση σιωπηλή υπερηφάνεια; Στην εθνική του ψυχή, κάποια αμφιβολία γεννιούνταν, μήπως και αλήθεια ο άνθρωπος αυτός δεν ήταν απλώς άνθρωπος!

Φεύγοντας από την οχλοβοή, μπήκε στο Πραιτώριο, και πήρε μέσα τον Ιησού.

Και τον ρώτησε:

— Από πού είσαι συ;

Μα ο Ιησούς δεν του αποκρίθηκε.

Τότε ξέσπασε ο Πιλάτος.

— Εμένα δε μιλάς; του είπε. Δεν ξέρεις πως εξουσία έχω να σε σταυρώσω και εξουσία έχω να σε αφήσω;

Του αποκρίθηκε ο Ιησούς:

— Δε θα είχες εξουσία καμιά εναντίον μου, αν δε σου είχε δοθεί από πάνω — από το Θεό. Γι' αυτό, εκείνος που με παρέδωσε σε σένα — δηλαδή ο Ιούδας — έχει μεγαλύτερη αμαρτία από σένα.

Ο λόγος αυτός συγκίνησε ακόμα περισσότερο τον Πιλάτο. Βγήκε πάλι έξω και ζήτησε να τον ελευθερώσει μα ο όχλος ξεφώνιζε και έλεγε:

— Αν τον ελευθερώσεις, θα πει πως δεν αγαπάς τον Καίσαρα γιατί όποιος λέγει τον εαυτό του βασιλέα, αντιλέγει τον Καίσαρα!

Τα λόγια στενοχώρεσαν και ανησύχησαν τον Πιλάτο. Έφερε πάλι έξω τον Ιησού, και, γυρεύοντας, τελευταία φορά, να τον σώσει, κάθισε στο βήμα του απάνω στο Γαββαθά, και από κει τον παρουσίασε στους Ιουδαίους λέγοντας:

— Ιδού ο βασιλέας σας!

Ο όχλος όμως ανυπόμονος ούρλιαζε:

— Πάρε τον, πάρε τον, σταύρωσέ τον!

Τρεις ώρες ήταν οι Ιουδαίοι μαζεμένοι εκεί ξεφωνίζοντας, περιμένοντας να τους παραδοθεί το θύμα τους. Βλέποντας το δισταγμό του Πιλάτου και την αργοπορία του, άρχισαν ν' ανυπομονούν και να φοβερίζουν.

Μα ο Πιλάτος άρχισε κι εκείνος να θυμώνει.

Βάζοντας στα λόγια του όλην την περιφρόνηση και το μίσος του για τη φυλή τους, τους φώναξε:

— Το βασιλέα σας να σταυρώσω;

Του απεκρίθησαν οι αρχιερείς:

— Δεν έχομε βασιλέα άλλον από τον Καίσαρα.

Ήταν φοβέρα ο λόγος αυτός, και το ένιωσε ο Πιλάτος. Ή έπρεπε να ενδώσει και να παραδώσει τον Ιησού στο μίσος τους, ή να εξασκήσει την εξουσία του και να σώσει τον αθώο, κινδυνεύοντας, αν γίνονταν παράπονα στη Ρώμη, να πέσει στη δυσμένεια του Καίσαρα και να χάσει τη θέση του, ίσως και τη ζωή του.

Ο Πιλάτος δεν ήταν ήρωας. Προτίμησε την ασφάλειά του. Όχι όμως και χωρίς μια τελευταία διαμαρτυρία.

Διέταξε και του έφεραν μια λεκάνη και νερό, και αγανακτισμένος, εμπρός σε όλο το πλήθος, πλένοντας τα χέρια του είπε:

— Αθώος είμαι από το αίμα τούτου του δικαίου! Σεις όψεσθε!

Του αποκρίθηκε ουρλιάζοντας ο όχλος:

— Το αίμα του απάνω μας και απάνω στα παιδιά μας!

Ο Πιλάτος δεν επέμεινε πια.

Με αποστροφή όσο και με θυμό και αηδία, εξέδωσε την απόφαση, και παρέδωσε τον Ιησού να σταυρωθεί.

Ήταν Παρασκευή, παραμονή του Πάσχα, περίπου η έκτη ώρα της μέρας, δηλ. εννέα το πρωί.

ΝΔ'. Παρασκευή – Η Σταύρωση

Αφού εξέδωσε ο Πιλάτος την καταδίκη του Ιησού, τον παρέλαβαν οι στρατιώτες της σπείρας, του έβγαλαν την κόκκινη χλαμύδα, τον ξανάντυσαν με τα ρούχα του, και τον πήραν να τον σταυρώσουν.

Μαζί με τον Ιησού πήγαιναν και δυο ληστές, καταδικασμένοι και αυτοί να σταυρωθούν.

Ο κατάδικος ήταν υποχρεωμένος να κουβαλήσει ο ίδιος τα ξύλα του σταυρού του, ως έξω από τη χώρα, όπου εκτελούνταν οι ποινές, και, εμπρός του, προπορεύονταν ένας με μια σανίδα ασπρισμένη, όπου με μαύρα γράμματα ήταν γραμμένο το όνομά του και ο λόγος της καταδίκης του. Την ώρα της σταυρώσεως εκρέμαζαν τη σανίδα αυτή στο σταυρό, πάνω από το κεφάλι του κατάδικου, για να ξέρουν οι περαστικοί την αιτία της τιμωρίας.

Φόρτωσαν λοιπόν τον Ιησού με το σταυρό του, και τον πήγαιναν μεταξύ στους δυο ληστές, ενώ, πίσω, κόσμος πολύς ακολουθούσε, περίεργος να δει την εκτέλεση και την αγωνία. Στη σανίδα, ο Πιλάτος είχε γράψει σε τρεις γλώσσες —ελληνικά, λατινικά και εβραϊκά— την επιγραφή: «Ιησούς ο Ναζωραίος, ο βασιλεύς των Ιουδαίων.»

Ο ειρωνικός αυτός τίτλος ήταν βαλμένος πολύ περισσότερο με σκοπό να εξευτελίσει τους Εβραίους, παρά τον Ιησού. Θυμωμένος που αναγκάστηκε να ενδώσει και να καταδικάσει αθώο, ο Πιλάτος θέλησε τουλάχιστον, γνωρίζοντας την υπεροψία των Ιουδαίων, να εκδικηθεί, δείχνοντας την περιφρόνηση και το μίσος για τη φυλή που κυβερνούσε, ονομάζοντας βασιλέα τους εκείνον που αυτοί σταύρωναν σαν τον χυδαιότερο κακούργο.

Τραβούσε η συνοδεία κατά το Γολγοθά, που θα πει «Κρανίου τόπος», και που λέγονταν έτσι γιατί ήταν ύψωμα στρογγυλωπό με σχήμα κρανίου. Μα, αδυνατισμένος από το μαρτύριο της φραγγελλώσεως και από την αϋπνία, ο Ιησούς δεν μπόρεσε να βαστάξει το βάρος του σταυρού.

Εκείνη την ώρα, περνούσε ένας χωρικός, ο Σίμων ο Κυρηνάιος, δηλαδή από την Κυρήνη, που γύριζε από το χωράφι του· τον αγγάρεψαν λοιπόν οι στρατιώτες, και τον φόρτωσαν με τα ξύλα του

σταυρού. Θέλοντας και μη, τα κουβάλησε ο Σίμων, γιατί απαγορεύονταν σε Εβραίο ν' αρνηθεί αγγαρία από Ρωμαίο, και τιμωρούνταν με ξύλο.

Ο κόσμος που ακολουθούσε τον Ιησού δεν ήταν όλος εχθρικός· ήταν και πιστοί του, και πολλές γυναίκες που έκλαιγαν και δέρνονταν και μοιρολογούσαν κτυπώντας τα στήθια τους.

Άκουσε ο Ιησούς τα κλάματα, και γυρνώντας τους είπε, προφητεύοντας άλλη μια φορά την καταστροφή της Ιερουσαλήμ:

— Κόρες της Ιερουσαλήμ, μη με κλαίγετε εμένα, αλλά τον εαυτό σας κλάψετε και τα παιδιά σας. Γιατί ιδού, έρχονται μέρες όπου θα σας πουν, «Καλότυχες όσες δεν έκαναν και δεν έθρεψαν παιδιά».

»Τότε θ' αρχίσουν να λέγουν στα όρη, Πέστετε απάνω μας και στα βουνά, σκεπάσετέ μας.

Αργά πήγαινε η συνοδεία, και, στο δρόμο, όλο και αύξανε περισσότερο ο κόσμος· ώστε, σαν έφθασαν στο Γολγοθά, πλήθος πολύ είχε μαζευθεί γύρω στους κατάδικους, για να δει πως θα υποστούν το βασάνισμά τους.

Η σταύρωση ήταν ο μαρτυρικότερος θάνατος που μπόρεσε ποτέ να φαντασθεί ανθρώπινο πνεύμα· ως ταπεινωτική ποινή ήταν κοινή στους Ρωμαίους⁵⁵.

Έστηναν στη γη ένα στύλο μεγάλο, όσο που τα πόδια του σταυρωμένου να φθάνουν δυο τρεις σπιθαμές από τη γη. Γυμνό τότε, ξάπλωναν χάμω, ανάσκελα, τον κατάδικο, άπλωναν τα χέρια του σ' ένα οριζόντιο ξύλο, και κάρφωναν τις παλάμες με δυνατά σουβλερά καρφιά· ύστερα, με σχοινιά ανέβαζαν το ξύλο αυτό όσο ψηλά ήθελαν στον όρθιο στύλο, όπου το στερέωναν, και, τελευταία, κάρφωναν και τα πόδια, είτε το ένα από πάνω από το άλλο, μ' ένα μεγάλο καρφί, είτε το καθένα χωριστά, στο κάτω μέρος του στύλου. Ανάμεσα στα σκέλη ή κάτω από τα πόδια έβαζαν ένα κομμάτι ξύλο, που υποστήριζε το σώμα μήπως και από το βάρος σχιστούν τα χέρια, και πέσει ο σταυρωμένος.

Η αφύσικη στάση του σώματος, που κρέμουνταν από τα τρυπημένα χέρια, έφερνε μεγάλη αταξία στην κυκλοφορία του αίματος,

55 Η ποινή του σταυρού καταργήθηκε στον τέταρτο αιώνα μ.Χ. από τον Κωνσταντίνο το Μεγάλο, Αυτοκράτορα της Κωνσταντινουπόλεως, όταν η μητέρα του η Αγία Ελένη, πήγε στην Ιερουσαλήμ, και βρήκε το σταυρό του Ιησού.

προξενούσε πόνους φοβερούς, δυσκολία στην αναπνοή, απεριγράπτη κούραση και ανυπόφορη δίψα, χωρίς όμως και να χάνει ο βασανισμένος τις αισθήσεις του.

Κρεμασμένος για δυο και τρεις μέρες, κάποτε και τέσσερις και πέντε, ο βασανισμένος έβλεπε, μιλούσε, σκέπτονταν, ένιωθε όλη την αγωνία του αργού θανάτου, και τέλος πέθαινε από πείνα και εξάντληση με φοβερούς πόνους ως το τέλος.

Ακόμα και αυτοί οι αμείλικτοι και σκληροί Ρωμαίοι σπλαχνίζονταν το μαρτύριο του σταυρωμένου, και κάποτε επέτρεπαν, μ' ένα δυνατό χτύπημα κάτω από τη μασχάλη, να επιταχύνουν το τέλος· και όποιος είχε τα μέσα, πλήρωνε το δήμειο για να τον σκοτώσει πριν τον σταυρώσει.

Επίσης, από οίκτο, οι πλούσιες κυρίες της Ιερουσαλήμ είχαν συνήθεια να προσφέρουν στους κατάδικους κρασί δυνατό, ανακατωμένο με διάφορα αρωματικά, που νάρκωναν και ζάλιζαν και αφαιρούσαν από το βασανισμένο τη συναίσθηση του πόνου.

Από το κρασί αυτό, που ήταν πικρό και ξινό, πρόσφεραν και του Ιησού, καθώς και στους δυο ληστές. Μα ο Ιησούς, αφού το γεύθηκε και κατάλαβε τι ήταν, το αρνήθηκε.

Τη ζωή του την πρόσφερε αυτόθελα, για να εξαγοράσει τις αμαρτίες της ανθρωπότητας. Το μαρτυρικό θάνατο που είχε παραδεχθεί ως το τέλος θα τον υπέφερε στην ολοκληρία του. Το πνεύμα του ήθελε σε όλη του τη διαύγεια να το παραδώσει στον πατέρα του, όχι βαρυμένο και σκοτισμένο από την επίδραση του κρασιού και των αρωμάτων.

Τότε έστησαν το σταυρό.

Τον έγδυσαν και τον κάρφωσαν και τον κρέμασαν, εκείνον που μόνο καλό είχε κάνει στον κόσμο, εκείνον που άλλο δεν εκήρυξε παρά αγάπη και έλεος και επιείκεια και αυταπάρνηση και αυτοθυσία και συγχώρεση.

Και ενώ τον ανέβαζαν στο σταυρό του, μεταξύ στους δυο ληστές, που έβριζαν και βλασφημούσαν, ο Ιησούς παρακαλούσε και έλεγε:

— Πατέρα, συγχώρεσέ τους. Γιατί δεν ξέρουν τι κάνουν.

Κάθε σταυρός είχε από τέσσερις στρατιώτες, που ήταν και δήμειοι και φύλακες, και τα ρούχα του κατάδικου τους ανήκαν δικαιο-

ματικά. Πήραν λοιπόν τα ρούχα του Ιησού και τα μοιράστηκαν το μανδύα του, που ήταν καμωμένος από τέσσερα φάρδη, τον χώρισαν στις ραφές και πήρε ο καθένας το μερίδιο του το φόρεμά του όμως ήταν μονοκόμματα υφασμένο, και, για να μην το καταστρέψουν, είπαν μεταξύ τους:

— Μην το σχίσομε, αλλ' ας βάλομε κλήρο σε ποιον θα πέσει.

Πάνω από το κεφάλι του κάρφωσαν τη σανίδα με την επιγραφή, και πολλοί Εβραίοι τη διάβασαν. Γιατί ο Γολγοθάς ήταν κοντά στη χώρα, και πολλοί ήταν οι περαστικοί.

Την είδαν και τη διάβασαν οι αρχιερείς και Φαρισαίοι, και στενοχωρέθηκαν πολύ.

Κατάλαβαν πως η περιφρονητική ειρωνεία δεν ήταν για τον Ιησού αλλά γι' αυτούς, και αγανακτισμένοι έτρεξαν στον Πιλάτο και τον παρακάλεσαν να μετατρέψει την επιγραφή.

— Μη γράφεις «Ο βασιλεύς των Ιουδαίων», του είπαν, αλλ' ό,τι εκείνος είπε: «Είμαι βασιλεύς των Ιουδαίων».

Μα θυμωμένα τους αποκρίθηκε ο Πιλάτος:

— Ό,τι έγραψα, έγραψα.

Και δεν παραδέχθηκε ούτε ένα γράμμα ν' αλλάξει.

Αποαρμένοι έφυγαν αρχιερείς και Φαρισαίοι, και γύρισαν πάλι στο Γολγοθά, να μετριάσουν τουλάχιστον όσο μπορούσαν την εντύπωση που θ' άφηνε σε μερικά πνεύματα η επικίνδυνη αυτή επιγραφή.

Ο κόσμος γύρω, στέκουνταν και κοίταζε. Αρχισαν λοιπόν οι άρχοντες να περιγελούν τον Ιησού, που κρέμουνταν στο σταυρό γυμνός, έρημος, αιματωμένος, απαρνημένος απ' όλους, φίλους και πιστούς.

Κοροϊδευτικά έλεγαν:

— Άλλους έσωσε, ας σώσει τον εαυτό του, αν αυτός είναι ο Χριστός, του Θεού ο εκλεκτός.

Και οι δημογέροντες και οι Φαρισαίοι περιγελούσαν και αυτοί και έλεγαν:

— Αν είναι ο βασιλέας του Ισραήλ, ας κατέβει τώρα από το σταυρό και θα πιστέψομε σ' αυτόν στο Θεό στηρίζεται — ας τον σώσει τώρα ο Θεός· γιατί είπε πως, «Του Θεού υιός είμαι».

Τους άκουσαν οι στρατιώτες, και, προσφέροντάς του ξίδι να

πιεί, τον περιπαίζαν και αυτοί και του έλεγαν:

— Αν είσαι ο βασιλέας των Ιουδαίων, σώσε τον εαυτό σου.

Και οι διαβάτες σταματούσαν και βλασφημούσαν, και, κουνώντας το κεφάλι σαρκαστικά, του φώναζαν:

— Ουαί! Εσύ που θα γκρέμιζες το ναό και σε τρεις μέρες θα τον ξανάχτιζες! Σώσε τον εαυτό σου και κατέβα από το σταυρό.

Το ίδιο και οι αρχιερείς, περιπαίζοντας, έλεγαν αναμεταξύ τους και με τους νομικούς:

— Άλλους έσωσε και τον εαυτό του δεν μπορεί να σώσει.

Το κεφάλι του σταυρωμένου έμενε ελεύθερο. Ο Ιησούς δεν είχε παρά να σκύψει λίγο, για να δει την ανθρωποθάλασσα που κυμάτιζε, μοχθηρή και άσπλαχνη, στα πόδια του, ν' αντικρίσει την ασχημιά όλη και την προστυχιά, τη χυδαία κακία της ανθρωπότητας, που γι' αυτήν έζησε και πόνεσε και μόχθησε.

Ανάμεσα σε όλην αυτήν την οχλοβοή, ο Ιησούς σιωπούσε.

Παραδομένος στη σκέψη του Θεού, άκουε γαλήνια τις προσβολές εκείνων που είχε σώσει και διδάξει και βοηθήσει και γιατρέψει, και, ανεβάζοντας την ψυχή του πάνω από τόσην ασχημιά, παρακαλούσε σιωπηλά για κείνους που τον βασάνιζαν.

Οι δυο κακούργοι, σταυρωμένοι ο ένας δεξιά του και ο άλλος αριστερά, τον έβριζαν κι αυτοί. Όσο όμως περνούσε η ώρα και οι πόνοι αύξαναν, μαζί και το βάσανο της δίψας, ο ένας ληστής, βλέποντας την καρτερική υπομονή του Ιησού και την υπερήφανη σιωπή του, άρχισε ν' απορεί και να συγκινείται.

Και όταν ο άλλος κακούργος, βρίζοντας και βλασφημώντας, φώναξε: «Αν είσαι συ ο Χριστός, σώσε τον εαυτό σου και μας», τον αποστόμωσε εκείνος λέγοντάς του:

— Δε φοβάσαι το Θεό, εσύ που παιδεύεσαι με τον ίδιο τρόπο; Και εμείς, ωστόσο δίκαια τιμωρούμεθα, γιατί κατά τις πράξεις μας απολαβαίνουμε. Ετούτος όμως τίποτα κακό δεν έκανε.

Και γυρνώντας στον Ιησού, παρακάλεσε:

— Θυμήσου με, Κύριε, όταν έλθεις στη Βασιλεία σου.

Και ο Ιησούς, που σε τέτοιες προσβολές και βλασφημίες δεν είχε αποκριθεί λέξη, είπε τότε στο ληστή:

— Αλήθεια σου λέγω, σήμερα θα είσαι μαζί μου στον Παράδεισο.

Ήταν μια στάλα δροσιάς στη λαύρα της ψυχής του η ομολογία αυτή, που την ώρα του θανάτου λύτρωνε τον κακούργο απ' όλες τις περασμένες του αμαρτίες.

Και δεν ήταν η μόνη.

Ανάμεσα στο μοχθηρό ανθρωπομάζωμα γύρω του, είχαν χωθεί και μερικές γυναίκες πιστές, εκείνες που από τη Γαλιλαία τον είχαν ακολουθήσει στην Ιερουσαλήμ, και τον συνόδευσαν ως το μαρτύριο του. Από φόβο των Ιουδαίων, που καταδίωκαν κάθε φίλο ή μαθητή του Ιησού, και τρομοκρατούσαν τον κόσμο, δεν τολμούσαν να κηρύξουν φανερά την πίστη τους, αλλά μαζεμένες από μακριά, κοίταζαν το σταυρό.

Μεταξύ τους ήταν η Μαρία η Μαγδαληνή, η Σαλώμη, και η άλλη Μαρία η γυναίκα του Κλωπά, και άλλες, που περιτριγύριζαν τη μητέρα του Ιησού και θρηνούσαν μυστικά.

Στα πόδια του σταυρού, στέκονταν και ένας μαθητής του Ιησού, ο Ιωάννης.

Γύρισε ο Ιησούς το κεφάλι, και αντάμωσε το βλέμμα της μητέρας του. Από μακριά είχε ακολουθήσει η Μαρία τη θλιβερή συνοδεία του σταυρού, και τώρα, με τα μάτια καμένα από τα πολλά κλάματα, τον κοίταζε το μοναχογιό της, καρφωμένο στο ξύλο της ατιμίας, γυμνό, χέρια και πόδια τρυπημένα, το μέτωπο αιματωμένο, στεφανωμένο με αγκάθια, το σώμα κατασχισμένο, συσπασμένο από τα μαρτύρια.

Την είδε ο Ιησούς, και η καρδιά του φούσκωσε από αγάπη και θλίψη για κείνην.

Μ' ένα βλέμμα, δείχνοντάς της τον Ιωάννη είπε:

— Γυναίκα, ιδού ο γιος σου!

Και σκύβοντας το κεφάλι προς το μαθητή του:

— Να η μητέρα σου! του είπε.

Και από κείνη την ώρα, ο Ιωάννης παρέλαβε τη Μαρία, την πήρε σπίτι του και την αγάπησε σα να ήταν αληθινή μητέρα του.

Ήταν περίπου μεσημέρι⁵⁶.

Τρεις ώρες βασανίζονταν ο Ιησούς στο σταυρό, μες στον καυτερό ανοιξιάτικο ήλιο της Ιουδαίας.

56 Η έκτη ώρα. Οι Εβραίοι λογάριαζαν τις ώρες από την ανατολή. Αν λοιπόν ανέτελλε ο ήλιος στις έξι το πρωί, η έκτη ώρα ήταν μεσημέρι.

Μα έξαφνα σκοτάδι σκέπασε όλη τη γη, ο ήλιος κρύφθηκε, ο ουρανός, μαύρος και χαμηλός, φαίνονταν να θέλει να πλακώσει τη γη.

Ανησυχία έπιασε τον κόσμο, προπάντων που όσο περνούσε η ώρα το σκοτάδι όλο και πύκνωνε. Φοβισμένα κοίταζαν τα πλήθη μια τον ουρανό, μια τον Ιησού, με κάποιο ανομολόγητο δισταγμό, μήπως και εκείνος που σταύρωσαν δεν ήταν απλός άνθρωπος.

Αποτραβηγμένος από τον τριγυρινό κόσμο, ο Ιησούς είχε παραδοθεί στη σκέψη του.

Για άλλες τρεις ώρες, σιωπηλός κρέμουνταν κάτω από τη μαυρίλα του ουρανού.

Τι να έγινε τότε στην ψυχή του μέσα; Σε ποια βάθη να κατέβηκε; Σε τι κόσμους πόνου και ερημιάς και απελπισίας και σπαραγμού να πλανήθηκε άραγε το πνεύμα του; Κι εκεί, από τα βασανισμένα χείλη του, μια φωνή ξέσπασε, φωνή αγωνίας και πόνου απέραντου:

— Ηλί, Ηλί, λιμά σαβαχθανί⁵⁷; δηλαδή: Θεέ μου, Θεέ μου, γιατί μ' εγκατέλειψες;

Τον άκουσαν οι τριγυρινοί του, μα είτε που η τρομάρα τους σύγχυζε την αντίληψη, είτε που ο Ιησούς στην αγωνία και τη σωματική του εξάντληση δεν πρόφερε πια καθαρά, είτε που οι στρατιώτες που τον φύλαγαν δεν ήξεραν αραμαϊκά, ανακάτωσαν το Ηλί με Ηλία, και είπαν:

— Τον Ηλία φωνάζει τούτος!

Το βάσανο της δίψας έκαιε τον Ιησού.

— Διψώ... γόγγυσε.

Στα πόδια του σταυρού, βρίσκονταν η στάμνα με «πόσκα», ξινωπό κρασί που έπινε ο λαός, και που οι Ρωμαίοι στρατιώτες έπαιρναν μαζί τους σαν πήγαιναν σε καμιά πολύωρη αγγαριά.

Ένας στρατιώτης πήρε το σφουγγάρι που τάπωνε τη στάμνα, το πότισε κρασί, και σκαλώνοντάς το σ' ένα κλαδί υσσώπου⁵⁸, το σήκωσε ως τα χείλια του Ιησού.

Οι άλλοι στρατιώτες έλεγαν:

— Άφησε να δούμε αν έρχεται ο Ηλίας να τον σώσει.

Πήρε ο Ιησούς το ξίδι από το σφουγγάρι, και, βγάζοντας φωνή

57 Τα λόγια αυτά είναι αραμαϊκά, η γλώσσα που συνήθως μιλούσε ο Ιησούς.

58 Η υσσώπος είναι αρωματικό φυτό, είδος μαντζουράνας.

μεγάλη, είπε:

— Πατέρα, στα χέρια σου παραδίδω το πνεύμα μου.

Ήταν πια το τέλος. Μουρμούρισε:

— Τελείωσε...

Και γέρνοντας το κεφάλι ξεψύχησε.

Την ίδια ώρα, σεισμός μεγάλος τράνταξε τη γη, και το καταπέτασμα⁵⁹ του ναού σχίστηκε από πάνω ως κάτω· οι βράχοι ξεκόλλησαν, τα μνήματα άνοιξαν και ξεσκεπάσαν σώματα αγίων ανδρών, που, ύστερα από την ανάσταση του Ιησού μπήκαν στην Ιερή Χώρα και εμφανίστηκαν σε πολλούς.

Τρομάρα κατέλαβε όλους που παραβρέθηκαν στο θάνατο του Ιησού.

Ο Ρωμαίος εκατόνταρχος, που στέκουνταν εκείνη την ώρα αντίκρυ από το σταυρό και είδε πως με τη φωνή που έβγαλε ξεψύχησε ο Ιησούς, τρόμαξε με τα σημεία που ακολούθησαν, και, δοξάζοντας το Θεό είπε:

— Αλήθεια, ο άνθρωπος τούτος είναι υιός του Θεού!

Ίδιος φόβος έπιασε και τον όχλο, και, με τρεμουλιαστή καρδιά, σκορπίστηκαν όλοι. Τράβηξαν κατά τη χώρα, και, κοιτάζοντας το μαύρο ουρανό χτυπούσαν τα στήθια τους για την αμαρτία που είχαν κάνει.

Εμπρός στο σταυρό δεν έμειναν πια παρά οι πιστές γυναίκες, και οι στρατιώτες που ήταν υποχρεωμένοι να φυλάγουν τους σταυρωμένους ώσπου να πεθάνουν.

Η ώρα περνούσε, και ο ήλιος έστρεφε κατά τη δύση. Οι ιερείς και προεστοί, που χωρίς δισταγμό σκότωσαν τον αθώο Ιησού, άρχισαν ν' ανησυχούν τώρα μην τύχει και μολυνθεί η αγιότης του Πάσχα, αν βασιλεύε ο ήλιος και άρχιζε το Σάββατο, πριν ξεκρεμαστούν από το σταυρό τα σώματα των τριών βασανισμένων.

Πήγαν λοιπόν στον Πιλάτο, και του ζήτησαν την άδεια να σπάσουν τα πόδια των σταυρωμένων, για να πεθάνουν μίαν ώρα

59 *Καταπέτασμα: Η κουρτίνα η μεγάλη και βαριά που ξεχώριζε το Ιερό από το Άγιο των Αγίων, όπου άλλοτε φύλαγαν οι Εβραίοι τις πλάκες με τις δέκα εντολές του Θεού. Το καταπέτασμα αυτό είχε 20 μέτρα μήκος με 15 πλάτος. Ήταν παχύ σαν τη παλάμη του χεριού, και, καμωμένο με 72 τετράγωνα, ραμμένα το ένα με το άλλο, κεντημένο από πάνω ως κάτω με αγγέλους και πουλιά. Τέτοιο ήταν το βάρος του που χρειάζονταν 300 ιερείς για να το μετακινήσουν.*

αρχύτερα και να κατεβάσουν τα σώματα πριν βραδιάσει.

Στους άγριους εκείνους καιρούς, ακόμα και η ευσπλαχνία ήταν σκληρή και απάνθρωπη.

Για να λιγοστέψουν τις μαρτυρικές ώρες των σταυρωμένων, κάποτε δίνονταν η χάρη να τους σκοτώσουν αμέσως· αλλά για να μην τύχει και λιγοστέψει έτσι η τιμωρία υπέβαλλαν το σταυρωμένο σε ένα άλλο μαρτύριο, την ποινή της «σκελοκοπίας». Του σπούσαν τα πόδια, χτυπώντας τα με βαρύ ρόπαλο ή σφυρί, και ύστερα τον αποτελείωναν τρυπώντας τον με σπαθί ή λόγχη, ή δίνοντάς του ένα θανάσιμο χτύπημα.

Ο Πιλάτος έδωσε την άδεια που ζητούσαν οι Εβραίοι, και ευθύς οι στρατιώτες έσπασαν τα πόδια των δυο ληστών. Όταν όμως ήλθαν και στον Ιησού, είδαν πως, αλήθεια, με την τελευταία μεγάλη φωνή είχε ξεψυχήσει, ώστε θεώρησαν περιττό να του σπάσουν τα πόδια.

Για καλό όμως και για κακό, από φόβο μην τύχει και είναι μόνο λιγοθυμισμένος και συνέλθει σαν τον κατεβάσουν από το σταυρό, όπως είχε συμβεί κάποτε, ένας στρατιώτης με τη λόγχη του τρύπησε το πλευρό.

Το σίδηρο πέρασε την καρδιακή χώρα, και, ευθύς, από την πληγή έτρεξε αίμα και νερό.

Ήταν απόγεμα, αργά.

Ο εβραϊκός νόμος πρόσταζε, πριν βασιλέψει ο ήλιος και αρχίσει με το σκοτάδι η μέρα του Σαββάτου, τα κρεμασμένα σώματα των σκοτωμένων να ξεκρεμάζονται. Για την ταφή όμως δεν ήταν λόγος. Οι σταυρωμένοι δούλοι των Ρωμαίων έμεναν χωρίς ταφή, βορά για τους σκύλους και τα όρνια.

Τους δύο ληστές τους είχαν κατεβάσει κιόλα από τους σταυρούς. Μόνος ο Ιησούς κρέμουνταν ακόμα, γιατί είχε έλθει διαταγή να μη τον αγγίξουν, και κανένας δεν τόλμησε να παραβεί την παραγγελία αυτή.

Μεταξύ στους προεστούς του Συνέδριου ήταν και ένας άνθρωπος δίκαιος και σεβαστός, ο Ιωσήφ από την Αριμαθαία. Ήταν πλούσιος και ευγενής, με ακέραιο χαρακτήρα. Είχε ακούσει τη διδαχή του Ιησού και πίστεψε σ' εκείνον και έγινε μαθητής του.

Από φόβο των Ιουδαίων, δεν είχε ομολογήσει ανοιχτά την πίστη

του αλλά στην τελευταία δίκη του Ιησού αρνήθηκε να συμφωνήσει με το συμβούλιο και να ψηφίσει το θάνατο. Βλέποντας πως δεν μπορούσε τίποτα απέναντι της αποφάσεως των άλλων, και μη θέλοντας να συγκατανεύσει, είχε αποσυρθεί.

Είτε παραβρέθηκε στη σταύρωση και στην αγωνία του Ιησού, είτε έμαθε από άλλους το τέλος του, η αγανάκτηση και η λύπη ξύπνησαν μέσα του την τόλμη που του είχε λείψει ως τότε.

Σηκώθηκε ο ίδιος και πήγε στον Πιλάτο, και παρατώντας κάθε κρυφή ενέργεια, με θάρρος τού ζήτησε να του δοθεί το σώμα του Ιησού για να το θάψει κατά τα έθιμα των Εβραίων.

Ο Πιλάτος δεν έκανε καμιά δυσκολία· απόρησε όμως πως να πεθάνει ο Ιησούς τόσο γρήγορα.

Έστειλε και φώναξε τον εκατόνταρχο που είχε παραβρεθεί στην ποινή, και τον ρώτησε αν αλήθεια απέθανε ο σταυρωμένος, ή μήπως ήταν μονάχα λιγοθυμισμένος. Μα σαν έμαθε τα καθέκαστα, εχάρισε το σώμα στον Ιωσήφ, και έδωσε διαταγή να τον αφήσουν να πάρει το λείψανο.

Έτρεξε ευθύς ο Ιωσήφ και αγόρασε ένα σεντόνι από ψιλό λινό, γιατί πλησίαζε πια να βασιλέψει ο ήλιος, και η ώρα ήταν μετρημένη· ύστερα, βιαστικά γύρισε στο Γολγοθά, και, με τους δούλους του, σήκωσαν και πλάγιασαν χάμω το σταυρό, ξεκάρφωσαν τον Ιησού και τον τύλιξαν στο λινό σεντόνι.

Μαζί του ήταν και ο Νικόδημος, ο άλλος κρυφός μαθητής του Ιησού, και αυτός μέλος του Συνεδρίου, άνθρωπος αγαθός και τίμιος, μυριόπλουτος, αλλά που, σαν τον Ιωσήφ, δεν μπόρεσε ή δεν τόλμησε να σώσει τον Ιησού την ώρα που τον καταδίκάζαν σε θάνατο τα άλλα μέλη του Συνέδριου.

Τώρα όμως, με την καρδιά γεμάτη λύπη και μετάνοια για τη δειλία του, ομολογώντας φανερά την πίστη του, ήλθε και αυτός στο Γολγοθά, με τον Ιωσήφ, και έφερε μαζί του εκατό λίτρα μύρα πολύτιμα, σμύρνα ανακατωμένη με αλόη, δώρο βασιλικό, που ούτε σε ταφή βασιλέα δε σκορπούνταν τέτοιο ποσό.

Μαζί τον σήκωσαν και τον πήγαν σ' ένα περιβόλι εκεί κοντά, που ανήκε στον Ιωσήφ, και τον έβαλαν σ' έναν τάφο σκαμμένο μες στο βράχο, που είχε ετοιμάσει ο Ιωσήφ για τον εαυτό του, και όπου κανένας ακόμα δεν είχε ταφεί.

Από το Γολγοθά είχε φύγει όλος ο κόσμος, οι τελευταίοι φίλοι του Ιησού, ακόμα και ο μαθητής του ο Ιωάννης. Μόνο μερικές από τις γυναίκες έμειναν ως το τέλος, και παραβρέθηκαν στο κατέβασμα του σταυρού, και ύστερα ακολούθησαν το σώμα ως τον τάφο. Ήταν εκείνες που από τη Γαλιλαία τον είχαν ακολουθήσει, και του είχαν μείνει πιστές ως πέρα από το θάνατο.

Η Μαρία η Μαγδαληνή μαζί με τη Μαρία τη μητέρα του Ιακώβου του μικρού και του Ιωσή, κάθισαν αντίκρυ στον τάφο, και κοίταζαν τους δύο γερουσιαστές που σαβάνωναν βιαστικά τον Ιησού, για να προφθάσουν να κλείσουν τον τάφο πριν βασιλέψει ο ήλιος.

Και σαν είδαν πως ο καιρός έλειπε και πως πρόχειρα μόνο τον σαβάνωναν, έφυγαν βιαστικές και αυτές, και πήγαν στα σπίτια τους να ετοιμάσουν αρώματα, και μετά τη σαββατιανή αργία να γυρίσουν, Κυριακή πρωί, να μοιρολογήσουν και να κάνουν για το λείψανο του Ιησού τα τελευταία καθήκοντα που πρόσταζε η θρησκεία τους και τα πατροπαράδοτα.

Ο Ιωσήφ ωστόσο με τον Νικόδημο τύλιξαν το κεφάλι του Ιησού με το σουδάρι⁶⁰, άλειψαν με μύρα και τύλιξαν τα μέλη του σε λουρίδες που έσχισαν από το λινό σεντόνι, ύστερα άλειψαν το σώμα του ολόκληρο με παχύ στρώμα από το πλούσιο μύρο· και αφού τον ξάπλωσαν στον τάφο, κύλησαν στην είσοδο μια βαριά πέτρα, που την έκλειε όλη, και έφυγαν.

Είχε βασιλέψει ο ήλιος, και άρχιζε το Σάββατο, μαζί και η μεγάλη εορτή του Πάσχα, που είχε αναβληθεί από την παραμονή.

Ο κόσμος χαρούμενος έτρεχε εκείνη την ώρα στην τελετή όπου πανηγυρίζουνταν το κόψιμο των σπαρτών.

Κατά το νόμο, την ημέρα του Πάσχα, ο καθένας επρόσφερε στο ναό ένα δεμάτι δημητριακούς καρπούς, και το πρώτο δεμάτι το έκοβαν, με πομπή και τελετή, μερικά μέλη του Συνέδριου. Μόλις βασιλευε ο ήλιος της παραμονής και άρχιζε το Πάσχα, τα προσδιορισμένα μέλη της Γερουσίας ξεκινούσαν, και ο κόσμος χαρούμενος έτρεχε να δει την τελετή, που ποτέ δεν αναβάλλονταν, έστω και αν το Πάσχα έπεφτε ή εορτάζονταν Σάββατο, όπως αυτή τη χρο-

60 Σουδάριον: Πεσέτα που έδεναν γύρω στο πρόσωπο του νεκρού για να βαστά το στόμα κλειστό.

νιά. Ο νόμος της σαββατιανής αργίας απαγόρευε το κόψιμο οτιδήποτε καρπού, αλλά στην περίπτωση αυτή γίνονταν εξαίρεση.

Από την παραμονή πήγαινε ο κόσμος κι έδενε δεμάτια δεμάτια τα όρθια στάχυα που ήταν έτοιμα για θέρισμα.

Στο ηλιοβασίλεμα λοιπόν, τρία μέλη του Συνέδριου, βαστώντας ο καθένας από ένα δρεπάνι και ένα πανεράκι, ξεκινούσαν για την κοιλάδα, πέρα από το χείμαρρο των Κέδρων, όπου είχε επικρατήσει η παράδοση να κόβεται το πρώτο δεμάτι.

Αυτή την τελετή έτρεχαν τα πλήθη να δουν, την ώρα που, από την αντίθετη κατεύθυνση, κατέβαιναν, με συντριμμένη την καρδιά, οι τελευταίοι δυο πιστοί φίλοι, γυρίζοντας από τον τάφο όπου είχαν πλαγιάσει τον πεθαμένο Κύριό τους.

ΝΕ'. Ανάσταση

Όταν είδε ο Ιούδας πως όλα τελείωσαν, πως καταδικάστηκε ο Κύριος του και παραδόθηκε στους Ρωμαίους να θανατωθεί, τότε ένωσε όλη τη φρίκη της προδοσίας του.

Είτε παραβρέθηκε στις δίκες του Ιησού, και στον εξευτελισμό που του έκαναν οι δούλοι και κλητήρες του Καϊάφα, είτε τα έμαθε στην Ιερουσαλήμ, όπου άλλη ομιλία δε γίνονταν, όταν άκουσε την καταδίκη τρόμαξε ο ίδιος με το μέγεθος της αμαρτίας του και μετάνιωσε, φρίκιασε και αναστατώθηκε.

Του φάνηκε πως ο ουρανός, οι άνθρωποι, οι πέτρες ακόμα του φώναζαν το έγκλημά του.

Πήρε τα τριάντα αργύρια, και έτρεξε στο ναό όπου συνεδρίαζε το Σανχεδρίν, και θέλησε να τους επιστρέψει τα χρήματα λέγοντας:

— Αμάρτησα παραδίνοντας αίμα αθώο!

Κανένας δε συγκινήθηκε.

Μιας και είχαν φθάσει οι Ιουδαίοι αρχηγοί στο σκοπό τους, ο προδότης δεν τους ενδιέφερε πια καθόλου τους ήταν μάλιστα και ενοχλητικός ο σιχαμένος αυτός συνένοχος, και μόνο καταφρόνια ξυπνούσε μέσα τους η ενθύμηση της πράξεως του. Ούτε το αναλυμένο του πρόσωπο τους συγκίνησε, ούτε η αγωνία της ψυχής του, που φαίνονταν στ' αγριεμένα του μάτια. Την πληρωμή του την είχε λάβει τι ήρχονταν τώρα να τους σκοτίζει με άκαιρη μετάνοια;

Ψυχρά τον ατένισαν και του είπαν:

— Τι μας μέλει εμάς; Εσύ βλέπε τα!

Και ξανάπιασαν τη συζήτησή τους.

Ο Ιούδας ένωσε την περιφρόνηση, κατάλαβε πως απ' αυτούς οίκτο δεν είχε να περιμένει. Με τα χρήματα στο χέρι, όρμησε στο ιερό, πέταξε μέσα τα τριάντα ασημένια νομίσματα και έφυγε.

Σαν καταραμένος έτρεχε. Η γη πια δεν τον σήκωνε, και ο βράχος ακόμα ανατρίχιαζε με το πέρασμά του.

Βγήκε από την πόλη, και κατέβηκε στον κάμπο της Γέεννας, την κοιλάδα με τις άγριες νεκρικές ενθυμήσεις, σκαρφάλωσε στην αντικρινή όρθια πλαγιά, και βρέθηκε σ' ένα χωράφι όπου το χώμα, σαν πηλός, κολλούσε στα πόδια και τα βαστούσε πιασμένα στη γη. Ήταν σα να γύρευε ζωντανό να τον ρουφήξει η κόλαση.

Μπροστά του, όρθιοι στέκονταν μαύροι γυμνοί βράχοι, όπου ένα καχεκτικό μαδημένο δέντρο⁶¹ άπλωνε τον ξερό του κορμό πάνω από τον γκρεμνό.

Ο Ιούδας σκαρφάλωσε στους βράχους, έλυσε τη ζώνη του και την έδεσε στο δέντρο ύστερα έκανε μια θηλιά, την πέρασε γύρω στο λαιμό του, και πήδησε στον γκρεμνό.

Η ζώνη όμως δε βάσταξε το βάρος και έσπασε.

Το σώμα τινάχθηκε κάτω στις πέτρες, σκίστηκε, άνοιξε, και τα σπλάχνα του χύθηκαν στο χώμα.

Έτσι τελείωσε ο προδότης Ιούδας.

Οι αρχιερείς μάζεψαν τα τριάντα αργύρια πεταμένα στο ναό, και συνάχθηκαν να σκεφθούν τι να τα κάμουν.

— Δεν μπορούμε να τα βάλομε στο ιερό ταμείο, είπαν, γιατί είναι τιμή αίματος.

Αποφάσισαν λοιπόν ν' αγοράσουν το χωράφι του Κεραμέως, εκείνο ακριβώς όπου είχε αυτοκτονήσει ο Ιούδας, και να το κάνουν νεκροταφείο για τους ξένους.

Και επειδή μαθεύτηκε στην Ιερουσαλήμ ο άγριος θάνατος του Ιούδα, και επειδή πληρώθηκε το γήπεδο αυτό με το αντίτιμο του αίματος του Ιησού, ονομάστηκε από τότε «Ακελδαμά», που θα πει «Χωράφι του αίματος».

Ωστόσο, οι ιερείς και το Συνέδριο δεν ησύχασαν ούτε με το θάνατο του Ιησού· τον φοβούνταν ακόμα και νεκρό.

Μαζεύτηκαν λοιπόν την επαύριο, αρχιερείς και Φαρισαίοι, και πήγαν στον Πιλάτο και είπαν:

— Κύριε, θυμηθήκαμε πως εκείνος ο πλάνος είπε, όταν ζούσε ακόμα: «Σε τρεις μέρες θ' αναστηθώ.» Πρόσταξε λοιπόν ν' ασφαλιστεί ο τάφος ως την τρίτη ημέρα, μήπως έλθουν οι μαθητές του τη νύχτα και τον κλέψουν, και πουν στο λαό πως σηκώθηκε από τους νεκρούς. Και θα είναι η τελευταία απάτη χειρότερη από την πρώτη.

Ο Πιλάτος δεν τους είχε συγχωρήσει τη νίκη τους της παραμονής. Απρόθυμα τους αποκρίθηκε:

— Έχετε φρουρά. Πηγαίνετε και φυλάξετέ τον όπως ξέρετε.

Αυτή την άδεια ζητούσαν και αυτοί. Πήραν τη φρουρά, και,

61 Η παράδοση λέγει πως το δέντρο αυτό ήταν κουτσουπιά, που από τότε λέγεται «δέντρο του Ιούδα».

αφού πήγαν στον τάφο και βούλωσαν την πέτρα που τον έκλειε, έβαλαν και φύλακες για να μην μπορέσει να σιμώσει κανένας από τους μαθητές.

Οι γυναίκες, που την Παρασκευή είχαν παραβρεθεί στην ταφή του Ιησού, δε γνώριζαν το διάβημα των αρχιερέων και τη διαταγή να φυλάγεται ο τάφος από φρουρά.

Το βράδυ του Σαββάτου, αφού βασίλεψε ο ήλιος και έπαυσε η αργία, πήγε η Μαρία η Μαγδαληνή με την άλλη Μαρία, τη μητέρα του Ιωσή και του Ιακώβου, και με τη Σαλώμη, και αγόρασαν μύρα. Και τα χαράματα της Κυριακής βγήκαν μαζί να παν στον τάφο ν' αλείψουν με τ' αρώματα το σώμα του Ιησού και να ετοιμάσουν το νεκρό του με όλους τους συνηθισμένους τύπους και μοιρολόγια, που, στη βία της παραμονής, δεν πρόφθασαν να γίνουν τακτικά.

Πηγαίνοντας, λογάριαζαν αναμεταξύ τους πως η πέτρα ήταν μεγάλη και βαριά, και έλεγαν:

— Ποιος άραγε θα μας την κυλήσει από την πόρτα του τάφου;

Μα όταν μπήκαν στο περιβόλι του Ιωσήφ και έφθασαν εμπρός στο βράχο, είδαν πως η πέτρα ήταν βγαλμένη και ο τάφος αδειανός.

Η Μαγδαληνή νόμισε πως κάποιος ήλθε τη νύχτα και έκλεψε το σώμα. Τρεχάτη γύρισε στη χώρα, βρήκε τον Πέτρο και τον Ιωάννη και, ταραγμένη, τους είπε:

— Σήκωσαν τον Κύριο από το μνήμα και δεν ξέρομε πού τον έβαλαν!

Καθως τ' άκουσαν οι μαθητές, βγήκαν ευθύς έξω, και μαζί της ξεκίνησαν να βεβαιωθούν για όσα τους έλεγε.

Εκείνη την ώρα έφθασαν και άλλες γυναίκες, η Ιωάννα και η Σαλώμη και οι συντρόφισσές των, μαζί και η Μαρία του Ιωσή, και τους είπαν πως αναστήθηκε ο Ιησούς.

Τη νύχτα, εκεί που φύλαγαν οι φρουροί, έξαφνα έγινε σεισμός μεγάλος, και ένας άγγελος του Θεού, κάτασπρα ντυμένος και φωτεινός σαν αστραπή, κατέβηκε από τον ουρανό, κύλησε τη σφραγισμένη πέτρα που έκλειε τον τάφο, και κάθισε απάνω της. Οι φρουροί, από την τρομάρα που πήραν, έπεσαν χάρω και έμειναν εκεί σα νεκροί.

Όταν τα χαράματα έφθασαν οι γυναίκες και βρήκαν τον τάφο ανοιχτό, μπήκαν μέσα και είδαν δυο άντρες που πρόβαλαν μπροστά

τους με στολές που άστραφταν από φως.

Αυτές, κατατρομαγμένες, έκρυψαν τα μάτια τους και προσκύνησαν με το πρόσωπο στη γη.

Μα οι άντρες τους είπαν:

— Τι ζητάτε το ζωντανό με τους νεκρούς; Δεν είναι εδώ, αλλά αναστήθηκε. Θυμηθείτε τι σας είπε σαν ήταν ακόμα στη Γαλιλαία, πως ο υιός του ανθρώπου πρέπει να παραδοθεί σε χέρια αμαρτωλών και να σταυρωθεί, και την τρίτη μέρα ν' αναστηθεί.

Και ο ένας είπε:

— Ελάτε να δείτε τον τόπο όπου κοίτουσαν ο Κύριος, και γρήγορα πηγαίνετε να πείτε στους μαθητές του πως αναστήθηκε από τους νεκρούς και προπορεύεται στη Γαλιλαία. Εκεί θα τον δείτε. Ιδού, σας τα είπα.

Βγήκαν οι γυναίκες από το μνήμα, και, με φόβο και χαρά μεγάλη, γύρισαν και είπαν στους μαθητές όσα είδαν και άκουσαν.

Αλλ' αυτοί δεν πίστεψαν. Όλα αυτά τους φάνηκαν σαν παραμύθια και φλυαρίες. Εντούτοις, ο Πέτρος και ο Ιωάννης έτρεξαν κατά τον τάφο, να βεβαιωθούν τι συμβαίνει.

Ο Ιωάννης έφθασε πρώτος, μα δεν τόλμησε να μπει μέσα, παρά έσκυψε μόνο και είδε χάμω τα σάβανα. Ο ορμητικός όμως Πέτρος μπήκε ολόισα στον τάφο, και είδε πως ήταν άδειος. Δε βρήκε παρά τα σάβανα ριχμένα χάμω, και παράμερα χωριστά τυλιγμένο το σουδάρι που σκέπαζε το κεφάλι.

Τότε μπήκε και ο Ιωάννης και είδε· και πίστεψαν και οι δυο τα λόγια της Μαγδαληνής, πως κάποιος ήλθε και πήρε το σώμα του Ιησού.

Βγήκαν έξω οι μαθητές, και μελαγχολικά γύρισαν σπίτι τους.

Η Μαγδαληνή όμως έμεινε εκεί, κλαίγοντας για το χαμό του Κυρίου της.

Έσκυψε να κοιτάξει μέσα, να δει πάλι το μέρος όπου τον είχαν βάλει την παραμονή, και εκεί βλέπει δυο αγγέλους κάτασπρα ντυμένους και καθισμένους ο ένας στο προσκέφαλο και ο άλλος στα πόδια του μέρους όπου κοίτουσαν πριν το σώμα του Ιησού.

Και της λένουν εκείνοι:

— Γυναίκα, τι κλαις;

Τους αποκρίθηκε θρηνώντας:

— Πήραν τον Κύριό μου, και δεν ξέρω πού τον έβαλαν!
Και καθώς το είπε, στράφηκε πίσω, και εκεί μπροστά της βλέπει τον Ιησού όρθιο.

Μα δεν τον εγνώρισε.

Και της είπε ο Ιησούς:

— Γυναίκα, τι κλαις; Ποιον ζητάς;

Εκείνη, νομίζοντας πως είναι ο περιβολάρης, παρακλητικά του είπε:

— Κύριε, αν εσύ τον σήκωσες, πες μας πού τον έβαλες, και εγώ τον παίρνω.

Της λέγει ο Ιησούς:

— Μαρία...

Μεμιάς τον αναγνώρισε. Τ' όνομά της, ο ήχος της φωνής του της τον φανέρωσαν.

— Ραββουνί! φώναξε, και έπεσε στα πόδια του.

Μα ο Ιησούς σταματώντας την ορμή της αγάπης της, ήρεμα της είπε:

— Μη με αγγίζεις γιατί ακόμα δεν ανέβηκα στον Πατέρα μου. Πήγαινε όμως στους αδελφούς μου και πες τους: Ανεβαίνω στον Πατέρα μου και Πατέρα σας, και Θεό μου και Θεό σας.

Παραζαλισμένη έφυγε η Μαγδαληνή και πήγε στους μαθητές.

Τους βρήκε που πενθούσαν και έκλαιγαν.

Τους είπε:

— Είδα τον Κύριο.

Και τους επανέλαβε όσα της παρήγγειλε.

Εκείνοι άκουσαν πως ζει και πως τον είδε, μα δεν πίστεψαν.

Ήλθαν και άλλες γυναίκες, και βεβαίωσαν την ανάσταση. Και αυτές είχαν δει τον Ιησού.

Ενώ γύριζαν αυτές από τον τάφο, έξαφνα τον είδαν μπροστά τους. Και τις είπε ο Ιησούς:

— Χαίρετε!

Εκείνες, τρομαγμένες και χαρούμενες, προσκύνησαν και αγκάλιασαν τα πόδια του. Μα εκείνος τις είπε:

— Μη φοβάστε! Πηγαίετε και παραγγείλετε στους αδελφούς μου να φύγουν για τη Γαλιλαία, και εκεί θα με δουν.

Ωστόσο, οι στρατιώτες της φρουράς είχαν αφήσει τον αδειανό

τάφο, και πήγαν στους αρχιερείς στους οποίους διηγήθηκαν όλα όσα έγιναν.

Οι αρχιερείς φώναξαν αμέσως τους προεστούς και τη γερουσία, να σκεφθούν τι έπρεπε να κάνουν, τι εξήγηση να δώσουν στο λαό.

Αποφάσισαν λοιπόν να δώσουν χρήματα πολλά στους φρουρούς, για να αποσιωπήσουν όσα είδαν και άκουσαν και τους είπαν:

— Να πείτε πως τη νύχτα ήλθαν οι μαθητές του και, ενώ κοιμόμαστε, έκλεψαν το σώμα. Και αν ακούσει ο ηγεμόνας, εμείς θα τον πείσομε, και σεις ξένοιαστοι να είστε.

Πήραν οι φρουροί τα χρήματα, και ήσυχoi πια πως ο Πιλάτος δε θα τους τιμωρήσει για τη δήμεν αμέλειά τους, βγήκαν και είπαν όσα τους δασκάλεψαν οι αρχιερείς. Και άπλωσε ο λόγος σε όλη την Ιουδαία, και πίστεψαν οι Εβραίοι πως έτσι χάθηκε από μέσα από τον τάφο το σώμα του Ιησού.

ΝΣΤ'. Ανάληψη

Εκείνη την ίδια μέρα της Κυριακής, νωρίς το απόγευμα, δυο άντρες είχαν αφήσει την Ιερουσαλήμ, και, παίρνοντας από μέσα από την ανθισμένη λαγκαδιά, τραβούσαν κατά το Εμμαούς, όμορφο χωριό πάνω σ' ένα ύψωμα.

Ήταν και οι δυο μαθητές του Ιησού, όχι από τους ένδεκα διαλεγμένους, αλλ' από κείνους που είχαν ακούσει τη διδαχή του και πίστεψαν σ' αυτόν.

Πήγαιναν ανιστορώντας το θάνατο του Ιησού, την ταφή του και όσα άκουσαν ύστερα για την εξαφάνιση του σώματος. Ήταν λυπημένοι, γιατί τελείωνε πια η τρίτη μέρα και δεν αλήθευαν οι ελπίδες τους πως θα παρουσιάζονταν ο Ιησούς στη δόξα του.

Και ενώ μιλούσαν και συζητούσαν, σίμωσε ο Ιησούς και πήγαινε μαζί τους. Εκείνοι όμως δεν τον εγνώρισαν.

Και τους ρώτησε ο Ιησούς:

— Τι είναι τα λόγια τούτα που συζητάτε περπατώντας, και φαίνεστε λυπημένοι;

Ο ένας, που λέγονταν Κλεόπας, του αποκρίθηκε:

— Εσύ, μοναχός σου κάθεται στην Ιερουσαλήμ και δεν ξέρεις όσα έγιναν εκεί αυτές τις μέρες;

Τους ρώτησε ο Ιησούς:

— Ποια;

Και αυτοί του αποκρίθηκαν:

— Εκείνα του Ιησού του Ναζωραίου, που ήταν άντρας προφήτης δυνατός στα έργα και στα λόγια, εμπρός στο Θεό και όλο το λαό, και που τον παρέδωκαν οι αρχιερείς μας και άρχοντες να τιμωρηθεί με θάνατο, και τον σταύρωσαν. Εμείς ελπίζαμε πως εκείνος ήταν που έμελλε να ελευθερώσει τον Ισραήλ. Μα να που πέρασαν τρεις μέρες αφ' ότου έγιναν όλα αυτά.

Και λυπημένοι εξακολούθησαν λέγοντας:

— Μερικές δικές μας γυναίκες, μας τρόμαξαν, που πήγαν την αυγή στο μνήμα, και σα δε βρήκαν το σώμα του, ήλθαν και μας είπαν πως είδαν όραμα αγγέλων που τους είπαν πως ζει. Πήγαν λοιπόν μερικοί από τους δικούς μας στον τάφο και τον βρήκαν άδειο, καθώς το είπαν οι γυναίκες· μα εκείνον δεν τον είδαν.

Και τους είπε ο Ιησούς:

— Ω ανόητοι και με καρδιά βραδύπιστη ύστερα από όλα που είπαν οι προφήτες! Αυτά δεν έπρεπε να τα πάθει ο Χριστός, και έτσι να μπει στη δόξα του;

Και αρχίζοντας από τον Μωυσή, και παίρνοντας όλους τους προφήτες, τους εξήγησε ένα ένα όλα τα ρητά της Γραφής που ανέφεραν τον Χριστό, και που εφαρμόζονταν στα δικά του πάθη.

Και τον άκουσαν οι δυο, εκεί που πήγαιναν ανάμεσα στις ελιές και τις ανθισμένες λεμονιές, και η ελπίδα ξαναγεννιούνταν στην καρδιά τους, και καινούριες σκέψεις άρχισαν να βλαστάνουν και να φουντώνουν, και η ψυχή τους έκαμε νέα φτερά.

Και σαν έφθασαν στο Εμμαούς, ο Ιησούς καμώθηκε πως πάγει μακρύτερα μα αυτοί, ενθουσιασμένοι από τα λόγια του, με χίλια παρακάλια τον βίαζαν να μην τους αφήσει, και έλεγαν:

— Μείνε μαζί μας, γιατί κοντεύει το βράδυ, και έγειρε πια η μέρα.

Μαζί τους λοιπόν μπήκε ο Ιησούς στο χωριό.

Μα σαν κάθισαν στο απλοϊκό δείπνο, κάθισε κείνος μεταξύ τους, όχι πια σαν καλεσμένος, αλλά σα δάσκαλος. Πήρε το ψωμί από το τραπέζι και το ευλόγησε, και ύστερα το έκοψε και τους το μοίρασε.

Και έξαφνα, με τον τρόπο που έκοψε και μοίρασε το ψωμί, τα μάτια τους άνοιξαν και τον αναγνώρισαν.

Και ευθύς χάθηκε ο Ιησούς απ' εμπρός τους και έγινε άφαντος.

Κοίταξαν ο ένας τον άλλο με την ψυχή βαθιά παραγμένη. Και απορώντας πως δεν τον αναγνώρισαν πρωτύτερα, είπαν:

— Δεν καίονταν η καρδιά μας μέσα μας, όσο μας μιλούσε στο δρόμο και μας φανέρωνε τις γραφές;

Και σηκώθηκαν ευθύς και γύρισαν στην Ιερουσαλήμ.

Εκεί βρήκαν τους ένδεκα μαζεμένους με άλλους πιστούς, και έλεγαν πως ο Ιησούς είχε αναστηθεί και πως φανερώθηκε στον Σίμωνα τον Πέτρο.

Ήταν βράδυ, και οι πόρτες ήταν κλειστές από φόβο των Ιουδαίων.

Τους διηγήθηκαν οι οδοιπόροι από το Εμμαούς πως ο Ιησούς τους είχε παρουσιαστεί σαν άγνωστος στο δρόμο όπου πήγαιναν, και πως τον αναγνώρισαν μόνο όταν έκοψε το ψωμί.

Και ενώ μιλούσαν ακόμα, και συγκινημένοι άκουαν οι άλλοι, μεταξύ τους στάθηκε ο Ιησούς.

Και τους λέγει:

— Ειρήνη μαζί σας!

Ξαφνισμένοι, τρομαγμένοι, τον κοίταζαν αυτοί, και νόμισαν πως φάντασμα βλέπουν.

Και τους είπε ο Ιησούς:

— Γιατί είστε ταραγμένοι και γιατί διαλογισμοί ανεβαίνουν στην καρδιά σας;

Και απλώνοντας τα χέρια του τους έδειξε τις πληγές των καρφιών, επίσης και το τρυπημένο του πλευρό.

— Δείτε τα χέρια μου και τα πόδια μου, πως εγώ ο ίδιος είμαι ψηλαφήσετέ με και δείτε πως το φάντασμα σάρκα και κόκαλα δεν έχει, όπως βλέπετε πως έχω εγώ.

Από τη μεγάλη τους χαρά, εκείνοι δεν επίστευαν τα μάτια τους· και ενώ θαυμάζοντας τον κοίταζαν, τους ρώτησε ο Ιησούς:

— Έχετε τίποτα φαγώσιμο εδώ;

Αμέσως του έδωσαν ό,τι είχαν, λίγο ψημένο ψάρι και μελόπιτα, κι εκείνος τα έφαγε μπροστά τους.

Και τους είπε:

— Αυτά είναι τα λόγια που σας είπα όταν ήμουν ακόμα μαζί σας, ότι θα εκτελεσθούν όλα τα γραμμένα στο νόμο του Μωυσή, στους προφήτες και στους ψαλμούς, για μένα.

Τότε τους φώτισε το νου, και τους εξήγησε τις γραφές, έτσι που να τις καταλάβουν, όπως το είχε κάνει πηγαίνοντας με τους δυο στο Εμμαούς, και τους είπε:

— Έτσι είναι γραμμένο, και έτσι χρειάστηκε να πάθει ο Χριστός, και ν' αναστηθεί από τους νεκρούς την τρίτη μέρα και να κηρυχθεί στο όνομά του η μετάνοια και η συγχώρηση των αμαρτιών σε όλα τα έθνη, αρχίζοντας από την Ιερουσαλήμ. Εσείς λοιπόν είστε μάρτυρες για όλα αυτά.

Και πάλι τους είπε:

— Ειρήνη μαζί σας! Καθώς με έστειλε ο Πατέρας, και εγώ σας στέλνω.

Και εκεί που ήταν όλοι μαζεμένοι, φύσηξε απάνω τους και είπε:

— Πάρετε Πνεύμα Άγιο· όποιου συγχωρήσετε τις αμαρτίες του,

συγχωρημένες να είναι, και όποιου δε συγχωρήσετε, αλλά τις κρατήσετε, κράτημένες να είναι.

Ένας από τους ένδεκα, ο Θωμάς ο Δίδυμος, έτυχε να μην είναι παρών την ώρα που φανερώθηκε ο Ιησούς στους άλλους, και σαν του είπαν πως ήλθε και στάθηκε αναμεταξύ τους, αυτός δεν πίστεψε. Ήξερε πως είχε βρεθεί ο τάφος άδειος, πως το σώμα του Ιησού είχε χαθεί, μα η ιστορία της αναστάσεως του φαίνονταν απίστευτη.

— Είδαμε τον Κύριο, έλεγαν οι άλλοι μαθητές.

Μα εκείνος τους αποκρίθηκε:

— Αν δε δω στα χέρια του το σημάδι των καρφιών και βάλω το χέρι μου στο πλευρό του, δε θα πιστέψω.

Πέρασαν οκτώ μέρες ήσυχες, και πάλι ένα βράδυ ήταν συναγμένοι οι ένδεκα, μαζί και ο Θωμάς, με κλεισμένες τις θύρες, πάντα από φόβο μην τους αντιληφθούν και τους κακοποιήσουν οι Ιουδαίοι.

Και όπως την πρώτη φορά, με όλες τις κλειστές πόρτες παρουσιάστηκε ο Ιησούς μπροστά τους, στάθηκε στη μέση και είπε:

— Ειρήνη μαζί σας!

Και, γυρνώντας στον Θωμά, είπε:

— Φέρε το δάχτυλο σου εδώ, και δες τα χέρια μου· και φέρε το χέρι σου και βάλε το στο πλευρό μου. Και μη γίνεσαι άπιστος, αλλά πιστός.

Ξέσπασε ο Θωμάς και φώναξε:

— Ο Κύριος μου και ο Θεός μου!

Του είπε τότε γλυκά ο Ιησούς:

— Επειδή με είδες πίστεψες. Μακαρισμένοι όσοι δε δουν και πιστέψουν!

Όπως το είχε παραγγείλει ο Ιησούς, οι ένδεκα έφυγαν ύστερα απ' αυτό και πήγαν στη Γαλιλαία.

Δεν ήταν πια μια αχώριστη συντροφιά, όπως άλλοτε, όταν ήταν μαζί τους ο Ιησούς, σα μια οικογένεια. Τώρα, ο καθένας είχε γυρίσει στην τέχνη του, και δούλευε πάλι για να βγάλει το ψωμί του.

Ένα βράδυ στη Γαλιλαία, το σούρουπο, ήταν ο Πέτρος με τον Θωμά το Δίδυμο, τον Ναθαναήλ, τον Ιάκωβο και τον Ιωάννη, και άλλους δυο.

Τους λέγει ο Πέτρος:

— Πάγω να ψαρέψω.

— Ερχόμαστε κι εμείς μαζί σου.

Και όλοι μαζί βγήκαν, κατέβηκαν στη λίμνη της Τιβεριάδας και μπήκαν σ' ένα καϊκι. Αλλ' αν και έριξαν τα δίχτυα τους πάλι και πάλι, όλη νύχτα δεν έπιασαν τίποτα.

Τα ξημερώματα, είδαν στην ακρογιαλιά έναν άνθρωπο που στέκουνταν και τους κοίταζε· μα δεν τον ανεγνώρισαν.

Τους φώναξε εκείνος:

— Παιδιά, μήπως έχετε κανένα προσφάγι;

Του αποκρίθηκαν:

— Όχι.

Και τους λέγει πάλι εκείνος:

— Ρίξτε το δίχτυ δεξιά του πλοίου, και θα βρείτε.

Έριξαν το δίχτυ όπως τους έλεγε, και ευθύς γέμισε ψάρια τόσο, που δεν μπορούσαν πια να το τραβήξουν από το βάρος.

Ο Ιωάννης ψιθύρισε του Πέτρου:

— Είναι ο Κύριος!

Καθώς το άκουσε ο Πέτρος, αρπά το ρούχο του, γιατί ήταν γυμνός, το ζώνεται και ρίχνεται στη λίμνη, κολυμπά ως την ακρογιαλιά, και πέφτει με λαχτάρα στα πόδια του Κυρίου του.

Οι άλλοι μαθητές τον ακολούθησαν με τη βάρκα, σέρνοντας πίσω το βαρύ δίχτυ, γιατί δεν ήταν μακριά, μόλις διακόσιες πήχες από την όχθη.

Βγήκαν στην ξηρά, και εκεί βλέπουν ανθρακιά στρωμένη με ψάρι απάνω που ψήνουνταν, επίσης και ψωμί.

Τους λέγει ο Ιησούς:

— Φέρετε από τα ψάρια που πιάσατε τώρα.

Πετάχθηκε αμέσως ο Πέτρος, και βοήθησε τους συντρόφους του να τραβήξουν το δίχτυ στην ξηρά· και βρήκαν πως είχαν πιάσει εκατόν πενήντα τρία μεγάλα ψάρια. Και με όλο αυτό το βάρος, το δίχτυ δε σκίστηκε.

Τους λέγει ο Ιησούς:

— Ελάτε να προγευματίσετε.

Κανένας δεν τόλμησε να τον ρωτήσει:

— Εσύ ποιος είσαι;

Γιατί το ήξεραν πως ήταν ο Κύριος, και μπροστά του έστεκαν όλοι με φόβο, με σεβασμό και με συγκίνηση.

Τότε έρχεται ο Ιησούς, παίρνει το ψωμί και τους το μοιράζει, επίσης και το ψάρι.

Και σιωπηλά έφαγαν το πρόγευμα.

Ήταν τρίτη φορά που παρουσιάζονταν ο Ιησούς στους μαθητές του, αφότου αναστήθηκε από τους νεκρούς.

Και σαν απόφαγαν, κάθισε ο Πέτρος κοντά στον Ιησού, στην ακρογιαλιά. Η καρδιά του ήταν ταραγμένη βαθιά, και σιωπηλά κοιτάζε τα κυματάκια που, ένα ένα, ήρχονταν και ξεψυχούσαν στα πόδια τους.

Σιγά του είπε ο Ιησούς:

— Σίμων, γιε του Ιωνά, μ' αγαπάς περισσότερο από τούτους;

Του αποκρίθηκε ο Πέτρος συγκινημένος:

— Ναι, Κύριε, το ξέρεις πως σε αγαπώ!

Του είπε ο Ιησούς:

— Βόσκε τ' αρνιά μου!

Και πάλι σε λίγο είπε ο Ιησούς:

— Σίμων, γιε του Ιωνά, μ' αγαπάς;

Και πάλι αποκρίθηκε ο Πέτρος:

— Ναι, Κύριε, το ξέρεις πως σε αγαπώ!

Του είπε ο Ιησούς:

— Οδήγα τα πρόβατά μου!

Και πάλι σώπασαν.

Και τρίτη φορά τον ρώτησε ο Ιησούς:

— Σίμων, γιε του Ιωνά, μ' αγαπάς;

Λυπήθηκε ο Πέτρος για την επιμονή αυτή, που του φάνηκε σα να δίσταζε ο Ιησούς να τον πιστέψει. Ίσως και να θυμήθηκε τη φοβερή εκείνη νύχτα, όπου τρεις φορές τον είχε απαρνηθεί...

Και θλιμμένος αποκρίθηκε:

— Κύριε, εσύ τα πάντα τα γνωρίζεις· εσύ το ξέρεις πως σ' αγαπώ.

Γλυκά, με αγάπη του αποκρίθηκε ο Ιησούς:

— Βόσκε τα πρόβατά μου!

Και σοβαρά, υψώνοντας τη φωνή του, είπε:

— Αλήθεια, αλήθεια σου λέγω, όταν ήσουν νεότερος, ζώνουσιν και περπατούσες όπου ήθελες· μα όταν γεράσεις, θ' απλώσεις τα χέρια σου, και άλλος θα σε ζώσει και θα σε πάγει εκεί όπου δε θέλεις.

Κατάλαβε ο Πέτρος πως εννοούσε ο Ιησούς τη ζωή του στο μέλλον, που δε θα ήταν πια δική του, αλλά δοσμένη στον κόσμο, στην αποστολή του, εκεί που τον έστειλε ο Ιησούς να διδάξει το λόγο του. Κατάλαβε πως προφήτευε ο Ιησούς το μαρτυρικό του θάνατο, όταν έμελλε να παραδοθεί και αυτός στα χέρια των εχθρών του Ιησού, και να μαρτυρήσει για την πίστη του.

Μα ο Πέτρος δεν ήταν πια ο διστακτικός μαθητής, που σε μια νύχτα τρεις φορές αρνήθηκε τον Κύριό του. Η καρδιά του τώρα ήταν σταθερή σα βράχος.

Σηκώθηκε ο Ιησούς και είπε στον Πέτρο:

—Ακολουθήσέ με.

Και σηκώθηκε ο Πέτρος και τον ακολούθησε.

Και ως το τέλος του κόσμου θα πήγαινε μαζί του, όπως και στο θάνατο τον ακολούθησε, και για τ' όνομά του μαρτύρησε στο σταυρό απάνω κι εκείνος.

Κι εκεί που πήγαιναν, γύρισε ο Πέτρος πίσω, και είδε τον Ιωάννη που τον ακολουθούσε από μακριά. Τον έδειξε του Ιησού και ρώτησε:

— Κύριε, και τούτος τι θα γίνει;

Του αποκρίθηκε ο Ιησούς:

— Αν θέλω να μείνει τούτος ώσπου να ξαναγυρίσω, τι σε μέλει; Εσύ ακολούθα με.

Ο Πέτρος δεν τόλμησε να ρωτήσει άλλο τίποτα.

Και βγήκε ο λόγος αυτός και ακούστηκε, και πολλοί, παρεξηγώντας τον, νόμισαν πως ο Ιωάννης δε θα πέθαινε ώσπου να ξαναγυρίσει ο Ιησούς στη δόξα του.

Ο Ιησούς είχε παραγγείλει στους ένδεκα να παν όλοι σ' ένα βουνό της Γαλιλαίας, μαζί με όσους είχαν ακούσει και πιστέψει το λόγο του Θεού.

Πήγαν λοιπόν οι μαθητές με άλλους πεντακόσιους, και εκεί τους παρουσιάστηκε ο Ιησούς.

Πολλοί τον γνώρισαν και προσκύνησαν άλλοι δίστασαν.

Και ήλθε ο Ιησούς και τους μίλησε και τους είπε:

— Μου δόθηκε κάθε εξουσία στον ουρανό και στη γη. Πηγαίνετε και διδάξετε όλα τα έθνη, βαπτίζοντάς τους στο όνομα του Πατρός και του Υιού και του Αγίου Πνεύματος, και διδάσκοντάς τους να φυλάγουν όλα όσα σας παρήγγειλα, και θα είμαι μαζί σας πάντα, ως το τέλος του αιώνα.

Και σα χάθηκε ο Ιησούς από κοντά τους, κατέβηκαν από το βουνό και έφυγαν οι ένδεκα, και γύρισαν στην Ιερουσαλήμ.

Εκεί τελευταία φορά τους παρουσιάστηκε ο Ιησούς.

Είχαν περάσει σαράντα μέρες από τη μέρα που αναστήθηκε και ήταν μαζεμένοι οι ένδεκα, όταν ήλθε και στάθηκε ανάμεσά τους.

Τους έδωσε τις τελευταίες του παραγγελίες λέγοντας:

— Πηγαίνετε σε όλο τον κόσμο, και κηρύξτε το ευαγγέλιο σε όλη την οικουμένη· όποιος πιστέψει και βαπτισθεί, θα σωθεί, όποιος όμως απιστήσει, θα καταδικαστεί.

Και σημάδι σε όσους πιστέψουν έδωσε το χάρισμα να γιατρεύουν και να παρηγορούν, όπως το είχε κάνει εκείνος όσο ζούσε στον κόσμο. Και πάλι τους υποσχέθηκε να τους δώσει Πνεύμα Άγιο.

— Ιδού, τους είπε, εγώ σας στέλνω εκείνο που σας υποσχέθηκε ο Πατέρας μου. Εσείς λοιπόν μείνετε στην Ιερουσαλήμ ώσπου να σας δοθεί η δύναμη από τα ύψη.

Πήρε τότε τους μαθητές του, βγήκε από την Ιερουσαλήμ και ανέβηκε στη Βηθανία.

Τους είπε τότε:

— Όπως ο Ιωάννης εβάπτιζε με νερό, εσείς θα βαπτισθείτε με Πνεύμα Άγιο πριν περάσουν πολλές μέρες.

Συναγμένοι γύρω του τον ρώτησαν οι μαθητές:

— Κύριε, μήπως τώρα θα αποκαταστήσεις τη βασιλεία του Ισραήλ;

Μα ο Ιησούς τους αποκρίθηκε:

— Δε σας είναι δοσμένο να γνωρίζετε τα χρόνια ή τους καιρούς που ο Πατέρας εκράτησε στη δική του εξουσία.

Και πάλι τους υποσχέθηκε:

— Θα λάβετε δύναμη που θα σας έλθει από το Άγιο Πνεύμα και θα είστε μάρτυρές μου στην Ιερουσαλήμ και σ' όλη την Ιουδαία και Σαμάρεια και ως την άκρη της γης.

Με τα τελευταία αυτά λόγια, άπλωσε απάνω τους τα χέρια του και τους ευλόγησε.

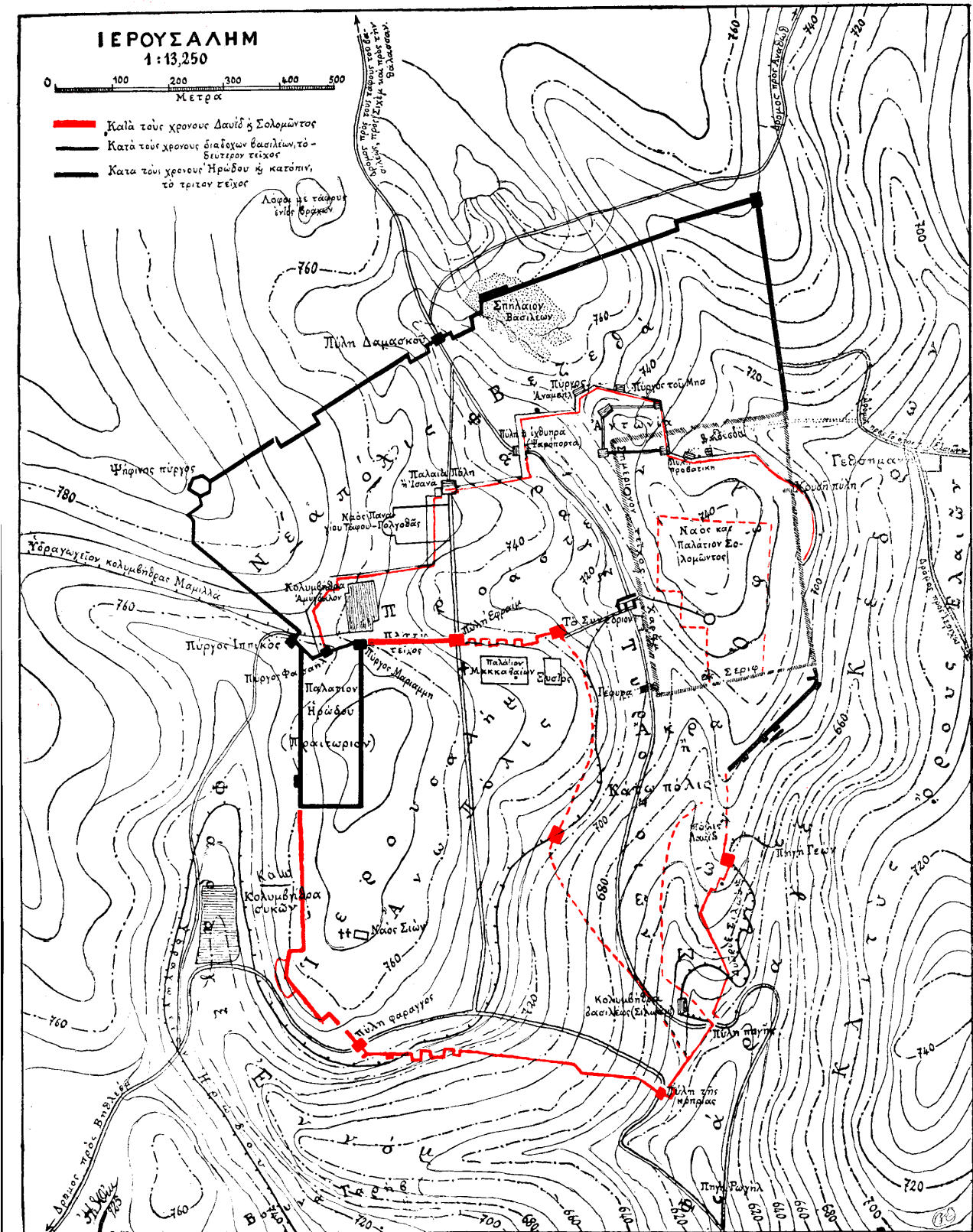
Και εκεί που τους ευλογούσε σηκώθηκε από τη γη και ολοένα ανέβαινε ψηλότερα κατά τον ουρανό, ανάμεσα στα σύννεφα που τον σκέπασαν από τα μάτια τους.

Και έπεσαν εκείνοι και προσκύνησαν. Και γύρισαν στην Ιερουσαλήμ με χαρά μεγάλη, ευλογώντας το Θεό.

Περιεχόμενα

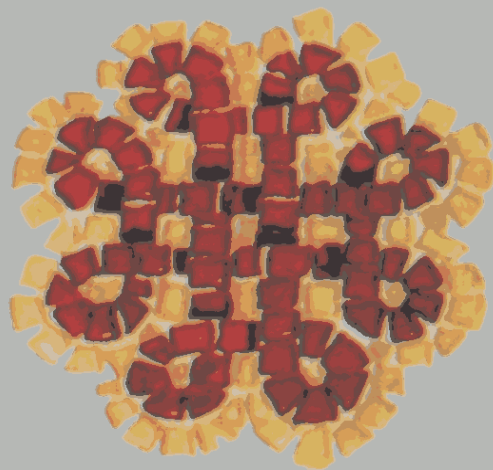
Α'.	Βηθλεέμ.....	6
Β'.	Γαλιλαία και Ναζαρέτ.....	12
Γ'.	Φωνή στην Έρημο.....	17
Δ'.	Οι Πρώτοι Μαθητές.....	22
Ε'.	Γάμος στην Κανά.....	26
ΣΤ'.	Ιερουσαλήμ.....	30
Ζ'.	Νικόδημος.....	35
Η'.	Η Σαμαρείτισσα.....	40
Θ'.	Ιησούς και Ναζαρηνοί.....	46
Ι'.	Καπερναούμ.....	51
ΙΑ'.	Πέτρος και Ματθαίος.....	56
ΙΒ'.	Διδαχή Απάνω στο Βουνό.....	59
ΙΓ'.	«Προφήτης Μεγάλος Σηκώθηκε...».....	70
ΙΔ'.	Το Μήνυμα του Ιωάννη.....	74
ΙΕ'.	Η Αμαρτωλή.....	77
ΙΣΤ'.	Παραβολές.....	80
ΙΖ'.	Ο Δαιμονισμένος και ο Παραλυτικός.....	87
ΙΗ'.	«Η Πίστη σου σ' Έσωσε...».....	91
ΙΘ'.	Η Αποστολή των Δώδεκα.....	98
Κ'.	Η Κολυμβήθρα της Βηθεσδάς.....	101
ΚΑ'.	Το Τέλος του Βαπτιστή.....	105
ΚΒ'.	«Λιγόπιστε, γιατί Δίστασες;».....	108
ΚΓ'.	«Εγώ Είμαι ο Άρτος της Ζωής».....	112
ΚΔ'.	Σαββατιανή Αργία.....	119
ΚΕ'.	Καθαρισμοί.....	125
ΚΣΤ'.	Μητέρα και Αδέλφια.....	128
ΚΖ'.	Πρόγευμα στου Φαρισαίου.....	133
ΚΗ'.	Χαναναία και Δεκαπολίτες.....	137
ΚΘ'.	Η Ομολογία του Πέτρου.....	142
Λ'.	Η Μεταμόρφωση.....	148
ΛΑ'.	«Αν δε Γίνετε σαν τα Παιδιά...».....	152
ΛΒ'.	Σκηνοπηγία.....	157
ΛΓ'.	«Ο Αναμάρτητος από σας...».....	163
ΛΔ'.	«Εγώ Είμαι το Φως του Κόσμου...».....	168

ΛΕ'. Ο Τυφλός Ζητιάνος.....	173
ΛΣΤ'. Αποχαιρετισμοί στη Γαλιλαία.....	180
ΛΖ'. Στου Φαρισαίου της Περαιάς.....	187
ΛΗ'. Παραβολές.....	192
ΛΘ'. «Πότε Έρχεται η Βασιλεία του Θεού;».....	199
Μ'. Εγκαίνια.....	204
ΜΑ'. «Αφήσετε τα Παιδάκια να Έρχονται σε Μένα».....	208
ΜΒ'. Λάζαρος.....	213
ΜΓ'. Τυφλός Βαρτιμαίος.....	219
ΜΔ'. Από την Ιεριχώ στη Βηθανία.....	223
ΜΕ'. Βάγια.....	231
ΜΣΤ'. Δευτέρα.....	239
ΜΖ'. Τρίτη.....	245
ΜΗ'. Τρίτη - Ανάθεμα.....	251
ΜΘ'. Τετάρτη.....	263
Ν'. Πέμπτη – Μυστικός Δείπνος.....	264
ΝΑ'. Πέμπτη - Γεθσημανή.....	280
ΝΒ'. Πέμπτη - Νύχτα.....	286
ΝΓ'. Παρασκευή – Ιησούς και Πιλάτος.....	292
ΝΔ'. Παρασκευή – Η Σταύρωση.....	304
ΝΕ'. Ανάσταση.....	316
ΝΣΤ'. Ανάληψη.....	322

Το παλάτι των Μακκαβαίων χρησίμευσε αργότερα ως Παλάτι των διαδόχων του Ηρώδη. Από το Πραιτώριο ο Πιλάτος έστειλε τον Ιησού στον Ηρώδη Αντίππα πού έμενε στο Παλάτι των Μακκαβαίων.

Στην περιφέρεια αυτή βρίσκονταν και το δωμάτιο όπου τελευταία φορά έφαγε ο Ιησούς το Πάσχα με τους μαθητάς του.

ISBN 960-05-0386-9

9789600503869